Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Catholicon

Johannes <Ianuensis>

[Mainz], 1460

[Textanfang]

urn:nbn:de:bsz:31-83366

Visual Library

PRoſodia quedā ps
grāmatice nuncupa
tur. Partes ſiquidem
grāmatice ſunt qua
tuor. ſcilicet orthoḡ
phia ethymologia
diaſintaſtica et pro
ſodia. Orthoḡphia
dr ab orthos quod
ē rectum et graphia
ſcriptura. In orthoḡ
phia. i. tractatus de
rectā ſcriptura lrāꝝ et ſillabaꝝ. Ethymologia dr al
ethymon quod ē ueꝝ. et logos ſermo. In ethimo
logia. i. tractatus de ueritate omniū ptiū oronis.
abſolute. Diaſintaſtica dr a dia quod ē de et ſin
taſis quod ē conſtructō. In diaſintaſtica. i. tracta
tus de conſtructōne pfecta. Proſodia uero dicitur
a pros quod ē ad et odos quod ē cantus. In pro
ſodia. i. tractatus de cuiuſlibet dcōnis tempe uel
accentu. ¶ Principaliter autē in iſto tractatu ſiue
libro intendo d proſodia. licet eciā de alijs tribus
ptibus aliqua ħ tangam. vnde tractatus iſte tam
q̄ a pncipaliori intento ſi placet proſodia nuncu
petur. uł ſi magis placꝫ liber iſte uocetur catho
licon. eo ꝙ ſit cōmunis et vniuſal. Valet ſiquidē
ad oīs ferme ſcientias Nam ħ de facili inuenitur
vn̄ dcōnes forment̄ et deriuent̄ Quō ſcribant̄ et
proferantur. qualiter exponantur et ethimologi
zentur. et conſtruant̄ Inuenies eciā ħ multas uti
les qōnes naturales. theologicas. motas et decla
ratas. ¶ Ordo autē iſtius libri tal eſt. Primo licet
pncipaliter intendam de pſodia. tamen ꝙ ortho
graphia ē quodammō uia ad proſodiam agam
de orthographia. Secundo de proſodia. Tercio de
ethymologia et dyaſintaſtica quaſi mixtim aliq̄
dicam. Deiñ ſpāliter de conſtructione et ſuis ſpeci
ebus et partibus necnon de regimine ſubiungam
Quarto determinabo de figuris. Qnto de orthoḡ
phia. proſodia. origine ſignificacōne quarundam
dcōnum que ſepe inueniunt̄ in biblia et in dictis
ſcōꝝ et eciā poetaꝝ. ſm ordinem alphabeti ordi
nate ſubiūgam. Libellū autē hunc ad honorem
dei et glorioſe uginis marie et beati dn̄ici patris
noſtri. et omniū ſcōꝝ electōꝝ. necnon ad utilitatē
meam et eccleſie ſcē dei ex diuſis maiorū meorū
dictis multo labore et diligenti ſtudio compilaui
Opis quippe ac ſtudij mei ē et fuit uītros libſ le
gē ut ex plurimis et diuſos carpā flores. q̄ melio
ra et utiliora ſunt cū btō hieronimo electus. Nā
ſ baſilium. Que utiliora ſunt mandari memorie
principalius meruerunt. Dementia eciā eſt ſupua
cua addiſcē in tanta tempis egeſtate. Si alicubi
uero uox nrā inſonuit non a paternis diſceſſit li
mitibus. ¶ Hoc autē non pſumens de uiribꝫ ppri
is attemptaui cū quaſi nulle ſint. ſ; conſummacō
nis fiduciam laboris et mercedem totaliter in ſa
maritano pulſo timore figens. qui prolatis in pro
curatione ſemiuiui duobus denarijs ſuperoganti
cūcta reddere eſt profeſſus. delectat nos ſane ueri
tas pollicentis ſ; terret immenſitas laboris. deſideriū
hortatur proficiendi. ſed dehortatur infirmitas de
ficiendi. quā vincit zelus utiq; domus dei. In hoc
autē tractatu non ſolū piū lcōrem ſ; eciā liberuꝫ
correctorem deſidero. dummō eius ſit conſcientia
inuidentie abſq; veneno. Queſo autē mente deuo
ta ut quiſq; hunc libꝝ legerit apud diſtrictū iudi
cem ſolaciū michi ſue orōnis impendat. et omne
quod in me ſordidū dephendit orōnibus diluat.
Orōnis autē et expōnis uiture collata lcōr meus
in recompenſacōne me ſupat. Si tamen p me ū
ba accipit pro me fratre iohanne ianuenſi fratrū
pdicatoꝝ minimo ad deū preces deuote fundat.
PRima er
go ps iſtius libri ut dixi ē or
thoḡphia. Circa quā ſic proce
dam. Primo namq; agam de
lrā. Secundo de ſillaba. Tracta
turi autem de lrā dicemus de
diffinitione diuiſione. diuiſio
nis declaracōne. mutacōne. et
recto ordine lrāꝝ.
Litera ſic diffinitur. Lrā ē minima ps com
poſite uocis. Vel lrā ē uox indiuidua que
ſcribi pt. Dicit̄ autem lrā a lino nis uel a
lituris. eo ꝙ antiqui ſcribebant in ceratis tabulis
et poſtea linebant. ¶ Lrāꝝ alie ſunt uocales. alie
conſonantes. Vocales ſunt q̄nq; ſcꝫ a e i o u. nā
y idem ē quod i uocal. Conſonantiū quedā ſunt
ſemiuocales et quedam mute. Semiuocales ſunt
ſeptem. ſcꝫ l m n r s x z. Mute ſunt nouem. ſcꝫ b
c d f g h p q t. et i et u poſite an̄ uocalem in pn̄
cipio euiſdem ſillabe. ut Iuno et uenus. I tamen
eſt ſicut conſonans an̄ us. ita remanet abiecta us
ut cuius cui. et pompeius pompei. preter hūc da
tīm ei. in quo ē uocal. Q et k ſunt idem elementū
quod c. H uero non ē lrā ſ; aſpiracōnis nota. Liq̄
de ſunt l r. que poſite poſt mutam in eadem ſilla
ba naturaliter pmittunt p̄cedentē uocalem natu
raliter longaꝫ corripi. ut aſſecla et tenebre. Dupli
ces conſonantes ſunt tres. ſcꝫ I conſonans poſita
inter duas uocales naturaliter. et x et z ſemp. ut
maior dux gaza. Vocales autē dn̄r. quia p ſe uo
cem faciūt. Semiuocales appellant̄ ꝙ plenaꝫ uo
cem non hn̄t. ut ſemideos ſemiuiros appellamus
non ꝙ dimidiam ptem hn̄t deoꝝ uł uiroꝝ. ſed ꝙ
non ſunt pleni dij uł uiri. Mute dn̄r non ꝙ om
nino carent uoce ſ; quia exiguam ptem uocis hn̄t
ſicut informis dr mulier non que caret forma. ſ;
que male ē formata. et dicimus frigidū eum nō
qui penitus expꝰ ē caloris. ſ; quia minime ħ uti
tur. vn̄ mute nominate ſunt ad compacōneꝫ hn̄
ſonantiū. Semiuocales quantū vincunt̄ a uocali
bus. tantū ſupant mutas. Q et K q̄uis figura et
nomine uideant̄ aliquā habere differentiā cum c
tamen eandem tam in ſono uocū q̄ in metro cō
tinent ptātem. Et K quidem penitus ſupuacua ē
Nulla enim uidetur rō cur ſequente a debeat ſcri
bi k. Kartago enim et caput ſiue p c ſiue p k ſcri
bantur nullā faciunt nec in ſono nec in poteſtate
eiuſdē conſonantis drīātiam. Q uero ppter nichil
aliud ſcribenda eſſe uidetur. niſi ut oſtendat ſeq̄n
tem u ante alteram uocalem in eadem ſillaba po
ſitam pdere vim lrē in metro. non enim facit po
ſicōnem. Q ſi ideo alia lrā ē exiſtimanda q ꝙ C
debet g quoq; cum ſimiliter ꝑponitur u amittenti
vim lrē alia putari. et alia cum id non facit. Dici
mus enim anguis ſicut quis augur ſicuti cur. vn̄
ſi uolumus cuꝫ ueritate contemplari. non plus q̄
xviij lrās in latino ſermone habemus. Hoc ē xvj

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

antiquas grecoꝝ. et x et f poſtea additas. et eas
quoqꝫ ab eiſdem ſumptas. Nam y et z grecoꝝ cā
nominū aſciuimus. H uero aſpiracōnis nota ē et
nichil aliud habet lr̄e niſi figuram. Et ꝙ in uerſu
ſcribitur inter alias lr̄as. ſicut dicit pꝰ in pmo ma
Item ſciendū eſt. ꝙ nulle ꝑpōnes uł eciā coniūcti
ones debent aſpirari. Om̄s autē alie ptes orōnis
aſpirantur. ut hamus. hereo. habens. hic huc heu
ſicut dicit pꝰ in tractatu ꝑpōnum. Item aſpiratio
ut dicit pſ in pmo ma. ponit̄ ante om̄s uocales
ut habeo. heros. hiems. homo. humus. Poſt con
ſonantes autē quatuor tantummō. more antiqꝝ
grecoꝝ. ſcꝫ c ut chremes. T ut thraſo. P ut philip
pus. R ut rhodus. Ideo autē extrinſecus h ſcribi
tur uocalibus ut minimū ſonent. Conſonantibus
autē intrinſecus. i. poſt ut plurimū ſonent. omnis
enim lr̄a uł uox plus ſeſe ſonat cū ipſa aſpiratio
poſtponit̄ ꝙ cū anteponit̄. ſ; hoc uidetur fallere
in uah et ah. qꝛ aſpiracō uidetur poſtponi uocali
bus et non anteponi. Sed ad hoc rn̄det pris ꝙ a
pocopa facta eſt extreme uocał a cui ꝑponebat̄
aſpiracō. nam pfecta uaha et aha ſunt. Ideo aūt
abſciſione facta extreme uocał tamen aſpirō mā
ſit ex ſupiori pendens uocali. qꝛ ſuū ē interiectio
nis uoce abſcondita proferri. Itaqꝫ pꝰ abſcondite
extremitatis uidet̄ congrue interieccōnis natura
li prolacōne remanſiſſe. Et ut donatus ait uox ē
incondita uox hec. Hec quoqꝫ que plena eſt uox
interieccō non ē Et dr̄ incondita. i. intus condita
Item ſcias ꝙ nunqꝫ an̄. i. loco conſonantis poſita
aſpiracō pt̄ inueniri. ſicut nec ante u conſonantē
vnde hiulcus triſſillabū eſt. et hieme. Nulla enim
conſonans an̄ ſe aſpiracōnem recipit. Hic nota ꝙ
creme ꝓpium nomen dr̄ a cremo mas. et ſ; hoc ca
ret aſpiracōne. Si uero chremes habeat aſpiracōnē
nō ē tūc nom̄ latinū. nec deriuatur a cremo as. ut
dicit hug̃. Item idem dicit ꝙ non credat ꝙ h̄ no
men ꝓpheta deriuetur a ꝓfor aris. ſ; pocius cre
dit ꝙ componatur a pro uł procul et phonos qꝛ
h̄ nomen ꝓpheta h habet poſt p. quā nullum la
tinū debet habere. Vnde uult hug̃ ꝙ predcē qua
tuor conſonantes aſpirent̄ in grecis dcōnibus et
non in latinis. Idem eciam uidetur uelle pris. qui
poſtqꝫ dixit ꝙ aſpiracō inuenit̄ poſt quatuor cō
ſonantes tantū quaſi exponens ꝙ hoc eſt intelli
gendū de grecis dcōnibus ſubiūgit aliquantulū
poſt. R inquit ſine aſpiracōne ponit̄ in latinis In
grecis ūo uł pncipaliter. i. in pncipio. uł gemina
ta in media dcōne aſpiratur. ut rhetor. rodus. pu
rhus. Item pſ in vj li. ubi agit de deſinentibus in
es ꝓō ita dicit. Rhamnes netis et rhaminis qō
cū eſſe oñdit aſpiracō poſt r poſita. quod in lati
nis nominibus non fit. Idem ſentit apuleius qui
dicit ꝙ uiciū facit qui aſpirat pulcer uł ſepulcrū
qꝛ c nec ulla conſonans debet apud latinos aſpi
rari. Sed contra h̄ debꝫ obijci de michi et nichilū
Sed dicit apuleius ꝙ debet dici mici. Licet cōmu
nis uſus habeat michi. De nichilū dico ꝙ compo
nit̄ a non et hilū penne. vn̄ non p ſe aſpiratur c
ſ; quaſi p accidens. Contrahit cantuꝫ hoc ab alte
ro componentiū. Improperaceſ autem nō ſunt ex
tendende. Ex hoc patet ꝙ catena non debet aſpira
ri. Ex pdictis patet ꝙ aſpiracō ponit̄ ante omnes
uocales ap̄ latinos et poſt iiij conſonantes in dcō
nibus grecis. Aliqn̄ tn̄ nō eſt determinatū nec decla
ratū in ḡmmatica a pſciano. nec ab aliquo auto

re ſicut puto. qn̄ generaliter dcōnes latine uel uo
cales debeant aſpirari. nec qn̄ predcē conſonātes
quatuor debeant aſpirari poſt in dcōnibus grecis
quia non ſemp ille conſonantes in dcōnibus gre
cis aſpirant̄. et ꝓpter hoc difficile ē ſcire et maxi
me michi non bene ſcienti linguā grecā qn̄ et in
quibus dcōnibus aſpiracō debet ꝑponi uł poſtpo
ni vniūſaliter. Et ideo ſi aliquas diccōnes in hoc
libro uł ope aſpiraui non aſpirandas. uł non aſ
piraui aſpirandas. peto veniam de omiſſis.

Scire eciā debes ꝙ quedam uo
cales alijs uocalibus ꝑponunt̄ ſicut patet
in dyptongis. vn̄ h̄ de diptongis aliquid
dicā. Dyptongus ē coniūctio duaꝝ uocaliū vim
ſuam retinentium in eadem ſillaba. Nam v poſita
poſt g uł q uł s ſeqn̄te uocali in eadem ſillaba a
mittit vim lr̄e ut quis lingua ſuadet Vnde dic̄ pꝰ
in pmo maioris. Eſt inquit ꝙ qn̄ v amittit vim
tam uocał ꝙ̄ conſonantis. ut cū inter q et aliam
uocalem ponit̄ ut quis qm̄. hoc idem plerūqꝫ pati
tur inter g et aliam uocalem ut ſanguis lingua. ſ
qn̄qꝫ an̄cedente uł ſequente a uł e hoc idem ſepe
fit. ut vim ſuā amittat u tam uocał ꝙ̄ conſonan
tis. ut ſuadeo ſuauis ſueſco ſuetus. Et quando idē
u tranſit in conſonantē. ut nauta nauita. gaudeo
gauiſus. ſicut econtrario a conſonante tranſit in
uocalem. ut caueo cautus. voluo uolutus. faueo
fautus. Item au tranſit in o productā more anti
quo. ut lotus ꝓ lautus. In u quoqꝫ longam tran
ſit. ut claudo includo. Itē ae tranſit in i productā.
ut quaero inquiro. laedo illido. caedo occido. Itē au
pro ab ꝑpōne ponitur in hijs ūbis aufugo et au
fero. ¶ Dyptongi autē ſunt quatuor. ſcꝫ au eu oe
et ae. due quaꝝ ex toto ſcribunt̄ et proferuntur.
ſcꝫ au et eu. ut audio et eunuchus Alie uero due
ex pte ſcribunt̄ et ex pte proferunt̄. ſcꝫ ae et oe.
ut muſae et foenū. Et ſcias ꝙ iſte due dyptongi
ſcꝫ ae et oe in cōmuni ſermone non proferuntur
ita et in hoc libro fere nuſquam ſcribunt̄. vn̄ ce
lū inuenies ſcptū infra in loco ſuo in v pte p e ſi
ne a. ꝙuis ſit ibi ae dyptongus. vnde celū qͥ cae
lū. Item fenū p e ſine o inuenies ſcriptū. ꝙuis ſit
ibi oe dyptongus tacita. qͥ foenum. et ita de conſi
milibus intelligas. Feci tamen aliquādo quoddā
ſignū in uocali que profertur. ad denotandum ꝙ
ibi ē dyptongus tacita. uide in caelum. ¶ Dyptō
gi autē dicūtur ꝙ binas ptongos h̄ eſt binas uo
ces comphendunt. Nam ſingule uocales ſuas uo
ces habent. Item ſcias ꝙ dyptongus nunꝙ in p
terito pfecto mutatur. ut haereo haeſi. audio au
diui. moenio niui. excepto caedo cecidi. Et ſi obijci
as de aufero abſtuli. quod mutat au in abs. dici
mus ꝙ non ē eius rectū pteritū ſ; accommodatū
Animaduūtendū eciā ē ꝙ nulla dyptongus in du
as conſonantes pt̄ deſiné. In duplicem autē inue
nitur. ut fex fecis. et faux faucis. ¶ Scias eciā ꝙ
omnis dcō pme declinacōnis uł ſequens primā
declinacōnem in e deſinens. cuiuſcumqꝫ caſus uel
generis uł numeri ſit dyptongatur. ut muſae elec
trae. illae. ipſae. quae. Rcō uero caſus utūs non ſe
quitur primam declinacōnem ſ; ſecundā. quia ex
pte mas ge et neu ē ſecunde. et ideo non dypton
gatur in mas ge ſiue in utō. Et ita de conſimilibꝫ

Nota inſuper ¶ ē dicendū
ꝙ ſicut tribus modis conſideratur lrā. ita
ei accidunt tria. ſcꝫ nomen figura et ptās

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Nam inquantū ſcribitur cōuenit ei figura. Rōne
uocis conuenit ei nomen. ſ3 inquantū ꝓnūciat̄
conuenit ei ptās. ¶ Item non ē ignorandū ꝙ mu
tacō lrāꝝ fit qnqꝫ modis. ſcilꝫ caſu ut uigo uiginis
Tempe ut ago egi. Deriuatione ut ſaxū ſaxoſus
Compōne ut arma armipotenſ Antiqua ꝓlacōne
ut proes ꝓ prodes. ¶ Eſt autē mutacō ſubſtanti
aliſ et accidentaľ. Subſtantiaľ autem mutatio eſt
cū vna lrā ponit̄ ꝓ alia. ut ago egi. Accidentalis
uero mutacō eſt qñ prod eadem ponitur pro cor
ut lego legi. ¶ Itē3 ſciendū eſt ꝙ ſex ſunt ſpecies
motus. ſicut dicit ar in libro p̄dicamentoꝝ. ſcilꝫ
generacō. corruptio. augmentū. diminucō. altera
tio. ſm locū mutacō. Et ſm omnes iſtas ſpēſ mo
tus habet fieri mutacō lrāꝝ. Secundū generatio
nem. ut creo creaui. Secundū corruptionem ut a
go egi. Secundū augmentū. ut amo amaui. Secū
dū diminucōnem ut ſedeo ſedi. Secundū alteracō
nem. ut lego legi. Secundū loci mutationem. ut
mordeo momordi. ¶ Item ſcias ꝙ prod u modo
manet. ut ludo luſi. mō mutatur in u cor. ut pun
go pupugi tundo tutudi. Item u in o tranſit. ut ne
mus nemoris. Ebur eciam eboris pro u habet o
Itē3 aliqñ o in u mutat̄ ut tremo tremui. et huc
illuc. pro hoc illoc. Item a prod in prod inuenit̄
comiti. ut alitus anelitus. ¶ Preterea ſciendū eſt
ꝙ ſeptem ſunt lrē que interponunt̄ cauſa eupho
nie. ſc3 b. ut ambigo ex am ꝯpōne et ago interpo
ſita b. Item imbuo iſ ex in et uo is. n mutata in
m et interpoſita b ſm quoſdam. C ut ſicubi ex ſi
et ubi interpoſita c lrā. Item nūcubi ex nū et ubi
interponit̄ c lrā. D ut prodeſt a pro et ē interpo
ſita d. ut dicit pſ in viij li p totam declinacōnem
ubicūqꝫ a uocali incipit hoc u̇bum interponitur
d iuncture compōnis. R ut dirimo. ex di et emo
interpoſita r. S ut obſcurus. ex ob et cura re. inť
poſita s lrā. T ut identidem ex idem et idem inter
poſita t lrā. V conſonans ut bos bouis. Et ut di
cit p̄s in vij li. A boue quoqꝫ bouū debet fieri. e
in vm. ¶ Sed notandum ꝙ u conſonantem acci
piunt obliqui caſus ſingulares hiatus cauſa. Ab
ijciunt tamen eam qñ plurales ſunt gtūs datūs
ablatūs. Vnde gtūs bouū. Dtūs autem et abltūs
ſepe p ſincopam medie ꝓferunt̄ ſillabe. bobuſ ꝓ
bouibus. De predictis quidam dant euphoniam
Ri. ſus. re. vm. bra. ca. do.

Poſtq̄ de uocalibus diximus. nūc de
mutacōne conſonantiū dicamus. Sciendū
ergo p̄mo eſt ꝙ tres ſunt conſonantes q̄
manent eedem p omnes caſus. et non mutantur
ſc3 l n r. ut ſal ſaľ. flumen fluminis. ceſar ceſaris
T quoqꝫ et c q̄uis in ſoľ tribus nominibus inue
niatur que pñt declinari. Hoc idem ſeruant ut ca
put capitis. Occiput occipitis. Sinciput ſincipitis
Ab eodem compoſita ut allec allecis. Lac lactiſ in
quo t eciam additur. Inuenit̄ eciā hoc lacte decli
natū. Reliqūe uo conſonantes mutant̄ uľ abijci
unt. d ut aliquid alicuius. M ut templum pli. S
ut magnus m. x ut rex regis. Sed h̄ uidetur fallē
in h̄ nomine epar epatis. in quo r nō remanet p
omneſ caſus. Sed dic ꝙ intelligendū ē de nomini
bus latinis. ſ3 epar nō ē latinū. ¶ Nota eciā ſicut
dicit pſ in p̄mo maioris. ꝙ in p̄terito pfectiſ uer
boꝝ ſolent omnes conſonantes mō mutari. mō
manere. exceptiſ iiij. ſcilꝫ l ut celo celaui. P ut tur
po turpaui. S ut quaſſo quaſſaui. x ut nexo nex

ui. Hec eniꝫ nunq̄ mutant̄ Alie uero conſonātes
mō mutant̄ mō manent. ut habeo habui. Iubeo
iuſſi. Compeſco compeſcui. dico dixi. aſcendo aſcē
di. ledo leſi. lego legi. pungo punxi. demo dempſi
premo preſſi. moneo monui. ſino ſiui. nequeo ne
quiui. torqueo torſi. deſero deſerui. uro uſſi. uerro.
uerri. flexo flexi. Sed p̄t obijci de hoc u̇bo uello
uulſi. in quo mutatur l in p̄terito. Sed dic ꝙ p̄s
intellexit de regularibus. Nam uello uelli facē de
buit regulariter. ¶ Item queritur de diſco didici.
pello pepuli. pcello pculi. Sed dic ꝙ l et ſ nō mu
tant̄ in hijs u̇bis ſ3 abijciunt̄ potius. Intelligendū
eſt ergo de regularibus. et de mutantibuſ nō ƌ abij
cientibuſ Nunc de ſingulis conſonantibꝫ uideamus
B manet ut bibo bibi. Mutatur in pſ ut nubo
nupſi. uľ in duo s ut iubeo iuſſi. ut uult priſ
in viij li. ¶ Queritur autē de ſcripſi nupſi. cur non
p b ſ3 p p ſcribantur. et hoc ē cauſa euphonie ꝙ
in pncipio ſilbe b ante s uel t non p̄t inueniri
ut ipſe pſitacus aptus Nam abſonus. abſtinens.
et ſimilia. non in pncipio ſillabe coniuncta b et s
hñt. cū ꝓpō ſepatim ē ſilbā Igitur pncipia ſupra
dictoꝝ u̇boꝝ rōnabiliť p pt ſcribuntur. ſcriptus.
nuptus. Et nomina ex hijs diuata. ſcriptor. nup
cie. hec p̄s in ix li. In p̄mo autem dicit. ꝙ b et s.
non alias dñt ꝓ p poni. hoc eſt in eadē ſilbā con
iūcte. niſi in fine nū. cuius gtūs in bis deſinit. ut
urbs urbis. celebs celibis Si obiciatur de abs. dic
ſm quoſdam. ꝙ deberet excipi. uel ut quidam di
cunt. intelligendū eſt de poliſillabis. ut legatur lrā
ſic. ñ aliaſ dñt ꝯponi in nūſ niſi in ilľ cuiuſ gtūſ in
C tranſit in u conſonantem. ut ¶ bis deſinit.
paſco paui In x ut dico dixi in s ut mulceo
mulſi. parco parſi. et pepci. Et in g antecedente n
ut quadringenti. ſeptingenti Necnon poſt s poſita
tranſit aliqñ in t. uľ aſſumit eaꝫ. ut iraſcor iratus
naniſcor nactus. naſcor natus. paciſcor pactus.
D tranſit in c. ut accidit quidq̄ In g ut aggero
in l ut allido In p ut appono In r ut arride
o. meridies Antiquiſſimi uo ꝓ ad ar frequentiſ
ſime ponebant. ut arfari ꝓ adfari. aruolare ꝓ ad
uolare. vnde oñditur recte arceſſo dici ab artio u̇
bo. qđ nunc accio dicimus. quod eſt ex ad et cio
compoſitū Tranſit eciam in s. ut aſſideo In duas
quoqꝫ s. ut cedo ceſſi In t ut attamino Item d in
terponitur frequenter hiatus cā ꝓhibendi in cō
poſitis. ut redigo. redarguo ꝓdeſt Retrahitur eci
am cū ſequens ſilbā ab s et alia conſonante inci
pit. i. aſpicio. aſcendo. aſpiro. aſto. h̄ autem fit ne
conſonans geminetur ante aliam conſonantem.
F in lrīſ dccōnibꝫ. ponimuſ ut fama. filiuſ in ḡcis
nōinibꝫ ph. ut orpheus. pheron Hoc tū̄ ſcire
debemus ꝙ nō tam fixis labris ē ꝓnuncianda f.
q̄ ph. atqꝫ hoc ſolum intereſt.
G tr̄nſit in s ut ſpargo ſparſi. In x ut rego rexi
In ct. ut pingor pictus. ago actus.
H eſt ubi manet integra. ut habeo habui. Eſt
ubi mutatur in x ut trabo traxi. uebo uexi
ut dicit priſtianus in nono libro.
K Supuacua eſt ut dicit p̄s in p̄mo maioriſ q̄
q̄uis ſcribatur nullā aliam vim habet q̄ c
L Tranſit in x. ut paulum ¶ ut ſup dictū eſt
pauxillū. mala maxilla. uelu3 uexillū. In r
M Tranſit in n. et maxime d ¶ tabula taberna
uľ t uľ q ſeqñtibus. ut tantū tantundem. qđ
componitur a tantū et demū. Idem identidem. eo

num eorundem. num nuncubi nunquis nunquam
anceps ꝓ amceps. Am enim ꝑpō f uł c uł q ſeqn
tibus. m mutatur in n. ut anfractus. anguſus. anq
ro. Vocali uero ſeqn̄te intercipit b. ut ambitus. ā
beſus. ambuſtus. ambages. Nec non eciā in com
buſtus et comburo idem fit. Item m final' dictio
nis ſubtrahit' in metro pleruq; que ſi a uocali in
cipiat ſequens dcō. Vt illū expirantem tranſfixo
pectore flamas. Vetuſtiſſimi tamen non ſemper
eam ſubtrahebant. Ennius in x annal'. Inſignita
fere cū milia miliū octo. Item m obſcuru in extre
mitate dcōnum ſonū habet ut templum. aptum
in pncipio ut magnus. Mediocrem in medijſ ut
vmbra. Item ſola hec ſemiuocal' poſt s ponitur
quod mutari eſt. ut ſmirna ſmaragdus. Et ante
liquidam. ut ſamnis. ramnis. Et qn̄ ante s poni
tur in finali ſillaba nominis. more mute interpo
ſita p facit genitiū. hiems hiemis. uelut inopſ in
opis. celebs celibis. ſicut dicit p̄s in p̄mo maior.
Item in x dicit. M manet. ut emo emi. Aſſumit
ps. ut demo dempſi. como compſi. promo ꝓmpſi
Geminat' ut mordeo momordi. Subtrahitur ut
rumpo rupi. Item dicit in x li. Emo emptū facit.
quod ideo aſſumpſit p. q non p̄t m ante tū ſine
p inueniri. cauſa euphonie ut ſumptus ꝓmptus
comptus. De am et circum infra dicam.

N modo mutatur in ps. ut temno tempſi. Vel
in u loco conſonantis. ut ſterno ſtraui. Sub
trahit' ut linquo liqui. vinco uici coniunx coniu
gis ꝓ coniugis. ne ūbum putetur eſſe. ut dic̄ p̄s
in ix et in vj li. dicit q coniūx deſinit in nx. Itē
n ut dic̄ pſ in p̄n ma. tranſit in g. ut ignoſco igno
tuſ ignauuſ ignominia. cognoſco cognatuſ p̄t tn̄
in qbuſdā coꝝ eciā p conſciſionem a dempta ui
deri n. ut ignarus. q in ſimplicibus quoq; p̄t per
adiectionem inueniri g. ut gnarus gnatuſ et ſeqn
te g uł c ꝓ ea enim greci ſcribūt g. Et quidā ue
tuſtiſſimi autores romanoꝝ euphonie cauſa. ut
agchiſes. ageeps. aggulus. alij ſcribunt n et g. ut
anceps. angulus. et hoc uſus modernorum habet
Tranſit n in l. ut vnuſ ullus. catena catella. bonuſ
bellus. Similiter collido. colligo illido. Item tran
ſit n in m ſequentibus b m p. ut imbell' imminco
impator. impellor. Similiter in grecis nominib;
neutriſ in on deſinentibus. ut pellion pelliom. tn̄
ſit eciam in r. ut corrigo. corrumpo irrigo. Hanc
autē mutacōnem liꝫ ſciendū eſt naturali quadā
uocis racōne fieri ꝑpter celeriorem motū lingue
labioꝝq; ad vicinos facilius tn̄ſeuntiū pulſus. Et
ſciaſ q in ij li pſ addit pene. vn̄ dicit. Pene ubicū
q; cum ꝑpō ante dcōnem ab r incipientē compo
nitur. mutat n in r ut corruo. Tranſit et ſupdicta
conſonans n in s. ut ſcindo ſciſſus. findo fiſſus. in
t ut canis catulus. In c ecquid pro enquid. Expel
litur in grecis in on deſinentibus. cū in latinā tn̄
ſeunt formam. ut ſimo. leo. draco. ſicut econt' ad
ditur latinis nominibuſ in o deſinentibuſ apud g̃
cos. ut ciceron caton ꝓ cicero et cato. Tranſit eci
am in u. ut ſino ſiui. ſterno ſtraui.

P manet. ut ſapio pui. Aſſumit s. ut repo rep
ſi. Duplicatur. ut reperio reppeti.

Q niſi eandem vim quā c haberet. nunq in pn
cipijs infinitiuoꝝ uł interrogatiuoꝝ quorun
dam nominū poſita. p obliquoſ caſus in C trām
tn̄ſiret. ut loquor locutus. ſequor ſecutus. ut dic̄
pſ in p maioris. Et in x li dicit. Deponentia q̄r
mutant eam in cu. et ſimentia tn̄ faciūt ſupinum
loquor locutū. ſequor ſecutū. Et poſt ſubdit p̄s
in j li. Q tranſit in s. ut torqueo torſi. ſicut et c. p
co parſi. Siliter abijcit n in p̄terito pfecto ſic et c
ut linquo liqui. et uinco uici. tranſit eciā in x. ut
coquo coxi. duco duxi. Apud antiquiſſimos freqn
tiſſime loco cu ſillabe quu ponebat' et mō. ut ar
quus. coquus. oquulus. Pro arcus. cocus. oculus.
Quū ꝓ cū. quur pro cur. De q eciā ſup̄ dictum ē

R Sine aſpirōne poni q̄ qn̄ determinaui de k q c
tur in latinis dcōnibus. In grecis uero uł pn
cipal' uł geminata in media dcōne aſpiratur. Vt
rhetor. rhodus. purhus. Tranſit in l. ut nig nigel
lus. vmbra vmbella. In s. ut arbor uł arbos. O
dos ꝓ odor. uerro uerſus. In duas s. ut uro. uſſi.
gero facit geſſi. In u conſonantem. tero triui. ſero
ſeui. In n ut eneus pro ereus.

S In metro apud uetuſtiſſimos vim ſuam fre
quenter amittit. Vt uirgil' in x ener. Ponite
ſpes ſibi quiſq;. Tranſit in m. ut rurſum ꝓ rurſus
diminuo ꝓ diſminuo. Terent' in adelphis. diminu
etur tibi cerebꝝ Et ſcias q diminuo p duo m dr
a dis et minuo. i. in diuſas ptes minuo. Sꝫ dimi
nuo p vnū m. a di et minuo. impat diminucōꝫ
Item s mutatur in n. ut ſanguis inis. In r ut flos
floris ius iuris In x ut aiax ꝓ aias. et piſtrix ꝓ
piſtris In quo ſequimur dores Illi eniꝫ ornix ꝓ
ornis dnt In d. ut cuſtos cuſtodis. preſes pſidis.
palus paludis. In t. ut nepos nepotis. ūtus ūtu
tis In u conſonantem. ut bos bouis Itē ſepe ꝓ ꝫ
ſolemus s geminatā ponē. ut patriſſo ꝓ patrizo
Sepe eciā s ꝓ aſpiratione ponitur in hijs dcōni
bus quas a grecis ſumpſimus. ut ſemis ſex ſeptē
ſicut uult p̄s in p̄mo minoris. Hic ē ſciendū q
s freqnter inuenit' liqueſcere maxime apud anti
quos. Et ideo de liquidis aliqua dicam. Inuenitur
autē liqueſcentia tam in uocalibus q in conſonā
tibus. et de utraq; hic dicam. Vocales ut dicit p̄s
apud latinos oēs ancipites ſunt uł liquide id ē
que facile mō ꝓduci mō corripi pnt. Inuenimus
enim qn̄q; uocalem eandem ꝓduci. qn̄q; corripi.
ſicut patet in hac dcōne tenebre. cuiuſ pnl' ꝓdu
citur et cor' ūture illius liquide que ē ibi ſcilicꝫ r
Et uocantur liquide quadā ſimilitudine liquidū
enim de facili currit de vno loco ad alium. ſic ui
demus in aqua et vino et oleo. Ita eciā in uoca
libus. facile enim producūtur et corripiūtur. ſicut
dictū eſt. Similiter dicūtur ancipites. i. dubie. q
ad utraq; ponibiles ſunt. ut oſ̄ſum eſt. In conſo
nantibus enim eciam ſunt ancipites uł liquide ut
l r. que mō longam mō breuem poſt mutas poſi
te in eadem ſillaba faciunt ſillabā. Hijs quidam
non irrōnabiliter addūt m n. q ipſe quoq; cōmu
nes faciūt ſillabaſ poſt mutas poſite. Vnde ouid
x methaim. Diſcoſam q; guidon grauidamq; ama
thimta metall'. Ecce h̄ lrā n poſita in eadem ſill'a
cū muta g. non facit uocalem ſequentē ſcꝫ qui lō
gam. Scias tamen q aliter dicūtur uocales li
quide et aliter conſonantes. Vocales dicūtur liq
de. quia de facili mouent' de correpcōne in ꝓduc
tionem. ſicut predictū eſt. Conſonantes uero dicū
tur liquide quia habent ptātē deſtruende correp
cōnis. quando uidelicet non liqueſcunt. et non de
ſtruendi quando liqueſcunt. Nam tūc uocal' huis
remanet. ſicut naturaliter erat. Inuenit' eciam h̄
lrā liqueſcere s maxime apud antiquos. q uideli

cet in ſcanſione metri abijcit᷑ conſonans cū prece
dente uocali quando ſeq̄ns dcō incipit a uocali. et
hͦ fit freq̄nter in hac lr̄a m ut apud oraciū. Omni
bus hoc uiciū eſt cantoribus inter amicos. Quā
doq; fit in hac lr̄a s. ut apud catonem. Succeſſos
indignos noli tu ferre moleſte. abijcitur enim s
cū ſua uocali u. de hac dcōne ſucceſſus. Quoq; ab
ijcitur ſine uocali. ut apud orac̄. Regis opus ſte
rilꝰ q; diu palus apta q; remis. Abijcit᷑ enim s fi
nalꝰ de hoc nomine palus. ut fiat breuis ꝓpter ſe
quentem uocalem. uel ſi liqueſcit s ultima huius
nominis palus in ſcanſione metri. Quod eciā fit
apud cathonem. Quod noſti factū ñ rectum noli
ſilere. quaſi dicat noli ilere. et apud lucanū. Terga
ſedent crebro maculꝰ diſtincta ſmaragdo. In ſcanſi
one enim s abijcitur et dr̄ maragdo. Inde eciā eſt
q; diſertus corꝰ ꝑmaꝫ ſillabam di. cū ſit naturali
ter longa. qn̄ componit᷑ ex di et ars interpoſita s
cauſa euphonie. quod ibi liqueſcit. Sic ergo freq̄n
ter fiebat olim in hac lr̄a s ebpſis. q; s ſonū ha
bet ualde facilem et quaſi ſibilanc̄ē et multociens
liqueſcit. Non ſolū autē s liqueſcit in metro ſꝫ eē
in proſa licet de hoc ps non faciat mencōnē Ideo
nota q; s poſita inter duas uocales fere ubiq; li
queſcit quantū ad ſonū. i. non ꝓfertur in ſuo ple
no ſono. ut niſi deſignaui. Hoc autem non p̄t ac
cidē in x. licet affinitatem habeat cū s. Non eniꝫ
uidētur racōnabile nec euphonie conſonum. q; x
cū ſit duplex conſonans ſemꝑ deueniat ad medi
um ſonuꝫ ſimplicis et liquide conſonantis. ſic̄ ad
ſonū de s liquida. ut uidelicet proferatur eo ſono
quo ꝓfertur niſi dixit uꝰ uexillū uꝰ auxiliatus.
Vnde aliter eſt dcō ꝓferenda qn̄ ſcribitur per s.
et qn̄ per x. ſicut manifeſte patet in hoc preterito
hauſit. quod ſcribit᷑ ꝑ s quando ē p̄teritū de hau
rio hauris. et in hoc p̄terito auxit. quod ſcribitur
ꝑ x qn̄ dn̄dit ab augeo auges. Similiter hͦ patet
in hoc p̄terito luſit quod ſcribit᷑ ꝑ s quando eſt
p̄teritum de ludo is. et in hoc p̄terito luxit. quod
ſcribitur ꝑ x qn̄ eſt p̄teritū de luceo ces uꝰ lugeo
ges. In quibus intelligentibuſ patet q̄ differenter
pronūcietur x ab s liquida. Sicut ergo ꝓnuncia
tur auxit luxit qn̄ ſcribunt᷑ ꝑ x. Item dixit uixit
Sic pronūciande ſimiles dcōnes ſunt. ut auxiliū
auxiliatus. uexillū uexillifer. ¶ Ad maiorem au
tem declaracōnem eoꝝ que dc̄a ſunt de liquidiſ ſci
as q; ſm quoſdam triplex eſt liqueſcentia lr̄e. eſt
enim quedam liqueſcentia que dr̄ quedā habili
tas elementi ſꝫ q; facile tranſit de productione in
correpcōnem. uꝰ econuerſo et hoc ē tantū in uocali
bus. Eſt eciā quedā alia liqueſcentia que attendit᷑
quantū ad ſubām lr̄e Siue ſꝫ naturam ꝓlacōnis
ipſius. i. ſm q; ipſa ſubtrahit᷑ et non ꝓfertur. uꝰ
ſemiplene ꝓfertur. ſicut patuit in hac lr̄a s. ſimili
ter habetur in multiſ alijs tam uocalibꝫ q̄ conſo
nantibus. ut ſuadeo ſuauis ſuauitas. in quibuſ in
ſcanſione ſubtrahit᷑ u uꝰ m. Et ē huiuſmodi liqſ
centia ſubālis. p̄cedens uero accidentalꝰ. Et hec ſe
cunda p̄t eſſe in uocalibus et conſonantibuſ ſicut
p̄dictum eſt. Eſt et tercia liqueſcentia lr̄e que attē
ditur circa lr̄e ꝑtātem. ſicut uidemus in liquidis l
r. que non ſemꝑ cū aliqua conſonante prodꝰ uoca
lem p̄cedentem. Imo ipſis liqueſcentibus uocalis
corripitur. ut illud. Et tenebriſ addit quas ſine lu
ce gerit. ¶ Hic nota q; liquide poſite poſt mutā
in eadem ſillaba naturaliter ꝑmittunt p̄cedentem

uocalem naturaliter breuem corripi. ut aſſecla et te
nebre. Vnde dixi naturaliter breuem. q; ſi naturali
ter eſſꝫ longa non poſſet eſſe breuis. nec in uerſu
nec in proſa. unde q; mater et frater prodꝰ natura
liter ꝑmam. nūq̄ cōmatres et confratres pñt in
in pnꝰ corripi nec in uſu nec in proſa. Si autē ſit
breuis naturaliter p̄t produci et corripi in metro
ut tenebre pnꝰ corꝰ. et tenebre penultima prodꝰ. ſꝫ
in proſa ſemꝑ debet corripi pnꝰ. ut compatres te
nebre. et hic cōmuniter et q̄i generaliter corripit᷑.
Hug̃ uero uidetur fuiſſe q̄i ſingularis opinionis
in hoc. dicit enim in quodam libello quem com
poſuit de accentu. Q; qn̄ liquida ponit᷑ poſt mu
tam in eadem ſillaba naturaliter q; ſi uocalis eſt
naturaliter breuis p̄t corripi et ꝓduci in metro. et
eciam in ꝓſa. Si autem ē naturaliter longa tam
in uſu q̄ in proſa ꝓducitur. ut cōmatres. Vn̄ p̄t
dici ſm eū. tenebre pnꝰ corꝰ q; ſit accentus in an̄
pnꝰ. q; breuis eſt naturaliter. Eciā p̄t dici tenebre.
pnꝰ prodꝰ. eo q; accentus p̄cipalꝰ ſit in pnꝰ ꝓpter
pōnem conſonantiū. Vnde p̄t tenebre in pnꝰ corri
pi. et ꝓduci in proſa ꝓ uoluntate legentis. ſed qd̄
prius dictū ē cōmuniter tenetur. et puto eſſe ueꝝ
T tranſit in s. ut iuro uſus. concutio concuſſus
C uero an̄cedente tranſit t in x. ut pecto pex
ui. flecto flexui. ¶ Hic nota q; ſicut dicit hug̃ in
uincio cis. Regula gn̄alis eſt. q; quotiens t poni
tur ante I puram ſequente uocali habet ſonū de
c. ut lcō amacio. niſi p̄cedat s uꝰ x uꝰ aſpiracō in
tercidat inter t et I. uꝰ niſi dn̄na impediat. S an̄
cedat ut ſaluſtius. x ut cōmixtio. Aſpiracō inter
cedit. ut corinthios. Et in hijs omnibus et ſimili
bus t retinetur in ſuo ſono licet ſequatur I pura
dn̄tia impedit ne t habeat ſonū de c. licet i pura
ſequatur in iſtis gn̄ſ litiū uitium. ad dn̄tiam iſto
rum ncōꝝ. hoc uiciū. hoc liciū. Dicendū ē ergo ad
corinth. Extingue flamaſ litum. Et ſimiliter uitu
uitiū. ut t retineatur in ſuo ſono. licet I pura ſeq̄
tur. Et ſciaſ q; licet aliquando t habeat ſonū de c
ut dictū eſt. non tamen c accipit ſonū de t. vn̄ dcō
nes que ſcribunt᷑ ꝑ c debent ꝑ c pronūciari. ut fa
cio facis. Iacio cis. aſpicio cis. Illicio cis. Ea uero
que ſcribunt᷑ per t. accipiunt quandoq; ſonū de c
ut dixi in q̄tio tis. potior riſ ſentio tis. ſitio tiſ Si
queras. quō cognoſcit᷑ an facio ſcribat᷑ per c. Di
co q; ad ſecundam ꝑſonam cognoſcit᷑. quia per c
ꝓnūciatur. ut facio facis. Et ita de alijs ſimilibus
quatio tiſ ſentio tiſ et ſimilia omnia ſcribūtur per
t. licet ꝓnūcietur per c. quod p̄t cognoſci ad ſecū
dam ꝑſonam. et pluralem numeꝝ. Dicimus eniꝫ
quatio tis quatimus. ſentio tis ſentimus. et ita de
ſimilibus dicas. Amicicia uero pudicicia iuſticia.
et huiuſmodi ꝑ c ſcribunt᷑ ſicut proferunt᷑ q; for
mant᷑ a genitō ſi ueniunt a nominibus ſecūde de
clinacōnis. uꝰ a dcō ſi ueniunt a nominibuſ tercie
declinacōnis addita cia. uiolentia uero aſtutia ſcri
buntur ꝑ t. ſꝫ ꝓnunciantur ſono de c. q; formant᷑
a genitō uiolenti aſtuti addita a. Prudentia autē
et negligentia ſcribunt᷑ eciam ꝑ t licet pronūcient᷑
in ſono c. quia formant᷑ a dt̄s prudenti negligen
ti. addita a. et ſic de ſimilibus dicas. Sed p̄t dubi
tari de uigintiunuſ q; hic t non accipit ſonū de c
Dico q; I hic eſt in iunctura compōnis. et ſic non
eſt contꝰ regulam datam. q; regula hͦ habet excep
cōnem. licet hug̃ non excipiat hͦ. vn̄ ad predcās
tres excepcōnes debet addi. Et niſi I ſit in iunctu

ra compoſitionis.ut vigintiunus.
X Duplex conſonans mō accipitur p̄ cs.ut in
hoc nomine apex apicis.mō pro gs.ut in h̄
nomine grex gregis.Tranſit tamen et in u conſo
nantē.ut nix niuiſ.Necnon in ct.ut nox noctiſ ſu
pellex ſupellectil'.Sed h̄ contra regulam declinari
uidentur.qꝛ uidelicet omnia nomina deſinētia in
x.faciunt in cis ul' in gis genitiuū.exceptiſ quatu
or nominibus que uidentur contra regulā declina
ri.ſciꝫ nix niuis.nox noctis.ſenex ſenis.ſupellex
ſupellectil'.Compoſita uero ſimpliciū declinacōm
ſeq̄ntur.ut pernox pnoctis.exlex exlegis.Subit
eciam x loco aſpiracōis.ut ueho uexi.traho traxi
ūtitur in f ut efficio effero.Et ſciendum ꝙ quoci
enſcumqꝫ ex prepō ꝑponitur compoſitio dcōnibꝫ
a uocali incipientibus ul' ab hijs tribus conſonā
tibꝫ c p t.integra manet.ut exaro exeo.exigo.ex
oleo.exuro excutio expeto extraho.Quidam ūo
dixerūt.ꝙ eciā x ſequente s integra manet.ut ſi
dicatur exſequor.exſpes.Sꝫ iſti uidenꝰ facere cō
tra grecoꝝ conſuetudinem.Illi enīꝫ s ſeq̄nte nūꝙ
x ꝑponunt ſꝫ k.Melius ergo ut dicit p̄s in p̄mo
maioris nos x ſolam ponimus que ponitꝰ pro cs
Cuius racōnem non ſolū ipſe ſonus auriū iudicō
poſſit reddere.Sed eciā ꝙ geminari s aliqua con
ſonante antecedente minime p̄t.geminari autem
uideretur poſt conſonantem ſi x antecedente que
loco cs fungitur ipſa conſequatꝰ.ut dicatur exſe
quie.exſequor.Quod ſi liceret.licebit eciā a ſimili
poſt bs uel ps quas loco duplicis accipimus ad
dere s.ut dicatur obſſeſſus.abſſeſſus.quod mini
me licet.qꝛ non p̄t duplicari conſonans alia ſub
ſequente conſonante.qm̄ nec ancēdente niſi ſit li
quida an̄ mutam.ut ſupellex.ſuffragor.ſufflo ef
fluo.effringor.ut dicit p̄s in p̄mo li tractatus de
b.Tamen duplex conſonans ut x p̄t inueniri an̄
cedente conſonāte.ut lanx falanx.et ſeq̄nte.ut ex
peto.Et nota ꝙ ſicut dicit p̄s in xiiij li.Nulla ali
a p̄s in x deſinit apud latinos niſi nomina et ex
ꝑpō que greca eſt.et nix et pax aduibium comicū
quo utitur terencius.quod ſimiliter grecū eſt.Et
ſcias ꝙ x incipit ab I cū alie ſemiuocales ab e in
cipiant.Et ē racō.qꝛ in I terminatur apud ğcos.
Vocatur enim xi.ſicut docet alphabetū grecum.
vn̄ per apoſtrophen dicimus ix.vn̄ hic nota ꝙ
uocales dn̄r qꝛ p̄ ſe uocem faciūt ſine conſonan
tibus.vn̄ quelibet uocal' per ſe facit ſillabam.ut
amo.Et inchoant uocales a ſuo nomine.et in ſe
terminanꝰ ſiue in nomen ſuū.Conſonantes autē
dn̄r quaſi cū alio ſonantes.i.cū ſono uocal'.Non
enim poſſunt proferri ſine ſono uocalis.Et hoc
ſatis patet in eoꝝ prolacōnibus.ſicut cū dicimus
be ce de.Similiter non poſſunt p̄ ſe pficere ſilbaꝫ
ſine preſentia uocalis.uocales uero ſine eis ſic.Tm̄
enim uere refert inter uocales et conſonantes ꝙ
tum inter animaſ et corpa.Anima enim p̄ ſe mo
uetꝰ et mouet corpus.Corpus autem non mouet
animā nec p̄ ſe mouetꝰ.ſicut patet in cadauē.ita
et uocales p̄ ſe mouentꝰ ad pficiendū ſillabam.et
conſonantes mouent ſecū.Conſonantes uero ſine
uocalibus immobiles ſunt ad pficiendū ſillabam
Semiuocales autem ab e incipiūt et in ſe termi
nant.abſqꝫ x que ſola ab I incipit.p̄ apoſtrophē
greci nominiſ xi.qꝛ neceſſe fuit cū x ſit ſemiuoca
liſ a uocali incipe et in ſe terminare.Que x nouiſ
ſime a latinis aſſumpta poſt omīſ ponitur līāſ q̄

bus latine dcōneſ egent.Qꝫ autē ab I incipit eius
nom̄ oñdit eē huiuſ in cōmto qđ ſcribit in donatū
hijs ūbis.Semiuocales ſunt vij.que ita pferun
tur ut inchoent ab e līā.et deſinent in naturaleꝫ
ſonū.ut f.l.m.n.r.s.x.ſꝫ x ab i inchoat.Idem eē
entrophius confirmat dicens.Vna duplex conſo
nanſ x que ideo ab I incipit.ꝙ apud grecoſ in eā
dem deſinit.i.xi.Mute autē a ſe incipientes et in
e uocalē deſinentes.exceptiſ q et k quaꝝ altera in
u altera in a finiē ſua conficiūt nomina.Incipiūt
ergo mute a ſono muto ſiue a ſono ꝓpō et termi
nanꝰ in ſonū uocal'.Cū ergo plurimū denomine
tur līā a pncipio et ſonus mutaꝝ fit in pncipio
mutus.ſicut patet in eaꝝ prolacōne merito uoca
te ſunt mute.Incipiunt ergo ut dixi mute a ſono
muto ſiue a ſono ꝓprio.et terminanꝰ in ſonum
uocal' e.ut be ce de.excepta f quam quidam ideo
poſuerūt ſemiuocalem ut ſeruius ſup̄.quia incipit
a uocali.i.ab e.ſicut ſemiuocales.et terminatur
in ſonū ꝓpium.hoc tamen non facit eam ſemiuo
calem.nomen enim līē non mutat eſſe līē.Vnde
dicit priſ in p̄mo maioris.Nichil enim aliud ſemi
uocal' habet līā hec f niſi nominiſ placōnem que
a uocali incipit.ſꝫ hoc ptātem līē mutare non de
buit.Si enim eſſꝫ ſemiuocal' neceſſario terminal'
nominū inuenireꝰ qđ mīme repies Nec an̄ l ul' r
in eadem ſilba poſſet poni.qui locus mutaꝝ dū
taxat.nec cōmunem an̄ eaſdem poſitam faceret
ſilbam.¶ Volo eciaꝫ te ſcire ꝙ quantū ſemiuoca
leſ vincunꝰ a uocalibus.tantū vincūt et ipſe mu
tas ut ſup̄ tetigi.qđ pꝫ ex eo ꝙ uocales hn̄t tres
ꝓpetates.p̄ ſe enim pficiunt uocem.inchoant no
mina.et tminant ſimiliter Semiuocales autem
haꝝ duas tm̄ hn̄t Nam inchoatiue ſunt dcōnum
et terminales.ut nil.et ita de alijs ſemiuocalibus
que qñqꝫ inchoant dcōnes.qñqꝫ terminant.terci
am ūo non hn̄t.ſciliꝫ qꝛ p̄ ſe uocem non pficiunt
Et ita vincuntur a uocalibus.Mute ūo nec p̄ ſe
uocem faciunt.nec om̄s terminant nomina.licet
quedam eaꝝ tminant nomina.ſicut c d t Et h̄ in
paucis nominibus exercent Nam pauca deſinen
cia in ea inueniuntur Inchoant tam̄ nomina.Et
ita vnaꝫ tm̄ ſibi uendicant ex ill' tribus ꝓpetatibꝫ
Vincunꝰ ergo a ſemiuocalibus qꝛ licet inchoant
tamen raro terminant nomina.Vnde et apud ğ
coſ uocales et ſemiuocales tantū terminant nomi
na non mute.et merito.Illa enim debent eſſe in
fine que multum ſonant.qꝛ omnis prolacō plus
feſtinat circa finem.et plus ſonat.Vn̄ eciam ora
tores exaltant uocem ſuā in fine ul' circa finem
Habent ergo ſemiuocaleſ ſecundā euphoniā.Naꝫ
melius et pfectius ſonant ꝙ mute.ſicut et uoca
les ipſiſ ſemiuocalibus.Hec dicta ſunt de ſemiuo
V uocal' ē ſemp.et ſcribitꝰ [y]calibus grā de x
tantū in grecis nominibus et barbaris ſicut
et ꝫ.Vnde quando y ponitꝰ inter duas uocales ē
uocalis.et p̄ ſe ſillabicatur.vnđ proſopopeia eſt
ſex ſillabaꝝ.et ita de ſimilibuſ dicas.Quia autem
mentio fcā eſt de x et ꝫ que ſunt duplices cōſonā
tes.et i aliquando ē duplex conſonans.Ideo hic
dicā de I oñdens qn̄ ſit duplex conſonans.et qn̄
ſimplex.Deinde eciā ſubiungam de u conſonāte.
I poteſt eſſe ſimplex conſonans.et aliquando
duplex.V uero tantū ē ſimplex conſonans.
Notandū eſt ergo ꝙ I conſonans poſita natura
liter inter duas uocales vim ſuā retinenteſ alias

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ſeruantes.et maxime in ſimplici dcōne. Accipitur
ꝓ duplici conſonante.et debet ſillabicari cū ſeqn̄
te ſillaba.ut maior.troia. Si enim J remaneret uo
cal' eſſent tres uocales iūcte ſine ulla media conſo
nāte et ita ueniēt hiatus intolerabil'.ut uult pſ in ij
libro. In tenuia autē remanſit J uocal'.et eſt racō
hec.qꝫ ntūs plural' neutri generis formatus ab
ablīuo ſingulari deſinente in J.dꝫ ſupare illū abla
tiuū una ſillaba.ut mari maria.forti fortia. Hoc
autē non fuiſſet in hac dcōne tenuia.niſi J remā
ſiſſet uocal'. Preterea qn̄ J eſt duplex conſonans
debet ſillabicari cū ſequenti ſillaba.quod non fit
in tenuia. ¶ Notandū eciā ꝙ inueniē i inter du
as uocales poſitū ſimplex conſonans.ſ; in cōpo
ſitis tantū.ut reiectus reijce.ſicut docet pſ in or
thogꝑhia introducens exemplū uirgilij. Titire paſ
centes a flumine reijce capellas. Ecce hec quatu
or ſillabe re ij ce ca ſunt omnes breues. Et faciunt
ꝓceleumaticū conſtantem ex quatuor ſillabis bꝛui
bus. Oportet ergo ꝙ J non ſit ibi duplex conſo
nans.ymo ſimplex.cū non faciat ibi pōnem.racō
autē hec eſt.qꝫ i non ē inter illas uocales natura
liter ſ; grā compōnis Cum ergo hec ꝓpō re natura
liter breuis ſit ibi eciā corr' inueniē a poeta. Vnde
compoſita excluduntē in hoc ꝙ dicitur naturali
ter. Et hoc uult hug.qui dicit ꝙ baiulo as ē uer
bum ſimplex.et ſic ibi i ē duplex conſonans. Et
prod ꝑmam. Si autē baiulo ſit ibi compoſitū uer
bum tūc non ē i ibi duplex conſonans.nec ꝑma
longa ſ; potius breuis. Iuxta illud. Cloto colum
baiulat.lacheſis trahit.atropos occat. Item dicit
hug ꝙ magiſter componiē a maior et ſteron qꝫ
maior in ſtacōne. Et debet ſcribi media ſillaba ꝑ
duo i.unū conſonans et aliud uocale.ut dicatur
maijſter. Sed conſtat ꝙ magiſter habet ꝑmam
breuem.et ē compoſitū.ergo ſi ſcribatur per duo i
maijſter.i non erit ibi duplex conſonans cum ſit
ꝑma breuis. Alij dicūt ꝙ reijcio tam in pn̄ti ꝙ in
pterito ꝑmam producere et corripere inueniē.qꝫ
ibi i pt̄ eſſe ſimplex conſonans.et ſic ꝑmā corr'
Vnde uirg. Titire paſcentes a flumine reijce capel
las. Vel pt̄ i ibi eſſe duplex conſonans.et ſic pro
ducē pōne. Vnde idem uirg. Reijce ne maculis
obfuſcent uellera pell'. Alie uero ꝯpōnes compoſi
te cū hoc uerbo iacio penitus producūtur.ut in
ijcio.adijcio.eijcio proicio deijcio.in quibus om
nibus i duplex conſonans ē ante i uocalem.et iſ
tius opinionis fuit magiſter bene. ¶ Hijs uiſis
dici pt̄ ꝙ i conſonans poſita inter duas uocales na
turaliter ē duplex conſonans.et poſicōnem facit
p̄cedenti uocali.ut maior.peior.et hec regula ge
neral' ē in ſimplici dcōne. De tenuia nō ē obieccō
qꝫ ibi i non ē conſonans.cū non ſillabicetur cum
ſecūda ſillaba.ſed ꝑ ſe.quia uocal' eſt. In compo
ſitis autem habet inſtantiam. Sed hoc pt̄ excludi
in eo ꝙ dicitur. J poſita inter duas uocales natu
raliter.qꝫ in compoſitis non uidetur ibi i eſſe na
ralit' ſ; potius accidentaliter ſcꝫ racōne compōnis
Aliqn̄ eciam facit pōnem.et̄ in compoſitis.ut ad
ijcio eijcio.qꝫ poniē inter duas uocales.et ſillabi
catur cū ſequenti ſillaba.licet hoc omnino nō ſit
naturaliter.ut ſupius declaratum eſt. Patet ergo
quō uerificetur regula predcā. J conſonans poſi
ta naturaliter inter duas uocales vim ſuā ſeruā
tes et maxime in ſimplici dcōne accipiē ꝓ dupli
ci conſonante. Hec autē ꝑticula vim ſuā ſeruātes
non ē declarata. Ideo nota ꝙ hoc additū eſt.qꝫ i
poſitū inter u poſt g ul' q et alterā uocalem non
ē duplex conſonans ymo uocal'. Racō autem hu
ius eſt.qꝫ altera illarū uocaliū ſcꝫ u nō ſeruat ibi
vim ſuā ymo amittit. Iuxta illā regulā de dyptō
gis ſupius datam.ſcꝫ u poſita poſt g ul' q ul' ſe
quente uocali in eadem ſillaba amittit vim litere
ut qui.lingua ſuadet. Ex quo patet ꝙ in hijs dcō
nibus nequior.pinguior.quia.et ſimilibus. J nō
eſt conſonans ſ; uocalis.ſicut docet pſ li iij a in
tractatu compatiuorū. Quidā contra predcā regu
lam obijciūt de coiere.ubi i non ē duplex conſo
nans poſita inter duas uocales.cum p̄cedens uo
cal' corripiatur ſcilꝫ co. Vnde lucanus. Nec coiere
patres.rc̄. Sed ex predictis patet ſolucō.qꝫ uideli
cet nō ē ibi i inter duas uocales naturaliter ymo
accidentaliter.uidelicet grā compoſitionis et ſinco
pe. Debet enim dici coiuere.ſed ꝑ ſincopam dī co
iere.ſicut coij. Vnde in hijs dcōnibus coiere coij
coijſſe.introiere.introierunt.et ſimilibus reman
ſit J uocal' cum non ſit ibi naturaliter inter duas
uocales.et hoc eciā patet qꝫ J non ſillabicatur cū
ſequenti ſillaba ſ; ꝑ ſe ſolam.quod non poſſet fi
eri ſi eſſet conſonans. ¶ Sic uidimus qn̄ i ſit du
plex conſonans. Nunc uideamus qn̄ ſit ſimplex.
Et dicendū ē ſm pſ.ꝙ j mō ꝓ ſimplici mō pro
duplici accipitur conſonante. Pro ſimplici qn̄ ab
ea incipit ſillaba in pn̄cipio dcōnis poſita ſubſe
qn̄te uocali in eadem ſillaba.ut iuno iupiter.pro
duplici aūt qn̄ in medio dcōnis ab ea incipit ſilba
poſt uocalem an̄ ſe poſitam.ſubſeqn̄te quoqꝫ uo
cali in eadem ſillaba.ut maius peius eius.ꝓ ſim
plici quoqꝫ in media dcōne inueniē ſ; in compoſi
tis.ut iniuria eiectus reijce. Virgilius in bucolic̄
proceleumaticum poſuit pro dactilo. Titire paſce
tes a flumine reijce capellas.

V Eſt conſonans qn̄ ab ea incipit ſillaba in
pn̄cipio diccōnis poſita ſub ſeqn̄te uocali
in eadem ſillaba.ut venus. Et ē tantū ſim
plex conſonans. Vnde dicit pſ.ꝙ in ea preualu
it ptās ſimplicis conſonantis. Sꝫ uidetur ꝙ ſit du
plex conſonans. Nam ſi dicam cupiui penl' prod
ſi dicam cupij pnl' corr'. Et ſic uidetur ꝙ u ſit du
plex conſonans.et p̄ſtet poſicōnem uocali prece
denti. Ad h̄ dn̄dū eſt ꝙ u tantum eſt ſimplex cō
ſonans.nec illa uocal' p̄cedens poſicōnē ab illo u
recipit.ymo ē naturaliter longa ſicut patet in ſu
pino et ꝑncipio.in quibus non ē u.et tamen pro
ducit penl'.ut cupitus ta tum. Et ſcias ꝙ u poſi
ta poſt g q ul' s ſequente uocali in eadem ſillaba
amittit vim lrē Nam vim conſonantis nō habet
ibi cū non faciat pōnem cum altera conſonante.
vim uocal' non habet.cū non faciat cū altera uo
cali cū qua ē in eadem ſillaba dyptongum. ¶ Et
ſciendū ꝙ hoc uerū ē ubi u cum altera uocali ſe
qn̄te eſt in eadem ſillaba.ut quis anguis. Si uo
ſunt in diuiſis ſillabis.non ē uerū ut arguo.exigu
us.et hoc accidit tantū ubi ē g et non q. Nam q
nunꝙ pt̄ ſillabicari ul' ſcribi niſi ſeqn̄tibus duabꝫ
uocalibus que ſunt in eadem ſillaba ſecū.et ideo
ꝙuis iſte ntūs quis ſcribatur ꝑ q. Genitūs tamē
eius nō ſcribitur per q ſ; ꝑ c.ut cuius.quia in cu
ius J eſt conſonans non uocalis. Ex predictis pa
tet ꝙ equus equi.et equus a um ſcribuntur per
duplicem u poſt q.

D Icto de diuiſione lrāꝝ et earū mu

tacōne. dicendū eſt de recto ordine ipſarum lrāꝝ
Sciaſ ergo ꝙ vnicuiqꝫ lrē accidunt tria. ſcilicꝫ no
men. figura poteſtas. Nomen .i. nominacō. ut a b
Et ſunt elementoꝝ nomina indeclinabilia. tam a
pud nos ꝙ̄ apud grecos. Et hoc duplici de cauſa
Prima ē quia ſimplicia et ſtabilia debent eſſe ele
menta. q̄i ſimplex fundamentum cuiuſlibꝫ doctri
ne et immobile. Secūda ē ꝙ ſi uariaretur eorum
nominū declinacō ſignacō euaneſceret. cum uoca
les a ſuis uocibus conficiant ſua nomina. Si eni
diceretur h̄ a. huius atis. non eſſet ampliuſ nomē
illius lrē in obliquis. Similiter de vnaquaqꝫ lite
ra ſiue uocali ſiue conſonante. q̄re nomina elemē
torū indeclinabilia remanſerūt. Figure accidūt q̄s
uidemus in ſingulˀ literis. Ptās uero ē ipſa ꝓnūc
acō ꝓpter quā et figure et nomina ſunt inuenta
Diuiditur tamen ptās lrē in ſubſtantiale et accī
tale. Subſtantialis poteſtaſ lrāꝝ ē lrām eſſe uoca
lem uľ conſonantem. ſemiuocalem uľ mutam. ac
cidentaľ uero ē multiplex. uidelicet correpcō ꝓduc
tio. aſpiracō. leuitas. liqueſcentia. duplicitas. īmu
tacō. tranſmutacō. Ordo eciā accidit literis. ſʒ non
aſſignatur eis ꝓ accidente. qm̄ ps d\' eſſe poteſta
tis. Cꝫ enim aliqua lrā ꝓponatur uľ poſtponatur
in ſillaba hoc habet a mō ꝓnunciandi. qui nich
il aliud ē ꝙ̄ poteſtas. Accidit ergo ordo literis. q̄
q̄uis in ſillabis dinoſcitur. tamen cꝫ coniunctus
eſſe uidetur cum poteſtate elementoꝝ. non abſu
dū puto nūc illū ei ſubiungere. Sunt ergo uoca
les prepoſitiue uidelicet ſubſequentibus alijs uo
calibus in eiſdem ſillabis a e o. Subiunctiue e u
ut ae au eu oe. I quoqꝫ apud antiquos poſt e po
nebatur. et ei dyptongū faciebant. quā ꝓ omni
i longa ſcribebant more antiquorū grecoꝝ. Dyp
tongi autē quibus nūc utimur ſunt quatuor ſcꝫ
ae au eu oe. de quibus ſup̄ dictū eſt. ¶ Nūc ergo
de ordine conſonantiū uideamus. et p̄mo de ordi
ne ſemiuocaliū. In ſemiuocalibus ſunt alie ꝓpoſi
tiue alijs ſemiuocalibus in eadem ſillaba. ut m ſe
quente n. ut amnis. damnū. ſomnū. hymnus. Et
ut dicit papias. Somniū ſomnū et cetera ſimilia
que habent m ante n in eadem ſillaba debent ꝓ
nūciari. Et marcianus in orthogꝑhia dicit. ꝙ lrē
que inter ſe copulari non pn̄t adiecta alia lrā ſo
ciant̄. ut m et n. cū non cocant uocali āncedente
vniunt̄. ut in omni. et in ſomno. S quoqꝫ prepo
ſita ē ſeq̄nte m. ut ſmirna ſmaragdus. p ſ non p ʒ
ſcribi dꝫ. Nam ut dicit ps in p̄mo maioris. Viciū
faciunt qui ʒ ante m ſcribunt. Nunq̄ enī ʒ duplex
lrā in capite ſillabe poſita p̄t cum alia iūgi cōſo
nante. Preterea s frequenter liqueſcit in metro. ʒ
uero non. Sic ergo ille uſus poſſꝫ culpari ſi ſma
ragdus ſcriberetur p ʒ. quem ponit lucanus in x
li. Terga ſedent crebro maculˀ diſtincta ſmaragdo
S uero ibi ſcripta ceſſat reꝑhenſio. Nam s freq̄n
ter liqueſcit in metro. Et ideo illa ſillaba ma p̄t
ibi corripi. ut ſup̄ oſtenſum eſt. In fine autē ſilla
be oēs liquide ſolent ante s poni. ut puls. hiemꝭ
mons. ars. Similiter ān x. excepta m. ut falx lāx
arx arcis. ¶ In mutis ꝓponūtur b et g ſequente
d. ut bdeliū genus lapidis. abdomen. migdonides.
C uero et p ꝓponūtur ſequente t. ut actis. lcūſ ap
tus. dyptongis. Vn̄ peccant q̄ ſillabicant ac tus
ſʒ ſic debent ſillabicari a ctus. qꝛ c cū t ſunt eiuſ
dem ſillabe. et ſic de omnibus p̄dictis et ſimilibus
Semiuocaľ nulla ꝓponitur mutis. niſi s ſequente
b. ut aſbeſtus. aſbutes. C uel q. ut ſcutū. ſqualor
P ut ſpes ſpera. T ut ſtatus. Ān aliam autē nullā
mutaꝝ. ¶ Hic nota ꝙ ſicut dicit ps. P non pati
tur r ān ſe in eadem ſillaba. Si autē obijciat̄ de h̄
nomine ſtirps. In qua r ponit̄ ān p in eadem ſil
laba. Dico ꝙ ps intellexit in p̄ncipio ſillabe. Prī
cipiū autem uoco quidquid eſt ān p̄mam uoca
lem. Cū ergo p patiatur r ibi circa p̄mā uocalem
ceſſat obieccō. Poteſt eciā aliter dici Quod enim
dicit ps intelligitur quando p ſumit̄ in ui ſua et
ſimpliciter. Ibi autem non ſumit̄ p ſimpliciter ſi
ue in ui ꝓpria. ymo ps ibi collaterales ſumūtur
pro vna figura que ē apud grecos et uocatur pſi
et huius eſt figure Ψ. Et ut uult ps in p̄mo ma
Hoc intereſt inter elementa et lrās. ꝙ elementa
proprie dicuntur ipſe ſcilicet pronunciationes
Note autē eaꝝ lrē abuſiue tamen et elementa ꝓ
literis et lrē ꝓ elementis uocant̄ Cum enim dici
mus non poſſe conſtare in eadem ſillaba r ān p
non de literis dicimus. ſʒ de pronūciacōne literaꝝ
Nam quantū ad ſcripturā pn̄t coniūgi. nō tamen
eciā enūciari niſi poſtpoſita r ut princeps. Mute
uero ſemiuocalibus ꝓponuntur liquidis abſqꝫ m
oīs pene omnibus. ut bl blandus. Cl clarus. Dl
abodlas nomen barbaꝝ. Gl gladius. Tl atlas. Pl
planus. Fl flauus. Bn abnuo. Sed b magiſ ē ſupi
oriſ ſillabe. quia ꝓpoſitio debet ſillabicari p ſe. Cr
crudus. Dr ariadne. Gn gnens. Tn etna. Ph the
rapne. Br vmbre. Cr crebre. dr draco. fr frater. gr
gratus. Pr pratum. Tr tractus. Ante m autē inue
nitur c d g t. ſicut piracmon. alcmena. dragma. a
dmetus. itmos. P ꝓponit̄ huic lrē s in p̄ncipio ſil
labe. ut ipſe pſitacus. et ſic conſtat ꝙ p et s dn̄t
ſimul ſillabicari. ¶ B ān s uľ t nunq̄ inuenitur
in principio ſillabe. nec eciam ſtare p̄t. Et ideo b
conuertitur in p ut nubo nupſi nuptū. Anologia
enim requirebat b in p̄terito et ſupino cum eſſet
b in pn̄ti. ſʒ euphonia cogit ſcribi p p et non p b
ocās dcōnes. Vnde ps in fine p̄mi maioris dicit.
nubo nupſi. ſcribo ſcripſi faciunt. q̄uis analogia
p b cogit ſcribere. ſʒ euphonia ſupat. que eciam
nuptam non nubtam. et ſcriptū non ſcribtū com
pellit p p non p b dicere et ſcribere.

Viſo de lrā. nunc uidendū ē de ſillaba. et de
ſillaba hoc mō. Primo quid ſit ſillaba. q̄t
literis conſtare uidetur et p̄t. et quo ordi
ne. Secūdo de literis terminantibuſ ſillabam. Ter
cio de accn̄tibuſ ſingulis ſillabis. ¶ Scias ergo ꝙ
ſillaba ut dicit ps in ij ma. eſt compꝛehenſio lrāꝝ
conſequens ſub vno accentu et vno ſpū prolata.
Abuſiue tamen et ſingulariū uocaliū ſonoſ ſilbas
nominamus. Poſſumuſ tamen et ſic diffinire ſil
labam. Sillaba ē uox lrālis q̄ ſub vno accentu .i.
vno ſpū indiſtanter profertur. A ſingulˀ tamen in
cipiens. Non plus ꝙ̄ ad ſex literas procedere ſilla
ba p̄t in latino ſermone. ut a ab ars mars ſtans
ſtirps. ¶ Et ſciendū ꝙ ſillabe que ex ſinguliſ con
ſtant literis non plures ſunt ꝙ̄ ipſe uocaleſ ex q̄
bus fiunt. Quot autem ex amplioribus pene in
numerabiles. Nulla ſillaba treſ uocales habet. vn̄
u et i non aliter iūgunt̄ dyptongis niſi loco poſi
te conſonantiū. u tn̄ eciā tūc iungi p̄t dyptōgo cū
amittit vim lrē ut quae linguae. ſepe inueniunt̄
ꝓ duabuſ uocalibuſ iūctis. h̄ eſt ꝓ dyptongo ſin
gule uocales poſite. ut ploſtꝛ ꝓ plauſtꝛ. et inqui
ro ꝓ inquaero. et ubiqꝫ pro eu dyptongo e prod

uł J. Que ſingulaꝝ lr̃aꝝ ſint ſillabe ex uocalibus
ut dictuꝫ eſt conſtat ut a et e. et cetera. Quod au
tem ex duabus conſtant uł a uocalibus fiunt. et
inuenit̃ dyptongus. ut ae oe. uł a uocali et conſo
nante an̄cedente uł ſequente. an̄cedente ut da. Se
quente ut ad. Non plus tamen ꝙ̃ tres conſonan
teſ antecedere uocalem. nec rurſus conſeq̃ niſi tres
pñt. ¶ Sed tamen hic notandū eſt ꝙ ſi an̄cedāt
tres conſonantes non pñt niſi due conſequi uoca
lem. ut monſtrans nec iterū ſi conſequantur tres
pñt an̄cedere niſi due. ut ſtirps. Si an̄cedens ſilla
ba terminet in conſonantē neceſſe ē eciā ſeq̄ntē
a conſonante incipe. ut artus. ille. arduus. niſi ſit
compoſitū. ut abeo. adeo. ꝓeo. Herodianuſ tamē
de orthog̃phia oñdit rōnabilius eſſe ſonorius ꝗ
quantū ad ipſam uocis ꝓlacōnem. in compoſitis
quoqꝫ ſimpliciū regulam in ordinandis ſillabarū
literis ſeruari. Sed contra eum ſic obijcit̃ ergo ob
litus ablatus obrado et ſimilia ſi b tranſit in ſecū
dam ſillām more ſimpliciū dcōnum p̃mam com
munē habere in metris oportet. ut poſſet eciam
corripi. ſ; hoc nuſquam inuenit̃ Preterea circūeo
circūago et ſimilia non paterentur eliſionem m
in ꝓnūciatione ſi tranſiret in ſequentē ſillām m.
nec in ꝓhibeo exhibeo inhumatus anhelo inhi
beo adhuc abhinc et ſimilibus. ſecūde ſillabe pñci
paľ aſpiraretur uocaľ. ſi terminalis conſonans p̄
pōnis in eaꝫ tranſiret. quō in iſtic iſtoc et h̄ iſtec
iſtuc. Si uero in media dcōne ſillaba a uocali in
cipiat neceſſe ē an̄cedentem quoqꝫ niſi ſit compo
ſita in uocalem terminari. ut pietas curiaľ pario
ruo minuo. Eſt tamen qñ in compoſitis eciā ſub
trahitur conſonans ut coeo cois. qñqꝫ mutat̃ ut
in comedo. ubi eciā ꝓpoſitio non ſillabicatur p ſe
ſ; tranſit ad ſeq̄ntem ſillām. Item ſcias ꝙ conſo
nans poſita inter duas uocales ſemꝑ eſt de ſeq̄n
ti ſillaba in ſimplici dcōne. ut amo niſi geminẽ
tūc enim vna conſonans ē de prima ſillaba. et ſe
quens de ſecūda ut aſſiis. ſed in compoſita dcōne
ē de p̄cedente ſillaba. ſi naturaliter ſibi cohēt. vt
adeo ꝓeo. principaleſ ſillabe. h̄ eſt in pñcipio dic
tionū poſite ab omnibus incipe literis. deſinē tñ
non in oīs poſſunt. ſ; in has. In uocales quidē
omnes a quacūqꝫ conſonante incipiat ſeq̄nſ ſilla
ba ut mare genus filius notū ludus. In conſonā
tes uero ſi ſeq̄ns ſillaba a uocali incipiat. nō pñt
ſillabe deſinē. ñ ut dictuꝫ ē in dcōnibuſ que ex ꝓpō
nibus in conſonantes deſinentibus uł alijs ptibꝫ
orōnis ſunt compoſite. ut abutor obaudio obedio
ſubeo aduro ineo ꝑago inſeo alteruꝫ tinſeo p̄teo
Nec tamen ſi ſequenſ a conſonante incipiat. licet
an̄cedentem in quācumqꝫ conſonantem deſinere.
ergo p ſingulas conſonantes ut potero id tracta
B terminat ¶ re conabor
p̄cedentem ſillām ſi ſequens quoqꝫ ab ea
dem incipiat. ut ſabburra ſabbata gibbus
gibberoſuſ gibber obba. Compoſita quoqꝫ a pre
pōnibus in b deſinentibus. et ab alijs dcōnibuſ a
b incipientibus. ut ſubbibo. Que tamen conſonās
c ſequente ſolet pleꝛqꝫ mutari in eam. ut occido.
occumbo ſuccumbo ſuccino ſuccidi. In quibuſdā
tamen ꝓ ab abs ꝓpoſitō cum dcōnibuſ a c incipi
entibus componitur. ut abſcondo abſcedo abſcido
Ob quoqꝫ ē quando aſſumit s cū componit̃ cum
dcōne a c incipiente. ut obſcurus obſcenus. ita di
cit ṗs in ij libro maſ. ſ; in ix libro dicit. quod in

uenit̃ obs a quo componit̃ obſcenus. vnde dicit.
Abſoleo quoqꝫ abſoleui facit. Non enī a ſoleo qd̄
ſolitus ſum uł ſolui facit p̄teritū. ſ; ab abs et ole
o. ſicut obſcenus ab obs et caneńdo. ¶ F eciam ſe
quente in eandem conūtitur b ut officio. offundo
ſufficio ſuffero ſuffio. uł conūtitur in u uocalem
ut aufero. aufugio. Et componit̃ aufero ex ab et
fero. aufugio ex ab et fugio. Racō autē quare b
hic non conūtitur in f ſ; in u uocalem ē hec. qa
ſi ſcriberent̃ ibi duo f dubiū eſſet utꝝ eſſent com
poſita ex ab uł ad. cū utraqꝫ illaꝝ ꝓpōnum conū
tat ſuā conſonantē in f ſeq̄nte ea. Nec ē inconue
niens ꝙ b mutet̃ in u. cū eciam u aliq̄n conūtat̃
in b. ut celebs. Componit̃ enim a celeſtem et ui
tā et ducens. G quoqꝫ ſequente in eam tranſit b.
ut ſuggero oggannio. Nec eciā m ſubſequente ut
ſummitto. Preterea omitto ꝓ ommitto dicimus
Orat̃ in ij ſermonū. Aut ſpem deponas. aut artē
illuſus omittas. Subtrahit̃ vnū m ut p̃mam cor
ripiat. Idem patitur b ſequente p. ut appono ſup
pono. Quandoqꝫ tamen ut dicit magiſter hñ abij
cit̃ b ſequente p. ut opio et opior. ſicut d in apio
R quoqꝫ ſequente ṗs pleꝛqꝫ in eam conūtitur b.
ut arripio ſurripio. In quibuſdam tamen manet
immutabiľ. ut abrogo abrado. Et hoc fit cā dīſc̃
ꝙ ſi arrado et arrogo diceremus ꝑ duo r dubium
eſſet utꝝ eſſent compoſita ex ab uł ad. cū utraqꝫ
ꝓpoſitio mutet extremā conſonantē in r ſeq̄nte
r. Item ob retinet b ſequente r. ut obruo. Alijſ au
tem quibuſcumqꝫ hīs ſeq̄ntibus integra manet b
ut abdo obdo ſubdoluſ abhinc abluo ſublatuſ ob
loqr abnegor obnitor ſubnixus. ergo nulla niſi
ꝓpō cogat an̄cedens ſillaba in b p̄t deſinē. niſi cō
ſeq̄ns q̄ꝫ a b incipiat. ut oñſum ē in p̄dictis nomi
nibus. ita dicit ṗs in ij lib̄. In tractatu auteꝫ pre
pōnum ſic dicit ṗs. A ab abs ex e fere eandē ſig
nificacōnis vim hñt. Nam et lenaleſ et tempales
et ordinales ſimul inueniunt̃ Sed qñ conſonans
ſequit̃ a et e mag̃ ꝓponūtur in appoſitione. ut a
domo. e iure. Ab uo et ex ſepiſſime in compōne
non ſolū uocalibus ſ; eciaꝫ conſonantibus ut abi
go abduco exuro excuro. In appōne uocali qd̄ ſe
q̄nte ſemꝑ. ut ab illo. ex illo. Conſonanti raro. nā
a q̄dem et e uocali quidem ſeq̄nte ñ ꝓponitur. ab
autē et ex conſonantibus ſeq̄ntibus ſolent ꝓponi.
ſi nulla aſperitaſ uociſ ꝓhibeat. Abs tantū in cō
pōne conſonantibus ſolet ꝓponi. Ab omnibus in
compōne ꝓponitur hīs. abſque c uł q uł t. ut ab
duco affatur. Nam b in f cōuerſa eſt. aufero in q̄
b conūtitur in u taꝫ euphonie cauſa ꝙ̃ dīſtīc ne
ſi affero dicas ab ad ꝓpōne et fero componi uide
atur. abluo abnego. arripio in quo b in r conuer
titur. Aſporto in quo b in s cōmutatur ſic̃ aſpel
lo. dīſtīc cauſa. ne ſi apporto et appello dicamus
ab ad compoſita eſtiment̃. hec ṗs. Vñ uſus. Ab
ſi componis elementa queqꝫ ſequūtur. C q t tan
tum ſimul hec tres excipiūtur. Ex predictis colli
ge ꝙ hec ꝓpō ob hijs literis ſeq̄ntibus mutat b.
in illas. ſcꝫ c ut occido. f ut offero. g ut oggannı
o. p. ut oppono. Qñqꝫ ſubtrahit u. ut apio. Si au
tem ſequatur m ſubtrahit b. ut omitto. Vel mu
tatur in hanc literaꝫ m ut ommitto. Qñqꝫ tamen
intercipit s cū dicōne incipiente a c. ut obſcurus
obſcenus. Vñ de p̄dictis. Cur feri grex po mum.
nūc ob mutatur in illas. Ex p̄dictis patet ꝙ op
probriū ſcribit̃ ꝑ geminū p. Componit̃ enim ex

ob et probriū. mutato b in p. De ab ſatis patet p
predcā. ¶ Sub ut vult pris in tractatu ꝓpōnum
hijs literis ſeqn̄tibus mutat b in illas. ſcꝫ c uł f
uł g. uł m uł p. ut ſuccūbo ſuccurro ſufficiō. ſuffer
ro ſuggero ſummitto ſummoueo. ſupparo. ſuppone
In compōne uero modo localem vim retinet ſub
ut ſubeo. ſuppono. ſubijcio. ſūmitto. ſubduco. ſub
trabo. mō diminutiuam vim. ut ſubrideo. ſubtenſ
tus ſuffundo. An uero ſub mutetur in r ſequente r
non facit mentionem ṕs in xiiij li in tractatu de
ꝓpōnibus. ſꝫ in ij li ut dictū eſt ſupra. dicit ṕs ꝙ
b ſequente r pleqꝫ in eam conūtitur ut ſurripio
et cetera. uide ſupra. Dicit eciam ibi ṕs ꝙ b muta
tur in s ut iubeo. a quo uenit iuſſi. Conuertitur
eciaꝫ in f cauſa eufonie in aſporto et aſpello. ut ſu
pra dixi. De predictis dici p̄t. Cor. fu. ga. mel. po
rum precedens ſubtrahit ad ſe. Qn̄qꝫ autem rema
net b ſequente c. ut ſubcinericius. ſic ex ſucco et
cinere componi uideatur. Dicendū ē ergo ſuccon
trario. licet quidā dicant ſubcontrarie p b. Quidā
eciā dicūt obcecco p b. licet hoc non habeatur a
ṕs. ¶ Item nota hic. ꝙ ſm ṕs. ſuſpicio et ſuſtuli
ſunt compoſita a ſuſum uł ſurſum adūbio. et n̄
a ſub ꝓpōne. Suſcipio enim componiť a ſuſuꝫ et
capio. Suſtuli a ſuſum et tuli. Qꝫ autē non ſint
compoſita a ſub patet. Nam ſi in ſuſcipio fuiſſet
b. non fuiſſet mutata in s ſeqn̄te c. ſicut in ſuccu
ro. a ſub et curro. Similiter ſi in ſuſtuli fuiſſꝫ b n̄
fuiſſꝫ mutatū in s. ſequente t. ymo remanſiſſꝫ in
tegꝛū. ut in ſuccinnio. ergo non ſunt compoſita a
ſub. ſꝫ a ſuſum uł ſurſum. Suſpicor autē et ſuſpi
cio ſimiliter ſunt compoſita a ſuſum et nō a ſub
Si enim compoſita eſſent a ſub remanſiſſꝫ b ibi.
et non fuiſſꝫ mutatū in s. ſicut patet in ſimilibus
ut ſubſto et ſubſiſto. Compoſita ergo ſunt a ſuſū
uł ſurſum. Hoc tamen ſciendūꝫ eſt. ꝙ s qd erat
in illo adūbio ſuſum ſubtractū eſt. ꝓpter illud s
quod erat ex pte illius componentis. ſcꝫ ſpica uł
ſpecio. Nā ſi remanſiſſet ibi ſicut in ſuſtuli et ſuſ
picio geminaretur ibi par conſonans an̄ alteram
conſonantē. Vn̄ dicit ṕs. Suſpicor quoqꝫ et ſuſpi
cio a ſuſum uł ſurſuꝫ componūtur. Sed abijcitur
vnam s. qꝛ non p̄t duplicari conſonans alia ſub
ſequente conſonāte. quoniā nec an̄cedente niſi ſit
muta an̄ liquidam. ut ſupplex. ſuffragor.

Nullam ſupiorem ſillām terminat niſi ſe
quens incipiat a c. uł a q. ut bacca bucca
ſiccus. ſuccus. ecquis. quicq̄. acqꝫ. Ex hoc
quoqꝫ oſtenditur eandem vim habere c et q. ¶ Si
obijciatur de necdum. necne necnon. ubi p̄cedens
ſillaba deſinit in c. et tamen ſeqn̄s non incipit a c
uel a q. Dici p̄t ꝙ ṕs intellexit de compoſitis ex
pn̄cipalibus ptibus. i. nomine et ūbo. Vel dicas.
ꝙ non ſunt compoſita ſꝫ ſunt irregulares dcōnuꝫ
aggregacōnes ſub vno accentu. Quidquid autem
p d ſcribitur. ¶ Et ſcias ꝙ c cum e et i repn̄tat
plene ſonū ſuū. ut cecus. cibus. Cū a uero uł o uł
u ſonū habet hē k. ut caput. culex. coma. ut qui
dam dicūt. ¶ Item animadūte ꝙ c tranſit in g n
p̄cedente. ut qn̄gentī. Compoſitū ē ergo a quinqꝫ
et centū conūſa c in g. ꝓpter affinitatem quā ha
bet g cū n. tantam enim affinitatem habet n cū
g. ꝙ ſepe facit c conūti in g. p̄cedente tamen n. ut
quingenti. quadringenti. Cuius ſignū eſt ꝙ ſi non
p̄cedat n c. non conūtitur in g. ymo remanet inte
gꝛū. ut ducenti. trecenti. de hoc eciā in g dicam in

D Non terminat p̄cedentem ſillām ... ferius
niſi ſequens quoqꝫ ab eadem incipiat. in
ſimplicibus dcōnibus et in pleriſqꝫ cōpoſi
tis. ut ab addir uel ab addier. addo. reddo. reddu
co. quod eciā reduco dicitur. Virgił in iiij enerō
Eiectam claſſeꝫ ſocios a morte reduxit. Dic tamē
ipſa conſonans d in ad ꝓpōne mutatur ſeqn̄tibus
hijs nouem literis. c. g. f. l. n. p. r. s. t. ut accido ac
cūbo. affcūs. aggero. allido. annuo. applico. arrideo
aſſiduus. aſſideo. attingo. Vn̄ ūſus. Cor ſla gno.
le. nis. pir. ra. ſal. ta. ad ſibi mutat. Ex quo patet
ſm quoſdam. ꝙ dicendū eſt aſſum affui. nō ad
ſum p d adſumus. ¶ Item ſcias ꝙ d aliquando
non mutať ſeqn̄te p. ſꝫ abijcitur. ut apio qd com
ponitur ex ad et perio. Aliqui dicūť ꝙ componi
tur ex a et pio ſꝫ prius dictū magis michi placꝫ
Subtrahiť eciam d in quibuſdam cū ſequenſ dcō
incipiat a gn. uł ſp. uł ſc. ut agnitus aſpcūs. aſcen
do. Tollitur inde tamen ſequiť ſi conſona poſt s.
Et rō eſt. quia regula ſup̄ a priſtiano data eſt ſi
duo pares conſonantes p̄cedūt aliquā conſonan
tē vna illarū debet abijci. ut aſto. aſcendo. ne ge
minacō conſonantis ſit an̄ conſonantem. qa nec
an̄ conſonantē nec poſt conſonantē debet fieri ge
minacō conſonantis. niſi altera illaꝵ fuerit liqui
da l uł r. ut ſupplico. ſupprimo. Sed obijciť de io
circo. quodcumqꝫ. et ſimilibus. quoꝵ p̄ma ſillaba
deſinit in d. licet ſequens non incipiat a d. Dico
ꝙ iſta regula non ſemp uerificať in compoſitis.
ſm ṕs. Et ideo fallere p̄t in illł. ſicut eciā in hijs
dcōnibus adeo. adiuro. Alijs autē ſeqn̄tibus literis
integra manet d in compōne. ut adbibo. adhereo
admitto. adquiro. aduoco. Inueniť āmitto. ſꝫ com
poniť ex am ꝓpōne inſeꝑabili. Amitto eniꝫ ex a
componiť. admiror et eciam āmiror ex am ꝓpō
ne inuenitur. Sic ergo d integra manet ſequente
q ut adquiro. ſecūdū ṕs. ¶ Sed obijcitur de quic
q̄ ubi d mutať in c ſequente q. Vnde ſupra dixit
ṕs. ꝙ d tranſit in c ut accidit quicq̄. Dico ꝙ hoc
intelligendū eſt de hac ꝓpōne ad. que non mutat
d ſeqn̄te q. ut adquiro. ſicut patet p textū pſ qui
dicit. Alijs autē ſeqn̄tibus literis integra manet d
in compōne. ut adbibo. admitto. et cetera. ſemper
exemplificat de ad. et ſic de quicq̄ non ē obiecō
Vel p̄t dici ꝙ hec conſonans d ſeqn̄te q remanꝫ
integra et non mutatur. ut adquiro. Hoc autem
dictū eſſe uidetur. qꝛ cū q et c repſentent ideꝫ ele
mentum uidetur ꝙ ſicut d mutatur in c ſequēte
c. ut accipit. Ita eciā d ſequente q. ſꝫ remanet tūc
immutabił generaliter in compoſitis ab hac ꝓpō
ne ad et fere ubiqꝫ eciaꝫ in alijs compoſitis ſꝫ di
co. qꝛ qn̄qꝫ mutatur in c cauſa euphonie. ut quic
q̄. et eciam quicquid. ut dicūt quidam. Alij uero
dicunt ꝙ quidquid ſcribiť p d. non p c. Vnde nō
mutatur ibi d. ſicut nec in quodqꝫ uł quidqꝫ. Nec
ṕs exemplificat niſi de quicq̄. ut patuit. Diť eni
d tranſit in c. ut accipit. quicq̄. Et ſic ex ūbis ṕs
non habetur ꝙ quidquid ſcribatur p c. Item no
ta ꝙ nullū ūbum deſinit in d. Vnde inquit ſcribi
tur p t. ¶ Volo eciā te ſcire. ꝙ quedā cognatio
ſiue affinitas ē inter d et ꝫ. Vnde quidam ſcriben
tes d ſepe exprimūt ꝫ in ſono. antiqui eciā ſcribe
bant medencius ꝓ meꝫencius. Similiter affinita
tem hn̄t in ſono d et t. ſicut patet in terminatio
ne iſtoꝵ nominū caput. apud. Parū eniꝫ diſtingui
tur inter d et t quo ad ſonū. Item inter t ſine aſ

ſpiracōne et t cū aſpiratione eſt d media.ut decla
F Nullam terminat ſillãm. Dirabitur in b.
niſi loco b uł d uł s uł x in ꝯpōnibus ſit
poſita.cū ſequens dicciō ab eadem incipit
conſonante.ut offero ſufficio affectus diffic̄ł dif
fundo.efficio.Et ex hoc quoqꝫ muta eſſe oſnditur
f ß ꝙ cū oīſ ſemiuocales ſimplices ſolent in me
dijs dcōnibus geminari.hec non geminatur.nec
terminat eaſ ſic̄ ille.niſi in ſuo nōine ꝓpo.ſcꝫ qñ
dr̄ f.ß et ꝯponit̄ liquidiſ l et r.more mutaꝝ.de of
fa non eſt queſtio.quia componit̄ ex ob et fans
et ita f ē ibi poſita loco b.et dr̄ offa q̄i obfans.
.i.contra fantem.quia noceat fanti cū eiuſ os im
pleat. Unde quidam. Offa nocꝫ fanti.ß prodeſt e
ſurienti. Item ſcias ꝙ f magnã affinitatē habꝫ cū
ph in ſono.ut patet in filius et philippus. Et ſcri
bit̄ f in latinis dcōnibus.ph in grecis.nec tā fix
is labijs ē ꝓnuncianda f quō ph.atqꝫ hoc ſolum
intereſt dicit priſcianus.

G Apud latinos nullius ſillabe ē determina
bił.niſi cū loco d uł b ponit̄.ut in ad uel
ſub uel ob ꝯpōne.ut aggero agger.ſugge
ro.oggannio. Eſt qñ n pn̄cipał ſillabe añ ſe aſſu
mit g.ut natuſ gnatus.notus gnotus antiq. Uñ
ignotus.noſco gnoſco.noui gnoui. Et poſt ſe tñ
c ſepe poſitam in g conūtit.ut in milib.quadrīgē
ti pro quadricenti a centū.qñgenti.ſeptingenti.oc
tingenti.adeo eniꝫ n ꝯpoſita facit c in g conūti.ꝙ
in quibus n non ē numerus ſeruat c.ducenti.tre
centi.ſeſcenti ꝓ ſexcenti. ¶ Ad predcōꝝ declaracō
nem ſcias.ꝙ in hijs ꝯpōnibus in et con.n altera
n ſequente plerūqꝫ mutat̄ in g.ut ignoſco.cognoſ
co.ignotus.cognitus.cognatus.ignominia.igna
rus. In quibuſdam ex p̄dictis ſubtrahit̄ n a dcīs
ꝯpōnibus.ꝗ in altero componentiū inuenitur g.
ut gnarus.uł additur g ꝓthesim.ut dicat̄ gnoſ
co gnoui.unde dinoſcum ē dinoſco ſine g. Preterea
ſupinū faceret dignitū ſi ibi eſſet g.ſicut agnitu
cognitū.et pticipiū p̄teriti paſſiui.dignitus.ſicut
cognitus agnitus.quod tamen non dicimus. Itē
ſcias ꝙ inter c ſine aſpiracōne et c cuꝫ aſpiracōne
media ē g.ſicut declarabit̄ in h. Item i conſonās
habet in ſono affinitatem cum g. Inde eſt ꝙ plu
res ſcribunt magiſter per g.cum rectius ß hugu
cionem ſcribatur per duo i vnum conſonans et
aliud uocale ſic maijſter.

H Non p̄t terminare ſillãm. Et ſi opponatur
de uah et ah et oh interiectionibus.q̄ ui
dentur terminare ſillãm.dico ꝙ hoc fit p
apocopam.ꝗ pfecta ſunt uaha aha oha. Nā ſuū
eſt interieccōnis ꝓferri uoce abſcondita. Interiec
cōnes enim ſignificant affcūs animi.que pertur
bant mentē loquentis.ne pfecte loqui poſſit.hoc
intellige de dcōnibus latinis. Nam in theologia
utimur dcōnibus hebraicis in quibus aſpiracōis
nota poſt tres mutas terminał habetur.ſcꝫ poſt
c ut ſadoch.poſt p ut ioſeph aleph.poſt t.ut de
leth. ¶ Item ſcias ꝙ ſi aſpiracō ponatur inter a
liquā conſonantē et uocalem ſeq̄ntem in eadēꝫ ſil
laba.aſpiracō attribuit̄ conſonanti p̄cedenti.et ñ
uocali ſeq̄nti.ut nichil.philippus. Item ſi dcō inci
piens a uocali aſpirata componit̄ cuꝫ alia dcōne
remanente uocali uel muta.remanet aſpiracō.ut
rehabeo prohibeo exhibeo. Sed ſi abijciat̄ uoca
liſ abijcitur aſpiratio.ut prebeo. ¶ Item nulle pre
pōneſ uł coniūctiones aſpirantur. Require ſupra

ubi de aſpiracōne dixi. ¶ Nota eciā ꝙ ſicut dicit
p̄s.inter c ſine aſpiracōne et c cū aſpiracōne me
dia eſt g.inter t ſine aſpiracōne et t cū aſpiratio
ne media ē d.inter p ſine aſpiracōne et p cū aſpi
racōne ſiue f ē b.ſunt ergo medie d b g. Et dicū
tur medie.ꝗ non ita leuiter ſonant.ſicut ille nō
aſpirate.nec ita aſpere ſicut aſpirate.uerbi grā. G
non ita leuiter ſonat ſicut c ſine aſpiracōne. Nec
ita aſpere ſicut ch.et ideo dr̄ eſſe media inter c et
ch. Similiter d non ita leuiter ſonat ſicut t ſine h
nec ita aſpere ſicut th.et ideo dr̄ media inter t ſi
ne aſpiracōne et t cum aſpiracōne.i.inter t et th
Similiter b non ita leuiter ſonat ſic̄ p ſine h nec
ita aſpere ſicut ph ſiue f. Et dr̄ media inter p nō
aſpiratam et p aſpiratam.i.inter p et ph. Et no
tandū ꝙ in leuibus.i.in tribuſ p̄dictis conſonan
tibus.ſcꝫ p c t non aſpiratis pulſuſ exterior eſt.i.
circa labia.quia formātur in extremitate labioꝝ
ut patet in eaꝝ prolacōne. In aſperis uero.i.in il
lis aſpiratis.pulſus fit interior.i.in gutture.quia
in gutture formant̄.medie uo eaꝝ ſcꝫ b d g obti
nent mediū locū.quia nec formantur circa labia
nec in gutture.ſicut patet in prolacōne eaꝝ.ß for
mantur q̄i in lingua affixa medio palato.qui lo
cus eſt medius inter guttur et labia. Et hec eſt u

L na cauſa qua confirmat priſcianus b d g
eſſe medias predictarum.
Nullius ſillabe poteſt eſſe terminalis.
Quacūqꝫ conſonante ſequente p̄t añceden
tes terminare ſillãm.ut albus.ulcus.ſoldū
ualde.alfeus.algeo.illud.ulmus.alnus.
talpa.fulſit.altus.ſilua.mulxi. Q et r ſolis ſeq̄n
tibus nō inueni antecedere l. Nam h et k nec poſ
ſunt poſt l inueniri.

M Terminat ſupiorem ſillãm qñ ſequens ſil
laba incipit a b uł p uł altera m.ut cābi
ſes.ābo.compo.impiū.ſummus.hāmon. Uñ u
ſus. M uł p uł b nuſquā uult n fore p̄ ſe. ¶ No
tandū ꝙ inuenit̄ an coniunctio.et ſcribit̄ p n.ut
ibi. Eloquar an ſileam. Et nunꝙ inuenit̄ in com
pōne.am autem ꝓpō nunꝙ inuenitur in appōne
ymo ſemp in compōne.ut di dis re ſe am cō. Ex
p̄dictis patet.ꝙ añ c d t q f non ē ſcribenda m.
ß n.ut nuncubi.tantundem.eundem.identidem.nū
quid.anfractus. Et mutat̄ in predcīs m in n. Itē
quotienſcumqꝫ hec prepō circū componit̄ cū dcō
ne incipiente a uocali.m debet ſcribi ß non ꝓfer
ri.ut circumago.circumamictus.circūeo. Uñ uſus
Circum compoſita uocał ſi comitetur. M non ꝓ
feratur ß ſola figura tenetur. Hoc autē fit ne uide
atur ſillabicari cū ſequenti uocali.et ꝓpter ſonuꝫ
difficilem.ꝗ ſonus eius terminat̄ clauſis labijs.
ß ſtatim debent labia apiri ꝓpter ſequentē uoca
lem. vide eciā in circūeo re. Item ſciendū ꝙ inue
nit̄ con et cū.ß prepō con ſcripta p o et n.nunꝙ
in appōne inuenitur.ß in compōne tantū. Et mu
tat qñqꝫ n in m.maxime ſequente b.ut comburo
m ut cōmitto.p ut compono. Cū uero ſcripta per
u et m nunꝙ inuenit̄ in compōne. Ex quo eciam
patet ꝙ mecū.tecū.ſecū.nobiſcū.uobiſcū ñ ſunt
compoſita . Et ē cum qñqꝫ aduibium tempale.ut
cū ueneris ad me.i.qñ. Qñqꝫ coniunctio adiūcti
ua.ut cum ſeruias michi diligo te. Qñqꝫ ē prepo

N ſitio ſeruiens ablatiuo.ut uado cum illo.
Terminat añcedentem ſillabam ſeq̄ntibus
c.uł d.uł f.uł g.uł altera n.uł q uł s.uł

t.uł J.uł u eciam ꝓ conſonantibus poſitis.uł x
ut mancus.conduco.confiteor.congruus.annus.
inquiro.conſitus.antonius.coniūgo.conūto.anx
ius. B autē ſeqn̄te uł p in m conūtitur.ut imbuo
impius.l uero uł m uł r ſeqn̄tibus in eas cōmu
tatur.ut collido.immunis.corrumpo.Et pene ubi
cumq; cum prepō an̄ dcōnem ab r incipientē com
ponitur hocidem patitur.et hoc recte cum nec in
ſimplicibus inueniatur dcōnibus n an̄ r.niſi for
te in aliquo ꝓpō nomine.ut henricus ſupple.Ex
hoc patet.q̄ hee ꝓpōnes in et con.ſi componant̄
cū dcōne incipiente ab r uł l conūtunt n in illas
ut irruo.illudo.collido.corruo.Verumptamen co
compoſita cū dcōne incipiente ab r qn̄q; retinʒ n
Et ideo dicit p̄s pene.et fit cauſa diſtīc.ut conri
go gis.fuiſſet enīʒ ibi concidentia inter pmā hu
ius ūbi corrigo gis.et pmam huius ūbi corrigo.
gas.ſm quoſdā.Simile iudiciū de conſimilibus
habetur. Item ſcias q̄ hec ꝓpō con qn̄q; in cō
pōne ponit n ſeqn̄te uocali.ut coeo is.a con et eo
ſubtracta n cauſa euphonie.Qn̄q; conuertit n in
m.ut comedo dis.et hoc eciā fit cauſa euphonie.
Et ſillabicatur m cū ſeqn̄ti ſillaba et non cū pma
Et hoc accidit propter mutacōnem conſonantis
Et ſi obijcias.Omnis ꝓpō ita ſillabicanda ē in cō
pōne ſicut p ſe.ut habetur a p̄s.Dico q̄ hoc ueri
ficatur qn̄ ꝓpō remanet integra.hic autē corrum
pitur.cū n conūtatur in m.Si ultra inſtes dicens
Ergo a ſimili potuit fieri in hoc ūbo coeo is.ut
conuertatur n in m.et dicatur comeo mis mit.et
ſecundā et terciā perſonam huius ūbi como is it
Quare cauſa uitandi concidentiā illā non ibi cō
uerſa fuit n in m.pmo ſubtracta ē n cauſa uitan
di cacephaton.Item nota q̄ ſic dicit hug.in erge
En apud grecoſ tm̄ ualet quantū in apud latinoſ
vn̄ nomina greca ſiue notha que procedūt ꝓpōm
hn̄t in ſui compōne pn̄t ſcribi indiſt̄ter mō p en
mō per in.ut entimema et intimema.Energumi
nus et inerguminus.encauſtum et incauſtum.Et
ſic de ſimilibus dicas.

N Nullam terminat ſillabam niſi ſequenſ in
cipiat a p.ut lippus.apparet.

Q Non pt terminare ſillām q; q et k ſemper
in inicio ſillabaꝝ inueniunt̄.Et apud anti
quos ponebat̄ cui pro qui.ſicut et quu ꝓ
cu ſillā.et quur pro cur.ut ſup̄ dixi in q et k de
hā.Et ſciaſ q̄ q nunq̄ pt ſillabicari uł ſcribi niſi
ſeqn̄tibus duabus uocalibus que ſunt in eadem
ſilla ſecū.Vn̄ licet iſte ntūs quis ſcribat̄ p q gtūs
tamen eius non ſcribitur p q.ſ; p c.ut cuius.q̄
in cuius i conſonans ē non uocał.Patet eciaʒ ex
hoc q̄ equus equi.et equus qua quuʒ et ſimilia
debent ſcribi p duo u uocalia ambo.ut ſup̄ dixi
in u conſonante.

R Quacūq; conſonante ſeqn̄te pt terminare
piorem ſillām.ut morbus.parcus.ordo
pficio coorſinium oppidi nomen.margo.phibeo
plego.plucco.interluuiū.carmen.carnis.corpus.
arquipotens.arquitenens.curſus.morſus.Artus.
pirrus.curtus.exerſes.In quibuſdam tn̄ compo
ſitiſ inuenio r in l cōūti ut intelligo et pellicio pro
interlego et plicio.pellego ꝓ plego pelluceo ꝓ p
luceo

S Nullam ſupiorem ſillāʒ terminat
in ſimplici dcōne niſi ſeqn̄ſ incipiat ab eadē
ut caſſuſ et niſi in cōpoſitis ab hijs conſo
nantibʒ incipiat s c f g m p t uł i et u conſonan
tibus.ut obſcurus.diſcutio.transfero.tranſgredi
or.tranſmeo.diſplicet.diſterminat.diſiungit.trāſ
uebo.In omnibus p̄dictis compōnibus ē s termi
nał ꝓpōnis.Nam in ſimplicibus dcōnibus neceſſe
eſt s et c eſſe eiuſdem ſillabe.ut paſcua.luſcuſ.O
eciam uł p uel t ſeqn̄tes in ſimplici dcōne s eiuſ
dem ſillabe ſecū eſt.ut coſmus.proſper.teſtis.Et
ſcias q̄ p̄s in ij lib̄ ma.obſcure determinat de s
Scire eciam debes q̄ ut dicit p̄s in xiiij li.Ab m
uł u loco conſonantis incipientibus ſolet in cōpō
ne ꝓponi a.ut amendo.amens.auebo.an̄ q in ap
pōne abs ut abs quolibet.An̄ c uero uł t in com
poſicōne.ut abſcondo.abſcedo.abſcido.abſtraho.
obſtruo.abſtineo.Freqn̄tius tamē a et ab et abſ ū
bis paſſiuis uł ablatiuiſ iūgunt̄.ut amor a uiro
uł ab illo.accipio ab illo.uł abs quolibʒ aufero
uł ab illo aufero.hec p̄s.Abs eciā in appōne in
uenit̄ cū dcōne incipiente a t.ut proijce hoc abs
te.De abs eciā dixi in b.Item ut dicit p̄s in xiiij
li.Hec ꝓpō trans et componit̄ et ſeparatur.ut trāſ
uebo.transfero.trans padum.trans tibrim.et qn̄
componit̄ cum dcōne incipiente a d.uł n uł i cō
ſonante amittit ns.ut trado.traduco.trāno traijcō
traieco.Cū i uero uocali remanet integra.ut tranſ
itus.Et eciā cum alijs uocalibus.ut trāſactuſ trāſ
eo.Ex dictis patet q̄ in math̄ i c.dicendū eſt.cū
nollet eaʒ traducere.ut abijciatur tam in ſcriptu
ra q̄ in ꝓnunciacōne ns.Item ut in eodem dicit
p̄s.Di et dis ꝓpōnes ſp in compōne inueniunt̄.et
hn̄t eandem ſignificacōnem.quō ab et abs.ſunt
autē ſepatiue.ut diuido dis.diduco.diſtraho.diſ
curro.quod dia prepō apud grecos facit.Et ſciē
dum q̄ tūc dis ꝓponitur qn̄ ſequitur c uł f uł p
uł s uł t uł i loco conſonantis.ut diſcumbo diſ
cutio.differo.diffido.diffundo.in quibus s in f cō
ūtit̄ euphonie cā.diſplico.diſpuro.diſſicō diſſero
diſtraho.diſtribuo.diſtorqueo.diſiectus.diſiūgo
Alijs uero quibuſcumq; conſonantibuſ ſeqn̄tibus
di ꝓponitur.ut dinoſco.dimitto.diduco.digero.di
luo.diruo.Et ubiq; producitur di excepto dirimo
et diſertus.Luc̄ in v.Et non admiſſe dirimit ſuf
fragia plebis.Oracius.fecundi calices quem non
fecere diſertum.Componit̄ autem dirimo a di et
emo interpoſita r cauſa euphonie.Diſertuſ uero
componit̄ a di et ars interpoſita s.Et nota qn̄ʒ
componit̄ cum dcōne incipiente a uocali.et tunc
aliqn̄ recipit r cauſa euphonie.uł cauſa uitādi hi
atū ut dirimo.Qn̄q; recipit s.ut diſertus.Tamen
ſcias q̄ bis et tris cū componit̄ cū dcōne incipiē
te ab f abijciūt s.et pmam cor.Nam i an̄ f ſine
ph producitur.ut ripheuſ preter compoſita a nu
mero.ut bifidus.trifidus.trifarius.et ſimilia.

T Si ſupiorem finit ſillām neceſſe eſt ſeqn̄tē
quoq; ab ea incipere.ut mitto quotta atti
cus.attinet.Si opponatur de atq; atubi aſtu poſt
q̄.Dico q̄ non ſunt ꝓprie compōnes ſ; pocius q̄
dam irregulares dcōnum aggregacōnes.et ſic ob

X Nullam ſillām terminat in
media dcōne.niſi in compoſitis a ꝓpoſicō
ne ex.que integra manere pt ſequente c
uł p uł q uł t.ut excurro.expello.extendo.exqui
ro.S autē ſequente x abijcit̄ s.ut exequor.Vnde
niſus.Ex p̄cedente cadit s de pte ſequente.Id q̄ ſe
quente inuenit̄ in hoc nomine exlex ex integ̃.f
enim ſeqn̄te in eam conūtitur x.ut efficio effūdo
effero.Ceteris uero conſonantibʒ ſequentibʒ e n̄ x

ꝑponi ſolet. Ita dic̄ ꝓs in ij ma. In xiiij aūt li ſic
dic̄. E et in appōne et in cōpōne inuenit̄ an̄ b d
g l m n r. et ante u et i loco conſonantiū poſitas
ut ebeto. educo. egero. eludo. emineo. enarro. euo
eripio euehe. eiicio qd̄ cōponit̄ ab e et iacō. conū
ſa a in i. vn̄ debet ſcribi per duo i. Reliquiſ uero
conſonantibus ſeq̄ntibus ex ꝑponitur non e. ſcꝫ c
ut excubo. f ut efficio. effundo. effero. in quibus
et ſimilibus x in f cōmutatur euphonie cauſa. h
ut horreo. exhorreo. exhibeo. p ut expello. Q ut
exquiro. T ut extendo. Vocalibus quoq; ſeq̄ntibꝫ
tam in appōne ꝙ̄ in compōne ex ꝑponitur. ut ex
aro. exegi. exigo. exoletus. exulcero. exequatus.
exaudio. S uero ſeq̄nte x abiicitur s. ut exequor
ab ex et ſequor. ¶ Sed queritur de hoc quod di
cit ꝓs. ꝙ in x nulla ſillaba terminatur in media
dcōne. niſi in compoſitis a ꝑpōne ex que integra
mane̅ pt̄ ſeq̄nte c ꝛc̄. Inuenit̄ enīꝫ inſtantia in dex
tera dextrorſuꝫ ſexcenti ſexdecim textus ſexagin
ta. et ſimilibus. Ad hoc dico ꝙ ꝓs obſcure hic lo
cutuſ e̅ Vnde predicta ūba a diuſiſ diuſimode ex
ponūtur. Quidā enīꝫ dicūt ꝙ intelligitur de com
poſitis et non ſimplicibus. et ſic non e̅ obieccō de
textuſ quia ſimplex eſt. Q autem deſinat in x in
media dcōne teſtat̄ ꝓs dicens in xi li. x an̄ceden
te vniꝫ inuenio in tus. a texu textus. Sic ergo
intelligitur de compoſitis. Sed quidam coartant
hanc regulā ad compoſita ab aliqua ꝑpōne. et ſic
non eſſet queſtio de ſexcenti. quia non e̅ compoſi
tū a prepōne ſ a nomine. Et tūc eſt ſenſus. Nulla
ſillaba in iunctura compōnis deſinit in x in aliq̄
buſ compoſitiſ a ꝑpōne. niſi in compoſitis ab iſta
ꝑpōne ex. que integra manere pt̄ ſeq̄nte c. et cete
ra. Quidam ūo dicūt ꝙ generaliter intelligendūꝫ
eſt quod dicit ꝓs. Nam nulla ſillaba in iunctura
compōniſ deſinit in x niſi in compoſitis ab ex. Si
ergo obiiciatur de dextrorſum. Dico ꝙ x ibi non
e̅ in iunctura compōnis. ſiue in media dcōne. ſeu
in fine ꝑmi componentis. ymo e̅ ibi r. Componi
tur enim a dextera et uſum. ¶ Et ſcias ꝙ tūc dr̄
x poni in iūctura compōnis. qꝛ nichil additur in
ter componentia. Sed tunc opponitur de ſexcenti
quia hic x eſt in iunctura compōnis. Componit̄
enim a ſex et centum. Ad hoc dicūt quidā ꝙ ſeſ
centi p s debet ſcribi. qꝛ x mutatur in s. Alij dn̄t
ꝙ x abiicit̄ et ſic ſecenti et ſedecim ſcribūtur ſine
ſ et x. et h̄ magis michi placet. Sexaginta enī cō
ponitur a ſex et genoſ quod e̅ decem. vn̄ non e̅
ibi x in iunctura compōnis. quia apponitur et ad
ditur inter componentia. vnde nichil prohibꝫ q̄n
ſcribatur per x. Aliqui ſunt qui intelligunt ꝑdic
tam regulam in ſimplicibus et compoſitis. vnde
ſic exponūtur ūba ꝓs. In x nulla ſillaba termina
tur in media dcōne. niſi ſeq̄nte c ul' p ul' q uel t
et hoc apparet in compoſitis a ꝑpōne ex que inte
gra manere pt̄ cū hijs ūbis excurro. expello. ex
quiro extendo. Predcā regula ſic intellecta eſt pla
na. et uerificatur tam in ſimplicibus ꝙ̄ in compo
Z uocal' eſt. et ideo pt̄ ter ¶ ſitis generaliter
minare ſillābam et incipe. quacumq; conſo
nante ſeq̄nte ul' ꝑcedente. ſicut omnes uo
In pegrinis dcōnibꝫ ſemp ¶ cales faciunt
in ꝑncipio inuenit̄ ſillabe. et ſi an̄cedat a
lia ſillaba neceſſe e̅ eam ul' in uocalem de
ſine. ut gaza. ul' in n. ut melanzoros. ul' in r. ut a
robarzanes. ¶ Sed opponitur de achaz ubi z nō
in ꝑncipio ſ in fine ſilbe eſt. Poteſt reſponderi ꝙ
nomen hebreum e̅ Priſci autē de latinis uel grecis
dcōnibus intelligit Et ſcias ꝙ pegrinum hic ꝓpe
appellatur grecū. Aliq̄n autem ſub peregrino comp
henditur greca dcō et barbara. aliq̄n omnis dcō
que non eſt in ꝓpria lingua

Diximus de litteris ter
minantibus ſilbam Nunc de accidentibus
ſillabe dicamus Scias ergo ꝙ unicuiq; ſil
labe accidit tenor. ſpūs. tempus. numerus littera
rū. Tenor acutus uel grauis uel circūflexus In dcō
ne tenor ſiue accentus certus abſq; ea diccōne in
certus non pt̄ tamen ſine eo eſſe Similiter ſpūs
aſper ul' leuis Tempus unū uel duo. Vel eciaꝫ ut
quibuſdam placet. unū et ſemis. ul' duo et ſemis
uel tria. vnū ſi uocal' eſt breuis p ſe. ut eo. vel ſi
eam una conſonans ſimplex conſequit̄. ut caput
Vnū et ſemis in cōmunibus ſilbis. ut lacrīme.
Et ſciendum ꝙ non ſolum an̄ l ul' r ſ eciā an̄ m
ut ſup̄ docuimus et n poſite mute faciūt commu
nes. Preterea m an̄ n poſita fecerunt quidā com
munes ſillabas. Illud quoq; non e̅ ꝑtermittendū
ꝙ tribuſ conſonantibuſ ſeq̄ntibuſ pt̄ fieri commu
niſ ſillaba. q̄n in ꝑncipio ſillabe ſeq̄ntiſ poſt uoca
lem correptam s et muta et poſt eam liquida ſeq̄
tur. quippe cū ſ in metro ſubtrahi more ſoleat ue
teꝝ. ut oracius ſermonū li j. Liquimuſ inſani riden
teſ ꝑmia ſcribere. In longis natura uel pōne duo
ſunt tempa. ut doſ aro. Duo et ſemis. q̄n poſt uo
calem natura longam vna ſequit̄ conſonans. ut
ſol. Tria q̄n poſt uocalem natura longam due cō
ſonantes ſequūtur ul' vna duplex. ut monſ rex
tamen in metro neceſſe e̅ vnamquamq; ſillabam
ul' vnius ul' duum accipi tempm. Numerus ſciliꝫ
lrāꝝ accidit ſillabe. qꝛ ut ſup̄ diximus nō minus
ꝙ̄ vnius nec plus ꝙ̄ ſex lrāꝝ apud latinos pt̄ in
ueniri.

Expleta iam p dei grām pri
ma pte huius opis que eſt
de orthogrphia. nūc de ſecū
da pte ſcꝫ de accentu uidea
mus. De accentu autēꝫ hoc
mō dicemus. Primo oſten
demus quid ſit accentuſ et
quot ſint. Secūdo ponemuſ
regulaſ generales accentus
et queſtiones circa eas. Tercio manifeſtabimuſ q̄
et quot loca obtineat accentus. et quare. Quarto
autē ponemuſ quaſdam regulaſ generales ualen
teſ ad accentū cuiuſlibet ſillabe. Quinto ſubiūge
muſ regulaſ ſpālеſ de accentu ꝑme et medie ſilbe.
et ſumitur h̄ largo mō accentuſ eciā ad tpūs. ſex
to dicemuſ de accentu ꝑtium indeclinabiliū. Septi
mo de ſex impedimentiſ accentus. et de dubijſ cir
ca ea.

Accentuſ e̅ regulariſ modulacō uocis fcā in
ſignificatiua pronūciacōne pncipaliter ad
iacens vni ſillabe. Regularis dr̄ ad drām
metrice modulacōnis et melice. que accentū non
conſiderat regularem. Adiacet autē accentuſ regu
laris pncipaliter vni ſillabe ꝗuis ſcdm ipſum tota
lis dcō iudicetur. Et dr̄ accentus ab accinendo. i.
ad conſignificandū aliquid canendo. q̄ꝛ accentus
ad hoc inuentus eſt ut ſignificacō dcōnis melius
diſtinguat̄ Tres autem ſunt accentus ſcꝫ acutus.

grauis et circūflexus. Acutus fit ꝑ eleuacōnē voꝫ no
cis. ut in ꝑma ſillaba huius nominis dn̄s. Grauis
fit ꝑ inclinacōnem vocis. ut patet in media et ulti
ma ſillaba huius nominis dn̄s. Circūflexus autē
fit ꝑtim ꝑ eleuacōnem et ꝑtim ꝑ inclinacōneꝫ vo
cis. ut patet in pn̄l huius infinitiui amare. Vnde
dicit ꝓſcian in libro de accentu. Accentus acutus
ideo inuentus eſt. quia acuit et eleuat ſillām. Gra
uis uero eo ꝙ deprimat atqꝫ deponat. Circumflex
us ideo. ꝙ deprimat et acuat. ¶ Et nota ꝙ quidā
dicūt circumflexū nichil eſſe in tempe mō ponen
tes illum ſub acuto. Sed errant penitus circa na
turam et artem loqn̄tes. ꝙ inter acutū et grauem
oportet medium inueniri. Duo uero ſunt pꝛīcipa
les accentus. ſcilꝫ acutus et circumflexus. Grauis
enim eſt ſecundarius In nulla ergo dcōne pn̄t eē
ſe ſimul acutus et circūflexus. nec duo acuti. nec
duo circūflexi. Habito ergo accentu alicuius dcō
nis acuto uł circūflexo relique ſillabe eiuſdē dcō
nis ḡuantur. et hoc obſeruatur in ſimplici dcōne
ut romanus. et in compoſitis. ut maleſanus. vno
enim accentu regitur principali.

Notandū autem ē ꝙ nulla ſillaba bꝛuis circū
flectitur. Item omnis dcō monoſillaba natu
raliter bꝛuis acuitur. ut quis dux. Naturaliter lō
ga circūflectitur. ut ſol pax. Item in biſſillabiſ ſi ꝑ
ma fuerit longa naturaliter et ultima bꝛuis. ꝑma
circūflectitur et ultima ḡuatur. ut hamus et uꝛbe
In omnibus biſſillabis alijs acuitur ꝑma et ulti
ma grauatur. ſiue ambe ſint longe. ut eſtas. ſiue
bꝛues. ut mare. ſiue ꝑma bꝛuis et ultima longa. ut
amant. Si ꝑma ſit breuis naturaliter ſed longa
pōne ut frango parco arceo. fontes. nactus. ceſſi.
geſſi. In poliſillabis. i. in triſſillabis et deinceps.
ſi pn̄l bꝛuietur anpenultima acuitur. ut dominus
et miſericordia. relique ḡuantur. Si uo pn̄l ſit lō
ga naturaliter. ſꝫ ultima bꝛuietur pn̄l circūflectitur
ut amare. In reliquis autem poliſillabis pn̄l acu
itur et relique ḡuantur. ſiue penuł et ultima pro
ducant̄ ut amarent. ſiue pn̄l ſit bꝛuis naturaliter
ſꝫ longa pōne ultima exn̄te longa ſeu bꝛui. ut cō
fringit uł confringunt.

Ad maiorem intelligentiā predcāꝝ
regularū a ꝑs traditaꝝ hic aliqua dubita
bilia moueamus. Quero ergo ꝑmo. Quid
ſit tempus productum. et quid correptū. Ad hoc
dico ꝙ tempuſ correptū dr̄ hoc in quo generatur
vox uł ſillaba aliqua ita ꝙ non poſſit generari
in minori. ad hoc ꝙ ſaluetur ſpēs illius hē uł ſil
labe. Tempus uero productū dr̄ ipſius tempiſ cor
repti geminacō. Et ſi obijcias. Omne continuum
ē diuiſibile in infinitū. et tempus ē huiuſmodi er
go poterit diuidi. Dico ꝙ tempuſ ſm ſe et ꝑꝫ na
turam ꝓꝑam ē diuiſibile in infinitū. ſꝫ in compa
cōne ad formā uocis ꝓlate in ſpē nō eſt diuiſibi
le in infinitū. pt̄ enim aliquid in ſe diuiſibile eſſe
in infinitū. in compatione tamen ad formam rei
ſimpliciter. uł ad formā rei relatam ad motū nō
eſt diuiſibile in infinitū. Verbi grā. Caro ſm ſuaꝫ
quantitatē ꝫ quā quanta eſt diuiſibiſ in infinituꝫ
ſi tamen diuidatur actu contingit deuenire ad ꝗn
titatem quam nō eſt ultra diuidē. ad hoc ꝙ ma
neat ſpecieſ carnis. Similiter ignis diuiſibiſ eſt ꝫ
quantitatem in infinitū. ſi tamen diuidatur actu
aliqn̄ indiuiſibiſ eſt rōne ſpeciei. Contingit eniꝫ ꝑ
diuiſioneꝫ uenire ad minimū ignem. qui et ſi ha

beat formā ignis et ſpeciem. et poſſit ulteriuſ di
uidi manente forma et ſpē ignis. non tamen pt̄
ulterius diuidi per ſpecies ita ꝙ maneat motus
ſurſum. et ita quo ad formā relatam ad motum
ē aliqn̄ ignis indiuiſibiſ. qui tamen de ſe eſt diui
ſibiſ in infinitū. Similiter autem eſt et in ſucceſ
ſiuis. ſicut in uoce et in tempore commenſurante
ipſam. Nam ꝗuis tempus ſm ſe in infinitum ſit
diuiſibile tamen compando ipſuꝫ ad uocem quā
menſurat manifeſtū eſt ꝙ contingit voceꝫ gn̄ari
in aliquo tempe tanpuo ꝙ ſi generaretur in mi
nori non ſaluaretur in ea ſpecies uocis. et tale tē
pus dr̄ hic correptū. et huius geminacō conſtitu
it tempus ꝓductum. ſic ergo manifeſtū eſt ꝙ n̄
omne tempus ē productū. ꝗuis de ſe ſit diuiſibi
le in infinitū. ꝙ ſic non ſumit̄ tempuſ productuꝫ
ſꝫ pro geminato tempe correpto. ſicut dictū ē. ſcꝫ
ſm ꝙ eſt indiuiſibile non in ſe ſꝫ in compatione
ad uocem. ſiue ad ipſam formā uocis. Sic auteꝫ
non eſt diuiſibile in infinitū. ¶ Item queritur. cū
tanta uideatur eſſe mora in ḡui accentu quanta
in acuto ſm eleuacōneꝫ. ꝙ magis ponit̄ acutus
eſſe accentuſ pꝛīcipał ꝗ grauis. quare ergo ponū
tur alij accentus a graui eſſe principales. et gra
uiſ non. Ad hoc rn̄deo. ꝙ accentuſ pꝛīcipał fit ꝑ
ſonoritatem. Sonoritaſ autē magiſ habetur ꝑ ele
uacōnem ꝗ ꝑ depꝛſſionem. et ꝓpterea accentus ꝗ
conſiſtunt in eleuacōne magiſ conſtituuntur pꝛīci
paleſ ꝗ ille qui conſiſtit in depꝛſſione. Sed acutus
et circūflexus magiſ conſiſtunt in eleuacōne. et ḡ
uis magiſ in depꝛſſione. et ꝓpterea ponūt̄ acutus
et circūflexus eſſe pꝛīcipales. et ḡuis non. Qꝫ aūt
ſonoritas magiſ habet̄ ꝑ eleuacōnem ꝗ ꝑ depꝛſſi
onem. ſic oñditur. Mora maior maiorem cauſat
ſonoritatem. ſꝫ maior ē mora in eleuatione ꝗ in
depꝛſſione. ergo maior ſonoritas. Et ꝙ maior ſit
mora in eleuacōne ꝗ in depꝛſſione ſic oñdit̄. Ele
uacō non fit niſi ꝑ motū inſtrumentoꝝ ſurſuꝫ. de
pꝛſſio uo ꝑ motum eoꝝdem deorſum. Sed ipſa in
ſtrumēta cū ſint ḡuia naturaliter mouent̄ deorſuꝫ
non autem ſurſum niſi ꝑ uiolentiam. et ideo facili
us mouent̄ ad depꝛſſionem ꝗ ad eleuacōnem. et
ideo minor fit mora in depreſſione ꝗ in eleuacō
ne. Quare cū in accentu ḡui fiat depꝛſſio. in alijs
autem eleuacō. minor fit mora in ipſo ꝗ in alijs
et ita minor ſonoritas. Si autē dicaſ ꝙ circūflex
us conſiſtit tam in eleuacōne ꝗ in depꝛſſione. Et
ita quatenus erit accentus pꝛīcipał erit et nō pꝛī
cipał iam patet ſolucō. maior eniꝫ mora fit in e
leuacōne ꝗ in depꝛſſione. et ideo maior ſonoritaſ
fit et magis conſiſtit et pꝛīcipalius in eleuatione
ꝗ in depreſſione. et ideo rōne eleuacōniſ dr̄ pꝛīci
pał et non racōne depꝛſſionis ſecūdarius. ¶ Item
queritur. quare tantū vnus accentus pꝛīcipał de
bet eſſe vnius dcōnis. Solucō. Accentus pꝛīcipał
ē ad continuandū ꝑtes dcōnis ſic ut fiant tam ꝗ
vnū materiale reſpcū ſignificacōniſ rn̄tande. hoc
autem maxime fit ꝑ aliquod vnū continuans. ꝗ
re neceſſe ē eſſe in dcōne vnicū accentū pꝛīcipalē.
continuantem eius ꝑtes. ad quē relique ſille dcō
nis inclinant̄ quemadmodū oīs ꝑtes corpis ad
vnā cōmunem ꝑfcōnem pꝛīcipalem inclinant̄ in
quantū ſunt ꝑtes vnius. ¶ Item querit̄ quare ac
centus circūflexus non pt̄ fieri niſi in lōgā uł ſilła
naturaliter longa. acutus uo in bꝛui pt̄ fieri. ad hꝫ
dicenduꝫ ē. ꝙ circūflexus accentus conſiſtit in ele

uacōne et depſſione. Ad hoc autem φ eleuacō et
ipſa depreſſio ſint ſupra idem atq ſupra eandem
lrām exigitur duplex tempus. φ utraq in vno tē
pe niſi fuerit productū fieri non pt ſimul. vñ ne
ceſſe ē φ illa uocal' que accipe debet circumflex
um accentū habeat tempus productū. Vnd non
poteſt fieri accentus circūflexus niſi in lrā natura
liter longa. Acutus autez accentus conſiſtit in ſo
la eleuacōne. que in vnico tempe ſup vnā lrām
fieri contingit. Vnde cū omnis uocal' et omnis ſil
laba habeat vnū tempus ad minus. pt omnis uo
cal' et omnis ſillaba ſuſtentare acutū accentū. Ex
hoc patet. φ qui ſillaba longa pōne terminetur
p conſonantem. et geminacō conſonantis termine
tur in depſſione. ſicut accentus circūflexus. tamen
ob hoc non contingit φ in ſillaba tali fieri hēat
tal' accentus. quia ſup eandem lrām nīo. et ante
φ aliqua lrā grauet' in uoce. oportet fieri eleuacō
nem et depſſionem ubicumq debet fieri circūflex
us accentus. vñ ſubſequens generacō conſonanti
um facere non pt φ circūflectatur illa uocalis ſi
ſimpliciter fuerit correpta. ¶ Item queritur de re
gul' quas dat ps de diſſillabis et poliſillabis ſic. ſi
pnl' fuerit prod naturaliter. et ultima fuerit corr
pnl' circumflectitur. Si autem pnl' fuerit correpta
naturaliter. et ultima prod acuetur et non circum
flectetur. Queritur ergo cauſa. uidetur enim φ di
cat falſum. Quia circūflexus accentus non exigit
niſi ſillām naturaliter prod. vnde uidetur ſiue ul
tima producta ſit ſiue cor. dūmodo pnl' ſit longa
naturaliter. φ ſup ipſaz poſſit fieri accentus circū
flexus. Item circūflexus accentus determinat ſilla
bam naturaliter prod. ergo productio confert ad
hoc φ ſit circūflexus accentus. ergo ultima exñte
prod mag circūflectetur pnl' exñs prod. φ ultima
exñte cor. Ad hoc dicendū φ ultima exñte prod
non pt penl' circūflecti. Et hec cauſa ē. quia accen
tus circūflexus non patitur poſt ſe in eadem dcō
ne duas ſillabas bues. et vna ſillaba prod eqpol
let duabus bubus. pptera non patitur poſt ſe ci
cumflexus accentus vnam prod. Cauſa autē qua
re non patitur duas ſillabas bues poſt ſe ē. quia
non patitur poſt ſuā eleuacōnem niſi duplicē de
pſſionem. vñ cū poſt eleuacōnem factam in ipſo
circumflexo adhuc fit in eodem depſſio. non erit
poſt ipſum niſi vna ſillaba longa ul' vna depreſ
ſio. et ita non patitur poſt ſe duas ſillabas bues
ul' vnā prod que eis equipollet. Item cauſa qua
re non patitur poſt ſe niſi duplicem depſſionem
eſt quia pncipal' accentus cuz non poſſit eſſe in
fine attendit' tamen in relacōne ad finem. et ideo
maxime h φ pt debet eſſe ppinquus fini. ſz ſi pro
pinquus fini non erit. ſequit' ipſum magis φ vna
depſſio. vnde poſt eleuacōnez pncipalis accentus
non ponitur niſi vnica ul' duplex depreſſio vnica
ut qñ penultima acuitur. Duplex ut qñ pnl' circū
flectit'. ul' antepnl' acuitur. ¶ Ad pmum obiectū
dicendūz. φ circūflexus exigit ſillām naturaliter
prod. non quocūq mō. ſz ſubſequente ſillaba bui
vñ nō ſolū exigit ſillām naturaliter prod ſz etiā
ita φ ſubſequatur ſillaba buis. ¶ Ad aliud dicē
dū φ productio dupliciter confert ad accentum
circūflexū. quod aliqñ fit. aliqñ non. Confert enī
productō ad accentū circūflexū. ſi ſit in eadem ſil
laba cū accentu circūflexo. non confert autē ſi ſit
extra ſillām. ¶ Dubitatur de hoc quod ē ſupra
ſuppoſitū. ſcz φ tantū duplex depreſſio fieri debet
poſt pncipalem accentū. et φ ſillaba longa hēat
quaſi duas depſſiones. tūc eniz uidet' φ antepenl'
non pt acui penl' exñte prod. Tūc enim ſequitur
triplex depſſio pncipalem accentū. Et dicendū φ
eleuacō acuti accentus pt poſt ſe triplicem depſſi
onem habere dicto mō. ſz non eleuacō circūflexi.
Cuius cauſa ē quia accentus de ſui natura determi
nat ſibi depſſionem. vñ non tantū attenditur du
plex depſſio poſt acutum φ poſt circūflexum. et
ſic non tantam facit ſonoritatem. nec turpē ſonū
depſſionis. ¶ Item queritur de hoc quod dicit φ
in triſſillabis qñ pnl' ē cor antepnl' ſemp acuitur
et ſeruat accentū pncipalem. Sed exquo añpenl'
pt eſſe cor. ſicut et penultima. queritur tunc qñ
utraq earū eſt buis. quare magis accentus pncipa
lis cadit ſup antepnl'. φ ſup pnl'. Solucō. hoc eſt
pter maiorē tempm diſtinccōnem. φ maior eſt
diſtinctio tempm utraq. ſcz tam pnl' φ antepenl'
exñte correpta. ſi antepnl' acuatur. φ ſi acuatur
pnl'. et hoc ſic pſpiciendū eſt. Hec dcō legere cor
ripitur in pnl' et antepnl'. Si ergo ſup penl' fieret
accentus non determinaretur utrū eſſet buis uel
longa. φ tam buis φ longa pt acui. ſed cum ſit
acutus in añpnl' determinatur p prolacōnem ip
ſam pnl' buem eſſe.

Poſitis regul' generalibus accentus. et mo
tis qōnibus circa eas. uideamus quot loca
obtineat accentus pncipalis. Et ſcias ergo
φ ſicut dicit ps. in li de accentu. ¶ Acutus accen
tus apud latinos duo loca obtinet pnl' et añpnl'
apud grecos uero antepnl' et pnl' et ultimā. Circū
flexus uo pnl' tantū. Ponit' namq quis accentus
cū acuto et circūflexo in eadez dcōne. ſz non in ea
dez ſillaba. Obſeruat' namq accentus vnus in in
tegris dcōnibus. ut romanus. hiſpanus. In cōpo
ſitis uero vnus ſimiliter. ut maleſanus.

Ad declaracōnem predcōrū. pmo queritur qua
re apud nos pncipalis accentus non pt fieri
in ultima ſillaba ppe ſicut apud grecos. cū nos g
corū ymitatores ſimus. Solucō in ultima ſilla cō
uenientior ē depreſſio φ eleuacō. φ in fine dictio
nis clauduntur labia pprie et quieſcunt. ſz ad h φ
claudant' inſtrumenta. oportet φ ſit motus deor
ſum. et ita depſſio. ſed accentus pncipal' non fit p
depſſionem. ſed per eleuacōnem. et ita apud nos
ſup ultimam ſillām non fit pncipalis accentus et
hec ē conſideracō latinorū. quare in ultima ſillaba
ppe ñ accidit pncipal' accentus. Racō autez quare
ipſi greci ſup ultimā ſillām potuerūt habere prin
cipalem accentū hec pt eſſe. quia ſignatio dcōnis
maxime cognoſcit' p finem. et ideo ad diſcernen
dū ſignacōnem dcōnis potuerūt accentuare in ul
tima ſillaba. que ē finis dcōnis. et hoc potuit eē
eorū conſideracō. ¶ Item querit' quare pncipal' ac
centus apud latinos habet ſolū hec loca ſcz penl'
et antepnl' et non plura. Item cū utrumq fiat in lo
co pnl'. queritur quare non ſimiliter fiat in ante
pnl'. et hoc ē querē. quare circumflexus accentus
non fit in antepnl' loco. ſicut acutus. ymo ſolum
fit in pnl'. et acutus in utroq loco. ¶ Ad pmum
dico. φ accentus pncipal' fit in dcōne. aliquo mō
pter diſcernendū ſignificationem dcōnis. vñ in
eſt dcōni p relacōnem ad ſuā ſignificacōnem. ſed
ſignificacō pncipalis dcōnis attenditur penes finē
et pptera iuxta finem. ſm φ iam dictū eſt fieri

debet accentus principalis.q2 in fine fieri non p̄t
ſicut ſupiuſ eſt oñſum. Quare oportet q̄ ſit in lo
co poſituſ ꝓximo fini.ſicut in pn̄l' uľ in ꝓximo
tantū vno mediante.ſicut in añ penultimo.et ita
non p̄t pn̄cipalis accentus habere plura loca.nec
alia ab iſtis. Alia cauſa ad idem.qa ſi ponat̄ ac
centus pn̄cipal' alibi.ſicut in loco p̄cedente ante
pn̄l'.fieret nimia dep̄ſſio.et ita nimia inſonoritaſ
ut patet in hac dcōne p̄dixent. Si enim fieret ac
centus pn̄cipal' ſup̄ p̄mam ſillām.nimia fieret de
p̄ſſio ꝓpter tres ſubſeq̄ntes uſ ſus finem dcōnis.et
ita nimia inſonoritas.ſicut patet in expimento.
uel ſenſibiliter.ſ ꝓferatur dcō illa tali mō.ſic er
go neceſſariū fuit pn̄cipales accentus nō plures
eſſe uľ alioſ ſituſ habere. Ex hoc eciā patet quare
utero3 pn̄cipal' accentus cadit in penľ ſillaba uel
in antepn̄l'.quia ex iam dictiſ patet q̄ ad eupho
niā faciendā poſt eleuacōnem pn̄cipal' accentus
non debet fieri niſi vna dep̄ſſio.uľ due ad plus.ſ
pn̄cipal' accentus in eo q̄ talis ſolū conſiſtit in e
leuacōne. Quare cū pn̄cipal' accentus.qui ē circū
flexus habeat in fine ſui dep̄ſſionem.et poſt ele
uacōnem.non debet ſequi niſi duplex dep̄ſſio ad
plus.cauſa p̄cedā. Propterea ſolū in penul' fieri
habet circūflexus. Si uero fiat in antepn̄l' ipſe cir
cūflexus habet poſt eleuacōnem in quo conſiſtit
accentus pn̄cipal' dep̄ſſionem vnā.et eciā ſequū
tur due ſillabe quare.et ita duplex depreſſio. Et
ita poſt pn̄cipalem accentū ſunt tres dep̄ſſiones
et ſic manifeſtū eſt.q̄ nimia fieret ſic dep̄ſſio et
inſonoritas.et ita oportet q̄ ſit in pn̄l' ſilba.acu
tus autē accentuſ non habet niſi eleuacōne3 ſolū
vnde ſi ponat̄ in pn̄l' ſillaba ſequit̄ ipſum vna de
p̄ſſio. Si autē in antepenl' duplex.et hoc pmittit
ſonoritaſ et euphonia.ſ non ſinit tripli ū et qua
druplicem dep̄ſſionē et optet ſubſequi eleuacōnē
accentus pn̄cipalis.vñ tantū in penľ et antepenľ
ſillā p̄t fieri accentus.et ſic patet ſolucō ad q̄ſitū
Oſtenſo que.
et quot loca obtineat pn̄cipal' accentuſ et
quare.conſeq̄nter ponende ſunt quedā re
gule generales ad cognoſcendū accentū cuiuſlib3
ſillabe. Nota ergo q̄ uocal' añ alteram uocalem
apud latinos b̄uiatur.ut deus.p̄ter fio fiebaz.qđ
prođ i putam ubicumq3 nō habet r.cū omnibus
ſuis compoſitis.qñ ſignificat paſſionem. Nam ſi
r ſequitur ad e.b̄uiatur i añ e.ut fierem fieri.et
p̄ter gt̄os et dt̄os quinte declinacōnis.hñtes treſ
uocales continuas.in quibus e añ i producit̄.ut
diei.et preter genitiūos hñtes i uocalem ante us
que cōmunis eſt in uſu.ſed in proſa ꝓducitur.ut
vnius.ſ tamen alterius b̄uis eſt longatur alius
Apud grecos uō ſepius producitur.ut aer medea
et hinc eſt q̄ ſm quoſdam nomina notha pn̄t in
pn̄l' corripi et produci.ſm patrie conſuetudinem
et uolūtatem legentis.vñ dicit hug' in fagin. In
hoc nomine ſcenophegia licet et corripe et ꝓdu
cere pn̄l'.ſm uolūtatem legentis.eſt enim nomē
non nothū. Quia ergo a greco dñdit p̄t pn̄l' pro
duci.apud grecos in multis uocal' añ uocalem ꝓ
ducitur.ſ q2 ad formam latinitatis reductū ē p̄t
et corripi in legendo. Apud latinoſ eni3 uocal' añ
uocalem non producit̄ niſi in paucis. De nomini
bus ymitantibus grēca.ut lombardia.require in
impedimento uſus. Jn̄ eciā eſt q̄ uocal' añ uoca
lē in eodem nomine et in eadem ſignificatione in

uenitur qñq3 corripi et ꝓduc.vnde dicit magiſter
bene. Primis ſillabis ꝓpoꝝ nominū indiffer pof
ſumuſ uti.ut iacobus.niſi ſit ibi uocal' añ uocalē
uľ poſitio.uľ dyptongus.uľ contra celebrē uſum
autoꝝ.ut ceſar.q2 ſemp autores p̄mam ꝓducūt
Diſcrepant tamen aliqñ autores habito reſpectu
ad diuſa. Nam orion prođ p̄mam ſm ouiđ. Oſti
tit orion latona nitentibus aſtriſ Atq3 ſm ūgiliū
corripitur. Orpheuſ in ſiluis inter delphinaſ orion
Hoc ſepe contingit propter diuſas ſignificacōnes
ut h̄. Nam ouiđ accipit orion pro quadam ſtella.
ſed ūgil' ꝓ quodam citharedo. Qñq3 autē in eađ
ſignificatione inuenit̄ corripi et produci.ut patet
in hoc nomine dyana. Nam corripit̄ ab ouiđ.qđ
iuuat intincte ſtudia exercere dyana. Sed a uirgi
lio ꝓducitur ibi. Exercet dyana choroſ quē mille
ſecute. Hoc autem contingit habito reſpcū nunc
ad linguā grecam.nūc ad latinā. Ex hoc patet q̄
framea romphea diuſo reſpcū pn̄t corripi et pro
duci in pn̄l'.uſus tamen habet q̄ pn̄l' corripiatur
maxime in proſa. Item ſciaſ q̄ ꝓpa nomina loco
rū pn̄t eſſe in dr̄ſitia.ut pictauis. Vñ quida3 ait
Erige pictauis libera facta caput. Sed alter corri
pit dicens. Pictauis in t̄nis ſubigit ſua rura nec
ultra. Dicimus ergo in talibus magis uſum ſeq̄n
dum eſſe.ita eciā contingit in hoc nomine helio
dorus.quia uidetur ꝓduci. Vñ oracius. Hoſpicio
modico rcōr comes heliodorus. Inuenit̄ et corri
pi pn̄l'. Vnde pantheon. Corpus heliodori fodiunt
abeunt q3 latenter. Sed ſm doctoꝝ uſum cor̄ ſicu
et theodorus.licet inueniat̄ pn̄l' prođ. Vñ iuuena
lis. Lautorū pueros artem dicens theodoruſ Inue
nit̄ eciam theodolus p l ſcriptū.nomen cuiuſdam
libri.a theos et dolos. Simile eni3 accidit in h̄ no
mine monas monadis.q2 in anticlaudiano p̄ma
corripit̄ ubi dr̄. Et monas et nūi de ſe pant vni
ca turba. Sed alter dicit. Monade ſubtracta dice
tur apocapa facta. Hoc autē ideo cōuenit ut dic̄
magiſter bene.q2 non bene ſcitur a latiniſ natura
uocabuli greci. S3 ſcimus q̄ deriuata a monade.
b̄uiantur.ut monachus. Item regula generaľ eſt
q̄ omniſ ſillaba dyptongata ꝓducitur.ut audio
muſae.niſi ſequens ſillaba incipiat a uocali.ut p̄
uro p̄uſtus. Vnde ūgil'. Stipitibus duris agit̄ ſu
dibus q3 p̄uſtis. Dyptongus autem ē coniūctio
duaꝝ uocaliū vim ſuam ſeruantiū in eadem ſilla
ba. Nam u poſt g uľ q uľ s ſequente uocali in ea
đ ſilľa poſita amittit vim lr̄e.vt quiſ lingua.ſua
det. Item uocal' añ duas conſonantes uľ añ vnā
duplicem pōne producit̄.ut arma dux maior ga
za.niſi vna eaꝝ liqueſcat.ut tenebre. Liquide ſunt
l r.que poſite poſt mutam in eadem ſillaba natu
raliter pmittūt p̄cedentē uocalē naturaliter b̄uem
corripi.ut aſſecla.tenebre. Duplices uō ſunt tres.
ſci3 J conſonans poſita inter duas uocales natu
raliter.et x et 3 ſemp.ut maior.dux.gaza. Et
ſcias q̄ y greca ſemp ē uocalis poſita inter duas
uocales.ut proſopopeya.et ſm quoſda3 alleluya
ſ i latinū eſt duplex conſonans qñ ponit̄ inter
duaſ uocaleſ naturaliter.maxime in ſimplici dcō
ne.et ſillabicatur cu3 ſeq̄nte uocali.ut maior.tro
ia.vnde in proſa ſemper huiuſmodi i debet conſo
nantē ſonare.licet poete tale i qñq3 accipiant pro
uocali.quod neceſſitati metri potius q̄ arti impu
tatur. Vnde ouiđ in viij epr. Per cuius andromā
then uexauit achaia uictrix. Item in vj epr. Im

pia quid dubitaſ de continuo mori. Item ūgilius
in v enerd. Troia criniſo contemptū flumine ma
ter. Hic eniʒ troia ē triſſillabū. Et coꝛ a. ſic uult
p̄s in vij libro. ubi agit de accō p̄me declinacōis
ubi dicit ꝙ omnis ntūs latinus a terminalē coꝛ
et introducit predcm̄ ūbum ūgilij. ubi a coꝛ in
troia. ꝗꝛ triſſillabū eſt. tamen ſemꝑ in ꝓſa biſſil
labū troia eſt. et ita de ſimilibus dicas.

Poſitis regul
generalibus ad cognoſcendum accentū cu
iuſlibet ſillabe. Nūc ponamus regulas ad
cognoſcendū accentū ſp̄aliter prime et penultime
ſillabe. Scias ergo ꝙ de p̄ma ſillaba dant̄ quedaʒ
regule ſp̄aliter. quaꝝ vna eſt hec. Omne p̄teritū
biſſillabū prod p̄mā. ut emi. p̄ter bibi. fidi. a fin
do dis. ſcidi a ſcindo is. dedi. ſteti. tuli. et h̄ntia uo
calem an̄ uocalem. ut fui. Sed in omnibus alijs
quanta fuerit in p̄ñti. tanta remanet in preterito
ut amo amaui. p̄ter geminantia. que coꝛ p̄mam
ſillām. ut momordi. et p̄ter genui. poſui. coegi. q̄
primam in p̄ñti prod. ſ; in p̄terito coꝛ. et p̄ter re
puli repperi et retuli. que hijs contrariū faciūt. ho
rū autē ſupina p̄mam coꝛ ſemꝑ. ſcʒ repulſuʒ rela
tū reptum. ¶ Hic animaduerte ꝙ p̄s dicit in ix
ꝙ duxi p̄teritum oñditur eſſe correptū naturali
ter ex nomine quod ab eo deriuat̄ et corripitur.
ut dux ducis. ſicut rexi produxi. approbat̄ ex no
mine quod ab eo naſcitur rex regis. De hoc req
re infra. ubi agit̄ de accentu ūboꝝ g. ¶ Itē regu
la general̄ eſt. ſicut infra eodem libro dicam cum
tractabo de accentu nominū in x terminantiū. ꝙ
obliqui uenienteſ a nōis h̄ntibus i uocalem natu
raliter ꝟuem an̄ x coꝛ pnl̄ gn̄. ut fornix fornicis
fornax fornacis. Si autē ueniāt a nōb h̄ñte i na
turaliter longam prod pnl̄. ut cornix cornicis. Et
hoc ē ueꝝ eciā in alijs uocalibus. ut pebax peba
ciſ pollux. De hoc eciā dicam in dico dicis. Item ō
ne ſupinū biſſillabū prod primam. ut natū. p̄ter
itum. quitū a queo quis. citū a cieo cieſ ſecūde cō
iugacōnis. ſitū a ſino nis. litū a lino nis. datum.
ſatū. ſtatū. ratū a reor reris ratū. Sed itū produci
tur in ambitū p̄cipio ul̄ ſupino. Item notuʒ in
compōne qn̄ o mutatur in i ꝟuiatur. ut agnitū
cognitū. ¶ Item quanta fuerit p̄ma naturaliter
in p̄mitiuo tanta remanet in ſuo directe deriuatō
ut amator amor. ſedes ſedi. rex rexi. et q̄nta fue
rit in ſimplici. tanta remanet in ſuo dirrē compo
ſito. ut amo ꝑamo. Quidam tamen degenerant
in ſpecie ul̄ figura.

Media ſillaba ſiue penultima. et maxime
in triſſillabis. et deinceps. accentu cognoſ
citur. Vn̄ ſi pnl̄ ḡuatur ē ꝟuis. ut tabula
Si uero acuatur longa ē. ut fortuna. et non fiat
drñtia inter circūflexum et acutuʒ. Hoc tamen in
multis fallit. qꝛ ſex ſunt impedimēta accentus. ut
infra dicetur. Quare non ē accentui ſemꝑ creden
dum. Ad accentū autē reducitur omnia que aug
mento ul̄ diminucōne cognoſcuntur. Augmento
ut lego ꝑlego. Diminutione. ut amauimus ama
uero. ¶ Et ſcias ꝙ p̄s in li de accentu ponit quaſ
dam regulas ad cognoſcenduʒ accentū penultime
ſillabe. ex quibus aliquas ponam hic.

Si nomen terminetur in a. aut eſt ꝓpium aut
appellatiū. aut commune. Si ꝓpium produci
tur pnl̄. non tm̄ natura ſed uſu. ul̄ drñe cauſa. ut
catilina. maria. ſtephania. Si ſit cōmune aut ḡcū
aut latinū. Si grecū prod pnl̄. ut ycoma. ſophia.
et hec adhuc nomina non producuntur natura ſ;
uſu. cū ſint aliena uocabula. Si ſit latinū ul̄ ergo
ſimplex ul̄ compoſitū. Si compoſitū. uel ergo ab
hoc ūbo cano ul̄ gigno ul̄ colo. et hoc coꝛ penl̄
ut tibicina. quod format̄ a tibicen inis. is in a. au
rigina. ruricola. Sed tibicen quod non deſinit in
a prod p̄mam. ul̄ componit̄ ab alio ūbo ab hijs
ūbis. et de hijs nichil dicit autor niſi ſupponendo
ꝑ hoc ꝙ determinat cōmuniter de terminantibuſ
in a. dicenſ ꝙ compoſita talem h̄nt regulam pro
nūciandi. qualem h̄nt in ſimplici. Si autē nomen
deſinens in a ſit ſimplex. ul̄ ergo habet uocalem
an̄ a. et tūc coꝛ pnl̄. ut iuſticia. ul̄ conſonantē. et
ſi ſic. ul̄ ergo habet r an̄ a ut deſinat in ra. et ſic
eſt ſimile p̄cipio. et producit penultimā. ut ſcrip
tura. natura. ul̄ n an̄ a. et prod ſimiliter. ut roma
na. lupina. excepto timpana. ul̄ c an̄ a. ita ꝙ an̄
cedat a i. ut cretica. et breuiatur. exceptiſ tamen
hijs. ueſica. formica. et ſimilibus. ul̄ habet d an̄
a. et coꝛ. ut frigida. Nec tamē dicit aliquid d̄ hijs
que h̄nt d an̄ a. ul̄ aliam conſonantem ab r et n
ante a. quia ſufficienter ꝑ regulam de hijſ intelli
git̄ de hijs que in obliquitate ſunt dicit. ꝙ in ōni
bʒ hijſ obſuandus ē accentus in illo. ubi ſuat̄ in
rectiſ. Oñdit eciā. ꝙ ſic ē in rectiſ ſic et in obliquis
Hanc autē regulam confuſo mō tradit p̄s cū dic
latina uero nomina. ¶ Item dicit p̄s in iiij lib̄ de
nominatiuis. In na deſinentia denominatiua ſiue
ūbalia de quibus iam diximus cū de poſſeſſiuis
in nus ul̄ in na ul̄ in num deſinentibus tractaba
mus. omnino longam h̄nt penul̄. ul̄ natura uel
pōne. ut officiū officina. medicus medicina. leo.
leena. tonſtrix tonſtrina. coquus coquina et culi
na. lux lucis lucina. latro latrina. Nam mutina ſa
gina. pagina. non uident̄ eſſe deriuatiua. ſagina
et ſaga idem ſunt uel ſignificant. In ra autem ter
minantia omnia p̄cipia feminina futuri temꝑis
ſimilem h̄nt formā. Vn̄ pnl̄ quoqʒ u prod. ſcrip
tura. tritura. cenſura. litura. Magiſter autē bene.
dicit. feminina fixa prod i an̄ na. ut piſcina. pre
ter pagina. femina. machina. trutina. proſerpina.
patina. lamina. ſarcina. fuſina. fiſcina. lucina. buci
na. elemoſina. et p̄ter illa que ſequūtur naturaʒ
ſuoꝝ maſculinorum. ut aſina. et ſicut diximus de
maſculinis ꝓpꝛis. ꝙ quedam prod i an̄ n. ut albi
nus. et quedā corripiūt. ut altnus. Ita dicimuſ de
femininis. ꝗꝛ quedam coꝛ. ut mutina. Quedam
prod. ut meſina et lamina. Et bene dicit. ꝙ illa
que ſequūtur naturā ſuoꝝ maſculinoꝝ ut aſina.
coꝛ i an̄ na. Nam ſicut dixit quidā. A mare cum
na uenit ipſi petit aſſimilari. qͥ dicat. Cū na. i. qn̄
dcō terminata in na. uenit a mare. i. a maſculino
ut dn̄a a dn̄s. aſina ab aſinus. petit aſſimilari ſi
bi ſcʒ maſculino in accentu uidelicet. Vn̄ ſicut aſi
nus coꝛ penultimā. ita et aſina. Similiter dic de
vicino et uicina. tibicine et tibicina et ita de ſimi
libus. ¶ Hic eciam nota ꝙ nomina tercie declina
cōnis greca deſinentia in a faciūt genitiū addita
tis. vna ſillaba creſcendo et penl̄ ꝟuiando. ut dog
ma dogmatis. perizoma perizomatis.

Ile nomen deſinens terminatuʒ in ile. prod
pnl̄. ut monile. ſedile. Si autem ſit nomē ad
iectiū h̄ns conſonantē inter a et e prod ſimiliter.
ut ūbale. ſingulare. De reliquis autem. ut ſunt uti
le. riſibile nichil dicit. vn̄ ſi obijciatur contra hāc

regulam q̄ ſit diminuta. uł cont̄ alterā aliquam
quaʒ ponit. Dicendū ē q̄ non ſunt ſimpliciter re
gule generales. ſʒ rōne ſtaturſ et exempla ad regu
laſ ſumendas. ſufficienter ꝑ aliqua que alibi det̄
minata ſunt. Infra autem cum determinabit̄ de
terminatis in is aliqua ſupplebo.

IN o ſi nomen aliqđ terminetur. uł precedit
conſonans uł uocał. Si uocał. uł e ut gane
o. uel i. ut mulio. et ſiue ſic. ſiue ſic cor̄ pnł in nō
ſʒ ꝓducunt eam in genitō. et in ceteris obliquis.
ut mulio mulionis. et puſio puſionis. Si autem
ꝑcedit conſonans. prođ pnł. et ħ in nominatiuo
ut caligo fuligo. ſʒ ſi in obliquis diuſificatur. aut
enim retinet̄ o quod fuit in recto. et tūc prođ in
obliquis. ut carbo huius carbonis. uł mutatur in
i. et tūc cor̄ pnł. ut fuligo fuliginis. uł ſic plenius
Nomina tercie declinacōnis deſinentia in o produ
cūt pnł in obliquis. et formant genitiū a nō ad
dita nis. ut dido didonis. Si uo retinent o. uſa o.
in I cor̄. et addita nis formant genitiū. ut homo
hominiſ Sed excipiūtur nomina ciuitatū. ut redo
redonis. ſardo ſardinis. turo turonis. et gentilia. ſi
cut linguo linguonis. brito britonis. et hic et ħ ſi
do. huius ſidonis. Nam ſindo ſindonis aliud ē. Et
de ſimilibus. Virğ eneidoꝝ xj e. Pulſant et pictis
bellant̄ amazones armis. Iuuenał lib̄ iiij ſatira
iiij dicit. Viſcones ut fama ē alimentis talibuſ uſi
In eadem e. Quam nec terribiles ſimbri nec brito
nes vnq̄. uğł eň xj. Mirmidonū ꝓcēs frigia ar
ma tremiſcunt. Item excipiūtur ꝓpria a quibuſ d̄
nominant̄ localia. uł gentilia ut ħ macedo doniſ a
quo macedonia nie. et ħ et ħ macedo donis. hic
lacedemo lacedemonis. a quo lacedemonia nie. ħ
et hec lacedemonis. et ſic de aliiſ dicet̄. Dico autē
obliquos ꝓꝓoꝝ nominū que loca deſignant. q̄ a
lia prođ. ut naſo naſonis. Ouid̄ de ſine titulo lib̄
ꝑmo. Qui mō naſonis fueramus q̄ꝗ libelli. Itē
ut dicit virğ. Simo ſimonis ꝓpium nomen cuiuſ
dam ruſtici a terencio introducti. prođ o in obli
quis. ad dr̄im nominiſ apoſtoli. qđ cor̄ o in obli
quis. et retinetur n in nomine apoſtoli. ſʒ a nomi
ne ruſtici expellitur. Item nomina in o. non decli
nata nec latina. acuuntur in ultima. ut abdenago
reliqua in pnł. ut gaſſo. ſartago acuūtur. Vñ pa
tet. q̄ pharao ſi inueniat̄ preterq̄ in nō et uō in
ultima acuit̄. Exod̄ xiij. Equus pharaonis. Idem
dico de apollo. licet aliqui hoc non ſeruent.

NI i tantū vnū nomen repitur triſſillabū ſcʒ
nichili. quod in penł ꝯriatur. Si autē aliquiſ op
ponat de hoc nomine mancipi. Dicendūʒ q̄ non
ſtat in compoſitis. ſʒ autor intendit de ſimplicibʒ
Sed adhuc inſtat in hiiſ gummi. nauſi. frugi. cor
di. et ſimilibus. Dicendūʒ q̄ ars iſta tradita tota
a p̄s. de regulł ſpecialibus. datur de triſſillabis pri
cipaliter. et aliis deinceps poliſſillabis. Ipſe autēʒ
inſtat in biſſillabis.

TAntū vnū nomē triſſillabū in u terminatū
inuenitur. quod ē monoptotū. in ſingulari et in
plī declinabile. et iſtud corripit̄ in pnł ſcʒ tonitru

SI fiat conſideracō qualł ſit penł in nominibʒ
terminantibus in al. uł ergo in rcō uł in ob
liquo. Si in rcō. uł erit ꝓpium nomen barbarum
et tūc corripit̄ ut hanibal. aſtrubal. Vel erit nomē
apellatiuū. et tūc producit̄. ut tribunal. excepto ħ
nomine animal et eciam ſal. Si in obliquo. uel er
go in neutro. et ſic producit̄ in pnł. ut animalis
tribunalis. uł in maſculino. et ſic corripitur. ut aſ
trubaliſ hanibalis. prođcā addita is genitiuant. ut
animal animalis.

NOmina terminantia in el ſillabam prođ pnł
obliquoꝝ. et corripiunt penuł rectoꝝ. ut michael
michaelis. daniel danielis.

NOmina terminata in il cor̄ pnł tam in recto
q̄ in obliquo. ut euigil euigił. Nota tñ hic q̄ hu
iuſmodi nomina ſi declinant̄ is addita cor̄ penł.
genitiuant. ut pugil pugił. et hoc ſi ē latinū. gre
ca non. q̄ acuūt ultimā in recto. Ideo in obliquis
pnł longam hñt. ut tanaquil tanaquił. Vñ uſus
Corripias pugilis. ſed producas tanaquilis.

IN ol vnū inuenit̄ quod cor̄ penł. ut hel'ol
et hoc in triſſillabis intelligit̄. Tamen de aliiſ ſci
as q̄ nomen in ol ꝓđ et ē tercie decli. et is addita
producendo pnł genitiuat. ut ſol ſolis. que tamen
non uariantur. in ultima acuuntur. ut micol

NOmen in ul cor̄ eſt tercie declinacōnis. et iūc
ta is facit genitiū. penuł ꝯriando. ut ꝑſul. conſul
preſulis conſuliſ exul exuł. Omnia aħa in ultima
acuūtur. et non ſunt latina. ut beriul. Si tamē de
clinant̄ in obliquis pnł longam hñt. ut ſaul ſau
lis. Aurora ſup heſter. Regis cui uitam conceſſit
mucro ſauł. Hec regula non ponitur a priſtiano

NOmina terminata in vm ꝯriant̄. ut dorium
philorcū. Et ſciendū q̄ non ponit regulam
iuxta nomina terminata in ā. uł in em. uł in im
quia non ſunt latina. de quibus ſcilicet latinis et
triſſillabis intendit hic principaliter.

IN ā uł in em uł in im uł in om. ſi ſunt bar
bara ſunt maſculini uel feminini generis. ut cha
naam. iheruſalem. ioachim. edom. et acuuntur

IN an nomen ꝓducitur. et ꝑtinet ad terciam
declinacōnem. et eſt grecū ſʒ p̄s in vj li. ubi
dicit. q̄ grece declinat̄. ut titan titanos. uel latine.
o uſa in I pnł prođ. ſicut et in recto ultima eſt a
cuta. ut pean peanis. leuitan. Virğ x eneyđ f. Cō
clament ſocij letum peana ſecuti. Excipitur euan
De quo dicit p̄s. q̄ euan t ſumit poſt n. vñ facit
euantis et non euanis. et ponit hanc regulam ge
neralez. q̄ a gñs in os hūt nomina in nus. ut titā
titanos. ħ titanus ni. delphin delphinos. ħ delphi
nus ni. arabs arabos. hic arabus bi. elephas ele
phantos. ħ elephantus ti. rinocerus uelut ethio
pus. et ꝑ talia nomina accentus facilius declarat̄

SI nomen terminet̄ in en ſillā̄m. uł ꝓponitur
c uł non. ſi ſic cor̄ pnł. ut fidicen lincen. ſed
excipit̄ tibicen. quod pro duabus I ꝯriibus vnaʒ
longam hūit. debuit eniʒ i geminare tibia tibijcē
pro quo tibicen d̄r. Si non habeat c añ n. uel er
go diriuatur a ꝑma cōiugacōne uł quarta. et tunc
prođ. ut ſolamen a ſolor. et munimen a munio
ſimiliter et amamen. audimen. uł deriuantur a ſe
cūda uł tercia. et tūc cor̄ pnł. ut a ſedeo ſedimen
a rego regimen. ꝓpter ūbalia uenientia a uerbis
tercie coniugacōnis. deſinentibus in uo diuiſas q̄
prođ penł. ut acuo acumen. ſluo flumen. nuo. nu
men. hñt enim u prođ penł. Alia uero uenientia
ab aliis ūbis ſecūde et tercie coniugacōnis. hñt i
cor̄ penuł. ſicut dicit p̄s in iiij li. ut moneo moni
men. rego regis regimen. uł regmen ꝑ ſincopam.
Specio ſpecimen.

IN on nomen ꝑtinet ad tercīā declinacōnē. et
ē grecū. et uel grece declinatur. ut mennon mēno
nos. uł latine o conuſa in I. ut mennon mēnonis

ſinō onoſ uł ħ ſinon onis. Quedā autē ſcipue ꝓpa
tis ſumpta genitiuant. ut pheto pherontis. demo
phon demophontis. Quedā uō is addita geniti
tiuant. penł prod uł cor. ſm grecos. ut ait pᷤ in
vj li. tn̄ in maiori pte cor penł in obliquis. ut ſi
don ſidonis. ſymon ſimonis. canon canonis. dra
con draconis. Et qn̄qꝫ prod. ut ſymon ſymoniſ ꝓ
ꝓpꝛium nomen. ſalomon ſalomonis. triphon triphō
nis. pnł prod. In aurora in lib̄ macha. contra tri
phonem. tūc rex demetrius ibat. Idem in eodem.
Antiochū triphon hoc tempe pdere captat. ſamp
ſon ſimiliter ſampſonis ecīa prod. Hic tamen re
gulariter teneas. qꝫ ſi penł prod in obliquis tunc
nt̄ ultima acuitur. ut cedron cedronis. Si autem
penuł genitī corripiatur. tūc in recto penł uł an̄
pnł acuatur. Sed quid dicemus de triphon. ſi uis
ſequi aurorā. et dicere qꝫ pnł genitī producatur.
oportet te dicere qꝫ ultima nt̄ acuatur. ſic̄ cedron
Si autem uis dicere qꝫ pnł genitī corripiatur ſic̄
de ſymonis tūc dic qꝫ ultima nt̄ triphon nō acui
tur. ymo p̄ma. ſicut canon. Ad uſum autem q̄ de
aurora in contrarium ducitur. facile eſt rn̄dere. qꝛ
uidelicet autores in ꝓpꝛijs nominibus ponūt breu
ꝓ longa. et longam pro breui. aliqn̄ uł autoritate
poetica uel figuratiue. Sicut et theodorus a iuue
nali prod in pnł. ut dixi ſup̄ in regul generalibꝫ
de accentu cuiuſlibet ſillabe capitulo oſtenſo

Nomina terminata in ar neutra producuntur
tam in rcō qꝫ in obliquis. ut torcular. torcu
laris. Sed a rectis excipit̄ laquear. et ab obliquis
nectaris. iubaris. Epatiſ ecīa corr pnł. ſed non eſt
latinū. et intellige de neutriſ deriuatiuis. Nā ut di
cit pᷤ in vj li. Neutra in ar ſi deriuatiua ſunt ꝓd
a in obliquis caſibus. ut a lupa ħ lupanar naris
a laqueo ħ laquear laquearis. a calce hoc calcar
calcaris. Si uero ſunt mas ge. corr penł genitī. ut
ceſar ceſaris. et boſtar boſtaris. Sed dubitat̄ de
ſpecular. et ſimilibus. an producant pnł. Ad hoc
dicit magiſter bn̄. qꝫ nomina tercie declinationis
hn̄tia u an̄ l. penł prod. dummō ſint integra. ut
torcular. Nam pn̄t apocopari. et tunc ſequuntur
naturam ſuorū uborū. Vn̄ ſpecular pro ſpeculare
cor pnł. ſicut ſpeculor ariſ Sotular autem nichil
ē. ymo dicimuſ ſotularis. Eodem mō dicimuſ ſub
ligar pro ſubligare. Aliqui dicūt. qꝫ ſpecular et ſi
milia prod pnł. Michi autem uidet̄ cū magiſtro
bn̄. qꝫ ſpecular et ſimilia apocopata cor pnł. ſic̄ d
claratū ē. Et ſcias qꝫ huiuſmodi nōia in ar addi
ta is genitiuant. ut ceſar ris. torcular laris. ſpecu
lar ſpecularis. pter far farris. quod ſm pᷤ pōne
hūit pnł longam. quod ſolum r lrām geminauit
ne ūbum eſſe putet̄ ſecūde pſone. for faris. Item
epar ūtit r in t. penł nichilominus breuiando. ut e
patis. Hug̃ tamen dicit eparis uł epatis. Iterū lar
ait hug̃ ꝓ domo puella et oppido ſm regulā fa
cit laris. ħ pro quodā rege. cauſa diffe͡ne t aſſumit
et facit lartis. Conſueuit eciam queri de hoc nomi
ne boſtar. an penł producatur in obliquis. Ad ħ
dicit magiſter bene. Nota qꝫ dicimuſ ħ boſtar ꝓ
quodam barbaro. et nichil ē hic boſtar. Vn̄ corr
pnł genitiui. et nunqꝫ prod. Errauit autē hug̃. q̄
dixit ħ boſtar boſtaris in deriuacōnibus ſuiſ hec
magiſter bn̄. Hug̃ uero ſic dicit. Bos componitur
cū ſto ſtas. et dr ħ boſtar boſtaris. penł prod. i.
locus ubi boues ſtant ſcꝫ ſtabulum. Dicitur ecīa
boſtar locus ubi corpora boum comburebantur
Inuenit̄ et ħ boſtar boſtaris penł cor. ꝓpꝛium no
men uiri et p̄mitiuū. Vult ergo hug̃. qꝫ boſtar a
ris inuenit̄ in neutro et in maſculino gene. et ſic
in obliquis penł pt corripe et producere diuſis re
ſpectibus. et hoc magis michi placet. Hoc eciam
uult pap. qui dicit. Boſtar locus ubi comburunt̄
corpora boum uł ſtatio boum.

Si nom̄ terminetur in er uł conſiderat̄ ad pe
nultimam recti uł obliqui. Si obliqui breuiatur in
pnł. ut uolucer uolucris. papauer papaueris. Ex
cipitur mulieris quod prod pnł. Vnd ſtacius. Si
qua deū ſoboles ſi qua ē mulieris origo. Sed in
maiori pᷤ nō excipit. dicit enim ſic pᷤ. Et omnia
latina deſinentia in er. ſi creſcunt in genitō cor pe
nultimā in obliquis. ut paupis. Si uō non creſ
cūt in obliquis ꝓſeruātur ſicut et ſui nt̄. ꝓ tanto
dicit magiſter bn̄ qꝫ mulier cor pnł. qꝛ a pᷤ non
excipit̄ in ma. Et ſupponit qꝫ ille libellus de accē
tu ubi mulieris excipit̄ nō fuit compoſitus a pᷤ
ſicut et multi dn̄t. Et dicit qꝫ ſtacius ꝓpter neceſ
ſitatem eam prod. Et ideo poete nunqꝫ utūtur ob
liquis eius. Vſus tamen ſequens prod obliquos
de mulier. ſicut et muliebris. Si autē penł conſide
ret̄ in rcō. uł ergo erit neutri generis. et prod pe
nultimā. ut papauer. uł mas ge uł fe. et cor pnł
ut mulier. uolucer. Exceptis hijs que prod penł
pōne. ut equeſter. pedeſter. ſilueſter. De panther.
pantheris. crather cratheris. que prod pnł creſcē
tis gn̄. non ē inſtantia. quia non ſunt latina.

In ir ſillām terminata in pnł breuiantur. ut ſe
miuir. triuir. Et ſcias qꝫ I fere breuiatur ubi
qꝫ in iūctura compōnis. ut omnipotens. tubicen.
pter tibicen. Et ut dicit pᷤ. in vij lib. ubi agit de
genitō ſing. ſecūde declinacōnis. Et in ir et ur et
eus deſinentia. ſemp vna ſillaba vincūt in geniti
uo. que et pnł breuem hn̄t. ut triuir triuiri. ſemiuir
ſemiuiri. ſatur ſaturi. niſi greca productio fiat in

Nomen in or ē tercie d grecis. ut ridens ridei
declinacōnis. et addita is genitiuat. pter cor
quod interpoſitā habet d. ad dr̄ñtiam ablan̄ plu
rał huius nominis corus cori. et pter ador quod
ē indeclinabile. ut ꝓbat pᷤ in vj. ꝓpter repugnā
tiam duarū regularū. Quia autem neutrū eſt debet
corripi pnł. ſꝫ quia uenit ab adoro ras. debet pro
duci in penł. et ideo indeclinabile eſt. Nomina in
or prod penł obliquorū. ut lictor lictoris. amor a
moris. Excipiunt̄ neutra. et ſunt tantūmō quatu
or. ſcꝫ equor equoris. marmor marmoris. cor cor
dis. ador. Item excipiuntur greca ꝓpꝛia. ſm pᷤ. in
vj. ut actor actoris. quod cor pnł. quod eſt ꝓpꝛiū
nomen grecū. Sed qn̄ eſt appellatiū et latinū. ꝓd
pnuł gn̄. Vnde quidam. Actoriſ in ſpolijs ūtuſ ac
toris habetur. Item hector hectoris. Agenor age
noris. nichanor nichanoriſ Theodolus. Virgine ſtu
pta non paſſus agenoris arma. Aurora li macha
Enſe metunt dextram linguā nichanoris hoſtes
Et potes a ſimili notare. licet in aliquibus uſus
nō habeat qꝫ quocienſcumqꝫ appellatiua et ꝓpꝛia
cōueniūt. ꝓpꝛia in penł ſunt grauata. ut dicatur
ſub rege ſapore. pnł breuiata. et cantor cantoriſ pe
nultima cor. ꝓ ꝓpꝛio nomine. Ouid in epy. Pleni
us et melius criſippo et cantore dicit. Vn̄ quidā
Cantoris eſt ꝓpꝛium. cantoris non ꝓpꝛiatur. Itē exci
piūtur compoſita de corpus et decus. uł decor in
quantū eſt cōmune. qꝛ tunc corripit̄. Nam maſ ꝓ
ducitur. Vnde uſus. Cōmunē decorem. ſꝫ marcꝫ di

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

co decorem. Similiter compoſita a puer. q̄ tāta uelut ꝓpa reputant̄. ut publipor blipors. et mar cipor marciporis. Ita enim antiqui pro publij puer et marcij puer dicebant. Iſta teſte pſ o nō producunt in obliquis caſibus. Saluſtius in iiij hiſtor. Vnus conſiſtit in agro lucano gnarus loci nomine publipor. Item excipiuntur arbor oris. caſtor caſtoris. memor memoris. et eius compoſita Item rethor rethoris. Vn̄ iuuenal. Cedūt grammatici uincunt̄ rethores omnes. Et cor̄ penl̄ gn̄ caſtor caſtoris. ſiue ſit animal ſiue ꝓꝑiuz caſtoris et polluces. ¶ De nōis aut̄ ūbalium in or ſcias q̄ quedā cor̄ pnl̄. et quedā prod̄. Nam ſm pſ li iiij de denominatiuis huiuſmodi nomina formātur a ūbis. ul̄ p abiecconem o. quod fit cū ūbuz habet r añ o. ut laboro labor. ul̄ p adieccōnem r ut amo amor. ul̄ formant̄ a nominibus ul̄ ꝑticipijs in us conūſa us in or. ut ſenatus ſenator. amatus amator. tonſus tonſor. doctus doctor. uel pn̄t formari u ūſa in or. ut auditu auditor. debitu debitor. Vn̄ patet q̄ quedā producūtur. ſicut ea a quibus dn̄ount. ut auditu auditor. Quedaꝫ uero pnl̄ cor̄. ut debitu debitor. uide eciā in ſcribo

In ur terminata cor̄ pnl̄ tam in rcō q̄ in obliquis. ut iecur iecoris. ſatur ſaturi. et ſemp ꝑtinet ad terciā. ꝑter ſatur. quod ē ſecunde. q̄ fac femininū in a ſatura. et omnia is addita cor̄ pnl̄ efficiunt genitiū. ꝑter fur furis. quod produc̄ fi ad dn̄tiam ſecūde ꝑſone de furo ris. ſm illud. cū tu ūre furis te fallūt gaudia furis. Excipiūtur eciam quantū ad formacōnem. ebur. femur. iecur robur. que ūtunt eciam u in o. et addita is pnl̄ cor̄ genitiuant. ut robur roboris.

In as ſillām terminata producūtur in pnl̄ obliquoꝝ. et compiunt̄ in penul̄ rcōꝝ. ut dignitas dignitatis. et in omnibus caſibꝫ prod̄ a. ſꝫ excipienda ſunt quedā ꝓpa dn̄e cauſa in fine nn̄ circūflexa. ut lenas lenatis. menas menatis. ne accuſañ plurales mena ne. genus piſcis et lena ne. i. meretrix eſſe putent̄ Item excipiuntur appellatiua p ſincopam ꝓlata. que ſeruant accentū in ultima. ut arpinas. pmas. optimas. rauēnas. capenas. pontas. larinas. et eciā nr̄as et ueſtras. ſublata ē enim in ꝑdictis hec ſillaba ti. et ſuper a ſeruatur accentus. et hec lrā ꝑus fuit in penultima. nūc autem ē in ultima ſillaba Et ſꝫ uult pſ. qui in iiij li de nominatiuis dicit. De ꝑdictis q̄ ideo in fine reflexum hn̄t accentū. quia per ſincopam ti proferūtur. ꝑfecta enim eoꝝ inueniuntur apud antiquiſſimos in tis deſinentia. ut hꝫ et hec primatis. optimatis. arpinatis. et ſunt huiuſmodi in as denominatiua pleq̄ ſimilia accuſatō pluꝛa li ꝑmitiuoꝝ ſuoꝝ. et ſunt cōnia. Item omnia barbara in as in ultima acuūtur. ut eneas. maginas Nam nugas et nephas. cū ſint latina in penl̄ acuūtur. licet non uariant̄. Sed de anas anatis dubitatur. an debeat ꝓduci in obliquis. Dicunt multi q̄ pnl̄ cor̄ in obliquis. quod eciā reperitur in marco. Magiſter bene dicit. q̄ iuxta regulam deſinenciū in as debet produci. et hoc credo uerꝫ. Item ſcias q̄ barrabas be. et cayphas phe pnl̄ ꝯuant. ſꝫ ſimiliter ionathas the. ſꝫ ionathan. barraban indeclinabilia acuūt ultimam. Et nota q̄ ſicut dic̄ pſ in li iiij. In as pleraq̄ denominatiua ſunt. quoꝛū ꝑmitiua ſi ſunt ſecunde declinacōnis gtō ſingulari tercie dtō aſſumūt tas. i. pnl̄ ubiq̄ cor̄. ut probus ꝓbi probitas. mendicus mendici mendicitas aſper aſperi aſperitas. ſedulus ſeduli ſedulitas. Timidus timidi timiditas. Et nota q̄ hec que in genitō duplicant i. extremā eoꝛum mutant in e. eufhonie cauſa. ut pius pij pietas. anxius ij anxietas. liber quoq̄ excipit̄. quod ntō aſſumpſit tas non genitō. ut liber libertas. Tercie uero declinationis nomina datō aſſumunt tas. ut diximus. ut capax capaci capacitas. affinis affini affinitas. celer celeri celeritas autor autori autoritas. Excipiunt̄ pauca. que h ul̄ p fine s hn̄t añ er. hec enim ntō aſſumūt tas ut puber pubertas. uber ubertas paup pauptas. Sed hoc poſſumus eciā in ſecūde declinacōnis nominibus obſeruare. ut liber lib̄tas facit. ut ſup̄ dictū eſt. Aſper autem et proſper q̄ ſ hn̄t añ p. aſperitas et ꝓſperitas faciūt. ſaluber et ſalubris facit ntīn. ideoq̄ ſalubritas. et celeber celebris celebri celebritas. Vetus quoq̄ qd̄ vnius triū genēꝝ in us deſinens inuenitur. ntō aſſumit tas. uetuſtas. Excipiūtur et̄ que in or deſinentia. mutauerūt or in es. et aſſumpſerūt tas. ut maior maieſtas. honor honeſtas. et ſimilia.

In es. ul̄ ſunt qn̄te declinacōnis ul̄ tercie. Si tercie cor̄ pnl̄. tam in rectis q̄ in obliquis. ut alipes alipedis. hercules herculis. aries arietis. Excipitur quietis. heredis. locupletis. et que ſunt ſimilis formacōnis. Si ūo ſunt qn̄te declinacōnis. ul̄ ergo hn̄t uocalem añ es. et tunc cor̄ penl̄ nn̄. et ꝓ prod̄ pnl̄ genīt. ut dies diei. Vel hn̄t conſonantem añ es. et tūc cor̄ penl̄ in obliquis. ut fides fidei. Et nota q̄ thecnites et huiuſmodi denominatiua in tes deſinentia declinant̄ ſicut pn̄omica in a deſinentia. et ſunt tantū mas ge. Vn̄ errant illi qui dicūt achnicen iſraelites ꝓ iſraelitis j regum xxvij. a. Item mulier thecnites ꝓ thecnitis. ij regum xxiiij. a. Item naamia amanithes pro amanithis. iij reg̃ xiiij. g. Et declinant̄ huiuſmodi denominatiua in tis. hꝫ iſraelitis. huius iſraelitidis. ad modum pn̄omicoꝝ femininoꝝ. hꝫ moabitis moabitidis. hꝫ amonitis. huius amonitidis. et ꝓduc̄ pnul̄ in rectis. ſꝫ eam cor̄ in obliquis. Quando ūo terminant̄ huiuſmodi denominatiua in ta ſunt cōmunis generis. ut iſraelita. hieroſolimita. bethleemita. et penultima producitur.

Nomina deſinentia in is. aut ſunt diſſillā. aut triſſillaba. Si ſunt diſſillaba cor̄ in obliquis ut aſpis aſpidis. Si ergo ſunt triſſillaba. ul̄ ergo adiectiua ul̄ ſubſtantiua. Si ſubſtantiua prod̄ pnl̄ ut liberis. ſinapis. Si adiectiua. ul̄ ergo hn̄t a añ l. et prod̄ penultimam. ut moral̄. ſpecial̄. uel non hn̄t. ut humil̄. util̄. et huiuſmodi. Et cor̄ hec pnl̄ tam in rectis q̄ in obliquis. ¶ Scias eciam q̄ pſ in iiij li. ſic dicit. I longam hn̄t omnia in il̄. que a nominibus deriuant̄. necnon in ile neutra. ſiue ex eis in ilis fiant. ſiue non habeant aliquod añ ſe genus. Sed a quacūq̄ ꝑte orōnis naſcantur. ut edes edil̄. ſenex ſenil̄. agnus agnil̄. puer puerilis uir uiril̄. ſcurra ſcurril̄. ciuis ciuil̄. fuus fuil̄ qn̄tus qn̄tilis. ſextus ſextilis. hoſtis hoſtilis. ſubtel ſubtil̄. excipit̄ par parilis. Exilis eciā a genitō factū denominatiuoꝝ ſeruauit regulā. Similiter neutra prod̄ pnl̄ ouile. monile. cubile. ſedile. nam in ilis deſinēcia ūbalia ſiue ꝑticipialia cor̄ eandem. i. pnl̄ ut fero fertil̄. utor utilis. futio futil̄. uolo uolatil̄ ſorbeo ſorbil̄. textus textil̄. altus ul̄ alitus altilis fictus fictilis. hec pris. Magiſter autē bene addit

dicens.q ex hijs que ueniunt a nominibus ex
cipiunt panl dapſilis humil.q panl deriuatur
a par paris.dapſil a dape.humilis ab humo.et
tamen cor pnl.Textil a uuĝ corripitur.q accipit
h tamq ꝓpriū nomen ſz qñ deriuatur a teſta ꝓd
pnl.et eſt cōmune.ut uas teſtile Si uero deriuat
a textu ul a texendo cor pnl.ut textilis ueſtis ul
ora.Eccl xlv.Opus textile.

NOmina deſinentia in os ſillabam prod tam
in nrō q in obliquis.ſacerdos ſacerdotis.le
pos leporis.ut eloquentem ſignificat.

SI nomina terminent in us.aut ſunt propria
aut cōmunia. Si ꝓpa cor penl.niſi ſint pōne
longa.ut ruptus et huiuſmodi. Si ſint cōmunia
aut ergo ſunt ſimilia ꝑticipijs.et dñdunt a ūbis
et ſunt ſecūde ul quarte declinacōnis.ul ſunt alia
ab hijs.ſi ſunt huiuſmodi ꝓducūtur.ut amatus
cupitus.Sed hinc excipiūtur iſta tria.inſitus.il
litus.nequitus.Et compoſita ab eo is.ut preteri
tus obitus.et compoſita ab hijs ūbis do ſto et re
or.ut inditus.inſtitus.irritus.Item excipiunt ea
que ueniunt a ſpiro halo et ambio.ut ſpūs.hali
tus.ambitus.media cor.ambitus autē in partici
pio prod.Item excipiunt compoſita huius ūbi
eruo.ut erutus dirutus.et omnia iſta pñt eſſe no
mina et ꝑticipia ſ q pñt habere tempus uel ca
rere tempe.Si ſunt alia ab hijs.aut ergo ſunt ſe
cūde declinacōnis aut tercie.Si tercie cor penl in
rcō.et in obliquis prod.ut ſeruitus ſeruitutis.ſed
excipiunt que ſunt pōne longa.ut iuuentus.Si
autē ſint ſecūde declinacōnis.aut ergo ſunt ſubſtā
tiua aut adiectiua.ſi ſubſtantiua cor pnl ut frax
inus.ſ excipit papirus ri.Si adiectiua.ul ergo ha
bent s inter i et u in loco pnl ul non.ſi non.ꝓd
penl.ut marcianus.capuanus.et hec ſequūtur re
gulam eoꝝ que terminant in a.de quibus dictuꝫ
ē ſupius.Si autē hñt c inter i et u in penul loco
corripiuntur in pnl.ut gallicus.anglicus.ſcoticus
et adijcit illis vnū quod ē quarte declinacōnis ſcꝫ
ponticus.Hec pñt colligi ex dictis ps de accentu
Scias ecīa q nomina quarte declinacōnis.ul ꝑti
cipia in tus.ſupinoꝝ et ꝑticipiorū accentu omni
mode ſunt regenda.Vnde ſupinoꝝ et ꝑticipioruꝫ
regule attendant.Si ergo ſunt a pma coniugati
one ul ſecūda.corripiuntur.ut domitus.exercitus
et ſi a tercia.ut agnitus.oblitus.Niſi habeant ſu
pinū ad modū quarte cōiugacōnis.ut laceſſitus.
Si autem a quarta prod.ut uagitus.niſi ueniant
a ūbis in eo.ut preteritus ambitus.ꝑticipiū prod.
ſ ūbale corr.ut ſup eciam tetigi.Item o añ l in
diminutiuis ſuiatur.ut hoſtiolum.filiolus.Itē
u añ l.ut homūlus.homūculus producitur.

POſſeſſiua terminata in nus prod pnl.excep
tis quibuſdam terminatis in ginus.ul in ti
nus.Vnde ps in ij maior.Poſſeſſiua hñtia I añ
nus prod pnl.ut maſculinus.femininus.uicinus
puſinus.reginus.diuinus.apnus.rufus rufinus.
marcellus marcellinus.porcus porcinus.canis ca
ninus.muſtela muſtelinus.Sus ſuinus.ouis oui
nus.nam ouilla et ſuilla deriuatiua ſunt.Excipi
unt deſinentia in tinus.que non hñt t a ſuis pri
mitiuis ut a diu diutinus uenit a cras craſtinus hor
no hornotinus.clam clandeſtinus.pus ul pſtus.
pſtinus.hec enim pnl corripiunt.Si uero hñt t a
pmitiuis prod penl.ut ueſpertinus a ueſperta re.
iacinctinus a iacincto.euentinus ab euentu.Item
conſtantinus et clementinus a pmitiuoꝝ genitiuis
hñt t.ut matutinus a matuta que aurora intelligi
tur.medieſtinus autem a medio et ſtando uel te
nendo componi uidetur.Item excipiūtur poſſeſſi
ua deſinentia in ginus.ſiue que hñt g ante inus
q talia cor pnl.Vnde dicit ps ibidem.Inuenitur
eciam ibidem I ſuis añ nus.g añcedente inus in
hijs q ab arboribus deriuant.ut oleaginus.fagi
nus.Vſus tamen autorū contradicit in pte pdce
regule.q biſſinus.ſmaragdinus.ameſtinus.ada
mantinus.et huiuſmodi poſſeſſiua que ſumūtur
a nominibus lapidū ul filoꝝ cor pnl.Prudencius
Inter has ſpēs ſmaragdina gmine uno.Sed poſ
ſimus dicere.q in omnibus talibus eſt figura q
dicitur ſiſtole in metro poetica licentia.ut uult hu
gucio dicens.Iacinctinus na nū.pnl prod.qñuis
poetica licentia qñqꝫ corripiatur.Item dicit q bō
bicinus na nū pnl prod.licet iuuenalis eam corri
piat.uide in bombicinus in ſuo loco.Et ſi obijci
as.mirum uidetur ſi omnes poete in vna corda
errassent.Dico q non oms errauerūt in ead cor
da.q ibi poete aliqui eciā producūt penl predcō
rū nominū.Vñ aurora ſuper heſter.b.Se q ſma
ragdinus miſcet uterqꝫ color.Item ſuper al egip
ſum.Criſtallina fuit facta feneſtra decens.hoc ec
dicit pap.Sed querit de biſſinū.mortiniū ſubſtā
tiuis.et ſimilibus.Ad hoc dicūt quidaꝫ.q hec ſiē
et adiectiua prod pnl.q licet mutent modum de
clinandi.non tamen mutant accentū.Alij dicunt
q cor pnl ad drñiam adiectiuoꝝ.Vnde apocal
xix.debet legi cor pnl.biſſinū ſunt iuſtificacōnes
ſanctoꝝ.Michi autē uidet.q biſſinū cor pnl ad
drñtiam adiectiui ut dictuꝫ ē.Sꝫ de morticinū ali
ud ē.q cū ſit compoſitū ſequit naturam compo
nentis.Vñ qñ componit a cedo cedis prod penl
ſiue ſit adiectiuū ſiue ſubſtantiuū.Vñ Iſa.v.ꝓd
morticina.q gloſa dicit.Morticina coꝝ ꝓſtrata
a romanis.Qñ uero componit a cado dis cor pe
nultimam.Vnde uſus.De cado morticinū.de cedo
morticīnū.Morticina cadūt ferro morticina mor
te.Si enim morticinū a cedo corripet pnl ad dif
ferentiā ſui adiectiui.tūc non eſſet drā inter mor
ticinū a cedo.et morticinū a cado.et ſic de ſimilibꝫ

NOmina terminata in duas (eſt dicendū
conſonantes pōne ꝓducuntur.et ſunt ter
cie declinacōnis.Terminata in bs.ut arabs
arabis.trabs.urbs.ul in ms.ut hiems.quod ſine
p ſcribitur.ut patet in genicō.ul in ps.ul in ops
interpoſita I.genitiuant pnl.niſi defendat poſicō
ſuiata.Vnde quidam dicit.arabs arabis ab aro
tū exigit arabis.canabs nabis.pſius Tunc mare
tranſilere ut torta canabe fultū penolpen.pelops
pelopis.Ouid e viij.Tu quoqꝫ habes pelopem ꝓ
auū pelopis q parentē.Excipitur quantū ad ac
centū ciclops ciclopis.quod prod pnl.Virgilius.
in vij enerd.e.ferrum exercebant vaſto ciclopes
in antro.Theodolus b.fulmina ciclopes iouis im
pio fabricantes.Et dicūt aliqui et ꝓbabiliter.q
ſi ē gentile commune prod.ſ ſi ꝓpium corripitur
Scias eciam q ciclops ſcriptū p r cor penul in
obliquis.Vnde theodolus.Egregio ciclopi debet
cauſa licandi.Excipiunt eciā quantū ad formaci
onem que hñt e añ b ul p.que non ſolū accipiūt
I.ſ et e ūtunt in I cor.ut celebs celibis.forceps
forcipis.ſ tamen monoſillaba non mutant E.ut
plebs plebis.ſeps ſepis.Auceps eciaꝫ ñ mutat E

in i.ſ in u cor̄.ut aucupis. Item compoſita a ca
pite ablata s.et mutata e in i et addita itis faci
unt genitiuū.pnl̄ cor̄.ut biceps bicipitis.preceps
p̄cipitis.conceps concipitis.i.hñs centum capita
Sciendum tamen q̄ poliſillaba terminata in ps
pn̄t dupliciter conſiderari.put enī ſunt compoſi
ta a capio genitiuant in ipis. Sed put componū
tur a capite faciūt in ipitis. Princeps tn̄ facit pnci
pis.et auceps aucupis. Vñ quidam. In ceps a ca
pio pis ſuſcipit in genitō.ſi uenit a capite tūc ſuſ
cipiat pitis apte. Priſ autē in fine ſexti ait.q̄ an
tiqui dicebant anceps et p̄ceps biceps in nō.et
ſic ſm anologiā ſequebat̄ gtūs anceps ancipitis
ſic ſoſpes ſoſpitis.ſtipes ſtipitis. Sed ſtips ſtipis
ē obulus.ſtipes ſtipitis arbor. Item terminata in
ls ns rs.ut puls.dens.ars.cohors.uītunt s in tis
ul̄ interponūt tis.ut pultis dentis artis. Sed tam̄
compoſita de vncia uītunt s in cis.ut deuns deun
cis.quinquuſ quinquūcis. Hug̃ tamen uult q̄ de
unſ componatur ab vncia ul̄ vns. Itē glans frōs
lenſ et compoſita de pendo ūbo ut libripens mu
tant s in dis.ut libripendis glandis.lendis pro a
nimali.q̄ p̄ legumine facit lentis.ſm regulā fac̄
frons frondis p̄ folio.nam p̄ facie frons frontis
normā ſeruat. Similiter ſumūt dis compoſita de
corde.ut diſcors diſcordis. Secors ſecordis.uecors
uecordis. Dicit enī p̄s.q̄ in omnibus fere cōpoſi
tis.quod dicit p̄pter exanguis. Declinacōem com
poſita ſimplicis.licet in nō dr̄ant ymitantur Itē
iens quiens cū ſuis compoſitis genitiuant in ūtis
ut euntis.redeuntis.nequeuntis.p̄ter ambienſ am
bientis ſeruans normā.fors ablatō forte.et non

Nomina in t terminantia.tā ꝟ habet plus.
in rcō q̄ in obliquo cor̄ penul̄.et ſunt tercie
declinacōnis.ut caput cū ſuis compoſitis.naȝ q̄t
quot aliquot non uariantur. Declinabilia ergo u
conūſa in i cor̄ et addita is genitiuant.ut caput
capitis.ſinciput ſincipitis.occiput occipitis.et ſūt
neutri generis. Si queris hic. Cū ſolū in duaſ mu
tas deſinant nomina latina.ſcīȝ c et t.ut allec et
caput.quare non determinet p̄s in ſ de accentu ō
hijs que deſinūt in c.ſicut de hijs que deſinūt in
t.dico q̄ nomina terminata in c.aut ſunt mono
ſillaba ut lac.aut diſſillaba quoȝ penl̄ prod̄ pō
ne.ut allec.et de hijs p ſe patet modus accentuā
di p regulaſ generales ſupius datas.et p̄pterea n̄
ponit regulas de nominibus terminatis in c.ſicut
de hijs que terminant̄ in t.ſicut frater ruptuſ an

In x deſinens nomen prod̄.q̄ (Eglicus dici
x ē duplex conſonans.et ptinet ad tertiā de
clinacōm.et omnia x conūſa in cis ul̄ gis geniti
uant.p̄ter nix niuis.nox noctis.ſenex ſenis.et ā
tiqus ſenicis.ſupellex ſupellectil̄.penl̄ cor̄.uetu
tiſſimi tamen et ſ ſupellectil̄ nominatiū profere
bant. Et omnia que non hn̄t g uel t in genitiuo
cor̄ pnl̄. De p̄dictis uſus. Omnis rcūs in x.in cis
ul̄ gis genitiuat. Abſqȝ ſenex et nix nox atque ſu
pellex. In gis autē faciūt ſolū illa que ueniunt a
ūbis in go.x conūſa in gis.ut lex legis.a lego le
gis. Rex regis.a rego regis rexi. Remex tn̄ uītit
e in i et fit remigis.a remigo gas. frux autē fru
gis facit.a frugo ūbo greco. Similiter falanx fa
langis caterua. Spinx ſpingis et ciā ſpingos.de
quibuſ dicit p̄s in fine ſexti.q̄ in x greca ſeruant
in genitō an̄ is eandem conſonanteȝ quam apud
grecos ante os.ut pheax pheacis.ſpinx ſpingis

onix onicis. Quidam tamen dicūt q̄ ueniūt a ū
bis grecis in go. Coniūx uero amittit n ad drām
ſcīā de pſone coniūgo coniūgis.et facit coniugis
cor̄ penul̄. Omnia alia x uſa in cis genitiuant.ut
pax pacis qd̄ raro hȝ plurale.nex necis Cicero p̄
milone. Inſidiatori uo et latroni quibȝ p̄t inferri
iuſta nex.pix picis.dux ducis. Sed terminata in
x cor̄ naturaliter e.p̄ter uiuex ſi ſint diſſillaba ū
tunt e in i.ut apex apicis.remex remigis.uertex
uīticis.p̄ter monoſillaba et eoȝ compoſita.ut lex
exlex exlegis.ueruex tamen habet e. Compoſita
uero ſimpliciū declinacōm ſequuntur.ut pernox
pnoctis.exlex exlegis.ſeminex ſeminecis.dux in

Omne nomen deſinens in ax cor̄ ꝑ redux
pnl̄ recti.et prod̄ pnl̄ obliquoȝ.ut ptinax p
tinacis.et hoc ueȝ eſt in latinis. Nam ut dicit p̄s
in fine ſexti. Barbara in x magis cor̄ penul̄.ut
pharnax pharnacis et ſimilia. Excipitur aiax aia
cis.quod producit penultimam.

Si nomen terminetur in ex cor̄ penl̄ tam in
rectis q̄ in obliqs.ut artifex artificis.opifex
opificis. Excipit̄ uiuex uiuecis.quod non ſoluȝ in
genitō pnl̄ prod̄.ſ eciam e ſeruauit. Excipiuntur
eciā quedā monoſillaba que prod̄ pnl̄ in obliqs
ut fex fecis.lex legis.rex regis.et eoȝ compoſita
exlex legis.interrex.patet ergo ex dictis.q̄ ibex
ibicis cor̄ pnl̄.quia uītit e in i cor̄. Vñ uſus. Cor
nua fert ibex.iob teſtis et ibicis inde. Item quidā
excipiūt uibex uibicis. Vñ pſius. Si puteal mul
ta eſt cantus uibice flagellas. Pap eciam dicit.q̄
uibex facit in bicis.prod̄ antepnl̄ et pnl̄. Sȝ ut
dicit magiſter bene.dn̄dum ē uibix uibicis.ſicut
lodix lodicis.et ſm hoc.non oportet q̄ excipia
tur.q̄ deſinit in ix. Sed dubitant aliqui.an ſit di
cendū ſilex ul̄ ſilix. Dico q̄ dicendū ē ſ ul̄ hec ſi
lex.incerti generis. Et cor̄ pnl̄ ſm regulā deſinen
tiū in ex. Ouid epi x. Illic tu ſilices illic adaman
ta tuliſti. Item uīgilius eneid vij. Stabat acuta ſi
lex preciſis vndiqȝ ſaxis.

In ix terminata aut ſunt mas aut fe.aut cō
munis generis. Si mas cor̄ pnl̄. Nam ut dic̄
p̄s in vj g. In x deſinentia maſculina tamen lati
na cor̄ pnl̄ in obliquis.ut fornix fornicis.hic ca
lix calicis.uarix uaricis. Excipit̄ bombix bōbicis
et fenix fenicis.que prod̄ pnl̄. Sed dubitatur
de maſtix maſticis.an prod̄ pnl̄ in obliquis.dn̄t
quidam q̄ ſic.et iſtos oportet dicere maſticis cas
penl̄ prod̄. Magiſter bene dicit.q̄ maſtix penul̄
corripit in obliquis.ſicut fornix fornicis.et inde
maſticis pnl̄ cor̄.et hūc ſeqr̄.ſi aūt ſint fe ge p̄d̄
pnl̄ in obliqs ut lodix lodicis.uibix icis.ibix icis
excipitur pix picis.nix niuis felix felicis.ſalix ſa
licis Si ſunt cōmunis ul̄ omnis generis prod̄ eciā
pnl̄.ut felix felicis.uictrix uictricis uictrices. Iuue
nal̄. Tollite iam pridem uictricia tollite ſigna. Cō
poſita ſequūtur naturam ſimpliciū. Vñ pnix pni
cis prod̄ penl̄ in obliquis qn̄ uenit a pnitor pni
teris. Sed cor̄ eandem cū uenit a pneco pnecas
Vñ quidam. Qui necat ē pnix.feſtinat currere p
nix. Nota ſ regulam generalem de deſinentibȝ
in ix. Obliqui uenientes a nn̄s hn̄tibus i uocaleȝ
naturaliter breuem an̄ x cor̄ penultimā.ut calix ca
licis.fornix fornicis.et hoc ueȝ eſt eciā in aliis uo
calibus.ut pharnax pharnacis.uolux uolucis. Si
autē ueniant a nō hn̄te i naturaliter longam.p̄
ducūt penl̄.ut cornix cornicis. Radix radicis.vñ

radico cas. Vibix uibicis. ſandix ſandicis. bōbix
bombicis. ꝑnix ꝑnicis. i. uelox. Et in alijs uocali
bus eciam hoc contingit. ut pheax pheacis. Pol
lux pollucis. ¶ Item ſcias ꝙ ſicut dicit ꝑs in fi
ne quarti. In ix feminina inueniūtur. a maſculi
nis ūbalibus ſiue denominatiuis in tor deſinenti
bus defigurata. i. deriuata. q̄ mutant or in rix. ut
uictor uictrix. ſenator ſenatrix. cultor cultrix. nu
tritor quoqꝫ nutritrix debuit facere. cauſa eupho
nie ſiue alternitatis mediā ſillām concidit. nutrix
eniꝫ dicimus. Tonſor tonſrix debuit facere. ſꝫ inſ
ponit̄ t. et facit tonſtrix tonſtricis. Vn̄ predcā ū
balia ſequūtur in nt̄o modū et regulam accentu
andi ūbaliū a quibus formantur. Vn̄ aliqn̄ pro
ducūtur. ut amator amatrix. auditor auditrix. a
liqn̄ in penl̄ corripiūtur. ut debitor debitrix. Bibi
tor bibitrix. ſicut maſculina a quibus formātur
De accentu autem deſinentiū in or ſupius eſt de
terminatum. Item ſcias ꝙ ūbalia predcā in trix
ſunt fe ge. p̄ter uictrix et ultrix. Que in nt̄o accu
ſat̄o et uct̄o ſingulari ſunt fe ge. ſꝫ in reliquis caſi
bus ſunt cōmunia triū generꝝ. Vn̄ faciūt ablt̄m
in e et in i. Vn̄ uerſus. Victrix uictricem uictrix
dat femina ſola. Sic ultrix reliquiſ dat genuſ om
ne ſcola. Hug̃ autē dicit ꝙ uictrix dr̄ a vinco cis
et eſt cōmunis generis in nt̄o accuſat̄o et uct̄o ſin
gulari. In iſtis eniꝫ caſibus non habet neutꝝ. In
alijs uero caſibus in ſingulari et in plurali eſt om
nis generis. in vna uoce uel diūſis. Sed quod pri
us dictū eſt uerius uidetur et cōmuniter tenetur.
Ad cuius euidentiam ſcias ꝙ uictrix et ultrix de
neceſſitate ſunt fe ge. ꝓpter ūbalia maſculina a
quibus trahūt originem. ut uictor et ultor. Inde
uictrix et ultrix. Hec tamen qꝛ conſtruūtur qn̄qꝫ
cū femininis. ut uictrices caterue. qn̄qꝫ cū neutris
ut uictricia ſigna. iudicanẗ triū generꝝ in obliq̄s.
Excepto accuſat̄o ſingulari. in q̄ ſunt fe ge tantū
ut hanc uictricem. Quia non inueniatur conſtrui
cū maſculinis. ſꝫ oportet ꝙ habeat maſculinū. ut
dicatur. loquor de rege uictrici. alioquin iſte abla
tiuus uictrice uel uictrici haberet cōmunitateꝫ fe.
et neutri tantū. que cōmunitas eſt contra artem
Ex hoc autē ſequitur ꝙ gtūs et dtūs debent ha
bere cōmunitatem triū generꝝ. ſicut ablt̄us. qm̄
iſti tres obliqui hn̄t conſimilem compacōem ad
maſculinū et femininū et neutꝝ. et hn̄t ſimilem
naturaꝫ regendi. quod in multis uidere poſſimus
ut huius fortis. huic forti. ab hoc et ab hac et ab
hoc forti. Ecce iſti ablatiui ſunt conſimiles in ge
neribus. Item neutꝝ ſepe conſtruitur cū genitiuo
in caſibus ſibi ꝓuilegiatis. ſcꝫ nt̄o accuſat̄o et uct̄
qꝛ in illis non mutat terminacōnem. ut multum
vini. plus vini. aliquid panis. non tamen hoc p̄t
in genit̄o dt̄o et ablt̄o. qꝛ in illꝭ ſequitur naturam
mas et fe eiuſdem nominis. vn̄ nichil eſt dictum
loquor de multo vini. vel egeo plure vini ꝙ tu.
uel loquor de aliquo panis. qꝛ maſculina et femi
nina eorūdem nominū talem conſtruccōnem non
hn̄t. Et ſic patet quare uictrix et ultx̄ ſint omniſ
generis in genit̄o dt̄o et ablt̄o. et que ſit iſtorꝝ ca
ſuū affinitas et cognacō. patet eciā quare tm̄ ſint
fe ge. in nominat̄o accuſat̄o et uct̄o ſingulari.
Deſinentia in ox prod̄ pnl̄ genitiui. ut uelox
uelocis. Excipit̄ capadox capadocis. Oracius
in epl̄. Mancipus locuples eget eris capadocium
rex. Iuuenal̄ ſatira p̄ma. Quamq̄s et capodocꝭ fa
ciunt equites qꝫ bicul. In nt̄o autē cor̄ pnl̄. ut in
pluribus. ut uelinox uelinocis. atrox autē natura
Lux cor̄ pnl̄ gn̄. ut crux ucis liter cor̄ a
dux ducis. nux nucis. trux trucis. ut dicit ꝑs
in vj. ſubiux ſubiugis. iniux iniugis. uolux uolu
cis barbarꝝ nomen. de quo dicit ꝑs in fine vj. ꝙ
barbara in x mag̃ cor̄ pnl̄. ut uolucis. excipiunẗ
autē allux allucis. et pollux pollucis. Vn̄ quidā
Volucis a uolux uult inter barbara poni. allux
et pollux bene declinantur in ucis. Et ſm mgr̄m
bene pollux pollucis prod̄ pnl̄ geniti. quia habꝫ
u naturaliter longam an̄ x in recto. ſed uolux hꝫ
uocalem ſcilꝫ u naturaliter breuem an̄ x. et ideo in
obliquis cor̄ pnl̄. Lux eciam lucis prod̄ pnl̄. Que
dam de accentu nominum quere in tercia p̄te hu
ius operis in capitulo de ſpeciebus nominum
Ad predcōꝝ declaracōem p̄t ſic queri. Om̄s
fere regule quas ponit ꝑs in lib̄ de accen
tu. quarꝝ multe ſupradcē ſunt declarate ad
cognoſcendū tempus penultimarꝝ in triſſillabis.
et deinceps. Quare ergo non ponit ꝑs regulaſ cog
noſcendi in monoſillabiſ et diſſillabis. ſicut in ce
teris poliſillabis. ad hoc ſic rn̄det frater robertus
anglicus. quāuis neceſſaria ſit cognicō temporis. in
hijs tamen non accidit error tam manifeſtuſ cir
ca accentū in monoſillabis et diſſillabis ſicut in
triſſillabis. et deinceps. In monoſillabis autem et
diſſillabis ſemꝑ eſt vnus locus accentuſ diūſifica
tus. niſi fuerit cauſa impediens. In triſſillab̄ au
tem et deinceps non ſic eſt. qꝛ ibi pn̄t pluresſ accē
tus diūſa loca obtinere. Item qꝛ acutus accentus
et circūflexus non multū dn̄t. ut uidetur in ꝓnū
ciando ſi ponatur vnus pro altero nō incidit ob
hꝫ error manifeſtus in monoſillabis et diſſillabis.
In alijs autē poliſillabis aliter eſt. In hijs enim
eſt duplex locus p̄ncipalis. ſcilꝫ an̄penultimus et
penultimus. Vnde vnus habet accentum p̄ncipa
lem. reliquus non p̄ncipalem habet. Vnde ſi ſilba
hn̄s accentū p̄ncipalem ꝓferatur ſub non p̄ncipa
li. accidit error manifeſtus. qꝛ multū dn̄t in ꝓnū
ciando p̄ncipal̄ accentus et non p̄ncipalis. Et ideo
hac rōne non ponit regulaſ cognoſcendi tempus
in monoſillabis et diſſillabis. ſicut in alijs poliſil
labis. Ego tn̄ multa ſupra poſui de monoſillabis
et diſſillabis. et declaraui et ſuppleui. Aliqn̄ uerba
que ꝑs ponit in vj de accentu impfecte ex ūbis
que ipſemet ꝑs ponit in maiori uolumine.
Queri eciā p̄t. quare ſimpliciter in diūſiſ tem
poribus. in diūſis ꝑſonis diūſificatur ūbuꝫ in
mō accentuandi. ut amabam amauerā. et huiuſ
modi. Item queri p̄t in nominibus. diuerſificatur
enim in illꝭ accentus. ita ꝙ in diūſis caſibus ſup̄
ſillabas diūſas fit accentus. ut iter itineris. palus
paludis. et cetera. Rō huius ē. ut fiat diſcrecō ac
cidentiū. cuiuſmodi ſunt ꝑſona numeruſ et huiuſ
modi. Et hoc patet ſic. ꝑ hoc enim ꝙ augeẗ uel
minuiẗ numerus ſillabarꝝ fit de ſillaba ultima nō
ultima. et de penultima non pnl̄. et ita cōmutata
ſillaba ab vno loco ad alterꝝ. tranſmutatur accē
tuſ qui fit in illa ſillaba. ut patet ſi dicam amaui
amauimus ſup̄ eandem ſillām utrobiqꝫ fit accen
tus p̄ncipal̄. ſꝫ in vna dcōne fit ſup̄ pnl̄. et in ali
a fit ſup̄ an̄penultimā. ꝓpter additionem vnius
ſillabe ad finem. Similiter autē patet in nomini
bus. ſi quis inſpiciat. Item eciā patet in ūbiſ diū
ſificato tempe. ut amabaꝫ amauero. Sed tota ua

naccõ iſta p diuiſificacõnem ſillabaꝝ et tempꝝ ſit
ut int' ſe diſtinguant' accñtia nũi et pſona et hu
iuſmodi. et p modũ ſitr. ꝙ diuiſificacõ accentuſ in
diuiſis tempibus et pſonis ſit ꝓpter diſcrecõnem
accidentium.

Regul' accentuũ nominũ expoſitis. priſ.
determinat de regul' accentuandi uerba
confuſe tamen et inordinate. Sꝫ ſic põt
extrahi diuidendo. Omne ũbũ pme con
iugacõnis aut ẽ ſimplex uel compoſitum. Si ſim
plex et intelligatur de triſſillabis et poliſillabis
ceteris. ul' ergo ẽ pñtis tempis ul' pteriti ul' futu
ri. Si pñtis ul' ergo indicatiui modi uel impatiui
ul' optañ ul' ſubiũcti ul' infiniñ. ſi indicañ. ul' ḡ ẽ
nũi ſingularis ul' plural'. Si ſingularis ſic pnl' cor
ripitur. ut rogito tas. exceptis hijs que põne pro
ducũtur in pnl'. ut magiſtro magiſtras. Si plural'
prod pnl'. pterꝙ in tercia pſona. ut recogitent. Si
autẽ ſit pñs impatiui ul' ſubiũctiui. ul' ergo ſing
numeri ul' plural'. Si ſingularis tũc corripit penl'
ut cogita cogitem. Si plural' prod pnl' ut cogite
muſ cogitetis. cogitate. excepta tercia pſona que
corripitur. hoc intellige. niſi põne producant' pre
dcã. ut magiſtra magiſtre magiſtrent. et ita in ſi
milibus dicas. Si autẽ ſit pñs optatiui ul' infini
tiui prod generaliter penl'. ut recogitarem recogi
tare. Si autẽ ſit pteriti tempis. ul' ergo pteriti im
pfecti ul' alterius. Si impfecti. aut indicatiui aut
ſubiũctiui. Si indicatiui prod pnl'. ut recogitabaꝫ
Si ſubiũctiui prod penl'. ut pñs optatiui. Si autẽ
ſint alterius tempis ꝙ impfecti. ul' ergo pteriti p
fecti ul' pluſ ꝙ pfecti. Si pteriti perfecti. uel ergo
ſubiũctiui ul' indicatiui. ſi indicatiui. uel ergo deſi
nit in aui. ut amaui. ul' in ui diuiſas. ut micui pli
cui. ſi autẽ in aui prod pnl' in omni perſona. pre
terꝙ in pma pſona pluralis numeri. Si uero deſi
nit in ui diuiſas cor' penl' in ſing. ut placuit excep
ta ſecunda pſona. que prod põne. ut placuiſti. In
plurali autem prod pnl'. pterꝙ in pma pſona. ut
placuimus placuiſtis placuerũt ul' placuere. Si ſit p
teriti perfecti ſubiunctiui cor' pnul' in omni perſo
na. ut amauerim ris rit. Si ſit pteriti plus ꝙ pfec
ti. uel ergo indicatiui ul' optatiui ul' ſubiunctiui.
ſi indicatiui. ul' ergo numeri ſingularis ul' plural'
ſi ſing. cor' pnl' in omni pſona. ut amaueram. Si
ſit plural'. prod pnl'. excepta tercia pſona que cor'
penl'. ut amauerant. Si autem ſit pteritũ plus ꝙ
pfectũ optatiui ul' ſubiũctiui ul' infiniñ prod pnl'
põne. ut amauiſſem. Si autem ſit futuri tempis
ul' ergo indicañ ul' impañ ul' optatiui ul' ſubiũc
tiui. Si indicatiui in ſingulari prod penl'. ut ama
bo In plurali uo habꝫ cor'. ut amabimus. excepta
pſona tercia. ut amabũt. Si uo ſit futuꝝ impañ
prod penl' in omni pſona tam in ſingulari ꝙ in
plurali. Si autẽ ſit futuꝝ optatiui. ſimilem habet
accentũ pñtis modi ſubiũctiui. ul' pñtis modi in
dicañ. Si uero ſit futuꝝ modi ſubiũctiui ſimileꝫ
habet accentũ cũ pterito pfecto ſubiũctiui. corripi
endo pnl' in compõne et in ſimplicitate ſup eand
ſillãm. In fine autem regule autor cũ dicit excipi
tur relauo et cetera facit quandã notabilitatẽ. et
non proprie excepcõnem. ꝙ quedam ſunt uerba
pme coniugacõnis. ut relauo. que in pterito pfec
to et pluſ ꝙ pfecto indicatiui modi et futuri ſub
iũctiui ſeruant accentũ ſup pnl' ſillabam. In alijs
autẽ tempibuſ non ſit ſup eandem ſillabã ſꝫ diui

ſam. ut relaui relauero. Iſta ſeruant accentũ ſuper
hanc ſillãm la. Si dicam relauabam relauabo. ſer
uant accentũ ſup illam ſillabam ua. et ita non ſu
pra eandem quam pus. Similiter ẽ de hoc uerbo
renuo. In reliquis uo omnibuſ ita ẽ ꝙ ſup eand
ſillabam in omni tempe ſeruant accentũ. ut ama
bam. amaui. amaueram. amaueriꝫ. Omnia iſta in
hac ſillã ma ſuant accentũ. Et ſciendum ꝙ hanc
eandem notabilitatẽ ponit in ũbis ſecũde cõiuga
cõnis tercie et quarte. Vltimo in hac ꝓpria cõ
iugacõne dat hanc regulã. Cũ quacũꝗ prepoſitio
nis componatur ſpõ. quale tempus habuit ext'
compõnem. tale habet in compõne. ut redimo in
bibeo et ſimilia. Per predcã ſatis pt patere de
facile accentus ũboꝝ ſecũde tercie et quarte cõiu
gacõnis. Poſſumus eciã hic addere. et ad maiorẽ
declaracõnem accentuũ ũborum ſic dicere. E añ
r in ũbis actiue uocis ſuiatur in pterito plus ꝙ
pfecto indicatiui in omni cõiugatione. ut amaue
ram. docuerã. legeram. cucurreram. audieram ras.
rat. Item in pñti et in pterito impfecto optatiui
et in pterito impfecto ſubiũcti tercie cõiug. ut uti
nã cũ legerẽ reſ ret. legẽmuſ tiſ rent. Itẽ in pterito
pfecto et futuro ſubiũctiui. in omni coniugacõne
ut cũ amauerim. docuerim. cucurrerim. audieriꝫ.
Amauero. docuero. cucurrero. audiuero audiueris
Item in pñti et pterito impfecto infinitiui tercie
cõiugacõnis. ut legere. pendere. In ũbis autẽ paſ
ſiue uocis e añ r cor' in pñti indicatiui modi. in
tercia coniugatione. ut legor legeris ul' legere. ſe
quor ſequeris ul' ſequẽ. Item in futuro indicatiui
in pma et ſecũda coniugatione. ut amabor ama
beris ul' amabẽ. docberis ul' docbere. Item in p
ſenti impatiui in tercia coniugatione. ut legere. ſe
quẽ ſequatur. Item in pñti optatiui. et pterito im
pfecto ſubiũctiui tercie coniugationis. in prima p
ſona ſing. ut utinã ul' cũ legerer ſequerer. E uero
añ r in ũbiſ actiue uocis prod in pterito perfecto
indicatiui in omni coniug. ut amauerũt ul' ama
uere. docuerũt ul' docuere. legerũt ul' legere. audie
rũt ul' audiere. Item in pñti et pterito imperfecto
optatiui. et pterito impfcõ ſubiũctiui ſecũde cõ
iugacõnis. ut utinã ul' cum docerem doceres docẽt
doceremus tis rent. Item in pñti infinitiui ſecũde
cõiugationis. ut docere gaudere. In ũbis autẽ paſ
ſiue uocis producitur e añ r. in pñti indicañ mo
di ſecũde coniugacõnis. ut doceor doceris uel docẽ
Item in futuro indicañ in tercia et quarta cõiug
ut legar legaris ul' re. ſequar ſequeris ul' ſequere
audiar audiens ul' audiere. Item in pñti impañ
ſecũde coniugacõnis. ut docere. tondere. Item in p
ſenti et pterito impfecto optañ. et pterito imper
fecto ſubiũctiui. prime et ſecũde coniugacõnis. ut
utinã ul' cũ amarer amareris ul' amarere amare
tur. utinã ul' cũ docerer docereris ul' docerere doce
retur. doceremur doceremini docerent'. Et eciaꝫ in
pñti et pterito impfecto ſubiũctiui. tercie coniuga
cõnis. excepta pma pſona ſingulari. ut utinã uel
cũ legerer legereris legerẽ legerent' legeremur lege
remini legerentur. Et ſimiliter in quarta coniug
ut utinã ul' cũ audirer audireris ul' audirere audi
retur. Item in futuro optañ. et in pñti ſubiũctiui
pme cõiug. ut utinã ul' cũ amer ameris uel amẽ
ametur. Item in pñti et pterito impfecto tempe
infiniñ modi ſecũde coniug. ut doceri. Nota eẽ
ꝙ ſicut dicit pe in ix libro. I añ mus in pterito

impfecto indicatiui cor̄.ut amauimus. Jtem eciā
contingit in p̄terito pfecto.et futuro ſubiunctiui
ut amauerimus.docuerimus.Et eciā in pn̄ti indi
catiui tercie coniugacōnis.ut legimus.Nam in q̄r
ta pducitur.ut audimus. Jtem ſcias q̄ u̇ba pme
coniugacōnis hn̄t in actiuo et neutro a prod̄ an̄
s in ſecunda pſona ſing̃ pn̄tis indicatiui modi.ut
amo amas. Jn paſſiuo u̇o communi et deponen
ti.hn̄t a prod̄ an̄ re ul̄ ris.ut amor amaris uel a
mare. Verba autē ſecūde coniugacōnis in ſecunda
pſona pn̄tis indicatiui modi ſing̃.hn̄t e prod̄ an̄
s in actiuo et neutro. Vt doceo doces. Jn paſſiuo
uero cōmuni et deponenti hn̄t e prod̄ ante re ul̄
an̄ ris.ut doceor doceris ul̄ docere. Verba u̇o tercie
coniugacōnis in ſecūda pſona pn̄tis indicatiui mo
di.in actiuo et neutro habent J cor̄ an̄ s ut lego
legis. Jn paſſiuo cōmuni et deponenti hn̄t e cor̄
an̄ ris ul̄ re.ut legor legeris ul̄ legere. Verba au
tem quarte coniugacōnis in ſecunda pſona pn̄tis
indicatiui modi in actiuo et neutro habent i pro
ductam an̄ s.ut audio audis.aio ais. Jn paſſiuo
uero cōmuni et deponenti.predcē pſone hn̄t i p
ductam an̄ re ul̄ ris.ut audior audiris ul̄ audire
largior largiris ul̄ largire. Jtem ſcias q̄ u̇ba que
cōueniūt cū nominibus in ca ul̄ in cus.ul̄ hn̄tibȝ
genitiuū in ios pducentibus pnl̄.et ipſa pit̄er p
ducūtur.ut formica.formico cas. Amicus amico
cas. Obſtrix obſtitricis.obſtitrico obſtitricas.me
retrix meretricis.meretricor caris. Animaduerte.
eciā.ſicut dicit pˢ in ix libro.ubi agit de u̇bis ſe
cūde coniugacōnis.in pn̄cipio Obſeruandū eſt in
omnibus u̇bis.q̄ ſi minuant pn̄tis ſillabas.p̄te
ritū neceſſario pnl̄ prod̄ in p̄terito.ſiue prod̄ ſiue
correpta ſit in pn̄ti.n ſincopā patiatur.ut cieo ci
ui.et p ſincopam cij. Rideo riſi.faueo faui.augeo
xi.moueo ui.ſedeo di.fugio gi.facō feci fodio di
uenio ueni. Ergo langueo langui.et liqueo liqui
pares hn̄t in pn̄ti et in p̄terito ſillabas.corripiūt
enim pnl̄ p̄teriti. ¶ Dicit inſup pˢ in ix libro d
q̄ duxi p̄teritū de duco cis.oñdit eſſe correptum
naturaliter ex nomine quod ab eo deriuat̄ et cor
ripitur dux ducis.ſicut rexi pduci approbatur ex
nomine quod ab eo naſcitur rex regis. Et ſubdit
ibidem pris. Queritur ergo.an luceo luxi debeat
natura prod̄ accipi.cū lux pducatur.in quo eciā
illud queritur. An nomē a u̇bo.an magis ex no
mine u̇bum natū ſit.quod eſſe michi rectius uide
tur. Qm̄ ab igne igneo ignes et igneſco.et a fla
ma flamo flamas et flamaſco.et ſic patet.q̄ luxi
p̄teritū prod̄ pmam naturaliter.cū lux lucis a q̄
naſcitur pducatur.

IAm in p̄cedenti determinatū eſt de
mō accentuandi in ptibus declinabilibus.
Nūc ſexto determinandū ē de mō accentu
andi in ptibus indeclinabilibus.et pmo de accen
tu p̄ponum et adu̇bioꝝ. ¶ De accentu p̄ponū tres
regule dant̄.quas infra ponā cū determinabo de
impedimentis accentus diſtinccōnis. Quedā p̄po
nes interponuntur ul̄ in compōne ul̄ in appōne.
ut qua de cauſa.qua in re.quā ob rem.quas ob
res.quod quidā putant eſſe compoſitū.q̄ pˢ di
cit in xiiij li.q̄ ob p̄pō cum alijs ptibus cōiuncta
ſimul cū illis loco coniūctionis cauſal̄ excipit̄.ut
quamobrem p quapropter.ut ſcȝ totū hoc quā
obrem p cauſali coniūctione ponatur.ſiue dicat̄
ps compoſita.ſiue non. Donatus tamen dicit. Jn
terrogandi adu̇bia. Cur.quare.quamobrem. Qui
daȝ dicūt eſſe tres dcōnes aggregate loco vnius
poſite.et penultima acuenda. Quidā dicūt ſub tri
bus accentibus pferenda.

SJ adu̇biū deſinat in a acuit̄ in fine.ut di
cit pˢ in libro de accentu. Ad cuius intelli
gentiā ſcias.q̄ ut dicit pˢ in xv li. Aliqñ
ablatiui nominū p adu̇bijs accipiūtur.ut vna q̄
nequa.et de talibus intelligitur. Hūc enim ſeruant
accentū ſup̄ ultimā pp̄ter concidentiā in nomine
Vnde vna adu̇biū acuitur in ultima ad dr̄ntiam
eiuſdem ſm̄ q̄ ē nomen.ne ſcȝ nomen eſſe pute
tur.alia enim aduerbia in a non acuūtur in fine
ut p̄terea.interea.ita. Sed quid dicemus de roma
ianua qñ ponuntur adu̇bialiter.ut uenio roma
debet ne acui in fine. Dico q̄ non.q̄ non ē omni
no ſimile in vna et roma.n̄ eni ita ōino adu̇biali
ter ponūtur nomina pp̄ria.ſicut vna qua nequa
Quod patet.q̄ deberet concordare cū nominibus
adiectiuis et relatiuis in accn̄tibȝ ſicut alia nomi
na.ut uenio roma que eſt pulchra ciuitas.

ADu̇bia terminata in e.non deſcendentia a p
pprijs cor̄ pnl̄.ut pmū pmule.ſedule.ſȝ ueni
entia a pp̄ris producūtur.ut tuliane.i.modo tulij
mariane. Et ſcias q̄ ut dicit pˢ in xv li. Nomina
apud autores adu̇bialiter ponūtur.et quedam p
oīs caſus. Et hūc ſunt indeclinabilia.ut ſublime
uolans.ſublime uolantis.ſublime uolanti.et cete
ra talia non mutant accentū. Jtem nota q̄ ſ̄ pˢ.
pone adu̇bium acuit ultimā.ad dr̄ntiam huius u̇
bi pone.qd̄ circūflectit po.ſȝ nūqͦ ſȝ in alijs cōſi
milibȝ regularit̄ obſ̄uat̄ ut dicat̄ age ulr̄a ac̄ qñ
eſt adu̇biū.ad dr̄ñcā age u̇bi impatiui Dico q̄ n̄
q̄ eſt qñ autores ſeruauerūt concidentiā.ē qñ n̄
Nec oportet q̄ in talibus ſeruet̄ concidentia.niſi
in paucis poſitis ab autore.q̄ utrūq̄ eſt pˢ pn̄ci
pal̄.et certam habet differentiam.pp̄ter acciden
tia ſua. Eciam neutra dependȝ ab alia.ſicut infra
dicetur cum agetur de impedimento differentie

IN J aduerbia terminata corripiunt penul̄ ut
ueſperi.

ADu̇bium ſi terminet̄ in o cauſa dr̄ntie in ul
timo ſeruat accentū.ut falſo.qñ enīȝ eſt adu̇
bium ultima acuitur.qñ eſt nomen ultima ḡuat̄
hoc dicit pˢ in libro de accentu.hoc intelligi uide
tur de adu̇bijs in o.deſcendentibus a pnominibȝ
ut eo.aliquo.alio.licet enī quis ſit nomen et ali
us.tamen quidā putauerūt iſta nomina q̄ ſequū
tur regulam ſm̄ modū pnominū ut quis et com
poſita eius.et alius et huiuſmodi eſſe pnomina
Vñ cū dr̄.adu̇bium in o terminatū acuit ultimā
Gloſatur. De pnominibus adu̇bia que facis ad
das. Jſta expō uidetur michi bona.et in paucis
habet inſtantiā. Excipitur tamen falſo.q̄ pˢ dic̄
q̄ acuit ultimā.et forte aliqua pauca alia.de hoc
eciā infra dicam cū agetur de impedimento dr̄ñe

IN am niſi defendat poſicō.ut nemō̄ in penl̄
depmunt̄ ut bifariam.trifariam.multifariaȝ
Quidā excipiunt palam.ad dr̄ntiam de pala le.ſȝ
hoc multis non placet.q̄ ſm̄ hoc acuetur multi
fariam ad differentiam adiectiui nominis.et per
peram.ad dr̄ntiam adiectiui nominis. Declinatur
autem pperus ra rū.pp̄terea huiuſmodi dr̄ña ul̄
concidentia non ſemp attenditur.ymo ē qñ auto
res ſeruauerūt concidentiā eſt qñ non.ut infra de
impedimento differentie dicetur.

In as adūbia terminata in ultima acuuntur ut alias ſꝫ ꝙ eſt adūbiū. acuit̄ in ultima ad differentiam nominis. quod in fine grauatur.

In er adūbia terminata cor̄ pnl̄. ut grauiter niſi poſitio interueniat. ut prudenter.

In es aduerbia deſinentia. corripiunt penultimam. ut quinquies.

Aduerbia in itus terminata corripiunt penultimam. ut funditus diuinitus.

In c adūbia terminata acuūt ultimā. ut huc adhuc. hinc. abhinc. dehinc. hac. illac. iſtac. illic iſtic. quoꝝ eciā integ̃ erant illice iſtice. illuc iſtuc. excipitur donec. quod ultimam corripit. ſicut et nec. et ideo penultima acuitur

Adūbia terminata in l pauca inueniūtur. Et cor̄ penul̄ in triſſillabis. et deinceps. ut inſimul edipol. ſimul enim cor̄. facetus. Gratus et oppratus ſtudent ſimul omnibus eſſe. Diſſillaba uero habent in penultima accentum. ut ſemel.

Dubitari conſueuit de accentu quorūdam adūbioꝝ. ſicut de hijs que componūtur a magis. minus. mō. ſup. tamen. tenus. ubi. inde. longe de quibus per ordinem eſt uidendum.

Multomagis ſicut dicit hug̃ in roſario due ſunt ptes. et ſic duobus accentibus regende. Similiter quantomagis. Et ſcias ꝙ multo et quanto ſunt nomina adūbialiter poſita et non mutant accentū nominū Vnde nō debent acui in fine. Similiter multomaxime.

De minus compoſita etiam hn̄t dubitacōnem. De quibus hug̃ in roſario ſic dicit. Paulominus et nichilominus qn̄qꝫ ſunt dcōnes compoſite. qn̄qꝫ orōnes. Cū autē paulominus eſt dcō compoſita ꝓferri debꝫ ſub vno accentu acuto poſito in aīpnl̄. et ē adūbium remiſſiuum et tm̄ ualet ꝙ fere. ut paulominus conſummauerūt me in terra. Qn̄ uo ſunt due dcōnes. i. paulo ablt̄ūs. et minus nomen ul̄ adūbium. debent ꝓferri ſub duobus accentibus. licet minus corripiatur. Et minus compatiue tenetur tam nomen ꝙ adūbium. ut dicendo paulo minus minoratus ab angelis. Et minuiſti eū paulominus ab angelis Item iſte ē doctor. ſꝫ ille paulo minus eo doctus. Itē hoc al̄ ē puū. et h̄ ē paulo minus illo. Similiter ē de hac dcōne nichilominus Cū enim eſt dcō compoſita debet regi vno accentu acuto in antepenl̄ collocato. et eſt coniūctio adūſatiua. et tantū ualet quantū tamē. ut iſte me offendit et ego nichilominus benefeci ei. Qn̄ uero ē oracō. ſcꝫ ablt̄ūs nichilo et minus nomen ul̄ adūbiū. debet ꝓferri duobus accentibꝫ. ſicut paulo minus. Et minus tenetur compatiue. et nominaliter. ſiue adūbialiter. ut iſte multū comedit et ille nichilo minus iſto. Nominaliter tenetur ſic. hoc animal ē magnū et illud nichilo minus illo. Et ſemp in tali conſtructōne intelligit̄ in ad regimen illius ablatiui ſicut et in paulo minus Quo minus p q ſemp ſunt due dcōnes. Nam cominus p c. i. ppe vna dcō eſt. Tamen pap dicit. quominus. i. aliter nō. qͥ ꝓ vna dcōne ſumens. De ſiquominus ſunt due opiniones. Nam hug̃ in roſario dicit tres eſſe dcōnes. Joh̄ xiiij. Si quo minus dixiſſem uob̄ qꝛ uado parare uobis. Et ſunt ſub tribus accentibꝫ ꝓferende. et ſi eſt coniūctio. minus ponit̄ pro adūbio negandi ſcꝫ non. Quo ē nomen et ibi ſupplet. ul̄ ponit̄ adūbialiter quo. i. aliquo mō. Et eſt ſenſus. Si non eſſet. uel aliquo mō non eſſent in domo patris mei manſiones ml̄te. dixiſſeꝫ uob̄ qꝛ uado pare uobis locū. Alij dicūt ꝙ ſunt due dcōnes ſcꝫ ablt̄ūs ſiquo. et minus adūbiū. i. ſine aliq̄ minus. Et ſm̄ utramqꝫ opinionem minus acuit penul̄. Cominus et eminus componūtur a minus. et cor̄ mi. Vn̄ uſus. Eminus a longe ſꝫ comminus ad ꝓpe ſpectat.

Compoſita a modo qōnem hn̄t. ut quomodo. nullomodo. ꝛc̄. Ad hoc dicit hug̃ in predcō libello qui roſariū dꝛ. ꝙ quo mō. nullo mō non ſunt dcōnes compoſite. ſꝫ due dcōnes. vn̄ duobus accentibus debet regi. ponit̄ tamen qn̄qꝫ quō ꝓ qualiter. Et tūc in ſignū huius rei. ꝙ ille due dcōnes ponūtur ꝓ vna pn̄t proferri ſub vno accentu. Sed qn̄ retinent̄ in ui nominū tunc ſub duobus accentibus dn̄t pronūciari. Similiter dicēdum ē de nullo mō. Pris eciā dicit in xv lib̄. ubi egit de negatiuis. alie ptes accipiunt̄ pro adūbiorū diuſis ſignificacōnibus. et eſt qn̄ due partes ponūtur ꝓ vna. ut nullo mō. nullatenus. Ex predictis ūbis duplex ē opinio. Quidā dicūt ꝙ antepnl̄ predcōꝝ acuitur. qꝛ ſub vno accentu ꝓferuntur. ut ꝓ vna dcōne poni notent̄. Alij dicūt pnl̄ ideo dixiſſe duas ptes pro vna poni. non ꝙ ſint due. ſꝫ potius vna compoſita. quod ps nunꝙ negat. ſꝫ duas inquit eo ꝙ due integre ptes p compōm ibi iūcte inueniunt̄. De ſolūmodo et tantūmō uſualiter tenetur ꝙ ſit ſub vno accentu ſicut compoſita dcō ꝓferenda. Pn̄t nichilominus eſſe due ptes. ſꝫ in alio ſenſu. Quodā modo due ptes ſunt. Siquomodo tres ptes pn̄t eſſe. ul̄ due. ſiquo mō. Quidquid tamen ſit ꝓfertur mō diſiunctim. pnl̄ acuendo.

Aſuper compoſita dubitacōnem hn̄t. ut deſup et inſup. Quidā enim dicūt ꝙ ſint due dictōnes. et ſub duobus accentibus ꝓferende. et ſup tenetur loco caſus. Nam ſi caſus ſequitur conſtat duas dcōnes. ut deſup terram. Alij quod uerius credo dicūt vnam dcōnem eſſe compoſitam. dicit enim ps in xiiij ſꝫ in tractatu de ꝓpōnibus. a. ꝙ ꝓ poſicō carentibus caſu ſolū preponit̄ p compoſicōm. Vn̄ cū dicit in regula gn̄ali ꝙ ꝓpō cōpoſita cū dcōne hn̄te pnl̄ acutam aīpenl̄ eam facit. dat p oppoſitū intelligi. ꝙ ſi pnl̄ eſt cor̄ in compōne nichilominus ſit cor̄. Vn̄ inuenitur deſup et deforis. Idem a ſimili dicit de deforis.

De compoſitis a tamen queꝛit̄. ut attamen. ueruntamen. ſitamen. ſedtū. hug̃ dicit ꝙ ſunt due dcōnes. et ſub duobus ꝓferende accentibus. vn̄ ueꝝ tn̄ ſub duobꝫ accentibꝫ dꝫ ꝓferri. et ibi ueꝝ eſt nom̄. Sꝫ ponit̄ ꝓ hac coniūctione copulatiua ſꝫ tn̄ ē coniūctio adūſatiua. Similiter dic de attamen et ſedtamen. Et dicit ꝙ at et ſed ſunt ibi copulatiue coniūctiones. tamen uo ē adūſatiua coniūctio. Et dicit eciaꝫ ꝙ ps nō facit mencōm de compōne predcōꝝ. Alij dicūt ꝙ tamē cū ꝑdictis componit̄ et accentu acuto in antepnl̄ poſito ſunt predcē dcōnes ꝓferende. ut ueruntamē attamen. ſedtamen. ſitamen. et hoc qn̄ ponuntur in ui vnius coniūctionis. ſicut pro ſed ul̄ ſimili dicCōne Poſſunt etiam predcā eſſe orōnes. ſiue due ptes et regi duobus accentibus. ſꝫ in alio ſenſu. ut ſi dicaꝫ. frater iohannes ianuenſ qui compilauit hūc libꝝ dicit. ꝙ deinceps acuit pnl̄. uerū tamen ē ꝙ multi aliter dicūt. et ita de conſimilibus. ſed

tūc tamen ponit̄ ꝓ ſed.et uel ē nomen.et h̄ cō
muniter tenetur.et hoc credo uerū.Dico ergo ꝙ
uerūtamen.attamē.et huiuſmodi.debent acui in
antepnl̄.ut dictū eſt.ſiue uelis dicere ꝙ ſint uere
compōnes ſiue mauis dicē ꝙ ſint irregulares uocū
congeries loco vnius dcōnis.Inuenit̄ eciā heb vj
g.Tamenetſi ita loqmur.i.ꝗuis.

De compoſitis eciā a tenus dubitatur.
Priſtianus enim dicit in tractatu ꝑōnum a
ꝙ apud grecos toaxpis quod ē tenus.non ꝑoſi
cō ſ; adūbium eſſe oñditur.Vn̄ de attenus.nul
latenus.quatenus.oretenus.querit̄ an ſint dicō
nes compoſite.Ad hoc dicit hug̃ in roſario.ſiue
in libello qui intitulat̄ ꝓ eū de dubio accentu.ꝙ
attenus.quatenus.nullatenus.ſunt due dcōnes in
uicē compoſite.et debent ꝓferri vno accentu acu
to poſito in antepnl̄.Et addit.ut omnis obiectō
remoueat̄ dicimus ꝙ hactenus non componitur
ex hac ſm ꝙ ē ꝓnomen.ſ; ſm ꝙ ē adūbium uł
adūbialiter tenet̄ Sed ſi ibi hac tenetur in ui pro
nominis.et tenus in ui ꝑōnis.ꝓferendū eſt ſub
duobus accentibus hac tenus.Similiter in omni
bus ſimilibus.Ad hanc opi.facit quod dicit pap
Eatenus.i.eouſqȝ.huculqȝ.ea rōne.et ita uidet̄.
uelle ꝙ ſit vna dcō.Item dicit.Quatenus eſt adū
biū loci uel tempis.ut cū dicimus.quatenus ibi
mus.i.quouſqȝ.qua racōne.quo ordine.Itē hug̃
in predcō libro dicit.ꝙ p̄t dici ꝓtinus ꝑ I.Et de
riuatur a ꝓpe.Et eſt adūbiū tempis uł ordinis.
protinus.i.ſtatim uł conſeqñter.Et p̄t eciam dici
ꝓtenus ꝑ e.Et ē compoſitū a pro uł a procul et
tenus.et eſt adūbiū loci ꝓtenus.i.longe quaſi ꝓ
cul.i.longe a tenus.Quatenus autem ſemp ſcribi
debet ꝑ e.et nunꝙ ꝑ I.nichil eniȝ ē quatinus.ꝑs
eniȝ dicit quatenus eſſe adiūctiuam coniūctioneȝ
Alij dicūt ꝙ p̄nt eſſe due dcōnes et orōnes.vn̄
pap ſub ſillaba hac.hactenus.i.uſqȝ huc.uł uſqȝ
nūc.Quidam duas faciūt ptes.quidā vnam.ſed
melius vnā.Item hug̃ in libello de dubio accen
tu dicit.Si in hac dcōne quatenus teneat̄ qua in
ui nominis.et tenus in ui ꝑōnis.proferendū eſt
qua tenus ſub duobus accentibus ſicut et hac te
nus.Et ſubdit.Sed diceret aliquis.qualiter pote
ro cognoſcere ꝙ quatenus ſit dcō compoſita.uł
ꝙ ſint due dcōnes.Ad hoc dicimus ꝙ ſenſus cō
ſtructōnis hoc ei indicabit.et eciaȝ dcōnum con
ſtructio.Si enim illi ablaī tenent̄ adiectiue dicē
dum ē nulla tenus.hac tenus.qua tenus.ſemper
ſub duobus accentibus ꝓferendo.Si uero non te
nent̄ adiectiue et in ui ablōꝝ efficiunt̄ dcōnes cō
poſite ex ill̄ et ꝑōne tenus.Et tūc dicetur hacte
nus.nullatenus.quatenus.ſub vno accentu poſi
to ſuꝑ antepenl̄ ſillām.Et ꝙ dicit ꝑs duas ptes
poni ꝓ vna cū dicimus nullatenus.dicimus eum
dixiſſe hoc.non ꝗ uellet nullatenus non eſſe dic
cōnem compoſitam.ſ; ꝗ ille due ptes integre iū
gunt̄ in illa compōne.Hec hug̃.Pap ꝓ uſum ꝓ
pria uidetur ſtare opinione.Vnd̄ dicit.Hactenus
quantū ad artem due ſunt ptes.ꝓnomen et ꝑō
ſicut pubetenus Sed uſus obtinuit ꝓ vna parte
haberi.ſcilȝ ꝓ adūbio tempis.Tercij dicūt.ꝙ te
nus aliqñ poſtponitur dcōni caſuali.ut hactenus
ꝑ h.quatenus.oretenus.ūbotenuſ et tūc non idē
ꝓuenit compō ymo oracō.Tenus autē prepoſicō
que quaſi ſemp poſtponitur diſiūctim a ſuo ab
latō ꝓfertur.ꝗ tunc ſm ꝑs nunꝙ ꝑ compōnem

ſ; ꝑ appōnem ꝑōnes ſic poſtpoſite ꝓferūtur.Cū
ergo dr̄ quodamtenus.ūbotenus.circūtenus.hac
tenus.ſunt due ptes.et ſub duobus accentibȝ ꝓ
ferende.et te acuit̄.quia prepō poſtpoſita ſuo ca
ſuali ſeruat generalem regulam accentuū.que eſt
ꝙ biſſillabe ꝑōnes acuant pnl̄.Vnde dicit ꝑſ in
tractatu ꝑōnum.Sine ꝑō eſt et ūbum.Sȝ accen
tu differt qñ ꝑponitur.ꝑpoſita enim ḡuatur uera
ꝗ ſillaba.ut ſine terrore.poſtpoſita pnl̄ acuit.ut
deſine nil altū mens inchoat.De hoc eciam uide
infra de impedimento diſtinccōnis.Si uo tenus
poſtponatur dcōni non caſuali.tūc p̄t eſſe cōpō.
ut ꝓtenus.quod componitur a ꝓcul et tenus.et
actenus ſine h.quod componit̄ ex ac adūbio et
tenus.Vn̄ pap bene dicit actenus eſſe compoſitū
et tūc ſine h ſcribit̄.Qñ uero ē ibi h ſunt due par
tes.et duobus accentibus ꝓferende.hac et tenus
et acuitur te.Sed ꝙ dicit pap eatenus eſſe dcōm
ideo hoc facit.ꝗ eſt orō non pfecta.et ꝓpter hoc
eciā dicit ꝙ quatenus eſt adūbiuȝ.i.adūbij loco
ſumptū.ꝗ ꝑō cum caſuali equipollet adūbio.uł
p̄t dici ꝙ pap loquitur ꝓ ſuo tempe.quia forte
tūc uſualiter dicebat̄ oretenus ḡuata te.ſ; ꝓ arteȝ
acuenda eſt.Et hoc uidetur notaſſe pap cū dicit
Hactenus quantū ad artem ſunt due ptes.prono
men et prepō.ſicut pube tenus.Sȝ uſus obtinuit
ꝓ vna pte haberi.Sed nūc moderni latī communi
ter dicunt ꝙ pubetenus et hactenus et huiuſmo
di ſunt due dcōnes.et acuit̄ te.ꝗ ꝑō poſtpoſita
ſuo caſuali ſeruat ſuū accentū ut dictū eſt.De ꝗ
tenus dicendum ꝙ ſunt due ptes.et ꝙ dicit hug̃
ꝙ quatenus ſemp ſcribit̄ ꝑ e.et quatinus nichil
ē non creditur ei.ymo quatinus ꝓut ꝑ i ē ſcribē
dū deriuat̄ a qua.et ē ſimplex.Vnde dicit pap.ꝗ
tinus ꝓut ē coniūctio cauſal̄ per i ſcribit̄.Poteſt
eciā eſſe coniūctio adiūctiua.Hoc eciā uult grec̄
qui dicit.Dcō quatinus eſt.oratio quatenus eſto
Dcō ſub media huis eſt orō longa.Si fiat proſa
huiat tamen utraqȝ metrū.Hec ultima opinio ꝓ
babilior ē et cōmunior.Sed hic oritur queſtio ꝗ
dam difficil̄ non diſſimulanda.dictuȝ enim ē ꝙ
oretenus.hactenus ꝑ h.quatenus et huiuſmodi
ſunt due partes.et duobus accentibus ꝓferende.
Sed quid dicemus de nullatenus.ullatenus.omēs
cōmuniter ꝓferūt has dcōnes ſub vno accentu.
tamē ſint dcōnes compoſite.Ad hoc dico ꝙ nō
ſunt huiuſmodi orōnes dcōnes compoſite.ſ; ſunt
quedā irregulares uocū congeries.que ſm uſum
ſub vno accentu acuto poſito ſuꝑ āñpenl̄ ꝓferū
tur ac ſi eſſent dcō vna compoſita.et taliſ irregu
laris uocū congeries inuenit̄ in multis alijs.ſic
in eueſtigio.extemplo.Vnde dicit magiſter bene
in ope donati inuenimus ꝙ prepō uidetur ꝑ com
pōnem uenire cū ſeqñti caſuali.ut inuicē.extem
plo.et non extimplo.ꝗ ꝑō non corrūpit caſum
cui tranſſumptiue adiūgitur.i.accm̄ uł ablatiuū
ſeqñtem.et ita nichil eſt dictū extimplo.Similit̄
uident̄ compōnes conſimiles eſſe decetero.defaci
li.eximprouiſo.eueſtigio.quas omēs dicimus in
ueritate non eſſe compōnes ſ; irregulares uocum
congeries.et hoc ideo.ꝗ caſus cū ſua ꝑōne fun
gitur loco adūbij.uł adūbial̄ determinacōnis vn̄
p̄nt caſualia cum ꝑōnibus ad interrogacōnes ad
ūbioꝝ rñderi.ut quo uadis ad urbem.Qualiter fi
et hoc defacili.Qualiter introiuit iſte.eximproui
ſo.Qñ ueniſti extemplo.i.ſtatim.Sic ergo ut dic

tū eſt nullatenus.ullatenus.et huiuſmodi ñ ſunt
compōnes.ſ; quedam irregulares uocū congeries
que ſub vno accentu ſm uſum ꝓferūtur.ac ſi eſ
ſent vna dcō.et hoc innuit pſ ꝙ in tractatu adū
biorꝶ.ubi agit de abnegatiuis dicit.Eſt qñ due p
tes ponūtur pro vna.ut nullomō nullatenus.Si
autē ulterius uelis inſtare et dicere.ergo a ſimili
oretenus hactenuſ et huiuſmodi pñt ſub vno ac
centu ꝓferri.Dico ꝙ non ſequitur.ꝗꝛ predcā ſūt
quedā irregulares congeries uocū.et improꝑera
tes artis.et improprietates non ſunt extendende
licet ꝓpter cōmunem uſum.uł ꝓpter poeticā au
toritatem ſunt ſuſtinende.Et ita ſimiliū idem ſit
iudicium.

De compoſitis ab ubi conſueuit queri.ut acu
bi.poſtubi.aſtubi.nūcubi.ꝛc̄ dico ꝙ ubi rec
pit xi intercompōnes et adiecōnes.ut ſicubi.nec
ubi.alicubi.nūcubi.ecubi.ubiqꝫ.ubiubi.ubiuis.u
bicūqꝫ ubilibꝫ.ubinā.Et quelibꝫ iſtarꝶ dcōnū vno
accentu regitur.cū ſit vna dcō.vñ ſicubi.necubi.
alicubi.nūcubi.ecubi.acuūt antepnł.ubiqꝫ acuit
pnł.De alijs pt patere.Inueniunt̄ etiam quedaꝫ
uocū aggregacōnes que uidentur eſſe compoſite
ab ubi.ſ; ꝓprie non ſunt compōnes.ſed quedam
irregulares uocū congeries.ut acubi.aſtubi.poſt
ubi.q̄ funguntur loco vniuſ dcōnis.ſcꝫ poſtq̄ uł ſꝫ
uł alterius conſiliſ dcōniſ.Et tūc ad notandū ꝙ due
dcōnes ponunt̄ ꝓ vna.debent ſub vno accentu
proferri ut uidelꝫ anpnł acuat̄.Pñt tamē poni in
iis duarꝶ dcōnum.ut manifeſtū eſt.ut acubi.i.ſed
poſtq̄.ſed qñ.Vñ ad gal.Acubi uenit plenitudo
temporis.i.ſed poſtq̄.Et tūc conſtat ꝙ regunt̄ du
obus pncipalibus accentibus.Et ſimiliter de aſtu
bi poſtubi et ſimilibus.Si aliqñ huiuſmodi irre
gulares uocū congeries inueniant̄ dñdum eſt.de
compoſitis ab inde et longe infra dicam de impe
dimento diſtincōnis.Hec de accentu pnū indecli
nabiliū dcā ſunt.

Nunc ſeptimo loco reſtat determina
re de impedimentis accentus.Scias ergo
ꝙ impedimenta regularꝶ de accentu tōita
rum ſunt ſex.ſcꝫ concisio.dr̄ītia conſortiū.uſus.
endeſis.diſtincō.De vno quoqꝫ iſtorꝶ p ordinē

Concisio impedit naturalē accē ‖ uidcamus
tū.quia ſupra quamcūqꝫ ſillābā fuerit accen
tus in integra dcōne.ſup eandem remanet in cor
rupta.ut amat ꝓ amauit.Circūflectit enim hanc
ſillābā mat.ſicut amauit et eandem prod.ſimilit
deſinentia in as gentilia ſiue patria circūflectūt ul
timam.cauſa concisionis.ꝗꝛ illa eadem circūflecte
batur in integris.ut nrās.urās.cuias.arpinaſ ra
uennas.et hijſ ſimilia.q̄ꝝ nrī olim fuerūt cuiatis
nrātis.urātis.arpinatiſ rauennatis.pnł circūflexa
Similiter quiris.illic.iſtic.circūflectūt ultimaꝫ.ꝗꝛ
integra eorꝶ fuerūt in nrō quiritis.iſticce.illicce.q̄
nrō tempe p concisionem ꝓferūtur.ſicut uult pſ
in quarto libro d.ubi determinat de deſinentibus
in as.Illud idem contingit in nōīs apocopatis.q̄
rū nrī corripiunt̄ in anpnł.ꝗuis ibidē ſit accentuſ
acutus.ut uirgilius o uirgili.mercurius o mercuri
et martiriuſ o martiri.ulteriuſ ulteri.gaius gai.ta
les enim nōī acuūt pnł.ꝗuis ipſa ſit huius.ſicut ea
dem acuitur in nōīs eorꝶ.et acueret̄ in illis uoca
tiuis mercurie.uirgilie.martirie.ſi uſus haberet.
ergo ſubtracta ultima uocali.oportuit ꝙ accētus
acutus remaneret ſup eandem ſillābā ſup quā fu

iſſet in integris.ſicut ꝓbat pſ in vij libro d.ubi
determinat de uerō ſecūde declin̄.Oñdit etiā ibidem
ꝙ uulrei pompei ſunt duarꝶ ſillābarꝶ.et i ē ibi con
ſonans.et gai monoſillabū.uide in iij pte.ubi a
git̄ de uerō ſecunde declinacōnis.Sed obijcit̄ circa
hoc documentū de compoſitis ab inde aduerbio
ut exin̄.dein̄.ſubin̄.ꝓin̄.qm̄ hec integra habent
accentū ſup anpenł.ſ; facta concisione hñt accen
tū ſup hanc ſillābā in.ut exin.proin.ſubin.Ad h̄
dico ꝙ integ̃ non habuerūt accentū ſuper anpe
nultimā per regulā.cū penł eſſet longa pōne.ad
quā pertinebat pncipalis accentus.Et ideo facta
corrupcōne.ultime ſillabe accentus reſtitꝰtur ad lo
cū ſuū.i.ad hanc ſillābā in.Item obijcitur de hoc
uerbo petijt.ꝓ petiuit.ꝗꝛ non habet accentū ſuper
pnł.Dico ꝙ mutacō temporis hoc fecit.ꝗꝛ petiuit
prod pnł.ſed petijt cor̄.ꝓpter uocalem.Similiter
deū acuit pnł ꝓ deorꝶ.et non uidetur regulā con
ciſionis ſeruare.ꝗꝛ deū acuit pnł.et deorꝶ circūflec
tit.Dico ꝙ hoc fit ꝓpter ſubtractōnem uocał.re
gula enim de concisione intelligitur.manente ea
dem uocali.ſicut uult pſ in vij libro.ubi agit de
uerō ſecunde declinacōnis.In abſciſionibus inquit
ſi ea uocał in qua ē accentus integra manet.ſer
uat etiam accentū integrū.ut audiuit.audit.ueſ
tratis ueſtras.illicce illic.

Cauſa dr̄ītie ſepe mutat̄ uł corrumpitur na
turalis accentus.ut pone adūbiuꝫ acuit ulti
mam.ad dr̄ītiam huius uerbi pone.quod circum
flectit pmam.Similiter circū qñ poſtponit̄ caſua
li acuit ultimā ad dr̄ītiaꝫ huius nominis circū.ut
maria omnia circū.Similiter ergo nomen circum
flectit ultimam ad dr̄ītiam huius coniūctioniſ er
go.et alio aliquo hñt accentū in fine.ad dr̄ītiā
nominū.ſicut alias.et hoc poſſeſſiuuꝫ cuius in ſi
ne acuit̄ ad dr̄ītiam huius infiniti nominis cu
ius.Sed querit̄ quare in multis alijs talis dr̄ītia
non ſeruatur.ut modo.ſero.cito.crebro.deberent
enim hec mutare accentū ad dr̄ītiam nominum
Ad hoc dico ꝙ ſufficit ad dr̄ītiam temporis in ulti
ma ſillaba.ꝗꝛ qñ ſunt adūbia hñt ultimā cōmu
nem.ſ; qñ ſunt nomina prod eam.tamen datiui
et ablatiui adūbialiter poſiti non mutant accētū
ut liquido ſecreto tuto et ſimilia.que non tñſeūt
in adūbia.ꝗuis ponant̄ adūbialiter.Vñ hñt ul
timam longam ſicut et nomina.ut vult magiſter
bene.‖Hic nota ꝙ ſicut dicit in xv li.in tracta
tu de adūbijs.Adūbia uenientia a nominibus ſe
cunde declinacōnis.conūtūt o in e longam.ut cla
ro clare.Huic optimo optime.Multa autē ex ſu
pradictis nominibus ipſa terminacōne dñ ꝓ ad
ūbijs accipiunt̄.ut falſo.conſulto.poſtremo.ſedu
lo auguirato.manifeſto.ꝓuiſo.ꝑcario.merito.Et
ſepe cor̄ o terminalem qñ in aduerbia tranſeunt
ut cito.mō.ſero.neceſſario.Dicit̄ et neceſſe.uerū
et uero.pmū et pmo.et iſta ſm mgrm̄ bene ꝓdō
o et ſimilia ut uidiſti.Excipit tamen tria ſpāliter
de quibus etiā pſ exemplificat.ut patuit.vñ di
cit magiſter bene.In o producūtur dñ et ablatiui
ſiū ponant̄ caſualiter ſiue adūbialiter.ut merito
ꝑter gerūdia que ſm donatū cōmunia ſunt.ut le
gendo.Et ꝑter cito.ſero.mō.et alia pauca.q̄ poſi
ta adūbialiter cōmunia ſunt.Vñ patet ꝙ huiuſ
modi datiui in o adūbialiter poſiti non acuūtur
in fine.nec etiaꝫ alia adūbia.niſi pauca.excepto
adūbijs in o.que fiūt a pronominibus ut alio a

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

liq̄ et ſimilibus. ſicut dixi ſup̄ q̄n̄ determinaui de
adūbijs terminantibus in o. Et ꝓpter hoc multi
dicūt ꝙ multo tanto quanto cū ſint dn̄ adūbiali
ter poſiti. n̄ debent in fine acui cū n̄ ſint ꝓnomi
na. nec etiam ſequātur regulā ſecūdi modi prono
minū. ut quis. vnus. totus. alius. et cetera. Huiuſ
modi eniʒ adūbia que dn̄dunt a nominibuſ ſeq̄n̄
tibus regulā ſecūdi modi ꝓnominis. que quidaʒ
putauerūt ꝓnomina acuūt ultimā. ſicut et adūbi
a in o. que ueniūt a ꝓnominibus. ut illo. eo. alio
Et compoſita a quo. ut ſiquo. nequo. aliquo. nū
quo. ecquo. quoquo. omnia iſta a quo aduerbio
loci componūtur. Canis autem nomen nō mutat
accentū ad dn̄tiam huius ūbi canis. ꝙ utraq3 ē
p̄ncipal̄ ps. et certam habet dn̄tiam ꝓpter accn̄
tia ſua. et neutra dependet ab altera. ſʒ ubi dn̄tia
habet locū. debet vnū ab altero p originē depen
dere. Ita p̄t in conſimilibus dici. Et ē ūbum utile
et notabile. Et niſi in aliquibus cōmunis uſuſ cō
tradicat. uł expſſe autoritas ē. generaliter eſt ob ſeruandū.

Conſortij cauſa q̄n̄q3 regula na
turalis accentus non ſeruatur. ut cuia cuiuʒ
acuūt pn̄ł. ꝓpter conſortiū maſculini quod eſt cu
ius. et utraq3 et pluraq3 acuūt pn̄ł. ꝓpter conſor
tiū maſculinoꝝ et neutroꝝ ſuoꝝ. in quibus penł
de neceſſitate acuitur. ut utereq3 utrumq3. pleruſq3.
pleraq3. Poteſt tn̄ eſſe in cauſa coniūctio enclitica
ſiue epictaſis. i. ſillabica adiectō ſcʒ q3. Item p̄t di
ci de compoſitis ab hoc ūbo facio. que retinent a
in compōne. que ꝓpter conſortiū p̄me pſone in
qua an̄penultima acuitur. eadem facta pn̄ł acuit̄
in ſecunda pſona. ut benefacio bn̄facis. q̄uiſ ipſa
ſit b̄uis. Similiter tepefacio tepefacis tepefacit. ſi
uero corrūpitur illa uocał a. ut inficio. tūc nō ſer
uatur conſortium accentus. ut inficis inficit. ſicut
uult p̄s in viij libro. c. dicens. Si ūo facio uerbo
uł fio integris manentibus. aliud ūbum infinitū
an̄ ea componat̄. non ſolū ſignificacōnes et con
iugacōnes integras eis ſeruamus. ſʒ etiā accentus
ut calefacio calefacis calefacit. tepefacio tepefacis
tepefacit. In ſecunda eniʒ et tercia pſona penulti
mas acuimus. q̄uis ſint b̄ues. Similiter calefio.
calefis calefit. tepefio tepefis tepefit. finales ſuāt
accentus in ſecūda et tercia pſona quos habent
in ſimplicibus. Idem contingit in hoc ūbo fideiu
beo bes bet. ꝙ ſecunda pſona et tercia acuūt pn̄ł
ꝓpter conſortium p̄me pſone. q̄uis hec ſillaba ſit
b̄uis. Hac rōne poſſemus dicere uſucapio pis. pe
nultima acuta. ꝓpter conſortiū p̄me pſone. ſʒ iam
multi g̃uant eam. quod laudo. et bn̄ p̄t fieri cum
ſit b̄uis. Idem contingit in hoc uerbo beneplaceo
ces cet. pn̄ł acuta. ꝓpter conſortiū p̄me pſone. Cū
eniʒ placeo ſit compoſitū. patet p hoc nomen bn̄
placitū deriuatū ab eo. ut beneplacitū eſt deo ha
bitare in eo. uł lego ad beneplacitum tuum.

Vſu mediante q̄n̄q3 regule predcē generalem
accentū non ſeruant. ut ſatiſdare penł acuta.
cū deberet eam g̃uare. ꝙ b̄uiſ ē ſic diximus. circū
dare pn̄ł g̃uata. Sʒ uſus debet aliquid rōnis hr̄ē
Dico ergo id contigiſſe. ꝙ in digeſto et alijſ libris
legalibus hoc ūbum ſatiſdare p diuiſionē profer
tur. ut reus debet adeſſe ſatiſ q3 dare. et ideo hoc
ūbum dare ſeruat accentū acutum quem habʒ in
ſimplicitate. Vſus etiā habet ꝙ omnia compoſi
ta a duo uł tria habeant accentū acutū ſup penł
ut uigintiduo. uigintitria. q̄uis illa ſit b̄uis. ſed id
hoc contingit. ꝙ plus certitudiniſ ē in ultimo nūa
li q̄ꝫ in p̄mo. cauſa declinacōnis et generis qd̄ diſ
tinguit. et ideo remanet accentus ſimplicis in pn̄ł
Vſus etiā acuit pn̄ł quoꝝdam nominū latinoꝝ
ut lombardia. rectoria. papia. q̄uis ipſa ſit b̄uis
ſed dicimus ꝙ hoc contigit cauſa mutacōniſ im
mutant̄ enim greca deſinentia in a. que hn̄t penł
acutam. ut comedia. tragedia. elegia. abbatia. the
ologia. et hijs ſimilia. Et ſciendū. ꝙ huiuſmodi
greca pn̄t corripē ſubtracta vna uocali de dypton
go que ibi eſt ſcʒ ei. et pn̄t eandem producere. ſʒ
in cōmuni ſmone ſemp retinemus accentū acutū
uł circūflexum et nunꝗ g̃uem. ut maria. quāuis
poſſit corripi. Vn̄ prudencius. Nec mea maria po
tuſ ē conſtringē iura. Poteſt etiā producere. Iuxta
illud. Tranſiuit maria cū fratre btā maria. Sic er
go quedam latina p grecīſmū hn̄t accentū ſuper
penł. quod cauſa maioris boatuſ uidetur contin
gere. ꝙ dcōnes grece ꝓlate magis ore rotundo ſo
nant. Ita uult magiſter bene. Hug̃ dicit ꝙ nomi
na notha pn̄t in pn̄ł corripi. et ꝓduci ꝓ uolunta
te legentis. ut ſcenophegia. ut dixi ſup̄ ubi poſui
regulas generales ad cognoſcendū accentū cuiuſ
libʒ ſillabe. Similiter habet uſus. ut dicamuſ uice
comes. archidocus. pn̄ł acuta. Sed hoc facit potē
tia uū. ꝙ remanet incorruptus. et ideo nō amittit
accentū. Non autem ē h̄ ignorandū. ꝙ ſicut dicit
p̄ris in vij libro. tractans de datō plurali ſecunde
declinacōnis. Oportet ſcire quidem anologie racō
nem. uſum tamen autoꝝ magiſ emulari. Attende
hic diligenter. ꝙ p̄s non dicit ſimpliciter uſum. ſʒ
uſum autoꝝ. vnde uide ne decipiaris p equocacō
nem in uſu. ſumendo uſum ydeotaꝝ ymo pocius
ad uſum ꝓ uſu autoꝝ et in arte accentus peritoꝝ.
Nam ut dic̄ amb̄. uulgi uſus non p̄iudicat ūitati
Conſiliū hug̃. ſi uis illud ſuare et huius tale eſt.
Dicit eniʒ Inquis uł qui. quiſputas eſt una dcō
ſimplex Et ē ibi putas ſillabica adiectio. et debet
ꝓferri ſub uno accentu poſito ſub antepenuł. ut
ibi Quiſputas maior ē in regno celoꝝ Si tamen
in aliqua eccleſia tibi legendum fuerit. cuius abu
ſus quis putas ꝓ duabus accipiat partibus Nos
conſulendo conſulimus. ut abuſum illius eccleſie
ſequaris. niſi tante fueris autoritatis ꝙ prauum
uſum corrigere ualeas velle namq3 uideri ſapien
tem inter inſanos et. ydeotas eccleſie. quedaʒ ſpe
cies furoris eſt.

Encleſis. i. inclinacio. mutat
naturalem accentū. ſʒ fit encleſis in p̄ncipio
et in fine. In p̄ncipio fit p huiuſmodi p̄ticulas ſi
nū et ne. ut ſiquis. nūquis. nequis. et fit hoc ſm
grecos. ꝙ ſepe faciūt encleſim in p̄ncipio. iſte er
go p̄ticule inclinant accentū ſeq̄n̄tis ſillabe ad ſe
. i. trahūt accentū ad ſe. ita ꝙ non ē p̄ncipalis ac
centus ſup ſeq̄n̄tem ſillām. ſʒ ſup p̄mam. et taliſ
accentus reductus ad p̄mam ſillām circumflexus
ē. ut ſiquis. nūquis. nequis. et in talibus bn̄ ſua
tur regula naturał accentus. ꝓpter eandem encle
ſiʒ dicimus neq̄n̄ an̄pn̄ł acuta. cū debet pn̄ł acui
quia longa eſt pōne. Similiter ē dn̄dum aliquan
do. an̄pn̄ł acuta. non ad dn̄tiam huius ablān ali
quanto. ut uidet̄ uelle p̄s. ſʒ cauſa conſortij. ſcilʒ
ut pn̄ł huius adūbij q̄n̄ grauetur in hac compō
ne ſicut in alijs. ſiq̄n̄. neq̄n̄. aliquando. ſicut dicit
magiſter bene. p̄riſ autē in xv li in tractatu de ad
ūbijſ ſic dicit. Inde et ex eo compoſita dein̄. ſubin̄
exin̄. pin̄. proin̄. que omnia an̄pn̄ł hn̄t acutam.

ul' quia p adieccõnem hñt de ut quibuſdam uide
tur. Unde freqñter inuenimus exin. dein. ul' ma
gis q ꝓpõnes ſepate g̃uantur ut coniũcte eſſe oñ
dantur. acutũ in hijs aſſumpſerunt accentũ quã
et coniũctio ſi et ne. adũbio tamen ꝓponũtur qñ
ut ſiqñ. neqñ. Nam aliqñ diñtie cauſa ad aliquã
to. quod conſimilem ſonum habere uidetur acuit
antepnl'. Ita dicit pris. illud quod eſt dictũ ſupra
a magrõ bene. magis eſt rõ eſſential'. ſciʒ q aliqñ
cauſa conſortij antepnl' acuat. non ad diñtiaʒ de
aliquanto. Differt autẽ encleſis facta in principio
ab illa que fit in fine quia illa que fit in fine ha
bet ſup ſe pñcipalem accentũ. ſcʒ et acutũ uel cir
cũflexum. finalis autem ſemp habet g̃uem. ¶ En
cleſis autẽ in fine accidit hijſ tribuſ coniunctioni
bus q. ne. ue. q inclinant accentũ pcedentis ſillẽ
ad ſe. i. trahunt accentum ſilbe illius ſup quam
erat accentus principal' in pcedenti dcõne. ad ulti
mam ſillabam eiuſdem diccõnis. ita q finiſ eiuſ
dem dictionis acuitur uel circumflectitur. Et ipſa
ſequens coniunctio enclitica ſemper grauatur. ut
dixit q. legiſ ne. cõmuniter ue. Et ita corrumpun
tur ibi duo accentus. q in pcedenti dcõne mutatᷓ
principal' accentus de ſuo loco ad ultimũ. et ipſa
coniũctio enclitica. que debet uel deberet naturali
ter acui. cũ ſit bũis. ibi g̃uatur. Et hoc ideo con
tingit. q cum deberet g̃uari ſi pcederet oporteret
eam eundem accentũ ſeruare poſterius. quem ha
buiſſet prius. Et ſic amiſſo pñcipali accentu. pro
fertur cũ pcedenti dcõne. ac ſi eſſet una dcõ ſecũ.
Qñq tamen non inclinat accentũ pcedentis ſilbe
qð accidit ꝓpter corrupcõnem pcedentis uocalis
ut hecine. cũ deberet dici hecene. Corrupta ẽ eniʒ
ibi ſillabica adieccõ. q non erat de ſubſtantia dcõ
nis. nec habebat aliquem accentũ p ſe. cũ careat
ſignificacõne et non ſit dcõ. Et hoc factũ ẽ cauſa
maioris elegantie. ul' cauſa neceſſitatis. q non ẽ
pondus pñcipal' accentus. ſup aliquã ſillabicam
adieccõnem. cũ penitus careat ſenſu. et ſic neceſſi
tas cogit eam corripi. ne diceremus hecine. poſi
to accentu acuto ſup pnl'. Similiter undiq et de
niq non inclinant accentuʒ. quia pcedens uocalis
corrupta eſt. Nam undiq componitᷓ ex unã et q
deniq ex denuo et q. Cauſa quoq diñtie amittit
qñq coniunctio enclitica uim ſuam. ut itaq. uti
q. añpenl' acuta. qñ ſunt compoſite dcões. Cum
uero ſine compõne accipiantᷓ. hñt accentũ ſuper
pnl'. ſeruata natura ipſiuſ encleſis. et merito. quia
melius ſeruat uim ſuam coniũctio enclitica extᷓ
compõnem q̃ in compõne. Similiter ceſſat incli
nacõ pcedentis ſilbe. qñ coniũctio enclitica cõiũ
git monoſillãm dcõnem. ut mulier uir q currit.
Non enim inuenit añ finalem ſillãm q̃ inclinet.
Dicũt eciam quidã. q cauſa interrogacõniſ cõiũc
tio enclitica amittit uim ſuam. ut currit ne ſortes
plato q. uidetur eniʒ acui. Ad hoc dico q coniũc
cões enclitice cauſa corrupcõnis uel diñtie uel
monoſillabe dcõnis. amittũt inclinacõnem pcedẽ
tis ſillabe. ipſe tamen ſemp g̃uantur. Sed cũ intᷓ
rogacõnis nullo mõ. ut legiſ ne. mõ enim inclina
tur accentus pcedentis ſillabe ſup ultimã huius
ubi legis. ſʒ ipſa coniũctio uidetur ibi retinere ge
neralem accentũ. i. acutũ. quod alibi non facit. et
hoc contingit ex mõ interrogandi. Encleſiſ eciam
facit ut dicamuſ ubiq. penl' acuta. ꝗuis ipſa ſit
cõmunis. i. longa et bũis. Vel dicamus q in ac
centu potius ſit credendũ longitudini q̃ bꝛeuitati
cũ longa ſit dignior bꝛui. Rectius ergo uidetᷓ q cõ
iũctio enclitica in fine interrogatiue orõniſ poſita
quantũ ad accentũ orõnis ac. ꝗtũ ad ſe g̃uatur
Et quod dicimuſ de hac coniũctione q. poſſimuſ
dicere de eadem qñ ẽ ſillabica adieccõ. ut pleriſq
pleraq. pleroq. ul' ſufficiat rõ ſupius aſſignata. p
fertur eciam enclitice hec ꝓpõ cũ. quãdo ꝓponitur
hijs ꝓnominibus me. te. ſe. nobis. uobis. q ipſa
g̃uatur. ac ſi eſſet una dcõ cũ pronomine pceden
ti. cũ deberet acui. eo q bũis. Et ponit accentum
circũflexum ſup ultimã ſillãm pcedentiũ ablĩuoꝝ.
et ſic inclinat. ut nobiſcum. uobiſcum. ſʒ pcedente
monoſillabo ablĩuo. non uidetur inclinare. cũ ipſe
ablĩuus p ſe circumflectetur. ut mecũ. tecũ. ſecum.
niſi dicamus q inclinat accentũ ad ſe. eo q ipſa
prepoſicõ inclinatur. i. g̃uatur. hoc autẽ fit. quia
cũ deberet illiſ ablĩuis ꝓponi ut g̃uaretur. ſicut fa
cit cũ alijs ablaĩuis. oportet q poſtpoſita faciat il
lud idem. i. ut grauaretur. Poſtponitur autẽ hu
ic ablaĩuo nobis. cauſa uitandi cacephaton. Alijs
autẽ ablĩuis eiuſdem modi poſtponitur cauſa cõ
ſortij. Si uero poſtponatur alijſ ablĩuis acuitur ut
qui cũq. quibus cum. et hoc ideo. quia pt ꝓponi
ut cũ qui. et cũ quibus. ſicut uult ps in xiiij lib.
ꝓpõnum q. dicens. cũ p ſolam appõnem inuenitur
nec mutᷓ. cũ loco eiuſ in compõne ſemp con per o
componatᷓ. ut coniũgo. Et ita cũ ꝓpoſicõ qñ pro
nominibus poſtponitur. enclitice uice fungitur. ut
mecũ. tecũ. ſecuʒ. nobiſcum. uobiſcum. Alijs uero
poſtpoſita acuitur. ut quo cũ. qua cũ. qui cũ. qui
bus cũ. Et in xij libro ꝓnominũ q. dicit ps. Me
cũ aut tecũ. ſecũ. nobiſcum. uobiſcum. p anaſtro
phen cũ ꝓnomine ꝓpõ cum. Quoniã ſi dicam ꝓp
ter te. et te ꝓpter. idem ſignifico. Et cũ quibus. et
quibuſ cũ. ſic cum me et mecũ. Nam antiquiſſimi
utiq dicebant. ſʒ in plurali pme pſone cacepha
ticam dicere ſolebant p anaſtrophen. nobiſcũ pro
Diſtinccõ impedit regulaſ qñq ¶ cum nobis
natural' accentus. Diſtinccõ namq eſt cauſa
quare omnia compoſita ab inde habeant accẽtũ
acutũ. ſup antepnl'. ut exinde. deiñ. ꝓiñ. ſubiñ. cũ
pnl' que ẽ longa põne deberet ſm regulam acui.
Priſ autẽ hoc dicit fieri p greciſmũ. quia ideʒ con
tingit in quibuſdam aduibijs grecis. et ideo fit ne
prepõ uideatur p appõnem uenire ſi g̃uaretur. a
cuitur ergo. ut oñdatur q per compõnem uenit
Vñ in xiiij libro c. ſic dicit ps. Cum apud grecos
prepõ compoſita cũ dcõnibus alijs quibuſdã pnl'
hñtibus acutam. antepnl' eam facit. ſi addit ſigni
ficacõni aliquid. apud nos quoq in uno aduibio
hoc ſolʒ facere. inde. deinde. exinde. proinde. ꝑinde
ſubinde. ne ſi g̃uaretᷓ ꝓpõ. p appoſicõnem eſſe pu
tetur ante aduibium. qð fieri non licet Et in xij li
b. dicᷓ Inde et ex eo cõpoſita. deinde. ſubinð. ꝑinde
exinde. omnia antepenl' hñt acutam. uel q p ad
ieccionem hñt de. ut quibuſdam uidetur. unde fre
quenter inuenimus exin. dein. Vel magiſ q ꝓpõ
nes ſepate g̃uantur ut coniuncte eẽ oñdantᷓ. acu
tũ in hijs aſſumpſerunt accentũ. qm coniunccio ſi
et ne aduibio cũ. ꝓponuntᷓ qñq. ut ſiqñ. neqñ. rᷓ
ut dixi ſup de compoſitis a qñ. in impedimento
encleſis ¶ Sed uidetur q eadem rõne poſſit dici
deintus. abintus. delonge. deorſum. deſurſum. añ
pnl' acuta. Item ps in xᷓ li de accentu. dicit q omia
aduibia compoſita que a ꝓpõnibus componuntur

ſub uno accentu pronuncianda ſunt.ut deinde ex
inde.ſ; deinð.exinde.de quibus exemplificat ps
añpnl' acuunt.Ergo a ſimili alia adūbia compo
ſita a prepōnibus.ut deintus.delonge.deorſuz.et
huiuſmodi.uidiſti quia ps dicit.ꝙ adūbia cōpo
ſita a ꝑpōnibus.ſub vno accentu debent proferri
tamen non dicit que ſillaba debeat acui.penl'.an
antepnl'.Et ideo circa hoc ē multiplex opinio.q
dam eniꝫ ſi queritur ab eis ſup quam ſillām obſ
uandus ē ille vnus pncipal' accentus.Dn̄t ꝙ fac
ta conſideracōne ad ꝓpriam legem et naturaꝫ ac
centuandi.debet acui in penul'.cū ſit longa pōne
Facta autem conſideracōne ad ambiguitatē remo
uendā.que poſſet eſſe.utꝝ ſit vna dcō ul' orō.de
bꝫ acui in añpenultima.Vn̄ diuſimode diuiſi cōſi
derando.ipſa diuſimode ꝓnūciant.Et iſta fuit o
pinio fratris roberti anglici.Alij dicūt ꝙ ſemper
antepnl' debet acui.ne uideantur eſſe due ptes.ut
deiñ.aliqñ.delonge.deorſum.deſurſum.deinceps.
Sunt eciam alij qui dicūt.ꝙ compoſita ab iñ et
qñ acuūt antepenl'.Alia autē adūbia a prepōne
compoſita.et adūbio hn̄te longam pnul'.acuūt
antepenl'.ſm regulam genalem accentus.Accipi
ūt autē quedā ſcꝫ compoſita a longe et contra.ut
alonge.delonge.econtra.decontra.Item excipiunt
deinceps.cominus.et compoſita ab intus.ut de
intus.abintus.Iſta ſm eos antepenl' acuūt.ſicut
deiñ et ſiquando.ne ſcꝫ uideantur eſſe due partes
Sed deorſum.deſurſum.et ſimilia.acuūt pnl'.Sed
non uidetur aliqua rōnabilis cauſa quare potius
delonge et alia que a regula generali accentus ex
cipiunt' antepnl' acuūt.ꝙ deſurſum et deorſuꝫ.et
huiuſmodi.Alij dicūt ꝙ ſemp in predictis ſerua
tur regula accentus general'.Vn̄ penl' debet acui
cum ſit pōne longa.nec excipiunt niſi compoſita
ab iñ.Et iſti muniunt ſe auctoritate ps.qui dicit.
ꝙ in vno adūbio antepenl' acuitur.ut iñ deinde
ꝛc.ut dictū eſt ſup.Et iſta opinio magis uidetur
eſſe ſm artem.et intencōnem ps.Et iſtius opini
onis fuit hug.Vn̄ ipſe dat talem genalem regu
lam.in libello de dubio accentu.ſiue in roſario di
cens.Eſt genalis regula quā ex ubis ps in tracta
tu prepōnis apte diligentia lcōris poterit elicere
Si aliquod adūbiū pnl' hn̄s longam componat'
cum ꝑpōne.compoſitū iñ acuit ipſam pnl'.ut alō
ge.excepto vno ſolo.ſcꝫ iñ.a quo et prepōne cō
poſita omnia ac' añpenul'.ut exiñ.ne uideant' eſ
ſe due ptes ſi acueretur pnl'.Ex hac regula patet
ꝙ exiñ.perinde.proiñ.ſubinde.deiñ.debet dici.ut
acutus accentus ſit in antepnl'.Item ex hoc patꝫ
ꝙ debet dici alonge.delonge.econtra.abintus de
intus.deorſum.deſurſum.ut acutus accentus ſit
in pnl'.Ad eoꝝ ſimilitudinem dicimus eſſe dicen
dū deinceps.alioquin.aliūde.et ſimilia.ut acutus
accentus ſit in pnl'.licet non ſit compoſita a ꝑpō
nibus et adūbijs.nam deinceps eſt compoſitum
a de et incepto.aliūde ab alijs et vnde.alioquin
alio et quin.Dicūt tamen quidam.ꝙ alioqñ cō
ponitur ab alio inquantū ponit' adūbialiter.qd
quia habet ultimā cōmunem.dicūt ꝙ alioqñ in
pnl' ꝑt corripi et produci.ut dicatur alioquin pnl'
acuta.ul' alioqñ antepnl' acuta.Sed ad hoc dici
ꝑt.ſicut ſup dictum ē de ubiqꝫ.ꝙ in accentu poti
us ē attendū longitudini ꝙ breuitati.cū longa ſit
dignior breui.Et dicit eciā hug.ꝙ ſi inueniat' ali
quid cont' hanc regulam in libro de accentu.Dicē

dum ē ꝙ ille liber non ē autenticus.nec credit ꝙ
ps eum compoſuit.ul' ſi compoſuit eum ſecutus
ē ibi opiniones alioꝝ circa predcā.Sed in maio
ri uolumine ſentit quod dictuꝫ ē Et in iſta opini
one ſequor eum ſine ꝑiudicio alioꝝ opinionum
Ad ꝑmū ergo quod obijciebatur.ꝙ ſcꝫ eadeꝫ rō
ne qua dꝫ deiñ antepenl' acuta.ne uideantur eſſe
due ptes orōnis.ut dicit ps.Poteſt eciam acui ā
tepnl'.ut delonge.deintus.deinceps.deorſuꝫ.deſur
ſum.et ſimilibus.Dico ꝙ racō ps eſt aliqualiter
probabilis.non ſufficiens.non neceſſaria.Vn̄ fun
damentū illoꝝ qui dicūt ꝙ dn̄dum eſt alonge de
orſum et huiuſmodi antepnl' acuta.ne uideantur
eſſe due ptes debile uidetur.ꝙ ita a ſimili poſſet
argui.ut dicit hug.ꝙ eadem rōne pnl' de induco
cis.et indico cis.ꝗuanda eſt.et antepnl' acuenda
ne uideant' eſſe due ptes.quod friuolum ē. ¶ Si
adhuc inſtes.et dicas.quare potius antepenl' in
compoſitis ab iñ acuitur.ꝙ antepnl' alioꝝ ꝑdic
toꝝ.ſcꝫ delonge.deintus.deinceps.deorſum.deſur
ſum.et ſimiliū.Rn̄deo.ꝙ procul dubio hec queſ
tio multū uidetur augere.oportet ſiquidem inue
nire rōnem ſpālem.quare potius cōpoſita ab iñ
antepenl' acuant.ꝙ alia adūbia predcā conſimili
ter compoſita.Sed que ē illa.dico hoc ſpecialiter
in compoſitis ab iñ accidiſſe.ꝙ in omnibus com
poſitis ab hoc adūbio iñ concurrebant ſillabe ꝑ
pōnales.i.hn̄tes materiā ul' ymaginem ꝑpōnum
ita ꝙ ſi pnl' acueretur.iam uiderent' eſſe tres pre
pōnes in illa iunctura.Et ſic cauſa diſtinguendi
ꝙ ultime due ſillabe tamꝙ ꝑpōnes in illa iūctura
non ſumerent'.ſ; tamꝙ adūbium vnū.vn̄ accētus
ad ꝑmam ſillām trahitur.Hoc autem non cōtī
git in illis adūbijs ſcilꝫ deintus.abintus.delonge
deorſum.deinceps.decontra.et ſimilibus.Et ideo
patet.ꝙ debent pnl' acuere.ſicut regula docet.Et
hoc ſentit magiſter bene.Predcā opinio eſt eciaꝫ
ſm ps.qui dicit.ꝙ in vno adūbio inde ſolemus
hoc facere.ut ſup dixi.ꝙ ſcꝫ antepnl' acuatur.ut
deiñ.Sed uide.quidam hoc ſic exponūt.In vno
id ē in vna pte.et que ſit illa ps pris exponit di
cens.In vno ſcilꝫ adūbio.Sed hec expō non con
cordat cuꝫ textu.ymo potius diſcordat.ꝙ ſtatim
ſequitur.inde.vn̄ textus et in xiiij li.quem ſupra
poſui dicit.Apud nos in vno adūbio hoc ſolꝫ fa
cere inde deinde.ſcꝫ ꝙ antepnl' acuitur.uide ſup
Vn̄ ſpāliter et ſingulariter exponit de h adūbio
iñ.Ad aliud quod obiciebatur de ps.de accentu
ubi dicitur.ꝙ omnia adūbia compoſita a ꝑpōni
bus ſub vno accentu ꝓnūcianda ſunt.ut deinde
exiñ.Sed iſta de quibus exemplificat antepenul'
acuunt.ergo et alia aduerbia compoſita et conſi
milia.et delonge deorſum ꝛc.Dico ꝙ non ſequit'
ꝙ uidelicet ſimilitudo attenditur in gnali.hoc ē
dictū.ſicut iſta compoſita deiñ exinde ꝓnūciant'
ſub uno accentu Ita alia compoſita de ꝑpōne et
adūbio.ut delonge.deorſum.et ſimilia.ſub uno
accentu ꝓnūcianda ſunt.Non tamen eo accentu
quo deinde.et alia compoſita ab iñ.ꝙ iam in ma
iori uolumine ps declarauit ꝙ in hoc vno aduer
bio iñ.hoc ſolemus facere.ꝙ ſcilꝫ ab eo compoſi
ta.et ꝑpōne hn̄te pnl' longam.añpnl' more grecoꝝ
cauſa diſtīc̄is acuatur.Sed ſub vno accentu debēt
ꝓferri acuto poſito qñqꝫ ſup antepenl' ſi pnl' ſit
breuis.ut de ꝓpe.Qñqꝫ ſup pnl'.ſi pnl' ſit pōne lō
ga.ut delonge.deſurſum.deintus.et ſic de conſimi

libus. Compoſita ecia͂ ab hoc adūbio qn̄ acuunt
antepn̄l. ſ; non cauſa differētie ul' diſtinccōnis. ſicut
compoſita ab in̄. Sed potius ꝓpter encleſim uel
conſorciū. ſicut plenius dictum eſt ſup in impedi
mento encleſis. Diſtinccō eciam impedit regulas
naturales accentus q̄n̄q; in infinitis nominibꝫ et
aduerbijs. que interrogacōnem uel relacōnem hn̄t
Similiter in ꝑpōnibus et coniunctionibus. de qui
bus taliter ē notandū. Omne interrogatiuū inter
rogatiue poſitū. ſeruat naturalem accentū. ut q̄s
acuitur enī. ſ; qui circūflectitur. Similiter qualis
interrogatiue poſitū circūflectit ꝑmam. Idem con
tingit qn̄ interrogatiua pn̄r infinite. q; ſuāt na
turalem accentū. Sed circa hoc infinitiuū qui ſcie͂
dum ē ꝙ habet duplicem infinitates. Nam q̄ndoq;
equipollꝫ huic infinito quis. ut neſcio qui currat
id ē quis. et tūc circumflectitur. Qn̄q; requirit duo
ūba. ut qui interficiet tirannū ꝑmiū accipiet. id ē
quicūq;. Et tūc habet accentū contrariū interroga
cōni. i. grauem. Idem de conſimilibus infinitis dicē
dum ē. ut qualis. quantus. qualiter et quantū ꝛc̄
et ſeruetur idem tam in nō͞ ꝙ in obliquis. Cum
autem huiuſmodi interrogatiua ponūtur relatiue
diſtinguendū eſt. q; ſi ponūtur in contextu. i. in
eadem clauſula cū ſuo an̄cedente grauantur ꝑ om
nes ſillabas. et hoc ē in locucōne poni. ut homo
qui currit mouetur. et qualiter legit ſortes legit
plato. Si uero ꝑ ſe ponant̄. i. ext̄ contextum. ſ;
e͞t in alia clauſula. tūc acuūtur in illa ſillaba ad
quā ꝑtinet regularis accentus. ut ſortes currit qui
mouetur. i. ſortes currit et ipſe mouetur. ita ſumi
tur ibi. Qui fuit iacob. qui fuit yſaac. qui fuit a
braam. Sunt enim huiuſmodi nomina et aduer
bia q̄n̄q; inceptiua clauſulaꝝ. et tūc faciūt relacō
nem explicitam. et oportet ꝙ tunc acuantur ad
oſtendendū hanc vim. Qn̄q; inſeruntur clauſule ſui
an̄cedentis et tūc faciūt relacōnem implicitam. vn̄
trahūtur ab an̄cedente ſuo. et idō tūc amittūt na
turalem accentū et requirūt grauari. Quidam uō di
cūt relatiuum in locucōne poni qn̄ immediate ad
iūgitur ſuo ūbo. ſ; ext̄ locucōnem qn̄ dcōnes al
terius capituli cadunt inter relatiuū et ūbum. ut
petrus ē amicus meus qui cū ad eū ueniſſem cu
rialiter me recepit. habet autem predcā diſtinccō
locū in omnibus interrogatiuis nominibus et ad
ūbijs que relatiue accipi pn̄t. ut quis. qual'. quā
tus. quot. quotenus. cuius. et cuias. quo. qua. ubi
et vn̄. qn̄. cur. quantū. qualiter. et quotiens.

CAuſa quoq;
diſtinguendi. ꝑpōnes uariant accentus ſu
os. et merito. quia magis coherent ꝙ alie
dcōnes. Hic autē large accipiunt̄ ꝑpōnes. ſcꝫ tam
uere ꝙ aduerbiales. que aliqn̄ caſui ſeruiūt. ſic do
natus enumerauit. De hijs ergo ſicut uult pꝰ in
xiiij li. tres regule dant̄ tales. Prepōnes ꝑ ſe pro
late acuūtur in fine. Hoc ſic intelligimus. ſcꝫ qn̄
ponūt̄ materialiter. ut ad que pꝛ̄ ē. Secūda regu
la h̄ eſt. Omnis prepō ꝑpoſita ſuo caſuali. ut ex
tra domū. ul' interpoſita ſuis caſualibꝫ ut domū
ext̄ tuam. ul' ꝑpoſita caſui relato ad ſuū caſuale.
ut ext̄ mūdi terminos grauatur omnibus ſillab'. lo
cus enim tal' habet ſe ad modū materie rōne ꝑn
cipij. Et ideo amittit regularem accentū. Tercia re
gula ē hec. Prepōnes poſtpoſite caſualibus quos
exigunt. ul' poſite per defectū ūbor. ut o uiri ſo
la mei ſup aſtionatis ymago. i. fratres. ul' poſite

in fine. ut mille homines uenere ſup̄. ſeruant ge
neralem regulā accentuū. que ē ut monoſillabe ꝑ
pōnes acuant̄. ut trans. per. et diſſillabe acuant
pn̄l. ut uado renum ultra. niſi differētia ꝓhibeat. ut
maria omnia circū. ſ; eni circū ac ultimā ne putet̄
eē nomē. et niſi de neceſſitate poſtponatur. ut cuꝫ
Vn̄ non acuitur ſ; grauatur poſt illos q̄n̄q; ablīos
me. te. ſe. nobis. uobis. quibus non debet preponi
¶ Ex predictis patet. ꝙ ſine prepō qn̄ preponitur
caſuali grauatur in utraq; ſillaba. ut ſine timore. ſ;
qn̄ poſtponit̄ acuit penl'. ut te ſine nil altū mens
inchoat. ut dicit pꝰ in tractatu ꝑpōnum. Ex hoc
eciā conſtat. ꝙ tenus qn̄ caſuali poſtponitur acu
it ꝑmaꝫ. ut oretenus. q; ſeruat generalem regulā
accentus. Et ſcias ꝙ uſus poſtponit̄ accuſatō et
trahit ipm ſecū ad faciendū vnū aduerbiū locale
ut ytaliā uſus. vn̄ ille accūs amittit generaleꝫ ac
centuꝫ. et grauatur omnibus ſillabis. Vel dicat̄ ꝙ
ſunt due ptes. et uſus inclinat accentū ꝑcedentis
dcōnis ad hanc ſillām uer. vnde oēs alie grauant̄
et illa ſola ibi circūflectitur. et ſic ē encleſis. Vnde
dicit pꝰ in xv li. ytaliam uſus. ſiciliam uſus. ipſe
accentus eſſe compoſita monſtrat. Niſi dicamus
ꝙ uſus ibi declinat ſup dcā nomina. Coniūccōnes
quoq; cauſa diſtinccōnis uariant accentū. q; ꝑpoſi
te omnibus grauant̄ ſillabis. ut ſortes currit ergo
mouetur. Poſtpoſite uero ſeruant regulareꝫ accē
tuꝫ. ut ſortes currit mouetur ergo. Preter encleti
cas. que poſtpoſite grauantur. quemadmoduꝫ ſi ꝑ
ponerentur. Magis autē applicantur iſte tres q; ne
ue ꝙ alie coniūccōnes ſubiūctiui ordinis. et ideo
fuerūt potius encletice. Diſtinccō inſup regularis
accentus cogit accentum in alijs ſillabis q̄n̄q; cor
rumpi. ut arpinas pn̄l grauatā. cū ſit longa. debet
enim acui. Sed cogit eam grauari circūflexus accē
tus. qui eſt ſup ultimam. ſimiliter paſiphe grauat
mediam. quāuis ipſa ſit longa ꝓpter ultimā circum
flexam. Similiter meimet grauat mediam quāuis
longam. quod facit accentus acutus poſitus ſup
ꝑmam ſillām ꝑ ſe. quia ſillabica adieccō non po
tuit mutare accentū in ꝓnomine. Vn̄ ſicut ego
et mei acuunt ꝑmam ꝑ ſe. ita ſeqn̄te ſillabica ad
ieccōne. ut egomꝫ. meimꝫ. idō cōtingit in cōpoſitis
ab h̄ ūbo fio qn̄ ſignat paſſioneꝫ. ut tepefio fis ſe
cūda enim et tercia ꝑſona ꝓpter conſorciū prime
hn̄t accentū ſup hanc pn̄l ſillām fi. quā ſecunda
ꝑſona circūflectit. ſed tercia ꝑſona acuit. et ita cor
rumpitur accentus ꝑme ſillabe. que eſſet regula
riter acuenda. Sed ꝓpter ꝑncipalem accentū ulti
me ſillabe grauatur. Similiter ab hoc ūbo facio ḡ
uant antepn̄l in imꝑatiuo cū deberet acui ꝓpter
ſequentem ūuem. ſ; quia eſt ꝑncipal' accentus ſup
hanc ſillām fac. Ideo oēs alias ꝑtes oportet gra
uari. ut tepefac. benefac. Similiter cauſa diſtincti
onis ponimus accentū ſup hanc ſillām li in hoc
dcō alicui. qui apud metricos accipitur ꝓ triſſilla
bo. Vn̄ accentus deberet eſſe ſup ꝑmam ſillabaꝫ
ſ; reſpicimus in accentu modulacōnem ꝓſaicam
que accipit illū datiuū pro triſſillabo. Et ideo po
nitur ibi accentus ſup hanc ſillām li. tamē eſſet
penul'. Idem contingit in multis uerbis. ut pompei
uultei. que dn̄r accentū habere ſup ꝑmam ſillām
q; biſſillabi ſunt apud metricos. ſ; cauſa concilio
nis hn̄t accentū ſup hanc ſillām e. ſicut in integ̃s
erat. q; ꝓferūtur in proſa tamē triſſillabi. De h̄
eciam ſupra dixi in impedimento concilionis.

Queri hic pt̄. Quare adūbia hn̄t accentus de
terminatos. ſiue ꝑponantur. ſiue poſtponan
tur. niſi fuerit dr̄ſtie cauſa. ꝑpō uero non. Item q̄
ramus quare prepō ꝑpoſita ſuo caſuali grauatur
omnibus ſillabis. poſtpoſita uero acuit̄ in princi
pio. et retinet generalem modū accentuandi. niſi
fuerit dr̄ſtie cauſa. Solucō. Ad pͥmū dico. ꝙ adū
bia determinatam hn̄t ſignificacōnem reſpcū ꝑpō
nū. et eandem ſiue ꝑponant̄ ſiue poſtponantur re
tinent. Et ꝓpterea non mutant ſuos accentuſ ſiue
ſint an̄ ſiue poſt. Prepōnes uero non ſimiliter ha
bent determinatam ſignificacōnem. nec eandeꝫ cū
ꝑponūtur ul' poſtponunt̄ ꝙ prepōnes ſignant eā
dem habitudinem que ꝑ caſuale ſignatur. vn̄ ea
rū ſignificacō ab adiūccōne caſual' determinatur
Item non habent eandem ſignificacōnem qn̄ pre
ponūtur et qn̄ poſtponūtur. ꝙ cū ꝑponūtur mo
dum ꝑpōnis hn̄t. qn̄ autē poſtponūtur ſuis caſu
alibuſ q̄i modū adūbij hn̄t. Greca enim qn̄ reſpi
cit caſuale et ei deſuit prepō eſt. et ſignificacōnē
prepōnis ꝓpe habet. Qn̄ enim ꝓfertur ſine caſu
ali magiſ adūbium ē. et ſic habet aliam ſignifica
cōm. in ꝑponendo et poſtponendo. et ꝓpterea nō
hn̄t vnū modū accentuandi determinatum. ſ; di
ūſificatū. ¶ Ad ſecundū dicendū. ꝙ prepō ſigni
ficat eandem habitudinē que ꝑ caſuale ſignat̄ et
hoc habet cū ꝑponitur. et ꝓpterea vnit̄ cum ſuo
caſuali q̄i indiuiſum ab ipſo. Vn̄ reſpicit caſuale
ſicut ſillaba reſpicit dcōnem cuius eſt ꝑs ab ipſa
diuiſa. Et ad hoc deſignandū ḡuatur in omnibꝫ
ſillabis cū ꝑponitur. et tūc habet naturalem accē
tum ꝑpōnis. ꝙ retineat ꝑ modū et ad modū vni
us ſillabe. Qn̄ autem poſtponitur ſuo caſuali nō
retinet naturalem ordinationem nec ponitur ſub
dcōne que conſignificet idem quod ipſa ſignificat
indiuiſum a ſuo caſuali. vn̄ quia mutat ordinacō
nem debitā ꝑpōnis. mutat et accentum debitū ei
dem. Et hoc dupliciter. Si enī habeat concidentiā
cū alia pte orōnis acuitur in fine. ꝓpter ambigu
itatem tollendā. ſicut ſuꝑ dictū eſt de hac dcōne
pone. Si autē non habeat concidentiā cū alia pte
orōnis tūc retinet modum accentuandi ḡnalem
et ac in pͥncipio ul' in medio. ſicut terminatur ad
Aliter ¶ diuiſum
Interiectiones ut dicit ꝑs in liꝰ de accentu. nul
lam certam regulam accentuandi tenent.
Aliqn̄ enim hn̄t pͥncipalem accentū in ultima ſil
laba. aliqn̄ in pnl' ul' an̄pnl'. Poteſt hic queri de
eo quod dicit ꝙ interiectiones non ſuant regulā
determinatam accentuandi. cū acuant̄ aliqn̄ in fi
ne aliqn̄ in medio. uidetur enim ꝙ implicet oppo
ſita. ꝙ ſi hn̄t in medio ul' in fine accentū habent
accentū determinatū. Et dicit ꝙ non. Et tamen di
cit ꝙ hn̄t accentū in medio ul' in fine. Itē in ma
iori dic. li xv. g. ꝙ interieccōnes non hn̄t certoſ ac
centus. Sed habere accentuꝫ in medio ul' in fine
ē habere accentū determinatū. quare ſibi contdic̄
Solucō. ꝙ dicit ꝙ non ſeruant certos accentuſ ſ;
intelligendū eſt ꝓut ꝓferūt̄ ſine deliberacōne. ſcꝫ
qn̄ ſignificant affcūs ſubito ꝓlatoſ et ſine delibe
racōne animi. et hoc uidetur uelle ꝑs. qui in fine
xv liꝰ dicit. Optime de accentibꝫ interieccōnuꝫ do
cuit donatus. ꝙ non ſunt certi. Quippe cū et abſ
condita uoce. i. non plene expſſa ꝓferant̄. Et ꝙ
ꝑ affcūs cōmoti qualitate confunduntur in eis ac
centus. Aliqn̄ uo ſignificant affcūs ꝓlatos cū de
liberacōne. et tunc pn̄t retinē certū accentū in me
dio ul' in fine. Et ſic non ē contrarietas in dictis
auctoris. Aliter. Hoc quod dicit ꝑs. ꝙ interiectio
nes non hn̄t certos accentus. hoc ē ꝙ non hn̄t
accentus determinatos circa aliquē locū uel in fi
ne tantū. ul' in medio tantū. ſ; nūc in fine nūc in
medio. ſm diuiſas diſpōnes ipſius ꝓferentis. Pe
nes hoc enim ꝙ ipſe ꝓferens afficitur magis fa
ciendo moram ſuꝑ vnā ſillām q̄ ſuꝑ alteram. uel
magis depͥmendo vnā q̄ alterā. ſiue ſit media ſiū
ultima. penes hoc diuiſificant̄ accentus interieccō
nis. ita ꝙ non habꝫ ipſum certum nec in certo lo
co. Sed hoc ꝙ dicit interiectionem accentū habē
in medio ul' in fine. hoc ē intelligendū ex diſpoſi
cione illius ꝓferentis ſiue eius qui afficitur. pt̄ e
nim ſic diſponi ꝙ eleuet ſillbam mediam uel ulti
mam indifferenter ul' depͥmat Dico autē ꝙ inter
ieccōnes habeant accentū ſuꝑ locum debitū et de
terminatū. ſcilꝫ qn̄ ꝓferunt̄ cū deliberacione ut dic
tum ē Tunc queritur rō quare mag̃ ſuent accen
tū ſuꝑ ſillbam mediam ul' ultimam q̄ ſuꝑ pͥmaꝫ
Racō autē talis ē ſcilꝫ ut in eod ſm naturam ꝑ
artem reducat̄ ad ordinacōneꝫ. ꝙ ita ē in ūitate
ꝙ interieccōnes ſignant affectus prolatos ſubito
Et ꝓpterea in fine ſ naturam maxime fit depͥſſio
ſ; accentus pͥncipalis cum conſiſtat in eleuatione
moderat depreſſionem. et ꝓptēa ad ſ; ꝙ iſta ordi
nacō ſ naturam que ē in depͥmendo reducatur ad
ordinacionem ꝑ artem. tenet interieccō accentum
in fine uel in loco ꝓximo ipſi fini.
De accentu autē barbaroꝝ nominuꝫ. incerti ſu
mus. ꝙ barbari aliter ꝓnunciant q̄ nos. tn̄
ut ſepius. barbare dcōnes apud latinos in fine ac
centuantur maxime ſi ſint indecli. ut iacob. eſau
oſanna. amen. Doctrinale Omnis barbara uox n̄
declinata latine. accentuꝫ ſuꝑ extremam ſuabit a
cutuꝫ Hec de accentu ſcriptori ſi non lectori cōme
moraſſe ſufficiat. Nunc de ethimologia et dyaſin
taſtica quaſi mixtim aliqua diſſeramus
Ethimologia ut ſuꝑ in pͥncipio
huius operis dixi. dr̄ ab ethi
mon qd̄ eſt ueꝝ. et logos ſer
mo Inde ethimologia. i. trac
tatus de ūitate omniū ꝑcium
oracōnis abſolute Et ſub iſta
compͥhendunt̄ octo ptes orō
nis et eoꝝ accidencia. de q̄bus
aliqua tangam Et maxime de nomine. et ūbo et
ꝑticipio Et pͥmo de nomine In fine etiam ſubiū
gam de conſtructione et regimine ¶ Nomē ergo
ut dicit ꝑs in ſecundo maioris. Eſt ꝑs orationis
que unicuiqꝫ ſubiectoꝝ corpm ſeu reꝝ cōmunem
ul' ꝓpͥam diſtribuit qualitatem Nomini accidūt
ſex. ſpecies. qualitas. genus. nūs. figura. caſus.
Species ē original' diſpō nominis ꝑ quam fit
pͥmitiui ul' deriuatiui diſcrecō. Nominū itaqꝫ
aliud pͥmitiuū. aliud deriuatiuū. Tam pͥmitiuorū
q̄ deriuatiuoꝝ aliud ꝓpͥum. aliud appellatiū. Pro
pͥum pͥmitiuū ut nilus. Propͥū deriuatiuū ut ni
lius. Primitiuū appellatiuū ut mons. Deriuatiuū
appellatiū ut montanus. Propͥum nomen ē illud
quod pͥuatam ſubſtam et pͥuatam qualitatē deſig
nat. ut martinus. Appellatiuuꝫ nomen ē illud qd̄
naturaliter eſt cōmune multoꝝ. quos eadem ſub
ſtantia ul' qualitas generalis ul' ſpālis iūgit. Ge

neralis ut animal Spālis ut homo. Species ꝓpri
oꝝ nominū tantū ſunt quatuor. nomen. ꝑnomē.
cognomen. et agnomen. de quibus infra in q̄rta
pte dn̄o concedente dicam in ſuis locis. ¶ Multe
alie ſunt ſpēs nominū. ſicut ꝑs enūat in maiori.
Sed ſpēs de quibus h̄ intendimus ſunt decem ſcꝫ
adiectiuū. relatiuū. collectiuū. complexiuū. ꝓno
micū. poſſeſſiuuꝫ. compatiuū. ſuplatiuū. diminuti
uū. denominatiuū. Sed anteq̄ de ꝑdictis determi
nemus. aliqua dubitabilia circa deriuatiuam ſpe
ciem moueamus. ¶ Quero ergo ꝑmo quō ſumā
tur iſta uocabula ꝑmitiuū et deriuatiuū. Ad hoc
dico q̄ iſta uocabula ſumūtur tranſſumptiue. ꝑ
mitiuū enim tractū eſt a fonte in quo ꝑus appet
aqua ueniens ꝑ occultos meatus. Deriuatiuū au
tem tractum ē a riuo defluente ab ipſo fonte. vn̄
ſicut riuus ab alio riuo pt̄ deduci. ita vnū deriua
tiuū ab alio deriuatiuo trahit originem. ſ; fons et
riui ad faciendū flumen decurrūt. et tam ꝑmitiua
q̄ deriuatiua orōnem que pt̄ dici flumen efficiūt
Omnia enim flumina exeūt a mari. et in mare tā
dem redeunt. et mare non redundat. Sic om̄s orō
nes a grāmatica ſuam trahūt originem. et in ean
dem redeunt. et tamen ḡmmatica nō redundat. q̄
ſicut orō trahit originem a ꝑtibus. et ptes a ſilla
bis. ſm materiam uocis. et ſillabe a litteris. ita fit
reſolucō in eaſdem. nec pt̄ in hoc mari eſſe aliq̄
redundantia. q̄ nichil pt̄ grāmatice ſupaddi q̄tū
ad integritatem artis. Q̄ enim ḡmmatica dicatur
pelagus habemus a ꝑs dicente in prohemio ſuo
Quāuis ad herodiam ſcriptoꝝ pelagus. Oracius
quoq̄ de iſto fonte loquitur dicens. Greco fonte
cadent pte detorta. Idem eciā de flumine huius ar
tis inquit. Aſciſcet noua q̄ genitor ꝓduxerit uſus
Vehemens et liquidus puro q̄ ſimillimus amni
Decēnes enim q̄nq̄ fluūt. et q̄nq̄ areſcunt. prout
uſus approbat ul' recuſat. ¶ Quero eciā. an ethy
mologia ſit ſpēs deriuacōnis. ut cadauer q̄i caro
data v̄mibus. uidet' q̄ non. q̄ ſi hoc eſſet omnis
dcō poſſet dici deriuatiua. cū omnis dcō ethymo
logizari poſſit. dummō uelit aliquis meditari. Ad
h̄ dico q̄ ethymologia non eſt ſpēs deriuacōnis.
ſ; quaſi ſpecies. Alludit enim ſignificacōni. trahen
do argumentum ꝑ lr̄as ul' ſillās aliūde. ut bos q̄i
bonus operatur ſoli. Et mons q̄i moles oppoſita
naſcenti ſoli. Et taurus. q̄i tuens agmina uaccaꝝ
robore uirū ſuaꝝ. Et deus quaſi dans eternā ui
tam ſuis. Et roma q̄i radix omniū maloꝝ auari
cia. Et homo q̄i hn̄s omnia manu omnipotentis.
q̄ omnipotens omnia ꝓp hominem creauit. et ſin
cerus quaſi ſine carie. et ſic de ſimilibus. Non ē ta
men dicendū q̄ ab ill' deriuent' ul' componantur
ꝑ que ethymologizant'. De compoſitis eciam cō
ſueuit dubitari. an a ſuis componentibus deriuē
tur. Priſ dicit in libro conſtructionū q̄ ſic. et meri
to. quia in̄ trahūt originem. Sed ſm hoc uidetur
idem eſſe ſpēs quod figura. quod eſſe non pt̄. ad
h̄ dico q̄ omnia compoſita a ſuis componentibꝫ
deriuant'. non tamen ſpēs eſt figura. Spēs enim
reſpicit qualitatem. q̄ eſſe ꝑmitiuū ul' deriuatiuū
eſt eſſe equale. ſ; figura reſpicit quantitatē. quia
ſi eſt ſimplex reſpicit vnitatem. Si uero compoſi
ta reſpicit binariū. trinariū. ul' quaternariū. Nam
ex pluribus q̄ quatuor dcōnibus nulla dcō po
teſt componi.

Similiter dubitatur. an pn̄cipale deriuetur a
ſumpto. ut albedo ab albo. et bonitas a bono. di
cit ꝑſcianus q̄ ſic. et merito. q̄ h̄ formantur ab
ill'. et ſunt alterius inſtitucōnis. ¶ Sed uidet' q̄
potius ſumptū deriuet' a pn̄cipali. q̄ eſt ſumptū
ab eo ergo deriuatiuū. Et ſi illud eſt pn̄cipale er
go ꝑmitiuū reſpcū ſumpti. Item pn̄cipale deſig̃t
cauſam et ſumptū effectū. Omnis autē cauſa na
turaliter ꝑor ē ſuo effcū. ars autē eſt ymago na
ture. ergo ad artem ꝑtinet q̄ ſumptū deriuetur a
principali. Solucō. Dico q̄ principale deriuatur a
ſumpto ut albedo ab albo. ul' bonitas dīuat' a bo
no. hac rōne. quia ſumptū eſt ꝑus ſenſu et poſte
rius intellcū. Pn̄cipale autē facit contrariū. forma
autē concreta ſubſtantie ꝑus cadit in ſenſum q̄
in intellectū. ut bonus. q̄ omnis compō ē uicina
ſenſui. forma uero abſtractius cadit in intellectū
q̄ in ſenſum. ut bonitas. Citius eni' appbendo for
mam abſtractam q̄ concretam. Sed ḡmmaticus
ꝓcedit magis ꝑ uiā ſenſus q̄ ꝑ uiā intellcūs. Et
ideo rcē dicit pn̄cipale deriuari a ſumpto. et n̄ ecō
uſo. Principale eciam dr̄. non q̄ ſit ꝑmitiuū. ſed
q̄ eſt cauſatiuū. nec ſumptū dr̄ eo q̄ ſit deriuati
uū a pn̄cipali. ſed quia eſt effectiuum. Et hoc to
tum ſpeculatur anima intelligibilis.

QVeritur inſup. ſi fiat deriuacō tantuꝫ ſignifi
cacōne. dicit ꝑs q̄ ſic. ut ab vno ſemel. quod
ſatis alienū uidetur. q̄ eadem rōne mons pt̄ deri
uari ab alto. Solucō. Dico q̄ recta et ꝓpa deriua
tio debet ymaginem uocis et ſignificacōnis ſui ꝑ
mitiui habere. ſicut riuus ſui fontis aquā recolet
et ſaporem. Q̄nq̄ tamen degenerat deriuacō. ſicut
filius a prē. quia non ymitatur primitiuū. niſi in
uoce. ut fere a ferus. et ſane a ſanus. hec eniꝫ ad
v̄bia ueniūt ab illis. ſ; multum diſtant a ſignifi
cacōne ipſoꝝ. Q̄nq̄ fit deriuacō ſignificacōne tan
tum. et hec habet ſe ad modū filij adoptiui. ut ab
vno ſemel. Non tamen eadem rōne mons deriua
tur ab alto. q̄ ars requirit q̄ a nominibus nūa
libus trahant' adu̇bia nūalia. ut ter quater et ſic
deinceps. ſ; hec non poterant ſtare ſine ſuis prin
cipijs. ſcꝫ vnitate et binario. ergo cū hērmus no
mina oportuit q̄ hērmus adu̇bia eoꝝdem nume
roꝝ. et ſic vnus adoptauit ſibi ſemel et duo bis. ſ;
ars non requirit q̄ ab adiectiuo dn̄dat niſi ſuum
pn̄cipale. altitudo ab alto. et ſic nō fuit de arte q̄
mons deriuetur ab alto. ſicut ergo eſt filius natu
ralis et legitimus. et ē filius natural' tantū. et ē fi
lius legitimus tantū. ita ſunt tres ſpēs deriuacōnū
Deriuacō eniꝫ que fit uoce et ſignificacōne eſt ſi
cut filius legitimus et naturalis. qui ē de legitimo
coitu natus. que fit uoce tantū pt̄ dici ſpuria. ſic
filius natural' tantū. qui ſpurius nominatur. que
autem fit ſignificacōne tantū pt̄ dici adoptiua. ſic
filius legitimus tantum qui dicitur adoptiuus

ADhuc queritur. ſi ex formacōne ſemꝑ proue
niat deriuacō. Ita uidetur. q̄ formacō q̄ndā
originem introducit. et ſic creat deriuacōnē quod
ſi uerū eſt. ergo omnis gn̄s qui formatur a nō
deriuatur ab eo. et omne paſſiuū erit ſpeciei deri
uatiue. q̄ formatur ab actiuo. dicet forſitan. q̄ ſ;
formans et formatū ſunt diu̇ſaꝝ inſtitucōnū eſt
ibi deriuacō. Contra. Participium futuri tempis in
rus formatur ab ultimo ſupino. et eſt alterius in
ſtitucōnis q̄ ſupinū. ergo pn̄cipiū deriuatur a ſu
pino. ergo a nomine dn̄dit. non ergo a v̄bo. Eadē
rōne pn̄cipiū futuri tempis in dus format' a gē

nitiuo p̄ſitis temporis p̄ticipij quod ē alterius in
ſtitucõis. ut legens legentis. Jn̄ legendus. Ergo
deriuat̄ ab eo. non ergo dn̄dit ul̄ deriuatur a uer
bo paſſiuo. Ad hoc r̄ndeo. q̄ formacō qn̄qꝫ indu
cit deriuacõnem. et qn̄qꝫ non. Si eniꝫ formans et
formatum ab eadem fuerūt ul̄ fluūt inſtitutione.
tūc vnū ab altero non deriuatur. Vn̄ gt̄is nō de
riuatur a nt̄ō. q̄ vnius nature ſunt. i. inſtitucõis
Similiter actiū et paſſiuū in vna inſtitucõne ſig
nificant. Similiter p̄ticipia gerūdia et ſupina. ab
vna inſtitutione cū ſuo ūbo dependent. Et ideo li
cet vnū formetur ab alio. non tn̄ deriuatur. Sed
omnia deriuantur a ūbo. Gerūdia eniꝫ et ſupina
magis annexa ſunt ūbis q̄ alia nomina. ſicut pꝫ
in coniugacõne ūboꝝ. At ſi formans et formatū
dn̄ſas hn̄t inſtitucõnes. ut albus et albedo. tunc
ē ibi deriuacō. Et ſic alicubi ē formacō ubi non ē
deriuacō. et aliqn̄ eſt deriuatio ubi nulla ē forma
tio. et alicubi ſimul concurrunt.

De illa eciā deriuacõne que fit p̄ anthifraſim
. i. p̄ contrarium dubitatur. ut lucus a lucco
parca a p̄cendo. libitina a libendo. Dico q̄ rcā eſt
tal̄ deriuatio. q̄ fit uoce et ſignificacõne. ſꝫ ſicut ē
duplex finiſ in natura. ſcꝫ conſumens et conſum
mans. Nam conſumens ē ille qui deſtruit. Cõſum
mans ē ille qui p̄ficit. Jta oportuit in ſp̄e duoſ fi
nes interuenire. Cuꝫ itaqꝫ deriuatiua ımitant̄ ſig
nificacõnem p̄mitiuoꝝ p̄ affirmacõnem. taliſ deri
uacō eſt conſummatiua. Cū uero ımitant̄ ſignifi
cacõnem p̄mitiuoꝝ p̄ deſtruccõneꝫ. talis deriuacō
eſt conſumptiua. ut libitina q̄ non libet. Nam cer
tum ē q̄ utrıqꝫ finis. debetur ſubſtantie cū quali
tate. ſcꝫ conſumens et conſummans. ſicut enim p̄
ficitur. ita tandem conſumitur.

De tranſlacõne

Similiter querit̄. an ſemp̄ faciat deriuacõnē
ut theoſ in̄ deus. patir in̄ pater. matroſ in̄
mater. Dicūt quidam q̄ ſic. ergo ſ̄m eos ego tu
ſui deriuatiua ſunt. q̄ transferūtur de greco in la
tinū. ut dicit p̄s. Jtem ſ̄m eos vnū et idem nomē
eſt p̄mitiuū et deriuatiuum. ut etherem ul̄ ethera
quoniā grecus actūs debet eſſe p̄mitiuus. et lati
nus debet eſſe deriuatiuus. ymo omne nomen la
tinū erit deriuatiuū. cū poſſit grece declinari. et a
greco nomine deriuari. ut martinos ind̄ martinus
et p̄amos in̄ p̄amus. Ad hoc dico q̄ qn̄ latinuꝫ
ē eiuſdeꝫ ſignificacõnis prorſus cū greco nomine
ul̄ hebreo. nulla ē ibi deriuacō. ſꝫ ſolūmō quedā
deuorſio vnius lingue in alteram. ut iacob ind̄ ia
cobus. Joſeph in̄ ioſephus. et deus non deriuatur
a theos. nec pater a patir. nec mater a matroſ q̄
idem ſunt. nec dn̄t in ſignificacõne. nec in modo
ſignificandi. q̄ non eſt dicendū q̄ ſit alius homo
cū quis loquitur grece. et alius cū loquitur lati
ne. Similiter non ē dn̄duꝫ q̄ greci habeant alia
euangelia q̄ latini. q̄uis habeant alias uoces ul̄
p̄nūciacõnes. At ſi latinū dr̄āt a greco ul̄ hebreo
aliquantulū in ſignificacõne uel in mō ſignifican
di. ut non ſit idem cū illo. tūc ſi tranſlacō eſſet in
linguā latinam. tunc ſine dubio ibi ē deriuacō. ut
cigno a geos quod ē terra. et olor oloris ab olō
quod eſt totū. q̄ totus ē albus. Et p̄aclitus a pa
cliſis quod ē conſolacō. Et ſp̄us a pir quod ē ig
nis. Et ita eſt caute de ſingul̄ iudicandū. Jta uult
magiſter hn̄. et ſumit deriuacõnem ſtricte et p̄p̄e
et hūc ſequor. Si autem infra in qn̄ta p̄te aliter

dictum repies. ſcias me non hoc dicere aſſerendo
ſꝫ huguccõnis qui multū large ſumpſit deriuacõm
opinionē potius recitando. ¶ Motis iam qõnibꝫ
circa ſp̄em deriuatiuam et ſolutis. nūc de ſpeciebꝫ
nominū ſup̄ nūatis. et primo de adiectiuo ſ̄m or
dinem uideamus.

Adiectiuū nomen ē illud. quod adijcit̄ pro
prijſ ul̄ appellatiuis nominibus. et ſignat lau
dem ul̄ uituperiū ul̄ mediū ul̄ actn̄ſ vni
cuiqꝫ. Laudem ut iuſtus. Vitup̄acõneꝫ ut iniuſtus
Mediū ut magnus. Dicimus eniꝫ magnus impa
tor laudantes. Et magnus latro ul̄ fur uitupan
tes. Accidens uero id ē ſuum vnicuiqꝫ. ut nig̃ cor
uus. et altū mare. Propriū autē eſt adiectiuoꝝ cō
pari. ut dicit p̄s in ij maiori. Vn̄ patet q̄ illa q̄
non comparantur non ſunt uera adiectiua. ¶ Jtē
nullū uerū adiectiū deficit in aliquo caſu. que eñ
deficiunt fixa ſunt. ut fas dcõne. ſicut dicam infra
in c de p̄ticipijſ in fine. ¶ Jtem ſcias q̄ adiectiua
in tres ſp̄es diuidūtur. Nam quedā ſunt mobilia
p̄ tres terminacõnes. Quedam adiectiua coniūcti
ſunt omnis generis. ut prudens. Quedam in com
mune et neutꝝ diuidūtur. ut h̄ et h̄ fortis et hoc
forte. Pauca tamen terminant maſculinum in er
femininū in is. neutꝝ in e. ut h̄ acer. h̄ acris. hoc
acre. de hoc plenius dicam infra in c de omni ge
nere. et in c de declinacõne nominis. ¶ Et ſciaſ q̄
uerꝫ adiectiū ſubſtantiuat̄ in neutro genē tantuꝫ
et tūc reſoluit̄ in ſuū femininū. et generale uoca
bulum. ut album currit. i. alba res currit. Qn̄qꝫ re
ſoluitur in nomen ſue p̄p̄etatis. ut deſcendamus
in planū. i. in planiciem. Qn̄qꝫ reſoluit̄ in nomē
minus q̄ generale. ut multū vini ē in foro. i. mľ
ta p̄s vini uel multa copia. Jtem nota q̄ adiecti
uū p̄feſſionis p̄t ſubſtantiuari in quolibet genere
et in utroqꝫ nūo. ut grammaticus currit. dyaletici
diſputant. Vnde Oracius. Grammatici certant et
adhuc ſub iudice lis eſt. Similiter adiectiua perti
nentia ad rōnabilia dignitate rōnabilis creature.
ſubſtantiuant̄ in quolibet genē et eciam nūo. ut
iuſtus g̃minabit ſicut liliū. et iuſti in p̄petuum vi
uent. ¶ Nota eciā q̄ ſi vnū adiectiū ponat̄ inter
duo ſubſtantiua mediante copula ūbali tenet̄ cō
cordari cū ſequente et non cū an̄cedente. ut boſ ē
utile animal. et cruciboliū eſt bonus uigilator. fal
lit tamen in quibuſdam p̄ticipijs. ut aqua ē factū
vinū. et petrus ē electus p̄ſ̄ls.

Relatiuū ē an̄ late rei recordatiū. q̄ ut uult
p̄s in minori. Relacō eſt rei an̄ late recor
dacō. ut h̄. ſortes currit qui diſputat. Hoc
relatiuū qui facit recordacõnem de ſorte. qui ē reſ
an̄ lata. Relcõꝝ aūt. alia ſunt relatiua ſubē. ut q̄
et ille. Alia ſunt relatiua actn̄tis. ut talis. qual̄. tā
tus quantus. Relatiuū ſubſtantie ē q̄d refert ean
dem ſubſtantiam cū ſuo an̄cedente in nūo. ut qui
et ille. Relcõꝝ ſubſtantie. quedam ſunt relatiua y
dempticatis. ut qui. ille. Quedā diuſitatis. ut alter
et reliquus. et ſimilia. Relatiuū ſubſtantie ydemp
ticatiſ eſt quod refert et ſupponit p̄ eodem. ut ſor
tes currit qui diſputat. Hoc relatiuum qui refert
ſortem. et ſupponit p̄ eodem ſorte. Omnia ſiquidē
relatiua ydempticatis referūt eandem ſubſtantiam
nūo cū ſuo an̄cedente. et referūt et ſupponūt ſem
p̄ p̄ eodem in nūo. Et ex hoc patet q̄ maior eſt
certitudo p̄ relatiuū ydempticatis q̄ p̄ ſuum an̄ce
dens poſitum loco relatiui. ut homo currit et hō

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

diſputat. ꝗ dubiū ē utꝛ de eodem homine dicatᵗ
uł nō. ſꝫ cū dr̄ homo currit et ille diſputat. certū
ē ꝙ de eodem homine dr̄. Hoc etiā patet per pͤs
in minori dicentē. Cū autē dr̄. aiax iuit ad troiā
et aiax fortiter pugnauit. dubiū eſt de quo aiace
intelligatur. Si autē dicatur. aiax uenit ad troiā
et idem fortiter pugnauit. de eodem intelligitur a
iace. Relatiuū diuerſitatis in ſubſtantia eſt qd̄ ſup
ponit ꝓ diuerſo ab eo quod refert. ut ſortes currit
et alius diſputat. hoc relatiuū alius refert ſortem
et ſupponit ꝓ alio a ſorte. quia ſenſus ē ſortes cur
rit et alius a ſorte diſputat. et ita facit recordatio
QUero de relatō ſubſtantie dicē nem de ſorte
dum ē de relatiuis accñtis. Relatiuū autē ac
cidentis ē quod refert eandem rem ꝑ modū deno
minacōnis. ut tale et conſimilia. Et ſcias ꝙ hec ē
diffīa inter relatiuū ſubſtantie et accñtis. quia re
latiuū ſubſtantie refert vnicā rem ꝑ modū eius
quod quid ē ut albedo que ē in piere. et color qui
ē in corpe. et ſic de alijs. Relatiuū autē accñtis ē
quod refert rem ꝑ modū denominacōnis. ut ſor
tes ē albus. et tał eſt plato. Item relatiuū ſubſtā
tie refert idem in nūo. et ſic facit ꝑſonalem relati
onem. Relatiū autem accñtis refert idem in ſpē.
ut ſortes eſt albus et tał eſt plato. et ſic facit ſim
plicem relacōnem. Et hoc ideo eſt. ꝗ idem accñs
in numero non pt̄ eſſe in diuerſis ſubſtantijs. ſꝫ idē
accñs in ſpē pt̄ eſſe in diuerſis ſubſtantijs. Relacō
autem ꝑſonał appellatur qñ relatiuū et añcedenſ
ꝓ eodem ſupponunt in nūo. ut petrus currit qui
mouetur. Simplex uero relacō dr̄ qñ relatiuū et
añcedens ſupponūt ꝓ eodem in ſpē. et non in nu
mero. ut mulier dampnauit que ſaluauit. Alia e
nim fuit mulier que dampnauit nūo. ꝗ eua. et a
lia que ſaluauit. ꝗ maria. Item relatiuū ſubſtan
tie ſicut qui et reliqua ꝓnomina trahūt genuſ a
ꝑcedenti dccōne ꝓprie. ut uideo hominē qui eſt ani
mal. Aliqñ trahūt genus a ſequenti minus ꝓprie
ut ſemini tuo qui eſt xpūs. Relatiuum uero acci
dentis ſiue qualitatis trahit genuſ a ſequenti dicti
one ꝓprie loquendo. ut taliſ ē padus. quale ē ma
re. Et nullū deo eſt tale ſacrificiū. qualiſ eſt zelus
animarꝫ. Aliqñ autem trahit genuſ a ꝑcedenti dic
cōne. ſꝫ impropͤe. Vñ eraē. Putreſcenteſ mamme
taleſ ſunt qualiſ eſt equina ubera. Relatiuū accñ
tis diuiditur. ꝗ aliud ē relatiuū idemptitatis. ut
tał. et aliud eſt relatiuū diuerſitatis. ut alteriuſmo
di. Relatiuū accidentiſ idemptitatis eſt. qd̄ refert
eandem qualitatem in ſpecie. et ſupponit ꝓ eadē
in ſpē. ut ſortes ē albus. et talis ē plato. Relatiū
aūt diuerſitatis in accñtib; eſt qd̄ refert idem acci
dens in ſpē. et ſupponit ꝓ diuerſo in ſpē. ut ſortes
ē albus. et alteriuſmodi eſt plato. ¶ Differt autē
relatiuū idemptitatis accñtis a relatō ſubſtantie
idemptitatis. ꝗ relatiū ſubſtantie idemptitatis re
fert eandem ſubſtantiam in numero. Relatiuū au
tem idemptitatis in accñtibus non refert idem ac
cidens in numero. ſꝫ idem accidens in ſpē ¶ Item
relatōꝝ idemptitatis in accñtibus. aliud eſt relatiū
quantitatis continue. ut tantus. Aliud diſcrete. ut
tot. ¶ Sciendū etiā ē ꝙ talis. tantus. tot. totiens
quotiens. pñt eſſe relatiua demonſtratiua redditi
ua. eo ꝙ ſi ad pñtes dicantur demonſtratiua ſunt
ut cū dicimus demonſtrantes mare. tał eſt nilus
demonſtrantes herculem talis eſt plato. Si autē
non dicantᵗ ad pñtes ſiue ꝑ demonſtracōnē reꝝ

pñtiū. tunc ſunt relatiua uł redditiua. ſꝫ ꝓprie red
ditiua ſunt que reddūtur ad interrogacōnem ꝑce
dentem. ut ſi dicam. quał ē ſortes. talis eſt plato.
Relatiua autem qñqꝫ ſine interrogacōne ꝓferun
tur. ut quał eſt plato tał fuit ſortes. Et qñqꝫ ad
iectiua nomina dñt ſpālius accñtium. ut ethiops
eſt niger et talis eſt coruus. Vel ſortes fuit albꝰ et talis eſt plato
CIrca hoc relatiuū qui pt̄
queri. an ponatᵗ ꝑ defectū ſui añcedentis. ad
hoc dico ꝙ qui pt̄ poni ꝑ defectū ſui añcedentis
ꝑ omnes caſus. dummō añcedens intelligatur in
nt̄o caſu. Vt uenit cuius cauſa deeſt iſte. Exigit
cui debeo. Minatur quem timeo. Floret quo docen
te ualeo. In omnibus hijs ſubaudiendus eſt ntūs
ſicut dicit pͤs in minori. ¶ Sed quid ſi añcedenſ
intelligatur in obliquo. Ad hoc dico ꝙ relatiuū
pt̄ poni in omni caſu ꝑ defectū ſui añcedentis. ſi
ue añcedens intelligatur in nt̄o ſiue in obliq̄ ſili
relatō. vñ bñ dicitᵗ. Miſereor cuius miſereris. pro
cui ꝑcas. Sed nūquid poteſt poni hꝫ relatiū qui ꝑ
defectū añcedentis intellecti in caſu diſſimili. Cre
do ꝙ ſic. Vñ Ratbo uideo cui des. i. illū cui des ec
ce relatiuū ponitᵗ in dtō. et añcedenſ intelligitur in
accuſatō. Eodem mō bñ dicitur. Amo cuiuſ miſe
reris. Relatiuū eſt enim quod debet concordare cū
añcedente in genē. et in nūo. Sed in caſu nunq̄m
tenetur concordare. quantum ē de natura ſua. et
ꝓpter hꝫ ita bñ pt̄ intelligi añcedens in ſimili ob
liquo. ſicut in diſſimili. licet quidam contrarium
dicant. Non autē conſtituitur. ꝙ ſcꝫ relatiuū intelli
gatur in añte niſi ſit demrātiuū. ut demonſtrato
nilo bñ dr̄ tale eſt mare. ꝗ intelligitur qualis eſt
nilus. vnde pͤs in ꝑmo minoris dicitᵗ. Relatiua ubi
ſunt poſita minime intelligi pñt niſi in demon
ſtracōne. tunc enim et ſine relatiuis poſſumus red
ditiua ꝓferre. ut ſi oñdentes uigiliꝫ dicamus tał
fuit homerus. uł theſean demrāntes. dicamus tā
tus fuit hercules. ꝙ autē dictū eſt ꝙ poſito rela
tiuo intelligatur añs in omni caſu. hoc uerū eſt
niſi aliud impediat. ut cū dr̄ Sum ſimił qui cur
rit. Et uado ad qui currit. ꝗ talis eclipſis non eſt
toleranda. non enim hꝫ pt̄ intelligi in relatō. impe
diente ꝑpōne que non dꝫ poni ſine caſu cui ſeruit
QUeritur circa hꝫ relatiuū qui. An congrue di
catur homo eſt res fragił qui de facili mori
tur. Ita uidetur ꝙ uocus ſimilem locucōnem po
ſuit dicens. Quid eſt imbecillius homine qꝫ muſ
culaꝝ ſepe morſus necat. Dico ꝙ ualde improꝑa
eſt taliſ relacō. tamen ē excuſabił. quia huiuſmo
di nomina appellatiua qñqꝫ hñt reſpectū ad rem
ſpeciei. que in intellectū eſt vna res ſingularis. Et
ita ſunt ꝓꝑria teſte pͤs. Qñqꝫ hñt reſpectū ad ꝑti
cularia eiuſdem ſpeciei. et ſunt cōmunia. Et hoc
mō ē ibi dicendū. quid ē imbecillius homine qꝫ
et cetera. ꝗ añcedens uenit ſimpliciter. qꝫ habito
reſpectū ad ſpēm que ſimplex eſt. ꝗ omnia ſimilia
ſunt ſimplicia. Sed relatiuū tenetur ꝑſonaliter. i.
ꝓ ꝑticularibus hominibuſ qui dicūtur ꝑſone. qñ
qꝫ pluraliſ ad ſingularem refertur. ut repudiebat
ſemita cuiuſ in ea regione magna copia erat. Añ
cedens enim uenit ꝓ formatis. i. ſeruis. relatiuū au
tem ꝓ forma. i. ſeruitute ipſoꝝ. Ita conſueuit dici.
habeo tres denarios et eo amplius. Refert enim
hoc ꝓnomen eo ipſum trinarium ſignatum hoc
nomine tres. et tamen ſupponit eundem trinariū
ꝓ tribus denarijs. In ſacra etiā pagina inuenimus

ꝙ plurale refertur ad ſingulare. in geñ ꝑmo. ubi
dr. Creauit deuſ hominē ad ymaginem ſuam. ad
ymaginem dei creauit illū. maſculū et feminam
creauit eos uľ illos. Et dictū fuit hoc añꝙ faceṫ
mulierem de coſta uiri. Ad hoc dico. naturā hoīs
uoluit demonſtrare. quia licet ſit vnus homo in
ſpē. tamen ad multitudinez creatus. que multitu
do non niſi ꝑ maſculū et feminā poterat ꝓuenire
et ita in añtecedente ē vnitas ſpeciei. que ē pñcipi
um multitudinis. In relatiuo autē eſt pluralitas
que ē cauſa generandi. et ſic taľ relacō fuit ualde
generalis et decens. Similes abuſiones q̄ꝫ facit
relatiuū in genere. ut ſemini tuo qui ē xpūs. ma
gis eniꝫ uoluit ponē in maſculino genē ꝙ̄ in neu
tro. cauſa diſcrecōnis. ut oñderet nullū aliud niſi
xpm̄ fuiſſe illud ſemen in quo bñdicūtur gentes
De compōnibus autē et ſillabicis adieccōnibuſ di
cam infra in figura compoſita. ¶ Nota eciam ꝙ
ſi h̄ interrogatiuū quis iūgitur ūbo ſubſtantō uel
uocatō. ſi ſequatur ꝓꝓum nomen. habet querē de
ꝓꝓa ſubſtantia. et tūc cedit in ſuppoſitū. et debet
fieri rñſio ꝑ demonſtratiuū ꝓnomen. ut quis ē ſo
crates. iſte uľ ille. Si uero ſequaṫ demonſtratiuū
ꝓnomen. habet querē de ꝓꝓria nominacōne. Et
tunc cedit in appoſitū. Et tūc debet fieri reſponſio
ꝑ ꝓꝓum nomen. ut quis ē iſte. ſocrates uľ plato.
Si uō iūgatur ūbo accñtali. pt fieri rñſio tam ꝑ
ꝓꝓum nomen. tam ꝑ ꝓnomen demonſtratiuum
ut quis currit. ille uľ iſte. ſortes uľ plato. tamen
ſi redditur nomen. eget altera interrogacōne. vñ
dicit pˢ in ꝑmo minoris. Cū autē quis ponitur
ꝑ ſe interrogatiuū pt cuicūꝫ ūbo iūgi. ut quis a
bulat. quis loquitur. quis legit. Et ſi ꝓnomē red
ditur non eget altera interrogacōne. ſin uero no
men poſt. eget altera interrogacōne. ꝓ multoꝝ ſi
militudine nominū. ut quis currit. aiax. q̄s aiax
thelamonius uľ locrus.

Collectiuū nomē ē illud quod in ſingulari
numero multitudinez ſignat. ut populus
plebs. concio. gens. turba. Et ut uult pˢ.
in v libro de nūo. Huiuſmodi nomina collectiua
ſunt ſingularia uoce. ſꝫ pluralia intellcū. quia in
ſingulari numero conueniunt pluribus ſimul. po
pulus eniꝫ ē plura. et non vnū. ¶ Sed uidetur ꝙ
nomen collectiuū ſit ſingularis numeri intellectu
qꝛ h̄ nomen populus habet modum ſignificandi
ut vnū. ergo facit diſcrecōnez ſingularitatis. ergo
ē ſingularis numeri intellcū. et ita non ē uerū ꝙ
ſit plˢe intellcū. ſicut dicit pˢ. Itē ſi eſſet plˢis nūi
intellcū. magis ꝓꝓrie dr̄ populus currūt ꝙ̄ popu
lus currit. et ita hec eſſet figuratiua populus cur
rit. et ñ illa ꝓplūs currūt. omnis enim conſtructio
ad intellectū referenda ē ut dicit pˢ. Item h̄ nomē
populus ex vna inſtitucōne datū eſt tantum ab
vna forma. qꝛ vniuſ rei vnica eſt ꝑfeccō. ergo cō
ſtituit intellectū ut de vno. ergo ē ſingularis nu
meri uoce et intellcū. quod ſi uerꝫ ē ergo non eſt
oñdum populus currūt. et per figuram magis ꝙ̄
homo currūt. ¶ Solucō. Dico ꝙ ē ſingularis nūi
uoce et intellcū. i. mō intelligendi. qꝛ licet plura ſi
mul ſignificet. i. appellet. tamen ſignificat ea ut v
nū. Et ideo ꝓꝓiſſime dr. populuſ currit. i. ꝑ ſinthe
ſim. i. concidentiā. qꝛ non ad intellectū. ſꝫ ad ea q̄
intelligūtur habetur ibi reſpcūs. Si autē uis trāſ
ſumē intellectū ad reſ intellcās. bñ poteſ dicere ꝙ
ē congrua intellcū. Et eſt oñdum ꝙ ꝓpter talem
tranſſumpcōnem hoc nomen populus ſignat ut
plura. cū dico. populus currūt. Verbo autē pˢ re
ſpondemus. ꝙ elegantiſſime dixit cū ait. ē plura
le intellcū. i. plura ſimuľ appellans vno intellectu
ſingulari. ꝓpter quod eciā dixit ꝙ ē ſingulare uo
ce. qꝛ in forma ſingularis numeri plura ut vnum
ſignificat. plura eniꝫ ut vnū pñt vno intellcū pa
riter apꝑhendi. ¶ Si dicat aliquis. ꝙ vnius ſigni
vnicū debet eſſe ſignatū. Vnde cū intellcūs ſit in
tellcē rei ſignū. non pñt vno intellcū plura ſimul
apꝑhendi. Rñdeo ꝙ apud animā plura ſimul di
cūtur vnū ſignificatū. ut homines et populus. et
ita ꝑ nomen collectiuū datur vna forma reſpectu
multoꝝ et vnus intellcūs. quo ē ſignū vnius ſig
nati. ſiue illud ſignatū ſit vna res ſiue plures. ꝓp
ter hec nomina collectiua ſepe conſtruūtur cum
ūbo plurali. ut turba ruūt. Et pt ipſa figura non
ſolū tolerari. ſꝫ eciam uſualiter obſeruari. Sed q̄ri
tur. an poſſit dici. albus populus currūt. dico ꝙ
bene pt adiectiuū ad eandem ꝓꝓetatē trahi. quia
caret numeri diſcrecōne. vñ bñ dr albuſ populuſ
currūt. ſed poſt ūbum ſubſtantiuū caue. quia pro
uiris dicendū ē populus ſunt albi. ꝓ feminis po
pulus ſunt albe. Nec ē oñdum aliquo mō. popu
lus ſunt albus. qꝛ ūbum iam traxerat nomen ad
pluralitatem. vñ ſi adiectiuū ſingulare ſequatur
poſt ūbum nō bene rñdet ſubſtantiuo poſito col
lectiue. tñ añ ūbū bñ diceret. ut albus ꝓplūſ ſunt
in hac urbe. De relatō dicimus ꝙ pt ad eandem
ꝓꝓetatem trahi. ut populus hic labijs me hono
rat. cor autē eoꝝ longe ē a me. ¶ Queritur eciā
an bñ dicatur. gens que nouit xpm benedci ſunt
Dico ꝙ pt dici. Et inueniṫ ſimile in iohanne vij.
turba inquit que non nouit legem ſunt maledicti
Dubitatur eciam de iſta. Populus qui currit diſ
putant. Dico ꝙ ſi iſte terminuſ qui currit fungaṫ
loco pñcipij congrua ē. ſicut iſta. populuſ currens
uľ bononienſis uľ albus diſputant. Si autē fun
gatur loco coniūccionis et ūbi. incongrua eſt. ſi
cut iſta. populus currit et diſputant. qꝛ non pt ſi
mul accipi ſingulariter et pluraliter. ¶ Queri con
ſueuit. an eccleſia ſit nomen collectiuū. et uidetur
ꝙ ſic. qꝛ ē congregacō fideliū. ergo pt dici. eccleſia
dei ſunt in celo. Dico ꝙ non ē collectiuū. qꝛ collec
tiuū ſapit diuiſitatem. ſꝫ eccleſia tantummō vnita
tem. Sūt enim oīs fideles quedam membra cari
tatis vinculo coniūcta in vno corpe cuius caput
eſt xpūs. et ſic non eſt oñdum. eccleſia ſunt uľ ec
cleſia militant. ne uideatur in eccleſia dei eſſe diui
ſio. que vnitate ſpūali firmiter eſt vnita. Sunt et
quedam collectiua que diſtribucōnem hñt. ut uṫ
qꝫ et neuter. Nam omne diſtributiuū ē collectiuū
ſꝫ non econuiſo. Vñ contingit ꝙ huiuſmodi collec
tiua q̄ñꝫ conſtruūtur cum ūbo ſingulari. ut om
nis homo currit. et utetꝫ iſtoꝝ diſputat. et h̄ hñt
ꝓꝓrie. Qñꝫ cum ūbo plurali. ꝑ figuram que dici
tur ſinthesꝫ. et h̄ in eadem ꝑſona. ut utraꝫ formo
ſe paridi potuere uideri. Vel in ꝑſona ſeqñtis ge
niti. ut uterque ueſtꝝ uocamini ſcipiones. ¶ Hoc
eciam dicit pˢ. et ſic bñ dicitur. utetꝫ noſtꝝ legi
mus. Vñ ouid. Diſcuimus lacrimas meſtuſ uter
qꝫ ſuas. Idem ſepe contingit in alijs collectiuis. ut
Iubilate deo omnis terra. Et apud oraciuꝫ. Iacta
mus iam pridem omnis te roma beatū. Et apud
ouid. q̄ſquiſ ubiꝫ uiri faciles adiūte mentes. Et
in apoſtolo. Alter alterius onera portate. Diſtri

butiue uoluit intelligere aplūs ꝑ omnibꝫ duobꝫ
Simile ē illud terencij. Apite aliquis acutū. Et il
lud ſimiliter lucani. Auſi ſumus certare cū ꝑnabꝫ
queqꝫ quitis ſuis.
NVnt autē quedam nomina ſimi
lia collectiuis. que dn̄r complexiua. qꝛ in
eodem nūo ueniūt tam ꝑ vno q̄ ꝑ pluri
bus. ut vinū et arma. In eo ꝙ tenent̄ ꝑ pluribꝫ
naturam collectiuoꝝ uident̄ habere. Sed in eo ꝙ
tenentur ꝑ vno diſcrepant ab eis. et huiuſmodi
nomina gerūt ymaginē epycenoꝝ. qꝛ ſicut epyce
nū vna uoce et vno articulo ſignat animalia ut
uſqꝫ ſexus. Ita nomina complexiua vna uoce et
eodem nūo tam ꝑ vno q̄ ꝑ pluribus ſupponūt
ut auꝝ et nuptie. Et ideo non dn̄t ꝓprie in utroqꝫ
numero declinari. qꝛ in vno gerūt effectū utriuſqꝫ
Que autē inter iſta complexiua magis vim vni
tiuā h̄n̄t debent in ſingulari nūo declinari. ut pul
uis. ſanguis. lutū. cenū. Hec enim uehementē ha
bent aggregacōnem. Similiter nomina metalloꝝ
ul' ſeminū ul' liquidoꝝ ad menſurā ul' ad penſum
ꝑtinentū complexiua ſunt. ut auꝝ. argentū. orde
um et frumentū. vinū et oleum et liqmen. Si au
tē non ꝑtinent ad menſurā et ad penſum tunc de
clinant̄ in utroqꝫ numero. Non enim conſueuit a
qua pendi ul' menſurari. Sed ſm hoc non deberꝫ
metallum in plurali declinari. nec es eris. Dico ꝙ
q̄ndoqꝫ ſunt nomina generalia. q̄nqꝫ ſp̄alia. Prout
ſunt generalia in utroqꝫ nūo declinant̄. qꝛ multe
ſunt ſpecies eris et metalloꝝ. Prout ſunt ſpecialia
declinant̄ in ſingulari tantū. ut auꝝ et ferꝝ. Com
plexiua uero que declinant̄ in plurali nūo tantū
magis h̄n̄t ſe ad multitudinem. Et iā ꝓceſſit rō.
ꝙ tantū pluraliter ul' ſp̄aliter declinantur ut nup
tie. Nam licet nuptie poſſint eſſe vnuꝫ cōnubium
duo tamen exigunt̄ ad eſſe nuptiaꝝ. ſciliꝫ maſcu
lus et femina. Similiter non ē quis armatus. licꝫ
habeat vnū gladiū. Et kalende. none. ydus ratio
nem ſue pluralitatis h̄n̄t. qm̄ in principio menſis
multi uocabant̄ ad audiendū denunciacōnem ka
lendaꝝ. None ſunt p̄cipia nundinarū. que multi
tudinem merciū et ꝑſonaꝝ requirūt. Idus autē di
uiſiones nūdinaꝝ. ubi reꝝ pluralitas et ſimiliter
ꝑſonaꝝ ē neceſſaria. Scale ſine multitudine ꝑdu
um. ul' duoꝝ equalitate lignorū non fiunt. Tene
bre ꝑuacōnem duoꝝ. luminis. oculoꝝ important
ul' h̄n̄t reſpectū ad ꝑuacōnem lucis illuſtrantis et
rei que illuſtratur. Nomina feſtorū que apud anti
quos fere omnia tantū in plurali nūo rōnabiliter
declinant̄ ut latine latinarū. letanie letaniarū. azi
ma azimoꝝ. encenia enceniorꝝ. qꝛ multa requirun
tur ad celeb̄ndum feſta. ul' quia non tantuꝫ vno
die ſꝫ pluribus digniora feſta celeb̄ntur. feſta tn̄
plura que nos colimus nrō̄ tempe. ſunt ſingularia
ut natiuitas. epyphania. paſcha. penthecoſten. qꝛ
vnus deus. vna fides. vnū baptiſma. vnitate ma
gis q̄ pluralitate letantur. Similiter nomina lib̄
rum ſepe tm̄ pluraliter declinātur. ut yſagoge de
cretales. decreta. topica. rethorica. analetica. tegni
et panthegni. q̄uis iſta duo ſint indeclinabilia. qꝛ
q̄uis liber ſit vnū in formitate materie in diſtic
cōnibus tamē et ſentenciaꝝ uarietatibus habꝫ in
ſe multitudinē. Et ſic de nominibus complexiuis
p̄t rō aſſignari. quare tantū ſunt ſingularia ul' tā
tū p̄ralia. Nūc de eiſdem quedā dubitabilia ſubiū
gamus. Queritur ergo. an poſſit congrue dici. Vi

nū ſunt. ul' auꝝ ſunt. ſicut dicimus populus ſunt
Ita ꝙ fiat ſuppō ꝑ vino quod ē multa. ul' ꝑ au
ro quod ē multa. ita uidetur. qꝛ non eſt magis rō
de populo q̄ de vino. ymo ē magis racō de vino
quā de populo. qꝛ in populo non ē ambiguitas.
quin ſemꝑ ueniat collectiue. ſꝫ in vino ē ambigu
itas. utꝝ ſupponat ꝑ vino quod ē vnū. an ꝑ vi
no quod ē plura. ergo ſicut epycenū cauſa remo
uendi ambiguitatem q̄nqꝫ recipit adiectiuū alteri
us generis. ut alba anſer. ſic nomen collectiuum.
p̄t recipere u̇bum pluralis nūi. cauſa oſ̄tendi ꝙ
ſupponat ꝑ pluribus. et ſm h̄ b̄n̄ dicitur vinum
bibunt̄. auꝝ donant̄. E contrario fiet in complexi
uis pluralibus. ut nuptie celeb̄ntur. pro vno con
nubio. et arma geritur. ꝑ vno gladio. Sic enī lo
quitur b̄t̄us gḡ. Mulier eſt uetus arma dyaboli
qꝛ ut oſ̄tēdēret ſe loqui de armis que erant vnum
dixit uetus et non uetera. Si quis autem dicat ꝙ
alia rō eſt de vino q̄ de populo. qꝛ vinū non hꝫ
diſcrecōnem ꝑtiū ſicut populus. Quid ergo de fru
mento et pipe dicetur. ubi ꝑtes eciā diſcrete ſunt
ſicut in populo. ſm hoc enim congrue dicet̄ fru
mentū menſurant̄. et pip uendunt̄. ſicut paſſ in
fruſta ſecant. Ad predicta dico ꝙ nulla complex
iua p̄n̄t ſupponē u̇bo alterius numeri. q̄ ipſa ſint
vn̄ ita male dr̄ omnibus modis. vinum ſunt uel
frumentū ſunt. ſicut male dr̄ homo ſunt. Et ſimi
liter nichil eſt dictū. arma geritur. Natura enī cō
plexiuoꝝ multū differt a collectiuis. quia cōplex
iua ſingularis numeri h̄n̄t vim magis vnitiuam
ut dixi rōne menſure ut vinū. ul' penſionis. ut au
rum. ul' cōmixtionis ut puluis. In menſuratis tn̄
et penſis diſcreta quantitas et continua eq̄pollent
qꝛ ex vno vino p̄n̄t effici multa vina. et ex mul
tis vinis vnū vinū. ſilr̄ ex vno auro p̄n̄t effici mſ̄
ta et econt̄. in talibus enī diſcreta q̄ntitas et conti
nua cōfundit̄. vn̄ uidemus ꝙ alicui interroganti q̄
tū debiſti poſſumus r̄n̄dere vnā marcam. uel xx
ſolidos. et ſic in penſis uel menſuratis diſcreta et
continua equipollent. ſꝫ continua ſunt magis natu
ralia q̄ diſcreta. qꝛ continua quantitas ē a natura
diſcreta uō magis a rōne. ſed rō natura poſterior
eſt. qm̄ rō ymitat̄ eam. ergo quecumqꝫ complex
iua ſingularis numeri ſe h̄n̄t ad penſum ul' ad mē
ſuram magis h̄n̄t ſe ad vnitatem q̄ ad multitu
dinem. rōne quantitatis continue. que uere ē vna
In collectiuis autē non ſic. qꝛ vnitas in eis nō au
fert multitudinem actualem. Et ſic patet ꝙ male
dr̄. vinū ſunt. frumentū ſunt. eciam ſi fiat ſuppō
ꝑ multis. qꝛ vnitas menſure ul' penſe in omnibꝫ
talibus predn̄atur Et ita non ē obieccō de pipē.
ul' frumento. quāuis in eo ſint ꝑtes diſcrete. qui
dam uō dicūt hoc accidere ꝓpter naturam homo
geneoꝝ. quia quelibet ꝑs frumenti frumentū ē et
quelibet ꝑs piperis pip eſt. et quelibet pars vini
vinū eſt. Hoc autem non contingit in populo. et
ſic maior cōueniencia et maior vnitas fuit in ho
mogeneis vn̄ dn̄dum ē vinū bibitur et nō bibūt̄
Sed dicimus ꝙ non ē ita. qꝛ uidemus ꝙ aceruus
lapidum habꝫ in ſe naturā homogeneoꝝ. cū que
libꝫ ꝑs lapidis ſit lapis. et tamen aceruus dicitus
de lapidibus collectiue p̄t uenire ſicut populus et
ſic homogeneus n̄ fuit cauſa illius ſingularitatis
De mixtis et confuſis dicimus. ſicut de hijs que ꝑ
naturam deꝑſſa ſunt ul' confuſa. ut ē puluis lutū
ſcenū. qꝛ in talibus confuſio deꝑſſitati equipollet

Et ſic habet ſingularitatē. que ūbum plurale non
recipit. De complexiuis autē pluralis nūi dico. ꝙ
magis hn̄t ſe ad ſimilitudinē uł ad multitudinē
ut ſup dictū eſt. vn̄ nullo mō pn̄t ſupponē uerbo
ſingularis nūi. ¶ De hīs autem ꝗ̄ꝗ̄ dico ꝙ uſus
ē auctoritate ſua. et figurate locutus ē. In ore aūt
rudis eſſet ſoloeciſmus. uł uiciū aliud. Exemplū
autē quod introducit de epyceno aliter ſe habet.
ꝗ in genē eſt cōmunitas. in nūo autem non. ha
bet enim epycenū ſe ad maſculū et femellam. Sʒ
complexiuū non habet ſe ad ſingularitatē et plu
ralitatem in eadem uoce. ꝗuiſ ſupponat pro vno
et pro multis. ¶ An uero ſit dn̄dum. nuptiaꝝ alie
ſunt bene alie male. uł nuptiarum alia bona alia
mala. cū agetur de ſuplatiuo dicam.

Patronomicū.

Patronomicum nomen eſt illud ut dicit pꝰ in ij maioris.
quod a ꝓꝓiis deriuatur tantummō patrū
nominibus ſm formā grecaꝫ. quod ſignificat cū
genitō primitiui filios uł nepotes. ut eacides eaci
filius uł nepos. ¶ Patronomicoꝝ quedam ſunt
maſculini generis. quedā feminini generis. maſcu
linoꝝ tres ſunt forme apud grecos. ſcilicʒ in on. ut
pelion. In adios. ut piriadios. In des ut p̄amides
Et hac forma tantū utitur latini. ¶ De hac ergo
forma dn̄dum eſt. ꝙ pˀonomicoꝝ maſculinoꝝ. q̄
dam ueniūt a nominibus p̄me. quedā a nomini
bus ſcd̄e. quedam a nominibus tercie declinati
onis. Que ueniūt a nominibus p̄me. formantur a
genitō. Ae dyptongo in a mutata. et addita des
ut eneas enee eneades. Que ueniunt a nominibꝫ
ſcd̄e formanī a genitō hoc mō. Si gtūs deſinit
in i. tantū aſſumūt des. ut p̄amus p̄ami priami
des. Si uo gtūs deſinit in duo i. ultimū i mutatur
in a. et addita des. ut ūgilius ūgilij. ultima i mu
tata in a. et addita des fit ūgiliades. Si autē geni
tiuus deſinit in ei. ei mutata in i prod̄ et addita
des ut theſeus theſei. ei mutata in i et addita des
fit theſides. Que ueniūt a nominibꝫ tercie formā
tur a genitō interpoſita de ſillaba. ut neſtor toris
interpoſita de fit neſtorides. Et ē ſciendū ꝙ om
nia pˀonomica maſculina ſunt p̄me declinacōnis
Et ſic declinantur.

Nominatō hic priamides. Gtō huius priamide.
Datō huic priamide. Accuſatō hūc p̄amidem
uł priamida. Vtō o priamide uł p̄amides uł pria
mida. Ablatō ab hoc p̄amide uel p̄amida. Et plu
raliter. Ntō hij priamide. Gtō hoꝝ p̄amidaꝝ uel
priamidū. Dtō hiis p̄amidis. Accuſatō hos p̄ami
das uł priamides. Vtō o priamide. Abltō ab hiis
p̄amidis. ¶ Pˀonomicoꝝ femininoꝝ ſimiliter tres
forme. Prima in as. Scd̄a in is. Tercia in e. Pa
tronomica nomina feminina deſinentia in as. et
in is formanī a maſculinis ſubtracta de. ut enea
des fit eneas. et priamides remota de fit priamis
Sciendū tamen ē ꝙ patronomica feminina. que
ueniūt a maſculinis hn̄tibus i longam pro i et e
hiibus. non formanī ab eis. ſʒ ab eoꝝ integris ut
pelleis et eneis. et non formanī a pellides et eni
des. ſʒ a pelleides et eneides. Pˀonomicis autēʒ fe
mininis deſinentibus in ne non utimur. ut nerine
araſtine. quia ſunt apud grecos lingue iadis. et iō
de ipſoꝝ formatione non curamus ad pn̄s. Alia
uo ſunt tercie decl. apud latinos. et declinanī ſic.

Nominatō hec priamis. Gtō huius p̄amidis
uł priamidos. Dtō huic priamidi. accuſatiuo
hanc priamidem uł p̄amidam. Vtō o p̄amis uel
p̄ami. ablatō ab hac priamide. Et pluraliter. Ntō
hee p̄amides. Gtō haꝝ p̄amidū. Datō hiis p̄ami
dibus. accuſatō has priamides uł p̄amidas. Vtō
o priamides. abltō ab ab hiis priamidibꝫ. Deſi
nentia uero in as eodem mō declinantur. utīn ta
men in a ſingularem faciūt ſi oportet. Vn̄ ouid̄
Pone metū bachi gnoſia uxor eris. ¶ Notandū
ē h. ꝙ quatuor modis fit abuſio in pˀonomicis.
ſcʒ origine. ſignificacōne. formacōne. et tempe. O
rigine qn̄ oriūtur a ꝓꝓiis nominibus matꝝ. vnde
dicit pꝰ in ij maioris. Scire autēʒ debemus abuſi
ue eciā a matribus et ab auis maternis et a regi
bus ſiue conditoribus et a fratribus eciam patro
nomica ſolere formari. ut latonides latone filius
apollo et illiades illie filius romulus. Significacō
ne qn̄ nō ſignat filios uł nepotes. ut romulide. i. ro
mani. et cetropide. i. athenienſes. Formacōne quā
do non ſupat ſuū p̄mitiuūʒ vna ſillaba. ut ſcipia
des. uł qn̄ ſupat plus vna ſillaba. ut athlanciades
Tempe qn̄ non hn̄t penł cor. ut eeonides. lagides
belides. que contra regulam penł acuūt uł produ
cūt apud poetas. ¶ Scire eciam debes ꝙ huius
modi denominatiua deſinentia in tes. ut tecnites
amanites. ſunt mas ge tantū. et declinanī ad mo
dū pˀonomicoꝝ maſculinoꝝ. vn̄ errant illi qui di
cūt achnicen iſraelites. p iſraelitis. Reg̃ xxvij a.
Et mulier thecnites p thecnitis. Reg̃ xiiij a. Et
naamā amanites. p amanitis. Reg̃ xiiij g. Et de
clinanī huiuſmodi pˀonomica in tis ad modum
pˀonomicoꝝ femininoꝝ in is deſinentiū. h iſraeli
tis iſraelitidis. h moabitis moabitidis. h moani
tis moanitidis. ¶ Denominatiua uero in ta ſunt
cōmunis generis. ut iſraelita. hieroſolimita. beth
leemita.

Poſſeſſiuū nomen ē illud ut dicit pꝰ in ij
maioř. quod cū genitō pn̄cipali ſignat ali
quid ex hiis que poſſidentur. ut euandius
enſis. p euandri enſis. et regius honor pro regis
honor. hoc autē intereſt inter pˀonomica et poſ
ſeſſiua. ꝙ pˀonomica filios uł nepotes ſignificant
Poſſeſſiua autē non ſolū filios uł nepotes ſignifi
cant. ſʒ omnia que pn̄t eſſe in poſſeſſione. Et pa
tronomica a ꝓꝓiis tantū deriuanī. Poſſeſſiua au
tē ab appellatiuis. Et ꝙ pˀonomica a maſculino
dn̄dunt pleꝝꝗ genē rariſſime autem a feminino
nec ꝓꝓrie qn̄ a matribus fiūt. Poſſeſſiua autē ab
omnibus naſcuntur generibus. Et ꝙ pˀonomica
ad homines ptinent uł ad deos. poſſeſſiua uo ad
oīs res. fiūt autē poſſeſſiua a nominibus. ut ce
ſar ceſareus. uł a ūbo. ut opto optatiuus. Vel ab
adūbiis. ut extra extraneus. Et uel mobilia ſunt
ut marcius marcia. uł fixa. ut ſacrariū. donarium
armariū. Poſſeſſiua autē dicimus non ſolū poſſeſ
ſionem ſignificantia. ſʒ eciā que formā hn̄t poſſeſ
ſiuoꝝ. Sunt enim quedam gentilia ſimileꝫ poſſeſ
ſiuis hn̄tia formam. ut romanus ciuis. et roma
nus ager. Quedā autē et ꝓꝓria eadem et gentilia
et poſſeſſiua. ut latinus filius fauni. et latinus ci
uis. et latinus ag. Alia tm̄mō ꝓꝓa formantur poſ
ſeſſiue. ut qn̄tilianus iulianus Alia loco pˀonomico
rūʒ poſita. ut emilianus ſcipio. et octauianus ce
ſar. Et eadem forma. agnomina quoqꝫ multa inue
nires ut affricanus. pſicus. getulicus. creticus Alia
autem ſunt eiuſdem deriuacōnis. que ex materia
pn̄cipaliū conſtare ſignanī. ut ferreus a ferro fac

tus. Similiter argenteus. aureus. marmoreus. A
lia ex morbis. ut cardiacus. Alia a pfeſſionibꝫ.
ut mathematicus. gmmaticus. rethoricus. Alia a
diſciplinis. ut ariſtotelicus. ſocraticus. Alia que pri
mitiuoꝝ ſimiliter pnt habere ſignificacōm. ut ex
ius p trax. ¶ De accentu poſſeſſiuoꝝ hm̄ꝰ i an
nus. ut hiſſinuſ ſup dixi in ſecūd pte de accentu
ubi agitur de deſinentibꝫ in inus. Et ſcias ꝙ poſ
ſeſſiua nomina aſcendentibus. i. ſupioribus nō ſo
lent adiūgi. ut hectoreus pater non dicimus. fra
ter uero uł ſuuſ dicimus. pnomina uo ſuperiori
bus eciā adiūguntur. ut meus pater. ¶ Circa con
ſtructionēꝫ poſſeſſiuoꝝ conſueuit dubitari. an poſ
ſeſſiuū poſſit recipē adiectiuū ex pte poſſeſſionis
non gtā genitiui in eo intellecti. ut ſcꝫ congrue di
catur. filius ſocraticus albi currit. gtiſ enīꝫ poſſeſ
ſoris intelligitur in poſſeſſiuo in omni caſu. Dico
ꝙ ſic. et hoc uult pr. qui in pmo minoris talē la
titudinem ponit. Subiectōneſ nominatiue hūt ap
pellatoꝝ et pprioꝝ. Hic enīꝫ appellatiuoꝝ et ppri
oꝝ tenenᵗ adiectiue. rōne iſtius gtī primitiū noim
in eo intellecti. et ē ſenſus. Subiectōnes nominati
ue. i. nominū. Nominū dico appellatoꝝ uł ppoꝝ
hūt. In euangelio eciam luce di. Tuam ipſiuſ ani
mam ptranſibit gladius. i. tuiipſius. ¶ Item queri
tur qn̄ nomen ppum pſone dignitatis uł officij
requirit determinari p ppum nomē loci. uł patri
um uł aliquod poſſeſſiuū. qualiter ſit dn̄duꝫ. Ad
hoc dico. ſi uis determinare originēꝫ debes ponē
adiectiuū nominiſ loci cum ppone. ut petruſ de bo
nonia. et albertus iudex de florentia. Si autē uis
notare poſſeſſionem. tūc dignitas uł officiū aut
ē tempale aut ſpūale. ſi eſt tempale tūc debet po
ni gtūs loci. uł gtūs pluraſ poſſeſſionis. ut ptās
bononie uł bononienſiū. ſilr rex francie rex fran
coꝝ. Si autē dignitas ē ſpūalis dꝫ poni nomen pa
trium in conformitate actiuiꝫ. cū nomine digni
tatis. ut archiepūs ianuenſis. archidiaconus flo
rentinus. et raro uł nunꝗ florentie uł florentinoꝝ
ianue uł ianuenſium.

Ota eciā ꝙ iſta quatuor pnomina meuſ tu
us noſter et ueſter. licet diuſificenᵗ in perſo
nis ex pte poſſeſſoris. tamen ex pte poſſeſſionis
ſunt tercie perſone. Et ideo ūbū poſſeſſionis ſiue
añcedentis debet concordare ſecū in numero et p
ſona. ſicut ntūs cuꝫ ūbo. Verbum autē huiuſmo
di relatiui qui uariatur in pſona et numero. quā
do ſcilicet unus actus redditur poſſeſſori. et alius
poſſeſſionis. ut meus filiuſ qui lego diſputat. Tu
us filius qui legis diſputat. noſter filius qui legi
mus diſputat. Veſter filius qui legitis diſputat.
Qn̄ autem ambo ūba ſiue actus reddūtur poſſeſ
ſioni debent ambo ūba eſſe tercie perſone. ut me
us filius qui legit diſputat. tuus filius qui legit
diſputat. Noſter filius qui legit diſputat. Veſter
filius qui legit diſputat. et ſimilia. Sciendum eſt
inſuper ꝙ poſſeſſiuoꝝ quedaꝫ ſunt poſſeſſiua uo
ce et ſignificacōne. ut ſocraticus. Quedam uoce et
non ſignificacōne. ut extraneus et optatiuus. qdaꝫ
ſignificacōne ſꝫ nō uoce. ut celeſtis. ¶ Nō eſt eciā
ignorandū ꝙ forme poſſeſſiuoꝝ ſunt qtuor. due
ſumpte a grecis. et due a latinis. A greciſ in cuſ ut
cipriacus. et in us puram. ut hectoreus. A latinis
in nus. ut romanus. uł in ius. ut catelinariuſ quo
rum formacōnes ſunt uarie et diuſe. ¶ De ſingu
lis uideamus. et pmo de poſſeſſiuis deſinentibus

Poſſeſſiua in cus deſinentia. ſi a pri in cus.
mitiuis habeant c. pares hn̄t illis ſillabaſ ut
itace itacus. Alia uero omnia a uł i an̄ cus hn̄t
a ſiue ſint a ntō uł genitō deriuata. una ſillā vin
cūt ea ex quibus deriuanᵗ. Et ſi primitiua habue
rint i pnᵗ. h aſſumunt an̄ cus. ut ilium iliacus. ſi
o pmitiua habuerint. tūc hec i hn̄t an̄ cuſ dn̄ſ fa
cit dn̄icus. Et ſciendū. ꝙ non ſolū a pmitiuiſ ſed
eciam a deriuatiuis deriuanᵗ huiuſcemodi poſſeſ
ſiua nomina. ut tros troicus. affer affricus. gram
maticus gmmaticus. italus italicus. nam italia ita
liacus debuit facere. ciprius cipriacus. Nam cipruſ
facit cipricus. cardia cardicus. ilium iliacus. mulio
mulionis mulionicus. Predcā poſſeſſiua corᵗ penᵗ
Vidimus de poſſeſſiuis deſinentibus in cus. uide
amus de deſinentibus in us puram.

In us puram deſinūt poſſeſſiua tam greca ꝙ
latina añte e pō uł e corᵗ uł i corᵗ. uł o pō
uł ae uł oe dyptongo. E hūi ut ceſareus ferreus
uitreus. marmoreus. et fere omnia ad materiam
ptinencia e breuem ante us hn̄t. ut plumbeus ar
genteus Inueniunᵗ autē pauca ſine e. ut a quer
cu quercius Et a corulo corulus. ab abiete abieg
nus Itē oleaginus faginus. E uero longam ſpon
deus. plebeus. I breuem. ut marcius. i. bellicoſus O
pō herous. ae diptōguꝫ. ut ſabaeus. tholomaeus
Hec autēꝫ ae diptongum hn̄t pnᵗ que a feminis
in e longam apud grecos deſinentibus. uel que a
ūbis grecis circūflexis deriuanᵗ. ut cerce cercaeus
pyle plaeus. drone dronaeuſ ptolome ptolomaeꝰ
Oe añcedente. ut euboea euboeiſ Et ꝙ apud gre
cos in multiſ oe dyptongus inuenitur ante o ſci
re debemus ꝙ ſolent latini mō eam in e longam
conūtere. ut ſpondeos ſpondeus Eſt autēꝫ qn̄ ab
iectione i. e corᵗ ponunt ante us. ut hectoreus. age
norius. in quo iones ſequunᵗ. more eciam ionico
p ei diptongo. e longum ponimus. ut achilleius
dn̄tes ¶ Determinauimus de poſſeſſiuis deſinen
tibus in us puram. determinemus de poſſeſſiuis

In nus poſſeſſiuoꝝ ter deſinentibus in nus
minancium forme et ſignificacōnes diuſe in
ueniuntur quibus latini frequenter utunᵗ in ſig
nificacōne poſſeſſiua. ut ceſarinus Inuenitur autē
in quibuſdam a longa an̄ nus. ut campanus. hiſ
panus. In alijs e longa. ut abienus. rabienus ege
nus In alijs i longa. ut camerinus. uicinus. femi
ninus Inuenitur eciam i breuis g añcedente in hijs
que ab arboribus deriuanᵗ. ut oleaginus Et ab
hijs que ab aduerbijs naſcuntur tempalibus. ut
cras craſtinus. horno hornotinus. diu diurnus. u
quoqꝫ longa ante nus ut tribunus R eciam et l.
inueniuntur ante nus. ut externus. heſternuſ hi
nuſ colurnus. ficulnus. populnus Plautus in caſſi
na Sꝫ mane dum iſtec aut populna ſors aut abi
egna eſt tua ¶ Conemur ergo ſicut poſſimus ex
ponē racionem penultimaꝝ in ſupdictis formis
litteraꝝ ¶ In a deſinencia añcedente aliqua conſo
nante ſeu uocali. pducta eadem a et accepta nus
faciunt deriuatiuū. niſi ſint muroꝝ animalium ut
ſilla ſillanus. roma romanus. nola nolanus. ſilua
ſiluanus Excipiunᵗ iugurtinus. meſſalinus. terre
nus. que qͥuis a nominibus in a deſinentibus cō
ſonante antecedente deriuentur. non ſeruauerunt
tamen a De muſtelinus et aquilinus paulo poſt
tractabiᵗ A pluribus ꝗ in ae diptongum deſinē
tibus. uł in a deriuata poſſeſſiua. ſimiliter a pō

hn̄t ante nus ul' na ul' num. ut thebae thebanus
cumae cumanus. Signa anteſignanus. Membra
membrana. quod eſt femininum. Poſſunt tamen
hec duo et a ſingularibus eſſe. ſcʒ a ſignū et mem
bro. quod paulopoſt oſtendetur. Similiter a habent
an̄ nus poſſeſſiua que deriuant a nominibus in
ius terminantibus. ul' aduerbijs in e longam ut pō
peius pompeianus. tullius tullianus. iulius iulia
nus. uigilius uigilianus. ſaluſtius ſaluſtianus. coti
die cotidianus. Similiter a meridie meridianus.
hodie tamen hodiernus facit. Similiter a longam
hn̄t an̄ nus ea que deriuant a nominibus in cus
uel in culus deſinentibus. que ſunt ultra duas ſil
labas. Ut ſunt ruſticus ruſticanus. Publicus pu
blicanus. tuſculus tuſculanus. excipitur a maſcu
lino quod ē deriuatiuū maris maſculinus factus
Nā diſſillaba in cus deſinentia ſine a ſunt. ut mā
cus marcinus. lacus lacuna. porcus porcinus. In
um quoqʒ neutra conſonante antecedente in deriua
tiuis a pnl' longam hn̄t an̄ nus ut oppidū oppida
nus. ſpoletū ſpoletanus. caſtellū caſtellanus. bene
uentū beneuentanus. Similiter a hn̄t pnl' longa
an̄ nus pleraqʒ uenientia a nominibus tercie decli
nationis. ut ceſar ceſaris ceſarianus. fons fontis
fontanus. urbs urbis urbanus. ſol ſolis ſolanus. ex
quo ſubſolanus. Ex eo .i. ex ſole ē eciā ſolinus p
priū. milo milonis milonianus. piſo piſonis piſo
nianus. quāuis quidā et piſoninus et miloninus di
cere putauerunt. ſʒ a ppriis deriuata pleraqʒ i hn̄t an̄
a. ut iouis iouianus. ceſaris ceſarianus. poſſumus
tamen dicere. quod a ceſarius et milonius et piſonius
et iouius deriuata ſunt ceſarianus. milonianus pi
ſonianus. iouianus. lux lucis lucanus. a quo com
poſitū eſt antelucanus. Ex eodem .i. ex luce eciam
naſcitur lucina. Vetus ueteris ueteranus. limes li
mitis limitanus. ancon anconis anconitanus. Hoc
tamen eciam pt' eſſe ab anconites. ſicut poſt oſtē
detur. gades gadis gaditanus. Ideoqʒ autem dixi
mus pleraqʒ. quod a neutris in e deſinentibus deriua
ta i hn̄t an̄ nus. ut mare marinus. et ab alijs que
pares hn̄t ſillabas tam in ntō quam in genitō. ut her
cules hercul' herculinus. follis foll' follinus. men
ſis autē menſurnus et imber imbernus facit. ut in
fra dicet'. Similiter in ia deſinentia n antecedente
mutant ia in us et faciūt deriuatiua a primitiuis tn̄
hn̄tia n. ut hiſpania hiſpanus. hircania hircanus.
maritania maritanus. lanima lamnanus. Campa
nia campanus. et prod' a pnl'. Dardanus uo ppriū
eſt et primitiuū. ideoqʒ a cor' habet. abuſiue tamē
poete p dardanio ponūt dardanū. Si uero an̄ ia
aliam non n habuerint conſonantē. i longam hn̄t
ab eis deriuata an̄ nus. ut placentia placentinus
Que uo apud grecos a nominibus urbiū deriuata
in tes deſinūt ea apud latinos in tanus plerumqʒ
efferūt ut anconites tanus. tripolites tanus. nea
polites tanus. mutant enim es in a prod' et accipi
ūt nus. Similiter a ſalapia ſalapitanus. a gadibus
gaditanus. a tauromínio taurominitanus. Inue
niūtur tamen autoritate ueterum ul' euphonie cau
ſa et maxime in ppriis quedam nomina non ſʒā
na predictas regulas. ut ligus liguris ligurinus non
ligurianus. cenſor cenſoris cenſorinus non cenſo
rianus. Sic ergo ut patuit quedam poſſeſſiua de
ſinentia in us hn̄t a prod' an̄ nus. uide eciā infra
in poſſeſſiuis deſinentibus in inus. Quedam eciam
poſſeſſiua deſinentia in nus hn̄t r an̄ nus. de qui

bus ſic nota.

Nomina deſinentia in er ſi ſint tercie declinacō
nis ul' in ius faciunt genitiuū accepta nus ip
ſo ntīo facit diriuatiū. ut pater paternus. uer uernus
acer aceris p arbore acernus facit. alter alternus.
illa ſcʒ obſeruata regula de nuris animalibus que
faciunt in inus. ut infra dicam. ideoqʒ anſer anſe
rinus. paſſer paſſerinus dicimus. Ab aduerbijs quo
qʒ uenientia in ra deſinentibus r hn̄t an̄ nus. ut
infra infernus. extra externus. Ab alijs quoqʒ ad
uerbijs temporalibus inueniūtur quedā r an̄ nus hn̄
tia. ut noctu nocturnus. diu diurnus. Heri alterni
tatis cauſa facit heſternus. ſemp ſempiternus. In
terna eciam deſinentia ſimiliter faciūt deriuatiuum
ut fabraterna fabraternus. etas quoqʒ eternus. An
tiqui tamen euitas et euiternus ab euo dicebant
uetus preterea ueternus facit non ſolū ueteranus ſʒ
diuerſas hn̄t ſignificacōnes. quercus eciā quernus.
colurus colurnus. tacitus taciturnus. menſis mēſur
nus. ſic enim cicero poſuit p menſurnis. in primo
rethoricorum per quedam eternitatis. cū alicuius ani
menſurni. diurni. nocturni. ueſpertini. certa ſignifi
cacōne. Ab hieme quoqʒ uel hiembre hymbernus
fit. Sic ergo ut uidimus quedā poſſeſſiua deſinē
tia in nus hn̄t a an̄ nus. et quedam r. Quedā eci
am poſſeſſiua deſinentia in nus habent i an̄ nus
de quibus tales dantur regule.

Deſinentia in er ſi ſint ſecūde declinationis. et
in us. conſonante antecedente eiuſdem declina
cōnis. exceptis in cus ſup duas ſillabas. ul' in cu
lus. de quibus pauloan̄ docuimus. Et in um deſi
nentia ppa ſi faciūt deriuatiua in inus terminan
tia. i longam hn̄t pnl'. ut auſter auſtrinus. adult'
adulterinus. libertus libertinus. diuus diuinus. ru
fus rufinus. mancus mancinus. puſium puſinus
camiſiū camiſinus. Excipiūtur ab humus huma
nus. A mūdo mundanus. a xpo xpianus. et a pa
gus paganus. et a priſcus priſcianus. ſʒ hoc mag'
a priſco uidetur eſſe deriuatiuū. dn̄s eciam fac' do
minicus. Nam quod a tauromínio taurominitanus di
cimus ſequimur grecos. qui taurominites dn̄t. gen
tilia enī apud grecos in tes deſinentia mutant es
in a et accipiūt nus. cū in hanc formā ueniūt. ut
taurominites taurominitanus. metropolites metro
politanus. Item i longam ſeruant omnia que a no
minibus mutorum animalium cuiuſcumqʒ ſint decli
nacōnis in hanc formā. ut aper apri aprinus. cap
capri caprinus. taurus tauri taurinus. ferus uel fe
ra ferinus. Lepus leporinus. formica formicinus
hirundo hirūdininus. aquila aquilinus. Muſtela
muſtelinus. quamuis in a deſinant tn̄ non hn̄t a an̄
nus in deriuatiuis. Item leo leonis leoninus. iuuex
iuuencis iuuencinus. Ouinus quoqʒ ab oue. et ſuinus
a ſue. Nā ouilla et ſuilla diminutiua ſunt. In nus
enim deſinentia ul' in na ul' in nū. ſi faciunt dimi
nutiua abiecta n duas aſſumūt l. ut unus ullus.
una ulla. unū ullū. uinū uillū. geminus gemellus
gemina mella. geminū mellū. ſic ergo ouina ouil
la. ſuina ſuilla. Inueniūtur quedam in inus pe
nultimā corripientia. ſʒ que a primitiuis non hn̄t t
ut diu diutinus. cras craſtinus. homo homotinus
prius ul' priſcus priſtinus. Nā conſtantinus et deme
trinus a primitiuorum genitiuis hn̄t t. ut matutinus
a matuta que aurora intelligitur. mediaſtinus au
tem a medio et ſtando ul' tenendo componi uide
tur. fiſcina autem cor' pnl' quō fuſcina. Cur ergo

piſcina producitur. qꝛ ſine dubio deriuatū ē a piſ
ce. fiſcina autē a fiſco. An fiſcus a fiſcina an neutrū
a neutro deriuet̄ dubiū ē Naȝ nec fiſcina a fiſco
nec pagina a pago. nec muria a muro. nec armini
um ab armo deriuata cū ſint primitiua pnt̄ corri
puerunt. Sin autem in er deſinentia tercie ſunt de
clinacōnis. uł in ius faciūt genitiuū accepta nus.
ipſe ntūs facit deriuatiuū. ut uer ūnus. Pater pa
ternus. ut dixi ſup̄. Item deſinentia in ia n antece
dente. mutant ia in us et faciūt deriuatiua. ut hiſ
pania hiſpanus. laninia laninus. ut dixi ſup̄ ubi
egi de poſſeſſiuis deſinentibus in nus. Si uero anī
ia aliā ñ n hūerint conſonantē. I ꝓd hñt ab eis
poſſeſſiua deriuata ante nus. ut placentia placenti
nus. anagnia ꝗ qꝛ g añ n habet anagninus facit
Similiter alexandria alexandrinus. numantia nu
mantinus. antia antinus. Iteȝ ut dixi ſup̄. In cus
deſinentia ſi ſunt diſſillaba non hñt a añ nus. eo
rū poſſeſſiua ſꝫ ſunt ſīi a. ut mancus mancinus la
cus lacuna porcus porcinus. Item poſſeſſiua ueni
entia a nōibus tercie decli deſiñtibꝫ in e hñt i ꝓ
ductam añ nus. ut mare marinus. p̄neſte preneſti
nus. et ab alijs que pares hñt ſillabas. taȝ in no
minatō ꝗ in genitō. ut hercules herculinus. ūres
ūris ūrinus. follis follis follinus. In gnus quoꝗ
uł gna uł gnū terminantia longam hñt uocaleȝ
penł. ut a regno regnū. a bene benignus. a male
malignus. ab abiete abiegnus. a pino pignus. In
ueniūtur tamen ut ſup̄ eciam dixi autoritate ue
terū uł euphonie cauſa quedam nomina non ſer
uantia ſup̄ dcās regulas. ut ligus liguris ligurinus
non ligurianus. cenſor cenſoris cenſorinus nō cē
ſorianus. ¶ Egimus de poſſeſſiuis deſinentibꝫ in
nus. nūc agamus de poſſeſſiuis deſinentibꝫ in rius

Poſſeſſiua quedaȝ inueniūtur in ius ſiue rius
deſinentia. vñ nota ꝙ in latino ſermone nō
ſolum utimur predictis formis. ſꝫ eciam ꝗꝑis qui
buſdam latinoꝝ. ut in us uł in a uł in vm pluā
añcedente n. ut cantilinarius. hereditarius. uxori
us. flacaria. piſanariū. Et ſcias ꝙ ꝗuis forma ſit
poſſeſſiua hec que in rius deſinit. tamen diuſa ſig
nificacōnis nomina in hac forma quoꝗ inueniū
tur. Nam alia ab officijs. ut tabernarius. tabella
rius. hoſtiarius. erarius. Alia a dignitatibus. ut p̄
torius. p̄fectorius. queſtorius. cenſorius. Que tñ
poſſeſſiua hñt ſignificacōnem aliā ab alijs rebus
in quibus ſunt. uł de quibus ſunt. uł quas hñt In
quibus ſunt. ut collariū quod in collo ē Menſo
riū qđ in menſa. motorium quod in motu ē pal
mariū quod in palma ē. hoc ē in laude. de ꝗbus
ſunt. ut frumentaria lex. i. lex de frumēto. numu
laria lex de numis. et agraria lex de agris. ex hiſ
autem quas continent ut vinaria cella que habꝫ
vinū. et armaria in quo arma poſita ſunt. ſic ui
olariū. roſariū. uiridariū. ¶ Et ſcias ꝙ ꝗuis ſicut
oſtēdimus diuſas hñt ſignificacōnes ſup̄ dcē for
me nominū tñ maxima pſ eoꝝ apud latinos poſ
ſeſſiuoꝝ habet demonſtracōnē Ideoꝗ hꝫ inter poſ
ſeſſiuoꝝ ſpecies poſuimus. Non ē autē hꝫ ignorā
dum. ꝙ eciam in is et in er terminantiū deriuati
uoꝝ multa ponūtur et inueniūtur ſignificacōnis
poſſeſſiue apud nos. ut ciuilis. hoſtilis. celeſtis lu
naris. caſtrenſis. equeſter. pedeſter. paluſter. quoꝝ
quia diuſe et uarie ſunt forme et ſignificationes.
poſtea cū reliquis ſpeciebꝫ denominatōꝝ per ordi
nē tractauimus. nūc de nomine compatiuo uidea
mus

Compatiuū.
nomen ē illud quod cū poſitiui intellectu
uł cū aliquo ꝑticipe ſenſu poſitiui magis
adūbium ſignat. ut fortior magis fortis. et ulteri
or magis ultra ꝗ ille qui ultra ē. Fiunt autem cō
patiua a nominibus adiectiuis. ut albus albior. a
ūbis. ut detero deteris deterior. A ꝑticipijs nomi
naliter poſitis. ut indulgens indulgentior. Ab ad
ūbijs ſiue ꝑpōnibus. ut extra exterior. ¶ Et ſcien
dum ꝙ ut dicit ꝑs in iij li a. localia adūbia ſiue
prepōnes ex quibus compatiua naſcuntur nomi
na pene ſunt hꝫ. extra terior. ultra terior. cit̄ terior
ſup̄ pior. infra ferior poſt rior ꝓpe ꝓpior. añ rior
penitus penitior. Apuleius in ꝑmo hmeatore Vi
ſus eſt ei adoleſcens. honeſta forma. qꝫ ad nupci
as exornatus trahē ſe in penitiorem ꝑtem domus
. i. ſecretiorem Sunt autem que compari pñt no
mina uel ſecunde uł tercie declinacionis Et ſi ſunt
ſecunde. mobilia ſunt. i. in a faciunt feminina. et
in um neutra Et uel in er uł in us deſiniūt Et aſ
ſumencia gtō or. faciunt compatiua. corripiunt tñ
pnł i. ut tener teneri tenerior. Niger nigri nigrior
clarus clari clarior ¶ Notandum ē ꝙ ſiniſterior
quaſi a gtō ſiniſteri uideat̄ eſſe factum. cū in uſu
ſiniſter ubiꝗ repiatur. Que autē ueniūt a nomi
nibus tercie formant̄ a datiuo addita or. ut felix
felici addita or fit felicior. P̄ter illa que ueniunt
ab hijs nominibus. bonus. malus. magnus ꝑuus
dexter. ſiniſter. magnificus. multus. iuuenis. et a
micus. ſꝫm quoſdam. que irregulariter compant̄
Itē hñtia uocalem añ alteram uocalem. compati
ua non hñt. ſꝫ aſſumūt loco eius poſitiuū cū ma
gis. ut pius magis pius piiſſimus. et arduus ma
gis arduus arduiſſimus. Vñ ūſus. Regula gram
matice ꝓhibet certiſſima lege. Ne quis ius uł uus
compet abſqꝫ magis. ut egregius. pius. arduus et
hoc fit duabus regul̄ repugnantibus. quarū vna
ē Omne compatiuū debet ſupare ſuū poſitiū vna
ſillaba. ut fortis fortior. Alia talis eſt. I poſita in
ter duas uocales vim ſuam ſuantes in ſimplici
dccōne. accipitur ꝓ duplici conſonante. et tranſit.
ad ſeqñtem ſillām. ut maior. et peior. Si enim I
remaneret uocal̄. contingeret hiatū intolerabilem
fieri. tribus uocalibus iūctis ꝑ tres ſillabas conti
nue poſitis nulla conſonante media. ſi dicamus pi
ior ardiuor. Itē omnia compatiua in or cō. ſunt
ge. et mutata or. in us faciūt neutra. excepto vno
quod ſolum cū fit a poſitiuo quantū ad ſuā uo
cem fixū ſuabit eius genus. hꝫ ſenex huic ſeni. hꝫ
ſenior. ꝗuis hoc quoꝗ uetuſtiſſimi cōmune acci
pientes hꝫ et hꝫ ſenex ꝓferebant. Pomponius in e
pigrāmate. Tua amica ſenex eſt Item compatiua
deſinentia in or faciūt ablatiuū in e et in I. ut hic
et hꝫ melior et hꝫ melius. Ablatō meliore uł meli
ori. excepto ſenior. quod facit in e tantū. Inuenit̄
eciam a nequam. quod ē indeclinabile triū generū
tam compatiuum ꝗ ſuplatiuū. ut nequam nequi
or nequiſſimus. Ab adūbijs uero deriuatiua in ra
deſinentibus mutant ra in er et accepta ior faciūt
compatiuū. ut extra exterior. ultra ulterior. citra
citerior. Infra inferior. ſup̄ ſuperior. Similiter in
erior faciunt poſt et añ. ut poſterior et anterior.
ꝓpe uero ꝓpior facit. Et detero deterior. Et a ſepe
adūbio poſitiuū uł compatiuū non legi. Suplati
uū poſuit catho. ꝓpter diem atqꝫ fenus ſepiſſimā
diſcordiam fuiſſe. Sed querit ꝑs an prior ſit com

patiuū.et dicit ꝙ ſic.quia in or deſinens cōmune
in us facit neutꝝ.quod in nullis alijs niſi in com
patiuis inuenitur.Et uidetur a p̄dem adūbio naſ
ci.quod abiecta dem accipit or.et facit compatiū
prior.Sed i cor̄.quia in nullo compatiuo i ante
or ꝓduci p̄t.In ſuplatiuo uo ſuauit ꝓductōnez
accepta mus.p̄mus.Ex quo aliud adūbium naſ
citur.primo uł p̄me.Vn̄ terencius in andria cō
poſitū dixit ap̄me in uita eſſe utile.Inuenit̄ eciā
p̄or ꝓ melior poſitū.et tūc ſine dubio habꝫ vim
compatiui.et p̄mus ꝓ optimus.et tūc ſuplatiui
ſignificacōnem obtinet.Vt uigił in viij.Et p̄mos
iuuenū tot miſit ordo.p̄mos poſuit pro optimos
Et ſcias ꝙ ſicut alter de duobus.et alius de mul
tis dicitur.ſic prior de duobus.et primus de mul
tis ſolet dici.ut dicit p̄s in iij libro a.Vn̄ uerſus.
De multis ꝓpe p̄muſ dices alius ꝗ.Sed prior ac
alter dic concordare duobus.Et ſciendū ꝙ apud
latinos diminucōnem quoqꝫ accipiūt quedā com
patiuoꝝ.quod apud grecos non inuenit̄ ut gran
diuſculus.Maiuſculus.minuſculus.meliuſculus.
Omnia tamen hec a neutro compatiui.adieccōne
culus inuenio fieri.ut ḡndiuſ grandiuſculuſ ꝛc.Tā
et q̄ adūbia tamen compatiuo et ſuplatiuo adij
ciūtur.cū duo uł plures compatiui uł ſuperlatiui
diūſe ſignificacōnis poſiti inter ſe equant̄.uł idē
geminant̄ ut tam iuſtior q̄ felicior eneaſ hectore
Minus autem adūbiū eſt.qn̄ cum poſitō poſitiū
uł iūctum.contrarie ſignificacōnis compatiuū de
monſtrat.ut minus ſtultus ꝓ prudentior.Terenc̄
in eunuco.Hic nemo fuit minus ineptus ꝓ pru
dentior.Eſt tamen qn̄ pro non adūbio ponit̄.ut
minus bonus ꝓ malus.Magis quoqꝫ adūbium
non ſolū poſitō ſꝫ eciam compatō iūgitur.qn̄ ip
ſe compatiuus uł ad ſe uel ad aliū compatur.vt
achilles enea fortior mag̃ q̄ iuſtior.et aiax ulix
e fortior magis q̄ diomede.Compatiuus autem
gradus ablatiuo caſui iungitur utriuſque numeri
Interdū tamen et ḡtō.qn̄ q̄ adūbium ſequit̄ Su
platiuus autē genitō plurali uł ſingulari iūgitur
qn̄ ip̄m nomē ſingulare multitudinem ſignificat
ut fortiſſime gentis.¶ Eſt eciam regula ꝙ quem
cūqꝫ caſum regit poſitiū.et eundem regit compa
tiuū et ſuplatiuū.p̄ter coꝝ p̄ncipalem conſtructi
onem.Vn̄ ſicut bn̄ dicitur.Sum ſimilis petri uł
petro.ita bene dicitur.ſum ſimilior tui uł tibi io
hanne.¶ Nota tamen ꝙ fit abuſio in comparati
uo tribus modis.ſcilꝫ ſignificacōne.conſtruccōne
et officio.Significacōne.qn̄ non ſignificat augm̄
tum ſui poſitiui.ut potiſ potior.ut ponticū mare
ē dulcius q̄ cetera maria.i.minus amaꝝ.Vn̄ dic̄
p̄s.Eſt qn̄ compatiuū ad contraria compatur.et
minus poſitō ſignificat.ut mare ponticū dulcius.
q̄ cetera.h̄ enim non ad dulcia.ſꝫ ad amara fcā
compacōne oſ̄ditur.paꝝ aliq̄d dulcedinis q̄ cetera
habere ponticuꝫ mare.Conſtruccōne.qn̄ non con
ſtruit̄ cū ablcō.uel cū ſimili caſu mediante q̄.ut
maior iuuenum ꝓ iuuenibus.et maior boꝝ cari
tas ꝓ hijs.Officio.qn̄ non ſignificat poſitiua cū
magiſ adūbio.ut triſtior.i.triſtis.Vn̄ in apocał
xxiiij ſenioreſ ꝓ xxiiij ſenes.

Superlatiuum ē quod uł ad plures ſui gene
ris compatum ſupraponit̄ omnibus.uł ꝑ
ſe ꝑlatū intellectū habet cū ualde adūbio
poſitiui.ut fortiſſimus grecoꝝ achilles.i.fortiſ ſu
per oīs grecos.Si autē dicam.fortiſſimuſ hercu
les fuit.non adijciens quoꝝ.intelligo ualde fortiſ
Conſtruit̄ autem ſuperlatiuū cuꝫ genitiuo plurali
uł cum genitō ſingulari nominis collectiui.ut ſor
tes ē fortiſſimus romanoꝝ.ſortes eſt fortiſſimus
romane gentis.Aliqn̄ tamen abſolute ponitur et
equipollet ſuo poſitō et ualde adūbio.ut petrus
ē fortiſſimus.i.ualde fortis.Habꝫ tamen ſuplati
uū p̄ter ſuam p̄ncipalez conſtruccōnem.conſtruc
cōnem ſui poſitiui.Vn̄ ſicut bn̄ dicitur.ſum ſimi
liſ platonis uł platoni.ita congrue d̄r.ſum ſimilli
mus platoni uł platonis.et ſum digniſſimuſ iſto
ꝝ laudis uł laudū.¶ Item nota ꝙ ſuplatiuuꝫ
qn̄oqꝫ uenit ſuperlatiue et ꝑtitiue.et ſm̄ hoc incon
grue d̄r.ſortes ē fortiſſimuſ aſinoꝝ.i.ualde fortis
de numero aſinoꝝ.Qn̄oqꝫ uenit ſuperlatiue et non
partitiue.Et ſm̄ hoc congrue d̄r.ſortes ē fortiſſi
mus aſinoꝝ.i.ualde fortis ſuper aſinos.Item ſci
as ꝙ ſuperlatiua pn̄t concordare in genē cum ſe
qn̄tibuſ genitiuis.ut homo ē digniſſima creatura
rū.Pn̄t eciam diſcordare.Vn̄ orac̄.quid agiſ dul
ciſſime reꝝ.Sed uide.ſupellatiua ſunt uera adiec
tiua.q̄ naſcūtur a nominibus adiectiuis.et ideo
debent concordare cum ſuis ſubſtantiuis in tribꝫ.
in numero genē et caſu.Vn̄ bn̄ dicitur.margari
ta ē pulcherrima lapidū.Item ſuplatiua habent
quandā naturam ꝑticōnis.et ideo pn̄t concorda
re cū ſequenti genitō.Vnde bene d̄r.margarita ē
pulcherrimus lapidū.ſed cetera ꝑtitiua non ſunt
uera adiectiua.Et ideo tantum debent concordare
in genē cū genitō ſequenti.et non diſcordare.vn̄
bene d̄r.homo ē vna reꝝ.Sed male d̄r.homo ē
vnus reꝝ.¶ Item poſtq̄ de ꝑtitiuis feci mencōnē
uolo te ſcire.ꝙ ꝑtitiuū tenetur concordare cū ge
nitiuo in queꝫ ꝑtitur in genē.Sed ille gtūs habꝫ
utꝝqꝫ numeꝝ.ut aliquiſ hominū currit.uł aliqui
hominuꝫ currūt.Si uero declinatur tantū in plu
rali numero.dn̄t concordare in genere et n̄o.ut
nuptiaꝝ alie bone alie male.Sꝫ nuptiaꝝ alia bo
na alia mala incongrue d̄r.Itē ſi fiat ꝑticō in ge
nitō ſingulari nominis collectiui.tūc trahit gen9
a rebus ſuppoſitis.et non a genitō.Vn̄ ſi fiat ꝑti
cō ꝓ mare erit maſculini generis.ut vnus iſtius
populi ē petrus.Si autē fiat ꝓ femina tunc erit
feminini generis.ut vna iſtius populi ē berta.ſi
autē fiat ꝑticō pro re inſenſata.tunc erit neu.ge.
ut iſtius aceruj aliud ē ferrū aliud ē lapis.Si au
tem ponit̄ ꝑtitiū nomen cuꝫ nomine etrodito de
bet reſpicere genus quod ibi ē quia compacōnez
habet ad res ꝑ genitiuū ſuppoſitas.ſm̄ genuſ qđ
accidit genitō.et ſic ē dicendū.vnus celoꝝ.vna e
pulaꝝ.et non vnū celoꝝ et vnū epulaꝝ.non tn̄
ſequitur vnus celus uł vna epula.q̄ genus plu
rale ē fortius ſingulari.De hoc infra eciam dicaꝫ
in c de genē.cum de nominibus ethroditis agam
¶ Hic nota ꝙ ꝑtitiuū quinqꝫ modiſ reſpicit uł re
git genitiuū.Qn̄oqꝫ ſine diſcrecōne alicuiuſ accn̄tis
ut ubiqꝫ terraꝝ.Qn̄oqꝫ cū diſcrecōne generis.ut v
nus uiroꝝ.Qn̄oqꝫ cū diſcrecōne generis et numeri
ſicut in complexiuis.ut nuptiaꝝ alie ſunt vnum
alie ſunt plura.Non enim concedo ꝙ bn̄ dicatur.
nuptiaꝝ alia ē hoc.alia eſt illud.Qn̄oqꝫ trahit ge
nus a re ſuppoſita.ut huiuſ populi alius ē ſortes
aliuſ ē plato.uł alia berta alia helena.ꝓ feminis
Qn̄ uero non ſubeſt aliquiſ ſexus.debꝫ in neutro
ſumi.ut huius aceruj aliud eſt lignū aliud eſt la
pis.Qn̄oqꝫ reſpicit nomen extra ſumptū.ut ualde

mane vna ſabbatoꝝ. Nam habetur ibi reſpectus
ad hoc nomen die. fit etiam q̄nq̄ʒ tenuis ꝑtico͞. ut
Scire etiam te uolo. ꝙ Choc regni. hoc anni
ſcū dr̄. Quod ꝑ ſupabundantiam dr̄ vni ſoli
co͞uenit. ibi vnū ſolū uenit complexiue. tam pro
vno ꝙ̄ pro pluribus. uelut cū dicitur. iſti ſunt al
biſſimi hominū. Ecce illud quod ſupponitur per
hoc pronomen iſti dicitur vnum ſolum.

Formę ſuperlatiuoꝝ ſunt octo. due quidem in
quaſ plura deſinūt ſuplatiua. rimuſ et ſimus
Sex uero in quas pauca deſinūt. limus. ximus.
timus. remus. ſimus. nimus. Et omnia ſuplatiua
mobilia ſunt. i. ꝑ mutaco͞nem us in a faciunt fe
minina. et a in vm neut̄ De ſingul̄ ꝑ ordinem ui
In rimus deſinentia formantur ab Jdeamus
adiectiuis deſinentibus in er. addita in nomi
natiuo rimus. ſiue ſint ſecūde uel tercie declinatio
nis. ut pulcher crior pulcherrimus. acer acerrimus
tener tenerrimus. paup paupimus. ſaluber. ſalu
bris. ſalubre. formatur etiam a maſculino ſ̄ ana
logiam addita rimus. ut ſaluber ſaluberrimus. et
ſic de ſimilibus. p̄ter dextimus et ſiniſtimus. pro
dexterrimuſ et ſiniſterrimus. Maturus facit mat̄
rimus. Vn̄ dicit ꝑs in iij li. Maturrimus cuiuſ cū
poſitiuuſ maturus ſit. quaſi a no͞o matur qui nūc
in uſu non ē naſcatur. in er deſinentiū regulā ſer
uauit. i. in rimus terminat̄. Inuenitur et maturiſ
ſimus. ſm̄ analogiam in us terminantiū. Nupri
mus etiam ꝓferebant antiquiſſimi. vn̄ aduibium
poſuit acero. et q̄nq̄ʒ nuprime dictū. facile memo
rie mandatur. qui ſuplatiuus magiſ ab aduerbio
in er deſinente uidetur naſci. Nomen enim poſiti
uū in uſ deſinit. ut capro uidetur ueſter nuperus
cuius actū plautus ꝓfert. in captiuis recenſ cap
tū hominē nupeꝝ et nouiciū. et bene. ut ſuper ſu
pus. ſic nup nuperus debet eſſe. Veterrimus etiā
cum in us deſinat eius poſitiuus. tamen formam
in er terminantiū ſeruat in ſuplatiuo. ueterrimuſ
quaſi a ueter poſitiuo. quod cap̄ quoq̄ʒ approbat
autoritas. et uſus antiquiſſimoꝝ. Eminus cuʒ ue
ter occubuit ꝑamus. Cuius etiam compatiuuʒ ue
terior ꝓtulit plantus. In rimus eciaʒ a ūbo vnū
inuenitur. detero deterior deterrimus. et vnum a
normalū. peſſimus.

In ſimus deſinentia ſi ueniūt ab adiectiuis ſe
cūde declinaco͞niſ formant̄ a genito͞. addita s
et ſimus. ut albꝫ albi. addita s et ſimus fit albiſ
ſimus. Si uero ueniūt a nominibus tercie formā
tur a genito͞ addita ſimus. ut felix felicis feliciſſi
mus. locupleſ locupletis locupletiſſimus. p̄ter q̄
dam anormala. i. inequalia. que irregulariter co͞
parantur. ut malus peior peſſimus.

In limus autem tantū quinq̄ʒ deſinūt ſuplati
ua. cū ſuis compoſitis. et formant̄ ab adiectiuis.
tercie declinationis deſinentibus in lis. remota is
et addita limus. ut facilis facillimus. difficiliſ dif
ficillimus. Gracil̄ gracillimus. humil̄ humillimus
Simil̄ ſimillimus. diſſimil̄ diſſimillimus. agilis
agillimus. Iſta ſeptē enumerat ꝑs. quoꝝ cum in
is deſinant poſitiui. abiecta is et addita limuſ fa
ciūt ſuplatiuos. ſm̄ ꝑs. Ex hoc patet. ꝙ util̄ non
deſinit in limus. ſ; in ſimus. utiliſſimus. Item ex
hoc uidetur ꝙ poſitiua predco͞ꝝ ſcribūtur ꝑ vnū
l. ſed ſuplatiua per duo l. De predictis uſus. In li
mus quinq̄ʒ dat ſagus cetera linque.

In ximus duo tantū inueniūtur. Vnum ano
malū ut maximus. quod fit a poſitiuo ſecūde de
clinaco͞nis deſinente in us. ut magnuſ maior max
imus. Alteꝝ ab aduibio. ut ꝓpe propior ꝓximus
Quod tamen q̄n pro cognato accipitur eſt poſiti
uum. et habet compatatiuum. ſed non ſuperlatiū
ut proximior proximus.

In timus deſinit vnū anormalū optimus. Et
ab aduibijs ſiue ꝑpo͞nibus deriuata ſ;. ut int̄
interior intimus. ultra ulterior ultimus. citra cite
rior citimus. et p̄terea dextimus et ſiniſtimuſ ex
timus quoq̄ʒ pro extremus dicebant antiqui.

In remus ab aduibijs ſiue prepo͞nibuſ uenien
tia deſinūt hec. extra exterior extremus. ſu
p̄ ſupior ſupmus. poſt poſterior poſtremus. Ex
quo patet nec a ſupero neq̄ʒ a poſtero fieri co͞pa
tiuos ul̄ ſuplatiuos. ſicut nec ab infero infimus.
nam ſi eſſent a nomine ſupero poſtero infero. ſer
uaſſent regulā in us terminantiū ſecūde declinati
onis. que in ſimus ꝓferūt ſuplatiuuʒ. et facerent
ſupiſſimus et poſteriſſimus et inferiſſimus ꝛc͞. Et
ſciendū ꝙ hec ſola forma habet e prod͞ aū mus
cū omniſ alia forma ſuplatiui habeat i correptā
ante mus. vt pulcherrimus. dociſſimus. humilli
mus. maximus. optimus. minimus. infimus

In ſimus vnum ſolum deſinit ab aduibio de
riuatum. ut infra inferior infimus.

In nimus vnū anormalū deſinit. puuſ minor
minimus. Illud quoq̄ʒ notandum. ꝙ omnia
co͞patiua et ſuplatiua duaꝝ ſillabaꝝ nūm excedūt
exceptis prior et ꝑmus. et anormal̄ hijs minor
et maior et peior et plus. nec miꝝ cum poſitiua
ꝙ̄ ex quibus naſcuntur compatiua et ſuplatiua
biſſillaba ſint. ul̄ eo plus ꝑ genitōs et vnā ul̄ du
as aſſumentia ſillabas faciunt ſupradco͞s gradus
ut ditis ditior ditiſſimus. niger nigrior nigrimus
util̄ utilior utiliſſimus. ſimil̄ ſimilior ſimillimus.
infra inferior infimus. Suplatiuus uero ē quādo
compatiuuʒ ſupat vna ſillaba. ut q̄n in ſimus fi
nitur. iuſtior iuſtiſſimus. Et q̄n in rimus ſuplati
uus finitur. Si poſitiui ntūſ et gtūs pares hn̄t ſil
labas. ut teter tetrior teterrimus. Acer acris acri
or acerrimuſ Et q̄n par ē ut in limus terminatis
agilior agillimus. facilior facillimuſ Et q̄ndo vna
vincitur ſillaba. ut q̄n in ſimus. ul̄ in timus. uel
remuſ deſinit. ut inferior infimus. ultior ultimuſ
exterior extremus ul̄ extimus.

Diminutiuū ē quod diminuco͞
nem primitiui ſui abſolute demonſtrat. ut
rex regulus. i. puus rex. Ideo autem poſitiū
ē abſolute. ut dicit ꝑs in iij li. quia compatiua ꝙ̄
non ſolū augent ſ; etiam eſt q̄n minuūt vim pri
mitio͞ꝝ. ſ; non abſolute. Ad aliquid enim omnino
fit compaco͞. ut breuior dr̄ ad b͞uem. et anguſtior
ad anguſtum. Vn̄ ꝙ̄uis in hijs quoq̄ʒ compatiuis
inueniant̄ quedam diminutiua apud latinos. non
pn̄t tamen abſoluta eſſe cū a compatiuis ſint de
riuata. et ipſa ꝙ̄ compationem ſignificent. ut ma
iuſculus. minuſculus. neceſſe ē enim ad aliquid e
a comparari. ut terenciuſ in eunucho. Thais uxor
mea ꝙ̄ ego ſum maiuſcula eſt. i. puo maior ꝙ̄ e
go. Alia autem diminutiua. i. omnia que non a
compatiuis deriuant̄ ex ſe hn̄t diminuco͞nem et
nulli comparant̄ ut regulus. Diminutiua autem in
uenta ſunt tribuſ de cauſis. ul̄ cauſa neceſſarie ſig
nificaco͞nis. ul̄ cauſa urbanitatis. ul̄ cauſa adula
co͞nis. Vnde dicit ꝑs in iij libro. ubi agit de dimi

nutiuis. Solent autem diminutiua uł neceſſarie
ſignificacõnis cauſa ꝓferri. ut ſaluſtius. Poſtquaȝ
reguli in vnū conuenere. reguli .i. pui reges. Vel
urbanitatis ut iuuenal᷑. in ſat iij. Vnde fit ut ma
lim fraterculus eſſe gigantuȝ. Vel adulacõnis. et
maxime pueroꝝ. ut catulaſter. ancomaſter. petri
ciolus. ſergiolus. Deriuant᷑ ergo pleꝛqꝫ ab appel
latiuis. pauca eciam a ꝓpiis. et ſeruant genera pri
mitiuoꝝ. pleꝛqꝫ et ſepe inueniūtur diminutõꝝ di
minutiua in diuſas deſinentia formas. ut homo.
homuncio. homunculus. homullus. homullulus.
Sūt autem forme diminutiuoꝝ maſculini gener᷑
hec. culus. ulus abſqꝫ c. ellus. xillus. illus abſque
x. ullus. olus. cio. aſter. leus.

De diminutiuoꝝ deſinentiū in culus formacõ
ne ſic dicit pꝰ. Monoſillaba in es deſinentia
uocali ãtecedente cuiuſcumqꝫ ſint generis. et in er
omnia que ſunt tercie declinacõnis. et in us neut᷑
nῑo aſſumūt in maſculino culus. in feminino cu
la. in neutro culuȝ. ut flos floſculus. mas maſcu
lus. plus pluſculus. os oſculū. quod ꝗuis ſit for
me diminutiue. tamen qꝛ aliam habuit ſignificati
onẽ fecit ex ſe aliud diminutiuū oſcillū. Sus tañ
facit ſucula uł ſuſcula. Similiter faciūt in er ter
minantia diminutiuum. ut frater fraterculus. pater
paterculus. quod et ꝓpium inuenit᷑ mulier mulier
cula. paup pauperculus cula culum. mater matercu
la. excipitur uenter uentriculus. Sic qꝫ faciūt in us
neutra. ut munus munuſculū. corpus corpuſculū.
opus opuſculū. crus cruſculuȝ. thus thuſculū. Nec
non et compatiua in us neutri generis ſimilit᷑ fa
ciūt diminutiua. ſ; mobilia .i. maſculini feminini
et neutri generis. ut maius maiuſculus la luȝ. grã
diuſculus la lum. celerius celeriuſculus a vm. vñ
celeriuſcule aduẽbiū. ſicut a ſepius compatiuo ſepi
uſcule aduẽbiū. Plus quoqꝫ ꝗuis a maſculino uł
feminino compatiuis non ueniat. facit tañ pluſ
culus la lū. Vnde terent᷑ in forñ. Cum pluſcule ſu
p lectile opus eſt. Lepus quoqꝫ quod ſoluȝ in us
deſinens maſculinū uł epychenum diſſillabū lati
nū tercie declinacõnis eſt. aſſumit nῑo culus. et fa
cit diminutiuū ut lepus lepuſculus. pannus pãni
et panniculus facit. Ad hanc formaȝ poſitiua in
or deſinentia mutant or in us. et accepta culus fa
ciunt diminutiua. ut rumor rumuſculus. uł aſſu
mūt culus uł cula. ut amator amatorculus. So
ror ſororcula. In is uero uł in e deſinentia omnia
uł in ns monoſill'a uł in is dcõ corripientia ꝫ aſ
ſumūt predcãs ſillabas .i. culus cula culū. et faci
unt diminutiua. ut ignis igni igniculus. teſtis teſ
ti teſticulus. nauis naui nauicula. Cutis cuti cuti
cula. auis aui auicula. rethe rethi rethiculuȝ. fons
fonti fonticulus. mons monti monticulus. dulcis
dulci dulcicula culū. ſecuris ſecuri ſecuricula. Simi
liter fidus fidi fidicula. fides enim fidecula facit.
Et cū omnia huiuſmodi diminutiua tam pnł ꝙ
antepnł cor᷑. cuticula i antepnł prod᷑ aliqñ neceſ
ſitate metri. excipitur lapiſ qui lapillus facit dimi
nutiuū. eciã anguiſ anguilla. vnguis quoqꝫ vngu
la facit. Que tamen et ſi non formã uideñt᷑ habẽ
diminutiuoꝝ. ſignificacõne tamen non ſunt dimi
nutiua. Secūdū ſupradcãm formã. q̃rte quoqꝫ decli
nacõnis nomina faciūt diminutiua. us eniȝ uł u
nñ conũtunt in i cor᷑. et accipiūt culus in maſcu
lino. In feminino cula. in neutro culū. ut currus
curriculus. dr tamen et h̾ curriculū. uſus uſiculus

artus articulus. fructus fructiculus. anus anicula
cornu corniculum. genu geniculum. Excipit᷑ ab a
cu aculeus. a domus domūcula. ¶ In es prod᷑ de
ſinentia feminina tercie declinacõnis uł q̃nte. ab
iecta s aſſumūt cula. et faciūt diminutiua. et ſer
uant e prod᷑. ut uulpes uulpecula. nubes nubecu
la. dies diecula. res recula. uepres uepracula. Exci
pitur mces. cuius is geniñ in ula conũſa facit di
minutiuū mcedula. Et apes cuius diminutiuū ꝓ
e longa i habuit. apicula. ita dicit pꝰ in iij libro
de diminutiuis in vj li d. Ouid᷑ in xvij metamor
phoſeos h̾ apis ꝓtulit dicens. non apis iñ tulit
hos ſedula flores. Quod eciã diminutiuū oñdit a
picula. quõ fidicula docet pmitiui ſui nominatiuū
fidis non fides eſſe. Ex hiſ uidetur ꝙ priſtianus
uelit. ꝙ apecula ſit diminutiuum de apes. et api
cula de apis. quod olim in uſu fuit. et hoc eciam
uult hug. ¶ In o deſinentia ſi faciūt diminutiua
conũtunt o in un. et accipiūt culus uł cula. ut ti
ro tirūculus. latro latrunculus. carbo carbūculus
pedo pedūculus. curculio curculiunculus. uigo uir
guncula. ratio ratiuncula. offenſio offenſiūcula. lo
ligo loliguncula. homo homūculus. Dicit᷑ tamẽ
et homūcio et homullus homullulus. Leno lenū
culus. rana ranūculus facit. Quedã alia deſinunt
in culus uł cula. de quibus dicam in deſinentibuſ

Deſinentia in ulus ſic formantur. ¶ In ulus
In x omnia uł in us ſup ſillãm. uł in t deſi
nentia geniñ extremaȝ terminacõnem in is. in u
conũtunt. et accepta lus uł la uł lum. faciūt dimi
nutiua. ut rex regis regulus. codex codicis codicu
lus. et ex eo codicillus. fornax fornacis fornacu
la. fax facis facula. ceruix ceruiciſ ceruicula. adoleſ
cens adoleſcentis adoleſcentulus. caput capitiſ ca
pitulū. ¶ In us terminans vnum tercie declinacõ
nis cõmune triū generuȝ abiecta s aſſumit lus in
diminutiuo. ut uetus uetulus. femininum uetula
neutꝝ uetuluȝ. Sus cõmune abiecta s et aſſump
ta cula facit diminutiuū ſucula. paulus facit pau
lulus. capis capidis capidula facit. ut dicit pꝰ in
vj. Quedã alia diminutiua deſinunt in ulus. de q̇
bus dicetur cū determinabitur de deſinentibus in
olus. et de deſinentibus in ellus et in illum.

In ellus et in illus uł xilluſ deſinentia ſic for
mant᷑. Nam ut dicit pꝰ. In nus ſiue habeãt
añ n aliam conſonantẽ ſiue non. et in lus ſi non
habeant geminatū l. et in er ſecūde declinationis
nomina duplicant l añ us in diminutiuis. ut aſi
nus aſellus. geminuſ gemellus. bonuſ bellus. pug
nus pugillus. agnus agnellus. anulus anellus. o
culus ocellus. populus popellus. catulus catellꝰ
tener tenellus. liber libellus. ¶ Et ſciendū ꝙ om
nia e hñt pnł. abſqꝫ pugillo. niſi pmitiua pnł ha
beant natura prod᷑ in omni genẽ. tūc eniȝ ſuant
pmitiui uocalem. ut vnus vna vnū. ullus ulla ul
lum. vinū uillum. Excipitur vnū in lus deſinens
Paulus quoqꝫ non geminat l in diminutiuo. Nec
miꝝ. cū au dyptonguſ poſt ſe geminari conſonan
tem ꝓhibeat. facit ergo paulus paululus. et ẽ ex
hoc pauxillus et pauxillulus. quas formaſ ſuãt
et femininū et neutꝝ eius paulula. pauxilla pau
xillula. paulum pauluȝ pauxillum. pauxilluluȝ
Similiter uelum uexillū facit diminutiuū. Et pu
to ideo hoc aſſumpſiſſe x. quia hec in luſ uł la uł
lū deſinentiū primitiuoꝝ facientiū diminutiua pe
nultimã natura longam hñt. paulum pauxilluȝ

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

uelũ uexillũ.iõ mala aſſũpſit x maxilla.et talus
taxillus.Que uero geminant l añ uſ uľ a uľ vm
in ulus ula ulum faciunt iteꝝ diminutiua.ut ho
mullus homullulus.pauxillus pauxillulus.pau
xilla pauxillula.pauxillũ pauxillulum.femĩna
quoq₃ in a deſinentia ſiue habeant añ n aliam cõ
ſonantẽ ſiue non.geminant l in diminutiuis añ
a.ut catena catella.aſina aſella.gemina gemella.
columna columnella.Excipitur rana ranũculus.
Eandem formã in la quoq₃ deſinentia uľ in ra ſ
uant.ut fabula fabella.tabula tabella.libra libel
la.capra capella.vmbra vmbella.ſacer ſacra ſacꝝ
ſacellus a vm.puer puera antiqui ex quo puella
tener ra rum tenellus a vm.miſer miſera miſerũ
miſellus a vm.Excipiunť in ra deſinentia.q̃ nec a
maſculinis in er deſinentibus ſiunt.nec hñt ante
r aliã in eadem ſilľa conſonantẽ.ut ara arula.ter
ra terrula.litera literula.Neutra quoq₃ in vm de
ſinentia.geminant in diminucõne l añ vm.et ſi
q hñt añ ti in pnľ ſilľa diminutiui ꝫ et non e ac
cipiunt.ut tignũ tigillũ ſignũ ſigillum.Alia uero
e hñt in pnľ.niſi ſit quod ſupius docuimus pnľ
ꝑmitiui naturaliter longa.ut bonũ bellũ.geminũ
gemellum.ſcamnũ ſcamnellum.Que uero in vm
deſinũt i pnľ añcedente.ꝫ ultima genitiui mutata
in o accepta lum.faciũt dimi.ut palliũ palliolũ.
ita dicit ps in iij li.ubi agit de diminutiuis.In ij
uero libro ubi agit de poſſeſſiuiſ ſic dicit.Ouinuſ
quoq₃ ab oue deriuaľ.et ſuinus a ſue.Nam ouil
la et ſuilla deriuatiua ſunt.In nus enim deſinenti
a uľ na uľ nũ ſi faciunt diminutiua.abiecta n du
as aſſumũt l.ut vnus ullus.vna ulla.vnũ ullũ
bonus bellus.bona bella.bonũ bellum.geminus
gemellus.gemina gemella.geminũ gemelluꝫ.vi
nũ uillum.Sic ergo ſuina ſuilla.ouina ouilla.Ita
dicit ps in ij li.de poſſeſſiuis.Deinde ſubdit pris
in iij libro.Similiter in illum et in ellum faciunt
diminutiua in lum uľ rum deſinentia.ut cantulũ
cantillũ.lucꝫ lucellũ.cerebꝫ cerebellum.fabꝛꝫ fa
bellum.flagꝫ flagellum.caſtꝫ caſtellum.ſacrũ ſa
cellum.Et ſcire debemus ꝙ in ellus uľ ullus de
ſinentia diminutiua.ſi a diſſillabis deriuantur aſ
ſumunt vnam ſillãm.ut agnus agnellus.lib libel
lus.culter cultellus.paulus pauxillus.Similiter
feminina in ella uľ in illa terminantia.ut cap ca
pella.libra libella.paula pauxilla.Sic etiã neuť
in ellum uľ in illum exeuntia.tignũ tigillum.ſig
nũ ſigillum.Lucꝫ Lucellũ.Excipiũtur uenientia a
deſinentibus in nus uľ in na uľ in nũ.que nullaꝫ
hñt conſonantem añcedentẽ in eadem ſillã añ n
ut a bono vno vino deriuatiua.et merito excipi
ũtur.hec enim pares hñt ſillãs ꝑmitiuis bonus
bona bonũ.bellus a vm.vnus vna vnũ ullusſ a
vm.vinũ uillum.Notandũ etiam ꝙ pannuſ pan
niculus facit.A triſſillabis quoq₃ uenientia dimi
nutiua que geminant l.pares hñt ſillãs primiti
uis.ut oculus ocellus.catulus catellus.geminus
gemellus.fabula fabella.tabula tabella.Excipiũ
tur que in ꝑmitiuis añ n aliam hñt in eadꝫ ſil
laba conſonantem.hec enim vnã addũt ſillabaꝫ
diminutiuis.ſicut etiam diſſillaba eiuſdem termi
nationis.ut columna columnella.ſicut agna ag
nella.tignum tigillum.

De diminutiuis deſinentibus in ullus ꝑ gemi
nũ l.dictum ẽ ſupͣ ubi determinaui de forma
tione deſinentium in ellus uľ in illus uľ in xillus

De formacõne deſinentiuꝫ in olus ita teneas
In us deſinentia ſecunde declinacõnis nomi
na.e uel i añcedentibus.mutant uſ in o.et accep
ta lus faciũt diminutiua.ut urceus urceolus.alue
us alueolus.Luceus Luceolus.malleuſ malleolus
aureus aureolus.capriolus quoq₃ uidetur a nomi
natõ capreus eſſe.cuius femininũ ẽ in uſu capra.
Nam capra a capro fit.ex quibus capellus et ca
pella ſiunt diminutiua.I quoq₃ añcedente.ut fili
us filiolus.gladius gladiolus.A ꝓpͥis ſergius ſer
giolus.tullius tulliolus.patricius patriciolus.ex
cipitur antonius quod antoniaſter facit diminuti
uũ.feminina quoq₃ e uľ i añ l hñtia.in ola faci
unt diminutiua.ut laurea laureola.uicia uiciola.
filia filiola.tullia tulliola.Lutea Luteola.Etiã neu
tra e uľ i añ vm hñtia.in diminuti hñt añ lum
luteum luteolum.palliũ palliolũ.Laureũ laureo
lum.Et que in vm deſinũt.ꝫ penľ añcedente.mu
tata i ultima genitĩ in o et accepta lum faciunt di
minutiua.ut palliũ palliolũ.ut dixi ſupra in deſi
nentibus in ellus uľ in illus.Et ſcias ꝙ in omni
bus diminutiuis ꝑdictis corripiť o añ lus uel la
uľ lum.Alia omnia in us terminantia ſecunde de
clinacõnis uero abiecta s accipiunt lus.et faciunt
diminutiua.ut cantus cantulus.uentus uentulus
ſeruus ſeruulus.ꝑuus ꝑuulus.paucus pauculus.g
cus greculus.primus primulus.feminina quoq₃
in a deſinentia conſonante antepoſita.Et in vm
neutra.in ulum et in ula faciũt diminutiua.ſicut
ſilua ſiluula.Luna lunula.rubicũda cunde rubicũ
dula.lingua linguula.et ꝑ concisioneꝫ lingula.pu
ella puellula.ſerra ſerrula.aqua aquula.Similiť
anima animula.Similiter equa equula.archa ar
chula menſa menſula.In ulum.ꝑuũ ꝑuulus.tã
tum tantulũ.Et hoc tamen et in olus deſinentia
vna ſillaba vincunt ſua ꝑmitiua.et corꝛ pnľ.

In aſter cio uľ leus ſatis pauca in uſu inueni
unť diminutiua.et fere hec.In aſter.antoni
us antoniaſter.ſurdus ſurdaſter.catulus catulaſ
ter.paſicus paſicaſter.In cio.homo homũcio.ſe
nex ſenecio.In leus.equus equuleus.h acus acu
leus.oculus oculeus.

Inueniunť multa ꝓpͥa ſiue appellatiua.q̃ cuꝫ
non ſint diminutiua.formas tamen habent
diminutiuoꝝ.ut agniculus cuniculus.metelluſ ca
millus.tribulus.friuolus friuola friuolum.camil
la tabula.vinculũ.ꝑiculum.Et ſciendũ ꝙ pauca
inueniũtur diminutiua que non ſeruant genera
ꝑmitiuoꝝ.ut h rana ranunculus.canis canicula.
ſcutũ uľ ſcuta.i.rotunda forma.ſcutula uel ſcutel
la.h qualus h quaſillum.piſtrinũ uel piſtrilla.h
acus h aculeus.ꝑterea anguis anguilla.vnguis
ungula.nubes nubilum.que magis ſunt denomi
natiua exiſtimanda ꝙ̃ diminutiua.Quippe ñ hñt
diminutiuoꝝ ſignificacõnem ſꝫ formam tantũ.ꝑ
terea panus panicula.ꝓbus etiã ponit h glandi
um.hec glandula ps eſt inteſtinoꝝ.Enſis enſicu
lus enſicula.Preterea h beta malua hic betaceus
maluaceus.

Denominatiuũ eſt illud nomen quod a no
mine deriuatur.ut iuſticia ab hoc nomi
ne iuſtus.ſed quia multe inueniũtur for
me communes tam denominatiuis ꝙ̃ ůbalibuſ nec
non etiam ꝑcipalibus et adůbialibus non incõ
gruuꝫ eſſe exiſtimo de hijs quoq₃ in hoc loco ſilľ
In a deſinencãs denominatiľ bre determinare

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Baden-Württemberg

uem hn̄t an̄ a uel n uł r. ut ſapientia. acrimonia
cautela. ſuadela. conſtrina. armatura. Inueniūtur
tamen in ūbalibus etiam alias conſonantes an̄ a
hn̄tia. ſ; eas quas a ūbis accipiunt. ut ſcribo ſcri
ba cōmuo cōuiua. colligo collega. ſecūde ꝗ̄ declina
tionis nomina in us deſinentia. c an̄cedente. quot
cūq; ſint ſillabaꝝ. niſi ſint regionuꝫ nomina que
deriuanᷣ ex hijs. Alia uero quacūq; conſonante
an̄ us poſita tantū diſſillaba. et que in is deſinē
tia tercie declinacōnis. ſimilem hn̄t dtō genitiuuꝫ
que ſecunde quidem ſunt genitiuo. que uero tercie
datō aſſumūt cia. ut amicus amici amicicia. pudi
cus pudici pudicicia. letus leti leticia. durus duri.
duricia. meſtus meſti meſticia. ſtultus ſtulti ſtulti
cia. ſegnis ſegni ſegnicia. Triſtis triſti triſticia. J tā
pnł ꝙ̄ ultima ubiq; cor̄. Et ſcribūtur omnia p̄dic
ta et ſimilia p c in pnł. que formanᷣ a genitō uł
dtō addita cia. Alia uero a ſupradictis caſibus aſ
ſumūt a. i ubiq; in hijs cor̄. ut controuiſus cōtro
uiſi controuiſia. ignauus ignaui ignauia. uiolēti9
uiolenti uiolento uiolentia. ſupbus ſupbi ſupbia
modeſtus modeſti modeſtia. miſer quoq; quāuis
in er deſinat miſeri miſeria. aſtutus aſtuti aſtutia
Similiter faciunt regionū nomina pleraq;. ut ita
lius itali italia. gallus galli gallia. hiſpanus hiſpa
ni hiſpania. Scotus ſcoti ſcotia. dardanus dardani
dardania. tuſcus tuſci tuſco tuſcia. grecus greci g̃
cia. Similiter faciunt tercie declinationis nomina.
ſiue pꝛopria. que una ſillaba uincūt genitō ntm̄.
aſſumūt enim dtō a. pnł i ubiq; ſicut ſupra dcm̄
eſt correpta. ut negligens negligenti negligentia.
prudens prudenti prudentia. miſericors miſericordi
miſericordia. Iners inerti inertia. Inops inopis ino
pi inopia. ius iuri iniuria. nomē nomini ignomi
nia. ceſar ceſari ceſaria. Inueniūtur tamen quedā
que in monia deſinūt a nominibus ſiue ūbis de
riuata. caſtus ti caſtimonia. pro pſi pſimonia q̄ror
q̄ri q̄rimonia. acer acri acrimonia. ōnia predcā hn̄t

Conſonante uo an̄cedente in a deſi Ci an̄ a.
nentia denominatiua ſiue ūbalia formas hn̄t
tres la ra na. la e longa an̄te. ut cautus cauti cau
tela. acutus acuti acutela. cuſtos cuſtodi cuſtode
la. mandatū dati mandatela. cliens clienti clientela
Et nota ꝙ omnia extmā genitī uocalem. ſi ſecun
de ſint ſiue tercie dtō in e longaꝫ conūtentia aſſu
munt la. Que uero a ūbis fuerint ſecūde coniuga
cōnis. a ſecūda pſona abijcūt s et aſſumūt la. ut
candeo candes candela. Oracius in primo eplāū.
Ac bene numatum decorat ſuadela uenus q;.

In na uo deſiñtia denom̄. ſiue ūbalia ōnimō
pō hn̄t pnł natura uł pōne officiū officina
lux cis lucina. lateo latina conſtrix ſtrina. ātā muti
na. ſagina. pagina. non uidenᷣ eſſe deriuatiua. In
ra autem tminantia omnia pꝛicipijs femininis fu
turi tempis ſimilem habent formam. Vn̄ penul
tima u ſine dubio pꝛoducitur. ut tritura. litura. Et
ſciendū. ꝙ ſupra dcē omnes forme. i. in a deſinen
tes pꝛprie ſunt feminini generis. Inueniūtur tam̄
pauca ūbalia maſculina ſiue cōmunia. conſonātes
ūboꝝ ꝓnantia. ut ſcribo uł ſcriba. lego h collega
fugio hic et h profuga. aſſequor aſſecla. aduenio
aduena. conuenio conuena. conuiuo conuiua.

In io terminantia. pleꝗ; a pꝛicipijs fiunt pre
teriti tempis. quoꝝ gtūs aſſumpta o et cor
r facit huiuſmodi nomina. oratus orāta oratum
orati oratio. accuſatus accuſati accuſatio. datus da
ti datio. nexus nexi nexio. oblitus obliti oblitio
auctus aucti auctio. pfectus perfecti perfectio. mi
nutus minuti minutio. Interfectus autem interfec
ti interfectio fecit euphonie cauſa. abiecta t pmiti
ui. hauſtus ti hauſtio Ex hoc patet ꝙ omnia pre
dcā ſcribuntur p t. qd̄ tamen accipit ſonum de c

In go deſinentia ſiue ſint deriuatiua ſiue pmi
tiua. ſiue compoſita pnł prod̄. uł natura uł
poſitione. ut uirago compago. excipitur unum li
go. cuius penł corripitur. ſlec mir̄ cū ſit maſculi
nū. et ſolum diſſillabū uocalem i ante go habens

In do deſinentia deriuatiua tam a nominibꝫ
ꝙ̄ a ūbis uł pꝛicipijs ueniunt. Hec ōnia mō
e longam mō I. mō u hn̄t an̄ do. Et ſciendꝫ ꝙ
e prod̄ an̄ do hn̄tia. ſi a nominibus deriuanᷣ ex
treme ſillabe terminacōnes in e conūtunt. et ac
cipiūt do. ut dulcis dulcedo. acer acris acredo. Sin
a ūbis ſecūdaꝝ terminationes pſonaꝝ in e prod̄
ſimiliter conūtunt. et accepta do faciūt ſupra dcē
forme deriuacōnes. Intercapio intercapis interca
pedo. Torpeo torpes torpedo. I ſimiliter an̄ do hn̄
tia extremas ſillabas ſecūde uel tercie pſone in I
longam conūtunt et accipiunt do. ut cupio cupis
cupido. libet libido. Excipitur formido formidinis
a formido formidas. quod ideo fecit ūbale nom̄
ſimile primitiuo uerbo. quia ipſa poſicō ūbi talē

In tudo uero deſinentia ſi)) habuit formam
a nominibus ueniūt ſecūde declinacōnis non
a pꝛopijs uł pꝛicipalibus genitō ſingulari. tercie
declinacōnis dtō aſſumūt tudo. i an̄penuł corep
ta. ut amplus ampli amplitudo. firmus firmi fir
mitudo. ſolus ſoli ſolitudo. ſuauis ſuaui ſuauitudo
Hebes autē cauſa euphonie facit hebetudo. uł he
bitudo p i. ſm quoſdam. Sin a pꝛopijs uel pꝛic
palibus in tus deſinentibus deriuanᷣ. abiecta t aſ
ſumūt do. ut habitus habitudo. a teſta quoq; ſi
ue teſtu teſtudo. quod ē corpale. Et ſcias ꝙ non
ſolum deriuatiua. ſ; omnia in do deſinentia. q̄uis
non ſint deriuatiua. penł u hn̄tia prod̄ eam natu
ra uł pōne. ut hirudo hirundo arundo.

In u deriuatiua pauca inuenio. ſpecus cu pe
cus cu. teſta teſtu. tonitrus tonitru. cornus nu
nec intereſt aliqd̄ int̄ pmitiuoꝝ et deriuatōꝝ ſig
nificacōnem. ideoq; dubiū ē an ſint deriuatiua di

In il uł in ul deſinentia. ſiue a nomi Ccenda
nibus ſiue a ūbis deriuata ſint. fiūt adieccō
ne extremaꝝ uocalium ſiue ſillabaꝝ pmitiui. ut
pugillus pugil. uigilo uigil. conſulo conſul. exulo

In ur deſinentia a ūbis)) exul. preſulo pſul
inuenio fieri abieccōne o. ut murmuro mur
mur. auguro augur. ſaturo ſaturas ſatur. h tn̄ fa
cit et femininū ſatura. et neutrum ſaturum.

In alis deſinentia uł ale ſiue ſint a nominibꝫ
pme declinacōnis aſſumūt dtō primitiuorū
lis uł le. et producunt a pnł. ut curia curialis me
moria memorial̄. pluuia pluuialis. menſa menſa
le menſalis. Sin ſecunde extremaꝫ I genitiui. Sin
tercie is mutant in a longam et aſſumunt lis. ut
mercurius mcurij mercurialis. fluuius fluuij fluui
al̄. neuter neutri neutral̄. liber libri libral̄. theatꝝ
theatri theatral̄. iudiciū iudicij iudicial̄. marcius.
marcij marcial̄. fatum fati fatalis. genitus ti geni
tal̄. ūgo nis ūginalis. caput itis capital̄ cardo di
nis cardinal̄. hoſpes hoſpitis hoſpital̄. nauis na
uis naual̄. dos dotis dotal̄. flos floris floralis. cor
pus corpis corpalis. celebs celibis celibalis. mors

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

mortis mortal'. iuuenis iuuenal'. Inuenitur et iu
uenilis. pinceps principis principal'. municepſ mu
nicipis municipalis. crinis crinalis. uox uocis uo
calis. Sin a quarte declinacōnis nominibuſ deriuē
tur abiecta s. Sin a quinte es ex nt̄o aſſumunt a
lis. ut manus manual'. census censuſ censual'. ſpe
cies ſpecialis. Verbalia quoq̄ a p̄ma coniugacō
ne inueniūtur in alis. penetro penetralis.

In el pauca inueniūtur denominatiua. fidus
fidi fidelis. crudus crudi crudelis. patruuſ pa
trui patruelis. frater fratris fratruelis ¶ Et nota
q̄ omnia extremā i genitiui in e prod mutantia
aſſumpſerūt lis. frater uero fratris. iſ in u conuiſa ¶ aſſumpta elis

In aris deſinentia deriuant̄
a nominibus ſiue u̅bis. quoꝝ extrema ſilla
incipit ab l. uel alia conſonante ul' a uocali abſq̄.
pura. fiūt autem a gt̄o nominū. ſiue a p̄one u̅bo
rum ſic. Quecumq̄ h̄a ſiue h̄e ſequant̄ l ul' aliam
cōſonantem. ex qua poſtrema incipiat ſillaba ge
nitiui. tranſeūt in a longā et aſſumūt ris. uel ſi a
uocali incipiat ipſa extrema mutatur in a longā
et aſſumūt ris. ut populus populi popularis. ſin
gulus ſinguli ſingularis. apollo apollinis apollina
ris. conſul conſul' conſularis. miles militis milita
ris. ſcola le ſcolaris. peculiū peculij peculiaris. fa
milia familie familiaris. molo molis mola mole
molaris. Sic etiam neutra in are finita. uelū ueli ¶ uelare

In enſis deſinentia ſi ſint a nomini
bus p̄me ul' ſecūde declinacōnis mutant ex
tremaꝫ p̄te nt̄i ſingularis ul' plural' in en et aſſu
mūt ſis. ut oliua oliuenſ. ſardinia ſardinienſ. hiſ
pania hiſpanienſ. caſtꝝ caſtrenſ. foꝝ forenſ. ilū
ilienſ. utica uticenſ. hoſtia ciuitas ē hoſtienſ. Ia
nua ianuenſ. tremona tremonenſ. Athena uero a
thenenſ. euphonie cauſa i habuit antepnl'. et ha
lite halitienſis. Sin uero tercie ſint declinacōniſ ab
ijciūt extremam s geniū et aſſumūt enſis. ut piſ
tor piſtoris piſtorenſ. cartago inis cartaginenſ.

In bris ſtris ul' ſtis deſinentia ſic formantur
Que enīꝫ duas conſonantes h̄nt an̄ is ul' a
nt̄o fiunt p̄mitiuoꝝ ul' a genitō. Et a nt̄o quidem
deriuata abijciūt extremaꝫ lr̄am et aſſumunt bris
ut ſalus ſalubris. mulier muliebris. A genitō uero
mutata eius extrema p̄te in e et aſſumpta ſtriſ ul'
ſtris. ager agri agreſtis. celū celi celeſtis. terra ter ¶ re terreſtris

In tis quoq̄ inueniūtur deno
minatiua ſi antique ꝓlata. penul' natura ul'
p̄one longam h̄ntia. ut ſamnitis pro ſamnis. ſicut
laurentis pro laurens. tiburtis quoq̄ ꝓ tibins. teſ
te capro. ſic quintis pro quiris. et ceritiſ ul' ceretis
ꝓ ceres. qui tamen nō nūc in uſu non ſunt. Vn̄
u̅gil' in x. Qui cerete domo qui ſunt memoris in
armis. Inuenitur tamen et cor' i h̄ns apud eundē
u̅giliū. Eſt ingens gelidū lucuſ ꝓpe ceritiſ amnem

In iuſ deſinentia ſiue a nominibuſ ſiue a uer
biſ deriuata. fiuant ante ius p̄mitiuoꝝ ſuoꝝ
conſonantes ex quibuſ incipiūt ultime ul' penul
time ſillabe. Sed tūc penultime. cū et ipſa penul'
in uocalem deſinit et ultima a uocali incipit. ut
ſeruuſ ſerui ſeruius. ſeruiliſ ſeruilius. agelluſ agelli
agellius. ſilua ſiluius. u̅gula u̅gilius. marſ martis
martius. nūcio nuncius. ſaucio ſaucius. ſcio ſcius
neſcio q̄ neſcius. Exceptis in cius deſinentibꝫ que ¶ formant̄ ſic

In cius deſinētia ſi ſint nōina ex
quibuſ deriuant̄ ul' p̄cipia ſecūde decli. aſſu
mūt genitō ſingulari tercie dt̄ō cius i nt̄ tam pnl'
q̄ antepnl' cor'. ut aduectus aduecti aduecticiuſ cō
mendatus commendati commendaticius. faber fa
bri fabricius. Pigneratus pignerati pigneraticius.
tribunus tribuni tribunicius. pater patri patricius
edilis edilis edilicius. gentilis gentilis gentilicius
Inueniūtur tamen quedaꝫ a p̄me quoq̄ declina
cōnis nominibus eiuſdem forme que h̄nt a ante
cius. ſic m̄brana m̄branacius. gallina naciuſ cortina ¶ nacius

In uus diuiſis tam a nōinibus q̄ a
u̅bis deriuata. fm̄ in ius terminatoꝝ regulā
mutacōne extremaꝝ lr̄aꝝ ul' lr̄e in uus ſolent fie
ri. ut pater patri patruus. annus anni ānuus. pro
ſpicio proſpicuus. ambigo ambiguus. pigeo pigu
us. ardeo arduus. uacuo ul' uaco uacuus. rigo ri
guus. Notandum inter hec menſtruus. quod eu
phonie cauſa aſſumpſit t et r.

In quus quoq̄ deſinentia. ſimiliter fiunt. equo
equus. obliquo obliquus. Sed magiſ ab hiſ
nominibuſ u̅ba q̄ a u̅bis nomina ſunt deriuatiua
longus longinquus. Ideo aſſumunt n an̄ quus q̄
alit' euphonie ſatiſfacere n̄ poterat

In buſ ul' cus deſinentia. a uerbis b ul' c ante
poſtremam uocalem uel uocales h̄ntia deri
uantur. mutacōne o. et ſi an̄ eam alia ſit uocalis
eius quoq̄ in us. ut ꝓbo ꝓbus. turbo turbuſ or
bo orbus. ſupbio ſupbus. p̄co p̄cus. lucro lucuſ ar
ceo arcus. Inueniunt̄ pauca a nominibuſ ul' u̅bis
in ulcus. ſus ſubulcus. Bos bubulcus. Pero petul ¶ cus

In dus treſ ſunt forme. ſcilꝫ in idus. in
būdus. in anduſ ul' in endus. In iduſ ſeruat
conſonantem. ex qua ultima ul' pnl' p̄mitiui inci
pit ſillaba. Sed tunc pnl' ſi non intercedat conſo
nans inter ultime et penultime ſillabe uocales. et
reliquā eiuſdeꝫ ſillabe ul' ſillabaꝝ p̄tem mutat in
i cor'. et aſſumit dus. ut herba turba. herbidus t̄
bidus. uua uuiduſ rabies rabidus. timeo timidus
areo aridus. ſqualeo ſqualidus. feruco feruidus. in
uideo inuidus. frigeo frigidus. ualeo ualidus. Et
hec quidem in dus ſup̄ dicte forme nomina mon
ſtrantur in ſe habere ex quibus deriuant̄. ut her
bidus qui habet herbas. turbidus qui habet tur
bam. timidus qui habet timorem. rabiduſ qui ha
bet rabiem. inuidus qui habet inuidiam.

In bundus uero deſinentia ſimilitudinē habē
ſignant. ut uitabundus simil' uitanti. moribū
duſ ſimil' morienti. furibundus ſimilis furienti. et
ſunt pene omnia huiuſmodi forme nomina uer
balia. et ſi a u̅bis p̄me coniugacōniſ deriuantur a
habent longam an̄ pnl'. ut cauſor cauſaris cauſa
būdus. uito uitas uitabūdus. Sin ab alijs i cor'
ut ludo ludis ludibundus. morior moreris mori
būdus. Excipitur alternitatis cauſa rubicūduſ qd
in pnul' ſillaba pro b c habuit. ne ſit abſonum ſi ¶ rubibūdus dicamus

In andus ul' endus
ē forma p̄cipial'. i. q̄ hꝫ terminacōnem p̄ci
pioꝝ futuri tempiſ paſſiuoꝝ. et ſignat dignū eſſe
aliqueꝫ eo quod demonſtratur. ut laudanduſ lau
de dignus. Curandus dignus curari. Ordinandus
dignus ordinari. legendus dignus legi. Loqn̄dus
dignus de quo homines loquantur.

In lus deſinentiū forme ſimiles ſunt diminu
tiuis. et ueniūt tam a nominibus q̄ a u̅bis.
ut ānus anniculus. pateo patulus. credo credulus
pendo pendulus. bibo bibulus. extremas p̄teſ ſil
labaꝝ finalium ſiue extremas ſillabas ſi ſint pure
in ulus conuītūt. excepto anniculo d̄ñtie cauſa.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

nã annulus di ẽ. nouacula a nouo uas deriuat̃
In rus denominatiua siue ũbalia pauca inue
niũtur que pnĺ prod. honor honorus. odor
odorus. cano canorus. sono sonorus. quoꝝ regu
la impmptu est. nam nomina us ũbalia rus ás
In sus duplicem hñt formam. uel (sumũt.
enim pticipialia sunt. i. pticipijs pterit tẽpis
similia. et res incorpales signant. et sunt q̃rte con
iugacõnis. ut usus. cursus. aut mobilia sunt et se
cũde. ut lassus. cassus. fessus uĺ o prod hñt ante
sus. et signant plenũ esse aliquid eius quod signa
tur. ut saxosus plenus saxis. spumosus plenus spu
mis. uentosus plenus uento. fiunt autem a primi
tiuis suis hoc mõ. mutant extremã ptem sillabe
uĺ sillãm si pura est in qua terminatur genitiuꝰ
in o prod et assumũt sus. ut saxi saxosus. curie
curiosus. herbe herbosus. scelus sceleris scelerosus
numerus nũi numerosus. Onus oneris onerosus.
pfidie diosus. Notand ꝙ a metu meticulosus fit
In tus si sint participialia aut denominatiua
uĺ incorpalia et fixa sunt. et q̃rte decli et sunt
ũbalia. ut motus. tumultus. sonitus. habitus cul
tus. consultus. tribunatus. uĺ mobilia et secunde
scilꝫ declinacõnis sunt. et non ũbalia. ut togatus
palliatus. tunicatus. q̃tus. letus mutus. Et scien
dũ ꝙ si a pme declinacõnis nominibus deriuant̃
a hñt pnĺ prod. ut stellatus. barbatus. trabeatus
Sin autẽ secũde uĺ tercie in quibusdam a. in alijs
i prod. ut palliũ pallij palliatus. anulus li anula
tus. Excipit̃ manuleatus. quod q̃uis a pnĺ prod
habeat. tamen a quarta declinacõne deriuatur ma
nus manuleatus. Grates uĺ gratie gratus. I prod
ut anitus. maritus. ceritus. ab ano mare cerẽ. Ex
cipiunt̃ uetustus et libertus. in quibꝫ nõ pmitõ
rum tus assumpserũt A quarte declinacõnis nomi
nibus deriuata u prod hñt ante tus. ut cornutus
uerrutus. astutus. uersutus.
In ptus ctus xus pticipialia sũ ũbalia inueniũ
tur. amictus. acceptus. sumptus. aptus. rap
tus. Laxus nexus. Hec enim omnia cum non sig
nificant tempus nomina sunt.
In stus a nominibus uĺ ũbis nascunt̃ extre
maꝫ ptem conũtentibus in stus. e uĺ u añce
dentibus. ut honor honestus. meror mestus. mo
dus modestus. scelus scelestus. robur robustus ã
go angustus. pterea uenus uenustus. onustus ab
onus. que quõ uetus uetustus assumpta tus faci
unt deriuatiua. et omnia vna vincũt sillaba pmi
In ax plerũqꝫ ũbalia in (tiua. absqꝫ mestus
ueniũtur ab omni cõiugacõne. uoro uorax
audeo audes audax. emo emis emax. pellicio pel
licis pellax. sagio sagis sagax.
In ex cor similiter a ũbis. ut lateo latex. uer
to tis ũtex. uomo uomis uomex. In ex põ
similiter. rego regis rex. lego legis lex.
In ix feminina inueniũtur a masculinis ũba
libus siue denominatiuis in tor desinentibꝫ
defigurata. que mutant or in rix ut uictor uictrix
nutritor quoque nutritrix debuit facere. quod eu
phonie causa siue alternitatis mediam sillabam
concidit. nutrix enim dicimus.
In ox uerbalia uel denominatiua. uoco uox.
uelum uelox.
In ux luceo lux. duco dux. In ynx et anx. cõ
iungo cõiunx. arceo arx.
In duas consonantes inueniuntur pticipialia

sapiens amans cũ sint sine tempe. Multa alia que
ptinent ad denominatiua siue ũbalia sup posui.
in secunda pte ubi posui regulas de penultime sil
labe accentu. Hec dcã de speciebus nominũ suffi
ciant

Nunc de
generẽ nominũ uideamus. Circa autem ge
nus pmo queratur a quibus caus genera
nominũ imponant̃ Ad hoc intelligendũ nota. ꝙ
genus dr a genos quod ẽ natura. nullũ autẽ acci
dens magis respicit naturã ꝗ̃ genus. nam qñꝫ ha
betur respcũs ad sexum. ut hic uir hec mulier. hic pe
trus hec maria. hic et hec homo. Qñqꝫ ad ymitacõ
nem sexus. ut hic ignis hic aer. hec aqua. hec terra. Nã
supiora elementa quasi mares et inferiora quasi
femine. quoniã illa agunt in inferiora. et hec pati
ũtur ab illis. Propter hanc ymitacõnem nomina
arboꝝ sunt feminini generis. ꝙ naturã matris in
suis fructibus ymitant̃. ut pinus et ulmus. hec eniꝫ
est quasi obstetx puerparũ bachi. vñ oleaster fu
it masculini generis. quia non concipit cũ sit ꝓp
um sue gentis concipẽ. i. oliuaꝝ. Cum sit sermo ð
lignis iam non pñt concipẽ. Vñ magis sunt neu
tri generis. ut cerusa. pruna. buxum. hanc ymitati
onem habes in nominibus fluuioꝝ. ꝙ sunt mas
culini generis. eo ꝙ fortiter et cum impetu ruũt
Et in hoc quandam naturam maritatis gerũt. hec
trustinũ fuit neutri. ꝓpter qualitatem uocis maxi
me cũ signaret rem insexatam. Similiter lapis pe
tra saxum aliquid naturale in suis generibus rep
sentant. Nam lapis quasi ledens pedem dr. et in hoc
ymitatur marem. qui ẽ fortior ꝗ̃ femina in ledẽ
do. et ideo fuit masculini generis. Petra autem q̃i
pedibus trita dr. et sic ondituꝛ pati. et ob hoc est
feminini generis. Saxũ dictũ fuit a sauciendo. id
est firmando. ꝙ ꝓpter magnitudinẽ suam ẽ firmũ
ita ꝙ non mouet̃. et in hoc differt a masculino
et feminino sexu. et sic est neutri generis ꝓpe. ꝓp
ter hanc eandeꝫ similitudinẽ sunt multa nomina
feminini generis. ut ũtus. qualitas. et hijs similia
ꝙ fecunditatem quandã hñt racõne specierũ q̃s
in se continent. Salus autem ꝓpter delcãtionẽ fu
it ut femina. morbus autẽ ꝓpter lesionẽ ut mas
Et ita pt sagaciter de similibus iudicari. Ea uero
que non ptinent ad rem sexatam. uĺ ut sexatam
sunt neutri generis. ut hoc scamnum. Animal ergo
quod dr non tantũ de sexatis hec eciã de insexatis
ꝙ multe sunt spẽs animaliũ que carent sexu. eo
ꝙ nascunt̃ de putrefaccõne uĺ confricacõne. Ideo
fuit generis neutri. Sal similiter debet esse neut
generis quantũ ad rem. hec repugnat qualitas uo
cis neutroꝝ desinentiũ in al. ꝙ neutra desinentia
in al prod pnĺ genitiui. et terminant ablatiuũ in
i. sicut masculina desinentia in al. et sic qualitas uo
cis tali adiũcta racõni cogit hoc nomen sal esse tan
tũ masculini generis. non eniꝫ qualitas uocis suffi
cit. nec uolũtas alicuius. nisi racõ nature uĺ rei ta
li generi sit adiũcta. Qñqꝫ datur genus a compa
racõne accidentis ad substantiã. ut hic et hec et hoc felix
Vt ergo causas a quibus genus imponit̃ bruiter
colligamus. dicimus ꝙ genus qñqꝫ accidit habito
respcũ ad vnũ sexum p se. ut uir et mulier. Qñqꝫ
ad utrũqꝫ. ut homo. Qñqꝫ ad ymitacõnem genis
naturaĺ. ut lapis et petra. Qñqꝫ ad rem insexatam
ut scamnũ. Qñqꝫ ad ymitacõnem insexate rei. ut
animal. pecus. mancipiũ. et scortũ. Nã scortũ con
tra racõnem nature peccat. Et iõ nichil nascitur

ab ea. Vñ non fuit maſculini generis nec femini
ni. Qñqȝ habetur reſpcũs ad qualitatem uocis ra
cõni tamen adiũcta. ut hoc ſal. Qñqȝ ad compa
cõnem acciñs. ut albus alba albũ. Epychenũ au
tem et dubiũ diuiſas pñt habere cauſas. ¶ Queri
tur autẽ cur nullũ nomen quinte declinacõnis ſit
maſculini generis. pter dies et meridies. ħ omnia
ſunt feminini generis. niſi expes. quod ẽ omnis
generis. et caret obliquis. Ad hoc dico ꝙ ideo no
mina quinte declinacõnis ſunt magꝫ feminini ge
neris. ꝙ maſculini. qꝛ qualitas illius declinacõnis
quandaȝ naturã feminini ſexus importat. ꝓpter
diuiſionem quã facit in genitĩ et dtĩ. qꝛ genitĩs
et datĩs illius declinacõnis deſinit in ei diuiſas ac
diuiſio feminino ſexui conuenit. ꝓpter fecundita
tem. Expes autem nõ potuit obliquos habere. qꝛ
oporteret ꝙ abltĩs ſuus deſineret in e et in i. cuȝ
ſit omnis generis. quod in iſta declinacõne eſſe ñ
potuit. Similiter oporteret. ꝙ abltũs deſinẽt in e
corr̃. ut contingit in omnibus hijs que ſunt om
nis generis. ut felice uł felici. Sed abltĩs quinte
declinacõnis non poteſt deſinere in e correptã. De
die autem inferius dicemus.

QVeri eciam pt de illo ũbo ṗs. quod dicit in
pncipio v libri. Genera nominũ principalia
ſunt duo que ſola nouit racõ nature. maſculinũ
et femininũ. Genera enĩ dñr a generando. ꝓpe q̃
generare pñt. q̃ ſunt mas et femininũ. Igitur nõ
nouit epychenũ. et hoc falſum ẽ quia ſine dubio
repitur in aliquo animali. Itẽȝ ſi nouit illa ergo
ſola natura ignorat neutꝝ genus. ergo aliquid ẽ
ignoratũ nature quod tñ eſt notũ homini. Sȝ ꝓ
bo ꝙ neutꝝ ẽ notum nature. qꝛ ſicut natura no
uit res ſexatas. ita et inſexatas. Sȝ ſicut illa duo
ptinent ad res ſexatas. ita neutꝝ ptinet ad res in
ſexatas. ergo ſicut racõ nature nouit illa duo. ita
nouit et neutꝝ. non ergo nouit illa ſola. Ad hoc
dico. ꝙ ṗs ħ appellauit naturã quandã formam
conſeruatiuã ſpeciei. ſcȝ ſexum. quod pt uideri ex
eo ꝙ ipſe reſtrinxit hoc ũbum generare tantum
ad maſculũ et feminã. qꝛ hec ſola ſexũ hñt. cum
generacõ ſit omniũ reꝝ in ũitate que fiũt ex ali
quo pcedenti. cui contrariũ ẽ creari. quia creari ẽ
ex nichilo aliquid fieri. ut in animabus contingit.
Rõ ergo nature. i. ſexualis ꝓprietatis ignorat epy
chenũ. qꝛ licet aliquod animal habeat utrūqȝ ſexũ
ut lepus. Non tamen hoc ẽ de rõne nature. ymo
ẽ quedam irregularitas. et ideo dr̃ racõ ignorare
hoc genus. Neutꝝ autẽ licet notũ ſit apud illam
naturaȝ que generaliter ẽ in rebus cauſatis. Igno
tũ eſt tamen apud illam que ẽ in rebus ſexatis.
de qua ibi ṗs intendit. Item reſtringit̃ natura in
legibus ad illam que ẽ in animalibus tantũ habẽ
tibus vim generandi et concipiendi. ubi dicit̃. ius
naturale ẽ quod natura omnia animalia docuit
. i. forma quedã naturalit̃ animalibus impſſa. hoc
eciam mõ pt natura reſtringi ſupius in ũbo ṗs.
ad illam que ẽ in animalibus tantũ. Et ſic ceſſat
obiectio. Et nota ꝙ generare potius tractũ eſt a
genere. ꝙ genus a generando. qꝛ prius oportet ge
nus eſſe in animali ꝙ ipſum generet. Sed ṗs cau
ſam uoluit p effectũ probare. cũ dicit. Genus dr̃ a
generando. quod non intelligitur tamꝙ a ſua cã
ħ tamꝙ ab effcũ. A genẽ enĩ ꝓuenit effcũs gene
racõnis. cauſatiue autẽ et recte genus dr̃ a genos
quod ẽ natura. Et inde geneſis. i. generatio.

CIrca neutꝝ genus que.
ritur. An ſit pura negacõ. an aliquid po
nat. Si ẽ pura negacõ. ergo non eſt diſpõ
entis. Ergo neutꝝ genus nichil ẽ Si ergo ponat
aliquid abſtracte. Abſtracta negacõne aliq̃ diſpõ
relinquit̃ Queratur ergo que ſit illa diſpõ. Solu
cõ. dico ꝙ neutꝝ ṗuat et ponit. Priuat enĩ diſpõ
nem maſculini et feminini. et ponit diſpõnem q̃n
dam rei carentis ſexu uel quaſi carentis.

QVeri eciam pt. quare neutꝝ ſemp eandeȝ for
mam ſeruat in accuſatĩ quam habet in nĩ
Ad hoc dico ꝙ ntĩs ſignificat rem ut agentẽ. ac
cuſatiuus ut patientẽ. ħ maſculinũ ẽ ab agente. fe
mininũ a patiente. cũ itaqȝ neutꝝ ṗuat maſculi
nũ et femininũ. nõ debet neutꝝ de ſe generare ac
cuſatiuũ alterius qualitatis. ne rõneȝ agentis et pa
tientis generis pmitari uideatur. Vocatiuũ auteȝ
habet ſimilem nĩ. ſicut hñt fere omnia nomina
quia nominatiuus et uocatiuus intranſitiui ſunt.

QUero eciaȝ an ſit dicendũ pro ꝓpo nomine ħ
ferꝝ. ħ deſideriũ uł ħ deſiderius. et ſic de conſi
milibus. Hanc qõnem mouet magiſter bñ uł bo
nũ. querens an ſit dicendũ. bonus uł bonũ uł be
ne. et dicit ꝙ eſt dicendũ. ħ bene. bonũ. ſicut hic
omne bonũ. ħ gñcerũ. qꝛ nomen ntrũ eſt impoſi
tũ ſm formã neutri generis. et non ſm formam
adiũbij. uelut cuȝ dr̃. deus det tibi bonũ. uel deus
ẽ ſummũ bonũ. Vñ ſicut aliquis uocatur omne
bonũ et non omne bene. ita ego ſuȝ uocandus bo
nũ et non bñ. ut magiſter bonũ ita dicit. Tamen
eſt dicendũ ꝙ grãmatica qñqȝ ꝓcedit uulgariter
qñqȝ regulariter. uulgariter quantũ ad ſcripta ple
beia in quibus eſt loquendũ magis apte. et tunc
iuxta ydeoma pt dici magiſter bene. Regulariter
tamen ꝓcedit in hijs que pitĩ ſentiũt. ſm rõnem
artis. Vñ nomina ſm diuſas linguas diuſas uocis
qualitates ſortiũtur. ut ihesus hebice. ſother gre
ce. ſaluator latine. Ergo aliter ẽ loquendũ apud
uulgus. aliter apud pitos. Si quẽ ergo uidens uo
cari ferꝝ. uł conſiliũ uł deſideriũ uł argumẽtuȝ bñ
poſſȝ dicẽ. ħ ferꝝ. et ħ conſiliũ. et ħ deſideriũ. uł ħ
argumentũ. qꝛ qualitas uocis eſſentiã rei non mu
tat. Concedimus tñ ꝙ poſſet dici. ħ ferrus. uł ħ
conſilius. et ita de conſimilibus. Similiter ħ bonũ
ẽ dñdum. qꝛ hoc nomen ẽ datũ ſm illam formã
quã habet ħ adiectiuũ bonus bona bonũ in neu
tro genẽ q̃ndo ponitur ſubſtantiue. Nam quando
ponit̃ ſubſtantiue ſm reſpectũ maſculini dicendũ
eſt hic bonus.

CIrca cõmune genus pt queri. utꝝ cõmune
genus ſit aliquid in natura. Si enim ẽ ali
quid ergo aliquod genus pticipat utrũqȝ
ſexũ. ergo homo cũ ſit cõmunis generis. iſtud cõ
mune ꝓuenit ex aliquo genẽ utriuſqȝ ſexus. Et
aliquis homo eſſet mas et femina. quod ẽ impoſ
ſibile. Si autẽ nichil ẽ in natura. ergo nullũ nomẽ
naturaliter ẽ cõmunis generis. ergo homo uel ci
uis non uenit naturaliter ꝓ mare et femina. qđ
falſum ẽ. quia ſimul accipitur pro utroqȝ ſexu. ut
omnis ciuis. Solucõ dico ꝙ nullũ genus ẽ cõmu
ne quantũ ad naturã. nec aliquis ſexus ẽ commu
nis ad maſculinũ et femininũ. Et hoc ẽ quod ait
ṗs. Cõmune genus magis qualitate uocis dinoſci
tur ꝙ natura. Cõmunitas ergo a qua dr̃ cõmune
genus ẽ forma anime non nature. ſicut affirma
tio et negacõ. quoniam anima poſuit communi

nitatem in genere. propter opus generacōnis. quod
maſculus et femina communiter exercent.

QVeritur ergo Quare non habeamus cōmune
ex maſculino et neutro. uel ex feminino et
neutro. Et videtur ꝙ poſſit inueniri. ut uir et man
cipiū diligunt ſe. mulier et mancipiū uident ſe. di
co ꝙ talis cōmunitas eſſe non pt. quia vnū ē na
turale et alteꝝ innaturale. Item vnū eſt ꝑuatiuū
alteꝝ poſitiuū. et ideo non faciūt vnū eſſe. Cū uo
dicitur. uir et mancipiū diligunt ſe. hoc pronomen
ſe ibi ē neutri generis. quia neutꝝ concipit maſculi
nū. Similiter mulier et mancipiū uident ſe. hoc ꝓ
nomen ſe ē generis neutri. quia concipit femininum
Et nota ꝙ ſolū maſculinū qnꝗ gerit naturā cō
munis ratione antonomaſie. i. excellentie. ut qui
cūꝗ uult ſaluus eſſe. hoc enī intelligitur ita de ma
re ſicut de femina. Similiter diliges deū et proximū
et h ſepe reperitur. ſꝫ femininū nō hꝫ eandē viꝫ. Vn̄
nunꝗ̄ accipitur ꝓ cōmuni.

SEquitur de omni genere. quod adiectiuorū
eſt. quia ſignificat rem compabilem maſ femini
no et neutro. Hec autē adiectiua in tres
ſpecies diuiduntur. Nam quedā ſunt mobilia per
tres terminacōnes. et hec tangunt ꝑmam et ſecū
dam declinacōnem. et non ſunt omnis generis cō
iūctim. niſi in dtō et ablatiuo plurali. ut albus al
ba album. Quedā tamen mobilia ſunt omnis ge
neris in genitō et dtō ſingulari. quia ſunt ſecūdi mo
di ꝓnominū. ut vnus vna vnū Gtō vnius. Dtō
vni. Quedam uero adiectiua coniunctim ſunt om
nis generis. ut felix et prudens. Quedam in com
mune et neutꝝ diuiduntur. ut h et h fortiſ et h for
te. Pauca tamen terminant maſculinum in er. fe
mininū in is. neutꝝ in e. ut h acer. h acris. hoc
acre. Cur autem fiat talis diuiſio patꝫ. qm̄ adiecti
ua coniūctim ꝑdicata ꝑ diuiſionē reddunt. ut uir
et mulier et mancipiū ſunt alba. ergo mulier eſt
alba et uir ē albus et mancipium ē album. Alte
ra uero diuiſio que ꝑtim ē compoſita et ꝑtiꝫ ſim
plex non pt fieri niſi ꝑ cōmune et neutꝝ. et ſic ē
certū ꝙ tinarius non habet compacōnem niſi ad
coniuncta ſimul uel ad ſimplicia diuiſim. uel ꝑtim
ad compoſita et ꝑtim ad ſimplicia diuiſim. Et h
ē racō quare adiectiua in tres partes diuidūtur

QVeri etiam pt. quare nullū nomē deſinens
in is poteſt eſſe omnis generis in nominatō
caſu. ut dicit pꝰ. Videtur etiā falſum dicere. quia h
nomen ſemis in vno ſenſu ē omnis generiſ et in
declinabile. ut hic et h et hoc ſemis. i. dimidius a
vm. Dico ꝙ pꝰ d̄ declinabilibꝫ intellexit. ſꝫ hec ſe
mis. huius ſemiſſis. i. medietas aſſis declinabile
ē. Sed adhuc obijcitur de h nomine tricuſpis quod
uidetur habere neutꝝ. cū dicat ouid. poſito ꝙ tri
cuſpide telo. mulcet aquas. Ad hoc rn̄det pꝰ ꝙ ꝑ
figuram recipit neutꝝ. et ſic tricuſpis ē communis
duū generꝝ tantū. Ideo autē nullū nomē deſinens
in is potuit eſſe omniſ generis in ntō. quia ut dicit
pꝰ. in vi libro ubi determinat de deſinentibus in
in is. nullū neutꝝ ꝑ ſe in is finire pt. quod in ali
is uocalibus non contingit. Nam in as. in es. In
os. in us. reperiuntur neutra. ut uas uaſis. Os oris
os oſſis. ius iuris. In is autē nullū neutꝝ deſinit
et hoc natura huius uocalis credimus peruenire

QVero etiam. ſi hec ſit congrua. omnis ciuis
albus. et uidetur ꝙ ſic. quia ſubſtantiuū com
munis generis pt recipē adiectiuū in utroꝗ gnē

ergo et hoc nomen ciuis. et ita ē congrua. Sed
probo ꝙ eſt incongrua. quia hoc ſignum omniſ co
git hunc terminū ciuiſ ſupponē pro maribus et fe
minis. cauſa ſue diſtribucōnis. ſed hoc adiectiuū
albus reſtringit ipſum tantū ad mares ergo ē ibi
repugnantia. et ſi ē incongrua. dicimus ꝙ hoc ad
iectiuū albuſ pt ibi uagari ad femininū. et ſic nō
reſtringit. Poteſt autē reſtringē tantū ad mares.
ſuppōne huius termini ciuis. et ſm hoc quidā iu
dicant eam incongruā. propter repugnantiā offi
cioꝝ. nos uero congruam. quia non fit diſtribucō
niſi pro maribus. Vn̄ nulla ē ibi repugnantia. nā
talia ſunt ſubiecta qualia ꝑdicata ꝑmiſerint eſſe
ut ait boeciuſ in libro de trinitate.

DVbitatur etiā de quibuſdam nominibuſ an
ſint cōmuniſ generis. an omnis. ut diueſ pau
per. ebes. et teres. degener. uber. comes. hoſpes. et
ſoſpes. bipes. quadrupes. compos. et memor. Vi
dentur enim eſſe omniſ generis. quia compacōm hn̄t
ad maſculinū et femininū et neutꝝ. quod ꝑ eaꝝ
conſtruccōnem patet. ut diueſ uir. diueſ mulier. di
ueſ regnū. Vnde ouid. Addidit extremo marmore
diueſ opus. Et boecius ait. Conſtat eternū bonū
eſſe ſui compos. Itē lucanus. Imperiū ꝗ comes
Iuuenalis. Depoſitū tibi ſoſpeſ erit. Et ſic multa
exempla habere poſſimus. Item ea que compan
tur ex iſtis bene hn̄t compatiuū neutꝝ. ut paup
pauperior paupꝛimus. pauper pauperior paupꝛi
ma. paup pauperius paupꝛimū. Sed compatiuū
neutꝝ nō pt oriri niſi a poſitiuo neutro. ergo po
ſitiua eoꝝ habent neutra. Ad hoc dicūt quidā ꝙ
ſunt cōmunis generis. ſꝫ ꝑ figuram qnꝗ iūguntur
neutris. ut diueſ regnū. Quero ergo. An ꝑ eandē
figuram pt dici. habeo diuitem regnū. uel iſta reg
na ſunt diuites. cū bene dicatur. loquor de diuite
regno. ꝓpter hoc concedūt quidam ꝙ ſint omniſ
generis. quod et pꝰ qnꝗ dicit de quibuſdā eoꝝ
ut h et h et h memor. h et h et h paup. quod ſi
ueꝝ ē. ergo terminant ablatiuū in e et in i. quia
hec ē natura omniſ generis. ut h et h et h felix.
Ablatō ab hoc et ab hac et ab hoc felice uel feli
ci. ergo paup facit paupere uel pauperi. et diues
diuite uel diuiti. ergo neutꝝ plē dꝫ deſinere in a. et
hoc nuſquā reperitur. quia non dicimus hij et hec
memores et hec memoria. nec dicimus diuiteſ et
diuitia. hebetes et hebetia. Inuenitur tamen hoſpi
ta in plurali neutꝝ. Vnd ſtacius. Accipias feſſis
ꝗ libens iteꝝ hoſpita pandas. flumina. ergo erit
dicendū h et h et h hoſpes. ergo hoſpite uel hoſpi
ti faceret ablatiuū. quod nichil ē Nos dicimuſ ꝙ
predcā nomina ſunt cōmunis generis in declina
cōne ſed omnis in conſtruccōne. et hoc ideo quia ſi
in declinacōne ꝓponerentur tria articularia. de neceſſi
tate facerent ablatiuū in e et in i. et neutꝝ plura
le in a. ſꝫ quia ſignificacō eoꝝ ē compabil tribuſ
generibus. ideo compantur quedā ex eis. et om
nia pn̄t adiūgi maſculino femīno et neutro ſans
ꝓprie. ſed non in qualibet ſui terminacōne. Quia
qualitas accuſatiui deſinentis in em et forma plu
ralis in es nullo mō pn̄t neutro generi adaptari
vn̄ nichil ē habeo diuitē regnū. uel diuiteſ regna
ſꝫ alie terminacōnes eoꝝ pn̄t neutro generi adap
tari. ut diues regnū. diuitis regni. diuitū regnoꝝ.
diuitibus regnis. licet ergo ſint omnis generis in
conſtruccōne. nō tamen oportet ꝙ ſint omniſ ge
neris in declinacōne. quia racōne legis que in decli

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

nacōne omnis generis obſeruatur.in̄ predcā inco
uenientia ꝓuenirent.Certe bn̄ dicitur uir aduena
mulier aduena.mancipiū aduena.non tm̄ in decli
nacōne dicam h̄ et h̄ et h̄ aduena. ¶ Et nota ꝙ
iſta tria memor hebes et teres.q̄uis a pˢ q̄ndoq̄
tantū cōmunis generis indicenẽ rcē pn̄t dici om
nis generis in declinacōne.ſed neutꝝ plurale ipſo
rum in a non repitur uſualitꝰ.de hoſpes dicimus
ꝙ eſt cōmune.h̄ et h̄ hoſpes tam in ſingulari ꝙ̄
in plurali. Sed h̄ hoſpita.huius hoſpite in ſingu
lari femininū.in plurali ē neutꝝ.hn̄s tantū ntm̄
accuſatiuū et uocatīu.et ſic ē ethroclitū.ut h̄ hoſ
pita.accuſatō hec hoſpita.uō o hoſpita.Idem ē
dicendum de ſoſpita.quia h̄ et h̄ ſoſpes dicimus
et h̄ ſoſpita ꝛc.et in plurali h̄ ſoſpita. ¶ De uber
et degener dicimus quod de paup.Licet ꝑ autori
tatem q̄nq̄ finiant ablatiuū in i.Sed memor tā
in e ꝙ̄ in i.teſte pˢ.De compos.comes.bipes.ꝙ̄
tripes.idem dicimus quod de diues.et ſic omnia
predcā ſunt cōmunis generis et omnis.diuſa cō
ſideracōne.Quedam tamen ex illꝭ terminant ab
latiuū tantū in e.quedam uero in e et in I.

QVeritur eciā de plus.uictrix.ultrix.cuius ge
neris ſint.Ad hoc dico.ꝙ plus in nō̄ accuſa
tō uō eſt neutri generis.ſ̄ in alijs caſibus habet
tria genera.vn̄ facit ablatiuū tam in e ꝙ̄ in i.ut
plure uł pluri.Hoc autē contingit.ꝗ nullum mo
noſillabū in us potuit eſſe omnis generis.At ꝗ
compatiuꝫ erat huius nominis multus ta tum
oportuit ꝙ in reliquis caſibus eſſet cōmune triū
generꝫ ut ſui poſitiui omnibus generibuſ rn̄deret
et ꝓpter hoc dicimuſ ꝙ fuit hoc nomen pluſ om
nis generis in conſtruccōne.ſ̄ neutri tantuꝫ in de
clinacōne.quia erat compatiuū ad tria genera.ut
iſte panis ē plus illo.et hec farina ē plus illa.et
hoc frumentuꝫ eſt plus illo.Hac de cauſa contin
git ꝙ in illꝭ caſibus qui hn̄t omne genus compo
nitur cū con.ut compluris complun complures.
et non in forma neutri.vn̄ nichil ē complus.Et
hoc ideo.quia hec prepō con importat collcōnēꝫ.
et ob hoc potuit cōuenire cū omni genē.ſed non
cū neutro.ꝗ multitudo recipit collcōnem.ſimplici
tas uero non.De uictrix et ultrix dixi ſup̄ in ij p
te.ubi determinaui de accentu deſinentium in trix

EPychenū ge
nus.i.promiſcuū.ſub vna uoce et vno ar
ticulo animalia utriuſq̄ ſexus ſignat.ut
coruus et aquila.Et dr̄ epychenū.i.ſup̄ cōmune
quia ſup̄ utriuſq̄ ſexus animalia cadit.Videtur
ergo ꝙ hoc nomen ꝓximus ſit epychenū cuꝫ dr̄
dilige deū et ꝓximū.ꝗ ſub vna uoce et vno arti
culo uenit ꝓ maſculo et femina.Dico ꝙ h̄ habꝫ
ex improprietate.i.ꝑ figurā.et ideo nō ē epychenū
Item demonſtrato mare et femina.bn̄ dicitꝰ.iſti
ciueſ currūt.Ecce hoc nomen ciueſ vna uoce vno
quoq̄ articulo ſumitꝰ ꝓ maſculo et femina.et ita
uidetur ꝙ ſit epychenū.dico ꝙ hoc contingit ex
improprietate.q̄m̄ ē ibi conceptio gnm̄.et ſic n̄ ē
ibi epychenoſitas.

VIdetur eciā ꝙ hoc no
nomē ſubſtantia ſit epychenū.quia ſub vna
uoce et vno articulo cōp̄hendit animalia utriuſ
q̄ ſexus.Ad hoc dico ꝙ in regula pˢ ſubintelligi
tur tantū.At ſubſtantia ideo non ē epychenū.ꝗ
nō cōuenit tantū animalibus utruſq̄ ſexus.imo
eciam alijs rebus.Idem dicimus de omnibus ge
neralibus. ¶ Item uidetur ꝙ animal ſit epyche
nū.ꝗ ſignificat animalia utriuſq̄ ſexus.vna uo
ce et vno articulo.Ad hoc dico ꝙ nulluꝫ nomen
neutri generis ē epychenū.ꝗ non ſignificat rem
ut ſexatam.ymo ut inſexatam.Animal eciā cō
uenit animalibus inſexatis.mancipiū ergo non ē
epychenū.cū ſit neutri generis.q̄uiſ vna uoce et
vno articulo ſignificet animalia utriuſq̄ ſexus.ꝗ
neutꝝ genus datuꝫ eſt a p̄uacōne utriuſq̄ ſexus
Item nomina piſciū non ſunt ꝓmiſcua.ut luciuſ
et anguilla.ꝗ non generanẽ ꝑ coitū.ſ̄ per ſolā
confricacōnem.et ita ꝓprie non hn̄t ſexū.et hoc
ut in pluribus intelligas.hoc dico.ꝗ quidaꝫ piſ
ces dn̄r ſexuꝫ habere et coire.ut foce et murena.

QVeritur eciam.quare nomina rōnabiliū nō
ſint aliquo mō epychena.Dico ꝙ certa ſex
uſ diſcrecō fuit in cauſa.Sed uide quedā nomina
rōnabilia uidenẽ habere utrūq̄ ſexum.ſicut h̄mo
froditus.ſiam ut dicit Iſid̄ xi.ethi.Hermofrodi
ti appellati ſunt.eo ꝙ in eiſ utrūq̄ ſexuſ appareat.
herma quippe apud grecos maſculus.afrodi femi
na nūcupatur.hij dexteram mamillā uirilē ſiniſ
trā muliebrem hn̄tes.uiciſſim coeūdo.et gignūt.
et pariūt.Hoc enim dicit aug̃ in xvj li de ci.dei.
Sed p̄t dici ꝙ huiuſmodi animalia ſunt quedaꝫ
monſtra nature et irregularitas.

QVeri eciam p̄t.In quibuſ animalibus epiche
noſis habeat locum.Ad hoc dico.ꝙ in qui
buſdam animalibus ē ſexus multū incertus.nec
erat uocis qualitas niſi vna.et in illis potuit ha
bere locū epychenoſis.ut dama.talpa.miluus et
pica.Sed nomina quadrupedū in a pn̄t eſſe taꝫ
maſculini ꝙ̄ feminini generis.ut h̄ dama uel hec
dama.h̄ talpa h̄ talpa.Et in utroq̄ genē accipi
ūtur ꝓ animalibuſ utriuſq̄ ſexus.At nomina bi
pedū in a tantū ſunt feminini generis.de hijſ au
tem dico que ſunt epychena.ut h̄ aquila.h̄ pica
h̄ noctua.ſ̄ columba non fuit epychenū.quia dici
mus h̄ columbus ꝓ mare.et hoc ꝓpter fecūdita
tem accidit.ſicut gallus et gallina.Palumbus rcē
fuit ergo epychenū.ꝓpter indiſcrecōnem ſexuſ et
raram fecunditatēꝫ.Nomina autem auiū epyche
na que deſinūt in a.ideo ſunt feminina magiſ ꝗ
et aues cuiuſdam leuitatis ſunt ſicut femine.et t
minacō uocis in a maiorēꝫ conuenientiam habet
cum feminino ꝙ̄ cum maſculino genere. ¶ Nota
eciam h̄.ꝙ omne epychenū ē maſculini uł femi
nini generis.ut h̄ turtur.h̄ aquila.et cū ſimili ad
iectiuo p̄t eandem ꝓmiſcuitatem ſuare.ut vnus
turtur uolat.mō non diſcernit ſexū.ut conſueuit
fieri cū cōmuni q̄n̄ dr̄ albus ciuis.Similiter ſi di
cam alba aquila.non fit mō reſtriccō ad feminā
ſicꝭ fit in cōmuni.ut alba ouis.Poteſt ergo dici
vnus turtur.et alba aquila.tam ꝓ mare ꝙ̄ ꝓ fe
mina.tamen q̄nq̄ promiſcua iſta recipiūt adiecti
ua contra naturaꝫ ſui articuli.cā diſcernendi ſexū
Vn̄ Anſer erat cuidam p̄cioſo germine feta.ſimi
liter eſt dictum de turture.ſola uolabit.ſola ſede
bit.tamen nobiliores autores hijs abuſionibꝫ n̄
utūtur.ſ̄ eciā alijs ſubſtantiuis adijciūtur adiec
tiua contra ſuū articulū.q̄nq̄ racōne ſuppoſitorū
ut apud ſaluſtiū.Pars in cruce poſiti ſunt.pſ beſ
tijs obiecti ſunt.Q̄nq̄ cauſa alterius ſubſtantiui.
quod ſubintelligitur.ut p̄neſte ſub ipſa ſubaudi
tur eniꝫ urbe.Q̄nq̄ cauſa exp̄mendi naturam rei
ut triſte lupus ſtabulꝭ.i.res naturaliter triſtis.hoc
ē triſticiam inferens.non enim maſculinū et femi

ninũ exprimit naturam ut neutrum.

Incertũ genus.
I ſiue dubiũ eſt ab anima ꝓpter diuerſitatẽ uetẽ
tiũ opiniones. ergo ſꝫm hoc non ſumuſ certi
cuius generis ſint nomina que dñr incerti gñis
ergo altera iſtaꝝ locucõnũ ẽ incongrua. dies ẽ ſe
renus dies ẽ ſerena. ſed neſcimus utrũ. Modicum
autẽ fermentũ maſſam paſte corrũpit. ergo utrũq
repudianda ẽ. Dicũt quidam ꝙ ſine dubio altera
illaꝝ ẽ incongrua. Sed quia ꝓniores debemuſ eſ
ſe ad ſaluandũ ꝙ̃ ad condempnandũ. ideo dicunt
utramq̃ eſſe recipiendam. Non eniꝫ ſciũt cuiuſ ge
neris ſint huiuſmodi nomina. Et ſimiliť neſciũt
que illaꝝ locucõnum ſit incongrua. Nos uero dici
mus ꝙ nullũ debet eſſe nobis dubiũ de genẽ iſto
rũ nominũ ꝓpter autoritatem ueteꝝ. qui utroq̃
genẽ uſi ſunt. Autoritas enim eſt ſententia ymita
cõne digna. Dicimus itaq̃ ꝙ omnia nomina incẽ
ti generis ſunt duũ generũ ſine dubio. et hoc ſepe
dicit pe. non tamen ſunt cõmunis generis. q2 nul
la ẽ ibi cõmunitas quo ad animã uł naturã. Nec
contraxerũt illa duo genera ex autoritate ſꝫ ex di
uſis. Cũ ergo dr̃ hoc nomen ẽ dubij generis uł in
certi. illa dubitacõ non ẽ ad modnos referenda. ſꝫ
ad pmos inuentores. uelut cũ dr̃. ceci uident. clau
di ambulant. ſurdi audiũt. i. qui pus habuerunt
cecitatem. uł claudicacõnem uł ſurditatem. ſꝫ mõ
non ſunt tales. Et forſitan aliqua racõ traxit anti
quoſ ad hec duo genera. q2 dies q̃nq̃ ſumiť ꝓ cer
to tempe. q̃nq̃ ꝓ incerto. q̃ñ uenit ꝓ certo debet
eſſe maſculini generis. q2 certitudo eſt in maribus
Q̃ñ uenit ꝓ incerto debet eſſe femininũ. q2 nichil
incertius ꝙ̃ femina. Iuxta illud. q̃d leuius fumo
flamen. quid flamine uentus. Quid uento mulier
quid muliere nichil. Similiť ẽ finiſ conſummans.
et ẽ finis conſumens. In eo ꝙ conſummat habet
ſe ad modũ maris. in eo ꝙ conſumit habet ſe ad
modum femine. Similiter cortex in eo ꝙ munit
arboreꝫ habꝫ ſe ut mas. in eo ꝙ ab arbore patiť
ẽ ſicut femina. et ita pt̃ de alijs iudicari. Et ſcien
dũ. ꝙ ita ſunt incerti generiſ in plurali ſicut in ſin
gulari. pter dies. quod in plurali tantũ ẽ maſculi
ni generis. q2 nõ habet ſe niſi ad certũ tempuſ in

Vero hꝫ cũ ſꝫm autoritatẽ ue Cplurali nũo
teꝝ nomina q̃nq̃ ſint ge neutri. Q̃nq̃ maſ
culini. ut hꝫ pũctus et hꝫ punctũ. et hꝫ ſtadiuſ et hꝫ
ſtadiũ. et hꝫ catinus et hꝫ catinũ. quare non dicun
tur multi incerti generis. Solucõ dicimus ꝙ maſ
culinũ taliũ nominũ iam ceſſauit. q2 non utimur
niſi neutro genẽ iſtoꝝ nominũ. Eſto tamẽ ꝙ ute
remur hijs nominibus in utroq̃ genẽ. nõ tamen
eſſent dicenda incerti generis. q2 uarias terminati
ones hñt ſꝫ diuſa genera. quod in nominibus du
bijs non contingit. Item queritur quare non
habeamus aliquod adiectiũ incerti generis. mul
ta eniꝫ adiectiua ponit pꝰ de quoꝝ generibꝫ uide
tur dubitare. ut paup et diues. Ad hoc dico ꝙ ñ
potuit neutrũ incertitudinẽ cũ maſculino uł femi
nino uł cõmuni habere. q2 requiriť ꝙ ubi ẽ incer
titudo ibi ſit vna et eadem terminacõ diuſoꝝ ge
neꝝ p omnes caſus. Hoc autẽ non habet neutrũ
cũ alijs generibus. Nam in quibuſdam terminati
onibus cõuenit cuꝫ alijs generibus. et in quibuſ
dam diſcrepat. et id̃ neutꝝ ad incertigeneris na
turam non potuit puenire. Et hec eſt racõ quare
nullum adiectiuũ eſt incerti generis. cũ omne ad

iectiuũ ꝓprie habeat in ſe neutꝝ.

De etherocliti nominibus genẽ conſueuit
queri. Ad cuius euidentiã ſcias. ꝙ quedaꝫ
nomina etherocliſim patiũtur generis. i.
diuſitatem. uł irregularitatem quandam ut hꝫ ce
lũ hij celi. hoc epulũ. et hee epule. hꝫ locuſ hij loci
hꝫ loca. hꝫ pelagus et hij pelagi. hic carbaſuſ et in
plurali hꝫ carbaſa ſoꝝ. Et ita contingit in quibuſ
dam alijs. Queriť ergo. vñ iſta irregularitas fue
rit in generibꝫ. Ad hoc pt̃ dici ꝙ ab autoritate di
uſoꝝ uſuũ hoc ꝓceſſit. et forſitan non ſine rõne
q2 uidetur ꝙ etherocliſ ſemp immutet ſignificati
onẽ ut hꝫ celum ꝓ continente. Sed hij celi ꝓ his
qui continenť in eo. ut celi enarrant gloriam dei
Et hꝫ epulũ pro corpali. ſꝫ epule epulaꝝ ꝓ ſpũali
id eſt pro refeccõne ſcientie uł uirtutis. Vñ dicit
plato in thymeo. Veniſtiſ ad epulas heſternas. et
hꝫ locus ꝓprie quantitas eſt circũſcribens corpus.
Set hꝫ loca locoꝝ ꝓprie hijs dñr in quibꝫ poſſeſſi
ones hñtur. hij loci pro locis dialeticis. Item hoc
pelagus ẽ alta nimiſ aquaꝝ ꝓfunditas. Sed hij
pelagi pelagoꝝ ad certitudinẽ ꝓfunde aque reſtrin
gitur. Et hꝫ carbaſus ueſtiſ ſinuoſa. que tñ uiro uł
mulieri cõuenire pt̃. Sꝫ carbaſa carbaſoꝝ ad uela
nauiũ ptinent. Hic infernuſ pro loco generali om
niũ penaꝝ. ſꝫ inferna infernoꝝ ꝓ loci pticularũ
penaꝝ. Hic ſibuluſ ẽ hominũ. ſꝫ ſibula ſunt ſpen
tiũ. Hec topica ce ꝓ ſcientia. ſꝫ topica topicoꝝ ꝓ
libro. Idem ẽ dñdum de rethorica et analetica. Itẽ
hꝫ menaluſ pro totali monte. ſꝫ menala menaloꝝ
ꝓ appendicijſ et collibuſ ſibi adiacentibus. Hic p
gamuſ ꝓ ciuitate. ſꝫ pgama pgamoꝝ ꝓ edificijs
ſuis. Hoc poꝝ pro maioribus. hij porri ꝓ mino
ribus. Hij freni frenorum per ſe. Sed hꝫ frena fre
noꝝ cũ ſuo appatu. Hoc raſtꝝ ꝓ vna ſpẽ ligonũ
Sed raſtri raſtroꝝ ꝓ omnibus ſpeciebus ligonũ.
Et ita pt̃ diligenſ pſcrutator inueſtigare dñtiam
in huiuſmodi etherocliti. ſepe tamen iſte ꝓpta
teſ ab autoribuſ non ſuanť. Videtur ergo. ꝙ hoc
nomen felix et cetera ſimilia ſint etheroclita. quia
hꝫ nomẽ felix in ntõ eſt omniſ generis. ſꝫ in accu
ſatõ eſt neutri. ergo uariat genus. et ſic ẽ ethero
clitũ. Illi qui dicũt omne genuſ eſſe quoddã acci
dens p ſe. bene concedũt ꝙ ẽ ibi etherocliſis. Nos
uero dicimus ꝙ non. Cũ uero felix ſit omnis ge
neris. dicimus ꝙ ẽ neutri. et ſic non uariat genus

Queritur eciam. an ſit dicendũ vnũ celorum
an vnus celoꝝ. Dicũt quidam ꝙ utrũq̃ bene
dicitur diuſis reſpectibus. Quia ptitiuũ pt̃ reſpicẽ
genus quod illic ẽ. i. genus genitĩ. et ſic ẽ dñduꝫ
vnus celoꝝ. et pt̃ reſpicere id ſolũ pro quo patiť
ſingulariter. et ſic ẽ dñdum vnũ celoꝝ. ſicut vnuꝫ
celuꝫ de nũo celoꝝ. et vnũ epulaꝝ ſicut vnũ epu
lũ de nũo epulaꝝ. Noſ uero dicimus. ꝙ debꝫ reſpi
cẽ genus quod illic eſt q2 compacõnem habet ad
res p genitiuũ ſuppoſitas. ſꝫm genuſ quod accidit
genitõ. Et ſic ẽ dicendũ. vnus celoꝝ. vna epula
rum. et non vnũ celoꝝ. nec vnuꝫ epulaꝝ. non tñ
ſequitur vnus celus uł vna epula. q2 genuſ plura
le ẽ fortius ſingulari. In genitõ autẽ nominis col
lectiui pt̃ fieri particõ. ita ꝙ genus a rebuſ ſuppo
ſitis contrahatur. Vñ bñ dr̃. vnus iſtius gentiſ ẽ
fortes. et vna iſtius populi ẽ maria. Et ſcias ꝙ e
therocliſ fit quatuor modis. ſcꝫ genere q̃ñ dictõ
eſt alterius generis in ſingulari ꝙ̃ in plurali. ut hꝫ
celum. hij celi. Declinacõne q̃ñ dcõ eſt alteriuſ de

clinacōnis in ſingulari ꝙ̄ in plurali.ut h̄ uas ua
ſis.Et pluraliter h̄ uaſa uaſoꝝ.Numero qñ nume
rus pluralis non recte formatur a ſingulari.ut e
go pluraliter nos.Caſu qñ gtūs non recte forma
tur a ſuo ntō.ut h̄ iupiter.Huius iouis.Multa
ad genuſ ꝑtinentia infra ponā.ubi agam de decli
nacōne nominū.et in iiij ꝑte ubi agetur de ſilen
ſi ſiue concepcōne.Amodo de numero uideamus.

NUmerus inter accñ
tia nominis terciū locum de iure poſſidet.
Natura enim diſtinxit genera ut ipſa mul
tiplicetur nūo.Quoꝝ generꝫ multiplicacō retinen
da eſt ad conſeruandas ſpēs in eſſe.Et certū eſt ꝙ
non pñt ſpecies teneri in eſſe niſi ꝑ multiplicata
tem ꝑticulariū.Hoc autem non pt̄ fieri bene niſi
ꝑuſ exñte generꝫ multitudine.Vñ poſt ſpeciē de
genē et poſt genus de numero eſt agendum.

QVeri ſolet cui ꝑti accidat nūs.Dico ꝙ nume
rus accidit cuicūꝗ accidit ꝑſona.et econūſo
ꝗꝫ ꝑſona dr̄ quaſi ꝑ ſe vna.et ſic vnitas ē perfcō
vnius ꝑſone quo ad quid.Vñ gerūdia et ſupina
carent numero.qꝫ carent ꝑſona.Aduͤbijſ autē nō
accidit nūſ nec ꝑſona.licet quedam aduerbia ſint
nūalia.ut bis.ter.Et quedam ꝑſonalia.ut meatī
et tuatim.qꝫ non hñt numerꝫ nec ꝑſonam ꝓ acci
dente.ſꝫ pro ſignificacōne.et ſm hoc pt̄ nūs diui
di a ꝑſona.Videtur tamen ꝙ age et agite hēant
numerꝫ pro accñte.qꝫ age requirit ūbum ſingula
re.ut age lege.ſꝫ agite ūbum plurale.ut agite le
gite.ergo accidit eis nūs.Ad hoc dico ꝙ inderñr
iunguntur cum uerbo ſingularis nūi.et pluralis
ſicut age legite Et agite lege.Vnde Stacius En
age ab diuiſis thalamos ſuate mantis.Item pro
ſper.age iam ꝑcor meaꝫ comes in remota reruꝫ
trepidam ūuem ꝗ uitā dño deo dicemus.et hoc
uult ꝑs.qui in v li ubi agit de nūo dicit.Nūoſ au
tem hec hñt dcōnes que ꝑſonas quoꝗ hñt uꝉ fi
nitas uꝉ infinitas.i.nomina ūba ꝑticipia prono
mina.vñ ſi deficiat in ꝑſonis ūbum deficit et in
nūo.qualia ſunt infinita.impſonalia.gerūdia uꝉ
ſupina.aduͤbiū uero ꝗuis ſepe demonſtret nume
rū ad ſignificacōnem nominū nūaliū.non tamen
ꝗi accñtem hunc habet.et ſic patet ꝙ nūs nullo
modo accidit aduͤbijs.Vnde ille uſus ē repudian
dus.Pluribus ē agite dicendum ſꝫ age ſoli.

NVmerus autem ꝓut h̄ ſumitur diuidit̄ in
ſingularem nūm et pluralem.quia ſatis ē in
hac arte vnū a multo uꝉ multū ab vno diſcernē
et relique dñtie numeroꝝ ad aliam ꝑtinent facul
tatē.Iſte uo ſunt principales.qꝫ vnitas et binari
us ſunt duo pñcipia nūoꝝ.Tamen dñter.qꝫ vni
tas eſt primū pñcipiū et ſimplex.Binarius autē
eſt pñcipiū ſecundū et compoſitū.Ab vnitate er
go ē ſingularitas.a binario autē pluralitas ē.vñ
ſicut bina geminant vnitatē.ſic pluralis nūs ſi eſt
uere pluralis debet geminare ſuū ſingulare.ut hō

SEd querit̄ de quibuſdam no et homines
minibus.quorū pluralia ſuū non geminant
ſingulare.ut uter alter.utercꝫ.neutercꝫ.et alterut
ita enim dñr de duobus in plurali ſicut in ſingu
lari.Vñ boet.Inter utraſꝗ has.i.inꝉ ambas.Qri
tur ergo vñ hoc contingat.Ad hoc dico ꝙ h̄ no
mina data ſunt ad dualitatē.ꝗi pñcipali ſignifica
cōne.vñ non pñt eam relinquē in ſingulari necꝫ
in plurali.Sicut nec homo relinquit humanitatē
ſiue dicatur de vno ſiue de pluribus.Dicimus er

go ꝙ non geminant dualitatem.qꝫ in utroꝗ nu
mero diſtribuūt ſiue ꝑtunt̄ reſpcū duoꝝ.ſꝫ tamē
geminant numerꝫ aꝑhendenti dualitatem.qꝫ pt̄
dualitas aꝑhendi ut vnū.Et hoc faciūt predicta
nomina in ſingulari.Et pt̄ aꝑhendi ut plura.Et
hoc faciunt eadem nomina in plurali.et ſic gemi
nant ſine dubio ſingulare.Numerus enim apud
naturam ē plura.ſꝫ apud animā eſt vnū.et ideo
pt̄ duobus rcē modis aꝑhendi.Item eciam du
bitatur de hoc nomine vnus.qꝫ inuenit̄ qñꝗ in
plurali.ut vne et altere ſcale.ſimiliter vna menia
Et illud Terencij.Ex vnis nupcijs feciſtis michi
geminas.Ad hoc dico ꝙ non geminat vnitatem
qꝫ illa eſt pñcipalis eius ſignificacō.Sed vnitas
pt̄ aꝑhendi ut vnū et ut plura.et merito.qꝫ eſt
vnitas pura.et vnitas impura.Sic ergo geminat
ſingulare.quantū ad modū aꝑhendendi.Et h̄ fit
racōne quoꝝdaꝫ nominū que tantū in plurali nu
mero declinant̄ Et qñꝗ ſignant vnum ut plura.
et qñꝗ plura ut plura.vñ bñ dr̄.vna arma.vne
nuptie.ſꝫ male dr̄ vne homines.vne mulieres.in
maſculino autem genē non inuenit̄ apud auto
res in plurali nūo.Poſſet autē dici vni maneſ uꝉ
vni penates.niſi uſus reſiſteret.Et nota ꝙ vnus
qñꝗ ſignificat vnitatē animoꝝ.Vñ in actibus a
ploꝝ.Multitudinis credentiū erat cor vnū et ani
ma vna.Et ſm hoc poſſet dici.Iſte muliēs ſunt
vne.i.vnanimes.et corda nrā ſunt vna.i.vnani
ma.Vñ lucanus.fecere nefas in ꝑtibus vnis.id
eſt vnius animi et uoluntatis.

NVnc de utroꝗ numero uideamus.Sciaſ ergo
ꝙ ſingularis nūs ē forma dcōnis ſignifican
tis ut vnū.Pluraꝉ autē eſt forma dcōnis ſigñtis
ut plura.Iſti utiꝗ modi notant̄ qñ pueris dr̄.cu
iuſ nūi ſingularis.quare qꝫ ſingulariter ꝓfertur.i.
vnū deſignans.Et profertur pluraliter.i.plura de
ſignans.¶ Secundū hoc ita obijcitur.chimera ē
inopinabilis.ſꝫ nomen chimera ſignat rem ſuam
ut vnā.ſꝫ ipſa non ē vna nec pt̄ eſſe ergo ſigt eā
falſo.ergo h̄ debet iudicari falſa chimera ē inopi
nabiꝉ.quemadmodū chimera iudicaretur ut alba
cū ipſa non ſit alba.hec iudicaretur falſa.chyme
ra ē alba.Querit̄ eciam cui taꝉ ſingularitas inſit
Dico ꝙ ineſt aꝑhendenti.et non ē forma nature
ſꝫ racionis Et licet aliter ſit ꝙ̄ aꝑhendatur.non
tamen falſo.qꝫ aliud eſt de albedine.aliud de mō
aꝑhendendi.Albedo enim ē forma naturaꝉ.Sin
gularitas autē eſt forma racionis ſiue intellectuſ
vnde ineſt tm̄ anime Et ideo non ſurgit inde falſi
tas.qꝫ bene ineſt cui debet ineſſe Poſſumus eciaꝫ
dicē ꝙ taꝉ ſingularitas ineſt chimere ꝓut ipſa ē
apud animam ꝑ intellectum ſolum.quia tale fig
mentum eſt vnum ꝑ aꝑhenſionem.ꝗuis nichil
ſit in natura Et hoc eſt quaſi idem quod prius

QVeritur que nomina diſcernant numerꝫ.et ꝗ̄
non.ad hoc dico ꝙ ſubſtantiua.ut homo et
homines Et adiectiua ſubſtantiue retenta ut albū
diſcrecionem ꝗntitatis in rebus ſuppoſitis faciunt
ut eſt homo.ergo vnum.Et ſunt homines.ergo
plura Et albuꝫ currit.ergo vna res alba.Sunt ta
men quedam ſubſtantiua que in eodem nūo.ue
niunt tam ꝓ uno ꝙ̄ ꝓ pluribus.ut uinum et ar
ma.et hec dñr nomina complexiua.qꝫ quoddam
vinuꝫ ē unuꝫ.ꝗddam ē plura Similiter quedam
arma ſunt vnuꝫ et quedam arma ſunt plura non
tamen huiuſmodi nomina hñt duoſ modos ſigni

ficandi. ſcilꝫ ſingulariter et pluraliter. ſʒ uel ſingu
lariter tantū ut vinū. uł pluraliter tantum ut ar
ma. ¶ Adiectiua autē ſicut et ūba carent nūi diſ
crecōne quantū ad ꝓprietatem quam ſignt. qm̄ at
tribuūt eam complexiue. i. tam ꝓ vno ꝙ ꝓ plu
ribus. ut albus. i. pticipans albedine uel albedini
bꝫ. Vn̄ nō pt̄ dici ꝓplus ē albꝫ. qꝛ tot imp̄mit al
bedines ſʒ nomen albus quot ſunt homineſ in po
pulo. Similiter populuſ currit. Tot enim curſuſ at
tribuūtur populo ex quot hominibus populus
conſtat. non tamen adiectiua hn̄t numeꝝ cōplex
iuū. ſʒ uł ſignt ſingulariter tantū ut albus. uł plu
raliter tantū ut albi. Non ignoro tamen ꝙ multa
nomina ſunt ſingularis nūi et plurał in eadeꝫ uo
ce. ut dicit pſ in v lib̄ ubi agit de nūo. ut poete.
albi. ſedes. manus. et res. illi et illa. Sꝫ hoc ſimul
et eodem reſpcū nulla dcō caſualis habere pt̄. In
ūbiſ autem ſʒ non contingit. ut dicit pſ. qꝛ nullū
ūbum in eadem uoce apud latinos ē utriuſqꝫ nu
meri. Si obijciatur de hoc ūbo audiere quod eſt
plurał nūi in p̄terito actiui. et ē ſingularis nume
ri futuro paſſiui. et hoc habet in eadem uoce ꝑr
ſiſ. Dico ꝙ aliud ē ūbum actiuū et aliud paſſiuū
ſicut alia eſt actio ꝙ paſſio.

QVeritur autē vn̄ iſtud contingat ꝙ ſubſtan
tiua ex maiori pte faciunt diſcrecōnem nūi
ſʒ adiectiua non. Ad hoc rn̄dendū. ꝙ cauſa forma
lis hoc facit. qꝛ forma ſubſtantiał agit ad nume
rū cum ab ea ſit perfectio et eſſe rei. et hanc deſig
nant nomina ſubſtantiua. forma uero accn̄talis
nō facit ad nūm. qꝛ nō facit quid ſʒ aliqꝫ. et ideo
adiectiua non hn̄t nūm qui ſit a rebus ſʒ a modo
ſignificandi tantum.

EXcipiūtur autē nūalia. ꝙuis non dicanꝫ ꝓpe
adiectiua. ea enim attribuūt rem ſuam cū diſcreti
one nūi. ut iſti ſunt duo. i. vno binario pticipan
tes. Si eniꝫ carerent nūi diſcrecōne iam ſequētur
ꝙ quatuor eſſent duo. qꝛ quatuor participant bi
nario uł binarijs. Eadem rōne mille poſſent eſſe
duo. Patet ergo ꝙ nūalia copulant cū diſcrecōne
nūi. Et merito. qꝛ inuenta fuerūt ad indiſcrecōm
nūi remouendā. et ſic quantū ad hoc ymitantur
naturā ſubſtantiuoꝝ. qꝛ ſemꝑ nūs comitatur for
mā ſubalem. Vn̄ pſ nūm appellauit formā. Hec
eſt racō quare alterius nature adiectiua non copu
lantur nūalibus ſicut nec ſubſtantiuis. Vn̄ male
dr̄ iſti ſunt duo et albi. ſicut male dr̄. iſti ſunt al
bi et homines. ſm̄ hoc uidetur ꝙ omnia nūalia
ſint dicenda ſingularis nūi. quia copulant reꝫ ſu
am cū diſcrecōne ſingularitatis. quod ſi ueꝝ ē er
go ſunt ſingularis nūi quo ad intellectū. et ſic po
terit dici. duo currit. Solucō dicimus ꝙ ōnia nu
meralia ſunt plurał nūi eciam realiter. ꝑter vnuſ
ꝙ nūs apud naturam ē plura. Naꝫ duo uenire ꝓ
binario. idem ē quod uenire ꝓ duabus vnitatibꝫ
qn̄ ſignat ipſum in compacōne ſuppoſitoꝝ. ſʒ qn̄
nūs ſignatur adiectiue fit ſmo de ipſo tamquam
de vno. ut binarius ē diſcreta ꝗntitas. qꝛ ē vnum
apud animam. et ſic nichil ē dictum. duo currit.

DVnt autem quedā ſimilia numeralibus. que
tn̄ in ſingulari nūo dn̄r de pluribus. et ē ge
minus. duplex. binus. et ſimilia. ut iſte habet ge
minū bouem. i. duos. et iſte laborat duplici mor
bo. i. duobus. et iſte fertur bina ceruice. i. ceruice
duoꝝ. et ſic ſubſtantiua que ꝓprie dn̄r de vno ii
ture taliū nominū ꝑtinent ad plura mō ſignificā
di ſingulariter reſignato. non eniꝫ bn̄ dicitur gemi
nus bos currit. et uidetur ꝙ poſſit recte concedi.
geminus bos ē duo boues. non tamen boſ ē bo
ues. quia ceſſante cauſa. i. adiectiuo ceſſat effcūs

QVero ſʒ. an uigintiunus ſit ſingularis nūmi
an plurał. Refert eniꝫ multū. an ſit dicendū
uigintiunus homo. an uigintiunus homines. dn̄t
quidam ꝙ utrūqꝫ bn̄ dicitur. qꝛ tale nomen habꝫ
in ſe cām ſingularitatis et pluralitatis. Dn̄t alij.
ꝙ tale nomen ē plurał nūi tantū. qꝛ maior nūs
vincit minorem. vn̄ uigintiunus homines ē dn̄
dum. et non uigintiunus homo. ſm̄ iſtos contin
git ꝙ ablt̄is pluralis deſinit in o. ut uigintiuno.
et nt̄is plurał in us. ꝙuis non ſit quarte declinati
onis. ut uigintiunus. et gt̄is pluralis in ius ut ui
gintiunius. quod totū eſt contra regulaſ huiuſ ar
tis. Nos uero dicimus ꝙ rcē dn̄dū ē uigintiunus
homo et non uigintiunus homines. qꝛ finis vin
cit pricipium teſtante pſ. vn̄ probat ꝙ huiuſmo
di debet eſſe nomen potius ꝙ ꝓnomen. rōne no
minis quod ē in fine. Similiter dicit in libro con
ſtructōnū. ꝙ terminacō maxime obtinet pteſ orō
nis. et ſic in compōne huius nominiſ uigintiunuſ
magis ē tenenda conſtructō huius nominiſ vnuſ
ꝓpter finem. Vnde boecius in ariſmetrica talē po
nit latinitatem. Si ſepties tres addanꝫ in uiginti
unū numeꝝ cadūt. non enim dixit in uigintiunū
nūos. Si ergo uſquam inueniaꝫ conſtrui cuꝫ plu
rali dn̄dum ē hoc ñ eſſe de arte. ſʒ ē abuſio quedā
ut ſi diceres. Iſte habet uigintiunā marcas. Dici
muſ ergo ꝙ hoc nomen homo rōne ſue cōmuni
tatis trahiꝫ ad collcōnem. et hoc habꝫ ibi ex ad
iūcto. ut uigintiunus homo non ē vnus homo ſʒ
plures homines. non tn̄ homo ē homines. pt̄ eꝫ
tale nomen in plurali nūo declinari. ſicut vnuſ ut
uigintiune ſcale. et uigintiuna encenia. Nolumus
eciam p̄terire. ꝙ quidam iſta diſtinguunt. Si ſub
ſtantiuū p̄cedit tūc debet pluraliter ſumi. ut hēo
denarios uigintiunū. Si uero poſtponaꝫ debet ſin
gulariter ſumi. ut habeo uigintiunuꝫ denariū. Et
certe iſta ſententia multū elegantie habet. quia re
ſpicit impreſſionem numeri propione.

DE ꝓprijſ nominibus locoꝝ que in plurali nu
mero tantū declinanꝫ querꝫ an poſſint con
ſtrui cum ūbo ſingulariſ numeri. ut dicaꝫ piſe eſt
pulchra. et uidetur ꝙ ſic. quia huiuſmodi nōina
ſunt ſingularia intellcū. ſʒ uoce pluralia. Ad ſʒ di
co ꝙ incongrua ē. qꝛ modū ſignificandi habꝫ plu
raliter. Et hoc ē quod dicit pſ. qꝛ huiuſmodi no
mina ſunt ſingularia intellcū. i. vnā rem ſingula
rem deſignant. intellcū tamen plurali. i. deſignant
eam ut plura. Et ideo non pn̄t ſupponē ūbis ſin
gulariſ numeri. niſi fiat alia inſtitucō in ſingulari

SEd queritur quare ꝓpria ¶ ut piſa ē bona
nomina locoꝝ ſepe in plurali nūo inſtituan
tur et inueniāꝫ. cuꝫ de iure ſue ſignificacōnis no
men ꝓpium careat pluralitate. Ad hoc dico ꝙ lo
cus pt̄ conſiderari ut vnū et ut plā. Rōne contine
tiſ ē vnū. Rōne contentoꝝ ē plura. qꝛ ē locuſ con
tinens et ē locus contentus. et hac conſideracōne
pn̄t nomina locoꝝ inſtitui tam in ſing ꝙ in plī.

NOta ſʒ ꝙ ut dicit pſ quedam nomina ſunt
ſemper ſingularia. uł natura uł uſu. natura
ut ꝓpria. quia nō ſignant qualitatem cōmunē ut
achilles ſol et luna. Vſu tn̄ ſunt ſingularia. que li
cet qualitatem cōmunē ſignificent. uſus tamē ſin

gularirer ꝓferri tradidit.ut ſanguis et puluis.Et
ſcias ꝙ ſol et luna ſunt ꝓpria ſm opiniones pla
tonis.qui putabat planetas habere ſpūs racōna
les.et illum ſequit̃ pſ.ōndo ꝙ ſunt ꝓpria ſed cō
ſiderata natura reꝝ ꝓut eas anima ſpeculat̃ com
munia ſunt.et hoc uult ariſtotiles quem pſ qñqꝫ
ymitatur ōndo ꝙ ſint appellatiua.Cetera uero no
mina planetaꝝ.ut ſaturnus.iupiter.mars.uenus.
mercurius.ꝓpria ſunt.quia ſunt impoſita ſtellis aſ
trologice.occaſione ſumpta a quibuſdā perſonis

Quinqꝫ tamen modis ea que ſemp ſunt ſingu
laria natura uł uſu ad pluralitatē trahūtur
ſcꝫ euentu.ut duo cathones.Particōne.ut gallia
ruꝫ alia comata alia togata.Opinione ut duo ſo
les Lucan in ix.Europam qꝫ alios ſoles aſiā qꝫ ui
dentem.Autoritate ueteꝝ.ut mella et vina.Officiō
appellatiui.ut apud oui.Illic et multos hectores
eſſe puta.i.multos fortes.Sunt tamen quedam
ꝓpria que rōnabiliter in utroqꝫ nūo accipiuntur
qꝛ cōueniūt cōmuniter omnibus de cognacōne.ſꝫ
hoc non de natura communis qualitatis ꝓceſſit
ymo ex quadam accōmodacōne.quia fungūtur
loco prōnomicoꝝ apud latinos.ut cornelij metel
li camilli ceſares.Vñ ouid.Ceſaribus ūtus conti
git añ diem. ¶Sunt et alia que ſingulari nume
ro carent.qꝛ ſunt ſemp pluralia.uł natura ut piſ
ces et gemini.uł uſu quemadmodū complexiua
que tam ꝓ vno ꝙ pro pluribus ſupponūt plura
liter.qꝛ magis hñt ſe ad multitudinē ꝙ ad vnita
tē.ut manes moenia.Sꝫ ea que ſp ſunt pluralia
natura uł uſu rariſſime ad ſingularitatem deſcen
dunt.et h̃ ideo qꝛ pluralitas ē fortior ſingularita
tate.uł quia vnitas non naſcit̃ a multitudine ſꝫ
multitudo ab vnitate.Quedā tamen ex illis qñqꝫ
accipiūtur in ſingulari.uł autoritate ut teneb̃ et
ſcala.uł alia inſtitucōne facta.ut theba be.vnde
ſtacius Viue ſupſtes ait dire qꝫ ad moenia thebe
ſolus abi.Et tamen ꝓ eadem ciuitate dicimus et
thebe thebaꝝ.Vñ oraē.Thebis nutritus an argis
Qñqꝫ contingit ibi etherocliſis.qꝛ mutant ſignifi
cacōnem mutato nūo.ut ueſpē ueſperaꝝ.et ueſpe
ra ueſpē in alio ſenſu.et hee opes opum.ſed ops
opis in alio ſenſu.Predcā pñt confirmari p pſ in
li v ubi determinat de nūo.ſic dicēdum.Sunt qdā
nomina ſemp ſingularia uł natura uł uſu.Natu
ra ut ꝓpria que naturaliter indiuidua ſunt.Jupi
ter achilles ſol et luna ytalia.uſu qꝫ ſingulariter
ꝓferri tradidit uſus.ut ſanguis et puluis.in hijs
tñ ipſis ē qñ uł euentus uł particō regionū uel
diuiſe opiniones uł autoritas ueterum cogit.uł
qñ ꝓ appellatiuis quoqꝫ ꝓferūtur.ut etiam plu
rali nūo proferant̃.Similiter ſunt quedaꝫ nomi
na ſemp pluralia.uł natura uł uſu.natura ut ge
mini.ꝓpꝰum in ſigno celeſti ut piſces.Vſu ut ma
nes.arma.moenia.ſaturnalia.kalende.none.idus
et omnia pene feſtoꝝ dieꝝ nomina.Sunt quedā
ſingularia uoce.intellcū pluralia.q̃ et cōphenſi
ua dr̃.ut populus.exercitus.legio.Alia circa in
tellectum ſingularia ſed uoce pluralia.ut athene
thebe.Inueniūtur tamen quedaꝫ in hijs et ſingu
lariter ꝓlata idem ſignificantia.Stacius in ij the
baidos.Viue ſupſtes ait dire qꝫ ad moenia thebe
hec pſ.

De quadam uſuali locucōne dubitatur.ut
cū dicimus vni cauſa honoris.uos eſtis bo
nus uł boni.Pluralitas iſta ſignificat plu
res pſonas.i.pſonatus illi cui loqmur ineſſe.Et
p hoc captatur quedā beniuolentia.Hoc autē pri
us introductum fuit a ceſare.qui ſolus oms dig
nitates urbis accepit.Sed hoc in abuſioneꝫ max
imā deuenit.qꝛ iā cuilibet populari dicimus uos
et ita falſo loqmur et incongrue.teſte donato.qꝛ
ſi vni dixerimus ſaluete ſoloeciſmū facimus.vnd
quidam Tautānus.vnū uoſamus falſo uere qꝫ tu
amus.traxit enim uoſo ſas ab hoc plurali uos.
et tuo tuas ab hoc ſingulari tu.Dñt ergo quidā
ꝙ debet adiectiuū in plurali nūo poni.ut uos eſ
tis boni humiles et benigni.Nos uō dicimus ꝙ
ſi quis loquatur in pma perſona de ſe pluraliter.
omnia debent in nūo rñdere.ut nos ſumus pati
et ꝓni ad honorem ueſtꝝ.Loquitur enī qui ſic lo
quitur potius conceptiue.et ſic aliquos alios ſibi
conſociat.ut facit apoſtolicus uł alius dñs.nam
qñ non loquitur conceptiue tunc ſingulari ſmo
ne utitur dñs cum ꝓpheta.Ventrem meuꝫ doleo
Cum ergo ſmo dirigit̃ ad ſecundam pſonā cauſa
honoris.ſi ē adiectiuū nomen ſignificacōne tantū
dcō ſeqñs debet in ſingulari nūo poni.ut uos eſ
tis pater meus.dñs meus.bñfactor meus.ſi uero
ē adiectiuū uoce et ſignificacōne et eſt nomen.et
immediate ueniat cuꝫ ſubſtantiuo debet poni in
plurali nūo.ut uos albi cumnis.Si mediate ueni
at debet potius in nūo ſingulari ſequi.ut uos eſ
tis bonus et pius.Et hoc ideo.ut p adiectiuū ſin
gulare oñdatur ꝙ ꝓnomen ibi ſumitur pluralit̃
tantuꝫ cauſa honoris.non cauſa uere pluralitatis
¶Preterea cū adiectiuū ſit tercie perſone non pt
ad hanc improprietatem accedere.qꝛ tercia pſona
cauſa talis honoris nunqꝫ pluraliter ſumit̃.eo ꝙ
caret diſcrecōne ſmonis.eſt ergo dñdum uos eſ
tis bonus et non boni.ſicut eciā ipm ydeoma ſo
nat.et minor improprietas eſt ſi dicam uos eſtis
bonus.ꝙ ſi dicam uos eſtis boni. ¶De ꝓprio
autē dicimus ꝙ pt in utroqꝫ nūo ſequi.eo ꝙ ha
bet naturā ſibi et naturā nominis adiectiui.Naꝫ
bñ dr.uos eſtis uocatus epūs.uel eſtis uocati e
piſcopi.Rectius tñ ē ꝙ ſumatur pluraliter ſicut
uerbum.qꝛ maiorem conuenientiā habet cum ūbo
ex quo et naſcitur.vñ dñdum ē diligo uos bñfa
cientes michi.et non bñfacientem.Ad talem plu
ralitatē ſi ſequitur relatiuū ſubſtantie in nrō caſu.
debet eiuſdem nūi eſſe.qꝛ tūc eſt eiuſdem pſone
cum ūbo añti.ut diligo uos qui bñfacitis michi
At ſi ſequatur in obliquo debꝫ ſingulariter poni
qꝛ tūc non amittit naturalem pſonā.i.terciaꝫ.Qꝛ
quidem nunqꝫ iſtam improprietatem recipit.Et ꝙ
relatiuū in obliquo teneat̃ in ui tercie pſone quā
uis añcedens ſit ſecūde pſone.patet ex eo ꝙ pt re
cipe hoc relatiuū ſuus.quod nunqꝫ refert̃ niſi ad
aňs tercie pſone.Vñ bñ dicitur.tu quem diligis
ſuus filius ueni huc.et ideo pt fieri iñ confuſa lo
cucō.ut dicatur.Tu qui diligeris a filio ſuo ueni
huc.qꝛ relatiuū poſitū in nrō caſu.eſſet ut ſuum
añs ſecūde pſone.vñ ñ poſſꝫ recipe h̃ relatiuū ſuo
relatiuū eniꝫ refertur ad alteꝝ relatiuū dicendū
ē ergo ut ex dictis patet.diligo uos ad cuius dig
nitatem recurro.et non ad quoꝝ.

Quero eciam h̃.an cauſa honoris poſſit hoc
nomen dño geminari in ſalutacōnibꝫ.ut pa
tri et dño plurimū reuerendo dño petro archiep
acono ianuenſi.ad hoc dicit quidam.ꝙ ē ibi ta
tologia.ꝓpter inutilem repeticōnem huius dñi co

mino. Et iō ꝑ eos non ē talis ſalutacio admitten
da Alij uō predictam ſalutationem recipiunt dñ
tes ꝙ pmū domino ꝑeminentiam ſignat alteꝝ
ponitur cauſa urbanitatis tantum. Et ħ recte pt
ſuſtineri in lombardia. qꝛ lombardi cauſa urbani
tatis fere omnes diuites uel nobiles dnōs appel
lant indr̃nter. et hoc intelligo ſi mediate iūgant̃.
Nam ſi immediate iūgerent̃ non rcē dicerent̃. ut
patri quamplurimū reuerendo et dño dño petro
archidiacono eccleſie ꝛc̃.

De figura apte agitur poſt numeꝝ. qꝛ poſt
q̄ res fuerunt diſtincte nūo. figuracōnes
reꝝ inuente ſunt cauſa determinandi cōfu
ſionē. et cauſa hm̃oi certitudinem per ea que pñt
circa aliquid dephendi. Et ita figura ſequit̃ nūm
ſicut ea q̄ ſunt exterius ſequunt̃ id qd̄ interius ē

QVero quid ſit figura in grāmatica. dico ꝙ fi
gura ē ex eodem uł diuiſo ꝓueniens quedaꝫ
diſpō dcōniſ. Ex eodem. i. ex indiuiduo prouenit
ſimplex figura. qñ dictio non pt diuidi in parteſ
intelligibiles. quaꝝ ſenſum habeat. Nec ē a cōpo
ſito deriuata ut magnus. Ex diuiſo ꝓuenit figura
compoſita. ut magnanimus. qꝛ pt diuidi in intel
ligibilia ſuo toti cōuenientia. ſcilꝫ magnus et ani
mus. Similiter figura decompoſita ꝓuenit ex di
uerſo. ut magnanimitas. qꝛ licet non p ſe in mag
na animitas poſſit diuidi. qm̃ animitas nichil eſt
tamen exit diuiſitatem a compoſito quod ē mag̃nimus.

TRes ſunt figure ſcꝫ ſimplex. com
poſita. decompoſita. Simplex figura ut tactū
ē dꝛ que non pt diuidi in duas intelligibileſ ptes
poris ſenſus capaces. nec deriuatur a compoſito.
Et ſcias ꝙ dcō dicit̃ eſſe figure ſimplicis rōne in
tellcūs. non ſimpliciter. ſꝫ compati ad uocem. que
ipſum anime repñtat. et ſic tal̃ ſimplicitas ꝓuat
diuiſionē intelligibiliū. Vnō figura ſimplex dicit̃
accidere dcōni. et licet omnis intellcūs dcōnal̃ ſit
ſimplex. Refert tamen inter intellectum ſimplicſ
dcōnis et compoſite. qꝛ ſimplex non habet multi
tudinem in potentia. ſꝫ compoſita hñt multitudi
nem in potentia intelligibiliū. ſicut mixtū ex aq̄
et vino potentialiter habet aquam et vinum.

QUid ſit figura compoſita querit̃. Dico ꝙ que
cūꝗ dcō pt diuidi p ſe in aliqua intelligibili
a toti conuenientia nec ē a compoſito deriuata. ē
figure compoſite. Ideo dico pt. qꝛ quedaꝫ dcōnes
ſunt compoſite que non diuidūtur in intelligibi
lia. ꝓpter uſuꝫ deficientē. pñt tamen diuidi. ut cō
pleo et offendo. Nam pleo uł fendo non ſunt in u
ſu. Per ſe dico. qꝛ quedam dcōnes pñt diuidi in
intelligibilia. ſꝫ non p ſe. vnde ſunt figure decom
poſite. ſicut magnanimitas. Hoc enim diuiditur
p aliud quod ē magnanimus. Toti conuenientia.
ideo dixi. ꝙ quedam pñt p ſe diuidi. ſꝫ non in ta
lia ex quibus ſuam ſignificationem ꝓducant. ut
uires. quod diuidi pt in ui et res. et ideo non eſt
figure compoſite. qꝛ totū non cōuenit cū ſignifica
cōne illaꝝ ptiū. Sunt et quedam alie dcōneſ que
bene pñt diuidi in duo intelligibilia toti cōueni
entia. ut edoctus. nec tamen ſunt figure compoſi
te. qꝛ trahūt ſuam compōnem et cōpaginē aliun
de. et ideo non ſunt figure decompoſite. nam ſi cō
paginem ñ ꝓuant licet a ūbo compōnem trahāt
p ſe tamen componūtur. ut confractus. contectus
collatus. et compactus. Eſt enim compago iūctu
ra pn̄cipalis uocal̃ in ipſo pñti uł pterito. que ſi
non remanet in pn̄cipio preteriti tempis uł ſupi
no. dñdum ē ꝙ in talibuſ ē p ſe compō facienda
In ūbo enim dicimus confringo confregi. ſꝫ in ſu
pino confractū. ergo confractū p ſe componitur
ex con et fractum. quamuis habeat compōnem
a uerbo. Et ſic de alijs eſt dicendum.

EX dictis patet ꝙ quedaꝫ nomina ſunt dubie
figure. ut impietas et infidelitas. qꝛ pñt p ſe
diuidi in duo intelligibilia. et pñt hoc a compoſi
tis habere. ut impietas ab impius. et infidelitas
ab infidelis. Et nota ꝙ magis hec ꝓpō in q̄ aliq
alia facit hanc ambiguitatem. Quod ideo contin
git. qꝛ plures mutacōnes habet q̄ aliqua alia pre
pō. Et ſm ꝙ ꝓuat magis conuenit cū nomine q̄
cum ūbo. Habet eniꝫ exilem negacōnem. ſic no
men habet exilem compōnem. ſꝫ ūbum habet ue
hementē. qꝛ pficit ſuam compōnem et nominis.
ut homo albꝫ currit. et ſic albedo et curſus in ho
mine conueniūt. Sed pfectio compōnis tota ē a
ūbo. Nomen enim quod ē albus ſignat compoſi
tū. ſꝫ ūbum dñdit formā componi. Et ſic nomen
habet ſe ad compōnem debiliter. ſꝫ ūbum fortiter
Et ideo hec ꝓpō in raro uenit ad compōnem ūbi.
qñ negat. qꝛ exilis negacō non pt remouere for
tem compōnem. Inuenitur tamen inhonoro ras
ubi quidem negat honorem. ſꝫ magiſ ponit cont̃
riū honoris. i. dedecus. In alijs uero ſignificacōni
bus ſepe adiūgitur ūbis. ut incolo. inhuio inqui
ro. nominibus autem qñ ꝓuat freqñter adiungi
tur ut ptim ꝓuet et ptim ponat. qꝛ non pt nomi
ni auferre formā qñ aliquam impmat. cuꝫ omne
nomen datū ſit a forma. ut impius. ꝓuat enī pi
etatem a ſubiecto et ponit contr̃iuꝫ. Similit̃ impi
etas ꝓuat pietatem abſtractiue. et ponit uiciuꝫ ſi
bi contr̃ium abſtractiue. Sicut autē ſe habet hec
pticula in nominibꝫ. ita ſe habet in participijs. qꝛ
participiū pñtis tempis uł pteriti nominalit̃ poſi
tū nullam aliam prepoſitionem q̄ in. poteſt reci
pe p compōnem q̄ ſuū ūbum. ut impotenſ et in
doctus. Et hoc ideo qꝛ in exiliter īmutat. ut dixi
ſꝫ alie ꝓpōnes uiolenter. Et ideo pn̄cipiū trāſiens
in vim nominis nullam ꝓpōnem p ſe recipit ad
ſui compōnem. pter in. que ē nominibus approp
ata. Vñ pn̄cipiū futuri tempis nominaliter poſi
tū eam non recipit. qꝛ ſapit naturaꝫ ūbi cauſa infi
nitiui per quem exponitur. ut docendus dignus
doceri. et ita nichil ē dictū indocendus. ſicut nichil
ē indoceri. ergo incultus. i. non cultus nomen eſt
ſꝫ incultus. i. habitatus. pn̄cipiū ē ab incolor ris

QVeritur quare non recipiamus iſtas compō
nes. imbonus. inforꝭs. ſicut impius et indig
nus. Ad hoc dico ꝙ habemuſ oppoſita iſtoꝝ ſine
aliqua compōne. qꝛ malus opponitur bono. et de
bilis forti. Nam cū dꝛ malus ꝓuatur bonitas. et
impmitur uiciū. Similiter cum dꝛ ħ ē debiliſ tolli
tur fortitudo et impmitur ſuū contr̃ium. Sed q̄
uis non ſit dñdum imbonus. uł immalus. tamē
ē dñdum non bonus. non malus. abſꝗ ulla com
pōne. et tūc fit ibi ꝓuacō ſine ulla impſſione ſui
contrarij. ut loquor de homine non bono. uel lo
quor de homine non malo. ¶ Sciendū tamen ꝙ
bonū et malū ſunt immediata circa rōnalem cre
aturā. vnō ſequitur de homine ꝙ ſi eſt ñ maluſ
ergo bonus eſt. ſi ergo eſt malus ergo ē ñ bonus
Sed circa alias creaturas hñt mediū quod eſt in
dñs. ut iſte lapis eſt non bonus. et ſimiliter eſt

nõ malus. et ita ñ ſequitur ꝙ ſit maluſ uł bonus
ſ; indifferens.
De hac autẽ negacõne non ſciendũ ẽ ꝙ ꝑ
poſita nomini ꝑ compõnez ꝑuat tantum
ut nullus et nemo. Non enim ꝑuat rem ſi
ne qualitate iſtoꝝ nominũ. ſ; attribucõnem ſeqñ
tis ũbi. ut nullus homo currit. nemo diſputat. ſi
militer nichil. ut nichil currit. S; qñ ꝑ compõnez
adiũgitur ũbis. ſine dubio ꝑuat et ponit. ut no
lo. nequeo. neſcio. Hec enim ſola ũba componũ
tur cũ non. ut oñdatur pena inflicta homini. ꝓp
ter originale peccatũ. q2 punitus eſt in bonitate
ſcientia et potentia. Si autem ueniat ꝑ infinitatẽ
tũc h; exilem negacõnem. q2 ꝑuat et ponit. ut ñ
homo. i. ens aliquod quod non ẽ homo. S; tale
nomen dr̃ infinitũ a dyalecticis. et non ẽ hic com
põ grãmaticoꝝ. ſ; logicoꝝ tantũ. qui utũtur ea ꝓp
ter neceſſitatem conuſionũ. In arte autẽ grãmati
ca dicimus. ꝙ non qñ facit exilem negacõnez. et
tũc ſicut dicit ꝑs. ꝑt etiam adiũgi nomini ſepaꝛ̃
ut non bonus uir. nõ bona mulier. non bonũ mã
cipiũ. q2 non ẽ dñdum ꝙ non bonus ſit hoc qd
dr̃ nomen compoſitũ infinitũ. q2 ſi hoc eſſ; corrũ
peretur accentus. ut oporteret noſ dicere nõbonus
ãpenultima acuta. ¶ Ex ꝑdictis habemus ꝙ h
ẽ recipienda. iſte lapis ẽ non pius non tamen ẽ
impius. q2 cũ dico non pius. non uenit ꝑ appoſi
cõnem. et ꝑuat tantũ. ſ; impiuſ ꝑuat et ponit. Et
nota ꝙ qñ non uenit ꝑ infinitatez. nullo mõ ꝑt
infinitare dcõnem que in ſe hab; finitatem. et ſic
non infinitat ũbum ꝑme uł ſecũde ꝑſone. quãuiſ
infinitet ũbu; tercie ꝑſone. ut ſortes nonlegit. h
ẽ agit aliquid. ſ; non legit. Hac eciã rõne nõ in
finitaꝛ̃ aliquod pronomen. Vñ nichil ẽ dictũ. ſor
tes ẽ non hoc. q2 ſi hoc eſſ;. bñ diceretur lego ñ
ego. i. aliquid quod non ẽ ego. et hoc nichil eſſ;
Ex dictis iam hẽmus. quare magis h negacõ in
componatur cũ nominibus ꝙ cum ũbis. et quali
ter hec ꝑticula non. qñq3 faciat uehementẽ nega
cõnem. ut nullus. qñq3 tenuem ut non bonus. qñ
q3 infinitam. ut non homo.
Compoſita figura ut ait ꝑs in v li. ubi a
git de figura. in omnibus ꝑtibus orõnis
inueniꝛ̃. excepta interiectione. que ẽ figu
re ſimplicis. Participia ũo ſunt omnia figure ſim
pliciſ uł decompoſite. ꝑter pauca non ꝑuantia cõ
paginẽ ſuoꝝ ũboꝝ. vñ ſunt figure compoſite. ut
Queritur hic. quid obeſſ; ſi di ¶ contactus.
ceremus. contactus ẽ figure decompoſite. Di
cimus ꝙ hoc foret cont naturã. q2 ſm̃ hoc integ̃
et ꝑfecta fluerent a corruptis et impfectis. Nam
contactus conſtat ex integris. ſ; contingo ex inte
gro et corrupto Et iõ fuit compago ꝑuanda. naz
minus ꝑfcã ueniũt a mag̃ ꝑfectis et nõ econũſo
Sed queritur h de hoc ꝑticipio preſum ũbi in
ꝑſonal. ut debet debebat preſum ẽ Et h dicit
ipſe ꝑs. ergo compoſitũ deſcendit a ſimplici quod
eẽ non ꝑt Dico ꝙ ſicut tollo accipit mutuo ſuſtu
li compoſitũ ita hoc ſimplex debet. accipit mutuo
ſupplecionẽ a compoſito ꝑticipio. qd ab h ũbo ꝑ
debet ꝓpe uenire d;. Et certũ eſt ꝙ ſepe ſimplicia
ponuntur pro compoſitis et econũſo
Videtur autẽ ꝙ interiectio qñq3 ſit figure com
poſite. ut ꝓchdolor et heu oe Similiter eſt
querendum quare interiectio non potuit eſſe fi
gure compoſite ad h dico ꝙ idõ non ꝑt interiec

tio habere figuram compoſitã. q2 ꝓpium eſt paſſi
oniſ deſtruere. vnde cũ interiectio affectum paſſio
nis deſignet. naturam h; compõni contrariam et
ꝓpter h conſueuit abſcondita ꝓferri uoce. Ergo
ꝓchdolor non ꝑt eſſe una ꝑs. ymo ſunt due Sed
heu oe ſunt due interieccões abſq3 compõne. ſic
o utinam ſunt duo adũbia optandi ſine compoſi
Prepoſicões autẽ apud g̃ ¶ cõne ueniencia.
cos oĩs ſunt figure ſimplicis. ſed apud lati
nos uidentur eſſe figure compoſite. ut adiuſu;. et
inter qd ex in et ter componiꝛ̃ q2 ternarius me
dium h;. vnde inter mediationem notat. ſ; conſi
derata ueritate. oĩs fere ꝑpões ſunt figure ſim
plicis Nam quedam nũantur inter ꝑpões que
mag̃ adũbia ſunt Et cauſa illoꝝ dicit ꝑs ꝙ figu
ra compoſita in prepoſicione inuenitur
Sicut in compõne reꝝ naturaliu; quedam cor
rũpunꝛ̃ ut farina et aqua in compõne paniſ
Et quedam integ̃ remanent. ut fundamentũ. tec
tũ. paries. in compõne domus. ita in grãmaticis
contingit. q2 fit compõ qñq3 ex integris. ut ꝑpulc
Qñq3 ex corruptis. ut patricida. Qñq3 ex integro
et corrupto. ut maledicus. Qñq3 ex corrupto et in
tegro. ut impius. Corrupcõneſ autẽ iſte fiũt in hu
iuſmodi compoſitis cauſa cuiuſda; elegantie atq3
cõueniencie. Quod in naturalibus eciã contingit.
ubi ſupflua reſecanꝛ̃. et enormia et aſpera poliun
tur. Sed conſueuit obijci ſophiſtice. Patricida cõ
poni ex parente et cedens. Hec autẽ integ̃ ſunt er
go componiꝛ̃ ex integris. Item omnis dcõ cõpo
ſita componiꝛ̃ ex hijs que integra ſunt. ergo om
nis dcõ compoſita componiꝛ̃ ex integris. Solucõ
Dicimus ꝙ hec prepõ ex ſignat cauſam materia
lem cũ dico. nomen componiꝛ̃ ex integris. i. inte
gre ſeſe hñtibuſ in compõne. Similiter ex corrup
tis. i. corrupte uenientibus ad compõnem. vnde ñ
ſequitur. hoc componiꝛ̃ ex hijs que ſunt integra
Quero de hoc quod dicit ¶ ergo ex integris
ꝑbiſ ꝙ cuiuſcumq3modi ẽ compoſitũ ex quatu
or. Na; nulla dcõ ꝑt ex pluribus componi ꝙ ex
quatuor. Hoc non uidetur ueꝝ. q2 ipſe dicit in tẽ
tatu ꝑpõnum. ꝙ hec ꝑpõ cum non uenit ꝑ cõpoſi
cõm ſ; con. Ad hoc dicũt quidam. ꝙ ꝑs accipit
cum ꝑpõnem qñq3 large. qñq3 ſtricte. Large cũ dic
ſillabicam adieccõnem ꝑ compõnem uenire. et h
mõ cuiuſcumq3modi ẽ compoſitũ ex quatuor. nã
cũq3 ꝓprie ẽ ſillabica adieccõ. ſ; ipſe accipit ibi cũ
q3 ꝓ duabus ꝑtibus. Stricte autẽ loqñdo. non di
cit ſillabicam adieccõnem uenire ꝑ compõnem. et
ſic non ẽ contrarius ſibi. Cum enim ꝑpõ nõ uenit
ꝑ compõnem. ſ; qñ ẽ ſillabica adieccõ. ſic itaq3 ꝙ
compõ large accipiaꝛ̃. Nos uero dicimus ꝙ cum
ꝑt ꝑ ueram compõnem uenire. non tamen per ſe
ſ; ũtute huius coniũccõnis q3. Et hoc uult ꝑs cũ
dicit. ꝙ cũ non uenit per compõnem. Illud enim
ꝙ dicũt ſillabicam adieccõm uenire per cõpoſicõ
nem. hoc nichil ẽ quia ꝑs ubiq3 dicit. ꝙ ſillabica
adieccõ non accipitur per compõnem. Dicimuſ er
go ꝙ quicũq3 componiꝛ̃ ex qui et cũ et q3. Ab h
relcõ qui trahit vim relacõnis. q2 requirit duo ũ
ba. ſicut hoc relatiuũ qui. A ꝑpõne hab; ut ſit col
lectiuũ. A coniũctione ut ſit diſtributiuũ. Similiꝛ̃
cuiuſcumq3modi habet vim relatiui a cuius. A ꝑ
põne ũo habet collcõnem. a coniũccõne diſtribu
cõnem. Ab hoc autẽ gtõ modi habet qualitatem
adiectiuam. quia talis genitiuus regitur ex ui ac

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

cipientis.ut liber huiuſmodi.
COmponũtur autẽ nomina ex omnibus par
tibus orõnis.excepta interiectõne.q2 ipſa eſt
alterius nature ꝙ̃ alie.Non enim ē ad placitum
ſimpliciter.nec exit a rõne exñte in ſua potentia
ſ3 ab iraſcibilitate uł concupiſcibilitate ꝓcedit.et
ob hoc nullũ nomen cũ interiectõne componit᷑
Sed pt̄ nomen componi cum nomine.ut paterfa
milias.Cum ũbo ut armiger.Cum pticipio.ut ſe
natuſconſultũ.Cum ꝓnomine.ut huiuſmodi.cũ
ꝓpõne.ut impius.Cum aduerbijs.ſicut maleficus
Cum coniunccõne.ut uterque.ſiquis nequis
SEd non uidetur nomen componi poſſe cum
uerbo.ita ꝙ ex eis compoſitum ſit nomen
ut armiger.quoniam ũbum trahit potius ꝙ̃ tra
hatur ſicut p3 in h̄ ũbo edifico.q2 ũbum ē in o
pacõne.ſ3 nomen in quiete.ergo armiger non de
bet componi a nomine et ũbo.Non enim ē armi
ger idem quod arma gerit.ymo armiger.i.arma
gerens.ergo armiger non ē compoſitũ a ũbo.et
hoc ē contra pſ.Similiter non uidetur poſſe cõ
poni cũ pticipio retento in ui pticipij niſi compo
natur añ cu3 ſuo ũbo.ut edificans ab edifico.q2
pticipiũ ſimiliter ē in opacõne.et nullam pt̄ hrẽ
compõne3 retentũ in ui pticipij.niſi contrahat il
lam a ſuo ũbo.Sed decretũ non habet compoſiti
onẽ genitiui a ſuo ũbo.ergo cũ hoc genitõ ſena
tuſ non componitur.in eo ꝙ ē pticipium.ſ3 in eo
ꝙ ē nomen.Et ita deberet dixiſſe pſ.ꝙ ſenatuſ
decretũ componit᷑ a nomine et non a pticipio.Jdẽ
pt̄ de ſimilibus obijci.ut homicida.celicola.armi
potens.q2 non uidentur hec poſſe componi a pti
cipijs in ui pticipioꝝ poſitis.cum ũba ipſoꝝ has
compões nõ recipiant.Dicimus ꝙ ē compoſitio
immediata et mediata.Immediata que fit per ꝓ
ora.Mediata que fit per remotiora.ſm hoc di
cimus ꝙ armiger quantũ ad imediatam compõ
nem componit᷑ ex nominibus.ſcil3 armoꝝ et ge
rens.ſ3 quantũ ad mediatam reducitur ad ũbum
et ideo dr̄ componi a ũbo.q2 dr̄ armig̃ qui arma
gerit.Similiter ſenatuſdecretũ quantũ ad imedi
atam compõnem componit᷑ ex nominibus.ſc3 h̄
genitõ ſenatus.et nomine quod ē decretũ ti.Sed
quantũ ad mediatam compõnem componitur a
participio.q2 ſenatuſdecretũ ē illud ius quod ē a
ſenatu decretũ.Et ita pſ qñq3 habet reſpectũ ad
imediatam compõnem.qñq3 ad mediatam.unde
ipſe dicit ꝙ armipotens componit᷑ qñq3 ab h̄ ge
nitiuo armoꝝ.qñq3 ab hoc actõ arma.quod ſm
predcãm diſtinctõnẽ ſoluendum ē.q2 componitur
cũ gtõ imediate.i.p ſe.cũ accuſatõ aũt mediate.i.
per grãm genitĩ.et ſic eſt iudicandũ de ſimilibus
ut homicida.celicola.i.hominiſ cedens.et celi co
lens.et hec ad participiũ reducũtur.ſcil3 hominẽ
cedens.et celum colens. Et nota ꝙ q̃uis iſto
mõ ũba uł participia cũ obliquis nominũ cõpo
nant᷑.formacões tamen iſtaꝝ compõnũ qñq3 fi
unt a nñe.ut homicida et armipotens.nec tñ cõ
ponũtur ab hijs nñs homo uł arma.ſ3 ab obli
quiſ coꝝ.Qñq3 formantur a gñe.ut lucifer.et ſic
formacõ ſemper recipit maiorem humilitatẽ uo
cis.compõ uero maiorem conuenientiã intelligibi
liũ.ex quibus ipm̄ compoſitũ eſt productũ.Poſ
ſumus eciam dicere.ꝙ pticipiũ in ui pticipij retẽ
tũ componitur cũ obliquo.et a tali compõne h3
ut tranſeat in nomen.ut ſi faciens componatur
cũ hoc actõ doctũ.neceſſe ē ꝙ tranſeat in nomen
vñ doctificus componit᷑ a doctum et faciens.Et
ſicut pticipiu3 tranſit in nomen compõne.ut in
doctus et doctificus.ita uerbum tranſit in nomen
compoſitione.ut armiger.
COmponũtur nomina fere p omnes caſus.p
nominatiuũ.ut reſpublica.p genitiuu3.ut le
giſlator.Per dtĩ.ut tribunuſplebi.Per actĩ.ut
agricola.i.agꝛꝝ colens.Per ablñ.ut mentecps.i.
mente captus.fere dixi ꝓpter utĩ.q2 p ipſu3 re
tentũ in ui uĩ non fit compõ.Nam macte.i.ma
gis aucte.accipitur ꝓ hoc nñõ mactus.qui apud
antiquos fuit in uſu.Similiter pluralia cũ ſingu
laribus componũtur.ut orbiſterraꝝ.et aſecretis.
et acaliculis.arñſis.abatis.acõmentarijs.Hec enĩ
componũtur ab aſſiſtens et illis dñs.et nomina
ſunt officioꝝ indeclinabilia.Similiter p accuſatiũ
pluralem fit compõ.ut gemellipa.i.gemellos pa
riens.et p ablatiuu3 pluralem.ut quidam uolunt
de illis eiſdem.ſc3 aſecretis.acaliculis.ab a ꝓpõne
latina et ab hoc ablatõ ſecretis.qm̃ ab ipſis ſecre
tis que ei cõmittunt᷑ dr̄ aliquis aſecretis.Et idem
pt̄ de alijs iudicari. Et hic ē drñtia notanda in
ter pticipiũ et alias dcões caſuales.q2 nomen et
pronomen componũtur ecĩã p obliquos.ut aliuſ
modi.iſtiuſmodi.ſed participia non pñt cõponi.
teſte pſ.niſi p nominatiuũ.et hoc hñt a ſuiſ uer
bis.qm̃ ũba vim denominatiuoꝝ hñt.et non ob
liquoꝝ.ergo ſi aliquod pticipiu3 in obliquo caſu
ad compõnem uenire uideatur.dicendum ē ꝙ amit
tit natura3 pticipij.et compõne tranſit in nomen
ut doctificus.i.doctum faciens.Si obijciatur de e
dificans.dicimus ꝙ faciens non hab3 hanc com
põnem a ſe.ymo a ũbo.q2 ē figure decompoſite.
QVm ũbis eciam componũtur nomina p om
nes caſus.excepto nñõ et uõ.componuntur
enim per gtĩ.ut magiſpendo.flocipendo.Per da
tiuũ ut crucifigo.Per actĩ ut edifico.i.edes facio
Per ablatiuũ ut uſucapio.Nñs autẽ non pt̄ ue
nire ad compõnem ũbi integre.quod dico ꝓpter
poſſum.quod componit᷑ ex hoc nñõ potis et ſu3
Nec utĩs.et hoc ideo.q2 compões fuit cauſa per
feccõnis.ac ſi ex nñõ ſiue uõ et ũbo ꝓduceretur
vnũ ũbum compoſitũ.talis compõ de perfecto fa
cit et imperfectũ.q2 nñs cum ũbo.uel eciã utĩs
cum ũbo generat pfectum ſenſum.ſ3 omnis dcõ
ſimplex uł compoſita in eo ꝙ dcõ habet impfec
cõnem.et ſic talis compõ ſtare non poſſet.Vñ ſi
quiſ uellet ita ponẽ.ꝙ tantũ ualeret iſte t̃minus
a quantũ iſta orõ.ſortes currit.iniuſte ponẽt.nec
eſſet illud poſſibile.quia pfectum et impfectum
non equipollent.ſimiliter nec ſimplex et uere cõ
poſitũ.Ex pdictis habemus ꝙ cu3 dr̄ marcus.i.
tullius.uł marcuſ hoc ē tullius.id eſt uł hoc eſt
non pt̄ eſſe dictõ compoſita.q2 conſtat ex nñõ et
et uerbo.et ita non ſunt coniũctiones expoſitiue
ut quidã dicit.q2 nec eciã tał ſpẽs coniũctõnu3
inuenta ē Et ſic ē dicendum ꝙ ſunt orões expoſiti
ue.et non dcõneſ compoſite.et illud ꝓnomen h̄
uenit ibi demonſtratiue.et hoc pronomen id rela
tiue.et reſpicit intellectũ pcedentiſ dcõniſ et ñ ſup
poſitũ.et ideo ſumit᷑ in neutro genẽ.et in ſingula
ri nũo.Et ſciaſ ꝙ omnis dcõ compoſita pñcipali
ter reſoluitur in duas ptes.ſ3 ille pñt adhuc ſim
plicitatem et compõnem habere.ut impreteritus ꝓ
us enim compoſitũ ſiue decompoſitũ fuit preteri

tus.et inde compoſitū fuit impterritus. Vnde pˢ
dicit ꝙ quedam accipiūt ſecundā compōnem ex
iam añ compoſitis.ut inexpugnabilis.imperfec
tus.et hijs ſimilia.

DE compōne autē integrorꝫ ita dicit pˢ in
o lib.ubi agit de figura.ꝙ ſi fiat compō
ex duobus nñs utrūqꝫ declinatur.ut hec
reſpublica.huiuſ reipublice.Si autē ntūs compo
nitur ex duobus obliquis.utrūqꝫ obliquus manꝫ
indeclinabilis.ut huiuſmodi.Si uero componatˀ
ex ntō et obliquo uł ex obliquo et ntō.ntūs de
clinatur.et obliquus remanet indeclinabił.ut hic
tribunuſplebis.huius tribuniplebis.et hꝫ ſenatuſ
decretū.huius ſenatuſdecreti.Excipitur alteruter
quod q̄uis componatˀ ex duobus integris nomi
natiuis.tamen declinatur tantū in fine.Requirit
enim predcā regula.ꝙ hꝫ maſculinū alteruter faci
at alteriuſutrius.ſꝫ alia regula uult ꝙ ſequatˀ eū
dem genitiuū cū ſuo feminino et neutro.que faci
unt alterutrius.Omnis gtūs deſinens in ius debet
eſſe cōmunis triū generꝫ.Hec itaqꝫ regula pōnā
tur.ꝗ duo ſunt potentiora vno.et ſic alterutˀ fac
gtū alſutrius.ſicut ſuū femininū et neutrꝫ.¶ Et
ſciendū.ꝙ femininū et neutrū non declinantˀ ex
utraqꝫ pte.nec componūtur ex integ̃s.et cauſa ui
tandi hyatū ſi diceremuſ alterutˀ.uł cauſa uitandi
metacīſmū ſi diceremus alterutrꝫ.et ſic maior ele
gantia fuit in compōne facta ex corrupto et inte
gro.et ſepe uidemus ꝙ vnū cedit duobus.vnde
utrūqꝫ acuit pnł.et ſimiliter pleraqꝫ.ꝓpter maſcu
linū et neutrꝫ ſuū que idem faciunt.Poteſt tamē
enclitica coniūctio eſſe cauſa in hijs.ꝗ ſepe incli
nat accentū p̄cedentiſ ſillabe in compōne integ̃ꝝ
ſicut extra compōnē.ut utraqꝫ.pleraqꝫ.ubiqꝫ.qū
qꝫ.ut dicit pˢ libro quinto in tractatu de figura.

COnſueuit tamen obijci de pluribus alijs cō
tra predcām regulam.vñ pˢ inſufficiens eē
uidetur.Obijcitur enim de pnaſus.lopdus.duode
nus.capapellis.Et de quibuſdam ꝓpꝛijs nominibꝫ
ut omnebonū.oſaureū.ꝗ componūtur ex duobꝫ
integ̃s nñs.et tamen declinantˀ tantū in fine.Ad
hoc dicimuſ ꝙ pˢ ſatis ſufficienter dixit.Naꝫ dici
mus ꝙ pnaſus non componitˀ ꝗ fuit impoſituꝫ
a grecis.qui nunq̄ hūerunt reſpectum ad hec no
mina latina.par et naſus.Duodenus autem non
componitˀ ex duo et denus.ſꝫ deriuatur a duode
cim.et ſic ē figure decompoſite.Si obijciatˀ de du
odecim.in quo non declinatur ntūs iſte duo.Di
cimus ꝙ non oportet ꝗ regula intelligenda eſt
tantū de integ̃s.Duodecim autē componitˀ ex in
tegro et corrupto.Leopdus autem componitˀ ex
corrupto et integro.ſcꝫ ex lea uł leena et pdo.ꝗ
non dr leopdus eo ꝙ ſit ptim leo et ptim pardus
Sed quia natus ē ex leena et pdo.Capapellis nō
componitˀ ex ablō et ntō.ſicut legenis quod in
uenitur in rethoricis.ꝗ dr capapellis quaſi pellˀ
cū capa.In ꝓpꝛijs nominibus certe poſſumus dicē
ꝙ regula pˢ tenꝫ.ut hꝫ monſpeſſulanus.huiuſ mō
tiſpeſſulani.et hꝫ monſleo.huiuſ montiſleonis.qū
qꝫ tamen facimus grecīſmū.ꝗ declinamus nomē
compoſitū ſic in fine tantū.ut hꝫ omnebonū.hu
ius omneboni.Et uidetur hoc eſſe de rōne.quia
illa compō non ē uera ſꝫ tantū ymaginaria.non
enim traxit aliquā ſignificacōnem ab eo quod ē
omne.Idem dicendum eſt de oſaureū oſaurei.Greci
autē non declinant aliquod nomen compoſitū in
medio ſꝫ in fine tantū.Verbū uō compoſitū qn̄
qꝫ declinant in medio et in fine.ut catagrapho.i.
ſcribo.et catag̃phe.i.ſcripſi.Et quotiens hꝫ apud
eos contingit.facit compōnem p ſe in pñti.et p ſe
in p̄terito.Et hoc ideo ſicut diximus ſupius.ne
corrupta ex integris uł integra ex corruptiſ com
poni uideantˀ

ILlud eciam notandū eſt.ꝙ
qualiſcumqꝫ fuerit compō in ntō.taliſ rema
net in obliquis.Si enim fit ex integ̃s integra re
manet in obliquis.ut neutˀpaſſiuus.neutripaſſiui
ſi fiat ex corrupto et integro.ut multimodus.uł
ex integro et corrupto.ut pſpicax pſpicacis.Ex
Si autē fit ex corruptis eandem corrupcōnem re
tinet in obliquis.ut patricida patricide.Ideꝫ dico
cipiūtur iſta quatuor.alteruter alterutrius.tātū
dem.tantidem.quidq̄ cuiuſquam.idem eiuſdem
Naꝫ alteruter componitˀ ex integ̃s.ſꝫ alterutrius
ex integro et corrupto.Tantūdem ex corruptis.ſꝫ
tantidem ex integ̃ et corrupto.Quidq̄ ex corrup
to et integro.ſꝫ cuiuſquam ex integris.Idem ex
corruptis.ſꝫ eiuſdeꝫ ex integro et corrupto.ſicut
uult magiſter bene.

QVerendū eſt hꝫ.utrꝫ ūbum cum ūbo poſſit
componi.ſicut nomen cū nomine.dicit priſ
ꝙ ſic.ſꝫ non niſi cū infinitiuo.ut tepefacio tepefa
cis.i.tepere facio.ꝗ infinitiuus ē quaſi nomē ū
bale.ſꝫ alij modi inter ſe non componūtur.et hꝫ
ideo.ꝗ vnaqueqꝫ inclinacō habet ſuū finēꝫ et cer
tū terminū.vñ non pñt ad vnū reduci ſine medi
o.i.ſine coniūctione.et ideo ex alijs modis non
potuit fieri vna compō.ꝗ diuſitaſ motuſ et finiſ
impediebat vnius intellcūs ſimplicitatē.Inuenitˀ
tamen iure ciuili.compō facta ex duobuſ integris
ūbis.que declinantur ex utraqꝫ pte ſicut duo nñ
ſcꝫ uroꝛ fruor.utenſfrueris.uſuſfructus ſum.et ta
lis compō in nullis alijs ūbis inuenitˀ.Similiter
ē vna mirabił compō orbiūueij.quod ē compo
ſitū ex integ̃s diuſorꝫ generꝫ et nūorꝫ.Et declina
tur orbiūueij.Genitō orbiumueiorꝫ.Datō orbium
ueijſ ⁊c.Ciuitas enī ē que uocatur orbiū et uocatˀ
ueij.Sed corrupto nomine dr orbeuetus.Et inde
ꝓpꝛie dicebantur ciueſ orbiti ſiue ueientani.uł cō
iunctim orbitiueientani.qui nūc dnr orbeuetani

QVeri nunc pt.vñ pt contingere.ꝙ obliquus
ntō coniūctus maneat indeclinabilis.cum ō
ſui natura ſit declinabilis.ut tribunuſplebis.dici
mus ꝙ hoc contrahit ex adiūcto.quia natura il
la p quam rcūs conſtruitˀ cū obliquo.vna ē ſibi
et omnibuſ ſuis obliquis.et ita ē ſimplex et indi
uiſibilis.et hec natura ſuauit obliquū indeclina
bilem in tali compōne.Similiter ſi fiat compoſi
cō ex duobus gtīs debet utrūqꝫ gtūs indeclinabił
pmanere.ut huiuſmodi.Quod eciam ex natura
obliquitatiſ contingit.quemadmodū ſi abſqꝫ com
pōne uenirent.Nam ſi iſti genitiui huiuſ mōi ad
iūgerentˀ alicui ntō ipſuꝫ et omnes eiuſ obliquos
vniformiter reſpicerent.et hꝫ eadem eſt natura et
cauſa que ſuauit eos indeclinabiles in compōne

QVero.an ſicut fit iſta compō reſpublica poſ
ſit fieri hec compō mulier alba.Item ſicut ē
vna compō tribunuſplebis.magiſtermilitū.argile
tū.malefidus.et maleſanus.poſſit eſſe vna cōpo
ſicō poteſtaſbononienſiū.magiſterplatonis.ſocra
tiſaſinus.maleconcors.malefortis.et ſic de cōſimi
libus queri pt.Ad predcā rñdemus ꝙ omniſ com
pō immutat et cōmoditatem habet.alioquin eſt

inutilis et non ē tenenda. dicimus ergo q̄ iō reſpu
blica ē vna compō ut aliquid immutet. Nam q̄n
reſpublica ſunt due p̄tes. ideꝫ ē res publica quod
res notoria et manifeſta. Vn̄ orac̄. Publica mate
ries p̄uati iuris erit. i. materies iam notificata. cū
autem ē vna dcō iam compoſita. idem ē reſpubli
ca quod cōmune. Hec mutacō non contingeret in
mulieralba. q: ſiue eſſet vna dccō compoſita ſiue
non. ſemp̄ fieret ſuppō ꝓ muliē alba. et ſic nulla
eſſet utilitas in tali compōne. vn̄ non ē facienda
Ad ſecundū dicimus. q̄ aliud ē tribunusplebiſ in
compōne. et aliud extra compōneꝫ. q: extra com
pōnem poteſt venire pro tribuno cuiuſcūq̄ ple
bis. Sed in compōne ꝓ illo ſolo qui habebat tri
bunatū in plebe romana. Similiter magiſtermili
tum q̄n eſt vna dcō. notat dignitatem magnam.
quam quiſ habebat in urbe romana. et is mō dr̄
mareſcalcus. Sed q̄n ſunt due p̄teſ p̄t fieri ſuppō
pro quocūq̄ aliquos militeſ magiſtrante. Argile
tū uero vna dcō. ē nomen loci ubi fuit argus in
terfcūs. ſ; q̄n ſunt due p̄tes dr̄ morſ argi. Maleſ̄
dus vna dcō. ſignificat illū qui leuitatem habet
et non ſuat fidem. Sed q̄n ſunt due p̄tes. ſignat
illū cui non ſuatur fides. ut iſte ē fidus male in
ter hoſtes. Maleſanus ſignat illū qui ē leproſus
Sed q̄n ſunt due p̄tes. ſignat illū qui habet ſani
tatem imp̄fectam. Paterfamiliaſ vna dcō. ſignat
illū qui eſt dn̄s vnius hereditatiſ de iure. et ſi nō
eſſet natus dūmō eſſ; viuuſ in utero matris. ſed
q̄n ſunt due p̄tes. ſignat illum cuius ꝓleſ iam ē
vna familia. Tales autē immutacōneſ non proue
nirent ſi eſſent compoſita illa que obijciūtur. nā
poteſtaſbononienſiū non ſumeretur ꝓ alio in cō
pōne q̄ extra compōnem. nec magiſterplatonis.
ul̄ ſocratiſſ̄inus. nec maleconcors. ul̄ malefortis.
Ideo taleſ compōneſ recuſantur. Sed meleſiuſticie
nrō tempe poſſumus dicere q̄ ſit vna dcō cōpo
ſita. quia p̄tinet ad quoddam officiū reddendi iuſ
ticiam. Sed q̄n ſunt due partes. mileſ iuſticie. dr̄
quicūq̄ ē mileſ iuſtus. Similiter dn̄ſlegū. i. iuriſ
peritus. ē vna dcō. Sed q̄n ſunt due partes dici
tur dn̄s legum ſolus imperator. q: ipſe ſoluſ ha
bet p̄tātem condendi et deſtruendi iura. Idem eſt
in ubiſ dicendū. q: non ſicut dicimus maledico
benefacio. malefacio. poſſumus dicere q̄ ſit vna
compō. malecuro. ul̄ benelego. Nam aliud ē ma
ledico. bn̄facio. malefacio. q̄n ibi eſt compō. et a
liud q̄n non eſt. Sed in malecuro ul̄ benelego n̄
erat aliud. et ideo inutilis fuiſſet iſta compō. ſimi
liter aliud ē ſatiſdo ul̄ ſatiſfacio. quando ē ibi com
pō. et aliud q̄n non eſt. Sed ſi uellem eodem mō
componē ſatiſlego ul̄ ſatiſſcribo. non poſſeꝫ. quia
nichil immutaret compō. Similiter aliud ē uſuca
pio ꝑ compōnem et aliud ſine compōne. q: ꝑ cō
pōnem p̄tinꝫ ad quoddam ius. ſ; abſq̄ compōne
p̄tinet ad quemcumq̄ capiendi uſum Et ita de ſi
milibus eſt dicendum uel iudicandum

Queritur etiam quare mag̃ fit compō ex duo
bus genitiuis q̄ ex duobus alijs obliquis.
ſicut enim dicimus huiuſmodi. poſſemus dicere
huicmodo. hunc modum. ul̄ aſſignetur racio q̄re
non Ad h̄ dico q̄ ex null̄ obliquis integ̃s fit cō
poſitio nominatiualis niſi ex genitiuis. q: tales ge
nitiui q̄n ueniunt ꝑ appōnem. reguntur ex ui ac
cidentis. q: demonſtrant eſſenciam rei ſicut adiec
tiua. Nam genitiui cauſaꝫ formalem deſignant. ut
equus albi coloris. et liber iſtiuſmodi Vnde uide
mus q̄ talibus gn̄s. i. qui regunt̄ ex ui acciden
tis p̄t accidens copulari. i. adiectiuū. ut equus ce
ler et albi coloris currit Nulli autem alij caſus re
guntur ex ui accidentis ꝓp̄e et naturaliter. quod
dico ꝓpter obliquos ablatiuos. qui aliq̄n ꝓpter
affinitatem quam hn̄t cū genitiuis ex hac natu
ra reguntur. ut equus albo colore Soli ergo gn̄
hn̄t hanc naturaliter cū adiectiuis conueniencīaꝫ
Et ideo ex gn̄s ſolis. qui ex ui accidentis regunt̄
p̄t fieri nominatiualis compō. que uice vnius ad
iectiui ſumatur. ut huiuſmodi. iſtiuſmōi. alteriuſ
modi. aliuſmodi. cuiuſmodi. patet ergo quare nō
fiat talis compoſitio ex alijs obliquis.

Quero h̄. que cōmoditas ſit in hijs compōni
bus. et quare nunq̄ fiant ſine hoc genitiuo
modi. Ad hoc dico q̄ fuit cauſa immutacōnis. q:
q̄n non eſt ibi compō regunt̄ duobus accentibus
Et ille gn̄s modi ſumitur ꝓ menſura ul̄ quanti
tate. ut liber iſtiuſ modi. i. iſtiuſ quantitatiſ ſ; q̄n
eſt ibi compō. ſtatim regunt̄ vno pncipali accētu
ſicut natura dcōnis requirit. et tale compoſitum
deſignat tūc qualitatem. et non quantitatem. ut li
ber huiuſmodi. i. talis. antepenl̄ enim mō acuit̄
Quare autē magis fiat ꝑ hūc genitiuuꝫ modi. h̄
ē racō. q: ſumptum ſine compōne in tali reſpcū.
q̄n regitur ex ui accn̄tis. accipitur ꝓ quantitate.
Sed moduſ ꝑ queꝫ regunt̄ taleſ genitī ē qualitas
quedam reſpectiua. Et ideo iſte gn̄s modi ſolus
fuit utriq̄ nature cōueniens. ſcꝫ ad quantitatem.
quando non interuenit compoſitio. Et ad qualita
tem. quando eſt ibi compoſitio.

Sed queritur an tal̄ compō ſit recipienda bo
nimodi. ſicut alicuiuſmodi. cū bene dicatur
liber bonimodi. Dico q̄ non ē recipienda. ut bo
nimodi ſit vnū nomen omniſ generis. indeclinabi
le. ſicut huiuſmodi. Et dico q̄ ſpeciale adiectiuū
impedit. quia compō producta ex talibus genitīs
requirit generalitatem. Vnde facienda ē ꝑ nomē
generale. ut cuiuſmodi. ul̄ ꝑ nomen. quod quid̄
p̄tinet ad omnem materiaꝫ. ut iſtiuſmodi. et eiuſ
modi. Sunt enim huiuſmodi adiectiua generalia
et ideo adiectiuū ſpeciale ad talem compōneꝫ ue
nire non potuit. Similiſ tn̄ compō uidetur poſſe
fieri ex hijſ genitiuiſ vnius moris. ut ſit vnuꝫ no
men omnis generis. et erit ſenſus. vniuſmoris id
ē concors. ut iſti homineſ ſunt vniuſmoris. i. cō
cordes et vnanimes. Vnde p̄s. Qui habitare facit
vniuſmoriſ in domo. i. vnanimeſ et concordes. ni
ſi enim ueniant ꝑ compōnem non uidetur latine
dictum. q: non habent a quo regantur.

Queritur inſup. Quare in huiuſmodi compō
nibuſ q̄nq̄ p̄cedat obliquus. q̄nq̄ poſtpona
tur. ut ſenatuſdecretū. et magiſtermilitū. ad h̄ di
co q̄ in ordine compōnis ē magna uis facienda
Verbū enim ſemp̄ in compōne poſſidet finem q:
magiſ fineſ q̄ alie p̄tes. et iō fuit neceſſe q̄ ſemp̄
iſtum declinaretur in fine. Idem facit et p̄ncipiū
q: tenet naturam ſibi. Nomen autē in tali compō
ne q̄nq̄ tenet p̄ncipiū. q̄nq̄ finem. principiū dat̄
ei. quod ē dignius. finiſ autem indigniori. et hac
rōne dicimus. ſenatuſdecretū. et magiſtermilitum
q: ſenatuſ ē dignior ſuo decreto. cum poſſit illud
condere et deſtruē. et magiſter ē dignior militibꝫ
quibuſ p̄ſidet. Similiter in compōne facta ꝑ hūc
genitiuū modi. debitus ordo ſuatur. q: finis debe

tur nomini. cũ ad nomen reducant̃ adiectiua ita
compoſita. ut huiuſmodi. iſtiuſmodi. Et etiã alia
rõne. q̃ iſte gtũs modi pficit intellectum q̃litatis
in talibus adiectiuis. et ſm hoc illa que magiſ p
ficiũt et ſpecificant in compõnibus deberent hře
finem. et quantũ ad hoc finis dignior ẽ q̃ ſit per
fectio rei. Vñ nunq̃ eſt aduͣbium tempis rõne fi
nis. et nuſquam aduͣbiũ loci rõne finis. ergo nãq̃
uidetur q̃ deberet eſſe copulatiua. quod tamen ñ
ẽ ymo eſt cauſalis. Dicimus q̃ hec pticula q̃ hic
alia de cauſa poſtponit̃. ſcʒ q̃ ẽ ordinis ſubiũcti.

Q Veri pt hic. quare contingat q̃ quedaʒ gemi
nata ueniant ad compõnem et quedam nõ
Nam deus deus non ẽ vnũ nomen compoſitum.
nec fuit fuit ẽ vnũ compoſitũ ũbum. Ad hoc di
cimus. ſi compõ ſupaddit aliquid geminacõni. uti
lis eſt compõ. Si nichil ſupaddat nulla tũc debet
compoſicõ ſupuenire. Dicimuſ ergo generaliter q̃
omnia interrogatiua nomina uł aduerbia pñt ge
minari et de iure componi. q̃ compõ ſuperaddit
geminacõnem. ut quiſquis. qualiſqualis. quantuſ
quantus. quotquot. cuiuſcuius. poſſeſſiuũ. ut cu
iaſcuias. ubiubi. vndeunde. utut. quandoqñ. et ita
de omnibus que pñt recipere cumq̃. ut q̃ñcumq̃
hec enim abſq̃ geminatione ſumpta interrogati
ua ſunt et infinita. nec hñt generalem pnũciacõ
nem. i. non ſunt diſtributiua. Sed ſi geminantur
abſq̃ compõne. adhuc nichil immutant. ut quis
faciet hoc quis. geminata ẽ ibi interrogacõ. Si ue
ro componant̃ amittunt interrogacõnem. et hũt
collectiua et diſtributiua. ut quiſquis currit moue
tur. i. omnis qui. Similiter qualiſqualis. i. quali
bet qualis. et ubiubi ẽ ignis eſt calor. i. ubicumq̃
et utut legit ſortes legit plato. i. utuq̃. et ita de
alijs dñdum ẽ Quare non geminatur alteʁ cõpo
nentiũ. ſcʒ hunc ablatiuũ re. De conſtructõne au
tẽ huiuſmodi q̃quiſ et dcõnũ recipientiũ cũq̃ ſci
as. q̃ dcõ geminata ut quiſquis. uł recipienſ cũq̃
ut quicũq̃. habet vim duoʁ caſuũ ſcʒ añtis et re
latiui. vñ requirit duo ũba poni in conſtructõne
et ponenda ſunt in tali caſu in quo ponit̃ relati
uũ facta explicacõne. ſiue in eo caſu poni debent
quem requirit ũbum ſeq̃ns immediate. Vt uideo
quicũq̃ homo currit. i. uideo omnẽ hominẽ qui
currit. et quemcũq̃ hominẽ uideo currit. i. omnis
hõ currit quem uideo. Similiter uideo quidquid
ẽ hic intus. i. uideo omne illud quod ẽ hic intus
et quidquid uideo ẽ hic intus. i. omne illud ẽ hic
intus quod uideo. uł uideo quiſquis homo ẽ al
bus. i. uideo omnem hominem qui eſt albus

N On autẽ hoc ẽ ignorandũ q̃ tria pnomina
geminata compõnem hñt in accuſatõ et ab
latiuo tantũ. ut meme. tete. ſeſe. et hoc tantuʒ in
ſingulari faciũt. pter ſeſe quod geminat̃ tã in ſin
gulari q̃ in plurali. Si ergo dicatur noſnos illeil
le. non eſt compõ. ſʒ geminacõ tantũ. Querit̃ vñ
contingat hʒ compõ tantũ in duobus caſibus Ad
hoc dicit ps q̃ iſti ſoli caſus monoſillabi repiun
tur ſingulares in hijs tribuſ pnominibus et inde
pceſſit compõ q̃ regunt̃ uno acuto accentu Et
ſcias q̃ hec predcã compõ eſt utilis. q̃ ubi talis
geminacio repitur in accõ et ablrõ iſtoʁ pnomi
num. ſtatim habetur reſpectus ad compõnem que
in nob eſt. ſcilʒ ad animam et corpus. ut diligo
meme. i. diligo me ſ utrumq̃ hominem. vnde in ſa
luſtio habetur Omnes homines qui ſtudent ſeſe
preſtare ceteris animalibus. ſeſe dixit q̃ttũ ad ani
mam et corpus Et uidemur in hoc imitari grecos
qui duobus obliquis caſibus iſtoʁ pnominũ uſi
ſunt in ſingulari nũo. monoſillabicas adieccõnes
addunt Nam habemus q̃ geminacio facit com
põnem interrogatiuis. et in hijs tribus. me. te. ſe
ubicumq̃ alibi fit geminacõ. nulla ibi eſt compõ
q̃ nichil ibi compõ ſupaddit. ut deuſdeus. tantũ
enim ualet iſta geminacõ ſi eſt compõ. quantum
ſi non eſt compoſicio Et ſic tał compoſicio tãq̃
prorſus inutilis. recuſanda eſt

D Ubitatur autẽ multũ d̃ ppõnibus que cũ no
minibus componunt̃. ut impius. q̃ uidetur
hec pticula in. habere naturam aduͣbij negatiui
in huiuſmodi compõne Negare enim mag̃ ptinʒ
ad aduͣbiuʒ q̃ ad ppõm Similiter ſi dicam remit
to. uidetur q̃ hec prepõ ſit cenſenda fieri mag̃ ex
aduͣbio inſepabili et ũbo. q̃ ex inſepabili ppõne.
Nam p intellectũ aduͣbij exponitur. et non p ppõ
nalem. ut remitto. i. iteʁ mitto. Cum ergo uis ſig
nificacõnis ſit in omnibuſ ptibus contemplanda
ut dicit ps. dñdum ẽ q̃ remitto componet̃ ex ad
ũbio inſepabili et ũbo. Item prepõ ſemp ẽ in trã
ſicõne. ut dicit ps. vnde non pt conſtrui cum ntõ
ppter intranſicõnem ſuã. Nec cum utõ. ergo repu
gnat ntõ. Non ergo debet ſecũ p compõnem iũgi
q̃ repugnantia non bñ conueniũt. nec in vna ſe
de morant̃ ergo in non rcẽ componit̃ cũ pius. ſi
ẽ ibi dicenda ppõ. Ad predcã dicimus. q̃ impius
componitur ex in ppoſicõne et pius. q̃ licet in in
appõne non neget. Poteſt tamen in compõne ne
gare. quia ſepe facit ppõ in compõne. quod nõ pt
facere in appõne. Si dicat negare ppũm eſſe adu͛
bioʁ. Dico q̃ ſic quantũ ad rem ũbi. ſʒ quantum
ad rem nominis bñ cõuenit ppõni. Si opponat de
ppoſicõne inſepabili. ut remitto. quia dicit q̃ po
tius debʒ dici aduͣbiũ inſepabile. Dico q̃ ñ ẽ uerũ
Prepõnes enim inſepabiles bñ conſtituunt intel
lectũ explicabilem p aduͣbiũ. ſʒ non debet ideo di
ci aduͣbiũ inſepabile. quia in hoc ſunt aduͣbia ex
iliſ nature. ſicut prepõnes. que ab adiũcto trahũt
certitudinem intellcũs. et intellcũs quem innuũt
non ẽ aduͣbialis ſʒ affinis aduͣbiali. Preterea imu
tant ſicut prepõnes. quia q̃ñq̃ augent. ut infurio
. i. ualde furio. Q̃ñq̃ puant. ut inhonoro. ſimiliter
recludo. i. apio. et recludo. i. iteʁ claudo. et ſic uagã
naturam hñt ſicut prepõnes. q̃ magis in naturã
prepõnũ cedunt. Non enim aduͣbia ſunt adeo debi
liſ nature ut prepõnes. q̃ illa egent vno extremo
ſʒ prepõnes duobuſ extremis. Quod autẽ obijcit
de tranſicõne non obſtat. quia prepõ duas facies
habet ut ũbum tranſitiuũ. Reſpicit enim ſeq̃ntem
caſum tranſitiue. et in eo finit dependentiã ſuam.
Id autẽ quod añcedit ſiue ſit ũbuʒ ſiue dcõ caſu
alis reſpicit intranſitiue ut. ſuʒ in domo. et ex pte
ante uagatur ad omnes caſus. ex parte autẽ poſt
finem ſuam termĩnet in accuſatiuo caſu uł in ab
latiuo. qui apud latinos pcipue ſunt tranſitiui. ſʒ
apud grecos a tribus caſibʒ eaʁ tranſicõ et depẽ
dentia terminatur. ſcilʒ genitõ. datõ. et accõ. dici
mus itaq̃ q̃ quantũ ad intranſicõnem quaʒ hñt
ex pte añ prepõnes ſunt nate componi. q̃ intrã
ſicõ magis ẽ compõni apta. i. vniformitati cõpoſi
toʁ. ſʒ quantũ ad tranſicõnem quam hñt a parte
poſt ueniũt p appõnem ſequentis caſus. i. p regi
men. uł ideo dictum ẽ p appõnem. i. ſepacõnem.

q̄ non ē de rōne ut componantur cū accō uł ab
latiuo p ſe.cū incidat ibi magna tranſicōnis diū
ſitas.ſ; per compōnem dr̄ ꝓpō uenire quantuꝫ ad
p̄cedentia.quibus confert ipſum quod deſiḡt.ut
ſum in domo.Sic oſtditur q̄ ego ſum localis re
ſpcū domus mee continentis.vn̄ ūbum conſtruit̄
cum ꝓpōne adiūcta ſuo caſuali intranſitiue.ſed cū
ipſo caſuali intranſitiue.ſicut et prepō.Ex p̄dictis
patet q̄ ꝓpō rectiſſime componit̄ cū ſuo ūbo cum
ſit intranſitiua ex vna pte.et ſic cōuenit ūbo q̄ ſi
militer intranſitiuus ē Eadem rōne debet cū ūbo
componi.q̄ intellectum nō habet.nec p appōneꝫ
ſecū uenire pt̄.ꝓpter intellectum nō.Cuꝫ pricipio
autē iungitur utroq̄ mō.ſicuti cū nomine p com
pōnem ad modū ſui ūbi.ut plegens.Et p apoſi
cōnem.ut uado ad legentem.loquor de legente.
Quero ħ.quare magis adūbiū ueniat ad com
pōnem ꝓnominis.ut eccū et ellum q̄ prepō
Nulla enim ꝓpō iūgitur pronomini p compōnem
q̄ mecū.tecū.ſecum.nobiſcum.uobiſcum.n̄ ſunt
adūbia compoſita.ſ; hn̄t hanc ꝓpōnem cum per
appōnem.i.p regimen.interueniente anaſtrophe
.i.ꝓpoſteracōne ſmonis.Ad ħ dico q̄ cum ꝓno
mine iungitur ꝓpō per ſolam appōnem.ſicut cum
ꝓprio nomine.ut ad illū.de illo.ſicut ad platonē
et de platone.q̄ non inuenit quod īmutet in pro
prio nomine uł ꝓnomine.Propriū enim nomen
non ſignificat dependenter.in eo q̄ ꝓpium.Simi
liter nec ꝓnom̄.iō neutꝝ eoꝝ pt̄ vniri cuꝫ ꝓpōne
que ꝓpter ſuā infinitatē ſe applicat tantū aī uel
dependenti ex pte intranſicōnis.ſicut hoc ſignum
omnis ꝓpter ſuū officiū non hn̄ iūgitur ꝓpo no
mini uł ꝓnomini.ut omnis plato.uł omnis iſte
Adūbiū autem potuit cū ꝓnomine componi cā
demonſtracōnis cuiuſdam que ſimił ē finitati ꝓ
nominū.ut eccū et ellū.i.ecce eum et ecce illum
Et q̄nq̄ trahitur pronomen ab adūbio ita q̄ ce
dit in ptem ipſius.ut p̄terea et interea.Naꝫ p̄ter
et inter ꝓpe ſunt adūbia que adiūcta huic accō
eandem determinacōneꝫ faciūt adūbialem.q̄ cū
ille accūs deſinit in a correptam.propter naturā
aduerbialem trahitur ad productam.
Videtur tamen q̄ prepō p compōnem ueniat
cū ſequenti caſuali.ut inuicē.exemplo et nō
eximplo.q̄ prepō non corrumpit caſum cui trā
ſitiue adiungitur.i.accūm uł ablatiuū ſeq̄ntem.et
ita nichil ē dictū eximplo.Similiter uidentur cō
pōnes conſimiles eſſe.decetero.defacili.eximpro
uiſo.eueſtigio.Ad hoc dicimus q̄ omnes predic
te in ueritate non ſunt compōnes.ſ; irregulares
uocū congeries.et hoc ideo.q̄ caſus cū ſua ꝓpoſi
cōne fungit̄ loco adūbij uł adūbialis determina
cōnis.Vn̄ pn̄t caſualia cū ſuis ꝓpōnibus ad inē
rogacōnes adūbiorū rn̄deri.ut quo uadis.ad ur
bem.qualiter fiat hoc defacili.Qualiter intrauit
iſte eximprouiſo.quando ueniſti exemplo id ē
ſtatim.
Nunc de ſillabicis adieccōnibus ē uidendū
Dicit pſ q̄ ſillabica adieccō q̄nq̄ īmutat
ſpēm ſ; non figuram.q̄ ſillabica adiectio
nichil intelligibile anime repſentat.q̄uis immutꝫ
aliquod officiū dcōnis.Erit ergo dcō que recipit
ſillabicam adieccōneꝫ ſpeciei deriuatiue.ut pleruſ
q̄ a plerus.et egomet ab ego.non tamen ē figu
re compoſite.q̄ nō pt̄ in plura intelligibilia
Conſueuit q̄ri.q̄ ħ pticula q̄ ſit ſil (diuidi
labica adieccō.et q̄ ueniat p compōnem.ad hoc
dico q̄ q̄ndo hec pticula q̄ nullam vim coniunc
cōnis retinere uidetur non uenit p compōneꝫ.ſed
ē ſillabica adieccō.ut pleruq̄.itaq̄.utiq̄.Sed cuꝫ
vim aliquā coniūctionis exercet p compōneꝫ ue
nit.ut utroq̄.quiſq̄ꝫ.ubiq̄.In talibus enim q̄ndā
aggregacōnem importat ipſa coniūctio.ut utroq̄
.i.vnus et alter.et quiſq̄.i.quicūq̄.uel quiſq̄.i.
vnus et alter.et ubiq̄.i.ubicūq̄.uł ubiq̄.i.in v
no et in alio loco.et ſic de ſingulis.
Nota ħ q̄ ſillabice adieccōnes ſemp debent eſ
ſe finales.ut quiſnam.egomet.q̄ alteracō
nem quandā faciūt circa officia p̄cedentiū dcōnū
vn̄ ſicut accidentia que quidem alterant ſolēt ad
uenire poſt compōnem ſubſtantialiū.ita ſillabice
adieccōnes debent ultimo aduenire et nūq̄ in pri
cipio poni.Et p ħ eciā pꝫ q̄ ſiquis.nequis nūquis
compoſita ſunt et non ſillabicata.ſicut aliquis et
ecquis.eo q̄ nichil ē additū fini eoꝝ.quod ē ꝓp
um ſillabice adieccōnis.Pris autē ꝓbat alia rati
one q̄ n̄ ſit ſillabicata.ſcilꝫ q̄ corrūpitur femini
num eoꝝ.ae dyptongo mutata in a.ut ſiqua.ne
qua.nūqua.ſicut aliqua et ecqua.et hoc faciunt
in ſingulari.feminino et neutro plurali.At ſilla
bica adieccō non corrumpit dcōnem cui ſillabica
tur.q̄ accn̄tia non immutant eſſe ſubſtantiale
rei.et ſic patet q̄ ſunt compoſita et non ſillabica
ta.Donatus uero dicit.q̄ in illis quinq̄ non mu
tatur ae dyptongus in a.ſ; dicit antiquos dixiſſe
que uł qua.ſicut maſculinū et neutꝝ.In eodem
nomine geminamus.ut quiſ uł qui quid uł qđ.
Et inuenitur illud femininū apud ūgiliū oſtem
Et qua cū puero ē amiſſe cura pntis.Nūc autem
non utimur illo niſi in hijs compoſitis.ſiqua.ne
qua.aliqua.nūqua.ecqua.et ita ſm̄ donatuꝫ qua
uenit integre ad compōnem illoꝝ ſ; corrupte.ſm
Conſueuit multū dubitari de cō (priſcianū
pōnibus et ſillabicis adieccōnibus huius no
minis quis uł qui.vnde de illis aliquid ħ dicam
Scias ergo q̄ quis uł qui ē omniū nominū cōfu
ſiſſimū.hn̄s ſe ad modum materie infinite.Vnde
ꝓpter multitudinem officioꝝ habuit multitudi
nem formaꝝ et terminacōnū.ut p diuiſas formas
et compōnes et ſillabicas adieccōnes explicata ip
ſius natura et confuſio poſſet in aliquam certitu
dinem redigi et melius comphendi. (Habꝫ ita
q̄ xvi intercompōnes et ſillabicas adieccōnes.Cō
pōnes enim ſunt ſeptem.ſiquis.nequis.aliquis.
nūquis.ecquis.et vnuſquiſq̄ꝫ.quiſq̄ꝫ.Quis auteꝫ
habet quinq̄ adieccōnes.quiſnam.quiſpiaꝫ.quiſ
putas.quiſquam.et quiſq̄ꝫ.Sed qui recipit qua
tuor adieccōnes.ſcꝫ quidam q̄uis.quilibet et qui
cūq̄.Vnde uſus.Cū quis nam q̄ piam ſine q̄ cō
iūge putas q̄.dam uis cūq̄ libet qui ſine quiſ re
tinet.Cetera autem nomina interrogatiua uel infi
nita non recipiūt ſillabicam adieccōnem niſi vnā
ſcꝫ cūq̄.ut qualiſcumq̄.quantuſcumq̄.quodcūq̄
et ſimilia.hec enim geminant̄.ut qualiſqual.Et
componūtur cū alius.ut aliqualis.et recipiūt cū
q̄ ſicut diximus.nec ullam aliam hn̄t compōneꝫ
uł adieccōnem cōmunem cū quis uł qui.Cōfuſiſ
ſimū ergo inter nomina fuit quis uł qui.vn̄ cau
ſa confuſionis et infinitatis habet xvj intercōpo
ſicōnes et ſillabicas adieccōnes.Ac cetera nomi
na interrogatiua non hn̄t niſi tres.ut cuiuſcuius
alicuius et cuiuſcumq̄ poſſeſſiua.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

DE aduerbijs autē interrogatiuis uł infiniti
uis. Dico ꝙ unū ex illis ſciliʒ ubi recipit
xj intercompōnes et adieccōnes. ut ſicubi
necubi. alicubi. nūcubi. ecubi. ubiqꝫ. ubiubi. ubiuis
ubilibet. ubicūqꝫ. ubinam. Sed alia aduerbia inter
gatiua uł infinita non hn̄t tot uarietates. preter
quo qua. vn̄ ꝗ iſta pn̄t xj intercompōnes et ſil
labicas adieccōnes habere ſicut ubi. niſi uſus in
aliquibus eoꝝ forſitan repugnaret. ut ſiquo. neq̄
aliquo. nūquo. ecquo. quoqꝫ. quoquo. quouiſ quo
libet. quocūqꝫ. quonam. Aduerbiū uo tempale reci
pit pauciores. ꝗ non ē tante confuſionis ut loca
le. habet enim compōnes ſex. ut ſiqn̄. nequando.
aliquando. qn̄qꝫ. qn̄quando. qn̄cumqꝫ. Cetera autē
aduerbia interrogatiua uł infinita aduerbia non ha
bent aliam compōnem ꝙ̄ nomina interrogatiua
a quibus dn̄dunt. geminanť enim. ut qualiterqli
ter. Recipiūt cumqꝫ. ut qualitercumqꝫ. et hn̄t eā
dem compōnem. ut aliqualiter. Idem ē tenendum
in alijs. Inter aduerbia ſiquidem confuſiſſima ſunt
localia interrogatiua. ut quo. qua. ubi. vnde. que
xj compōnes et ſillabicas adieccōnes pn̄t habere
Tempale autem recipit quinqꝫ. ꝗ minus localibꝫ
ē confuſum et infinitū. ß plus alijs. Alia uero in
terrogatiua aduerbia non pn̄t recipe niſi tres cōpō
nes. ſicut interrogatiua nomina a quibus dn̄dūt
QVeriť quare interrogatiua ſiū infinita ſiū no
mina ſiū aduerbia ſubam ſiue locuʒ ſignn̄tia re
cipiunt ſillabicam adieccōnem. alia uero non. ut
quiſnam. ubinam. ß nichil ē qualiſnam uł quan
donaʒ. Ad hoc dico ꝙ alteracōnes non adueniūt
niſi rei contente uł continenti. et ſic tantū ſubſtan
tie uł loco. Et hac rōne interrogatiuū ſubſtantie.
uł loci recipit ſillabicaſ adieccōnes et non alia in
terrogatiua. Tempus enim licet uideatur alterari
ꝗ mō eſt obſcuꝝ modo ſerenū. tamen hoc nō cō
tingit rōne tempis ipſius ſed aeris qui ꝓprie ſere
nus dr̄ uł obſcurus. Accn̄tibus autem non adue
niūt alteracōnes. ymo accn̄tia ſunt illa q̄ alterāt
DE ſi et ne queritur quare non componan
tur cū ūbis ß potius cum nominibus. Et
quare magis cū interrogacōne ſubſtantie
uł loci uł tempis. ut ſiquis. ſicubi. ſiqn̄. ꝙ̄ cū ali
js infinitis. ꝗ nichil eſt dictum ſiqualis uł ſiqua
liter. et quare magis cū quis ꝙ̄ cū qui. Ad ß dic
mus ꝙ ſicut ūbū potuit n̄ eſſe interrogatiuū ita
non potuit ꝑ compoſicōnem recipe coniūccōnes
ꝗ cōiūctio ſignum ē diuſitatis. que vniformitati
compōnis repugnat. Si tamen et ne hn̄t ut poſ
ſint componi. cū quibuſdam nominibus et aduē
bijs infinitis. et hoc ideo. ꝗ inueniūt generalem
infinitatem in eis. In ūbis autem non. At ſi obij
ciatur de ſiſto et nequeo. ꝗ uidenť componi a cō
iūctionibus. Dicimus ꝙ ſiſto eſt figure ſimplicis
Sed nequeo componiť ex non et queo. et ſic nul
la cōiunctio pt̄ cum ūbo componi. nec eciaʒ cum
nomine. pter ſi et ne. Que ꝓpter ſuam infinitatē
ſunt applicabilia nominibus uł aduerbijſ infinitis
Quia ſicut hoc nomen quis requirit duo uerba.
quando poniť infinite. ita ille due cōiunctioneſ ſi
et ne. et ita fuit apta compō ex illꝭ ꝓueniens. cuʒ
alijſ uo infinitis componi n̄ pn̄t. ꝓpter debilitatē
ipſoꝝ. Si enim ē acquiſitiua. ß ne repulſiua. ōnis
autem acquiſicō uł repulſio ē ſubſtantie loco uł
tempi ſubiacentis. et non ē accn̄tiū. que quidem
acquirūtur uł repellūtur. et hac rōne ille due cō
iūctiones non cōponūtur cū alijs infinitis. vn̄ ni
chil ē ſiquantus uł nequantus. Cū quis iō magis
componitur ꝙ̄ cū qui. ꝗ quis habet plus infini
tatis ꝙ̄ qui. et ß patet ex eo ꝙ pn̄cipiū ſibi dať
et qui traxit originem ſuam ab eo.
SCire eciam debes ꝙ aliquis ex alio et quis
componitur. quaſi ab alio quis. Vnde non
eſt dicendum credo in aliquem deum. ne diuſita
tem ponē uideamur. Hanc compōnem habent ce
tera infinita que interrogatiua ſunt. ut aliqualis.
alicubi. aliquando. aliquantū. et ita de ſimilibus.
Et hoc ideo. ꝗ omnis diuſitas a forma ſubſtan
tiali uł accn̄tali ꝓuenit. ſiue illa deſignetur nomi
naliter ſiue aduerbialiter. ſed non recipit eam qui
ſingulare. et hoc facit eius relacō que duo uerba
requirit. Si quis dicat. Et qui ē infinitū ſicut qs
et ideo pt̄ componi cū alio. ut dicatur aliquis uł
aliqui. Dicimus ꝙ alterū ſupflueret. ꝗ non eſſet
dr̄n̄tia inter vnū et reliquum. Magiſ ergo debuit
poni cū quis. eo ꝙ habuit infinitatē ſine ulla re
lacōne. Num uenit ad compōnem quis. uł localꝭ
aduerbij. ut nūquis. nūcubi. nunꝙ̄. ß alia non iue
ni. et hoc ideo. ꝗ nū querit de inherentia. ut num
feciſti hoc. Omnis autem inherentia dr̄ quidā lo
cus reſpcū ſubſtantie de qua fit ſermo. Et ideo cō
ponitur tantū cū interrogatiuo ſubſtantie uł loci
Cū qui autē non componitur. ꝗ minus ſe habet
ad infinitatem ꝙ̄ quis. nec ipſo interrogatiuo uti
mur adeo frequenter ut quis. En componitur cū
quis ut ecquis. mutata n in c. Nec cuʒ alijſ infini
tis componitur. niſi forſitan ecubi. quod uidetur
ſimiliter poſſe dici. Dicimus ꝙ infinitaſ materie
magis excitat ꝙ̄ infinitaſ accn̄tis. ꝗ anima plus
laborat in apphenſione materie ꝙ̄ forme. et ideo
interrogatiuū ſubſtantie magis recipit hoc aduer
biū en. ꝙ̄ interrogatiuuʒ accn̄tis ubi ſimiliter pt̄
recipe. ꝗ aduerbiū locale magis infinitū ē alijſ Et
ob hoc habuit plures dr̄n̄aſ ꝙ̄ alia aduerbia. Cum
itaqꝫ anima plus in apphenſione tante infinitatis
laboret. merito aduerbium locale recipit en. ut ecq̄
et ecqua et ecubi. ꝗ hoc aduerbium en animā ex
citat uehementer et magis applicatur huic inter
rogatiuo quis. eo ꝙ uehementiorem habꝫ infini
tatem. Nam qui ē nomen articulare. quis autēʒ n̄
Vnuſquiſqꝫ autem componiť ex vnus et quiſqꝫ
Sed hec compō nulli alij cōuenit niſi infinito. v
nitas enim ē ſolius ſubſtantie ꝑ ſe. Accn̄tiſ autem
per aliud. Quiſque ergo colligit et diſtribuit ſicut
ōnis. Sʒ vnus quaſi ptitū. ut ſit ſenſus. vnuſquis
qꝫ. i. quiſqꝫ ꝑ ſe. Quiſquis geminatū componitur
et hoc faciūt reliqua infinita. preter cur et quare
ut qualiſqualis. ubiubi. quandoqn̄. Hoc autēʒ iō
contingit. ꝗ infinitas addita infinitati auget cō
fuſionem. et ſic introducit cū diſtribucōne collec
cōnem. ſiue multitudinem. ß non debet geminari
relatiuū in eo caſu huius nominis. ubi infinitū a
relatiuo ſecernitur. Nichil ergo dictum ē quiqui q̄
que. quodquod. ne includi relacō gemina uideať
At ſi a relatiuo nō ſecernitur infinitū pt̄ per om
nes caſus geminari. ſicut uidemus in alijs infini
tis. Et ita pt̄ dici cuiuſcuius. cuicui. ſicut dicimus
qualiſqualis et qualiquali. Poteſt ergo quiſquiſ
in quolibet caſu geminari. tam in ſingulari quam
in plurali. ſicut qualiſqualis et quantuſquantuſ ſi
uſus haberet. Vſus tamen nō habet niſi qſquis
quidquid et quoquo. et hoc tenemus cōmuniter

Nec ē ibi ſm rōnem uis aliqua facienda.niſi ubi
infinitum a relatiuo ſecernitur.
Septem predcē compōnes adiūgunt̄ reliquis
terminacōnibus huius nominis quis rāz in
ſingulari ꝙ̄ in plurali.pter vnuſquiſqꝫ quod non
habuit plurale.cauſa huius nominis vnus.Credo
tamen ꝙ poſſet dici vnaqueqꝫ menia.et vneque
qꝫ ſcale.et pter quiſquiſ ſm uſum.Nec ulle ipius
compōnes uel ſillabice adieccōnes hn̄t qui in ab
ablatiuo ſingulari.nec quis in dtō et ablatō plu
rali.quod contigit ex debilitate ſimplicis.qm̄ iſte
abltūs qui ē in rariſſimo uſu.Eodem mō quis da
tiuus et abltūs pluralis.Debilitas enim ſimplici
um ſepe naturam impedit compoſitoꝝ.
Que autem poſtponuntur huic nomini quis
uł qui.magis uidentur eſſe ſillabice adiectio
nes.ut ſupra dictum ē.ut quiſnam.quiſpiam.ꝛc̄.
Nota eciam h̄.ꝙ ſicut dicit pe in xij li.ubi a
git de figura pronominis.Quatuor ſunt ſilla
bice adieccōnes.que adiūguntur ꝓnominibꝫ.ſcꝫ
met.te.pte.ce.Met additur huic pronomini ego
p omnes caſus.excepto genitō plurali.Additur
eciam huic ꝓnomini tu p omneſ caſus.excepto
genitō plurali.et excepto ntō et utō ſingularibus
quibus non apponitur met ſimpliciter.ad diffēn
tiam huiuſ ūbi timeo times timet.Sed interponi
tur hec ſillabica adieccō te.et dr̄ tutemet.uł ad
ditur aliqn̄ hec ſillabica adieccō te ſine met.et di
cē tute.Luc̄ in primo.Accipe pterea q̄ corpa tute
neceſſe eſt.Idem in eodem.Tutemet a nobis iam
quouiſ tempe natū.Additur eciam huic pronomi
ni ſui p omſ caſus.ut ſuimet.ſibimet.ſemet.Pre
qnqꝫ additur ablatiuis femininis poſſeſſiuorum
ꝓnominū.ut meapte.tuapte.ſuapte.noſtrapte.
ura̅pte.Sciendū tamen ꝙ et met et te addunt̄ ſu
pdictis ꝓnominibus.uł diſcretionis cauſa plerū
qꝫ.uł ſignificantie.ut terencius in adelphis.Ego
met rapui.Intelligitur enim ego et non alius.Ci
cero.Pro murena quid ē quod cū admoneris.qſi
tam̄ tute noris ita et ſalutas.Tute dixit ꝓ tuipſe
p te et non aliū.Ce addebatur huic ꝓnomini hic
hec hoc p omnes caſus apud antiquos.et diceba
tur hicce.hecce.hocce.p duo c.Nunc autē addit̄
eidem ꝓnomini in hijs caſibus qui in s deſinūt.
euphonie cā.huiuſce.hiſce.hoſce.haſce.Necnō il
licce dicebant antiqui.Vn̄ illi quaſi apocopa fac
ta in fine ſuat accentū.Itēz illiuſce.iſtiuſce.illuc
ce.iſtucce.ueteres dicebant.Teſte papiniano.qui
de orthographia hoc dicit.Et concludit pe.h̄ er
go hoc eſt met.te.pte.ce.adieccōnes eſſe ipſe ſen
ſus arguit.qui nullus in hijs ſepatis pt̄ inueniri
Ergo egomet.tute.ſuapte.huiuſce.minime dn̄da
ſunt compoſita.qꝛ adieccō ſi ſepetur nichil ſigna
re poſſet p ſe.Scias eciā ꝙ dr̄ heccine cum debe
ret dici heccene p e.qꝛ ce ē ſillabica adieccō.q̄ ad
ditur ad hec.ſꝫ mutatur e in I.et ne eſt dcō p ſe
et ponitur pro an.
De caſu ammō dicendū.Sed qꝛ declinacō p
caſum cognoſcitur.ideo prius q̄ de forma
cōne caſuū determinē.aliqua de declinatio
ne dicaꝫ.Scias ergo ꝙ declinacōnes nominū ſunt
quinqꝫ.ſcꝫ prima.ſecūda.tercia.quarta.et quinta
et cognoſcunt̄ p caſum.Vn̄ nō oportuit ꝙ aſſig
naretur declinacō ꝓ accn̄te nominū.Cognoſcitur
autem declinacō maxime p gtm̄ et eciam datiuū
Prima declinatio ē cuius genitūs ſingularis deſi
nit in ae dyptongon.et dtūs in ae.ut poeta poe
te poete.Secūda declinacō ē cuius genitūs ſingu
laris deſinit in I prod.et dtūs in o ſimiliter prod
ut dominus dn̄i domino.Tercia declinacō ē cuius
gtūs deſinit in is correptam.et dtūs in I.ut ma
ter matris matri.Quarta ē cuius genitūs deſinit
in uſ prod et dtūs in ui diuiſas.ut h̄ uiſus.huius
uiſus.huic uiſui.Quedam tamen neutra deſinūt
in u.et ſunt indeclinabilia in ſingulari nūo.ut h̄
cornu.huius cornu.huic cornu.Quinta uero ē cu
ius genitūs deſinit in ei et dtūs ſimiliter in ei di
uiſas.ut hec res huius rei huic rei.Predicta pn̄t
compbendi bůiter in hoc uſu.ita ꝙ pro qualibꝫ
ſillaba ſumatur vna declinacō.ſꝫ ordinem.Se mi
nis us ei genitiuus deſinit omnis.
Nunc circa declinacōnes predcās aliqua dubia
moueamus.Quero ergo pmo.cur in prima
declinacōne uł quinta nullū nomen neutri gn̄is
inueniatur.ſicut teſtatur pe in vj lib̄ a.Ad hoc
dico ꝙ qualitaſ uocis erat contraria.qꝛ cū omnia
nomina neutra que regularitatem ſeruant in plu
rali numero deſinant in a oportuiſſꝫ ꝙ ntūs ſin
gularis et ntūs pluralis pme declinacōnis habu
iſſent eandem terminacōnem in neutro genē.qm̄
ambo deſiuiſſent in a.quod contra rōnem fuiſſꝫ
qꝛ neutꝝ plurale debꝫ a qualitate uociſ ſui ſingu
lariſ differre.Nec eciam ntūs plurał pme declina
cōniſ potuiſſet in a deſinē.qꝛ ſm hoc gtūs plura
liſ non habuiſſet a an̄ rum. Item dico ꝙ pma
declinacō ē appropata tantū maſculino et femini
no generi et cōmuni.et in hoc ē pncipalior alijs
declinacōnibus.ſicut maſculinū et femininū pnci
paliora ſunt alijs generibus.et hoc patet in geni
tiuo prime declinacōnis.qui deſinit in ae dypton
gꝫ.qꝛ iſte due uocaleſ naturam maris et femine
demonſtrant.Nam mareſ naſcentes pmo ꝓferūt
a.ſꝫ femine e.quod a pmis pntibuſ contraxerunt
quoniā.A dat adam genitor.e parit eua parens
Si obijciatur de hoc nomine paſcha.quia inueni
tur hec paſca ꝛc.dicimus ꝙ abuſio ē.nec vnq̄ in
uenimus in plurali nūo pme declinacōnis.debet
ergo ꝓpe declinari h̄ paſca.huius paſcatis.Idem
dicimus in quinta declinacōne.qꝛ oportuiſſet no
minatiuū pluralem deſinē in a.quod erat contra
naturam qnte.Preterea quinta declinacō non ha
bet niſi vnam terminacōnem.vn̄ nec ꝓprie debu
it niſi vnū genus habere et magis femininū ꝓp
ter hanc uocalem e.que ē ſignum diuiſionis.
Queri eciam pt̄.quare non habeamus adiecti
uū omnis generiſ in ntō ſingulari alicuiuſ de
clinacōnis niſi tercie.Item queritur quare nullum
adiectiuū ſit quarte uel qnte declinacōnis.Ad h̄
dicimus.ꝙ ideo nullū nomen adiectiuum pt̄ eſſe
in n̄ris aliaꝝ declinacōnū.qꝛ nullam formā in eis
poſſes inuenire ſup quaꝫ cadunt maſculinū femi
ninū et neutꝝ diuiſim.qꝛ nec ſimul concurrere po
terūt.Et hec eadem eſt rō quare nullū nomen ad
iectiuū ſit quarte uł qnte declinacōnis.Tercia uo
aptiſſima fuit cuilibet generi.ꝓpter multitudineꝫ
terminacōnuꝫ quas habet.Ideoqꝫ cauſa ſue digni
tatis mediū locū inter declinacōneſ poſſidet.Que
dam uero mobilia ſequūtur regulam ſecūdi mōi
ꝓnominū.ut vnus.totus.ſolus.ullus.alius.uter
alter.qꝛ uł faciunt diſcrecōnem.uł ueniūt ad ex
pōnem diſcrecōnis.et ſic hn̄t cū ꝓnominibuſ qn
dam affinitateꝫ.vn̄ in genitō ſunt omniſ generis

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

et datiuo.ſicut ꝓnomina ſecundi modi. Aliquot
tamē adiectiua tercie declinationis habuerūt mo
bilitatem trium generū.ut ħ alac̄.ħ alacris.hoc
alacre.ne tercia declinatio videretur inſufficientiā
habē.et magis data fuit maſculino ħ terminacō
er.et feminino is.et neutro e.q̄ in adiectiuiſ mo
bilibus ſepe maſculina deſinunt in er.ut miſer et
ſacer.vn̄ altera terminacō que quondā fuit com
munis in illiſ nominibus.q̄ ut dicit pſ in vij li
ubi agit de ablt̄o tercie declinacōnis deſinente in
i. Olim dicebatur ħ et ħ celer uł celeris.ħ celere
Oportuit q̄ remaneret ſub feminino genē tantū
q̄ fuit maſculino generi ſpoliata. Sʒ in e corr̄ de
ſinit neutrū.q̄ in iſ nullū nomen omnis generis
in nt̄o caſu p̄t eſſe.ut dicit priſcianus.et ideo op
tuit neutrū aliam formam hr̄e.et mag̃ in e.quia
is correpta dicc̄ nunq̄ tranſit niſi in e correptam
teſtante pſ.ut fortis forte. Preterea in e correptā
nullū nomen latinū deſinit.niſi neutri generiſ ut
mare et p̄neſte. Et ſic patet quare maſculinuʒ in
er.et femininū in is.et neutrū in e deſinat.ħ aūt
ſunt nomina que faciunt maſculinū in er.femini
nū in is.neutrū in e.ſm grecoſ Silueſter uolucer
alacer q̄ ſaluber equeſter. Campeſter celeber acer
q̄ celer q̄ pedeſter. Horuʒ bis quinq̄ tenet hic er.
hec is et hoc e.

Conſueuit eciam dubitari.cur nulluʒ nomen
quinte declinacōniſ ſit maſculini generis.pre
ter dies et meridies.ħ potius ſunt fe.ge. Sʒ hoc
ſupra determinatū ē in c de genere.b.

Queritur eciam quare mobilia p̄me et ſecūde
declinacōnis non ſunt omnis generis cōiunc
tim.niſi in dt̄o et ablt̄o plurali.ut albis. Ad ħ di
co q̄ prima declinacio non potuit habere ge neu
trū.ut ſup̄ dictum ē Secūda uero habet neutrum
in us uł in um.ut uulgus et templum. Neutrum
ūo ſecunde declinacōnis non concurrit maſculino
et feminino ſimul.niſi in dt̄o et ablatiuo plurali.
ut albis.q̄ in hijs ſolis caſibus cōmunicant ſua
genera.et penituſ ad cōmunitatem reducūt. In u
traq̄ enim dtūs et abltūs deſinūt in is productaʒ
ut poetis et aſinis.exceptis paucis femininiſ ut
anima animabus.formanꝰ eciam ſimiliter ab ab
latiuo ꝓducto.ut ab hoc poeta.iſt̄ poetis.et ab
hoc aſino.iſt̄ aſinis. Et ē hoc de rōne.q̄ ſicut ars
diuidit ita colligit. Vn̄ oportuit q̄ maſculinū et
femininū et neutrū que in nulla alia forma p̄me
uł ſecūde declinacōnis ſimul concurrebant in hac
terminacōne is finaliter conuenirent. Que forma
ob hoc fuit cōmunis p̄me et ſecunde declinacōni
et magis tracta fuit a ſecūda.ꝓpter hanc uocalē
i.que ꝓpria ē ſecūde declinacōnis. In illa eniʒ for
ma concurrūt maſculinum et neutrū ex p̄te ſecun
de.et femininum ex p̄te p̄me. Rō autem talis cō
munitatis innuitur in donato.qn̄ pueris d̄r albꝰ
alba album ē p̄me declinacōnis ex p̄te feminini
ſecunde ex parte maſculini et neutri.

Caſus ut dicit pſ in v li.
eſt declinacō nominis uł aliaꝝ caſualium
dccōnum.que fit maxime in fine. Ordo q̄
naturalis caſibus datus ē.quippe ntūs quem pri
mū natura ꝓtulit ipſe ſibi locū p̄mum defendit.
Vnde ūbis quoq̄ intranſitiue iſte quaſi egregius
adheret. Genitūs ſecūdum locū ſibi defendit.ħ
quoq̄ naturale vinculū generis poſſidet.et naſci
tur a nt̄o. Generat autem omneſ obliquos caſus
ſequentes. Datiuus qui magiſ amicis cōuenit.ter
ciū locū tenet.eo q̄ uł eandem habet uocem cuʒ
genit̄o.uł vnius abiectione uel mutacōne lr̄e ab
eo fit. Qui ūo magiſ ad inimicoſ ꝑtinet.i.accuſati
uus quartū extremū locū apud grecos obtinuit.
Vtūs quippe imꝑfectior ceteris eſſe uidetur. Niſi
enim ſecūde ꝑſone coniūgi non p̄t.cū ſuꝑiores q̄
tuor omneſ ꝑſonas poſſint complecti figurate ad
iuncti ꝓnominibus.ut ego priſcianus ſcribo. Tu
priſcianus ſcribis.ille priſcianus ſcribit.et cetera
Similiter ablatūs tribuſ adiungitur ꝑſonis.ut a
me priſciano accipis.a te priſciano accipio.ab il
lo pſ accipit. Non egent autē nomina ꝓnomini
bus.q̄uis omnes circūeant ꝑſonas. Si cum uꝰbis
aut ſubſtantiuis ūbis coniungan̄.ut ūgilius no
minor uł ſum.ūgilius nominaris uł es.ūgilius
nominatur uł eſt. Igitur ablatūs ꝓprius ē roma
noꝝ. Nūc de predcōꝝ caſuū formacōne uideamꝰ

Prima declinatio ut uult pſ in vij li a.ha
bet terminacōnes in nt̄o tres.a.as.es. Et
habet duas lr̄as terminales.ſcilʒ a et s. In a tam
latinoꝝ q̄ grecoꝝ.tam maſculinoꝝ q̄ femininoꝝ
et cōmunium. In as uero et in es grecoꝝ tantuʒ
et maſculinoꝝ.ut hic ſcriba.poeta.ħ roma.muſa
ħ et ħ aduena.ħ eneas.ħ enchiſes. Huius geniti
uus et dtūs in ae dyptongon deſinit.et pareſ ha
bent ſillabas nt̄o.ut ħ poeta.huius poete. Huic
poete.hic eneas.huius enee.ħ enchiſes.huiuſ en
chiſe. Et in vij li.in p̄ncipio dicit pſ. In a deſinē
tia nomina p̄me declinacōnis.ſiue latina ſiu gre
ca.maſculina uł feminina uł cōmunia addita e
in ae dyptongon faciūt genitiuum.ut hic ſcriba.
huius ſcribe.ħ muſa.huius muſe. Inueniūtur ta
men quedam ex cōmunibus.eciā neutro geni ad
iūcta.ſed figurate ꝑ allotheecam.ut aduena man
cipiū. Valeriuſ autē maximus in ij moralium
ponit.alienigena ſtudia.quod p̄ma declinacō nō
habet. Nullū enim neutrū nec p̄me nec quinte de
clinacōnis p̄t inueniri.nec idem eſſe ſingulariſ no
minatiuus neutri generis in a deſinens.et nomi
natiuus pluralis.ſʒ antiquiſſimi hic alienigenuſ ħ
alienigena.et ħ alienigenuʒ dicebant.ex quo p̄t
eſſe hoc plurale.necnon cetera ſimiliter a genere
compoſita ꝓferebant.caprigenus.terrigenus.tau
rigenuſ Et ſubdit poſt pauca pſ. Eiuſdem.i.p̄me
declinacōnis feminiū genitiuū ec̄ in as more gre
co ſolebant antiquiſſimi terminare. Vnde adhuc
paterfamilias et materfamilias pro familie ſole
mus dicere.et frequens ħ habet uſus. Dicitur eñ
et p̄rfamilie.et m̄rſfamilie et familiaꝝ et familijs
Que uero deſinūt in es uł in as.mutant es uel
as in ae dyptongum.et faciūt genitiuū.ut ħ an
dreas.huius andree.ħ enchiſes.huius enchiſe. In
ueniūtur eciā terminacōnes in prima declinacōne
in am et in e ſ̄ḡ grecos.ut adam. Que ūſa in e facit
genitiuū huius ade.et ſimiliter datiuū.quia dtūs
ſimilis ē genit̄o.et omnes alios caſus habet ſimi
les ipſi recto. Que ūo deſinūt in e addita es fa
ciunt genitiuū.ut libie libies.et accuſatiuuʒ in em
uł in en. Alios uero caſus habet pares rc̄o. vnde
quia hee due forme nō ſunt latine in omni caſu
ultima acuitur. Item dicit pſ in vj.b. In e prod̄
greca ſunt feminina.et uł grece declinantur.ut li
bie libies.uł mutata e in a in nt̄o et accepta e fa
ciūt in ae dyptongum genitiuū.ut helena helene.

libia libiae. Accũs ae dyptongum genitĩ ſiue dtĩ
mutat in am. ut poete. hũc poetaʒ. muſe muſam
Frequentius tamen inuenimus in grecis nomi
nibus in as et in es terminantibus accuſatiuũ gre
cũ ꝓferre autores hũc enean. hũc enchiſen per n
Romane tñ declinacõnis rõ. exigit hũc eneaʒ et
hunc enchiſem dicere p m. Vtũs pme declinatio
nis in a correptam effertur. ut poeta. Niſi ſit gre
cũ. et apud grecos ꝓducens a. ſuet eandem eciam
apud nos ꝓductam. ut enea. Eſt tamen qñ in es
prod terminantiũ grecoꝝ utũs in e longam exit
ſm grecos. uł communiter uł poetice. ut achate
enchiſe. Abltũs huius declinacõnis in a ꝓductaʒ
deſinit. ut ab hoc poeta. Eſt autẽ qñ hũc quoqꝫ
poete in e prod terminant in grecis nominibus.
que datiuũ grecũ in E finiunt. ut ũgił in j enei
Vno graditur comitatus achate. pro achata.

Nominatiuus et utũs pluraľ pme decli ſimiľ
ẽ genitõ et dtõ ſingulari. Nam p ae dyptron
gum ꝓferuntur. ut hij et o poete. Gtũs pluraliſ
eiuſdem declinacõnis fit addita ablatiuo ſingula
ri rum ſillaba. ut ab h poeta. hoꝝ poetaꝝ. Prod
eniʒ a tam in ablatiuo ſingulari ꝙ in genitõ plu
rali. Et notandũ ꝙ omnes caſus tam ſingularis
ꝙ pluralis numeri. pares hñt nũo ſillabas in hac
declinacõne. excepto genitõ plurali. hic eniʒ abũ
dat vna ſillaba. Eſt autẽ qñ hũc quoqꝫ p conciſi
onem ꝓferunt. et maxime in compoſitis. et in pa
tronomicis. ut grauigenũ ꝓ grauigenaꝝ. caprige
nũ ꝓ caprigenaꝝ. omnigenũ pro omnigenaꝝ. Et
celicolũ ꝓ celicolaꝝ. et trinũdinũ ꝓ trinundinaꝝ
eneadũ ꝓ eneadaꝝ. dardanidũ ꝓ dardanidarum
Dtũs et ablatiuus ſupradcẽ declinacõnis mutant
a extremã ablatiui ſingularis in is prod. ut poe
ta. hijs et ab hijs poetis. Inueniũtur quedã pau
ca tamen feminini generiſ que ex maſculiniſ tñſ
figurant non hñtibus neutra. que et animalium
ſunt demonſtratiua naturaliter diuiſuʒ genuſ ha
bentia. que dĩtie cauſa abltõ ſingulari buſ ſumẽ
tia faciũt datiuũ et ablatiuũ pluralem. quod nul
la alia habet declinacõ in bus terminans ſupdic
tos caſus. ut a longam in eis penuľ habeat. Vt
hijs uacabus. filiabus. deabus. equabus. mulabꝫ
aſinabus. Marcus cato. in originibus dotes filia
bus ſuis non dant. et filijs tamen in eodeʒ genẽ
dictuʒ ẽ. Ennius in endromeda. Filijs ꝓpter te ob
iecta ſum innocens nerei. Item inueniť uacas pro
uacabus. et aſinis ꝓ aſinabus in pmo reg. Eabꝫ
eẽ ꝓ eis dĩtie cauſa ennius protulit in iiij ãnaliũ
Multa tñ alia teſte pe contra regulam uicioſe et
in hijs et in alijs caſibus uetuſtiſſimi protuliſſe
inueniũtur. in quibus non ſunt ymitandi. Ambe
eciam et due quãuis nulla ſimili dĩtie cauſa co
gente. ſimilem hñt datiuũ et ablatiuũ. ambabus
duabus. Quamꝙ genitiuum ambaꝝ duaꝝ faciũt
De ſup dictis nota ũſus metrãles. A ueniens ex
us ſine neutro tranſit in abus. hec animatorum
ſunt diſcrementia ſexuʒ. Accũs quoqꝫ pluralis fit
addita s ablatõ ſingulari. producit enim. ut hos
poetas. De pñnomicoꝝ autem pme declinacõnis
formatione ſup dictum eſt.

Secunda declinacõ
habet tres lrãs terminales. ſcꝫ r. s. m. Ter
minacões uero habꝫ nñ ſex. er. ir. ur. us
eus. vm. In er maſculinoꝝ. tam latinoꝝ ꝙ grecoꝝ
ut caper capri. biber biberi. quod per apocopam
extreme ſillabe prolatũ. ſolũ in hac declinatione
prod er. et ab eo compoſitũ ut celtiber celtiberi
Celte enim dñr galli et biberi hiſpani. Inde dicunť
celtiberi mixti ex utraqꝫ gente populi. Vñ lucañ
Et celte miſcentes nomen hiberis. Dicit tamẽ et
hiber hiberi pro hiſpanus. et hiber hiberis qñ de
illa gente loqmur. que ẽ iuxta armenios Et hibe
rus hiberi fluuius. Lucanus in iiij. Qui pſtat terris
aufert tibi nomen hiberus. In ir eciam uł in ur
tantũ latinoꝝ et maſculinoꝝ. ut uir uiri. ſatur ſa
turi. In us latinoꝝ et grecoꝝ maſculinoꝝ et femini
noꝝ neutroꝝqꝫ. ut h homerus homeri. h opſſus
huius opſſi. h uulgus huius uulgi. In eus grecoꝝ
tantum maſculinoꝝ. ut h orpheus. huius orphei
In vm neutroꝝ tantũ tam latinoꝝ ꝙ grecorũ. et
figurate femininorũ. apud comicos. ut h regnum
huius regni. h peliũ huius pelij. h glicerium hu
ius glicerij. h ſophronium huius ſophronij.

Genitiuus ſecũde declinacõnis in omni nomi
ne i longa terminatur. ſꝫ in quibuſdam pes
habet ſillabas nõ. In quibuſdam vna ſillã abun
dat. In ir et in ur et in eus deſinentia ſemp vna
ſillaba vincũt in genitõ. que et penuľ huem hñt
ut triuir triuiri. ſatur ſaturi. niſi poetica productõ
fiat in grecis. ut tidei. In us ũo et in vm pes hñt
ſillabas. ut ũgilius ũgilij. pmus pmi. templũ te
pli. frequẽter tamen inuenimus ueteres in huiuſ
cemodi gñs. i. geminantibus I. ſubtrahẽ alteram
ex hijs. Virg in pmo eneyd. hic cũ ille urbeʒ pa
tani ſedes qꝫ locauit. ꝓ patanij. Idem in buc. Nec
ſpes libtatis erat nec cura peculi. ꝓ peculij. Itẽ in
ueniť tuguri ꝓ tugurij. oci ꝓ ocij. antoni ꝓ anto
nij. h autẽ faciũt met cã. Nunꝙ eni minores uult
habere ſillabas gtũs nõ. In er ergo tantũ deſinẽ
tia ancipitem hñt regulam gñ. in alijs enim abũ
dat. ut lucifer luciferi. armig armigeri. proſper ꝓ
ſperi. in alijs non abundat. ſꝫ pares habet. ut me
nander menandri. ſacer ſacri.

Datiuus et abltũs ſingularis ſecũde declinacõ
nis fit a genitiuo mutacõne extreme I in o
prod. ut huius luciferi. huic et ab h lucifero. Eſt
tamen qñ eciam greco dtõ in nominibus in eus
facientibus nominatiuuʒ uti ſolent antiqui. Virg
in bucoł. Orphi calliopea lino formoſus apollo.
Et oportet ſcire in hac declinacõne ꝙ omnes ob
liqui caſus tam ſingulares ꝙ plurales eundeʒ nu
meꝝ ſillabaꝝ ſuant quem gtũs ſingularis. abſqꝫ
genitiuo plurali. qui vna ſillaba uult ſupare. niſi
p conciſionem ꝓferatur. ut deũ pro deoꝝ. Vñ dij
et dijs cũ ꝓ monoſillabis ponuntur p ſinereſim
ſunt accipienda e et I in vnam ſillabam. ueteres
enim i finalem que ẽ longa p ei dyptongum ſcri
bebant. longas autẽ uocales uetuſtiſſimi eciã ge
minare ſolebant. Que ũo ſm analogiam ꝓferun
tur. i. dei et deis diſſillaba ſunt. Lucanus in ij. O.
utinam celi qꝫ deis herebi qꝫ liceret. Idem accidit
eẽ in ꝓnomine ei et ij. eis et ijs. e quibꝫ illud ap
paret. ꝙ uetuſtiſſimi ut ſup diximus ꝓ vna lon
ga uocali ſolebant duas ſcribere. Ecce enim ueſti
giũ antiquitatis in hijs adhuc ſuatur. cuꝫ due i.
ꝓ vna ponanť. tam in ſupdicti nominis ꝙ ꝓno
minis triniſ caſibus. ut ij dij. ijs dijs. et ab his di
is. ii ijs ab ijs. Nam ſi dicaſ dei. deis. a deis. Ei. e
is. ab eis. diſſillaba ſunt. ſicut oñdimus. Puto au
tem ꝙ in his quoqꝫ dĩtie cauſa ſuata ẽ gemina
cõ i. ne ſi di et dis. et I et is dicamus. dubitacõ ſi

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

at ſignificacõnis.Nam di eciam ꝓpõ eſt.et diſ ꝓpõ
eſt.et i et is ſunt ũba.Itaqȝ in compõne eidem et
eiſdem ꝑ vnã i ſcripſiſſe.ꝙ nulla confuſio ſit ſig
nificationis.inueniuntur pro eidem et eiſdem

Accuſatiuus quoqȝ a genitõ fit mutacõne i in
vm.ut huius ꝑami.hũc priamũ.tidei tideũ.
In huiuſcemodi tamen nominibus.i.in eus deſi
nentibus greco mag̃ accuſatiuo utitur autores
Virgilius in viij eneyd.Et amicũ cretbea muſis
cretbea muſaꝝ comitẽ.Inueniẽ tamen in uſu et
in vm actũs huiuſcemodi nominũ.Cicero de na
tura deoꝝ tercio.theſeum ypolitũ.Et ſciaſ ꝙ om
nes obliqui caſus ſequũtur genitiuũ.Vtĩſ tamen
ſequitur nominatiuum ſuum.

Vocatiũs ſecũde declinacõnis qñ in r uł in m
finitur.ntĩs ſimilis ẽ ei.ut h lucifer.O luci
fer.Hoc templũ.O templũ.Virgilius.Cũ paulo
añ timber.nominatiuũ ꝓtulit.Mox uocatiuum
timbre poſuit in x.Glancia laude timb ꝙ ſimilli
ma proles.Et tibi timbre caput euandrius abſtu
lit enſis.Sed non ẽ hic uocatiuus a ntõ in er deſi
nente.ſ; in us accipiendus h timbrus o timbre.So
let enim poeta huiuſcemodi nomina ſepe tam in
er ꝙ̃ in us proferre.teucer teucrus.euand euan
drus.Virgilius in x.Pallas euander in ipſiſ oĩa
ſunt oculis.Item in ix.Tũc rex euandrius romane
conditor arcis.Notandũ tamen ꝙ plantus a puer
ntõ.ucõ puere dixit.in mercatore egomet memor
tu puere abi.Hinc intus ocius.Idem in curculio
ne.Cedo puere ſi num quid facturus eo iam ſcies
Quod quibuſdam a ntõ puerus rectius eſſe uideẽ
Si uero in eus deſinit ntĩs.mag̃ grecũ ſeruamus
uocatiuũ.Oracius in ꝑmo ſmonũ.Penthen rec
tor thebaꝝ.Probo tamen et alijs artiũ ſcriptori
bȝ.et o penthee poſſe dici.ſ; latinaȝ anologiã pla
cet.quod in uſu non inueni. In us uo terminã
tia ſi ſint ꝓpria i añ us habentia.abiecta us faci
unt uocatiuũ in i.ut h ũgilius.o ũgili.Hec tamẽ
eadem eciam in e proferebant antiquiſſimi.o uir
gilie mercurie dicentes.Juniores autem breuitate
gaudentes.per abaſionem extreme lrẽ ꝓtulerunt
ꝓ ũgilie ũgili.et ꝓ mercurie mercuri.Oraciuſ in
ꝑmo carminũ.Mercuri facũde nepos atlantis vñ
accentus ꝑfecti uñ in hijs ſeruatur.Si enĩ in hijs
non eſſet abſciſio.debuerũt huiuſcemodi uñ.i.q
in i deſinentes pnł correptam hñt.antepnł acuẽ
ut ũgili.mercuri.martiri.quod minime licet.nam
pnł acuimus.In abſciſionibuſ enim ſi ea uocalis
in qua ẽ accentuſ integra manet.ſeruat eciã accen
tũ integrũ.ut audiuit audit.urãtis urãs.illicce il
lic.De pompei et uultei et gai et ſimilibȝ uñſ q i
loco conſonantis añ us hñt in ntõ.dubitaẽ.utrũ
i extrema ꝓ uocali an ꝓ conſonante ſit accipiẽ
da.quõ in alijs caſibus.quod magis more antiq
rõnabilius eſſe uidetur.Nam ſolebant illi non ſo
lũ in pncipio.ſ; eciam in fine ſillabe ponẽ i loco
conſonantis.Id ꝙ in uetuſtiſſimis inuenies ſcrip
turis.qtiens inter duaſ uocales poniẽ i ut eijus.
pompeijus uulteijus gaijus.quod eciam omnes
qui de lrã curioſius ſcripſerunt affirmant.Necnõ
eciam metra oñdunt quod dicimus.Et regule ip
ſius rõ in ſupradcõ uoc.Omniſ utĩs in i deſinẽs
vna ſillã minor debȝ eſſe ntõ.ut ſaluſtius ſaluſti
ergo ſi pompeius et uulteius triſillã ſunt in ntõ
in ucõ biſſillaba eſſe debent.quod nõ pt fieri ni
ſi i loco conſonantis accipiatur.Vñ illud quoqȝ
poſſimus ſcire.ꝙ bene quoqȝ cui pro monoſilla
bo accipiũt metrici et huic.Omniſ enim gtĩs in
ius deſinens.vna ſillaba uult ſuparе ſuũ datiuum
ut ille illius illi.Alter alterius alteri.Alius quoqȝ ꝑ
duo i debuit eſſe gtĩſ cã dñ q ẽ alij.ſ; uł hiatus
cauſa.uel quia inter duas uocales i uocalis eſſe
ñ poterat.vnam tantum i habuit. Datiuuſ au
tem loco conſonantiſ eam accipi prohibebat.quo
niam ipſe duplicat uocalem.Et credo differentie
cauſa.ne ali ũbum infinitũ eſſe putaretur.uetuſ
tiſſimi tamen ſimilem genitiũ nominatõ poſuiſſe
inueniũtur.ſ; accentu differt.quippe circũflectit in
genitõ penł.Cecilius in vj.Nullius alius rei niſi a
micicie eoꝝ cauſa.Ei quoqȝ cũ rõnabiliter mono
ſillabũ eſſe deberet.cũ gtĩſ eius ſit diſſillabȝ a poetiſ
ꝑ dieresim ꝓferri inuenitur diſtĩie cauſa.ne ſi mo
noſillabũ ſit interiectõ eſſe putetur.ut ũgilius in
ij eneyd.Ei michi qualis erat quantuȝ mutatus
ab illo.hectore.Q; autem pompei uultei et gai et
ſimilia i finalem et añ eam uocalem pro vna ſil
laba hñt.uſus quoqȝ confirmat.Orac̃ in j epłaꝝ.
Quis ait uultei nimis attentus ꝙ uideris.uultei
diſſillabũ accepit ſ; anologiam.Alia uero omnia
in us deſinentia maſculina ſeu feminina.conuerſa
us in e faciũt uocatiuũ.ut hic ꝑamus.o priame
pius.o pie.Excipitur vnũ.quod tam in e ꝙ̃ in i
facit ucm̃.ꝗuiſ ſit appellatiuũ.o filie.o fili.Eſt tñ
quando ntõ quoqȝ in us terminante ꝓ uocatõ.ſiũ
metri ſiue euphonie cauſa utitur.Virgił in viij
Corniger heſpidũ fluuius regnator aquaꝝ.Lucanus
in ij.Degener o populus uix ſecula longa decoꝝ
Sic meruiſſe uiris.Quotidie eciaȝ eccleſia cantat
Sanctus ſanctuſ ſcũs.dominus deus ſabaoth.pro
ſcẽ et dñe et dee.Item agnus dei.pro agne.

Nominatiuus pluraliſ et utĩs ſecũde declinati
onis.tam maſculini ꝙ̃ feminini generis.in
i finitur.et ẽ ſimiliſ genitõ ſingulari.ut huius doc
ti.hij et o docti.In neutris uero extremã i genitĩ
ſingularis mutantes in a huem facimus ntm̃ accu
ſatiuũ et uocatiuũ pluralem.ut huius templi.h
et o templa.huius munij.h et o munia.Alij uo
caſus plurales in tribus generibus cõmunẽ poſ
ſident regulam

Et gtĩs quidem in omni
genẽ fit ab ablatõ ſingulari.aſſumpte rũ.ut
ab hoc uiro.hoꝝ uiroꝝ.Ab hac platano.harum
platanoꝝ.ab hoc templo.hoꝝ temploꝝ.Inueniẽ
tamen ꝑ conciſionem medie ſillabe maſculinoꝝ
pleꝝqȝ nominũ que neutra non hñt.huiuſ caſuȝ
ꝓferentes maxime poete.Eſt autem eciam apud
ueteres proſam ſcribentes idem inuenire.ſed raro
Virgilius in j eneyd.Item celo clamor ꝙ uirum
ſtridor ꝙ rudenciũ.ꝓ uiroꝝ.Inueniẽ eciam medi
mnũ ꝓ medimnoꝝ.deũ pro deoꝝ.diuũ ꝓ diuo
rum.muniũ pro munioꝝ.liberꝝ ꝓ liberoꝝ.iugeꝝ
pro iugeroꝝ.dẽ tamen h iuger iugeris.Vñ iuue
nalis in iij.Iugeribus paucis lũbos donare dictis
Quod et in ꝓnominibus quoqȝ fecerũt antiq.me
um ꝓ meoꝝ.tuũ ꝓ tuoꝝ.nrm̃ pro nrõꝝ dicentes

Datiuus et abltĩs plurales ſecũde declinacõniſ
ſiũt ſimiliter ab ablcõ ſingulari mutacõne o
finalis in is longam.ut a uiro uiris.et ab hijſ ui
ris.Inueniunẽ tamen pauca inequalem hñtia de
clinacõnẽ ut uas in ſingulari numero tercie decli
nacõnis.h uas.huius uaſis.In plurali uero ſecun
de.h uaſa.hoꝝ uaſoꝝ.hijs et ab hijs uaſis.feſto
rum eciam nomina dieꝝ.in a deſinentia.ſemper

pluralia.gtīū quidez tam ſ̄ formā ſecūde q̄ tercie
ꝓferūt.Datiuū uero et ablatiuū ſ̄m terciam.Vt
h̄ uulcanalia.hoꝝ uulcanalioꝝ uł uulcanaliū.hiſ
et ab his uulcanalibus.Similiter ſaturnalia.flora
lia.compitalia.quinquatria.¶ Sūt tamen quedā
nomina quoꝝ aliqui caſus in uſu deficiūt.quos
q̄uis ſ̄m anologiam poſſumus proferre.Tamen
q̄ apud autores non inuenimus.recuſandos pu
to.ut huius tabi.et ab hoc tabo.Ceteri uo caſus
in uſu non facile inueniūtur.maria.cra.vina.or
dea.mella genitūs et dtūs plurales in uſu raro ha
bent.Niſi apud uetuſtiſſimos.apud quos multa
ꝑterita deficientia inuenies.oportet ergo ſcire ſ̄
dcm anologie rōnem.uſum tamen autoꝝ magis
emulari.Duo ꝑterea et ambo genitiuos quidem
et actūs ſ̄m hanc declinacōnem ꝓferunt duoꝝ et
amborū.duos et ambos.q̄uis in neutro dcītie
cauſa duū ſoleat dici.dtūs uero et ablatūs in bus
terminant in omni genē.duobus.duabus.duobꝫ
ambobus ambabus ambobus.

ACcuſatiuus pluralis ſecunde declinationis in
maſculino et feminino genē fit ab ablatiuo
ſingulari addita s.a docto doctos.a platano has
platanos.Neutra enim ſemꝑ accuſatiuūꝫ habent
ſimilem nominatiuo et uocatiuo.

NOta h̄ q̄ nomina ſecūde declinacōnis deſinen
tia in us ſunt maſculini generis.ut dn̄s.pre
ter nomina ꝓpria ciuitatū uł inſulaꝝ.ut damaſ
cus et pontus.et ꝑter nomina ꝓuinciaꝝ.ut egi
ptus.et ꝑter nomina arboꝝ uł herbaꝝ.ut q̄rcus
et yſopus.et ecīaꝫ methodus et athomus.q̄ ſunt
feminini generis.¶ De nominibus arboꝝ excipi
ūtur dumus.rubus.que ſunt maſculini generis.
Philoſophus et philocaluſ ſunt cōmunis generis
Pelaguſ et uulgus apud modnos in ſingulari nu
mero ſunt neutri generis.In plurali uero maſcu
lini generis.Inueniť ecīaꝫ h̄ uulgus et h̄ pelagus
in maſculino genē.Pus et uirus ſunt neutri gene
ris et indecli.Paradiſus et infernus ſunt maſculi
ni generis.licet quidam dixerūt q̄ feminini.Et
ꝑter illa que continenť in hijs uſibuſ mgrālibus
Artus dyptongus narduſ coſtuſ q̄ faſelus.Alnus
criſtalluſ ſinodus balanus quoq̄ nānuſ Carbaſus
atq̄ colus abiſſus humus quoq̄ botrus.Hijſ he
remus biſſus iungatur et ipſa papirus.que ſunt
feminini generis.¶ Poſtq̄ fecimus mencōneꝫ de
genē nominū deſinentiuꝫ in us ſecunde declinacō
nis.Nūc ecīā dicamus de genere nominū deſinen
tiū in us tercie et quarte declinacōnis.Sciaſ ergo
q̄ nomina tercie declinacōnis deſinētia in us ſunt
neutri generis.ut corpus corpis.Et pectus pecto
ris.Preter mus et lepus que ſunt mas ge.uł dic
q̄ lepus ē promiſcui generis ſub articulo maſculi
no.Et ꝑter grus ſus et ligus.Que ſunt cōmunis
generis.Vetus intercus ſunt omnis generis.et ꝑ
ter dyptongata.ut laus et fraus.et producentia
penť creſcentis genitiui.ut uirtuſ uirtutis.et telluſ tel
luris.et ꝑter uenuſ ueneris.pecuſ pecudis.q̄ ſunt
feminini generis.ſ̄ pecuſ pecoriſ ē neutri generis
¶ Nomina uo quarte declinacōnis in us deſinē
tia ſunt maſculini generis.ut uiſuſ et auditus pre
ter nomina arborū.ut quercus.laurus.que ſunt
feminini generis.Et ꝑter illa que continentur in
hijs uerſibus.Porticus atq̄ tribuſ nurus manus
aut anuſ idus.Sic acus atq̄ domus penuſ ſpecus
excipe focus.que ſunt feminini generis.Specus

tamen et penus ſunt aliq̄n mas ge.in eadeꝫ decli

IN er ſunt maſculini generis.ut pa ¶ nacōne
ter et magiſter.ꝑter mulier et mater et linť
que ſunt feminini generis.Et ꝑter iter.ſpinť.ru
der.rod.iuger.ueſper pro tempe.et cancer ꝓ mor
bo ſ̄m ueteres.et hn̄ia u conſonantē uł b an̄ er
ut uer uerīſ et tuber tuberis.niſi ſint adiectiua.ut
ſaluber.et ꝑter nomina fructuū terre.ut piper et
papauer.que ſunt neutri generis.¶ De hn̄tibus
u uł b an̄ er excipiunť iſta.puluer et imber cum
ſuis compoſitis.ut ſeptember.que ſunt maſculini
generis.¶ De nominibus fructuū terre excipiun
tur iſta.acer nomen arboris.quod ē feminini ge
neris.Cucum.oleaſter.et piaſter.ſunt maſculini
generis.et degener et pauꝑ ſunt communis gene
ris declinacōne.ſ̄ conſtruccōne ſunt omnis.uber
uero q̄n ſtat ꝓ abundantia ē omnis generis con
ſtruccōne.ſ̄ cōmunis declinacōne.q̄n autez ꝓ ma
milla eſt neutri generis.

IN ir ſunt maſculini generis.ut uir.leuir.pre
ter ir pir et gadir.que ſunt neutri gen̄.mar
tir uero eſt communis generis.

IN ur ſunt neutri generis.ut murmur et gutť
Sed murmur uris fuit olim maſculini gene
ris.Vn̄ in euangelio Ioh̄.Multus murmur erat
in populo.ꝑter ꝓpria nomina uiroꝝ uł deoꝝ.uł
gentilia.ſeu aniū appellatiua.Et hn̄ia x uł f uel
t an̄ ur.ut auxur nomen iouis.aſtur.uultur.tur
tur.et que ſunt maſculini generis.et ꝑter uabalia
que hominibꝫ imponi pn̄t.ut fur et augur.que
ſunt cōmunis generis.Satur uero eſt mas ge.

IN eus dyptongum deſinentia.et maxime ſe
cunde declinacōnis.ſunt g̃ca.et maſculini ge
neris.ut orpheus orphei.

IN ū ſunt neu generis.ut templū.et ſcamnū
ꝑter compoſita ab obliquis.ut paterfamili
aꝝ et magiſtermilitū.que dinoſcūtur ex ſuis pn̄
cipijs.Centū uero ē omnis generis nūi plural.et
indeclinabile.et ꝑter ꝓpria nomina uiroꝝ.ut om
nebonum.que ſunt maſculini generis.et ꝑter no
mina ꝓpria mulieꝝ.ut dorciū et philociū.q̄ ſunt
feminini generis.

TErcia declinacō habet decem lr̄as termina
les.ſcꝫ a.e.o.l.n.r.s.x.c.t.A ut poema.E
ut ſedile.O ut ūgo.L ut mel.N ut carmen
R ut pater.S ut ciuitas.x ut felix.C ut lac.T ut
caput.¶ Terminacōnes uero hꝫ nū ſeptuaginta
et octo.uł circa hoc.Deſinit enim in a correptam
ut h̄ poema poematis.In e corř ut monile.In o
corř ut ūgo ūginis.dido didonis.in al corř ut hoc
ſal ſalť.h̄ tribunal.In el correptam neutri.h̄ mel.
huius mellis.In el prod̄ barbara ut h̄ daniel.In
il corř.ut h̄ pugil pugilis.in ol prod̄ ut h̄ ſol.in
ul corř ut h̄ et h̄ exul.in an prod̄ ut h̄ pean pea
nis.In en corř.ut h̄ flamen.inis.in en prod̄ ut h̄
ſiren ſirenis.in in prod̄ ut hic delphin huius del
phinis.In on prod̄ greca.maſculina uł feminina
ut h̄ memnon mēnonis.h̄ ſidon huius ſidonis.In
ar corř.ut h̄ calcar calcaris.in ar prod̄ ut hic nar.
naris.in er correptam ut h̄ tuber huius tuberis
in er prod̄ ut h̄ uer huiuſ ueris.in ir correptam.
vnū neutꝝ.h̄ gadir.huiuſ gadiris.Quidā addūt
hic abaddir huius abaddiris.lapiſ quem ꝓ ioue
deuorauit ſaturnus.ſ̄ in uſu nō inueni.in or corř
ut h̄ et h̄ autor.huius autoris.in ur corř vnum
inueniť cōmune duū generꝝ.ut h̄ et h̄ fur.huius

furis. In as correptam. ut hic et h̄ archas. huius
archadis. gentile. in as prod. ut h̄ atlas. huiuſ at
lantis. in es correptam. ut h̄ et hec et h̄ teres tere
tis. in es prod. ut hic heres h̄ris. in is correptam
ut hic paris. huius paridis. uel paris uel paridos
Dtō huic pari uł paridi. Actō hūc parim uł pari
dem uł parida. Vtō o paris. Ablō ab h̄ pari pa
ride uł parida. In is prod. ut hic et h̄ dis appella
tiuū. huius ditis. in os correptam vnū latinū neu
tꝝ. h̄ os oſſis. quod et h̄ oſſum antiquiſſimi pro
tulerūt. in os prod. ut h̄ heros herois. In us cor
ut h̄ lepus leporis. hic et h̄ liguſ liguris. in us ꝓ
ductam. ut hic et h̄ ſus. huius ſuis. in is greca. h̄
crinis. huiuſ crinis. In aes latinū vnū maſculinū
h̄ praeſdis. et vnū neu. h̄ es. huius eris. In aus
latina duo feminina. hec laus. huius laudis. hec
frauſ fraudis. In anſ latina. hic quadrans quadrā
tis. et hic glanſ glandis. in ens latina. ut hic et h̄
parens pntis. in ons latina. ut h̄ et h̄ et h̄ inſons
inſontis. In uns latina maſculina. h̄ aruns arūtis
In ins vnū grecū inuenitur femininū. h̄ tytins.
huius titintis. In ars latina. ut h̄ ars. huius artis
in erſ latina omniſ generis. ut h̄ et hec et h̄ inerſ
inertis. in ors latina. ut mauors. huius mauortis.
hic et hec et h̄ concors concordis. in urs latina cō
munia triuꝫ generꝫ. ut h̄ et hec et h̄ tiburs. huius
tiburtis gentile. in uls vnuꝫ femininū. h̄ puls. hu
ius pultis. in ems vnū femininū. h̄ hiems. huius
hiemis. In abs. ut h̄ arabs. huiuſ arabis. h̄ trabs
trabis. Vetuſtiſſimi eciā trabeſ ꝓtulerūt ꝓ trabs
In ebs correptam latina omnis generis. ut hic et
hec et h̄ celebs celibis. In ebs prod vnū latinum
femininū. h̄ plebs. huiuſ plebis. Dicitur tamē et
h̄ plebes. huius plebei. Lucanus in iiij. Neſcit ple
bes ieiunia timere. In obs latina feminina. ut h̄
ſcobs. huius ſcobis. In ibſ vnū maſculinū hec ca
libs. huiuſ calibis. In urbs vnū femininū. h̄ urbs
huius urbis. in aps vnū femininū. h̄ dapſ huius
dapis. Sed nominatiūs in uſu frequenti non eſt.
in eps maſculini et omnis generis. h̄ manceps hu
iuſ mancipis. h̄ et hec et h̄ pnceps. huius pncipis
Adeps uł adipeſ in utroq̧ genē inuenit̄. in ops
latinū femininū vnū. hec ops. huius opis nomē
matriſ deorꝫ uł copia. cuiuſ quoq̧ ntīūs in uſu fre
quenti non ē. ſꝫ illius quod ex eo componit̄ cre
ditur omnis generis. h̄ et hec et h̄ inops inopis.
Vetuſtiſſimi tn̄ eciā h̄ et h̄ et h̄ ops et cops pro
opulentia et copioſus proferebant. In ips gͣca ti
nips tinipis. in ips latinū vnū hic et h̄ ſtirps. In
ax correptam latina et greca. ut h̄ fax facis. hec a
bax abacis. quod tamen et h̄ abacus. huius aba
ci frequenter inuenitur. In ax prod. ut h̄ pheax
huius pheacis. In ex correptam. ut h̄ lex legiſ h̄
ilex ilicis. in ex prod latina maſculina. feminina
uł cōmunia triū generꝫ. ut h̄ rex huius regiſ hec
lex huius legis. et hic et hec et h̄ exlex huius ex
legis. In ix correptam latina maſculina uł femini
na. h̄ calix huius calicis. h̄ pix huius picis. hec
nix huiuſ niuis. in ix prod greca et latina. maſcu
lina uł feminina uł cōmunia triū generꝫ. ut hic
phoenix. huius phoenicis. h̄ cornix huius corni
cis. h̄ et h̄ et h̄ felix huius felicis. In ox correptā
femininū h̄ nox huius noctis. Et ex eo compoſi
tū cōmune triū generꝫ. h̄ et h̄ et h̄ pnox pnoctis
in ox prod. h̄ uox huius uocis. In ux correptam
maſculina uł feminina. h̄ uolux uolucis. hec nux
nucis. dux ducis. in ux prod maſculina uel femi
nina. h̄ pollux pollucis. h̄ lux lucis. In ix greca
tam maſculina ꝙ feminina. ſandix dicis. h̄ ſtix.
ſtigis. In aex femininuꝫ h̄ faex huius faecis. In
aux vnū femininū. hec faux huius faucis. in alx
vnū femininū. hec falx huius falcis. In anx vnū
femininū hec lanx huius lancis. In unx vnuꝫ cō
mune. h̄ et hec coniūx huius coniugis. In arx v
nū femininū. h̄ arx huiuſ arcis. In ac vnū neutꝝ
h̄ lac. huius lactis. In ec vnuꝫ neutꝝ. ut allec alle
cis. In ut. ut h̄ caput huius capitis.

De generibus nominū

Dpdictarum terminationū aliquid nūc dica
mus. et grā tercie declinacōnis eciā de gnī
bus aliarꝫ declinacōnū in pdictis terminacōnibus
deſinentium ſubiungamus.

Omnia nomina deſinentia in a in ntō caſu ſin
gulari. ſunt fe ge. ut muſa. preter nomina ui
rorꝫ ut catilina. et fluuiorꝫ ut turia. et nomina of
ficiorū ad mares ptinentiū. ut ſcriba. lixa. nauta.
collega. et nomina populorꝫ. ut geta et ſarmata.
que ſunt maſculini generis. pter dama. talpa. pā
thera. que ſunt incerti generis. Cometa et plane
ta. que ſunt mas ge. et pter compoſita et deriua
ta a ūbis uł pnopijs. a maſculinis non tranſfor
mata. ut aduena. indigena. et gentilia ſeu patria
ut francigena et numida Et imitatiua. ut pſtianiſ
ta. que ſunt cōis ge. ¶ De predictis uo compo
ſitis excipiuntur a pario compoſita. ut uipera et
puerpera. que ſunt tantū fe ge. et preter nomina
tercie decl. ut ſophiſma matis. que ſunt neu ge.
Et preter greca ſeu barbara. ut manna. oſanna. al
leluia. Et nomina litterarꝫ ut a et b. que ſunt neu
ge. et indeclina. ¶ Scias tamen ꝙ huiuſmodi no
mina gͣca uł hebrea. ut manna. paſcha. declinan
tur ut frequencius ꝫ terciam declina. ut h̄ paſcha
catis. et hoc manna natis. Inuenit̄ eciaꝫ irregula
riter in pma declinaci. neu ge. ut h̄ paſcha huius
paſche. Pluralia omnia in a ſunt neut̄ ut arma.
et caſtra. pter nūalia deſinēcia in ginta. ut trigin
ta et quadraginta. que ſunt omnis ge. et indecli.
Nam a quatuor uſq̧ ad centū. ſunt nūj pluralis.
omnis generis. et indeclinabiba

In e deſinencia ſunt neutri ge. ut mare ſedile.
preter in fine accentuata. ut libie et agathe
et que ſingulare que ſunt fe ge. Et pter compoſi
ta uel ſillabicata. que dinoſcunt̄ a ſuis pncipijs.
ut quis et orbisterre Pluralia in e ſunt fe ge. ut
athene. preter cepe et cete. Et que. plurale. cuius
genitiuus eſt quorꝫ. que ſunt neu ge. Mille uero
eſt omnis ge. nūj plural̄ et indeclinabile

Deſinencia in j ſunt neu ge. ut gummi. ſinapi.
preter qui. quod eſt mas ge. Et pter compo
ſita ab obliquis. ut huiuſmodi et iſtiuſmodi. que
ſunt omniſ ge. et indeclina. frugi. nichili cordi. mā
cipi. neumancipi. ſunt obliqui caſus. qui figurate
iunguntur omnibus caſibus.

Deſinentia in o ſunt mas ge. ut ſmo ſmonis
et ligo ligonis. pter ꝓpria nomina mulierꝫ
ut dido didonis. uł locorꝫ ut cartago. et vnū appel
latiuꝫ quod ē caro. et ūbalia deſinentia in io. ut
legio legionis. et lcō lcōnis. et bnña d uł g an̄ o
mutantia o in i in genitō. ut dulcedo dulcedinis.
et caligo caliginis. que ſunt feminini generis. De
bnñbuſ d uł g an̄ o excipiūtur ordo et cupido ꝓ
filio ueneris. que ſunt mas ge. Cupido ꝓ cupidi

tate ē fe ge. Margo. cardo. bubo ſunt incerti geñ
Octo ē numeri pluralis et indeclinabil᷑. Pſeudo eſt
indeclinabile. et omnis generis. in utroq̃ nũo. ut
pſeudoapoſtolus. et pſeudopropheta. ſicut dicit hu
guccio. Et ꝙ inueniatur in ſing̃ nũo. patet apoca
lipſ. xvj. ubi dr. uidi de ore pſeudopropheta exiſ
ſe ſpũs treſ immundos. Duo et ambo q̃n̄q̃ ſunt
mas q̃n̄q̃ neutri. O nomen hẽ et pondo ſunt neu
tri generiſ et indeclinabilia. Et ꝑter nemo homo
latro. pomilio. et huiuſmodi uerbalia. ut bibo bi
bonis. et comedo onis. que ſunt cõmuniſ generis

In u deſinentia ſunt neutri generis. ut cornu
ueru. Barbara ſi inueniant᷑ et ſint ꝓpa nomi
na uiroꝝ ſunt maſculini generis ut eſau.

In b nullũ nomen latinũ inuenitur. Barbara
ſi inueniant᷑ et ſint propria nomina uirorũ
ſunt maſculini generis ut iacob.

In c duo neutra inueniuntur. ut lac lactis. et
allec allecis. Barbara ſi inueniantur propria
nomina uiroꝝ. ſunt maſculini generis. ut yſaac.

In d duo neutra inueniũtur. ut aliud et quid
Barbara ſi inueniantur propria nomina ui
rorum ſunt generis maſculini. ut dauid.

In g nullũ latinũ inuenitur. Barbara ſi inue
niantur et ſint ꝓpria nomina uiroꝝ ſunt maſculi
ni generis. ut gog et magog.

In t ſunt neu ge. ut caput cũ ſuis compoſitis
ut ſinciput occiput. ꝑter compoſita et ſillabi
cata. que dinoſcũtur ex ſuis pĩcipijs. ut quilibꝫ
tot et quot cũ ſuis compoſitis. ut aliquot. q̄ ſunt
cõmunis ge. numeri pluralis. et indeclinabilia.

In al ſunt neutri generis. ut animal. ꝑter ſal
quod apud antiquos fuit neut᷑ ge. apud nos
ē mas ge. Barbara uero ꝓpa nomina uiroꝝ ſunt
maſculini generis. ut hanibal.

In el ſunt neu generis. ut mel et fel. ꝑter nõi
na ꝓpria uirorũ. ut michael et gabriel. que

In il ſunt mas ge. ut pugil. ſunt mas ge
ꝑter uigil et puigil. que ſunt cõmunis gene
ris. Nil et nichil ſunt neutri generis. et indeclinabi
lia. Propria nomina mulieꝝ ſunt femini generis
ut tanaquil et abigail.

Deſinentia in ol ſunt mas ge. ut ſol. Preter ꝓ
pria nomina mulieꝝ q̄ ſunt fe ge. ut micol.

In ul ſunt mas geñ. ut conſul. Preter exul et
preſul que ſunt cõmunis generis.

In am vnũ inuenitur quod ē omnis generis
et indeclinabile. ut nequam. Barbara ꝓpria nomi
na uiroꝝ ſunt maſculini generis. ut abraaꝫ. ſillabi
cata dinoſcuntur ex ſuis pĩcipijs. ut quiſquam.

In em duo neu inueniuntur. ut tantũdem et
idem nomen hẽ. Totidẽ uero ē omnis generis
numeri plural᷑ et indeclinabile. Hieruſalem ũo et
bethleem ſunt fe. ge. et indeclinabilia. Nũalia qui
dem ſunt omnis ge. nũi plural᷑. ut nouem et decẽ

Deſinentia in im ſunt neu ge. ut tim nomen
uici. Barbara ꝓpria nomina uiroꝝ ſunt mas
ge. ut ioachim. Numeralia ſunt omnis generiſ et
indeclinabilia. ut duodecim.

In an ſunt maſculini generis. ut titan.

In en deſinentia ſunt neutri ge. ut nomen no
minis. carmen carminis. ꝑter compoſita de
cano nis. et nominibus inſtrumentoꝝ. ut cornicẽ
tibicen et fidicen. et lien. rien. ren. ſplen. pecten. et
flamen ꝓ ſacerdote iouis. et hymen ꝓ deo nuptia
rum. que ſunt mas ge. ſiren uero eſt generis fe

In in duo ſueniũtur. ut cherubin et ſeraphin
que ſunt neutri generis. nũi pluralis. et inde
clinabilia. Delphin uero ē maſculini generis.

In on ſunt mas ge. ut ſymeon. ꝑter nomina
ꝓpria locorum. ut ſidon. uel ueſtiũ ut ſindon.
que ſunt feminini generis. et ꝑter greca. ut ilion
pelion. que ſunt neutri generis et indeclinabilia.

In ar ſunt neutri generis. ut calcar et torcular
ꝑter nomina ꝓpria uiroꝝ ut ceſar. et fluuio
rũ ut nar. et ꝑter lar. et lucar. q̄ ſunt mas ge. Par
cũ ſuis compoſitis eſt omnis ge. ut ſepar diſpar.

In or ſunt mas ge. ut amor et compar.
ꝑter uxor ſoror et arbor. que ſunt fe. et pre
ter ador. marmor. equor et cor. que ſunt neu ge.
Ador uero ē neu ge. et indeclinabile. Et ꝑter com
poſita a colore ut bicolor. a decore ut dedecor. A
corpore ut bicorpor et tricorpor. et omnia cõpati
ua. excepto ſenior. et ꝑter autor et memor cũ ſu
iſ compoſitiſ ut immemor. que ſunt cõ ge. Quatu
or ũo ē omnis ge. numeri plural᷑. et indeclinabile

In as ſunt fe ge. ut pietas. ꝑter ꝓpria nomi
na uiroꝝ ut mecenas. que ſunt mas ge. et ꝑ
ter gentilia ſeu patria. ut rauennas et arpinas. et
nomina que important dignitatẽ. ut ꝑmaſ et op
timas que ſunt cõmunis ge. Et ꝑter as mas uas
dis. q̄ ſunt mas ge. Vas ꝓ uaſe ē neu ge. et ꝑter
phaſ et nephas. que ſunt neutri generis. et indecli
nabilia. Nugas uero ē omnis ge. et indeclinabile.
Et ꝑter compoſita uel ſillabicata q̄ dinoſcunt᷑ ex
ſuis principijs. ut quiſpiꝫas et paterfamilias.

In es ſunt fe ge. ut res et ſpes. ꝑter dies. qđ
in ſingulari numero ē incerti generis. in plu
rali uero ē mas ge. et ꝑter ꝓpria nomina uirorũ
ut ulixes. et nomina populoꝝ ut araxes. Et ꝓ
nomica ut ꝑamides. et ꝑter ures lebes et meridi
es. et corripientia pnl᷑ creſcentiſ genitiui. ut limes
limitis. trames tmitis. que ſunt mas ge. De corri
pientibus penl᷑ creſcentis genitiui excipiũtur iſta
abies compes teres ſtipes ueges teges et ſeges. q̄
ſunt fe ge. Inueniſ᷑ eciã compes in mas ge. Jnee
nus aggrauauit compedem meũ. Et preter cõue
nientia utriq̃ ſexui. ut miles. que ſunt cõmuniſ ge
neris. et alijs rebus. que ſunt omnis generis. Ve
teres et locuples. Es eris ē neutri generis.

In is ſunt fe. ut auis. ꝑter cõuenientia utriq̃
ſexui ut iuuenis et amabilis que ſunt cõmu
nis generis. Et ꝑter corripientia pnl᷑ creſcentiſ ge
nitiui. ut lapis lapidis. et hñtia duas conſonãtes
añ is. ut poſtis et uectis. uel vnam duplicem cõſo
nantẽ. ut axis. et ꝑter illa quoꝝ pnl᷑ ſillã termina
tur in vnam ex liquidis. ut torquis et collis. Et
hñtia n añ is. ut panis. funis. que ſunt mas geñ
De corripientibus pnl᷑ creſcentis geniũ excipiunt᷑
ꝓnomica. ut ꝑamis priamidis. que ſunt fe geñ
De hñtibus n añ is excipiuntur canis et iuuenis
que ſunt cõmunis ge. Clunis et finis ſunt incerti
generis. et ꝑter illa que continent᷑ in hiſ carmini
bus. Diplois et caſſis cuſpis caſpis et clamis abſ
Aſpis glis febris et crinis et eumeniſ alpis. lis ne
pis lactis polliſ pixis q̃ pablis. Piramis et pell᷑
peluis tuſſiſ mala peſtis. Reſtis et orexis turris.
uall᷑ quoq̃ ueſtis. que ſunt fe ge. et ꝑter edilis et
caul᷑. et quiſ cũ ſuiſ compoſitis. ut ſiquiſ nequiſ et
aliquis. et compoſita ab hoc nomine as aſſis. ut
monoſſiſ et treſſis. que ſunt maſ ge. Sementiſ ũo
ē fe ge. Semis ꝓ dimidio ē omnis ge. Semiſ ũo

ꝓ ſemiſſe ē mas ge. Et p̄ter puſillaris. annalis. an
nularis. auricularis. natalis. cardinalis. ſubtelaris.
Et nomina menſium. ut quintilis et ſextilis. que
qn̄ ſunt fixa ſunt maſ ge. ſ qn̄ ſunt mobilia ſunt
cōmunis gen̄. Molaris pro dente eſt mas generis

Ros deſinentia ſunt mas ge. ut flos et ros.
Preter dos. cos. glos et arbos. et nomina in
ſularū ut rhodos. que ſunt fe ge. Et p̄ter bos ſac
dos cuſtos et compos. que ſunt cōmunis ge. Os o
ris et os oſſis ſunt neutri generis. et p̄ter gca ut
melos et chaos ylios pelios que ſunt neutri ge.

DE deſinentibus uero in er ℏ et indeclinabilia
ir. ur. us. eus ū. q̄ ſunt terminacōneſ nt̄i ſecū
de declinacōnis. dixi ſupra ubi determinaui de for
macōne caſuū ſecūde decli ¶ Genera autem ſupra
predcāꝝ terminacōnū de quibus non ē habitum
ſic ꝯuiter pn̄t colligi

Nomina deſinentia
in x. ſunt fe ge. ut pax cis. Preter cōuenienti
a utriqꝫ ſexui. ut dux et coniūx. que ſunt commu
nis generis. Et p̄ter adiectiua ut felix et capax q̄
ſunt omnis generis. Et preter poliſillaba hn̄tia e
an̄ x. ut ūtex ūticis. cimex cimicis. pulex pulicis
que ſunt mas ge. De quibus excipit̄ ſupellex ſu
pellectilis. et ribex ribicis ſm quoſdaꝫ. magiſter
bene dicit. ꝙ dn̄dum ē h ribix ribicis p I. ſic lo
dix lodicis. Et p̄ter ꝑtinentia ſolis mulieribuſ ut
pelex pelicis. et nomina fetuū terre. ut carex cari
cis et ilex ilicis que ſunt fe ge. et p̄ter cortex ſilex
et linx lincis que ſunt mcerti generis. De nomini
bus fructuū terre excipitur frutex fruticis. quod
ē mas ge. Calx calcis ꝓ pede ē mas ge. ꝓ cemen
to uero ē fe ge. Natrix natricis et fornix fornicis
et ꝑtinentia ad ſolos mares. rex et iudex et eciaꝫ
grex. et ꝓpria nomina uiroꝝ ut aiax. uel fluuioꝝ
ut araxx. que ſunt mas ge. Victrix et ultrix in no
minatō actō et ucō ſingulari ſunt fe ge. In alijs
uero caſibuſ ſunt adiectiua. Vn̄ uſus. Victrix uic
triceꝫ uictrix dat femina ſola. Sic ultrix reliquis
dat genus omne ſcola. Cetera uō huiuſmodi ſilba
ba ſunt tantū fe ge. ut hec amatrix amatricis.

Monoſillaba deſinentia in duas conſonantes.
ſunt fe ge. ut ars artis. pars ptis. p̄ter mons
pons. fons. dens. maſ ſtirps pro trunco. que ſunt
mas ge. Stirps uero ꝓ progenie ē fe ge. Stipſ ſti
pis ꝓ obulo ē fe ge. ſ tūc non habet r. et preter
adiectiua ut ſons et inſons que ſunt omnis gen̄

Poliſillaba deſinentia in duaſ conſonanteſ ſunt
mas gen̄. ut auceps aucupis. et forceps for
cipis. que ſ antiquos fuerūt eciam fe ge. De hijs
excipiunt̄ hiems et cohorſ cohortiſ q̄ ſunt fe gen̄
Et adiectiua ut concorſ et inſipiens. que ſunt oīs
generis. Bidens et ſerpens ſunt generis incerti uł
cōmunis ut quidam uolūt. Et p̄ter conuenientia
utriqꝫ ſexui. ut celebſ celibis. et gentilia ſeu patria
ut arabs arabis. que ſunt cōmunis generis.

Genitiuus
tercie declinacōnis in is deſinit cor̄. excepto
vno monoſillabo. h uis huius uis. q̄uis alie om
nes declinacōnes prod̄ terminacōnem eiuſdem ca
ſus. Oportet uō ſcire ꝙ in quibuſdam pareſ habe
at gtūſ tercie declinacōnis ſuo ntō ſillabas. in qui
buſdam vna. in alijs duabus ſillabis vincat. Et
pares quidem hn̄t in nominibus in e deſinentibꝫ
cor̄. ut h mare. huius maris. Et in quibuſdaꝫ in
er uł in es uł in is tam cor̄ q̄ prod̄ exeuntibus
ut h pater huius patris. h ūres huius ūris. h ſe
des huius ſedis. h collis huius collis. h auis. hu
ius auis. h uis huiuſ uis. In alijs autē omnibus
eiuſdem declinationis nominibus vna ſillaba ſu
pat ntm̄ genitūs. ut ſcema ſcematis. conſul cōſu
lis. pecten pectinis. baccar baccaris. lis litis. apex.
apicis. Excipitur h caro huius carnis. in quo pa
res hn̄t ſillabas gtūſ et ntūs. et ſenex ſenis. ſupel
lex ſupellectił. in quo duabꝫ vincit ſillabis geniti
uuſ ntm̄. huiuſmodi quoqꝫ ntm̄ quidam ſimileꝫ
genitō ꝓtulerūt. Et omnia que a capite compoſi
ta in ps deſinūt. ſimiliter hn̄t duabus ſillabis ſu
pantem gtm̄. ut anceps ancipitis. biceps bicipitis
centiceps centicipitis. Que ueteres in eſ ꝓferenteſ
ſ regulā declinabant ancepes pitis. bicepes pitis
centicepes centicipitiſ ſicut hoſpes hoſpitiſ ſoſpes
ſoſpitis. Iunioreſ uero gaudenteſ ꝯuiloqnio p cō
ſciſſionem eam ꝓtulerūt. quod et in alijſ dcōnibꝫ
fecisse inueniūtur. ut dic duc fac et fer. ꝓ dice et
duce et face et fere. Nec non eciam ucōs in iuſ deſi
nenciū ꝓpriorū ut uigili pro uigilie dn̄tes. De for
macōne autē et accentu gtī tercie declinacōniſ mul
ta utilia ſupra dixi in ij parte ubi egi de accentu
medie ſiue pnł ſillabe. Nota ꝙ gtūſ tercie declina
cōniſ terminatur in is cor̄ ut dixi. licet figuratiue
aliqn̄ terminetur in I. Vn̄ uſualiter dr. lex moy
ſi ꝓ moyſis. Item inuenitur achilli pro achilł. ſic
ꝓbat ps in v li ubi agit de nominibus deſinenti
bus in es prod̄. Et introducit iſtum uſum uigili
in pmo eneid̄. Troas reliquias danaū atqꝫ immi
tis achilli. Greca eciam quedaꝫ in I quedaꝫ in oi
quedam in os terminant gtm̄. et p̄cipue pꝛōnomi
ca feminina.

Datiuus tercie declinacōnis naſcitur a gtō.
abiecta s et ꝓducta i. ut mare mariſ mari
Inueniūtur poete rariſſime in grecīſ nomi
nibus que apud grecos in I cor̄ terminant ſupra
dictum caſum. Ipſi quoqꝫ eū corripientes. Stacius
in pmo achilleydos. Palladi litore celebrabat ſci
dros honorem.

Accuſatiuuſ tercie declina fit. is gtī modo in
em mō in im conūſa. ut huius ſolis. hunc
ſolem. huius tiberis. hūc tiberim. Nā ſcire
debes ꝙ accūs ſingulariſ tercie declinacōnis. qn̄qꝫ
deſinit in em tantū. qn̄qꝫ in im tantū. qn̄qꝫ in em
et in im. Accūs deſinenſ in em. in maſculino femi
nino et cōmuni genē formatur a genitō ſingula
ri. is in em. ut patriſ patrem. Quedam tamen gre
ca faciunt accm̄ in em et in a. ut aerem uł aera.
Item quedam greca deſinentia in is hn̄tia pares
ſillabas in ntō et genitō caſu ſingulari. faciunt ac
cuſatiuū in im tantū. ut tigriſ tigrim. Iſta nouem
nomina latina faciūt accuſatiuum in em et in im
Et continent̄ in iſtis duobus uſiculis. Eſt clauis
nauis puppis turris qꝫ ſecuris. Veſtis auis pellis
facit em facit im quoqꝫ febris. Iſta qn̄qꝫ nomina
latina faciūt accm̄ in im tantū. q̄ continent̄ in h
uſiculo. Im tantū faciūt h quartū nomina caſuꝫ
Vim burim tuſſim maguderim qꝫ ſitim. Cetera la
tina nomina faciūt accm̄ in em tantū. Scire eciaꝫ
debes ꝙ ſicut dicit ps in vij li. ubi agit de accuſa
tiuis tercie declinacōnis. nō p̄t ab alio ntō niſi in
is deſinente in im accūs proferri. Et poſt pauca
ſubdit ps. In grecīſ autem frequenter inuenimus
autores tam in hac q̄ in alijs declinacōnibꝫ gre
cos pleroqꝫ ꝓuantes accōs. ut titana. ſirena. toraca
lampada. pro titanem. ſirenem. toracē. lampadem

q̄uis plantus hanc lampadem dixit. Tene inquit
hanc lampadem p̄mo ego hanc tenebo.

Vocatiuus in tercia
declinač ſimilis eſt nō̄ ſuo. ħ cicero. ħ con
ſul. O cicero. o conſul. Inueniūtur tamen
greca que utīn̄ grecū ꝯuant. ut tibris o tibri. Pal
las o palla. Virgilius in xj. Que ego nō alio dig
ner te funē palla.

Ablatiuus tercie declinacōnis in alijs per e
cor̄. in alijs ꝑ i prod. in alijs et ꝑ e et ꝑ i
profertur. Sex regule aſſignant̄ de nomi
nibus tercie declinacōnis facientibus ablatiuū in i
tantū. Prima hec ē in i faciūt ablatiuū neutra q̄
in e cor̄ deſinūt et ſunt appellatiua. ut hoc mare
ab ħ mari. Et ē ſimilis huiuſmodi abltūſ ſuo da
tiuo. huic mari. ab ħ mari. Vetuſtiſſimi tamē ſo
lebant huiuſmodi nominū ablatiuū eciam in e
proferre. Ouid in v faſtoꝝ. Cur tibi ꝓ libitiſ clau
dūtur rete leones. rete ꝓ reti. Excipitur gauſape.
quod facit ablatiuū in e. Orač in ij ſmonū. Hijs
ut ſublatis puer alte tinctus acerua. Gauſape pur
pureo menſam pterſit et alter. Vn̄ pſius quaſi in
e tantū deſinente ſup̄ dicti nominis ablatō. Gau
ſapa dixit pluralem non gauſapia. Iam clamides
regū iā lutea gauſapa captiſ Antiquiſſimi tn̄ et ħ
gauſapes et hec gauſapa. et ħ gauſape. et plurale
neutri. et ħ gauſapa quaſi a nō̄ ħ gauſapū ꝓtu
tuliſſe inueniūtur. Vn̄ caſſius ad mecenacē. Gau
ſapo purpureo ſalutaris. Seneca ouidiū ſequens.
gauſapa ſi ſumpſit gauſapa ſumpta ꝓbat. ꝓꝓa d̄
ſinentia in e ſimilem hn̄t nō̄ ablatiuo. ħ pneſte
ab hoc p̄neſte. panicale ab hoc panicale. Virg̃ in
viij eneyd̄. Qualis erā cū primaꝫ aciem preneſte
ſub ipſa. figuiare enim ad urbem reddidit ipſa. cū
ꝓꝓum oppidi neutꝝ ē. ¶ Secūda regula hec ē ꝙ
illoꝝ ablatiūs in i terminatur neutroꝝ que in al
deſinūt. ut ħ tribunal. ab ħ tribunali. hoc ceruical
ab ħ ceruicali. Si autē ſunt mas ge faciūt in e. ut
ħ hanibal. ab ħ hanibale. ħ ſal ab ħ ſale. ¶ Terci
a regula ē. In i ſimiliter faciunt ablatiuū que in
ar deſinūt neutra. et in obliquis caſibus ꝓducūt
a pnl̄. ut hoc calcar calcaris a calcari. lucar luca
ris a lucari. Si autem ſunt mas ge faciūt in e tan
tū. ut ħ ceſar. ab hoc ceſare. Item ſi ſint neut̄ et
cor̄ a pnl̄. faciūt in e ſimiliter. ut hoc nectar aris
ab hoc nectare. hoc iubar iubaris. ab hoc iubare
¶ Quarta regula eſt. Maſculina uł̄ cōmunia in
er uł̄ in is deſinentia ſi faciūt in e neutra abltm̄
in i efferūt. ut ħ pedeſter. ħ pedeſtris. hoc pedeſ
tre. ab hoc et ab hac et ab hoc pedeſtri. Saluber
ſalubris ſalubre. ab hoc et ab hac et ab ħ ſalubri
Virg̃ in p̄mo georg̃. Balantum ꝙ gregem fluuio
merſere ſalubri. ħ et ħ celer uł̄ celeris et ħ celere
ab hoc et ab hac et ab hoc celeri. Marcuſ Cato d̄
re militari ſatiſ celeri ſi ſint tempe limuſ modiſſia
ac celer haſta uolans prumpit pectora ferro. Itē
ħ et ħ utiliſ et ħ utile. ab hoc et ab hac et ab hoc
utili. Sciendū tamen. ꝙ ſi inueniantur ꝓꝓa appel
latiuis ſimilia in i facientibus ablatiuū illa per e
ꝓferūt eum. Iuuenalis ꝓꝓum. a iuuenale. Simili
ter marcialis a marciale. et ſic de alijs ꝓꝓiſ nomi
nibus in is deſinentibus conſimilibus intelligas.
Si autē huiuſmodi nomina ſimilia adiectiuiſ ſint
appellatiua faciūt in i tantum ablatiuū. ſiue ſint
adiectiua ſiue ſubſtantiua. ut cardinalis. ānal. ſco
laris. uitalis. iuuenalis. uitalis. uocalis. ꝛc̄. ¶ Quin

ta regula ē. Nomina greca ſeu latina facientia ac
cuſatiuū in im tantū terminant ablatiuū in i. ut
tiberim a tiberi. parim a pari. caribdim a caribdi
tigrim a tigri. tuſſim a tuſſi. vim a ui. Iuuenalis
in v. Sena dignum uera ꝙ caribdi. ¶ Sexta re
gula ē. Nomina menſiū in is uł̄ in er deſinentia.
faciūt ablatiuū in i. ut quintilis a quītili. aprilis
ab aprili. ſeptember a ſeptembri. octuber ab octu
bri. uł̄ october ꝑ o ſm̄ quoſdam. Iuuenal̄ in iij.
Pſallere et vinū toto neſcire decembri. Pn̄t tamē
eciam et cōmunia eſſe. Vn̄ kalendas ſeptembris
dicimus. Preterea ſimplex eorū ſimiliter inueniť
faciens ablatiuū in i. imber ab imbri. Inuenitur
eciam et in e. Vn̄ thobias. Fletus vnda rigat im
bre madente genas. Patria eciam in is. ut ianuē
ſis. bononienſis. in i deſinunt. ut ianuenſis ianu
enſi. bononienſis bononienſi. ¶ Sed ſm̄ hug̃ hu
iuſmodi nomina patria uł̄ gentilia ſemp̄ ſunt ad
iectiua ħ et ħ pariſienſis et ħ pariſienſe. licet ſub
ſtantiuenť in maſculino et feminino genē. ut ha
bes in dacus. et ꝑ hoc faciūt ablatiuū in i tantū
ꝙ neutꝝ eoꝝ in nō̄ deſinit in e. et hoc teneas. Bi
pennis cōmunis generis eſt. Et habet eciaꝫ neutꝝ
in e. et ideo ablatiuum a bipenni facit.

Septem regule aſſignantur de ablatiuo tercie
declinationis deſinente in e et in i. Prima ħ
eſt. Omnia cōmunia triū generꝝ ut ħ et ħ et ħ fe
rox. par. uetus. audax. triplex artifex duplex ſup
plex. inops. anceps. concors. felix. faciūt ablatiuū
in e et in i. ut ferox feroce uł̄ feroci. ¶ Secunda
regula ē talis. Omnia pticipia triū generꝝ cōmuni
a faciūt eciam ablatiuū in e et in i. ut ħ et ħ et
ħ legens. ablrō ab hoc et ab hac et ab hoc legen
te uł̄ legenti. ¶ Tercia regula ē. Omnia compati
ua faciunt in e et in i. ut ħ et ħ melior et ħ meli
us. ablrō ab ħ et ab hac et ab ħ meliore uł̄ meli
ori. Excipitur ſenior. quod ē tantū mas ge. et fa
cit tantū in e. ut ħ ſenior ab ħ ſeniore. ¶ Quarta
regula ē. Omnia nomina facientia acc̄m̄ in em et
in im faciūt ablatiuū in e et in i. ut ħ clauis. ac
cuſatiuo hanc clauem uł̄ clauim. ablrō ab hac cla
ue uł̄ claui. Non tamen conūtitur regula. n̄ enim
in e et in i deſiñtia in ablrō eē̄ acc̄m̄ hn̄t in em et
in im ut dicit p̄s ¶ Quinta regula eſt. ūbalia deſi
nentia in ix feminina que pn̄t eſſe cōmunia cuꝫ
neutris. ut uictrix et ultrix. vnde et ultricia et uic
tricia tam in e q̄ꝫ in i faciunt ablatiuū. Lucanus
in p̄mo. Tollite iam pridem uictricia tollite ſigna
Item ſtacius in v theb̄. Vltricia grauis ūginibus
dare tela donanſ patri. Alia autē ūbalia in trix. q̄
non ſunt cōmunis generis in ablrō caſu faciūt ab
latiuū in e tantū. ut ħ amatrix. ab hac amatrice
et ſic de omnibuſ ūbalibuſ femininis in ix. excep
tiſ uictrix et ultrix. ¶ Sexta regula ē talis. In as
circūflexa gentilia uł̄ patria ut rauennaſ arpinas
tam in e q̄ꝫ in i faciūt ablatiuū. ut ħ et ħ rauen
nas. ablrō a rauēnate uł̄ rauennati. Et ſunt apud
nos cōmunis generis. et carent neutro. Sed apud
antiquos dicebatur ħ et ħ arpinatis. et ħ arpina
te. Vnde adhuc declinacōnem et accentum pfecti
ꝯuamus. ꝙ uidelicet abltūſ deſinit in i. ſicut arpi
natiſ et ħ arpinate faciebat. deſinit nichilominus
in e. ꝑ uſum ſicut deſinentia in as. ut pietas. Et cir
cumflectitur ultima. ſcꝫ as. ſicut in integriſ circum
flectebatur eadem uocaliſ ſcꝫ a. que erat pnl̄. Vn̄
dicit p̄s in vij li. ubi agit de ablatiuo tercie decli

nacōnis deſinēte in e et in i in fine. In as quoqꝫ ē
cumflexa. que apud ueteres eciam in tis proferri
docuimus. tam in e ꝙ̄ in i finiūt ablatiuū. Vnde
h̄ et h̄ nr̄as nr̄ate uł nr̄ati ſm̄ hoc. ¶ Septima
regula ē. Poliſillaba deſinentia in uis ut auis niſi
creſcant in genitō. ꝓpter puluis. Et deſinentia in
ctis ut uectis. et in gnis ut ignis. uł in guiſ ut an
guis. niſi creſcant in genitō. ꝓpter ſanguinis. Vel
in mnis ut amnis. et alia fere omnia quoꝝ extre
ma ſillaba in is deſinit a duabus incipienſ conſo
nantibus. ut poſtis. in e et in i faciūt ablatiū. ſe
re dictum ē ꝓpter ueſtis. peſtis. neptis. reſtis. fuſ
tis et hoſtis. et bīnīa ſc añ is. ut piſcis faſciſ que
faciunt ablatiuuū in e tantū. Iſta eciam nomina
ymber. memor. teres. uigil. ebes. faciūt ablatiuuꝫ
in e et in i. Alia uero omnia tercie declinationis
nomina in e cor̄ ꝑ ablatiuos deſinūt. cū omnes a
lie terminacōnes ablatiui in omni declinacōne ꝓ
ducantur. Ergo ſi qua ex hijs que debent in e per
ablatiuū proferri inueniamus ꝑ i prolata. auctori
tati aſcribimus. que ſepe eciam dn̄s pro ablan̄s.
necnon eciam pro genin̄s ē uſa. Virḡ in viij. Ad
uectum eneam claſſi uictos qꝫ penates. ꝓ aduectū
claſſe. niſi dicamus helleniſmo .i. more grecorum
hellenes enī quidam greci dn̄r uſum eſſe poetaꝫ
Datō enim caſui illi h̄ adiūgunt ūbum ſcꝫ aduec
tū. Dicūt enim. aduecho tibi. aduectum tibi. In gre
cis ē qn̄ inuenimus e producta ſinḡ. ablatiū tam
ꝑme ꝙ̄ tercie declinacōnis nominū. Qui maḡ dati
uus ē grecus pro ablatō poſitus latino. Virḡ in
ꝑmo eneyd. Ipſe vno graditur comitatuſ achate
Lucanus in vij. Signa qꝫ ab euſtate cū claſſiſ cap
ta ſequn̄tis.

Nominatiuuſ pluralis tercie declinacōniſ fit
a genitō ſingulari. mutata ultima is in es
prod. in maſculinis et femininis et cōmu
nibus. ut huius cardinis. hij cardines. huius ma
tris hee matres. huiuſ uatis hee uates. Neutra ue
ro ex ablcō ſingulari faciūt ntīn̄ pluralem h̄ mō.
Si in i uł tam in e ꝙ̄ in i exeat abltūs. correpta
i et addita a facit ntūs pluraliſ ut ab hoc mari h̄
maria. ab h̄ ceruicali hec ceruicalia. a pare uł pari
paria. a felice felici felicia. Excipitur a uetere uel
ueteri. quod uetera et non ueteria facit. Item ab
hoc ludicri. quod ludicra et non ludicria facit. Si
militer excipiuntur compatiua. que ablatiuum.
tam in e quam in i terminant. que in ra non in
ria deſinūt. Maiora enim et minora et plura dici
mus. ꝙuis antiqui eciam pluria dixerūt. Vnō cō
poſitū compluria. Terenē in phor. Multa adueni
enti ut ſit noua h̄ compluria. Cicō de ſignis. Imo
uero alia compluria. In quibuſdam tamen codici
buſ inuenitur complura. Gauſape quoqꝫ ſicut ſu
pra diximus in ablatiuo tercie declinationis deſi
nente in i et ablatiuuꝫ in e facit. ab hoc gauſape
et ntūs pluralis in a deſinit. Gauſapa enim et nō
gauſapia dicimus. Perſius. Iam clamideſ regūꝫ iā
lutea gauſapa captis. lutea .i. rubicunda. Ampluſ
tre ibidem ꝙuis facit ablatiuū ampluſtri. ntīn̄ ta
men pluralem non ſolū in a ſꝫ in ia terminat. Et
ampluſtra enim et ampluſtria antiqui protuliſſe
inueniuntur. Cicero in arato. Nauibus aſſumptis
fluitantia quere ampluſtra. Ceſar in arato. fulgēt
argee ſtellis ampluſtria puppis. Alia uero neutra
que in e terminant ablatiuū. mutata e in a faciūt
ntīn̄ pluralem. ut ab hoc numine numina. et a tē

pore tempa.

Genitiuus pluralis tercie declinacōnis naſci
tur ab ablcō ſingulari h̄ mō. Cum abltūs
in i uel in e et in i deſinit. cor̄ i aſſumit
vm. a ſedili hoꝝ ſedilīū. ab equeſtri equeſtriū. ab
utili utiliū. a ſapiente uel ſapienti ſapientiū. Mul
ta tam̄ ꝑ ſincopam ſolent proferri. ut ſapientū ꝓ
ſapientiū. merentū pro merentiū. celeſtum pro ce
leſtiū. Virḡ in viij. Celeſtum uis magna iubet
¶ Sciendū tamen ꝙ rariſſime hec que ſolā i faci
unt ablatiū ſincopam paciunē. i ꝑ gtīn̄ pluraleꝫ
Inuenitur tamen maꝝ ꝓ mariū. qui tamē in ra
ro uſu eſt. genitiuus apud neuiū. in carmine belli
punici. ſenex fretus pietate dn̄i allocutuſ ſummi
dei regis fratrem neptunū regnatorem maꝝ. pro
mariū. Compatiua quoqꝫ que inueniunē tam in
e ꝙ̄ in i excētia ꝑ abltīn̄ carent i pnł in genitō
plurali. ut maiore uł maiori hoꝝ maioꝝ. Pluſ ta
men pluriū facit. Memor eciam uigil ſupplex ar
tifex ꝙuis abltīn̄ faciant in e et in i. faciūt tamē
gtīn̄ pluralem in vm. et non in iū. ut memorum
uigilū ſupplicū et artificū. Puto tamen hoc eciam
ab oratoribus dn̄tie cauſa ſic ꝓferri ꝑ ſincopā qꝫ
ſupplicium et artificium neutra ſingularia inueni
unē. Vetera inſup ludicra et ampluſtra faciūt in
ū. ueteꝝ. ludicꝝ ampluſtꝝ. h̄ et h̄ parens quando
ē nomen duū eſt generꝝ. et genitiuū pluraleꝫ abſ
qꝫ i facit pleꝝqꝫ. hoꝝ parentū. Virḡ in ij eneyd.
Decora alta parentū. Qꝫ autem parentum non irrō
nabiliter dr̄. oſtndit eciam actūs pluralis in is ter
minans. qui ꝓprius ē in iū terminantis gn̄. Teren
cius. Quod uolo aut peto parentiſ mons ut com
monſtres michi. In e uero ſolam finientia abltīn̄
ſi ntūs in duas terminatur conſonantes. mutant
e in i breꝫ et aſſumūt vm. ut h̄ mars a marte. ho
ꝝ martiū. h̄ frons a fronte haꝝ frontiū. h̄ arſ ab
arte haꝝ artiū. Rariſſime autem et hec ſupradcā
ſicut illa que in i ſolā terminant ablatīn̄. ꝑ ſinco
pam i ꝓferunt genitiuū pluralem. Excipiunē ea
que deſinunt in ms uł ps. que ſi non ſunt a capi
te compoſita e ablīn̄ in vm conūtunt et faciunt
genitiuuꝫ pluralem. ut h̄ hiems ab hieme hiemū
princeps a principe pn̄cipū. municeps a municipe
municipū. forceps a forcipe forcipum. manceps a
mancipe mancipiū. A capite enim compoſita. et
duabus ſillabis abundant in genitō. et triuꝫ ſunt
generꝝ cōmunia. Itaqꝫ et abltīn̄ tam in e ꝙ̄ in i et
gtīn̄ pluralem rōnabiliter in iū terminant. ut hic
et h̄ et h̄ triceps a tricipite uł cipiti tricipitiū. Niſi
ſincopa fiat. Preceps tamen p̄cipitū uſualiter facit
¶ Et ſciendum ꝙ conſors et cohors faciūt cōſor
tū et cohortū ſm̄ cōmunē uſum. Illa quoqꝫ que
pares hn̄t ſillabas tam in genitō ꝙ̄ in nominati
uo mutant e in i et aſſumunt vm. ut hic collis
huius collis ab hoc colle horuꝫ colliū. h̄ edes. hu
ius edis ab hac ede edium. h̄ cedes a cede cediuꝫ
niſi hec quoqꝫ ꝑ ſincopam i proferanē. Frequētius
tamen in es terminata abſqꝫ i inueniunē. ut ua
tū pro uatiū. Virḡ in iiij enep. Multa qꝫ ꝓpterea
uatū predcā prioꝝ. Cicero. Veſtraꝝ ſedū templo
rum qꝫ cauſa. Excipiunē iuuenis a iuuene iuuenū
canis a cane canum. panis a pane panuꝫ. Carent
enim i pnł ſemp. Vn̄ uſus. Is par p̄ſtat iū iuue
nis canis excipe panis. In as quoqꝫ latina mutāt
e ablatiui in i et aſſumūt vm. a ciuitate ciuitati
um. a ꝓbitate probitatū. In hijs tamen frequēter

pmo ſemp apud modnos ſolet fieri conſciſio i in
genitō plurali. a ciuitate ciuitatū. a probitate pro
bitatū. Similiter deſinentia in is longaꝫ mutant
e ablatiui in I et aſſumūt vm. et faciūt genitiuuꝫ
pluralem. ut quiris a quirite hoꝝ quiritiū. lis a li
te litiū. ſamnis a ſamnite ſamnitiū. dis a dite diti
um. Sed hec qnoqꝫ ꝓferunt̄ p ſincopam. ut quiri
te quintiū. ¶ Nomina ſemp pluralia que in es de
ſinūt. i. que ex ſe non hn̄t ſingularia. gtm̄ in iū.
faciunt. ut hee uires haꝝ uiriū. hij penates hoꝝ
penatiū. hij quinquatres hoꝝ quinquatriū. hij et
hee et h̄ tres. hoꝝ et haꝝ et hoꝝ triū. penatiū tn̄
ſepius p ſincopam ꝓfertur. Cetera uo omnia ab
latiuum in e ſolam terminantia. mutant eam in
vm et faciunt gtm̄ pluralem. ut a poemate poe
matū. a duce ducū. ab alite alitū. Nam alituū per
interpōnem addita u protulit virḡ in viij. Alitu
um pecudū qꝫ genus ſopor altus habebat. A bo
ue quoqꝫ bouū debet fieri. Sed hoc nomen notan
dum ē. in quo u conſonantē aſſumūt obliqui ca
ſus ſingulares hiatus cauſa. abijciunt autē u qn̄
plurales ſunt. Virḡ in iij. Leta boum paſſim cam
pis armenta uidemus. Dtūs autem et abltūſ eius
nominis p ſincopam ſemp medie ꝓfertur ſillabe
bobus pro bouibus. Ntūs uero pluralis et accūs
et utūs qui ſimiles ſunt raro abijciūt u loco con
ſonantis poſitam. Excipiunt̄ a magiſtris iſta cor
cordiſ cordium. caro carniſ carne carniū. lar lare la
rium. nox nocte noctium. nix niue niuiū. os oſſe
oſſium. uter utre utrium. uenter uentre uentrium
Nam omnia iſta faciunt genitiuū pluralem in iū.

Datiuuſ et ablatiuus pluralis tercie declina
tionis naſcitur a ſingulari genitō interiec
ta bus. ut huius hominis. hijs et ab hijs
hominibus. toreuma toreumatis hijs et ab hijs
toreumatibus. In huiuſmodi tamen nominibus
. i. neutriſ a finitis que ſunt greca freqn̄ter inueni
mus antiquos datiuū et ablatiuū plurales in Is
prod proferentes contra regulam tercie declinacō
nis. quam ſuant in ceteris caſibus ſupradcōꝝ no
minū. ut cicero frequenter in uirinis toreumatiſ di
cit et peripetaſmatis et emblematis in li de ſignis
Nunc de peripetaſmatis quemadmoduꝫ te expedi
as non habes in eodem ſcapia cum emblematis.
Idem ad herennium quarto. De orōnibus aut poe
matis. cūis neutro genē h̄ ubiqꝫ profert. Si eniꝫ
ſicut plautuſ et alij uetuſtiſſimi feminino genere
hec ꝓtuliſſet. pares ſillabas omni caſui ſeruaſſet
abſqꝫ genitō plurali ſm̄ anologiam pme declina
cōnis. Eſt ergo magis apud ciceronem et eoſ qui
ſimiliter in huius proferūt etheroclitron. i. diuerſi
clitiū. quia uidelicet in ſingulari nūo ſunt tercie
declinacōnis. ſ; in plurali ſecūde. uel pn̄t declinari
h̄ peripetaſmatū ti. hoc emblematum. ut dīt cel
ſus. Excipitur bobus ut dixi euphonie cauſa. p
bouibus. Eſt enim gtūs ſingularis bouis. Et inde
bobus prod pmam. ſ; alijs caſibus eam cor. Oui
dius e. Non ꝓfectūris litora bobus arat. Virḡ in
buc̄. Ille meos errare boues ut cnis et ipſum. Et
h̄ ut recuperet in temporibus qd̄ amiſit in ſillabis

Accuſatiuuſ pluralis tercie declinacōniſ ſimi
lis ē ꝓprie ntō ſicut et utūs. In illiſ uero q̄
genitiuū pluralem in vm finiūt pleꝝqꝫ per eſ lon
gam profertur accūs. ut hij lattones lattonum.

hos lattones. o lattones. Inueniunt̄ tamen quedā
in is ſolam prod terminantia accm̄ pluraleꝫ. que
etiam in ntō ſingulari ſimiliter in is deſinunt. ut
h̄ ſardis. has ſardis. h̄ ſitis haſ ſitis. Sic ergo fa
ciunt accm̄ pluralem nomina tercie declinacōnis.
facientia genitiuū in vm. Quedam etiam greca fa
ciunt accuſatiuū pluralē in es et in as. ut pixides
uꝰ pixidas. Ouid. Pixidaſ inuenies et reꝝ mille fi
guras. Crater crateris crateras uꝰ crateres. Virgili
us in viij eneyd. Indulgent vino et uiunt crate
ras alienos. et priamis pamidis pamideſ uꝰ pria
midas. uide in crater in ſuo loco. Quoꝝ autem in
iū terminantiū genitiuū freqn̄tius in is. et quoꝝ
rariuſ exeat in es accūs. ut potero breuiter colli
gam. Omniū que tam ntm̄ q̄ genitiuū ſingularis
nūi ſimilem hn̄t. eoꝝ accūs pluralis raro in es
frequenter in is ſolet terminari. apud antiquoſ in
telligas. Apud autē modnos ſepius in es. ut pin
guis. dulcis. nauis. hic et h̄ omnis. huius omnis
hos et has omnis uꝰ omnes. Saluſtius in catili
nario. Omnes homines qui ſeſe ſtudent ceteris a
nimalibus. Terent̄. Omnis nos gaudere oportet.
Virḡ in v eneyd. Quoqꝫ magis feſſas optem di
mittere nauis. Similiter in is et in es faciūt accu
ſatiuuꝫ in es deſinentia ſemp pluralia. ut hij ma
nes hoꝝ maniū. hos manes uꝰ manis. tres trium
hos et has tres uꝰ tris. uires tamen facit tantum
in es. In er quoqꝫ deſinentia que in I terminant.
ablatiuū faciūt accuſatiuū pluralem in is et in es
ut acer ab acri. hos acres uꝰ acris. Similiter ſalu
ber uꝰ ſalubris a ſalubri. ſalubres uꝰ ſalubris. Im
ber ab imbri hoſ imbreſ uꝰ imbris. h̄ december h̄
decembri. hos decembres uꝰ decembris. Oracuſ in
pmo epy. De quater undenoſ ſciat impleuiſſe de
cēbris. Silr̄ faciunt accm̄ in es et in iſ et in nſ uꝰ
in rs terminantia. ut h̄ fons huiuſ fontis. hoſ fō
teſ uꝰ fontis. hic et h̄ iners. hos et has inertes uꝰ
inertis. . hec pars has pteſ uꝰ has ptiſ Virḡ in ij
georḡ. Aggredior ſanctoſ auſuſ recludē fontis. uir
gibus in vj. Hic locus ē ptiſ ubi ſeuia findit in ā
bas. Alia autem q̄uis genitiuū pluralem in vm
deſinentia raro inuenies et in paucis in is termi
nantia accm̄. Nam deſinentia in as in ntō licet ge
nitiuū pluralem in iū faciunt ſm̄ anologiam. tn̄
in es accuſatiuū pluralem ꝓferunt tantum. vnd̄
ciuitas ciuitatū has ciuitates fere ubiqꝫ legimus
In x terminantia triū geneꝝ cōmunia quāuis in
pauciſſimis genitiuū pluralem abſqꝫ I pnī profe
rant. Difficile enim inuenies audaciū pro audaciū
uꝰ feliciū pro felicium. Supplicium enim mag̃ diſt̄
tie cauſa profertur. ne ſi ſuppliciū dicas aliud ſig̃
ficare uideans. Quō artificuꝫ p artificum. et iudi
ciū pro iudicium. tamen accm̄ pleꝝqꝫ p es ꝓferūt
raro p is. Virg̃ in iiij georḡ. Deiñ tenacis ſuſpen
dit ceras. Plus plurium quod ſolum in us termi
nanſ in ium habuit genitiuū pluralem. tam in es
q̄ in is finit accm̄. Orat̄ in pmo epy. Eſt tibi ſol
tepidus pluris admoueriſ auras. Similiter cōplu
ris. Item lis haꝝ litium haſ lites uꝰ litis. Cicero in
frumentaria. Sedaſti etiam litis illoꝝ. ¶ Et ſcias
q̄ ut dicit pis. ꝓpuꝫ eſt genitiui terminantiſ in iū.
facere accm̄ pluralem in is et in es. ut dixi ſupra
ubi egi de gtō plurali tercie declinacōnis. Et intel
gas ꝓpium quod vni ſoli cōuenit ſ; non omni. qꝫ
uidelicet ſola nomina tercie declinationis que faci
unt gtm̄ pluralem in iū. faciunt accm̄ pluraleꝫ in

is et in es. Vn̄ patet ꝙ panis canis iuuenis. licet
ntı̄o et gtı̄o ſingularis deſinat in is. et pares ha
beat ſillabas in nominatiuo et genitō tamen ꝙ
genitı̄s pluralis eoꝝ non deſinit in ium ſ; in vm
facit tantū accı̄m pluralem in es. non in is. Non
tamen omnia que faciunt gtı̄m pluralem in ium
faciunt accı̄m pluralem in is. quia deſinentia in as
uł in x. ut ciuitas et audax. licet faciant in iū ciui
tatiū et audaciū. non tamen faciunt accı̄m plura
lem in is. ſ; tantū in es. maxime apud modernos
ut has ciuitates. hos et has audaces. ut per decl
patuit.

QVarta declinatio terminationes habet in
ntō duas. in us correptam et in u prod. In
us maſculinoꝝ et femininoꝝ tantūmō la
tinoꝝ. ut h' ſenatus huius ſenatus. h' manus huius
manus. In u neutroꝝ que omnia indeclinabilia
ſunt in ſingulari nūo. ut hoc genu huius genu. h'
cornu. huius cornu. h' ueru huius ueru. Duas ha
bet uero literas terminales. ſcilicet s et u.

Genitiuus quarte declinacōnis ē ſimił ſuo no
minatiuo. et deſinit in us productam uł in u
ut manus uiſus cornu.

Datiuus quarte declinacōnis fit a genitiuo ab
iecta s et addita i ſ; cor̄ pnł ut huic ſenatui
Accuſatiuus quarte declinationis fit manui.
a ntō. mutata s in m. ut h' ſenatus hūc ſena
tum. hec manus hanc manum.
Vocatiuus ſimilis ē ntō. h' ſenatus O ſenatus
Ablatiuus ſingularis a genitō fit. abiecta s. p
ducatur enim u. ſicut in genitō. ut huius ma
nus ab hac manu
Nominatiuus et accı̄s et utı̄s plurales in hac declinacōne ſimiles
ſunt genitō ſingulari. ut huius ſenatus hij
et hos et o ſenatus. hee domus. has domū. ſemper
Gtı̄s plurał a ntō fit ſingulari. ab plurale.
iecta s et aſſumpta vm. Corripitur enim in
utraq; ſillaba quō et in ntō. h' manus harum manu
um. Et oportet ſcire ꝙ in hac declinacōne omnes
caſus pares hn̄t ſillabas ntō ſingulari. excepto da
tiuo ſingulari. et genitō dtō et ablatiuo pluralibꝫ
qui vna ſillaba ſuperant.

Datiuus et abltı̄s pluralis quarte declinacōnis
fit a ntō ſingulari. mutata u in i et interpo
ſita bu. ut h' manus hijs et ab hijs manibꝫ. Que
dam tamen ſeruant u uł cauſa differētie uł ſolo uſu.
que continentꝰ in hijs uſibus. Eſt ſpecus et ptus
portus lacus et tribus artus. Arcus acus ficus ꝙ
cus ſpecu ꝙ ueru ꝙ. Quedam autē ex hijs faciūt
in ubus cauſa differētie. ut arcus arcubus. partus par
tubus. artus artubus. Arcibus enim et ptibus et
artibus ab arce pte ars artis ab arte naſcūtur que
ſunt tercie declinacōnis. cuius dtı̄s et abltı̄s plu
rales pnł aliam niſi i cor̄ habere non pn̄t. Vnde
excipitur hijs et ab hijs bobus. in quo penł pro
ducatur. Alia uero ſeruant u in pnł ſolo uſu. nulla
cauſa differētie cogente. Neutroꝝ uero ſingularia
in u deſinentia indeclinabilia aſſumūt a et faciūt
ntı̄m accuſatiuum et utı̄m plurales. ut genu genua
Gtı̄s uero dtı̄s et abltı̄s ad ſimilitudinē fit ram
mas ꝙ fe. ut cornuū gtı̄s. hijs et ab hijs cornibꝫ
Et ſcias ꝙ in hac declinacōne us cor̄ in ntō et uo
catiuo ſingulari. ſ; in alijs caſibus ſicut in gtō ſin
gulari. ut huius uiſus. et in ntō et accuſatiuo et uo
catiuo pluralibus. ut hij hos et o uiſus pducitur

QVinta declinatio terminacōnem habet nū
unam. es prod. Et vnam lr̄am terminalē
ſcʒ s. Et ſunt omnia fe ge et latina. Excipitꝰ vnū.
quod ē dies. Quod in ſingulari nūo tam mas ꝙ
fe ge inuenitꝰ In plurali uero ſemp mas inuenitꝰ.
hij dies. ſicut etiam ab eo compoſitū ſemp mas ē
h' meridies. Cauſam huius dixi ſupra in capitulo
de genere quaſi in principio.

Genitiuus et datı̄s eiuſdem declinacōnis ſimi
les ſunt. fit enim extrema s nū abiecta et aſ
ſumpta i. ut h' dies huius diei. h' fides huius fidei
et ſeruant productōnem nū ſi e habeant pnł. ut a
cies aciei. Si autē conſonantē habeant an̄ es. cor̄
e tam in genitō ꝙ in datō. ut h' fides huius fidei
hec plebes huius plebei huic plebei.

Accuſatiuus a ntō fit s in m mutata. et neceſ
ſario cor̄ e. Nunꝙ enim an̄ m terminalē lon
ga inuenitur uocalis. ut hunc meridiem.
Vocatı̄s ſimilis ē ntō. h' meridies. o meridies
Ablatiuus quoq; fit a ntō abiecta s. h' meridi
es ab h' meridie. Inueniūtur tamen huiuſce
modi ablatiuo ueteres etiam pro genitō uſi. ut ū
gilius in iiij georḡ. Libra die ſomni ꝙ pares ubi
fecerit horas. die poſuit p diei. Et producitur e.

Nominatiuus et accuſatiuus et uocatı̄s plu
rales ſimiles ſunt nominatiuo ſingulari. ut
hec res. hee et has et o res.
Genitiuus pluralis addita ablatō ſingulari rū
fit. ab hac re. harum rerum.
Datiuus quoq; et abltı̄s pluralis ab ablatiuo
fiūt ſingulari. adiecta bus. ut ab hac re. hijs
et ab hijs rebus. Et nota ꝙ nomina quinte de
clinacōnis non ſunt in uſu in genitō dtō et abltō
pluralibus. pter iſta ſeptem que in hijs uſibus cō
tinentur. Nomina ſunt quinte que dant pluralia
ſeptē. Eſt res atq; dies acies facies ſpeciesꝙ. Hijs
quoq; maneries addatur materies ꝙ. Inueniūtꝰ
etiam quedam alia nomina quinte declinacōnis
aliqn̄ in pdictis caſibus apud ueteres. Vnde in ij
mach. c vij. Noli fruſtra extolli uanis ſpeciebus.
Hic pt queri quare nullū nomen neutrū inue
niatur in quinta declinacōne. nec etiam aliquod
adiectiuū. ſ; h' ſup in c de declinacōne ſolutum eſt

VErbum ē pars
orōnis cum tempibus et modis ſine
caſu agendi uł patiendi ſignificatiuū. ſicꝰ
dicit ps in viij li. Verbo accidūt viij
ſcʒ genus. tempus. modus ſpecies. fi
gura. coniugatio et pſona. cū numero ꝙ quedam
ūba non proferūtur naturali uſu impediente.
Sciendū autē quedā ūba inueniri defectiua quo
rūdam ſupradcōꝝ accidentiū. et hoc uł nature ne
ceſſitate fieri uł fortune caſu. ergo neceſſitas natu
re bipticta eſt in ſignificacōne et in cōmoditate. i.
in conſonantia elementoꝝ. Sūt enim quedam nō
ſolum in ūbis. ſ; etiam in alijs ptibus orōnis. q
ſignificacōnis cauſa dici nō debent. ut ſi uelimus
dicere maſculinū ab eo quod ē nupta nuptus. uł
a puerpera puerperus. Oppugnat ipſa reꝝ natura
ppter ſignificacōnem que ſolum accidit femininis.
niſi figura uł autoritas intercedat. figura ut ſi di
cam bonus animus uxoris michi nuptus eſt. pp
ter bonū hn̄s animū uxor michi nupta eſt. Au
toritas ut plautus in caſſina. licet inquit accat ſci
re nouū nuptū p maritū. Necnon in pnoībus

p̄mitiuis que ſunt tercie pſone. ſi uelimus ꝓferre
ut m̄ caſum qui non p̄t accidere niſi ſecūde pſone
hec eadem naturalis neceſſitas uetat. Incōmodi
tate uero ſeu inconſonantia deficiūt quedam. ut
ſi uolumus ab eo quod ē curſor et riſor femini
na facere ſm̄ anologiam mutacōne or in rix. ab
ſonum ſit et incongruū nature lr̄aꝝ. Vn̄ cicero uo
lens ab eo quod ē expulſor ꝓferre femininum.
mutauit s in t et expultrix dixit. tuſculanoꝝ v
O uite philoſophia .i. dux. o uirtutis indagatrix ex
pultrix qꝫ uicioꝝ. In eodem. Regie uirgines que ut
tonſtricule tondebant barbam. ab eo quod ē ton
ſor tonſtrix femininum fecit addita t. et ex eo di
minutiuū ut tonſtricula. quō a nutritor nutx nu
tricula. et ea p naturam. ¶ Per fortunā quoqꝫ du
obus modis ꝓhibemur quedam proferre. uel qꝛ
inuſitata ſunt. uł qꝛ incontinua et turpia uł aſpe
ra prolata uidenť eſſe. Inuſitata ſunt quibus nō
inueniūtur uſi auctores ꝙ pro porcōne poteſtatē
faciente dicendi. ut prex. dicor. for. dor. poſitiuum
faris debet eſſe for. paſſiuū do debet eſſe dor. Ea e
niꝫ ꝙuis rōne regule bene dicantur tamen qꝛ in
uſu auctoꝝ non inueniūtur recuſamus dicere. In
continua uero uł turpia uł aſpera prolata eſſe ui
dentur meturus uł metuiturus. Nutritrix quod
ꝙuis ſm̄ anologiam debuiſſet dici. In tor enī ter
minata maſculina que ex ūbis naſcunť mutant
or in rix et faciūt feminina. ut doctor doctrix. uic
trix a uictor. Cum ergo maſculinū ſit nutritor ex
eo ſ anologiam naſcebatur nutritrix. Euphonie
tamē cauſa concīſio facta ē medie ſillabe. ſicut bo
bus p bouibus. Necnon etiam in contextu diuiſa
rū dcōnū. hꝯ ſolet fieri. ut cū nobis turpe ē dicere
itaqꝫ nobiſcum ꝓpoſteꝝ profertur Vnus ergo ex
hijs pleꝝqꝫ quatuor modis inuenitur qui facit tā
ūba ꝙ alias ptes orōnis eſſe defectiua. ¶ Dcōnie
quoqꝫ cauſa multa ſolent uł taceri uł contˀ regu
lam ꝓferri. ut fas genitiuū non habet. Nam ſi fa
cis ſiue faſis dicamus aliud p̄t ſignificare. Cōiunx
cōiungiſ ſm̄ anologiam debuit ꝓferri. ſꝫ ne ūbū
putetur abſqꝫ n profertur cōiugiſ Venus ueneris
cū omnia in us cor ꝓpria ſecūde ſint declinacōnis
ſolum hꝯ tercie inuenitur. ne ſi ueni dicamus ūbū
eſſe putetur. Et far farris ſolum in er deſinens ge
minauit r. ne ſi faris dicamus aliud monſtret. Si
militer repugnantibus regulis ſolent quedam tace
ri ut ador. gtūs in uſu frequenti non inuenitur. qꝛ
due contrarie pugnant in eo regule. Cum eniꝫ ſit
neutꝝ debet pnł o genitiui corripi. ut equor oris
ſꝫ cū habeat ūbum adoro pnł producens debꝫ ꝓ
duci. Vnde et deriuatiuū eius adorea o prod. cuꝫ
marmorea. equorea o corripiant. Ergo repugnan
tibus regulis manſit ador in frequenti uſu indecli
nabile. In ūbis quoqꝫ cū omnia in eo deſinentia
ſecunde cōiugacōnis in ui faciant p̄teritū pfectuꝫ
ut teneo tenui. dcōnie cauſa maneo manſi facit. ne
manui dtūs manus putetˀ. Et neo neui. ne ſi nui
diceremus a nuo eſſe uideretur. audeo auſuſſum
quia hauſi ab haurio ſit. ꝙuis huic aſpiretur. fac
dic duc fer magis placuit p apocopam proferri.
dcōnie cauſa. ne ſi face. duce. dice. fere. diceremuſ a
liud ſignificare uideremur. ꝙuiſ hꝯ non in conſimi
libus omnibus uł vniuocis ſoleat fieri

Genera ūboꝝ
ſunt ſeptem actiuū. paſſiuū. neutꝝ. neutro
paſſiuū. neutripaſſiuum. cōmune et depo
nens. Actiui generis dꝛ illud ūbum quod deſinit
in o et p̄t facere tranſitionem ad aliquod rōnale
animal. Vnde poſſet fieri cōuſa locucō in prima
uł ſecūda pſona p aſſumpcōm r. Paſſiui generis
eſt ūbum quod in or deſinens deſcendit ab actō
p adieccōnem r. Neutri generiſ ē illud ūbū quod
in o deſinens non p̄t facere tranſicōnes ad aliqđ
animal rōnale vn̄ poſſit fieri cōuſa locucō in p̄
ma uł ſecūda pſona p aſſumpcōnem r. In tercia
autem pſona ſepe paſſiuū ſolꝫ inueniri. ſꝫ ad mu
ta uł carentia anima ptinens. Dicimus enim con
ditur olus. aratur terra. inſeriť arbos. curriť ſpa
ciū. Quis enim dicit aror inſeror niſi poetica con
firmacō .i. pſopopeya inducatur. ergo ꝓprie illa
pn̄t habere p̄mam et ſecundā pſonā paſſiuoꝝ in
quibus et fateri pn̄t eedem perſone. quod in ſe fit
ut ē amo te. conſequitur ut ille ad quem dixi. cō
fitendo id qđ a me audiuit dicat amor a te. Que
daꝫ tamen ſunt abſoluta. ut diteſco. iuuo. ferueo
ſedeo. que non egent caſu ad complendam ſenten
tiam. vn̄ paſſiuis quoqꝫ carent. Neutropaſſiui ge
neris ē illud ūbū quod in p̄teritis pfectis et plus
ꝙ perfectis et in hijs que formantur ab eis reti
net lr̄aturam paſſiuoꝝ. In ceteris uero neutroꝝ. et
ſunt quinqꝫ. Vnde uſuſ Quinqꝫ puer numero neu
tropaſſiua tibi do. Gaudeo cuꝫ fio ſoleo ſimul au
deo fido. Neutripaſſiui generis ē illud ūbuꝫ quod
habet lr̄aturam neutroꝝ et ſignificacōm paſſiuoꝝ
et ſignant paſſionem aliūde illatam. et ſunt qua
tuor. que continentur in hoc uſu. Exulo uapulo
ueneo nubo quatuor iſta. Senſum paſſiui ſub uo
ce gerūt aliena. uide in exulo. Cōmune ē illud uer
bum quod in paſſiua lr̄atura utramqꝫ retinet ſig
nificacōnem. ſcꝫ actiuam et paſſiuam. ut criminor
te. criminor a te. tamen in vnica prolatione non
p̄t habere utramqꝫ conſtruccōm. Vnde incongrue
dꝛ criminor te et a te. Verba autem cōmunia ſm̄
modnos ſunt iſta que in hijs uſibus continentur
Largior experior ueneror moror oſculor horror.
Criminor amplector tibi ſunt cōmunia lcōr. Hoc
etiam ūbum interp̄tor in cōmuni uſu in utrqꝫ ſig
nificacōne inuenitur. Et ut dicit pꝰ in xj li. ūbis
plurimis que nūc in uſu deponentia ſunt ueteres
ſicut cōmunibus uſi ſunt. Deponens ūbuꝫ ē illud
quod in paſſiua lr̄atura retinꝫ tantū ſignificacōm
actiuam ut loquor.

Tempus accidit ūbo ad diuſi actus ſignifi
cacōm ūboꝝ regula accōmodatū. ¶ Tria
ſunt tempa. pn̄s. p̄teritū et futuꝝ. Sed p̄
teritū rurſus diuiditur in tria. in p̄teritu imꝑfec
tum. p̄teritum pfectū. p̄teritū plus ꝙ pfectum. et
iure p̄teritū in tres dcōnes ptimur. Nichil enim
certius ad noticiam nr̄am p̄t uenire ꝙ geſta p di
uiſum tempis ſpaciū p̄teriti. facile eniꝫ dinoſcitur
utꝝ multo ante an nup ſint facta. an ceperint q̄
dem necdum tamen ſint pfecta. Itaqꝫ qđ accidit
ipſis rebuſ quas agimus nomen ipſi tempi impo
nimus p̄teritum impfectum nominantes. in quo
reſ aliqua cepit geri. necdum tn̄ ē pfecta. Preteritū
uero pfectum ē in quo res pfecta monſtrať. Pre
teritū plus ꝙ pfectum in quo iam pridem pfecta
eſſe res oſtēditur. Inſtans autē indiuiduū ē. quod
uix ſtare p̄t. Vn̄ merito a quibuſdam inſtanſ im
pfectum nominatur. Niſi enim ſit impfectum in
eo adhuc eſſe actuſ intelligi non p̄t. futuꝝ quoqꝫ
cū incertū ſit et infinitū. ut utꝝ paulo poſt an uł

to erit. non potuit diſcretis quibuſdã finibꝫ decli
nacõniſ uti. itaqꝫ vna uoce contẽtũ fuit

Modi ũboꝝ ſunt quinqꝫ. indicatiuus. impa
ratiuus. optatiuus. ſubiũctiuus. infinitiũs. Et
indicatiuus quidem modus omnia habet
tempa diuiſa. quippe eo mõ omnia que egimuſ uł
agimus uł acturi ſumus abſqꝫ ullo impedimento
indicamus. Impatiuuſ ũo pñs et futuꝝ naturali
quadam neceſſitate uidetur poſſe accipẽ. ea enim
impetamus que uł ſtatim in pñti uolumus fieri
ſine aliqua dilacõne uł in futuro. Optatiuuſ autẽ
q̃uis quoqꝫ ipſe uideatur ad futuꝝ pertinere. Ea
enim optamus que uolumus nobis uł in pñſ uł
in futuꝝ dari. tamen eciam habet p̃teritũ tempus
qꝫ euenit ſepe de abſentibus et ignotis rebus p̃ca
ri ut facta nobis poſſint in noticiam uenire. ut ſi
filio meo rome in priſtiano legente optans dicã.
utinam rome filius meus legiſſꝫ auctores propter
quos nũc ibi moratur. Poſſumus tamen nũc uti
materia. oñdentes que optamus non eueniſſe. ut
utinã non iuiſſem ad talem locũ. In hoc aũt mõ
et infinito tempa coniũcta hñt latini. pñs cum p̃
terito impfecto. et p̃teritũ pfectum cũ pluſ q̃ per
fecto. ad ymitacõnem grecoꝝ. ¶ Subiũctiuus cũ
apud grecos coniuncta habeat tempa. apud nos
diuiſa habꝫ omnia quõ indicatiuus. ¶ Infinitiũs
modus coniũcta habet tempa quõ optatiuus. pre
ſens et p̃teritũ impfectum. pfectuꝫ et pluſ q̃ pfec
tũ quõ apud grecos. Cum dicimus enim legẽ ſig
namus rem impfectam. que ad pñſ uł ad p̃teritũ
impfectuꝫ attinet. Cum ũo legiſſe dicimus rem p
fectam que ſua ẽ tam p̃teriti pfecti q̃ pluſ q̃ per
fecti. ¶ Nota auteꝫ q vim nominis rei ipſius ha
bet ũbum infinitũ. Vñ quidam nomen ũbi hoc
eſſe dicebant. Dico enim bonum ẽ legere. ac ſi di
cam bona eſt lcõ. Itaqꝫ omnis modus finitus p̃t
p hunc interp̃tari. ut ſi dicam lego. quid indicaui
legere me. lege. quid impaui. legere te. Vtinaꝫ le
gerem. quid optaui. legere me. Cum legam uenio
quid iũxi. puſ legere poſt uenire. ¶ Modi autem
ſunt diuiſe inclinacõnes animi uarios eius effcũs
demonſtrantes. Amõ de formatione p̃teriti pfecti
uideamus.

Preteriti pfecti multiplices et uarie ſunt re
gule. Itaqꝫ cõmodũ putauimus pmo que
in eo ſunt generalia dicere. Poſtea ũo per
ſingulas ſillabas tractare de eo. ¶ Omne ergo p̃te
ritũ pfectũ pmam pſonã in I terminat. ut dicit
p̃s in ix li. ut amaui. Et aſſumpta ſti facit ſecun
dam. ut amauiſti. I uero aſſumpta et correpta I
terciam. ut amauit. Mus ũo aſſumta facit pmã
pluralem. ut amauimus. I tamen pnł cor. Secun
da pluralis a ſecunda ſing̃ fit addita s amauiſtis
Tercia autẽ ex pma ſing̃ naſcitur. I finali conuer
ſa in e prod̃ et addita runt uł re. ut amauerunt.
uł amauere. cõpererunt uł compere. Et naſcit̃ B
quidem tempus a pñti. et uł pares cũ eo habꝫ ſil
labas. ut inuo iuui. uł minuit̃ vna ſillaba. ut fa
cio feci. uł vincit vna ſillaba. oro oraui. curro cu
curri. ¶ Item omne p̃teritũ biſſillabũ prod̃ pmã
ut emi. p̃ter quedam de quibus dixi ſup̃ in ij pte
ubi poſui regulas ad cognoſcendũ accentũ prime
ſillabe. ¶ Item ſicut dicit pſ in ix libro. ubi agit
de ũbis ſecũde coniug̃ a. Obſuandũ ẽ in omnibꝫ
ũbis. q ſi minuat pñtis ſillabas p̃terituꝫ neceſſa
rio pmam prod̃ in p̃terito. ſiue prod̃ ſiue correp

ta ſit in pñti. niſi ſincopam patiatur. ut cieo ciui.
et p ſincopã cij. rideo riſi. moueo moui. Ergo lan
gueo langui. et liqueo liqui pareſ hñt in p̃terito
et in pñti ſillabas. Corripiũt enim pnł p̃teriti. rep
peri a reperui apocopam patitur. ¶ Scias eciam
q forme generales p̃teriti pfecti ſunt octo. ſcꝫ in
ui ſillabam. in ij. uł in ui diuiſas. in xi. et ſi. et in
I uocalem conſonante añcedente. que in pñti tem
pore añ o uł eo uł io inuenit̃ Et que in pncipio
geminant conſonantẽ et que in fine. Et in ui ſilla
bam quatuor ſunt ũba que tminant p̃terituꝫ Pri
me. ut amo amaſ amaui. Secũde. ut fleo fleſ fleui
Tercie. ut cupio cupis piui. Quarte. ut munio mu
nis muniui. In ij uero tercie et quarte. Que in ui
deſinentia intercepta u conſonante cor̃ u penł. ut
cupiui cupij. acceſſiui acceſſij. muniui munij. Au
diui audij. ¶ In ui diuiſas omniũ cõiugacõnuꝫ ũ
ba inueniunt̃ terminantia. pme ut tono tonas to
nui. Secunde. teneo tenes tenui. Tercie. Annuo an
nuis annui. Quarte. aperio apis apui. proſilio pro
ſilis proſilui. In ſi uero ſecunde et tercie et quarte
coniugacõnis inueniũtur p̃terita. Secũde ut arde
o arſi. Tercie. ut ludo ludis luſi. Quarte ut haurio
hauris hauſi. In xi ſimiliter ſecũde et tercie et q̃r
te coniugacõnis inueniũtur. Secũde ut augeo au
xi. mulgeo mulxi ſm antiquos. ſi mulſi ſm mod̃
nos. Tercie ut pungo xi. q̃rte ut ſanxio xi. I habẽt
poſt conſonantẽ poſitam añ o uł eo uł io pñtis
tempis in omni cõiugacõne p̃terita. In pma qui
dem. ut iuuo iuui. In ſecũda ut prandeo p̃ndi. In
tercia ut bibo bibi. fodio fodi. et in quarta repe
rio reppi. comperio comperi.

Geminant conſonantẽ pme quidem coniu
gacõnis duo monoſillaba. ut do dedi. ſto
ſteti. et ex hijs compoſita. ut reddo reddi
di et reſto reſtiti. hñt antepnł breues. Secũde uero
cõiugacõnis in pncipio repetũt ſiue geminant q̃
dam. et hñt pnł põne longas. ſicut et antepenuł
ut tondeo totondi. Tercie autẽ coniug̃. quedam in
pncipio repetũt quedam in fine. In pncipio repe
tentia ſi in pñti penuł breuem habuerũt. in p̃terito
quoqꝫ corripiũt eam. cado cecidi. pario pepi. ſi lõ
ga ſit in pñti pnł naturaliter. in p̃terito quoqꝫ p
ducitur. ut cedo cecidi. pedo pepedi. Sm põne ſit
in pñti pnł longa. eſt qñ ſuatur in p̃terito. ẽ qñ
abiecta conſonante corripitur. ut ſeruatur in hijs
poſco popoſci. parco peperci. fallo fefelli. tendo tetẽ
di. pendo pependi. curro cucurri. Abiecta conſonã
te corripitur in hijs. ut diſco didici. Pello pepuli.
tango tetigi. pango pepigi. pungo pupigi. tũdo tu
tudi. ¶ Et attende q omnia ea que geminãt pn
cipalem. ſuant non ſolũ conſonantem. ueꝝ eciaꝫ
uocalem pme ſillabe pñtis tempis. tam in prima
q̃ in ſecũda ſillaba. niſi ſit a. Ea enim in e conũti
tur. ut poſco popoſci. tendo tetendi. pendo pepen
di. diſco didici. tundo tutudi. pũgo pupigi. Excipi
tur pello pepuli. A uero in e mutatur. ut fallo fe
felli. parco peperci. tango tetigi. pango pepigi. cano
cecini. cado cecidi. ¶ Et uide q ſi pnł pñtis longa
ſit ea quoqꝫ ſuat ẽ. ut pedo pepedi. fallo fefelli. ſin
breuis in I conuititur. ut tetigi. pepigi. cecidi. cecini
In hac enim coniugacõne. i. tercia eciã in fine fit
repeticõ eiuſdem ſillabe ubiqꝫ pnł corripitur. uen
do uendidi. credo credidi. Et ſciendũ q vna ſillã
abundat p̃teritũ in quo fit repeticõ pncipalis uel
finalis. tam in pma q̃ in tercia coniugacõne. niſi

J ſit an̄ o.ut do dedi.ſto ſteti.pco pepci.cedo ceci
di.Pario uero q̄ J habuit an̄ o.pares habuit ſil
labas tam in p̄ñti q̄ in p̄terito perfecto.ut pario
pepi. ¶ Sciaſ eciam q̄ nunq̄ p̄t gemmari ſillaba
nec in principio nec in fine in preterito.niſi que a
muta incipit.ut tūdo tutudi.pendeo uł pendo pe
pendi.diſco didici.poſco popoſci.cedo cecidi.fal
lo fefelli.prodo ꝓdidi.uendo uendidi.Ex h̄ appa
ret ſ vim mute obtinere.a qua incipiens gemma
ta ē ſillaba. ¶ S an̄ mutam poſita inuenit̄ gemi
nari.cū s amittat vim ſuam pleruq̄ poſita an̄ mu
tam.Vnde nec in ſecūda ſillaba repitur.ut ſto ſte
ti.q̄ s nō reputat̄ h̄ pncipalis.cū ſepe liqueſcat
s.Vnde quaſi p̄teritū incipit ab hac muta t.et h̄
patet.q̄ gemmacō ē ibi quantū ad t.non q̄ntuꝫ
ad s.gemmatur enim ibi t non s.m quoq̄ gemi
natur.ut mordeo momordi.que loco mute in mł
tis locis fungitur.Nam et an̄ n poſita cōmunem
facit ſillām ut ramnes ramnetis.Ita dicit p̄s in p̄
mo libro.Si obijciatur de uendo uēdidi.Dico q̄
hic gemmacō in fine ē non in pncipio.Vnd̄ ſillā
que gemmatur ibi bene incipit a muta ſcꝫ a d.ſic
p̄t ſolui ſm illoſ qui dicūt q̄ u et J poſite in pnci
pio dcōnis an̄ uocalem ſunt ſemiuocales.Si autē
uelimuſ dicere q̄ ſunt mute.tūc ceſſat obieccō.et
hoc credimus uerius. ¶ De ūbis que gemmant
dr.Ter ſeptem ūba dic p̄terito geminanda.Spon
deo tendo cano.Pello poſco pario do.Mordeo ce
do cado.pedo curro tondeo fallo.Sto pango tāgo
pungo tūdo quoq̄ tondo.Hijs addas diſco ſ3 ce
tera nulla uł pauca memento.Et uide q̄ pedo pe
dis prod̄ pmam.ſ3 in p̄dictis uſibuſ corripitur.Et
nota q̄ in compōne non geminant predcā p̄teri
tū.niſi quedam que notant̄ in hijs uſibus.Si cō
ponant̄ gemmantia non geminant̄.lex erit hec
cūctis do ſto pos dis q̄ remotis.Addūt eciaꝫ qui
dam ſic.Curro tamen cū p̄ gemines pungo quoq̄
cū re.Tamen ſm p̄s.A curro utroq̄ mō inueniū
tur prolata.ut curro decucurri uł decurri.Abſcon
do eciam facit abſcondi uł abſcondidi.abſconſuꝫ
uł abſconditū. ¶ Nota inſup q̄ ſicut dicit p̄s in
pmo maioris.In p̄teritis pfectis ūboꝝ ſolent om
nes conſonanteſ mō mutari mō manere.exceptis
quatuor.ſcꝫ l p s x.De hoc ſup̄ dixi in pma pte
c de b lrā.

QVoniam de generalibus p̄teriti pfecti tem
pis ūboꝝ formis collectim docuimus.nūc
ſepatim p ſingulas coniugacōnes de uari
is eiuſdem tempis ſpeciebus cuius difficillima eſt
tractacō omniū uerbi gnūm differere conemur.

PRime coniugacōnis ūba a ſecunda pſona
indicatiui modi q̄ in as deſinit.tam in ac
tiua q̄ in neutrali ſignificacōne abiecta S
et addita ui faciūt p̄teritū pfectuꝫ.ut amo amas
amaui.no naſ naui.Excipiunt̄ hec que in ui diui
ſas faciūt p̄teritum ſubtracta as.domo domas do
mui.crepo crepas crepui.frico fricas fricui.mico
micas micui.ſeco ſecas ſecui.ſono ſonas ſonat ſo
nui.tono tonas tonui.neco necas necui.plico pli
caſ plicui uł plicaui.quod maxime in compoſitis
dinoſcitur.Nam cuꝫ p̄pōne magis p ui diuiſas.cū
nomine uero compoſitū p aui terminat p̄teritu3.
pfectuꝫ.ut implico implicui.replico replicui.appli
co applicui.complico complicui.Duplico uero du
plicaui facit.Triplico triplicaui.Multiplico multi
plicaui.Inuenit̄ enim cū prepōne in aui faciens p̄
teritū.ſ3 in raro uſu.Cicero rethoricoꝝ ij.quod in
itinere tam familiariter ſe applicauit.Verbalia tn̄
feminina que ab eo dñdunt cuncta retinent a.ut
implicatio.ſupplicacō.explicatio.Crepo autē in cō
pōne inuenitur facere increpui et increpaui.Vnd̄
ꝓpheta increpaſti ſupbos.Item increpuerūt me
renes mei.Dimico eciam dimicaui et dimicui fa
cit ſupple.Cubo quoq̄ cubui facit.A quo compoſi
ta tam pme q̄ tercie coniug̃ inueniunt̄.Idem tn̄
hñt p̄teritū pfectum.ut incubo cubaſ incubat in
cubui.et adiecta m incūbo incūbiſ incumbit incu
bui.Nexo quoq̄ nexas uł nexis ut probo plac3
nexui.Virg̃ tamen in v enerd̄.Nexantem nodis
ſe q̄ in ſua membra plicantem.ſm pmam cōiug̃
ꝓtulit.Necto tn̄ in ſe ē pmitiū.Nā quō a pncipio
āplexus.qd̄ ex ūbo naſcit̄ āplector.fit ūbū fre.
amplexor amplexaris.ſic a pncipio nexuſ quod
naſcitur a ūbo necto fit frequentatiuū nexo xas
Vn̄ manifeſtuꝫ ē q̄ rōnabilius h̄ ſm pmam con
iug̃ protulit uirg̃.A necto tamen ſimiliter nexui
ꝓtulerūt pleriq̄.Quidā tamen eciam necto nexi
dicentes et nexus ut flecto flexi flexus ſupdictis
addūt quidaꝫ neco caui uł necui.Ideoq̄ pncipiū
p̄teriti paſſiui et necatus a necaui.Et nectus a ne
cui facit.Sed ꝓprie necatus ferro nectus ūo alia
ui pemptus dr.Excipiunt̄ p̄terea h̄ quatuor.do
dedi.ſto ſteti.iuuo iuui.lauo lauas laui.quod an
tiqui tercie coniug̃ quoq̄ proferebant.lauo lauis
lauit.i.aſpergo.ſ3 lauo lauas.i.abluo is. ¶ A do
quoq̄ compoſita et monoſillabis p̄pōnibus tercie
ſunt coniug̃.ut addo addis.trado tradis.ꝓdo pro
dis.nam circūdo circūdas facit.quia circū et diſſil
labū eſt et magis adūbium.Et hoc ſolum ūbum
prime coniug̃.a pnł in pñti et in p̄terito impfec
to et in futuro et in infinitiuo et in pncipio p̄te
riti et futuri cor̄.damus datis.datur.dabam.da
bo.dare.datus.daturus.et que ex h̄ ſolent fieri.
ut dabamini.Da enim ubiq̄ an̄ finem cor̄ in hoc
ūbo ſimplici.ut daturus.datū.dator.Virg̃ in pri
mo eneyd̄.O paſſi grauiora deus dabit hiſ quoq̄
finem.Idem in vj.Cui datus habebam cuſtoſ cur
ſus q̄ regebam.A ſto quoq̄ compoſita ſuant q̄
duplacōnem in p̄terito.ut reſto reſtiti.conſto con
ſtiti.proſto ꝓſtiti.Quid̄ tamen aſtit pro aſtitit ꝓ
tulit.in xj metam̄.Altio ne lacrimas et q̄ pares ā
mouet aſtit.Et aſſiſto enim et aſto aſtiti facit.ue
to tamen ut dixi uetui facit.Inuenit̄ eciaꝫ uetaui
Vn̄ in actibus xvj.vetati ſunt a ſpū ſancto.p̄dcā
q̄ faciūt in ui continent̄ in hoc uſu.ita q̄ p qualꝫ
ſillaba accipiatur vnū ūbum.et ſunt xvj.Cre.do
do ſe ue iu ſto la mi ne to fri pli ne tu ſo.Cōpoſi
ta uero ab hijs de quibꝫ non fit mentio fere om
nia faciunt p̄teritū ſicut coꝝ pmitiua.ut adiuuo ¶ adiuui

SVpinū uł pncipiale in vm deſinēs
omnia pme coniugacōnis ūba.que in aui p̄
teritu3 terminant.ui in tū conūtentia faciūt.ut a
maui amatū Que uero in ui diuiſas ſillās deſinūt
ſi c ante o habuerint ui in tū mutant.ut frico fri
cui ctū.necui ctū.ſ3 necaui fac̄ atū.mico q̄ cui ctū
debuit facere.ſ3 dubitacōniſ cauſa.q̄ mingo quoꝫ
mictū facit.in uſu non inuenitur.quāuiſ ab eo ū
bo compoſitū dimico dimicaui facit et dimicatū
quamq̄ emico emicui facit.Plico eciaꝫ et plicatū
et plicitū ſupinū facit.q̄ et plicaui et plicui.ex eo
ergo compoſita pnł a uł J hñt in ſupino.dupli

caui duplicatū.explicui explicitū.implicui uel im
plicaui quod in raro uſu ē implicitū ul' implica
tū.facit ſupinum. Vñ dicit lucanus in quarto. Im
plicitas magno ceſar torpore cohortes. Saluſtius
in iiij hiſtor. Implicite rates miniſteria prohibe
bant. Alia uero in ui diuiſas preteritū deſinentia.ui
in tum conuitunt in ſupino penl' cor.ut domui do
mitū.intonui intonitū. Oracius tamen in epodo.
intonata ꝓtulit ſm analogiam pro intonita.ue
tui uetitū. Inueniē eciam uetatū. Vñ in actibus
aploꝝ c xvj. Vetati ſunt a ſpū ſancto. Steti uero
ſtatū ſup a cor et dedi datū a ſimiliter cor.et ea
dem ſimiliter cor in compoñe.ut circūdatū et pre
ſtatū.ul' mutatur in i breuez.ut redditū et pſtitū
q̃ compoſita a ſto uarie uetuſtiſſimi protulerunt
aſtitū et aſtatū.pſto preſtitū et pſtatū. Verbo lō
gam añ tum vnū habet iutum.et ab eo compo
ſitū adiutū. Inueniē eciam adiuuatus apud anti
quos. Au quoq; vnū latū.et ſm antiquos lauatū
Vnde in eccleſiaſtico. Quid prodeſt lauatio eius.
Ouid in iij faſtoꝝ. Sat lauaturas mane petebas
aquas. Secundū tamen modños in uſu cōmuni
eſt laui lotū. Poto potas facit potatū.et p ſinco
pam potū. ¶ Sciendū autē q̃ in vm deſinens ſu
pinū.accepto ūbo infinito quod ē ire facit infini
tū futurū.ut oratū ire.dormitū ire.frequenter tñ
antiquiſſimi neutrali pncipio futuri addebant eſ
ſe.et infinitū futuri ſignabant.ut oratuꝝ eſſe pro
oratū ire dicentes.et facturū eſſe pro factuꝝ ire.
Item ſcias q̃ nullum ūbum prime coniugacōnis
facit ſupinū in ſum. Nota eciam q̃ omne ſupinū
biſſillabū prod̃ pmam.pter quedam de quibꝫ ſu
pra dixi in ſecunda pte.ubi egi de regulis ualenti
bus ad cognoſcendum pme ſillabe accentum.

Secunda coniugacō in eo deſinit.et ea ter
minacō ꝓpria eſt ſecunde coniug.exceptis
paucis pme coniug.et quarte duobus.eo
is et queo quis.et que ex hiis componunē.ut ad
eo.redeo.peo.ueneo.nequeo. ¶ In eo i añcedente
vnū inuenitur.ut cieo cies. Vnde uirgil' in j eneid
Bella cient pmam necant conſiſtere terra.inueni
tur tamen cio cis in io deſinens quarte coniugac
Lucanus in ij. Nūc orbes excite feras date gentibꝫ
arma. Preteritū eius tam in ui q̃ in ij deſinit.ciui
ul' cij. ¶ Hic attende q̃ ūba ſecūde coniug deſinē
tia in eo añcedente uocali faciunt pteritū eo mu
tato in ui.et ſupinū mutato ui in tū.ut cieo ciui
citū.penl' cor in ſupino ſecunde cōiugacōnis. In
ſup uero quarte coniug ꝓducitur. Vñ cito as fre
quentatiuū eius cū omnibus ſuis compoſitis cor
ripit penl' et prod.ut excito et excito.pter ſolicito
recito.ſuſcito.et oſcito.que cor tantū. De predicta
regula excipitur uieo.i.ligo.quod ē defectiuū.et
non habet pteritū nec ſupinū. Tueor deponens fa
cit tutus.ſꝫ qñ ē tercie tuor tueris facit tuitus.ui
de in tuitus. ¶ V loco conſonantis ante eo hñs
eo in i conūſa faciūt pteritū.et prod penl' neceſſa
rio.cū pteritum minuatur a pñti.ut moueo mo
ui.caueo caui.et ſupinū facit mutata ui in tū.ut
moui motū.foui fotū. Preter caueo caui qd fac
cautū.ad drñtiam huius nominis catus cati catū
et faueo faues fautuꝫ.ad drñtiam huius nominis
fatū. Et pter cōniueo.quod facit cōniui ul' cōnixi
cōnixtū.ſꝫ iſtud ſupinū non ē in uſu. Cōniuo ſm
terciam eciam protulerūt ueteres. Caluus cōniuē

infinitū ſm terciam coniug cor penl' protulit. Cū
grauis ingenti conniuē pupula ſomno.i.pupilla
Vñ cōniueo tam in ui q̃ in xi pteritū habuit. fer
ueo quoq; eciam feruo inueniē.ab utroq; tamen
preteritum ferui dr. A ferueo. Virg in pmo eneyd
feruet opus redolent q; thymo flagrantia mella.
Item in viij. A feruo feruē leuitateꝫ.auro q; efful
gere fluctus. Sed nūc tantū utimur in ſecūda cōiu
gacōne. Vñ feruesco cis. Dicit tamen eciam p b.
ferbeo.ex quo ferbui.vñ et ferbeſco. Nec ſolū ea
diuiſaꝝ cōiugacōnum ūba inueniunē.ſꝫ multa pre
ter ea.ut ſtrideo ſtrides et ſtrido ſtridis.fulgeo es
fulgo fulgis.denſeo denſes denſet.denſo denſas. O
leo oles.olo olis. Et pter neutra eiuſdeꝫ termina
cōnis q̄ carent ſupinis.ut paueo paui.ferueo fer
ui.lineo lini. Inueniūtur auteꝫ autores qui qñq;
in preterito pme coniug.in ui ſillām terminante fa
ciunt in ſecunda pſona tam ſingularis q̃ plural.
et in tercia pluralis in vnt deſinente pſona penul
ſincopam ſillabe.ſic eciam in ſecūda coniug.quā
do pteritū in ui deſinit.ut admorūt pro admoue
runt.et ſummoſſes pro ſummouiſſes. Item gnāa
liter in omni coniug.qñ preteritum facit in ui ſup
facit in tū.mutato ui in tū.ut amaui amatū. Ad
iuui adiutū.uoui uotū.fleui fletū.cupiui cupituꝫ.
acceſiui acceſitū.audiui auditū.excipiuntur laui
lautū.pro quo nūc dicimus lotū.caui cautū.faui
fautū.que drñe cauſa pro a longa au dyptongū
habuerūt.propter latum catum fatum.que alias
habent ſignificationes.

In deo exeuntia longa uocali naturalit' añce
dente ul' ar ſillaba.deo in ſi conūſa faciūt p
teritū pfectuꝫ.ut ſuadeo ſuaſi.rideo riſi.ardeo arſi
pter ſtrideo ſtrides ul' ſtrido ſtridis.quod ē tercie
et ſecunde coniug.et facit ſtridi.et caret ſup.et ꝓ
ducit i tam in pñti q̃ in preterito.ſtrido ul' ſtrideo
ſtridi.lucanus in vj. Auribus incertū feralis ſtri
deat vmbra. Tercer autē accipit preſum ē. E uero
ul' i breuibus añ deo poſitis.producūt eaſdem uo
cales.et eo in i mutato faciūt pteritū.ſedeo ſedi.
Et ex eo compoſita.inſideo inſedi.ſubſideo ſubſe
di.uideo uidi inuideo inuidi. Et notandum q̃ a ſe
deo compoſita ꝯuiſ in pñti e in i conūtant. In p
terito tamen eandem e ꝓd ſuant.ut poſſideo di
ſſam e longa que ē in preterito nunq̃ mutatur.ut
inficio infeci.eligo elegi. Sin autem pma ſillaba
in deo terminatoꝝ poſt mutam aliquā ul' ſemiuo
calem e ul' o correptas habuit.in aliquā liquidā
deſinentes duplicatur.ſic tamen ut priori gemina
taꝝ extrema conſonans ſubtrahatur.et ſic eo in
i conūſis fit pteritū pfectum.ut pendeo pependi
tondeo totondi.mordeo momordi.ſpondeo ſpopō
di.a quo eciaꝫ s in ſecūda ſillaba demitur eupho
nie cauſa. In compoñe tamen hec eadem ūba nō
geminant ſupradcām ſillabam.ut rñdeo rñdi.de
pendeo dependi.demordeo demordi.detondeo detō
di. Vetuſtiſſimi tamen et detotondi ꝓtulerūt. En
ñ in annal' ec.detotondit agnos letos atq; oppi
da cepit. Excipiunē quedam que in compoñe ge
minant pteritū.de quibus ſup dixi in regulis ge
neralibus ſiue formis pteritoꝝ. ¶ Au añ deo hñ
tia p pncipiū in preterito declinanē nunc.ut audeo
auſus ſuꝫ.gaudeo gauiſus ſum. Vetuſtiſſimi tam̄
et auſi pro auſus ſum.et gauiſi pro gauiſus ſum
protulerūt. In hoc ūbo audeo ec illd animaduītē
dum ē.q̃ auſiꝫ auſis auſit pro ſubiūctiuo audeā

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

tras trat inuenimus.utrūq; in iij ge Auſiȝ ul' tenui
uitē cōmittē ſulco.Ouid in vj met'.Et nichil ē ꝙ
non in opimo captus amore.Auſit nec capiūt in
cuſas pectora flamas.Omnia autem ſupradcā ū
ba in deo exeūtia deo in ſum conūtentia faciunt
ſupina.rideo riſum.ardeo arſuȝ.uideo uiſuȝ.mor
deo morſum.rūdeo rūſum.audeo auſum.gaude
deo uero eciaȝ i poſt u aſſumpſit.euphonie cau
ſa gauiſum enim facit.A ſedeo preterea ſupina ge
minant s ſeſſum.et fortaſſe dīne cauſa.ne ſi ſeſuȝ
diceretur due ptes uiderent'.Alia uero omnia in
deo deſinentia de quibus non habuimus.ꝑ ui diui
ſas proferūt ꝑteritū.ut candeo candui.ſtudeo ſtu
dui.et eo mutata in ui faciūt ꝑterita.et mutatio
ne eo in i.et aſſumpcōne tuȝ dīt fieri ſupina.ut
canditū ſtuditum.Rariſſime tamen ab omnibus
neutris ſecūde coniugacōnis.que in ui diuiſas fa
ciunt ꝑteritū.Inuenit' huiuſcemodi ſupinū ul' ꝑti
cipiū futuri.ut caleo calui.tepeo tepui.palleo lui
Si qua tamen inueniant' i ūueȝ añ tuȝ.hñt Hic
tamen attende.ꝙ ſm uſum modnoꝝ inueniūtur
ex neutris in ui diuiſas deſinentibus ꝟ habere ſu
pina que continent' in hoc uſu.ita ꝙ pro qualibȝ
ſillaba accipiatur vnū ūbum.Sunt pla ta no pa
la me ſunt o li ua ca do.Et formant ſupina a pñ
ti.eo mutata in i ūuem et aſſumpta tū.ut place
o places placui placitū.taceo taces tacui tacitum
noceo noces nocui nocitū.pateo pates patui paſ
ſum.lateo lates latui latitū.Iñ latito tas.Mereo
meres merui meritū.Mereo autē.i.fleo nō habet
ꝑteritū nec ſupinū.Omne enim ūbum quod caȝ
ꝑterito caret ſupino.et ꝑticipio ꝑteriti temꝑis et
futuri in rus.ſȝ non conūitur.Illa enim ex eis ū
iſta ex illis naſcunt'.Item oleo oles olui olitum.
et oleui oletū.libeo libes libui libitū.ualeo uales
ualui ualitū.careo cares carui caſſum.doleo doles
dolui dolitū Attineo autem et ꝑtineo nes hñt ſupi
nū ſicut ſuum ꝓmitiuū.ut attentū et ꝑtentū.Leo
non ē in uſu in ſimplicitate.ſicut nec pleo.Item
prandeo excipit'.ꝙ non facit in ui.ſȝ in di.ut ꝑn
deo.eo in i prandi.Id tamen in ſuȝ facit ſupinū
quō ſupiora.ut pranſum.quod tamen ꝙuis neu
tꝝ ſit.habet ꝑticipium ꝑteriti temꝑis pranſus.ſic
quedaȝ alia neutra.ut ceno cenatus.iuro iuratus
careo caſſus quod ē nomen.pateo paſſus.titubo
titubatus.placeo placitus.mereo meritus.quieſ
co quietus.sueſco ſuetus.cepi eciam ceptus facit
ūbum defectium.nubo nuptus.A neutropaſſiuis
ꝗq; ſunt.gaudeo gauiſus.audeo auſus.ſoleo ſoli
tus et ſolui.ſꝫ ſaluſtiū.fio factus fido fiſus Vetuſtiſ
ſimi tamen et alijs plurimis neutris inueniuntur
ꝓtuliſſe ꝑticipia ꝑteriti temꝑis.que nūc in uſu ū
ſunt.¶ Hic attende ꝙ ſicut dicit hug'.Pranſus et
huiuſmodi ꝑterita neutroꝝ accipiuntur actiue et
paſſiue.et eciam ſm ꝑs.actiue ut pranſus.i.qui
prandet.et tūc deſcendit a prandeo.Item accipitur
paſſiue pranſus.i.comeſtus et tūc deſcendit a paſ
ſiuo huius ūbi.quod inuenitur in tercia perſona
ſcȝ prandetur prandebatur.pranſus ē ul' fuit.Qui
dam autem dicūt ꝙ huiuſmodi ꝑticipia in ꝓma
et ſcđa ꝑſona ſignant acc̄onem.ut ſum cenatus
piſcem.tu es cenatus piſcem.ſic cenaui et cenaſti
piſcem In tercia autē ꝑſona ſignat acc̄onē et paſſi
onē.ut petrus cenatus ē piſcem.et cenauit piſcem
piſcis cenatus ē a petro.ſic piſcis cenatur a petro
dicitur Vide in inuitatus.¶ Item ſcias ꝙ medeor

deris caret ꝑterito.ꝓ quo dicimus meditatus ſuȝ.
In geo deſinentia l ul' r añcedentibus.geo in
ſi conūſa faciunt ꝑteritū ꝑfectū.ut indulgeo
indulſi.algeo alſi.turgeo turſi.tergeo terſi.uel ter
go terſi.quod et probus et canſius et celſus et di
omedes cōprobant.et ipſe omnibȝ ualidior uſus
Mulgeo eciā mulſi ꝙuis dīnie cauſa quidā mul
xi protulerūt.ꝙ mulceo quoq; mulſi facit.Sillā
quoq; naturaliter longa añ geo poſita mutant ū
ba geo in xi et faciunt ꝑteritum ꝑfectū.ut lugeo
luxi.augeo auxi.frigeo frixi.Alia uero omnia in
geo deſinentia.eo in ui diuiſas mutant in ꝑterito
ut egeo egui.rigeo rigui.uigeo uigui.
Supina quedam in ſi ꝑterituȝ terminantia i
in vm conūtentia faciunt ſiue ſecūde ſiue ter
cie ſint coniug'.Nam quarte in tū faciunt ſupina
ut indulſi indulſum ul' indultū.et mulceo mulſi.
mulſum et multū.torſi torſum et tortū.Itaq; tor
tores et torſores dñr.fulſi fulſum.alſi alſum.Ar
ſi arſum.luſi luſum.mulgeo mulſi mulſum et mul'
tū.Saluſtius in iiij hiſtor'.Deiñ leuita iā ira poſ
tero die liberalibus ūbis ꝑmulti ſunt.tergeo ter
ſi terſum.Excipiunt' uſſi uſtum.geſſi geſtum faci
entia ſupina.In xi uero proferentia ꝑteritū ꝑfec
tū cuiuſcumq; ſint coniug'.xi in ctum conūtentia
faciunt ſupina.ut luxi luctum.auxi auctuȝ.frixi
frictum.ſtruxi ſtructum.finxi fictuȝ.pinxi pictum
ſtrinxi ſtrictum.et minxi mictuȝ euphonie cauſa
n in ſupino abijciūt.ꝙuis et iūxi iūctum et tinxi
tinctum.et pupigi et punxi punctuȝ.et ſanxi ſanc
tū.ſuauerūt in ſupino quoq; n.Vñ ūſus.In xi ꝑ
terita ꝑ ctū fecere ſupina.Excipiunt' flexi et fluxi
q̄ in ſupinis quoq; ſuauerūt x.flexū fluxū ꝙuis
uetuſtiſſimi et fluctus pro fluxus.et fluctuus pro
fluxuus ſoliti ſunt dicere.Vñ et fluctus ipſe mo
tus aquaꝝ.Hic eciam attende ꝙ figo facit fixi fix
um.cōniueo cōniui ul' xi cōnixū.ſȝ cōnixi non eſt
in frequenti uſu.pecto pectis.pexui ul' pexi.pexū
ul' pectum flecto nexui ul' nexi nexum.qđ eciam
facet nectum niſi eſſet dīficia huius ūbi neco cas
necui nectum.plecto plectis plexi plexum antiqui
nūc autȝ plector et amplector dicimus.cōmune
cū ſuis compoſitis Iteȝ frigo frigis facit frixi frix
um ul' frictum.frigeo autē facit frigui.et caret ſu
pino ſm uſum.fluxi autē ut tactum ē fluxū uel
fluctum facit.In gui uero facientia ꝑteritum.que
neutralia ſunt non hñt in uſu ſup.ut egeo egui.ri
geo rigui.Debent autem ſm analogiam in ituȝ
facere.ſicut alia neut' ſecūde coniug'.q̄ mutant eo
in ui diuiſas.ſicut ſuperius dictum eſt.
In queo deſinens vnū inuenit' ſecūde coniug'
in ſi terminans ꝑteritum.ut torqueo torſi.et
ex eo compoſita ut diſtorqueo diſtorſi.contorq̄o
contorſi.extorqueo extorſi.deliqueo autȝ facit de
liqui.Ouid metañ viij.Deliquuit ſtagnū ꝙ ſuo
de nomine fecit.et habet pares ſillabas in pñti et
in preterito ſicut langueo langui.liceo eciam liqui
facit Sup ſm paulo ante expoſitam regulam In
ſum proferūt.torſum diſtorſum contorſum extor
ſum.Inueniunt' tamen in tū et frequentius facit
ergo torqueo torſi torſum et tortū cū ōibȝ ſuis cō
poſitis.ſed frequentius in tum.tortū.diſtortum.
In leo deſinentia ſi añ l aliam conſonantē ha
buerint cōiunctam ei in eadem ſillaba.ut a
pleo ul' oleo compoſita.ꝑ ui ſillabaȝ faciūt ꝑteri
tū ꝑfectū.o mutata in ui.ut impleo impleui.ſup

pleo ſuppleui cuiuſ ſimplex ũbum non legi. ffeo
fleſ fleui. oleo leui. adoleo leui. exoleo leui deleo le
ui. releo releui. quis oleo oleui et olui faciat. Et
ſimiliter redoleo redoleui et redolui. q̄ nō mutant
ſignificacõnem. Varro eciam adoluit protulit in li
iij rethor. Poſtq̄ adoleuerit hec iuuentus. Virg in
xj adoleuerit dixit. Mox matura adoleuerit etas
Paſſiui quoq; participiũ adultus pro adolitus ꝓla
tũ eſt. Obſoleo quoq; obſoleui facit. non eni3 a ſo
leo quod ſm ſaluſtiũ facit p̄teritũ pfectu3 ſolitus
ſum uł ſolui. ſ3 ab obs et oleo. ſicut obſcenus ab
obs et cano uł ceno. Exoleo quoq; exoleui facit
Vñ exoletus ta tũ. Plautus. Domi reliqui exole
tam uirginem .i. grandem que exoleuerat. Aboleo
uero uelut redoleo et aboleui et abolui facit p̄teri
tũ. Vñ et aboletũ et abolitu3 et abolicõ dr. A de
leo autem cuius ſimplex .i. leo in uſu non ē dele
tũ. a delino delitũ naſcitur. Quod et probus et ca
per approbant. uſu quoq; adiuuante.

Supina quoq; ſm ſupradcãm regulam in ui
ſillãm p̄teritum terminantiũ faciũt. mutant
enim ui in tũ. ut compleui completũ. aboleui ab
oletũ. abolui abolitũ. adoleo adoletũ. Vñ et letũ
ipſa reſ que delet uitam. quaſi a leo ſimplici quod
in uſu non ē profertur. Hic attendendũ q̄ ole
o facit oleui. et ſm hoc oletu3 facit. et olui et ſm
h̄ olitum. Et utrq; p̄teritũ et ſupinũ retinet cum
omnibus ſuis compoſitis. ut redoleo redoleui uł
redolui. redoletũ uł redolitũ. abolui uł aboleui. ab
oletũ uł abolitũ. Cum uno tamen ſincopatur. ut
adultũ uł adolitũ. Vñ adultus pticipiũ pro adoli
tus. Quidam tamen dicũt q̄ qñ adoleo ſignificat
creſcere facit adoleui adultũ. qñ ſignificat crema
re adolui adolitũ. ſ3 ut tactu3 ē ps probat q̄ in u
traq; ſignificacõne habet utrq; adultũ et adolitũ
adoleui et adolui. et hoc teneaſ Alia uero omnia
ũba in leo deſinentia. eo in ui diuiſas transferenti
a. faciũt p̄teritu3. ut doleo dolui. calleo callui. pal
leo pallui. excelleo excellui. quod excello inueniř

Alia quoq; ſecunde coniug ũba. quacũq; conſo
nante añ eo poſita. eo in ui diuiſas cõuẽten
tia faciunt p̄teritũ pfectũ. ut habeo habui. rubeo
rubui. arceo arcui. caneo canui. tepeo tepui. pareo
parui. careo carui. cenſeo cenſui. pateo patui. liqo
liquui. ex quo liqueſco inchoatiuũ. Liceo quoq; li
cui facit. Excipiuntur h̄. iubeo iuſſi. ſorbeo uł eciã
ſorbo. ut ꝓbo placet ſorpſi uł ſorbui. Lucanus in
iiij. Abſorpſit penituſ rupes et tecta ferarũ. Cicero
ꝓ murena. Difficultatem exorbuit. Mulceo mul
ſi. et eciam mulgeo facit mulſi ſm modnos. Oli3
tamen mulxi dicebatur. maneo manſi. neo neui.
hereo heſi. luceo luxi. polluceo polluxi. Compoſi
ta predcõrũ eciam excipiunř. preter emmeo et im
mineo. que faciunt in ui diuiſas.

Supina quidem in ui diuiſaſ facientia p̄teritũ
neutra deficiũt in frequenti uſu. ut canui. ſtu
pui. tepui. horrui. patui. egui. deficit eciã metui ti
mui. ſlam a carui uidetur uł cantũ uł caſſu3 poſ
ſe dici. q̄ futuri pticipium cariturus. p̄teriti caſſus
inuenitur. Quedam tamen hñt ſupina ex p̄dictis
neutris in ui diuiſas deſinentibus. ut dixi ſup̄ ubi
determinatũ ē de deſinentibus in deo. Actiua uero
pleraq; aſſumũt ui. uocales in i cõr conuertentia
aſſumũt tũ. ut habeo habui habitũ. imbibeo imbi
bui imbibitũ. p̄beo p̄bui p̄bitum. moneo monui.
monitũ. Pauca autẽ ui in tũ conũtunt. niſi conſo
nantiũ natura prohibeat. ut teneo tenes tenui ten
tũ. doceo doces docui doctum. Cenſeo uo cenſui cē
ſum. q̄ in ſimplici dccõne n ante s t ſiue r ſequi ñ
pñt. In compoſitis autem pñt. ut conſto conſtas
Iuſſi uero et mulſi et manſi et heſi ſ̄ p̄nunciata3
regulam in ſi ꝓferentiũ p̄teritũ. i in um cõuẽten
tia faciũt ſupinũ. iuſſi iuſſum. mulceo mulſi mul
ſum. manſi manſum. heſi heſum. A ſorbui ſorbitũ
A ſorpſi uero ſorptũ debet fieri ſupinũ. ut habui
habitũ. ſcripſi ſcptũ. quoru3 neutru3 adhuc in uſu ñ
inueni .i. nec ſorbitũ nec ſorptũ. Ita dicit ps. Tamẽ
in theologia uſualiter compoſitũ inueniř ſc3 ab
ſortu3. Vnde ꝓpheta. Abſorti ſunt iũcti petre iudi
ces eorũ. A luceo quoq; luctum. et a polluxi pol
luctũ. exigit racõ in xi deſinentis p̄teriti. ſ3 autori
tas deficit. Neui quoq; in ui terminantiu3 ſuat re
gulam in ſupino. cõuẽtens ui in tũ. ut neui netũ
Hic attende q̄ torreo facit torrui toſtum et ecia3
torritu3. Inueniř miſceo miſcui mixtũ. Miſereor
autẽ deponens facit miſertuſ ſum. et miſeret ũbũ
impſonale miſertum ē. Reor ratus ſum.

In principio tercie coniug pmo p̄t queri de
hijs tribus ũbis aio. inquio. meio. cuius
coniug ſint. Ad hoc dico. q̄ aio ē quarte
coniug. q̄ imparatiuuſ terminař in i. Vnde nenius
an nata ſit ſponſa p̄gnans uł ai uł nega. Itẽ ꝓd
ſecundã pſonam pñtiſ indicatiui modi. ut ais. de
ſinit enim in i prod. licet pſius uideatur eã cor
ripere. ut dicit magiſter bene. et ē ſemp in illo i
duplex conſonanſ ſequente uocali. ut aio aiũt. S3
ſequente conſonante uocalis ē. ut ait. Eſt autem
defectiuũ. q̄ non inueniř totum in uſu. Vñ dicit
ps. in x libro ubi agit de p̄teritis quarte coniuga
cõnis. aio cuius declinacõ in frequenti uſu non ē.
quarte coniug eſſe oſtẽditur. ab imparatiuo in i ter
minante. Et notandum eſt in hoc ũbo q̄ pareſ hñt
ſillabaſ treſ pſone. ut aio ais ait. quod in alio hu
ius coniugacõnis ũbo non inuenies. q̄ omnia in
io deſinentia tercie uł quarte coniugacõniſ una ſil
laba minoreſ hñt pma pſona ſecundam uł terciam
ut facio facis. audio audis. Sed in hoc ũbo pme
pſone pnſ pone producitur aio. Secũde uo et ter
cie penł cor. Et ſic quod amiſit pma pſona in ſil
labis recupat in temporibus. et ſola pma perſona i
habet loco conſonantis. Vñ tercia pſona pluralis
aiũt. que ſolet a pma fieri. ſimiliter i conſonantẽ
hñs prod pnł. Inuenimus tamen terciã perſona3
p̄teriti ait. que in uſu non ſunt. Vnd neq; perfecti
neq; pluſq̄ pfecti. neq; futuri ſubiunctiui in hoc
ũbo declinacõ inueniř. Poteſt ergo eciam ait pre
ſenſ ꝓ p̄terito accipi. Inquio ſm uſum defectiũ
eſt. ſ3 tercie coniug. Vñ uerſus. Tercia uult inquit
quarta eq; ſumit ait. Et ſcribitur inquit et ait ꝑ t.
q̄ nullum uerbum deſinit in d. Et dicit pſ in x li
quaſi in principio. In io añte u unũ inuenio inqo
quod pleriq; artiũ ſcriptores in uſu eſſe ñ putant
ſed inuenitur apud autoreſ inquio inquiſ inquit
inquiunt inquiſti inquiat. Ex quo appet ſm ana
logiam futuru3 eiuſ inquiã debere dici. Terenciuſ q̄
imperatiuum eius inque ꝓtulit in phormione. Tu
autẽ antiphonem uideo ab ſeſe amittere inuitum
eam inque. Ergo ſm anologiam tercie declinatio
nis inuenitur eiuſ tota declinacõ fere ũbi. Supinũ
uero ab eo non inueni. nec que ſolent ab eo naſ
ci. Meio autem ē tercie coniug et defectiuũ. Vñ

dicit pe. E añcedente in io vnũ inuenio tercie cõ
iugacõnis meio. in quo ſimiliter J loco conſonan
tis ẽ. ut aio. Et ut dicit hug. Hoc ũbuʒ in p̃terito
pfecto et pluſq̃ pfecto omnino deficit. et eciaʒ p
conſeqñs in hijs que ab iſtis ueniũt. Et deriuat̃
a mingo gis. Et ſcias q᷑ meio habet J conſonãs
p totum. Vñ oportet q᷑ in ſecũda pſona et in q̃
buſdam alijs ſit j conſonans añ uocalem. et defi
cit. ut dicit magiſter bene. In cio añte a breui mu
tant eam in e prod. et abiecta o prod q᷑ j. faciunt
p̃teritũ pfectuʒ. ut facio feci. iacio ieci. Ex hijs cõ
poſita cũ p̃põne. q̃uis in pñti mutant a in j. tamẽ
p̃teriti regulam ſuãt. que ẽ in ſimplicibus. ut effi
cio effeci. proficio profeci. Ideo dixi cum p̃põne cõ
poſita mutare a in j. q᷑ ſi cũ alia pte componan
tur ſuant a. ut calefacio calefeci. tepefacio tepefe
ci. tremefacio tremefeci. ſtupefacio ſtupefeci. Abij
cio quoq̧ abieci facit. conijcio conieci. inijcio inieci
proijcio proieci. Inuenitur tamen ſimplex icio icis
tam pnl' longa q̃ ẽui facit ſupinũ in ctum. ſʒ non
ẽ in uſu ñ pticipiũ p̃teriti temporis in ctus. Alia ue
ro j añ cio hñtia eandem in e conũtunt. et cio in
xi. ut aſpicio aſpexi. conſpicio conſpexi. ex con et
ſpecio cis. quod non ẽ in uſu. illicio illexi. pellicio
pellexi. Inuenit̃ eciam ſm antiquos pellicui. alli
cio allexi. inuenit̃ eciam ſm antiquoſ allicui. exci
pitur tñ elicio cui. et puto ideo. ne ſi elexi dicẽmu
neceſſario pticipium electuſ fieret. et eſſet dubitacõ
ſignificacõnis. Item ſpecio ſpexi. et licio lexi. que
non ſunt in uſu niſi in compoſitione.

Supina ex illiſ quidem que hñt a añ cio ſuut
a pñti io conũſa in tũ. ut facio factum. iacio
iactum. In omni enim ũbo ſiue pnl' ſiue antepnl'
ſit a ſuatur in ſupino. q̃uiſ mutetur in p̃terito p
fecto. ut facio feci factũ. capio cepi captuʒ. cado ce
cidi caſum. Ex hijs compoſita. q̃ in pñti mutant
a in j. ut facio inficio. capio incipio. in ſup a in e
ũtunt. ut factuʒ infectuʒ. captũ inceptũ. Illa uero
que componũtur a ũbis in go deſinentibus. quãũ
uis mutant a in j in pñti. tamẽ in ſupino immu
tabilem ſuant eam. ut ago exigo exactuʒ. frãgo
infringo infractum. tango contingo contactuʒ. pan
go impingo impactũ. Que uero in xi terminãt p̃
teritũ. xi in ctum conũtunt et faciunt ſup. ut ſup
dictum ẽ. ut aſpicio aſpexi aſpectũ. illicio illexi il
lectum. Elicio uero elicui elicitum faciat.

In dio deſinenſ vnum inuenio. fodio fodi. et
ex eo compoſita. pfodio pfodi. effodio effo
di. quod pnl' p̃teriti prod. neceſſario ſm p̃dictam
regulam quam oñdimus. q᷑ ſi minuantur pñtis
ſillabe in p̃terito ꝓducitur pnl'. niſi p ſincopam.
ul' p apocopam pferant̃. ut cio cij. repio repperi
p repui. Et faciunt p̃dcã in dio deſinentia p̃teritũ
ſubtracta o a p̃ma pſona pñtis. ut fodio fodi.

Supinum facit gemmata s. ut fodio foſſum
Omnia enim ũba q̃ in di faciũt p̃teritũ pfectũ
in ſum faciũt ſup. ut p̃ndi p̃nſum. tetendi tenſum
ſedi ſeſſum. Excepto dedi. q᷑ prime eſt coniugacõ
nis. que p̃ma coniug̃ nunq̃ in ſum facit ſup. Et
ex eo compoſitiſ que in terciam tranſeunt coniug̃
et a pnl' ſimplicis ſupini in J conũtũt. ut do dedi
datũ. pdo pdidi pditũ. uendo uendidi uenditũ. cre
do credidi creditũ. condo condidi. odi autem defec
tiuũ quondam faciebat oſum. a quo dñdit hic o
ſor oſoris. et exoſus et poſus. Odio uero ẽ quar
te coniug. et facit odiui. Propheta. Cũ hijs q̃ ode

runt pacem eram pacificus. Odiui eccleſiaʒ malig
nantiũ.

In dior quoq̧ deſinentia in ſum fa
ciunt ſup. ingredior ingreſſum. ordior orſuʒ
Inde orſus. quamuis ſit quarte coniugationis

In gio ſimiliter prod pnl' et ablata o extma
faciũt p̃teritũ pfectuʒ. ut fugio fugi. refugio
refugi. Sup o in tũ. ut fugio fugitũ. cõfugio con
fugitum penultima correpta.

In pio ca añcedente mutata a in e productaʒ
et abiecta o. ꝓducta q᷑ J faciũt p̃teritũ pfec
tũ. ut capio cepi. ab eo compoſita in pñti quidem
mutant a cor ſimplicis in J ẽuem. p̃teritũ uo in
tegʒ manet. ut incipio incepi. ſuſcipio ſuſcepi. ſu
p̃ tã eiuſ q̃ omniũ in pi ul' pſi ul' mi terminatũ
p̃teritũ pfectum terminat̃ p ptũ. ut cepi captum
incepi inceptũ. coepi coeptũ. Olim eniʒ cepio fuit
in uſu. a quo nichilominus cepio ceptus defectũ.
Item rupi ruptũ. ſcalpſi ſcalptuʒ. compſi comptũ
ꝓmpſi ꝓmptum. dempſi demptum. emi emptum
rapui quoq̧ raptũ facit. Similiter et ex eo cõpo
ſita corripui correptũ. ſurripui ſurreptũ. arripui ar
reptũ. Cu uero añ pio hñtia o in ui conũtũt et
prod pnl' in p̃terito. ut cupio cupiui uel cupij. Et
ex eo compoſita. ut concupio concupiui ul' concu
pij. Vetuſtiſſimi autem eciaʒ ſm quartaʒ coniug̃
ſolebant ꝓferre hoc ũbum. Lucrecius. Effringere
ut arta nature prius terrarum clauſtra cupiret.
In ui diuiſas faciens preteritum vnum inuenio.
ſup̃dcẽ terminacõnis. rapio rapui. et ex eo cõpoſi
ta eripio eripui. ſurripio ſurripui. nam ſurpui per
ſincopam ri ꝓtulerunt quidam poetaꝫ. Vñ orac̃
in iiij carminũ. Que me ſurpuerat. Sapio tam ſa
piui ul' pij q̃ pui ꝓtuliſſe autores inueniũtur. ſu
p̃ a cupiui et ſapiui ſm ſup̃dcãʒ analogiã mutata
ui in tũ ꝓfertur. ut cupitũ et ſapitũ penl' ꝓducta
ad modũ quarte. facit eciam ſapitum pnl' cor. in
quantum deſcendit ab hoc p̃terito ſapui.

In rio vnum inuenitur pario pepi. Vetuſtiſſi
mi tamen et ſ quartam coniug̃ hec ꝓtuliſſe
inueniũtur. Ennius. Qua pire ſolet genus hoc pẽ
nis decoratum. Sed terencius in phormione. Neq̧
pere iã diu h p etatem pt. Iſa lxvj. Qui alioſ pa
rere facio. Supinũ ptum debet eſſe. Vñ et ptuſ et
pturio meditatiuũ. Sed uide q᷑ antiqui dicebant
pitũ. Vñ pariturus a vm. Stacius in xij thebaid
Atq̧ hoſti ueniat paritura marito. Cũ ſuis autem
compoſitis redit ad quartam. et facit p̃terituʒ in
ui diuiſas. apio aperui aptũ. Et ſcribitur p vnum
p. ſubtrahitur eniʒ d ſicut b de opio. p̃ter reperio
repperi. compio comperi. et cũ omnibʒ habʒ r añ
tũ in ſupino. ut apio aptum comperio comptũ.

In rior deſinentia deponentia orior et morior
tam ſm terciam q̃ ſm quartam coniug̃ decli
nauerũt autores. Orior oreris uel oriris. morior
moreris ul' moriris. Lucanus in iiij. Nõ gratiſ mo
ritur iugulo qui ꝓuocat hoſtem. Luc in iij. Conc̃
bare animã potis ẽ quicũq̧ adoritur. Horʒ ſupi
na ortũ et mortũ. q̃uis orituris non orturus in
ueniatur pticipiũ futuri. ſʒ p̃teriti ortus nõ oritus
d. Orac epiſtãʒ li ij. Nil orituꝫ alias nil ortũ tale
fatentes. A morior quoq̧ notandũ q᷑ cũ moritu
rus ſm analogiam faciat futuꝫ. pticipiũ mortu
us facit p̃teritũ. gemmata u. quod in nullo alio p
ticipio inuenies. p mortus ul' moritus. quod pro
porcõ magis exigebat. Hic attende q᷑ orior o
riris nũc ẽ quarte coniug̃. Sed adhuc tenet de ter

cia oritur pnl' cor. Eccleſiaſtes pmo. Oritur ſol et
occidit. Et pncipiū pteriti temporis ortus ſum. et
ſupinuȝ ortū. quod inuenit' eciam oritū. Jn̄ oritu
rus. Morior autem olim fuit quarte et eciā tercie
ſ; nunc tantū tercie apud modnos. facit tamen ir
regulariter mortuus. ſed ſup moritū Jnde moritu
rus. Potior autē facit potitus. quod olim fuit ter
I ſi tio deſinens p ſi facit pteritū. Cie coniug
geminata s. quatio quaſſi. quod teſte carſio
in uſu non ē. pcutio pcuſſi. incutio incuſſi.
Supinū ſm regulam in ſi terminantiū pteritus
perfectū in ſum exit. ſi mutata in ſum quaſſum.
Vn̄ frequentatiuuȝ quaſſo quaſſas. Similit' pcuſ
ſum incuſſum. Nam uſſi uſtum et torſi torſuȝ uel
tortū. et eciam geſſi geſtum excipiunt'. Et que qr
te coniug in ſi terminant pteritū pfectuȝ. ut farcio
farſi fartū. haurio hauſi hauſtū. ſartio ſarſi ſartū.
P uero ante ſi poſita ſicut ſup dictū eſt. p ptū fa
cit ſup. demo dempſi demptum. promo prompſi
promptum. nubo nubis nupſi nuptum.
I ſi tior deponens tam tercie ꝙ quarte coniug
vnū inuenit' potior potiris. Virg in iii eneí
d. Fas omne abrumpit polidor obtruncat et auro
impotitur. ſm terciam coniug corripuit pnl'. Luc
ius uero in v. Deficit alma ceres nec plebes pane
potitur. ſm quartam coniug prod protulit penul'
Infinitū tamen ſm quartam ſemp inuenit'. Supi
nū in itū deſinit pnl' prod. potitū. Nunc autē tan
tum eſt quarte coniugacionis
I ſi uo diuiſas quacūq; ante conſonante deſi
nentia. mutant o in i. ut acuo acui. imbuo i
bui. ſpuo ſpui. metuo metui. arguo argui. Excipi
unt' ſtruo ſtruxi. fluo fluxi. pluo pluui. ſ; per ſin
copam ſm uſum pfert' plui Vnguo autē coquo
linquo non uident' in uo diuiſas terminare. in q
bus v vim lr̄e amittit. Vn̄ in guo quidem ſillām
terminantia. huiuſcemodi ſeruant regulam in go
terminatorū. ſicut et que in quo finiuntur rōnem
ſequūtur in co deſinentiuȝ. Dicimus ergo vnguo
xi linguo xi. pingo pinxi. et linquo liqui. et uico
uici. Jungo quoq; iūxi. Vnde et in x. ſicut a duxi
dux. Extinguo eciam extinxi. cuius ſimplex ſtin
S Vpina in uo diuiſaſ ter guo raro ē in uſu
minantiū. i pteriti in tū conūtunt. et produ
cūt u pnl'. acui acutū. imbui imbutū. ānui ānutū.
argui argutum. vn̄ et pncipiū argutus. et futurū
argutuzus. et deriuatiuuȝ ex h̄ ūbo argutor taris'
Jnuenit' tamen in uſu eciam arguiturus pro argu
turus. Excipit' rutū ul' ruitū. quod u cor. ul' qd i
ſeruauit. Nam ſm futuri pncipiū .i. ruiturus debet
ruitū eſſe. ſm pteritū uero debet rutū dici penul'
cor. A ſpuo et metuo et pluo ſm analogiam ſpu
tū et metutū ul' metuitū. et plutū a pluui uelut
adiutū ab adiuui. debent facere ſ; in uſu ea nō in
ueni. Alia uo ſupradcē terminacōnis uerba extre
mā ſillām pteriti in ctum conūtunt. ut ſtruo ſtru
xi ſtructuȝ. vnxi vnctuȝ. liqui lictū. Excipit' fluxū
qd ſeruauit x in ſup. ita dic ps. h̄ attende ꝙ ſm mo
dnos deſinentia in uo diuiſas faciūt ſupinū. i mu
tata in tū. ut acui acutū. pter ruo rui ruitū. ſ; in
compōne amittit i ſupino. ut obrutū erutū diru
tū. pnl' cor. Struo autē ſtruxi ſtructū. fluxi fluxū
ul' ſm antiquos fluitū. vn̄ fluito tas. et fluctus ip
ſe motus aquarū. plui plutū complui utū. Vn̄ ps
terre compluta ē fruor autē facit fructuſ ſiue fru
itus. metuo caret ſup ſm uſum. ſpuo autem ſpui

facit ſputū. et nuo nui nutū. ut uult huguicio.
I ſi quor deponentia mutant eam in c. et aſſu
mentia tum faciunt ſupinum. loquor locutū
ſequor ſecutum.
I n uo u loco conſonantis poſita in l quidem
deſinente pnl'. o extremaȝ in i conūtūt et fa
ciūt pteritū. ut ſoluo ſolui. caluo calui. Vn̄ ſaluſ
tius in ii hiſtoriarū. infinitū paſſiuuȝ protulit cal
ui pro decipi. Vocali uero natura longa ante. uo
in xi conūtitur in pterito. ut viuo uixi. Sup i in
tū conūtentia faciunt u neceſſario in uocalem re
deunte. ut ſolui ſolutū. uolui uolutū. ſ; debet eciā
calui calutuȝ facere. quod tamen in uſu non inue
ni. et puto calumniam ex h̄ eſſe deriuatiuū. Vixi
autē in xi terminantiuȝ regulam ſeruat in ſup. mu
tat enim xi in ctum. uixi uictum.
I ſi bo deſinentia uerba. uocali longa ante. bo
in pſi conūtentia faciūt pteritum. ſcribo ſcrip
ſi. nubo nupſi. Nunq enim p ante s in pncipio ſilla
be pt inueniri. ut pſeudulus. ipſe. alia uero o in i
mutant in pterito. ut bibo bibi. Ouid in vii me
tamorph. verba ꝙ ebiberant audi lactantia nari
Lambo quoq; lambi facit. Lucilius in xxiii. Jocun
danſ ꝙ puer qui lambeiat ore placentas. Jnueni
tur autē in libro iudicū c vii. Lambuerūt. qd auc
toritati aſcribimus. ul' potius credo ꝙ lrā ſit ſcripto
rum uicio corrupta. et uera ſit litera lamberint. ſi
militer ſcabo facit ſcabi. Lucilius in nono. Scabe
rat ut pomis contritis arbore coſtis. Excipit' cū
bo cū ſuis compoſitis. ꝙ ſimplex non ē in uſu. ſi
ue pme ſiue tercie coniug. ut incūbo incūbis. qd
eciam incubo incubaſ profertur. quod incubui fa
cit pteritum. accumbo cumbis. ul' accubo baſ accu
bui. Et nūc quidem ſimplex eorū .i. cubo baſ pme
ē coniug. Vetuſtiſſimi tamē et hec et omnia que
in ui diuiſas faciunt pteritū pfectū. in pma coniu
gacōne eciam ſm terciam ſolebant declinare.
S Vpina uero in pſi quidem terminantiū pteri
tū. pſi in ptū conūtūt. ut ſcripſi ſcriptū. nup
pſi nuptū. In bi uero aſſumūt tū. ut bibitū. lambi
tū. Et notandum ꝙ cū omnia in ſi terminantia
pteritū ſicut ſup oſtdimus in ſum terminent ſup
exceptis quarte coniug ūbis. hec quoq; que p ul'
m ante s habuerint. ſi in tū conūtūt. ut nupſi nup
tū. ſcalpſi ſcalptū. dempſi demptuȝ. ſumpſi ſump
tū. in quibus eciam p euphonie cauſa interponi
tur. quod eciaȝ in pterito quibuſdaȝ placuit aſcri
bere. Hic attende ꝙ cūbo bis cū ſuis compoſi
tis. ꝙ ſimplex non ē in uſu faciat in ui diuiſas. et
in ſup habet i huem ante tū. ut diſcumbo diſcu
bui diſcubuiſti diſcubitū. remota u et addita tum
Jnuenitur eciam increbuit defectiuū. quod nō ha
bet pñs. ꝙ non repitur increbo bis. increbeo bes
ſ; quidā dicūt ꝙ ſumit' p hoc pterito increpui
I ſi bor deſinentia mutant bor in pſuȝ et faci
unt ſupinū. ut labor lapſum. Nulla autē alia
cauſa ē mutante b in p aut s uel t. in pncipio ſil
labe poſite. niſi euphonie cauſa. quare mutatur b
in p. ut ſcribo ſcripſi.
I ſi co n ante. abiecta n et o in i conuerſa faci
unt pteritū. penl' quoq; prod. ut vinco uici.
cōuinco cōuici. Et quia q ē idem elementū quod
c. ideo linquo facit liqui. ſicut vinco uici. abiecta n
ut ſupra dictum ē in uo diuiſas. V enim non im
pedit. quia pdit vim litere.
I n ſco deſinentia mutant ſco in ui. niſi ſint in

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

inchoatiua. Hec enim carent p̄terito pfecto. quieſ
co quieui. creſco c̄ui. paſco paui. cerno et' fac' c̄ui
aſciſco aſciui. aſſueſco aſſueui. conſueſco conſueui
uł conſuetus ſum. Caſius tamen eciam conſueo
ponit. Excipitur conq̄niſco conquexi quod in xi
deſinit. Eſt autē conq̄niſco caput inclinare. Excipi
untur p̄terea eiuſdem terminacōnis compeſco cō
peſcui. diſpeſco diſpeſcui. quod ponit apuleius in
dyalogo. Cū et habitacula ſumma ab infimis tan
ta intercapedine faſtigij diſpeſcant. p diſtant. ex
cipiunt' p̄terea diſco didici poſco popoſci. et ex
eis compoſita. que ſimiliter faciūt p̄teritū. dediſco
dedidici. depoſco depopoſci. Et notandū q ab in
choatiuo ſciſco compoſita p̄mitiui .i. ſcio hūerūt
p̄teritū. ſm uero rcām pporcōnem debent eorū q̄
pfecta aſcio et deſcio eſſe. ¶ Hic attende q gliſ
co non ē inchoatiuū. et deberet facere gliſco gliui
glitū. ſꝫ non inuenitur p̄teritum nec ſupinū in fre
quenti uſu. Omnia tamen que p̄teritū pfectum in
ui terminant adiectam frequenter inuenimus p
ſecūdas et tercias pſonas ſincopam pnł pati ſilla
be. cuꝫ ab u loco conſonantis incipit. ut amaui a
mauiſti uł amaſti. amauimus amauiſtis amaue
runt uł amarunt. Neo neui neuiſti uł neſti. neuit
neuimus neuiſtis uel neſtis neuerūt uł nerūt. Jō
autē addidimus uł in ui adiectā. q ſi in pōne ſit
u conſonans ſincopam pati non p̄t. ut laui lauiſti
non poſſumus dicere laſti. nec pro lauiſtis laſtis
nec pro lauerunt larunt. Similiter faueo faueo fa
uiſti. nemo dicat faſti. nec pro fouiſti foſti. nec p
ſoluiſti ſolſti. Sed inuenio oracū autoritate fecis
ſe in quibuſdam conſciſionem. q̄uis poſicō uerbi
habeat u conſonantē. moueo moui mouiſti. ex q̄
ſummoſſes poſuit oracius pro ſummouiſſes in ij
ſmonū. Hunc hominem uelles ſi tradē diſperaꝫ
ui ſummoſſes omnes. Item cōmorit p cōmoue
rit idem orac' ponit in ij ſmonuꝫ. At ille qui me
commorit melius non tangere clamo.

In eo uero deſinencia uocali natura longa añ
te in xi ſillaba faciunt p̄teritū. ut duco duxi
dico dixi. ¶ R añte eo vnuꝫ inueni peo. quod et
pepci et parſi facit p̄teritū. Jco p̄terea penł breui
profertur in p̄nti. teſte capro. ſꝫ prod' eam in p̄te
rito pfecto. et mutat o finalem in i. ico ici. vnde
ictus. Lucrecius tamen eciam in p̄nti prod' pnł. ex
ui corpus pcellit et icit. Hoc tamen ūbum nō eſt
in uſu. ut dixi ſup̄ in icio. quia dr̄ icio uł ico. Hic
attende. q coquo quis q̄uis habeat pnł breuē et
ſcribatur p q non p c. tamen uidetur deſinē in co
quantū ad ſonuꝫ. q u amittit vim lr̄ē facit p̄teri
tum. quo mutato in xi. ut coquo coxi.

Supina in o quidem terminantiū p̄teritum i
in tū conūtunt. ut uici uictum. conuici ctum
Eandem ſeruat regulam et' liq ctū. et ex eo com
poſita ſimiliter. quod nō ē in uſu in ſimplicitate
ad diſtīam huius ūbi lingo lingis. quod facit lic
tū. ſꝫ cū compoſitis bene ē in uſu. ut reliqui relic
tū. dereliqui derelictū. nec mirū. cū poſt q u poſita
vim lr̄ē amittat. in ci deſinentium regulam ſequi
Que uo in ui ſillabam proferūt p̄teritū pfectum
mutant eam in tū. Jta q nichil aliud additur uł
mutat'. et faciunt ſup. ut requieui requietū. vnde
pticipiū futuri fit requieturus. ſueſco ſueui ſuetū
quod eciam habꝫ ſupplecōnem ſuetus ſum. creſco
creui cretū. aſciſco aſciui aſcitū. deſciſco deſciui de
ſcitū. noſco noui notū. Similiter ex eo compoſita

ignoſco ignoui ignotū. Vnde et pticipium futuri
ignoturus ē. Quidam tamen contra regulā a p̄nſ
tempe hoc deriuatū protulerunt. ignoſco. ignoſci
tuꝫ. ¶ Notandū tamen q cognoſco cognoui cog
nitū. et agnoſco agnoui agnitū. in freq̄ntiori uſu
faciūt ſup. pro o pnł prod'. quā uetuſtiſſimi ſerua
bant analogiam ſeq̄ntes. ſcꝫ i cor' hn̄tia. vn̄ iuue
nalis in p̄mo. Agnitus accipies iubet a p̄cone uo
cari. Saluſtius tamen ſm analogiam in ij hiſtor'
Neq inermes ex p̄lio uiros quemq̄ agnoturum
Pacuui' ſm utruq protulit. in turba oreſti cognita
agnota ē ſoror. Paſco paui ſuauit in ſupino s ſo
luꝫ paſtum. compeſco compeſcui. diſpeſco diſpeſ
cui. et poſco popoſci. et diſco didici. a p̄ſtino tem
pe faciunt ſup. mutacōne o in i cor' et addicōne
tū. poſco poſcitū. compeſco compeſcitū. diſco diſ
citū. licet in frequenti uſu non ſint dicta ſupina

In xi finientia p̄teritū pfectum faciūt ſupinuꝫ
ſm predcām regulam. dixi dictum. duxi duc
tū. pepci uero uł pſi pſum facit ſupinū ſm regulā
in ſi terminantiū. vn̄ pſiturus pticipiū futuri. ſeneſ
co inchoatiuū eſt. Nam poſitiuū eius ſeneo inue
nitur in uſu. a ſeneo ergo nō a ſeneſco fit p̄teritū
ſenui. Saluſtius in primo hiſtor'. Niſi cū ira belli
deſenuiſſet. Idem eciam pticipiū p̄teriti tempis ex
eo protulit. q̄uis ſit neutrale in iiij. Omnes quibꝫ
etas ſenecto corpe animus militaris erat. ¶ De ſu
pinis ūboꝝ in ſcor deſinentium ita teneas. Depo
nentia in ſcor deſinentia in antepnł quidē ſillaba
a uel i uł e correptas naturaliter faciunt ſup in
ctum. et p̄teritū ſiue pticipiuꝫ in ctus. ut paciſcor
pactū pactus. depaciſcor depactū. proficiſcor pfec
tuꝫ. Expgiſcor quia a pgo eſt experrectum facit
quod ſcꝫ componit' ex per et rego quod facit rec
tū. q̄uis uetuſtiſſimi eciam expergitus dicebant
Nanciſcor eciam nactū facit abſq n. ſicut et pan
gor pactū. fingor fictum et tangor tactum. Scien
dū tamen q ſunt ūba que ſeruant n in pticipijs
p̄teriti ſiue ſupinis. ut iūgor iunctus. pungor pūc
tus. vincor vinctus. fungor functus. emungor e
munctus. extingor extinctus. plangor planctus. a
gor anctus. tingor tinctus. Que autē corripit' añpe
nł paciſcor et naneiſcor et phiſcor et expgiſcor.
ex compoſitis ſiue p̄mitiuis eoꝝ p̄t dinoſci. paciſ
cor. depeciſcor profiſcor a facio. expergiſcor a p
go gis. Naneiſcor uero a nancō ē. quod in uſu fu
it uetuſtiſſimis. Excipitur defeciſcor defeſſum fa
ciens ſupinū. et pticipiū p̄teriti defeſſus. nā ab eo
quod ē deficō defectus fit pticipiuꝫ p̄teriti tempis
Excipiunt' eciam duo compoſita que q̄uis in an
tepenuł i habeant cor'. In tū tamen non in ctū
faciunt ſupinū. cōmiſcor commentū. adipiſcor.
adeptū. Nam a reminiſcor ſup uel pticipiū p̄teriti
uł futuri uł participij in uſu ñ inueni. q̄uis ratio
quoq rementū quō cōmentū exigat dici. Alia uo
a p̄dictis in ſcor deſinentia abſq ci. in tū faciunt
ſup. ut naſcor natū. ulciſcor ultū. naſcor natū. ob
liuiſcor oblitū. ueſcor ueſceris non habet ſupinuꝫ
nec per conſequens participium preteriti.

In do deſinentia ſi pnł naturaliter longam ha
buerint. do in ſi conūtentia faciunt p̄teritum
pfectum. ut ludo luſi. rado raſi. ledo leſi. rodo roſi
uado uaſi. euado euaſi. illido illiſi. claudo uel cludo
clauſi uł cluſi. Jnuenit' eciam claudeo. ſꝫ et claudo
pro claudico inuenit'. cedo ceſſi geminat s in p̄te
rito. Excipitur cedo cecidi. Luc' in iij. donec metu

erunt caſtra cecidit. Pedo pepedi. Oraƭ in ſecundo
ſermonū. Nam diſploſa ſonat quantū ueſica pepe
dit. Ab eo quod ē ſido p̄teritū non inueni. Virgi
lius in v eneyd̄ compoſitū protulit. ſubſidūt vnd̄
tumidū qꝫ ſub axe tonanti. accipit tamen p̄teritū
mutuo a ſedeo ſedes et facit ſedi. Cudo facit cudi.
Et uidetur uirḡ ſic ꝓtuliſſe in p̄mo en̄. Ac p̄mū
ſilicis ſcintillā excudit achates ſuſcepitqꝫ ignem
folliis. Excudit enim tam p̄ſns q̄ p̄teritū poteſt
intelligi. Sed quia ſuſcepit ſubiūxit melius p̄teri
tū intelligitur. Id qꝫ eciā ſeruius in cōmentario en̄
comprobat hijs ūbis. Excudit aut feriendo eiecit
qꝫ cudere ē ferire. Vnd̄ et incus d̄r qꝫ illic aliquid
cudamus .i. feriamus. Inuenitur eciam cuſi apud
antiquos. Sciendū autē qꝫ eius frequentatiuū cu
ſo ſas ē. ex quo compoſitū incuſo et recuſo cuſas
et excuſo ſas. accuſo ſas. ſtrido autē facit ſtridi. A
do quoqꝫ quod ſimplex p̄me ē coniuḡ. Compoſi
ta cū p̄pōne tercie ſunt. et p̄mitiui ſeruant p̄teritū ꝑ
fectum duplicantia di. q̄uis penl̄ in illo e habet.
ut do dedi. reddo reddidi prodo prodidi. ꝑdo perdi
di. Credo quoqꝫ ab eo componiť quaſi cretum do
et uendo uenūdo et condo compoſitum a do. et ex
eo abſcondo. Itaqꝫ omnia idem p̄teritū ꝑfectū ſer
uant. credidi. uendidi. condidi. abſcondidi. plāutus
in carbonaria. ſcḋm ipſā aram aurū abſcondidi. fa
cit eciam abſcondo abſcondi. A uero an̄ do h̄nti
a. o in i mutant. in p̄terito ꝑfcō. et ſi an̄ n uł i
habuerint amittit n. ut findo fidi. ſcindo ſcidi. ue
tuſtiſſimi tamen eciam ſciddi proferebant. quod
ſolum quoqꝫ in uſu eſſe putat aſinomus in arte.
quam ad conſtantinū imparatorem ſcripſit. ſꝫ errat
Nam luč in iij ſcidit ponit. Qua mare tellurē ſub
iectis aut obuit vndis. Aut ſcidit aut medias fecit
ſibi litora terras. Stacius in viij thebaidos. Oraqꝫ
pectora qꝫ et uiridem ſcidit horida ueſtē. Sed afra
nius more antiquo dixit. In homine ſatis fortiter
paulo noſtras ſcicidiſtis colus. nemus in teſticula
ria ymo q̄s ſcicidimus conſcindā atqꝫ abijciā. Et
uidenť hij rōnabilius protuliſſe. ne minoꝝ ſit tē
poꝝ p̄teritū q̄ p̄ſns. quia rariſſime inuenitur. fin
do quoqꝫ fidi facit. licet quidam fiſi putauerūt. ſꝫ
uirḡ in viij. Et media aduerſi liquefacto tēpa plū
bo. diffidit ac multa porrectū extendit harena.
Cetera uero ſeruant n. ut pando pandi. defendo di
ſcando ſcandi. accendo accendi. Excipiuntur dupli
cantia principalem ſillabam. que non ſolū o in i
conūtunt ſꝫ ſillabam aſſumūt pendo pependi. tē
do tetendi. tundo tutudi. penl̄ a pleriſqꝫ coꝛ. A qui
buſdam autē eciam prod̄ ꝓpter ſupradcām ratio
nem .i. ne vincatur in compoſitis ab eo tempib̄ꝫ
ſillabaꝝ a p̄ſnti p̄teritū. ſꝫ ſcḋm modnos tutudi coꝛ
penl̄ in ſimplicitate et compōne. ut contudi. ꝑtudi
Cado quoqꝫ cecidi facit. ne ſi cadi dicamus nomen
eſſe putetur. Compoſita tamen non duplicant penl̄
ſillabā. ut extendo extendi. p̄ter quedam de qui
bus ſup̄ dixi. ubi egi de generalibus formis p̄teriti
ꝑfecti. Excipitur eť diuido diuiſi facit p̄teritū rudo
rudis coꝛ p̄mam. facit tamen rudi. o in i mutata
frendo dis caret p̄terito et ſupino. Quidā tamen

Supina illa quidem que a do · dicūt frendui
cōponūtur mutant o in i coꝛ et aſſumūt tū
ut reddo redditū. credo creditū. ꝑdo ꝑditum. abſcō
do tamen facit abſconditū et abſconſum. Alia uo
omnia do in ſum conūtunt. ut ludo luſū. rado ra
ſum. cedo ceſum. defendo defenſum. tundo tunſum
cudo ſimiliť cuſum. cado quoqꝫ caſum facit. ca ta
men penl̄ prod̄ In omni enim ſupino ſiue partici
pio p̄teriti prod̄ a penl̄. exceptis datū et ſtatum
et ſatū et ratum. tendo autē facit tenſū. quod tn̄
facit tentū. et utrūqꝫ retinet in ſuis compoſitis. ut
extenſum et extentū. Vn̄ oſtendo ab eo compoſi
tū facit oſtēſum et oſtentū. Oſtentū quoqꝫ quādo
monſtrū ſignat nomen ē ꝑncipiale. quō factū dic
tū et uiſum. ab oſtendo futura dictū. Excipiunť
quedam ſcꝫ ſtrido. et inueniť ſtrido et ſtrideo tam
tercie q̄ ſecūde coniuḡ. Oraƭ. Stridere ſecreta diui
ſos aure ſuſurros. coꝛ penl̄ protulit. Stacius uero
eadem prod̄ protulit in viij. Nil ſtridere domi. pre
tentū eius ꝑfectū debet ſcḋm analogiam in do uł
in deo deſinentiū. et penl̄ ſiue antepenl̄ naturaliter
longam h̄ntium in ſi terminari. ut rado raſi rideo
riſi. Sed puto euphonie cauſa. non ē in uſu ſtriſi
ſꝫ ſtridi. et caret ſupino. ſido ſidis eciam caret p̄teri
to et ſupino. p̄teritū enim non ē in uſu. dubitacō
nis uł alternitatis cauſa debuit ſiſi eſſe. Sꝫ utimur
p̄terito ſedeo ūbi .i. ſedi pro eius p̄terito. vnd̄ ſido
ſidis ſedi dicimus. Item utimur ſupino ſedeo ūbi
ſcꝫ ſeſſum pro eius ſupino. et dicimus ſido ſedi ſeſ
ſum. ſcḋm modnos. pedo eciam pedis pepedi caꝝ
ſupino ſcḋm uſum. et prod̄ p̄mam p̄ſntis pedo et pe
nultimā p̄teriti. Vn̄ quidam. Heres poſt mortē
pedet amore ſuo. Illud enim ſciendū qꝫ n ante do
h̄ntia. que amittunt n in p̄terito amittunt eand̄
in ſupino. et geminant s ſi ſit penl̄ breuis in p̄teri
to. ut findo fidi fiſſum. ſcindo ſcidi ſciſſum. Si uo
producatur vnam s habet. ut fundo fudi fuſum.
Compoſita uero terminacōnes ſimpliciū ſequunť
Cedo eciam ceſſum. et pando pandi paſſū facūt.
q̄uis eciam a patior et a pateo paſſum dicimus.
Vn̄ expando expandis expandi expaſſum. Vnde
ūgilius in iij. Aut pater anchiſes paſſis de litore
palmis. In theologia in frequenti uſu ē expāſus
ꝑ n. Vn̄ expanſis manibus in cruce. ſꝫ uicio ſcrip
toꝝ hoc corruptū puto. De hoc eciam uerbo edo
ſcias qꝫ ſicut uult p̄s. Vnū anormalū inuenitur
edo es eſt. Vetuſtiſſimi tamen eciam edo dis dit
dicebant coꝛ ſillaba p̄ma. Supinū eius tam eſum
q̄ eſtum uſus exigit dici. Virḡ in viij. Et poſtib̄ꝫ
heſit adeſis. Cicero pro cluentio. Celerius potius co
meſtū q̄ epotum inuenias. et hoc eciā patet qꝫ
a comedo quod eſt compoſitum a con et edo Et
mutatur n in m et tranſit ad ſecundā ſillabā co
meſū et comeſtū inueniť. Hic attende qꝫ a come
do comeſum fit comeſo ſas. et in̄ comeſacō ꝑ vni
cū m et vnū s. Edo autē anormalū facit eſum uel
eſtum. ſicut edo edis in eodem ſenſu. et tūc facit in
finitiuus edo es eſt eſſe. Nam edere uenit ab h̄ uer
bo edo edis .i. comedo. qꝫ ſepe inuenitur regulare
tercie cōiuḡ. tamen edo .i. manifeſto facit edidi. et
tūc componiť a do das. Item ea que componunť
a cado non h̄nt ſupinū. p̄ter occido occaſū. Item
pindo pinſi pinſum facit. Item rudo rudis rudi nō
habꝫ ſupinū. et ē rudere ꝓpriū aſinoꝝ. cuius prima
corripitur. ut dicam in ſuo loco. q̄uis a perſio ꝓ
ducať. cauſa metrice neceſſitatis. Clamat ut acha
dis pecuaria rudere credas.

Ngo an̄te r ſi non ſint a regendo ſiue rego
compoſita go in ſi conūtentia faciūt p̄teritū
ꝑfectū. ut mergo merſi. ſpargo ſparſi. trago terſi.
Dicitur eciam tergeo terges. uergeo uerſi. quod in
raro uſu ē. Alia uero in xi conūtunt go p̄ſntis. et

faciunt p̄teritū.ut rego rexi.tingo tinxi.ango an
xi.Cingo cinxi.pingo pinxi.A regendo compoſi
ta q̄uis in p̄nti ſincopam penl' patiant̄.tamen in
p̄terito ꝑfecto cauſa euphonie eam ſeruant.ut per
go perexi.ſurgo ſurrexi.porrigo porrexi.Nam por
rigo et corrigo et arrigo.o in I conuenientia aptiſſi
me ſeruant ſm ꝓporcōnem ſimplicis declinacōnem
Excipiunt̄ ſex.frango.ago.lego.pango.tango.pū
go.de quibus dicimus ꝙ frango cū omnibꝫ ſuis
compoſitis facit fregi.ut confringo confregi.ꝑfrī
go ꝑfregi.Ago eciam facit egi cū ſuiſ compoſitis
ut exigo exegi.ſubigo ſubegi.prodigo ꝓdegi.co
go coegi.ambigo ambegi.tamē antiqui dicebant
ambigui.Dego facit degi.Et ſic compoſita de frā
go et ago ſequūtur ſimpliciuꝫ declinacōnem.et ſic
ſeruant ſimpliciū declinacōm p̄teriti.Lego eciam in
compōne in gi facit ſeruans ſimplicis p̄teritum.ut
colligo collegi.relego relegi.quod dr̄ītie cauſa nō
mutat le in li.q̄uis eciam pago a immutabilem
ſeruauit.et dego ꝑ ſincopam a euphonie cauſa pro
tulit.Excipiunt̄ a lego tria compoſita mutantia
ſimplicis ſignificacōnem.que nō faciunt in gi.ſꝫ
in xi.et ſic non retinent ſimplicis p̄teritū.ſcilicet
negligo neglexi.intelligo intellexi.Quod antiqui
intelego intelexi proferebant.diligo dilexi.Vn̄
uerſus.Si lego non mutat niſi di nec iūxeris inter
Pango autem quod antiqui dicebant pago ꝓ pa
ciſcor.in tribus ſignificacōnibus habet tria p̄teri
ta Nam pango.i.cano facit panxi Et tunc caret
ſupinis Pango.i.facō pactū facit pepegi Et pan
go.i.iūgo facit pegi.Vn̄ compingo compegi.et
impingo impegi.Vn̄ uerſus.Panxi dic cecini.cō
iūgo dat bene pegi.Cū pactum facio dicito tunc
pepigi.Tango tetigi facit.ſed ab eo cōpoſita n̄ du
plicant p̄mam ſillabam.contingo contigi.attingo
attigi.In quibus notandū ꝙ penl' p̄terit cor.p̄n
tiſ uero ꝓducatur.Pungo autem pupugi ul' pūxi
facit.ſꝫ pupugi ꝑtinet ad ſtimulum ſeu pugionem
Punxi autē ad pūctuꝫ qd̄ fit in aliq̄ rōne.Cū ſuis
autem compoſitis non geminat.niſi repungo qd̄
facit repupugi.Expungo autem expunxi dicimus
at repungo repupugi et repunxi.ut capro uidetur
Cū ei qui noſ pupugit talionem.i.uicem a nobis
redditam oſ̄ndimus.repupugi dicimus.Cuꝫ uero
de rōne ul' kalendario loq̄mur.repunxi dicimus
Item ſicut ſup̄ diximus in uo diuiſas In quo ſil
labam terminantia.ſiue que habent uo in eadem
ſillaba ſeruant regulam in go terminatoꝝ.ſicut et
que in quo finiunt̄ rōnem ſequūtur in eo deſinē
tium.Vnde extinguo mutat guo in xi.et facit ex
tinxi.cuius ſimplex ſtinguo in uſu raro eſt.ſimi
liter vnguo guo in xi mutat et facit vnxi.ſꝫ hoc
habet u tantū in p̄ma ꝑſona.in alijſ non.ad dr̄ī
tiam huius nominis vnguis.Vn̄ a p̄ma ꝑſona
quidam dicūt vnguentū.Alij a ſecūda vngentuꝫ
ſꝫ cōmuniter ſcribitur ꝑ u.Tingo autē non habet
u.tamen facit tinxi.linguo lingis uidetur habere
u in p̄ma ꝑſona.ſicut hoc nomen lingua.In alijs
ꝑſonis n̄ habet u.elanguo elangui eciaꝫ inuenit̄.
Supina in ſi facientia p̄teritū ꝑ ſum ꝓferunt
mutant enim I in vm.ut mergo merſi mſuꝫ
ſpargo ſparſi ſparſum.tergo ul' tergeo terſi terſuꝫ
Alia uero omnia que terminant in gi ul' in xi p̄
teritū faciunt ſup̄ in ctum.mutant eniꝫ go in ctū
ut rego rectū iungo iunctū tingo tinctū lego lec
tum pungo punctū ago actum ¶ Hic attende ꝙ
pango.i.cano panxi caret ſupino.in alijs ſignifi
cacōnibus facit pactuꝫ.frigo autem frigis frixi fa
cit frictum.ſm analogiam.et eciam frixum.figo
figis fixi fixum facit.frigeo autē friges ſecūde cō
iugacōnis facit frigui.et caret ſupino ſm uſuꝫ.ab
iciunt tamen in ſupino n.euphonie cauſa.ſꝫ que
p̄nt' a hn̄t ul' I in p̄nti.ut frango fractuꝫ.Pango
pactum.tango tactū.fingo fictū.pingo pictū.ſtrī
go ſtrictum.ringo rictū.Excipiunt̄ tingo tinctum
cingo cinctū.et ex eiſ compoſita ſuccingo ſuccinc
tū.extinguo extinctū ꝑ totū.quod u an̄ o habet
ſicut ſuū ſimplex.Ango quoqꝫ dr̄ītie cauſa ſerua
uit n in ſupino anctū.Nam ab ago actū fit.ſed iſ
tud ſupinū anctum non ē in frequenti uſu.nec ātc
tus ꝑncipiū.Quidam tamen eciam anxus eiuſ ꝑ
ncipium protulerūt.Et omnia in compōne ſeruant
inteḡs ſimplicis hr̄e in ſupino.q̄uis in alijs mo
diſ mutent̄.ut rego rectū.pergo et porrigo ꝑrectū
et porrectū.Ago actū.cogo coactum.abigo abac
tū.tango tactū.contingo contactum.frango frac
tū.defringo defractū.pango pctū.impingo impac
tuꝫ.Et poſſumus ſꝫ extimare dr̄ītie cauſa in ple
niſqꝫ fieri.ne ſi pictum et abictum et defrictum et
impictum diceremus.alias ſignificacōnes mōſtra
re putaremus.Luc' in v.Impacte ceſſere fores.id
ē impulſe.Ex dictis patet ꝙ ea que in ſimplicita
te hn̄t a in p̄nti ul' e.retinent eandem in ſupino
facta compōne.ut frango fractuꝫ.confringo con
fractum.Item rego rectum.porrigo porrectū.Pa
tet eciam ꝙ compoſita producā ſeruant ſupina ſuo
rum ſimpliciū.Ambigo.dego.ſatago.non hn̄t ſu
pina in frequenti uſu.

IN gor deſinentia mutant eam in ctum et fa
ciunt ſupinum.ut fungor functum

IN ho deſinentia mutant ho in xi et faciūt p̄
teritū.ut ueho uexi.traho traxi.Et ſm ſup̄
dc̄am regulam in xi terminantiū p̄teritū ꝑfectum
ꝑ ctum proferūt ſupinū.mutant enim xi in ctuꝫ
ut uectum tractum

IN lo deſinencia p̄ns.in lui exeūt in preterito
O mutata in ui.ut alo alui.colo colui.molo
molui.conſulo conſului.occulo occului.Excipiun
t̄ duplicantia l.q̄ ſi A muta incipiant geminant
in p̄terito p̄ncipalem ſillabam.Et ſi non ſeruant
ubiqꝫ eandem uocalem poſitam poſt mutam.ut
pello pepuli.fallo fefelli.tollo tetuli.pro quo nūc
in uſu frequenti ē ſuſtuli.A tollo quoqꝫ quod ue
teribus in uſu fuit tetuli dicebatur.In compōne
tamen non geminant p̄ncipalem ſillabā.ut refel
lo refelli.compello compuli.Suffero eciā fac̄ ſuſ
tuli.ſꝫ in alia ſignificacōne.Alia quoqꝫ eiuſdeꝫ ter
minationis o in I conuitunt.ut uello uelli.ſed et
uulſi dr.et in frequentiori uſu cello cecули.qd̄ mō
non ē in uſu.a quo deriuatur celeꝛ et culpa.cum
ſuis autem compoſitiſ ē in uſu.ut ꝑcello ꝑculi.ex
cello exculi.ul' excelleo exculi ul' excellui.¶ Hic
attende ꝙ excelleo les ē neutꝝ.ſed actiuū excello
lis ſicut alo aliſ tranſit in ſecundā.et tūc ē neutꝝ
ut coaleo coales.i.creſco.et deberet facere excelle
o excelles p̄teritū excellui.ut calleo calles callui
ſm ꝓporcōnem ſecūde coniug.ab excello lis debꝫ
exculi p̄teritū eſſe.ſicut ꝑcello ꝑculi.Scias eciam
ꝙ pſallo facit pſalli.ſallio ſallis ſallit facit ſalli.qd̄
inuenitur quarte ſallio ſallivi in eodem ſenſu.De
hoc tamen in quarta coniugatione dicaꝫ.Inueni
tur eciam ſalio ſalivi ul' ſalij ſalui

SVpina in tū quidem exeunt.q̄ naſcuntur ab
vnā l būtibus.ut occulo occultū.colo cultū
conſulo conſultū.ab alo uero tam altus q̄ alitus
dr. Volo quoqȝ anomalū uolui facit p̄teritū.ex
quo nomen p̄ticipiale naſcitur uultus.quō ex co
lo cultus.ex occulo occultus. Hic attende q̄ mo
lo molis non habȝ ſup̄ in frequenti uſu.ad dr̄tiā
huius nominis multū.poſſemus tamen dic̄e mo
litū.ſicut uolo uolitū.quod deberet facere uultuȝ.
ſicut patet p̄ nomen p̄ticipiale uultus.quod ſm
p̄s naſcitur ab eo.et tamen ē iam in uſu uolituȝ
apud theologos. Que uero duplicant l p̄ ſum faci
unt ſupinū.ut fallo falſum.pello pulſuȝ.uello uul
ſum. Excello excelſum.p̄cello p̄culſum.ſallo ſalli
ſalſum. A pſallo pſallis ſupinū non inuenitur. A
tollo etiam deficit ſupinū.ſȝ pro eo utimur ſubla
tuȝ. Refello etiam non habet ſup̄. Hic attende q̄
ea que naſcunt̄ ab vnam l būtibus mutant o in
tū.ut colo cultuȝ.et mutatur aliqñ uocalis p̄ntis
in u in ſupino. Que uero naſcuntur a duas l bñ
tibȝ mutant lo in ſuȝ.ut pello pulſum.et mutant
etiam aliqñ uocalem p̄ntis in u in ſup̄ ut patuit

IN mo deſinentia ſi uocalis longa antecedat
o in pſi conuſa p̄ferūt preteritum.ut ſumo
ſumpſi p̄mo prompſi.demo dempſi.como comp
ſi comptū. Hec autem pſi in ptū conuertentia faci
unt ſupina.ut ſumo ſumpſi ſumptū.p̄mo p̄mp
ſi p̄mptū.demo demptū.como comptū. Alia uo
deſinentia in mo añte uocali naturaliter bñi.per
ui diuiſas exeunt in p̄terito.ut uomo uomui.ge
mo gemui.fremo fremiſ fremui.tremo tremui.et
mutant o in ui diuiſas. Excipiunt̄ emo emi. Pre
mo p̄ſſi. Et in ui quidem diuiſas terminantiuȝ ſu
pina ſiūt in in tū conuſis.cor̄ penl̄.quō in omni
bus que ex huiuſcemodi p̄teritis naſcentia i hñt
añ tuȝ.ut uomui uomitū.gemui gemitū.fremui
mitū.tremui tremitū. Emi uo emptū facit.quod
ideo aſſumpſit p.q̄ non p̄t m ante tū ſine p inue
niri.euphonie cauſa.ut ſumptus.comptus p̄mp
tus.p̄ſſi uero ſm in ſi terminantiū regulam ſ in
um conuertens facit ſup̄.ut preſſi preſſum.

IN no o uł g añcedentibuſ p̄ ui diuiſas faciūt
p̄teritum.ut pono poſui.et ab eo compoſita
ut ſuppono ſuppoſui.compono compoſui. Antiq̄
tamen et poſiui p̄tuliſſe inueniunt̄. Gigno genui
facit p̄teritū.p̄ quo geno uetuſtiſſimi inueniūtur
p̄tuliſſe.cuius infinitiuū paſſiuuȝ lucretius in iij
p̄tulit geni. A canendo quoqȝ compoſita ſimiliter
p̄teritū p̄fectū in ui diuiſas finiunt.ſuccino ſucci
nui.occino occinui.q̄dam tam̄ et occano occanui
protulerunt. Cano autē in ſimplicitate geminat p̄
teritū et facit cecini.cū deberet facere canui.quod
non facit ad dr̄tiam huius uerbi caneo canes ca
nui. M ante no in pſi conuſa faciunt p̄terituȝ
p̄fectum.ut temno tempſi. Alia uero omnia in no
deſinentia p̄ ui coniūctas p̄ferunt p̄teritū p̄fcm̄.
ut ſino ſiui.ſterno ſtraui.cerno creui.i.uideo. Creſ
co etiam facit creui.ſperno quoqȝ facit ſpreui.et li
no liui.uł magiſ dr̄tie cauſa ad nomen lini leui
quod a leo quoqȝ ſimplici naſcitur.quod in uſu
non ē. Ex quo deleo deles deleui. Vnde et letū dr
q̄ delet uitam. Vetuſtiſſimi tamen et lini p̄tuliſ
ſe inueniūtur. Hic attende q̄ ſm cōmunez uſum
modernoȝ lino facit leui litū. Et ſcias.q̄ lini ē uo
catiuus huius proprie nominis linius linij

SVpina quoqȝ in ui quidem diuiſas terminan
tiū p̄teritum ſubtracta u et addita tum proferun
tur.correpta tamen penl̄.ut poſui poſitum.genui
genitū. A cano tamen compoſita p̄mitiui ſeruant
in ſupino terminacōnem in tū.cantū enim et ſuc
centū dicimus.q̄uis in ipſo uūbo a in i conūtunt
ex eo compoſita.ſȝ in ſupino iteȝ i in e t̄ſſferūt
ſuccino ſuccentū.occino occentū. Hic attende q̄ p̄
dcā in ui diuiſas facientia p̄teritū.hñt i ante tuȝ
in ſupino.ut genui genitū.p̄ter compoſita ab h̄
uūbo cano.que hñt e añ tū.ut ſuccentū.accentuȝ
p̄centū.ergo ut ex dictis liquet ſuccentor ſuccen
toris p̄centor p̄centoris dici debet p̄ e et non p̄ i.
Que autem deſinūt in pſi faciūt in ptū.ſi in tum
conūtentia.ut temno tempſi temptum.contemno
contempſi contemptuȝ. In ui ſillabam deſinentia
mutant eam in tū ſm predcām regulam.ut ſiui.
ſitū.ſterno ſtraui ſtratum.cerno creui cretū.ergo
quoqȝ liui uel lini litum Vñ uirḡ in iiij.georgi et
panibuſ lita corpa guttis. Et ſciendū q̄ tam ſitum
q̄ȝ litum et itū et quitū et ſcitū ſatum corripiunt
penultimas.quod in alijſ ſupiniſ que a p̄teritis in
ui terminantibus naſcunt̄ non inuenitur.ut ama
ui amatū.neui netū.cupiui cupitum.muniui mu
nituȝ.Lucanuſ in viij. Illita tela doliſ nec in artem
cominus vnq̄. A cieo compoſita uł cio tam corri
pientia q̄ producentia pnl̄ in ſupino inueniūtur.
ut excito pnl̄ breui uł longa.ſm q̄ citum cor̄ uł

IN po deſinens in añcedente r prod̄ p̄mam
ynnȝ inuenio.rumpo.quod ſubtracta m et
o in i conuſa facit p̄terituȝ pnl̄ prod̄.tam in ſim
plici q̄ in compoſitis ab eo.rumpo rupi.abrum
po abrupi.corrumpo corrupi. E uero bñem penl̄
bñtia.mutant o in ui diuiſas in preterito.ut ſtre
po ſtrepui.p̄ter ſupple depo depſi ptū.a quo de
riuatur clipeus.et h̄ et h̄ depſis.i.fur. R uero uł
l uł e prod̄ añ po hñtia.po in pſi conūtentia faci
unt p̄teritū.ut ſcalpo ſcalpſi.ſculpo ſculpſi.ſarpo
ſarpſi.carpo carpſi.repo repſi.ſerpo ſerpſi. Scopo
autem ſcopis facit ſcopui.et caret ſupino.

SVpina in pi quidem terminatoȝ fiunt muta
ta i in tū.ut rupi ruptū. In ui uero ſeparatas
ſubtracta u.et addita tū.ut ſtrepui ſtrepitum.in
pſi autem exeuntia.ſm ſup̄dcām regulam muta
ta ſi in tū.ut ſcalpſi ſcalptū.ſculpſi ſculptuȝ repſi

IN quor deponentia r reptū.carpſi carptum
mutant eam in cu.et ſumentia tum faciunt
ſupinum.ut loquor locutum.ſequor ſecutum.

IN ro finita p̄ ui ſillabam terminant p̄terituȝ
ut tero triui.quero queſiui.ſero ſeris ſeui.nā
ſero ſeras a ſero obdico natū ſeraui facit.a ſero ſe
ris ſeui facit.tamen compoſita qñ mutant ſigni
ficacōnem ſimplicis p̄ ui ſeparas proferunt p̄teri
tuȝ.o in ui conuſa. Deſero pro derelinquo deſerui
inſero pro immitto inſerui facit.ſi enim de arbore
dicā inſero ſerui facit.et p̄ticipiū inſituſ ñ inſitus
Virḡ in ij geor̄.mutataȝ q̄ inſita mala ferre piȝ
Vetuſtiſſimi tñ in ſimplici ſerui p̄tuliſſe inueniū
tur p̄ ordinaui et pro ſeui idem pro immiſi et ſe
minaui. Ennius in p̄ceptis ubi uidit auenā loliuȝ
creſcere inter triticū.ſeligit ſecernit aufert oculo
ubi opā addidit quā toto ſtudio ſeruit.dicaſ ḡ q̄
ſero ſeris qñ p̄tinet ad inſitacōnem.uł etiaȝ ad ſe
men facit ſeui. Vñ uſus. Arboris ē ſerui.ſȝ p̄tinet
ad ſata ſeui.ſȝ cum p̄tinet ad immiſſionem facit
ſerui. Excipiunt̄ quatuor. Nam inueniunt̄ duo u
ba deſinentia in ro.que duplicant e añ i in p̄teri

ro. ut gero geſſi. uro uſſi. Vero autem ſ͡ꝫ ſuiū
uſi facit. ſ͡m carſiuꝫ autem ūri ꝑ duo r. quod et
uſus cōmunis comprobat. Curro eciam repetita ꝑ
ore ſillaba cucurri facit p̄teritū. quod in compoſi
cōne inuenitur apud quoſdam autores geminati
onē p̄me ſillabe ſ͡ꝫuano. apud alios autē minime
Vt uirg̃ in iij eneyd̄. Decurrere iugiſ alia de parte
ꝑntes. Ceſar ad ūgilium. Excucurriſti de neapoli.
Ita dicit pꝰ. ſ͡m autem modnos. curro in compō
ne geminat tantū p̄teritū cū pre ut precucurri. et
pungo cum re. ut repungo repupugi.

Supina eorū que in ui ſillabam terminant p̄
teritū. mutacōne ui in tū proferūtur. ſ͡ꝫ p̄dic
tam regulam triui tritū. queſiui queſitū. Seui au
tem mutat e in a ꝑ uerm. ut ſeui ſatū. In compōne
autem ſatum mutat a in i ꝑ uerm. ut inſitū conſi
tum obſitū. ut inſita mala. Serui autem facit ſer
tū. Vn̄ deſerui deſertū. inſerui inſertū. et exerui ex
ertum. Que uero duplicant s ante i mutant ſi in
tū in ſupino. geſſi geſtuꝫ. uſſi uſtum. Duplicantia
uo r an̄ o in p̄n̄ti. ro in ſum conūtentia faciunt ſu
pinū. ut curro curſum. uerro ūri ūſum. et ſimiliter
uergo uſi et uerro ūri faciunt ſupinum uerſum.

In ſo deſinentia o in i conūtentia aſſumunt
ui et faciūt p̄teritū pfectuꝫ. ut arceſſo arceſſi
ui. laceſſo laceſſiui. Saluſtius in ij hiſtor. Argen
tū mutuū arceſſiuit. laceſſo laceſſiui. Sic et ꝓbus
dicit. et uidetur michi melius dicere q̄ laceſſi. p̄ti
cipiū enim paſſiuū laceſſitus. Caper tamen laceſ
ſi dicit eſſe ut faceſſi. et profert exempluꝫ lucilij
quo uſus ē in xxiiij. Nam uetus ille raro laceſſiſ
ſe appellari. quod conſciuſ nō erat ipſe. ſ͡ꝫ p̄t laceſ
ſiſſe ꝑ ſincopam eſſe prolatū ui ſillabe. ut cupiſſe
petiſſe dicimus pro cupiuiſſe et petiuiſſe. Saluſti
us in iiij hiſto. Ergo legiones p̄ridie in monte po
ſitas laceſſiuit. faceſſo uero et capeſſo et uiſo que
poſſumus deſideratiua dicere. ſignat enim faceſſo
deſidero facere. Et capeſſo deſidero capere. Et uiſo
deſidero uidere. frequentatiua eniꝫ non p̄nt eē. cū
p̄me coniug̃ non ſint. Hec eadem ſ͡m dyomedem
et carſiuꝫ. o in i conūtentia faciunt p̄teritū pfcm̄
faceſſo faceſſi. capeſſo capeſſi. uiſo uiſi. Similiter
queſo queſi. Probus tamē queſiui dicit. et melius
q̄uis quoqꝫ p̄mitiuū eius. i. quero queſiui facit p̄
teritū. pinſo pinſui facit preteritum.

Supina eoꝝ in ſitum exeunt arceſſituꝫ. lacel
ſitū ſ͡m in ui deſmentiū regulam. ui mutata
in tū. A pinſo autem piſtum debet eē Vn̄ piſtor
nomen ūbale. ut paſtum paſtor. uſtuꝫ uſtor. geſ
tuꝫ geſtor. Ita dicit pꝰ. ¶ Hic attende q̄ deſmen
tia in ſo h̄nt p̄teritū et ſupinuꝫ ad modū quarte
ut laceſſo ſis ſiui ſitū. p̄ter uiſo quod facit uiſi et
caret ſupino. et faceſſo faceſſi. et capeſſo capeſſi. q̄
faciunt ſ͡m quoſdam faceſſum et capeſſum. Nos
uero dicimus q̄ h̄nt ſup̄ ad modū quarte faceſſi
tuꝫ et capeſſitū. quaſi ab iſtis p̄teritis faceſſiui et
capeſſiui. Vn̄ dicimus q̄ faceſſum et capeſſum n̄
ſunt uoces ſig̃ficatiue. Adhuc excipitur queſo qd̄
ꝓprie facit queſiui queſitū. licet inueniatur queſi
ſ͡ꝫ hoc p̄teritum mō accōmodatur ſuo primitiuo
quia nullū deſideriū notat. ut quero queſiui queſi
tū. Queſo ergo habet queſumus et non plus. Et
uide q̄ p̄t ibi eſſe u more antiquoꝝ. qui dicebant
queſumus nolumus. q̄uis racio exigat dicā que
ſimus ſicut legimus. Adhuc excipitur pinſo pin
ſiſ pinſui piſtum. quod ē deſideratiuū huiuſ uerbi
pindo. pindi pinſuꝫ pinſu. u in o pinſo pinſis. Cen
ſo autem cenſis inuenitur tercie. quod ſ͡m quoſ
dam facit cenſui cenſitū penl' cor. Sed cenſio cen
ſis cenſiui ē quarte pnl' ꝓd̄. Nam cenſeo cenſes ſe
cūde facit cenſuꝫ. Nos uero dicimus ſequenteſ ma
giſtꝝ bene. q̄ cenſo cenſis tercie coniug̃ potius ē
deſideratiuū. vn̄ facit p̄teritū et ſupinū ad moduꝫ
quarte. pnl' prod̄. Vn̄ patet q̄ in libro numeroꝝ
Semꝑ recenſiti ſunt debet in pnl' produci. Inueni
tur eciam inceſſo inceſſis. i. prouoko. et deſcendit
ab hoc ūbo incieo incies. a quo incito tas. et tūc
facit p̄terituꝫ et ſupinū ad modū quarte. inceſſo
ſiui ſituꝫ. ſicut dꝫ accedo ſſum acceſſo. arceo arceſ
ſo. accio acceſſo. Quod antiqui dicebant acceſſio
Vn̄ actuū x. Acceſſi ſymonem. ſ͡ꝫ hoc ūbum non
ē in frequenti uſu nūc. ſ͡ꝫ utimur hoc ūbo acceſſo
acceſſis tercie coniug̃. acceſſiui acceſſitū. quod id̄
ſignat. De formacōne autem ūboꝝ in ſo deſinen
tiū dicemus infra in ſpeciebus ūboꝝ deriuatiuoꝝ
qn̄ determinabimus de ūbo deriuatiuo ¶ Itē nota
q̄ iſta quinqꝫ ūba. licet ſint tercie coniug̃ nec t̄n
deſideratiua h̄nt nichilominus preterita et ſupina
ad modū quarte cū ſuis compoſitis. ſcꝫ pero peti
ui petitū. quero queſiui queſitū. cupio cupiui cupi
tū. tero triui tritū. vn̄ contritus. ſapio ſapiui ſapi
tū. facit eciam ſapio ſapui. et tunc facit ſapitū pe

In to deſinentia uarias h̄nt formas nl' cor
In to enim c an̄te inuenio pecto. cuius p̄teri
tū pexui uł pexi facit. Similiter a necto nexui uł
nexi. flecto uero flexi facit et plecto plectis plexi
Antiqui nūc plector cū omnibus ſuis compoſitis
cōmune. Vn̄ plector et amplector et amplexuſ di
cimus E hui an̄te in to deſinencia duo inueni. pe
to petiui. et meto meſſui. R an̄te ſimiliter inueni
duo. ſterto ſterti et uerto ūti. geminata uo t an̄ o
vnū inueni. ut mitto miſi. et in ſto. ut ſiſto cuius
p̄teritū qn̄ actiuam habet ſignificacōnem. tam in
ſimplici q̄ in compoſito deficit. qn̄ uero abſolutā
et ſimilem ſto ūbo. cōmune cū eo habet p̄terituꝫ.
ut reſiſto uł reſto reſtiti. conſiſto et conſto conſtiti
perſiſto et perſto perſtiti.

Supina eoꝝ que in xui uł xi preteritū termi
nant. ꝑ xum exeunt. ut nexui nexum. quod
eciam faceret nectuꝫ. niſi eſſet dr̄ia huius uerbi
neco necaſ necui nectū. pexui uł pexi pexū. flexi
flexum. Similiter faciunt ſup̄ que in ctor deſinūt
deponentia amplector amplexum. quod t̄n nunc
cōmune eſt. Petiui uero ſ͡m analogiam in ui ter
minantiū petitū facit pnl' prod̄. Similiter meſſui
meſſum. ſic cenſui cenſum. miſi duplicauit s in ſu
pino miſſum. A ſtetui ſup̄ nō inueni. nec a ſiſto
ut dicit pꝰ. ¶ Hic attende q̄ ſiſto et ſto accipiūt
mutuo ſteti ſtatū. ſed ſiſto quando ē tranſitiuū fa
cit ſtatui ſtatutū ſ͡ꝫ quoſdam. et huiuſ opinionis
eſt hug̃. Vel dicamus cū alijs q̄ tūc non habet
p̄teritū. et huius opinioniſ fuit magiſter bn̄. et ſ͡ꝫ
eciam uidetur uelle ſup̄ pꝰ. uerto autem facit uer
ti uſum. ſicut uergo et uerro Et ſic uſum eſt ſup
rinum ūboꝝ. Item ſcias q̄ ſiſto ē ūbum ſimplex
quia nulla coniūctio p̄t componi cum uerbo ſto
queo enim componitur ex non et queo.

Deponentia in tor deſmentia nulla an̄te cōſo
nante tor in ſum conūtunt. utor uſum. nitor
niſum facit et nixum. Vnde niſus et nixus partici
pia preteriti de nitor.

In xo duo inueniūt. o in ui diuiſas coniūten

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

tia in p̄terito.ut texo texui.nexo nexiſ uł nexas
nexui.Supina alteꝝ ꝑ tum.alteꝝ ꝑ xum finiunt
textum nexum.ita dicit pꝰs in x libro.Et in xj li
dicit de pͥncipio.x quoqꝫ an̄te vnum inuenio in
tus.ut texui textus Ex predictis ūbis pꝰs uidetur
ꝙ mixtus debeat ſcribi ꝑ s.quod aliqui doctoreſ
uolunt.Sed hug̃ dicit.ꝙ miſceo miſceſ facit miſ
cui mixtū ꝑ x.Et cōmuniter ita ſcribitur immix
tio

QVarte coniugacōniſ ūba omnia actiua uł
neutralia in io deſinūt.exceptiſ eo et q̄o et
ueneo.et ex eis compoſitis.ut dicit pris
in x li.In cio ergo deſmentia duaꝝ excedentia
num ſillabaꝝ ſimplicia.n an̄te.cio in xi conuerſa.
faciunt preteritū ꝑfectum.ut vincio vinxi.ſancio
ſanxi.Vetuſtiſſimi tamen eciam ſanciui uł ſancij
proferebant.quod mō nichil eſt.Si autem n non
habuerint.cio in ſi mutata faciunt p̄teritū ꝑfectū
ut farcio farſi.rauco rauſi.ſarcio ſarſi.fulcio ſi.Qꝫ
et probo placet et uſus eſt.ꝗuis alij dr̄ie cauſa
poſuerūt fulxi.ſuffulcio ſuffulxi.alia uero omnia
ſupradc̄e coniug̃ ūba.ſecūde ꝑſone pn̄tis abiecta
finali ſ et addita ui.p̄teritū ꝑfectum faciūt.quod
tamen eciam ſubtracta u conſonante et cor̄ i pnł
licet proferre.ut ſcio ſcis ſciui uł ſcij.et ab eo cō
poſita aſcio aſcis aſciui uł aſcij.Similiter cio cis
quod et cieo cieſ dr̄ ciui uł cij.et ab eo compoſita
concio concis conciui uel concij.audio audiui uel
audij.mollio molliui uel mollij.Munio muniui
uł munij.ſenio ſeniui uł ſenij.eo iui uł ij.queo q̄
ui uł quij.ueneo ueniui uł uenij.ſuffio ſuffiui uł
ſuffij.quod ꝗuis a neutropaſſiuo componat̄.tn̄
quia ſignificacōneꝫ mutauit.mutauit eciā declina
cōnem.Virg̃ in iiij geor̄.At ſuffire thimo ceras
qꝫ incidere manes.ſuffire dixit ſm̄ rectam quarte
coniug̃ declinacōnem.tamen ſimplex eius fieri ē.
Excipiunt̄ haurio hauſi.Inuenitur tamen hauri
ui uł haurij.Varro in xxiij ad ciceronem.Cuꝫ in
diem haurierint.ſepio ſepſi.ſencio ſenſi.uenio ue
ni.aperio aperui.quod uidetur a pario eſſe cōpo
ſitū.quod uetuſtiſſimi non ſolum ſm̄ terciaꝫ.ſed
eciam ꝑ quartam coniugacōnem declinabant.vn̄
ennius.Qua parire ſolꝫ genus hoc pennis decora
tū.ergo compoſita ex eo ſi pͥncipalem ſillabaꝫ pu
raꝫ nec ex integra ꝓpōne habuerint io in ui cōuer
tunt in p̄terito.ut aperio apui.operio opui.co
operio cooperui.reperio uero duplicauit p in p̄te
rito.quippe diminuta vna ſillaba reperio reppeꝛi
Simile eſt p̄teritū a comperio comperi.Ex dictis
patet ꝙ compoſita a pario omnia faciūt in ui di
uiſas.p̄ter reperio reppi.et compio comperi.Sūt
alia ex pario compoſita deponentia.expior ope
rior.quoꝝ participia expertus et optus oſ̄dūt a
pio eſſe compoſita.cuius pͥcipium partus ē.Sa
lio ſaliui uł ſalij uł ſalui ſaltū.Virg̃ in ij georgic̄
Mollibus in pratis iūctos ſaliere pⁱtres.In quibꝫ
dam tamen inuenitur codicibuſ eciā ſaluē ſcriptū
Lucanus in iii.Inſiluit ſolo nocturnuſ pondere pup
piꝫ.Ouid in xi.meta.Cū ſepe aſſiluit defenſe mo
enibus urbis.Idem in quarto faſtoꝝ.Per flamā
ſaluiſſe pecuſ ſaluiſſe colonos.Staciuſ in ix theb
excuſſi ſalierūt cuſpide dentes.Cambio cambiſ po
nit cariſius et eiuſ p̄teritū campſi.Vn̄ et campſo
ſas ſolebant uetuſtiſſimi dicere.Ennius in x.Leui
tateꝫ campſant.Aio cuius declinacō in uſu freqn̄
ti non ē.quarte coniugacōnis eſſe oſ̄ditur.ab im

patiuo in i terminante.et producitur penuł in ai
mus.ſicut in audimus.ſꝫ penł inquimuſ corripit̄
cū ſit tercie coniugacōnis.ſicut legimus.Vn̄ uſus
Tercia uult inquit.quarta qꝫ ſumit ait.De hoc ple
nius dixi in pͥncipio tercie coniugacōnis.

SVpina in xi quidem terminantiū ſm̄ ſupdic
tā regulam ctū exeunt.xi mutata in ctū vin
xi vinctū.ſanxi ſanctum.ſm̄ modnos.Inuenitur
apud uetuſtiſſimos ſanciui ſancitū.Vn̄ lucrecius
quod porro neqꝫ ſancitū quidem extat.In ſi uero
p̄teritum finientia l uł r an̄tibus.mutant eam in
tū in hac cōiug̃ et faciunt ſupinū.ut farſi fartum
fulſi fultū.ſarſi ſartū.Vnde ſartores et fartoreſ et
ex hijs compoſita.confercio confertuꝫ.refercio re
fertuꝫ.Alia uero in ſi deſmentia ſupradcām regu
lam ſuant.i.generalem in ſi deſmentiū.mutant
enim ſi in ſum.ut ſenſi ſenſum.rauco rauſi rauſuꝫ
haurio hauris hauſi hauſtū dr̄ie cauſa aſſump
ſit t.ꝗuis in aſpiracōne differat.Sepſi uero ſeptū
ſm̄ ꝓporcōnem in ſupdictis expoſitam facit.mu
tat enim ſi in tū.Veni autem uentū.et apꝛui a
ꝑtum faciunt.ſicut et pario ꝑtum.Et omnia ex
hijs compoſita aduenio aduentū.conuenio cōue
tū.comperio compꝛtū.experior exꝑtum.et hn̄t r
an̄ tum omnia compoſita a pario.Alia uero om
nia que tam in ui ꝙ in ij terminant p̄teritū ꝑfec
tū in itū faciunt ſupinū pnł prod tam in hac cō
iugacōne ꝙ in alijſ cōiugacōnibꝫ.ut audiui uł au
dij auditū.arceſſiui uł arceſſij arceſſitū.cupiui uł
cupij cupituꝫ.Excipiunt̄ in eo deſmentia et diſſil
laba tercie et ſecūde coniugacōnis.que pnł ſupini
cor̄.ut eo iui uł ij itū.adeo adiui uł adij aditum
p̄tereo p̄teriui p̄teritū.perio peris periui uel perij
peritū.quod non ē in uſu.i.inſtruere.docere.Inde
ꝑitus ta tū pnł prod.Vn̄ quidam.Non uadit pe
ritū qui uult audire peritum.Item queo quiui uł
quij quitū.ſino ſiui uł ſij ſitum.lino lini uł poti
us leui litum.Inuenitur eciam lij.quod in rariſſi
mo uſu ē.Nec eciam lini utimur.ad dr̄iā huius
uꝰ linius lini.ſꝫ in frequenti uſu ē lino leui lituꝫ
Cieo quoqꝫ ciui uł cij citū corripit penł.Qn̄ uero
a cio ciſ quarte coniugacōniſ eſt.prod eam.Vnde
quidam.A cieo citum non uenit ꝑmo citū.Pono
quoqꝫ quod antiqui poſiui dixerūt.nūc in freqn̄
ti uſu poſui facit p̄teritū.poſitū in ſupino cor̄ pe
nultima.Veneo quoqꝫ ſm̄ analogiam uenitū de
bet facere a ueniui.ui in tū cor̄ pnł.pro quo ma
giſ uenū in uſu eſt.Ideo autem diximuſ diſſillaba
in ui deſinentia ſecunde uł tercie coniugacōnis.in
ſupiniſ uł pͥcipijſ p̄teriti corripe penł.quia ſiue
diſſillaba ſint quarte coniugacōnis.pnł prod.ut
ſcio ſcituſ ſum.Vltra duaſ ſillabas alteriuſ quoqꝫ
cōiugacōniſ produc̄.ut arceſſiui arceſſitus.cupiui
cupitus.niſi a diſſillabiſ ſint compoſita.ut inſitus
illitus.Lucanus in viij.Illita tela dolis nec mortē
quo minus uſquam.Similiter impoſitus ꝓ impo
ſitus.Preterea notandū ꝙ ſepelio ſepeliui uł ſepe
lij ſepultū in frequenciori uſu ē ſupinū.antiquiſſi
mi eciam ſepelitū dicebant.et ſic ſuabant analo
giam.ui in tuꝫ mutantes.Ambio ab eo cōpoſitū
ſolum mutauit e in i.Itaqꝫ in io quidem deſmen
tiū regulam ſuauit in pͥcipio et ſupino.Quippe
pnł prod ambitus ta tū in nomine ſiue uocabu
lo rei.dr̄ie cauſa in eo terminantiū regulam ſer
uans.corripuit pnł.i.ambitus.Ouid in ꝑmo me
tam.Iuſſit et ambite circūdare litora terre.Luc̄ in

ꝓmo. ſeralis q̄ ambitus urbi. Annua ſenali refe
rens certamina campo. Salio quoq̄ ſaliui uł ſalij
ſalui ſaltū facit. Virg̃ in xi. Ac medias inter cedes
exultat amazon. Solent enim frequentatiua plerūq̄
q̄ a ſupinis uł a ꝑticipijs p̄ntis naſci. Et ſcribitur
ꝑ vnum l. cum corripiat ꝑmam. et ē neutꝝ et tri
plicat p̄teritū etiam in compōne. ut inſilio inſilij
inſiliui uł inſilui. Proſilio proſiliui proſilij ꝓſilui
ſallio ſallis ſalliui ꝑ duo l. uł ſallij ꝑ ſincopā ſalli
tū. Item inuenitur ſallo ſallis ſalli ſallere ſalſum.
tercie cōiug̃. in eodem ſenſu. i. ſale condire. et ſcri
bitur ꝑ duo l cum faciat ſupinū in ſum. ut uello
uulſum. Nam ſi ſcriberet̄ ꝑ ſimplex l. faceret ſup
in tuꝫ. ut colo cultū. ut ſup̄ dixi in p̄terito tercie
coniug̃ in lo. Siſenna ſic in eandem paludeꝫ multi
piſciū ſalliendoꝝ tam a nauibus ſemiomiſtis com
meant. a ſallio ſalliendoꝝ dixit non ſallendoꝝ. Saꝉ
in iij hiſtoꝝ. Per te conſumpta reliqua cadaueꝝ
ad diuturnitatem uſus. ſallerent dixit a ſallo n̄ a
ſallio. Similiter lucilius ix. Sallere murenas mer
cem in frigidaria ferre. Vn̄ eſt etiam futuri ꝑticipi
a ſallituꝝus et ſalſurus. Inuenit̄ etiam pſallo pſal
lis pſalli pſallere ꝑ pſ et duo l. et caret ſupino ter
cie coniug̃. Paulus ad cor. Pſallam ſpū pſallaꝫ et
mente. Vn̄ uerſus. Sallio ſallo cibum. ſalio pede.
cantica pſallo. Sallo facit ſalli. ſalliui ſallio. pſallo
dat pſalli. ſalui ſalio ſalij q̄ ſaliui. Sallo facit ſal
ſum. ſallitū ſallio. ſaltum dat ſalio. pſalloq̄ tam̄
manet abſq̄ ſupino. Hic attende q̄ cambio bis fa
cit campſi campſum. Vn̄ campſo campſas antiq̄
dixerunt. Itē uſualiter d̄r campſor campſoris. Itē
ſingultio ſingultis facit ſingultiui. Amicio amicis a
miciui amicire. facit amictuꝫ. Et cor̄ penuł amicis
ſꝫ ultimā producit. deſinit enim in is prod̄. ſic au
dis et alia ūba quarte coniug̃. ſꝫ amicis nomen ꝓ
ducit pnł. Vn̄ ūſus. Si nudos amicis xp̄i ponens
amicos. Vnde patet q̄ amicitur prod̄ penł ſicut
auditur. Iē xliij. Sicut paſtor amicitur. Ouidius
v metamoꝝ. Ipſe ſibi ablatis fuluis amicitur in
alis. Iteꝫ ueneo uenis ueniui uenire ē compoſitū
ex uenū et eo. ſꝫ non ex uenū inquantū ē eius ſu
pinū. Inuenit̄ etiam uenū omnis generis et inde
clinabile. ut h̄ res ē uenū. i. uenalis. et ita ē de cō
ponentibus illius ūbi. Et ē uenū ſupinū eiuſdem
ūbi. ut frumentū mittitur uenū. i. ad uendendum
et ſic uenū ē figure decompoſite. ſꝫ in ꝑma accep
cōne ē figure ſimplicis. Potior etiaꝫ facit potitus
quod olim fuit tercie coniugacōnis. largior largi
tus. partior ꝑtiris partitus. Orior oriris ē quarte
ſꝫ adhuc tenet de tercia oritur Et ꝑticipium p̄teri
ti tempis ortuſſum. et ſup̄ ortum. quod inuenit̄
et oritū Inde orturus. morior autem fuit quarte
coniug̃. ſꝫ nunc ē tercie. facit tn̄ irregulariter mor
tuus. ſꝫ ſup̄ moritū. et inde moriturus. Metior aūt
facit menſus et metitus Inde menſurus et meti
turus. ſed mencior facit mentiris mentitus menci
ens Meror mereris. paſſiuum de mero tis. facit
meſſus ¶ Nota etiam q̄ ſicut dicit hug̃ in fine d̄
eo is Omnia ūba quarte coniug̃ olim faciebant
futurꝫ indicatiui in bo uel in bor Vnde adhuc in
theologia inuenitur q̄ ꝓpheta dicit in ꝑs deus re
pulſiſti. Deus locutus ē in ſancto ſuo. letabor et ꝑ
tibor ſicimā et conuallem tabernaculoꝝ metibor
Et in prouerbijs. c j. Et imprudentes odibūt ſcien
tiam. Ecce ꝑtibor. et metibor. et odibor quarte cō
iugacōnis deſinūt in bor in futuro indicatiui. ſed

hoc antiquitas aboluit. Et ſolum duo ūba quarte
coniug̃ faciunt futurꝫ in bo. ſcilꝫ eo et queo. et cō
poſita ab eis. excepto ambio. quod non facit in
bo. ſꝫ in am. ut ambiam. Si autem inueniatur in
bo fit ꝯ antiquitatem. In compoſitis tamen inue
nit̄ illud futurꝫ in bo et etiam in am. ut tranſibit
etiam tranſiet. peribit et periet. Vn̄ in luca. Celuꝫ
et terra tranſibunt ūba autem mea non tranſient
¶ Hec de formacōne p̄teriti ꝑfecti et ſupinis ūbo
rꝫ dc̄a ſufficiant. Amō de formacōne alioꝝ tem
poꝝ uideamus.

Prima ꝑſona p̄ntis
tempis indicatiui modi a nullo deri
uatur. Secunda autem ꝑſona p̄ntis
indicatiui modi formatur a prima ſꝫ
mō. In ꝑma quidem coniug̃ o muta
tur in as. ut amo amas. In ſecūda coniugatione
eo mutatur in es prod̄. ut doceo doces. Itaq̄ neceſ
ſario vna ſillaba minor ē q̄ prima ꝑſona. ut mo
neo mones. In tercia coniug̃ o mutatur in is. ni
ſi deſinat in io. ut lego legis. ſi uero deſinat in io
o mutatur in s. ut facio facis. fugio fugis. In q̄r
ta coniugacōne ſimiliter o mutatur in s. ut audi
o audis. munio munis munit. Niſi deſinat in eo
Nam tunc e mutatur in i et o in s. ut eo is. queo
quis. Tercia autem ꝑſona generaliter formatur a
ſecūda. s mutato in t. ut amas amat. ex hoc patꝫ
q̄ ait. inquit. nequit. ſcribuntur ꝑ t. nō ꝑ d. Nul
lum enim ūbum terciam ꝑſonam in d terminat
¶ Prima autē perſona pluralis formatur a tercia
ſingulari. remota t et addita mus. ut amat ama
mus in omni cōiug̃. Secunda ūo pluralis fit a ſe
cunda ſingulari interpoſita ti. ut doceo doces doce
tis. Tercia pluralis fit a tercia ſingulari in ꝑma et
ſecunda coniug̃. interpoſita n. ut amat amant. doꝫ
cet docent. In tercia uero et quarta coniugacōne
formatur a ꝑma ꝑſona ſingulari. o mutata in ūt
ut lego legunt. inquio inquiunt. aio aiūt eo eūt
¶ Prima ꝑſona ſingularis p̄teriti imꝑfecti indica
tiui modi formatur a ſecūda p̄ntis indicatiui mo
di. ſingularis numeri in ꝑma et ſecūda et etiaꝫ in
quarta deſinentibus in eo. remota s et addita baꝫ
ut amas amabam. doces docebam. eo is ibam. In
tercia ūo et eꝫ in q̄rta in nō deſinentibꝫ in eo for
matur a ꝑma ꝑſona p̄ntis indicatiui modi. o mu
tata in e prod̄. et addita bam. ut lego legebaꝫ. au
dio audiebam. quod uidetur fallere in munibam
et polibam. q̄ inuenit̄ munibam et polibam pro
muniebam et poliebam. ſicut dicam in munio is
Secunda uero ꝑſona fit a ꝑma. m mutata in s. ut
amabam amabas. Tercia fit a ſecunda s mutata
in t. ut docebas docebat. ¶ Prima perſona pluraꝉ
formatur a tercia ſingulari. t mutata in mus. ut
amabat amabamus. Secūda uero perſona pluraꝉ
formatur a ſecunda ſingulari interpoſita ti. ut a
mabas amabatis. Tercia uero formatur a tercia
ſingulari. interpoſita n. ut amabat amabant.
Prima ꝑſona futuri indicatiui modi. in ꝑma et ſe
cūda et etiam in quarta coniug̃ in deſinentibus in
eo. remota s et addita bo. ut amo amas amabo
doceo docebo. et eo is ibo. Et in am futurꝫ facere
ut tranſibo et tranſeaꝫ. p̄teribo et p̄tereā. In tercia
uero coniug̃ et quarta in non deſinentibus in eo
formatur a ꝑma ꝑſona p̄ntis indic̄ modi. o muta
ta in am. ut lego legam. audio audiam. Secūda
ꝑſona fit a ꝑma hoc mō. Si prima futuri deſinit

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

in bo. o mutatur in is. ſicut amabo amabis. ſi deſinat in am am mutaẽ in es ut legam leges Tercia formatur a ſecunda. ſ in t mutata. ut amabis amabit. ¶ Prima pſona pluralis formatur a tercia ſingulari. remota t et addita mus. ut amabit amabimus. Secũda pſona formatur a ſecũda ſingulari. interpoſita ti. ut amabiſ amabitis. Tercia a tercia ſingulari formatur interpoſita n. ſi deſinat futuꝝ in am. ut leget legent. audiet audient tranſiet tranſient. Si uero deſinat futuꝝ in bo formaẽ a pma pſona ſingulari. o mutato in unt. ut amabo amabunt. docebo docebunt. tranſibo tñſibunt Olim tamen ũba quarte coniug̃ faciebant futurũ indicatiui in bo uł in bor. ut dixi ſup̃ cũ egi de p̃teritis quarte coniugationis in fine.

Secũda pſona p̃ntis impatiui formatur a ſecũda pſona p̃ntis indicatiui modi. remota s ut amas ama. doces doce. audis audi. In tercia tñ coniugacõne remota s. et i mutato in e. ut legiſ lege. Quedam tamen proferũtur per apocopam. ut dic. duc. fac et fer. Tercia pſona p̃ntis impatiui ẽ ſimił tercie pſone p̃ntis temp̃is ſubiunctiui. ut ama amet. cũ amem ames. et ſic in omni coniugacõne. Et formatur a prima indicatiui hoc mõ. in pma coniug̃ o mutata in et. ut amo amet. In alis coniug̃. o mutata in at. ut doceo doceat. lego legat. audio audiat. ¶ Prima perſona pluralis formaẽ a tercia ſingulari remota t et addita mus. ut amet amemus. doceat doceamus ⁊c̃. Secũda pſona formaẽ a tercia ſingulari. addita te ſillaba. ut ama amate. doce docete. audi audite. In tercia tñ coniug̃ mutatur e in i corr̃. et additur te ſillã. ut lege. e in i mutato et addita te fit legite. Tercia pſona fit a tercia ſingulari interpoſita n. ut amet ament. ¶ Secunda pſona futuri imperatiui modi formatur a ſecunda p̃ntis impatiui addita to. ut ama amato. doce doceto. audi audito. In tercia tamen coniug̃. e mutatur in i breuem et additur to ut lege legito. Tercia perſona ẽ ſimilis ſecũde. ut amato tu amato ille. ¶ Prima uero pluralis futuri ẽ ſimilis pme perſone plurali p̃ntis imperatiui. ut amemus. doceamus. legamus. audiamuſ Secũda perſona pluraliſ formatur a ſecũda ſingulari. addita te. ut amato amatote. doceto docetote. legito legitote. Audio audito auditote. Tercia pſona pluraliſ futuri imperatiui formatur a tercia pſona plurali p̃ntiſ indicatiui modi. addita o. ut amant amanto. docent docento. legunt legũto. audiunt audiũto

Prima pſona p̃ntis optañ modi formatur a ſecunda pſona p̃ntiſ imperatiui modi addita rem. ut ama amarem. Secunda pſona formatur a pma pſona p̃ntis optatiui m mutata in es. ut amarem amares. Tercia perſona formatur a ſecunda. s mutata in t. ut amares amaret. ¶ Prima pſona pluralis formatur a prima ſingulari. addita us. ut amarem amaremus. Secunda perſona fit a ſecũda ſingulari. interpoſita ti ſillã. ut amares amaretis. Tercia pluraliſ formatur a tercia ſingulari. interpoſita n. ut doceret docerent. ¶ Prima perſona futuri optatiui formatur a pma perſona p̃ntis indicañ ſingulariſ nũ hoc mõ. In prima quideꝫ coniugacõne o mutata in em. ut amo amem. In omnibus alijs coniugationibus o mutata in am. ut doceo doceam. Lego legam. audio audiam. eo eam. Secũda pſona formatur a pma futuri optatiui. m mutata in s. ut amem ames. Tercia pſona formatur a ſecũda ſ in t mutata. ut ames amet. ¶ Prima pſona futuri optatiui pluralis formaẽ a prima ſinguł. addita us. ut amem amemus. Secũda pſona pluralis a ſecũda ſingulari. inſpoſita ti. ut ames ametis. Tercia pſona pluralis formatur a tercia ſinguł inſpoſita n. ut amet ament. legat legant.

Subiũctiuus in p̃nti ẽ p omnia ſimilis futuro optatiui. Preteritũ autem impfectum ſubiũctiui ẽ ſimile p̃nti et p̃terito impfecto optatiui

Infinitiuus formatur a ſecunda pſona impatiui. addita re. ut ama amare. I ire. Futuꝝ uo infinitiui fit per ſupplecõnem ſupini cũ hoc infinitiuo ire. uł per ſupplecõnem participij futuri temporis terminati in rũ cũ h infinitiuo eſſe. ut infinitõ amatũ ire uł amatuꝝ eſſe. Nunc de hijs que formanẽ a p̃tito pfecto indicatiui uideamus

Prima pſona preteriti plus q̃ perfecti indicatiui modi formatur a ſuo p̃terito perfecto. I mutata in e correptaꝫ et addita ram. ut amaui amaueram. cucurri cucurrerã. Secũda perſona formaẽ a pma. m mutata in s. ut amaueram amaueras Tercia fit a ſecunda perſona s in t. ut docuerat docuerat. ¶ Prima perſona pluralis formatur a tercia perſona ſingulari. remota t et addita mus. ut amauerat amaueramus. pnł prod. Secũda perſona formaẽ a tercia ſui ſingulariſ addita is. ut amauerat amaueratis. Tercia pluralis formatur a tercia ſui ſingularis. interpoſita n. ut amauerat amauerant

Prima perſona p̃teriti perfecti et plus q̃ perfecti optatiui modi formatur a pma p̃teriti pfecti indicatiui modi. addita ſ et ſem ut amaui amauiſſem. cucurri cucurriſſem. Secũda autẽ pſona formatur a ſua pma. m mutata in s. ut amauiſſem amauiſſes. Tercia formatur a ſecunda s mutata in t. ut utinã amauiſſes amauiſſꝫ. Prima pſona pluralis formatur a tercia ſingulari. remota t et addita mus. ut utinã amauiſſet amauiſſemus. Secũda pſona pluralis formatur a tercia ſingulari. addita is. ut utinã amauiſſꝫ amauiſſetis. cucurriſſet cucurriſſetis. Tercia pſona pluralis formatur a tercia ſingulari. interpoſita n. ut amauiſſet amauiſſent. momordiſſꝫ momordiſſent

Prima pſona p̃teriti ſubiunctiui formatur a prima pſona p̃teriti pfecti indicatiui modi. I mutato in e cor̃ et addita rim. ut amaui uerim. pependi pependerim. acui acuerꝫ iui iuerim. Secunda pſona formatur a ſua pma. m mutata in ſ ut amauerim amaueris. lauerim laueris. tercia formatur a ſecũda. s mutato in t. ut laueris lauerit Prima pſona pluraliſ formaẽ a tercia ſui ſingularis. remota t et addita mus. ut amauerit amauerimuſ cucurrerit. cucurrerimus. pnł cor̃. Secũda pſona formatur a tercia ſui ſing̃ addita is. ut amauerit amaueritis. lauerit laueritis. Tercia formatur a tercia ſui ſingulariſ interpoſita n. ut momorderit momorderint. ¶ Et nota regulam generalem q̃ ſicut dicit ps in viij li. Preteritũ pfectum ſubiunctiui retinet conſonantem p̃teriti pfecti indicatiui. Idem eciam facit futuꝝ ſubiũctiui. Preteritũ pluſ q̃ pfectuꝫ ſubiunctiui eſt ſimile preterito perfecto et plus q̃ perfecto optatiui.

Prima pſona futuri ſubiunctiui. formatur a p̃terito pfecto ſubiunctiui. remota im et addita o. ut amauerim amauero. cucurrerꝫ cucurrero. penultima correpta. Secunda formaẽ a ſua pri

ma.o mutata in is.ut lauero laueris.pependero
pependeris.pnl' cor.Tercia fit a ſecūda pſona.s in
t.ut amaueris amauerit. ¶ Prima pſona pluralis
formatur a tercia ſing.remota t et addita mus.
ut amauerit amauerimus. Secūda pſona pluralis
formatur a tercia ſui ſingularis.addita is ut ama
uerit ueritis pnul' cor.Tercia plur formatur a terci
a ſui ſingularis.interpoſita n.ut lauerit lauerint
Ex dictis patet q futuꝝ ſubiūctiui ē ſimile p̄teri
to pfecto ſubiūctiui p omnia.excepta p̄ma perſo
Preteritū perfectuꝝ et plus q ꝑ na ſingulari
perfectū infinitiui formatur a p̄terito perfcō
et plus q pfecto optatiui.remota m.ut utinam
amauiſſem amauiſſe.momordiſſem momordiſſe
legiſſem legiſſe.iuiſſem iuiſſe.

Paſſiui p̄ma pſona
formatr a p̄ma pſona actiui p̄ntis indicati
adiecta r.ut amo amor. Secūda uero pſo
na formatur a ſecunda ſin.actiui interpoſita ri.ul'
remota s et addita re.ut amas amaris ul' amare.
In tercia tamen coniugatione mutatr in actiuo e
i in e. Vt legis legeris ul' legere. Tercia uero pſo
na paſſiui.formatur a tercia actiui addita ur.ut
amat amatur.docet docetr .Prima pſona plur p̄n
tis indicatiui modi formatr a prima pſona actiui
plurali.us in ur mutata.ut amamus amamur. Se
cūda formatur a ſecunda actiui pluralis.tis muta
ta in mini.ut amatis amamini.docetis docemini
legitis legimini.auditis audimini. Tercia uero paſ
ſiui formatr a tercia actiui pluralis addita ur.ut
Prima pſona p̄teriti imper ꝑ amant amantr
fecti paſſiui indicatiui modi formatur a pri
ma pſona ſui p̄teriti impfecti actiui.m lrā muta
ta in r.ut amabam amabar. Secūda perſona paſ
ſiui formatr a ſecunda actiui interpoſita ri.uel re
mota s et addita re. Vt amabas.amabaris vel
amabare. Tercia uero paſſiui formatr a tercia ac
tiui.addita ur.ut docebat docebatr. ¶ Prima uero
pluralis paſſiui formatr a p̄ma perſona plural' ac
tiui.us in ur.ut amabamus amabamur. Secūda
formatur a ſecūda actiui.tis mutata in mini.ut a
mabatis amabamini.docebatis docebamini.Terci
a perſona paſſiui formatur a tercia actiui.addita
ur.ut legebant legebantr.audiebant audiebantur
Futuri indicatiui paſſiui p̄ma perſona forma
tur a prima perſona futuri indicatiui actiui
addita r ſi futuꝝ deſinat in bo.ſicut amabo ama
bor.docebo docebor. Si autē futuꝝ actiui deſinit
in am formatur a futuro actiui.m.mutato in r.
ut legam legar.audiā audiar. Secūda pſona paſſi
ui formatr a ſecunda actiui.hoc modo.ſi futuꝝ ac
tiui deſinit in bis.i mutato in e interponitr ri.ul'
remota s et addita re.ut amabis amaberis uel a
mabere.doceberis ul' docebere. Si uero futuruꝝ ac
tiui deſinit in es in ſecunda perſona.tunc interpo
nitur ri ul' remota s et addita re.ut leges legeris
ul' legere.audiam audies audieris ul' audiere.pnl'
prod. Tercia autem pſona paſſiui formatur de ter
cia actiui addita ur.ut amabit amabitur.leget le
getur.audiet audietur. ¶ Prima uero pſona plu
ralis paſſiui formatur a p̄ma plurali actiui.us in
ur mutata.ut amabimus amabimur.legemus le
gemur. Secunda formatur a ſecūda actiui.tis mu
tata in mini.ſicut amabitis amabimini.docebo do
cebitis docebimini.legetis legemini.audietis audi
emini.Tercia pſona paſſiui formatr a tercia actiui
addita ur.ut amabunt amabuntur.docebunt do
cebuntur.legent legentur.audient audientur.
Imperatiuus p̄ntis paſſiui formatur ab impa
tiuo p̄ntis actiui.et ſecunda pſona addita re
ut ama amare.audi audire.Tercia pſona formatr
a tercia actiui addita ur.ut amet ametur.doceat
doceatur.legat legatur.audiat audiatr. ¶ Prima
pſona pluralis paſſiui formatr a p̄ma actiui.us in
ur.ut amemus amemur. Secunda formatur a ſe
cūda actiui.te mutata in mini.ut amate amami
ni.docete docete docemini legite legimi audite audi
mini. Tercia uero pſona formatur a tercia actiui.
addita ur.ut ament amentr.doceant doceantur le
gant legantur.audiant audiantur.
Futuꝝ imperatiui paſſiui in ſecunda et tercia
perſona ſingulari q ſimiles ſunt formatur a
ſecūda perſona futuri impatiui actiui.addita r ut
amato amator tu.amator ille.doceto docetor.le
gito legitor pnl' cor.audito auditor penul' prod
¶ Prima autem pſona pluralis futuri impatī paſ
ſiui ē ſimilis prime pſone plurali p̄ntis impatiui
paſſiui.ut amemur doceamur legamur audiamur
Secunda pſona pluralis futuri imperatiui paſſiui
formatur a ſecunda plurali futuri imperatiui acti
ui.tote mutato in minor.ut amatote amaminor
docetote doceminor.legitote legiminor.auditote
audiminor. Tercia autem pſona formatur a terci
a plurali futuri impatiui actiui addita r.ut aman
to amantor.legunto leguntor audiūto audiūtor
Optatiuus paſſiui in p̄ma pſona p̄ntis forma
tr a p̄ma pſona p̄ntis ſui acti.mutata m in r
ut amarē amarer. Secūda perſona paſſiui forma
tur a ſecūda actiui p̄ntis optatiui modi interpoſi
ta ri ul' remota s et addita re.ut utinā amares a
mareris ul' amarere.doceres docereris ul' docerere
legeres legereris ul' legerere.repies repereris uel
reperiere penl' prod. Tercia perſona paſſiui forma
tur a tercia actiua addita ur.ut amaret amaretr.
¶ Prima perſona pluralis optatiui formatur a p̄
ma perſona plurali optatiui actiui mutata us in
ur.ut amaremus amaremur. Secunda formatur
a ſecūda actiui tis mutata in mini ut utinā ama
retis amaremini.doceretis doceremini.legeretis le
geremini.Tercia autem formatr a tercia ſui actiui
addita ur.ut amarent amarentr. ¶ Futuꝝ optati
ui paſſiui in p̄ma pſona formatr a prima pſona
futuri ſui actiui.m mutata in er.ut utinā amem
amer.doceam docear. Secūda pſona formatr a ſe
cūda ſui futuri actiui addita ri.ul' remota s et ad
dita re.ut amer ameris ul' amere.doceam doceas
docearis ul' doceare.utinā legam legas legaris ul'
legare.utinā audias audiaris ul' audiare.pnl' prō
Tercia perſona paſſiui formatur a tercia perſona
actiui addita ur.ut utinā amet ametur.doceat do
ceatur. Prima uero pſona pluralis paſſiui forma
tur a p̄ma pluralis ſui actiui.us mutata in ur.ut
utinā amemus amemur.doceamus doceamur. Se
cūda pſona formatur a ſecūda actiui.tis in mini
ſicut utinam Ametis amemini.doceatis doceami
ni.legatis legamini.audiatis audiamini.Tercia p
ſona formatur a tercia actiui addita ur.ut utinā
ament amentur.doceant doceantur.
Subiūctiuus p̄ns paſſiui ē ſimilis futuro op
tatiui paſſiui.ut utinā ul' cum amer ameris
Preteritū impfectū ſubiunctiui ē ſimile p̄nti et p̄te
rito impfecto ſui optatiui.ut utinā ul' cū docerer

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Infinitiuus paſſiui formatur ab docererio
infinitiuo actiui.e mutata in i.ut amare ama
ri.docere doceri.audire audiri. In tercia tamen con
iugatione formatur ab infinitiuo actiui remota re
et e mutata in i.ut legere legi. ¶ Futuro infiniti
caret verbum paſſiuum ſicut et verbum actiuum.habz tamen
pro ipſo ſupplecõnem ſupini cum hoc infinitiuo iri.ut
futuro amatum iri. Infinitiuus autem depo et verbi cõ
munis predicto modo formatur ab infinitiuo ſuo

Preteritis pfectis et preteritis plus quam perfectis
omnibus et futuris ſubiũctiui carent uerba
paſſiua et habẽtia literaturam paſſiuam.habent tamẽ pro
ipſis ſupplecõnem participia preteriti temporis cum ſum
es eſt.ut amatus ſum uel fui eram uel fueram.eſ
ſem uel fuiſſem.ſim uel fuerim.ero uel fuero.erũt
pro u uel pro ʒ erint uel fuerint.amatum eſſe uel fuiſſe.
¶ Hec de temporibus et modis verborum dicta ſuffici
ant.Amodo de ſpeciebus verborum uideamus.

Species verborum
ſicut dicit priſcianus in viij libro ſunt due.ſcilʒ
primitiua et deriuatiua.que fere in omni
bus inueniũtur partibus orõnis.Eſt ergo
primitiua que primam põnez ab ipſa natura accipit.
ut feruco.lego.facio.domo.garrio.albo.Deriuati
ua que a poſitiuis deriuantur.ut ferueſco.lecturio.
domito.faceſſo.garrulo.albito. ¶ Sunt ergo de
riuatiuorum diuſe ſpecies.ſcilʒ inchoatiua.meditati
ua.frequentatiua.deſideratiua.diminutiua.Inueni
tur preterea alia ſpecies que pot dici moralis ſiue
vnitatiua.ut patriſſo.Reperitur eciam alia ſpecies
que pot dici apparitiua.

Inchoatiuum verbum eſt deſinens in ſco ſignificans
inicium actus uel paſſionis ſui primitiui.ut caleo
caleſco.Que plerũqʒ a neutris abſolutam uel intra
ſecus natam ſignificantibus paſſionem deriuantur
Quorum primitiuorum pleraqʒ ſunt ſecunde coniug.ut
rubeo rubeſco.palleo palleſco.marceo marceſco.
areo areſco.luceo luceſco.pateo pateſco.Iteqʒ di
ximus pleraqʒ.quia inueniuntur eciam ex alijs verbis
inchoatiua ſʒ raro.ut cupio cupiſco.ſentio ſentiſco
labo labaſco.integro integraſco.ſimiliter hio hi
aſco.amo amaſco.miſereor miſereſco.ſʒ hoc magis
a miſereo miſeres eſt.quo vetuſtiſſimi ſunt uſi.ex
quo impſonale eſt miſeret et miſeretur.Nam a miſe
reor quod eſt deponens nec inchoatiuum in o deſi
nens nec impſonale poſſʒ naſci.viuo viuiſco.In
reuiuiſco.Veſperaſco quoqʒ uidetur quaſi a ueſpe
ro ueſperas verbo deriuari.Vel pot deriuari a ueſpe
ra re. ¶ Formantur autẽ omnia inchoatiua a ſecũ
da pſona pñtis indicatiui modi ſui primitiui addi
ta hac ſillaba co.ut labo labas labaſco.ferueo fer
ues ferueſco.cupio cupis cupiſco.ſcio ſcis ſciſco.
Excipitur hio hias quod hiſco non hiaſco facit.
vnde dehiſco cis.et inde hiſcens.Vetuſtiſſimi tamen
faciſco feſſus dicebant.ex quo defeciſcor defeſſus
quod quidaʒ a fatcor eſſe deriuatum uolũt. ¶ Hic
attende quod verba inchoatiua ſunt tercie coniug.ſic
meditatiua ſunt quarte.et carent preteritis pfectis.
quia uidelicet preteritum pfectuʒ ſignificat terminum rei
verbi.ſʒ inchoatiuum inicium.Item ſcias quod quedaʒ ver
ba deſinũt in ſco.que non ſunt inchoatiua.ut quieſ
co quieui.paſco paui.diſco didici.poſco popoſci.
ſueſco ſueui ſuetus.Hec ponit priſcianus in viij li.et in
x ponit quedam alia.de quibus dixi in preteritis
tercie coniug deſinentibus in ſco.Preterea iſta non
ſunt inchoatiua licet in ſco deſinant.ſcʒ.noſco no

ui.ignoſco ignoui.cognoſco cognoui.agnoſco ag
noui agnitum.dinoſco dinoui.depeſco depeſcui.Et
quedam alia a predictis compoſita.et forte quedam
alia que nunc non occurrunt memorie.que poteris
agnoſcere ad preteritum.Nam inchoatiua carent prete
ritis pfectis.niſi forſitan a ſciſco et cupiſco que mõ
non ſignãt inchoacõnez.vnde habent preteritum ſuorum
primitiuorum ſcʒ aſciui et cõcupiui.Nam aſcio non eſt in
uſu.Concupiſco nunc ualet quantum concupio.Vnde
concupiſcentia et non concupientia.Et ſcias quod hec pꝰ
frequentatiua frequenter faciunt ex ſe paſſiua.nam
inchoatiua et meditatiua magis ſunt neutra.

Meditatiuum verbum.
eſt deſinens in urio ſignificans meditacõnem acti
onis uel paſſionis ſui uerbi primitiui. ¶ Deſcen
dunt autem iſta ab actiuis uel neutris.Formantur
autẽ ab ultimo ſupino addita rio.ut lectum lecturio.
eſu eſurio.mictu micturio.partu parturio.amatu a
maturio.nuptu nupturio.dictu dicturio.et ſunt
quarte coniugacõnis quõ inchoatiua tercie.et cor
u ante r.ut parturio parturis.lecturio lecturis.et ſcdm priſ
nullum verbum quarte coniug habet u cor ante rio
niſi meditatiuum.et ex hoc patet quod ſcaturio ſcatu
ris cum non ſit meditatiuum non corripit u ante r.ſic
nec prurio pruris ymo pro Errauit autẽ vindocinus.cum
dixerit.Et ſcaturizantes leſus abhorret aquas.Ca
rent autẽ meditatiua preteritis pfectis.quia uidelicet
preteritum pfectum ſignat terminum rei.ſʒ iſta medita
cõnem accõnis uel paſſionis.Eſt enim meditatio quaſi
media rei accõ.et ſunt meditatiua ut in pluribus
neutra.ſicut nec inchoatiua.Queri pot de hoc verbo
eſurio eſuris.quod cum ſit meditatiuum ut dicit priſcianus
habet tamen preteritum.ut dicitur in euangelio ma
thei.Eſuriui eniʒ et non dediſtis michi manduca
re.Et tamen eciaʒ ſcdm priſcianum meditatiua verba carent
preteritis pfectis.Ad hoc reſpondet hug quod licet ars gramm
matica ita exigat.pot tamen aliter inueniri in di
uina pagina.que non coartatur regulis gramati
corum.Sed forte priſcianus ibi nondum legerat eſuriui
et non dediſtis michi manducare.quamuis legamus
ipſum fuiſſe ſacerdotẽ.ſʒ amore iuliani apoſtataſ
ſe.ita dicit hug.Alij dicũt cum quibʒ ego quod eſurio
inquantum eſt verbum meditatiuum caret preterito p
fecto.ut bene dicit priſcianus.Aliquando tamen eſurio eſuris
eſt verbum neutrum abſolutum et nullam meditacõnem
notat.ut eſurio.i.fameo.et ſic ſumitur in euange
lio.ut eſurij.i.famem habui uel famui.et ſic habʒ
preteritum pfectum.Item dico quod licet theologia non
ſubdatur regulis gramaticorum uel donati tamquam an
cilla.tamen utitur regulis gramaticorum tamquam domina
ad imperium ſuum.Quia ſapientia edificauit ſibi
domum et excidit columnas ſeptem id eſt ſeptem
artes liberales. ¶ Nec putandum falſo eſt quod periti
theologie utantur latinitatibus contra ueritatem
artis gramatice.cum auguſtinus ambroſius hieroni
mus gregorius fuerint boni gramatici.Verum tamen eſt quod
theologi utuntur aliquando alleoteca.ut ſermonem quẽ
audiſtis non eſt meus.ſicut et ipſi gramatici.Vnde
uirg Vrbem quem ſtatuo ueſtra eſt.Aliquando utuntur
metaplaſmo.ut moiſi pro moiſis.Sed aliquando utun
tur tropo.ut turbatus eſt herodes et omnis hiero
ſolima cuʒ eo.et mortui ſunt qui querebant ani
mam pueri.et hoc eciam licet doctoribus theolo
gie.quia eciam ſcdm donatum barbariſmus eſt vna pars
orõnis uicioſa in cõmuni ſermone in poemate me
taplaſmus.i.in ore ſapientis.quia ut dicit ouid.Si

fuit errandū cauſas habet error honeſtas. Lex eſt
humana dicit. Non omniū que a maioribuſ tradi
ta ſunt racō reddi pt. Hoc autē quod dicit hug̃ q̃
multos ſequaces habet ꝙ theologia non coarte
tur ſub regulis grāmaticoꝝ. uidetur poſſe haberi
ex ūbis gg̃. qui ita dicit in eplā ſup iob in fine e
piſtole. Queſo inquit ut huius opiſ dcā percurrens
in hijs ūboꝝ folia non requiras. quia ꝑ ſacra elo
quia ab eoꝝ tractatoribus infructuoſe loquacita
tis leuitaſ ſtudioſe compeſcitur. dū in templo dei
nemus plantari prohibetur. Et cūcti ꝓcul dubio
ſcimus. ꝙ quotiens in folijſ maleſcere ſegetiſ culmi
ꝑficiunt. minori plenitudine ſpicaꝝ gña turgeſcūt
Vñ et ipſam loquendi artem quā magiſteria diſ
cipline exterioris inſinuant ſuare deſpexi. Naꝫ ſi
cut huius quoq; epiſtole tenor enūciat. nō meta
ciſmi colliſionem fugio. non barbariſmi confuſio
nē deuito. ſitus motus ꝙ eciam ꝑpōnum et caſus
ſuare contemno. ꝙ indignum uehementer exiſti
mo. ut ūba celeſtiſ oraculi conſtringam ſub regu
lis donati. Neq; enim hec ab ullis interpretibus in
ſcripture ſacre auctoritate ſuata ſunt. ex qua nimi
rū ꝙ nrā expō oritur dignū profecto eſt ut qua
ſi edita ſoboles ſpēm matris ꝑmitetur. Hec greg̃
Sed intellige ūba gg̃ ſicut dixi. ꝙ uidelicet ñ con
ſtringunt̃ ūba ſacri oraculi tamq; ancilla ſub regu
lis donati. ſꝫ ſicut dña theologia utitur artiū ueri
tate. Item gg̃ et alij ſacri doctores non ſuant ſem
per doctrinaꝫ quam tradidit donatus in libro qui
dr̃ barbariſmus. non enim ſemꝑ uitant in dictis
ſuiſ metaciſmū. labdaciſmū. iotaciſmū. colliſiones
et huiuſmodi. que ſunt quaſi folia. ſꝫ magis faci
unt uim in ſententia. Vnde ipſemet donatus quā
do multa uicia numerauit in c de barbariſmo ita
dicit. Nos autē cauenda hec omnia uicia ꝓlocuti
controūſiam de nomine ꝑtinacibus relinquamus
Multi eniꝫ faciunt uim in folijs et ornatu ūboꝝ
potius q̃ꝫ in ſententia et ueritate. quod ſancti docto
res uitant.

Frequentatiuū ūbum ē ūbum in to uł in ſo
uł in xo deſinens ſignificans frequentacōm
accōnis ſiue freq̃ntiam actuſ ſui ꝑmitiui. et faciūt
frequenter de ſe paſſiua. nam inchoatiua et medi
tatiua mag̃ neu ſunt. Deriuantur autē pleꝝq; fre
quentatiua a ſupinis. mutacōne extreme ſillabe
u in o. ut ſcriptu ſcripto. dcū dicto. curſu curſo. do
mitu domito. nexu nexo. flexu flexo. Si autē ſint
ꝑme coniug̃ ea a quibus deſcendunt et habeant
pnł a. mutant a in i cor̃ et u in o. ut impatu im
perito. rogatu rogito. uolatu uolito. Ideo autem
diximus pleꝝq; a ſupinis ea deriuari. quia in gi
terminantia ꝑteritū a p̄ntis ſecūda pſona abiecta
s et addita to faciunt frequentatiua. ut lego legis
legito. fugio fugis fugito. ago agis egi agito. co
go cogis coegi cogito. pnł cor̃. Vñ in ergo ꝙ miſi
facit ſupioꝝ ſuat regulam. i. a ſupino fit frequen
tatiuū. merſu merſo merſas. quero querito dr̃itie
cauſa facit. quia queſo queſito facit. Scitor ſci
taris notandū quō et ſciſcitor ſciſcitaris. quia a ꝑ
mitiuo actiuo deponentia ſunt nata. ꝙ uidelicet a
ſcio ſcis ſcitu. u in or fit ſcitor ſcitaris. et a ſciſco
ſciſcis uenit ſciſcitor ſciſcitaris. s finalis mutata
in tor. ſciſcis ſciſcitor. Noſco quoq; noſcito facit.
Dicitur eciam noto tas in quo ſimiliter eſt notā
dum. qō cū a notu ꝑmam ꝓducente ſit deriuatū
cor̃ tamen pnł. nec miꝝ cū compoſita a notus ē
qñ mutant o in i cor̃. ut agnitus cognitus. cum
ignotus ſuauit o longam. Sunt tamen quedam
deficientia in ſupino. que raro faciunt freq̃ntatiua
ut ab egreo egreſco et egroto. Et ſunt omnia
frequentatiua ꝑme coniugacōnis. Et ſuant ſigni
ficacōnem ꝑmitiuoꝝ. quāuis uideantur quedā ex
hijſ in aliū ſenſum tranſire. ut traho tracto. cogo
cogito. dico dcū dicto. Sed ſi quis attentius inſpi
ciat non penitus abſiſtunt h a ꝑmitiuoꝝ ſignifica
cōne. Notandū eciam ſector ſectaris. quod dr̃itie
cā puto ꝑ ſincopam u pnł. ꝓlatū. ne puteſ̃ nomē
ſi ſecutor diceremus. cū ſupinū primitiui eiuſ ſecu
tū ſit. raro tamen deriuacōnes huiuſcemodi ſpēꝝ
fiunt a uerbis deſinentibus in or. ꝙ uidelicet fere
omnia dſidunt a ūbis actiuis et neutris. Multa e
ciam alia uerba frequentatiua inueniunt̃. que for
mant̃ a ſecunda pſona p̄ntis. que non enumerat
ꝑs. ſicut patebit in quinta pte. Hic attende ꝙ
ſupina et pticipia ſeu uerbalia uenientia a uerbis
quarte coniug̃ uł a uerbis tercie coniug̃. que hñt
ꝑteritū et ſupinū ad modū quarte. ut auditu et
cupitū omnia prod̄ i ante t. exceptis hijs que cō
ponūtur a ſupinis correptis. ut additū nequitum
initum ꝑitum. et quidquid dr̃ de ſupinis dſidum
ē de ūbalibus et de frequentatiuis eoꝝ. ut domitū
et domitor. et domito tas pnł cor̃. excepto ambi
tū ſupino. quod prod̄. et ſimiliter ambituſ ꝑꝑopi
um. ſꝫ h ambitus ambitus cor̃ pnł.

Deſideratiuū ūbum ē
ūbum deſinens in ſo. ſignificans deſideratio
nem accōnis uł paſſionis ſui ꝑmitiui. ut uiſo ui
ſis. i. cupio uidere. Inde uiſens. i. cupiens uidē. Ve
niunt huiuſmodi ūba ab actiuis uel neutris. for
mantur quedaꝫ ab ultimo ſupino. u mutata in o
ut uiſum uiſu. uiſo uiſis. Iñ inuiſo inuiſis pnł ꝓ
ducta. Quedam autē formantur a ſecūda pſona
ſui p̄ntis indicatiui modi. mutato eo quod ſequit̃
ultimam conſonanteꝫ in es et addita ſo. ut capio
capis capeſſo. facio facis faceſſo. Quedam formā
tur a ſecūda pſona p̄ntis indicatiui addita ſo. ſic
ea que formant̃ a ūbis ſecunde coniug̃. ut arceo.
arces arceſſo. Inuenitur tamen inſtantia in q̄buſ
d ſic̃ in deſideratiuiſ q̄ ueniunt a cōpoſitiſ a cio cis
nā ut dic̃ hug̃. Cieo et cio cōponūtur cū ad. et dr̃
accieo acciui accitū. et accio acciui accitū. i. aduo
care. appellare. ſꝫ antiqui in tali compōne ſolebant
mutare d in r. dicentes aruolare arcio. ſꝫ nos dici
mus aduolare accio. mutantes d in c ſequente C.
Sic ergo dr̃ accio accis ſꝫ modnos. arcio arciſ ſꝫm
antiquos. et in eodem ſenſu. Et ab utroq; iſtoꝝ
deſcendit ūbum deſideratiuū in ſo. ab arcio antiq̄
deberet dici arceſſo arceſſis. ſꝫ arceſſo quia dſidit
ab arceo. ideo cauſa dr̃itie mutatū ē primū s ſcꝫ
in r. in eo ꝙ dſidit ab arcio antiquo. et dr̃ arcerſo
arcerſis. Item ab accio modno debet deſcendere re
gulariter acceſſo acceſſis. ſꝫ quia ab accedo dis ac
ceſſu. dſidit ſimiliter acceſſo. Ideo dr̃itie cauſa in
eo ꝙ uenit ab accio mutatū eſt ꝑmuꝫ s in r. et dr̃
accerſo accerſis. Inuenit̃ ergo accerſo ab accio cis.
Itē arceſſo ab arceo. Item arcerſo ab arcio. Iteꝫ ac
ceſſo ab accedo acceſſu. Inuenit̃ adhuc aliud ūbū
deſideratiuū ab accerſo accerſis. et ē quarte coniu
gacōnis. in eadem ſignificacōne cū eo. et habet r
in antepnł ſillaba. accerſio accerſis. Vñ actuum x
Accerſi ſymonem. Et ſunt ūba deſideratiua tercie
coniug̃. habent tamen ꝑterita et ſupina ad mod̄

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

quarte.tamen acceſſio inuenitur quarte coniugati
onis olim.ſꝫ modꝫ utunꝰ acceſo acceſſis ſcie cõ
iugacõnis.quod idem eſt cũ illo antiquo ũbo ac
ceſſio acceſſis quarte coniug. ¶ De ũbis eciam de
ſideratiuis dixi ſupra ubi determinaui de ꝑteritis
tercie coniug. deſinentibus in ſo.

Diminutiuũ ũbum eſt ũbum deſinens in lo.
ſignificans diminucõnem accõnis ſui primi
tiui.Deriuanꝰ huiuſmodi ũba a ũbis neutris uel
actiuis.formanꝰ uero a pma pſona pñtis indica
tiui modi.mutato eo quod ſequiꝰ conſonantē a
qua incipit ſecũda ſillaba in illo.ut ſorbeo ſorbil
lo.uł in ulo ut garrio garrulo.Caluo tamen facit
cauillo pro caluillo.ex quo calumnia.Et facit cal
ui calutum.ſicut ſolui ſolutũ.ſꝫ iſtud ſupꝰ calutuꝫ
non eſt in uſu.

Morale ũbum ſiue ymitatiuuꝫ ē uerbũ ſignifi
cans moreꝫ rei ſui ꝑmitiui.ut patriſſo.i.mo
rem patris gero uł ymitor.Deriuanꝰ autē huiuſ
modi ũba qñqꝫ a nomine qñqꝫ a ũbo.formanꝰ
ũo aliqñ ab ablatiuo ſingulari.mutato eo quod
ſequitur conſonantē ultime ſillabe in is et addita
ſo.ut patre patriſſo.uł mutato o in is et addita
ſo.ut greco greciſſo.uel mutato o uel a in or.ut
philoſopho philoſophor philoſopharis.et poeta
poetor poetaris.Et ut dicit ꝑs in ꝑmo maioris.
Sepe ſolemus s geminatam poně.ut patriſſo pa
triſſas.

Apparitiuũ ũbum ē ũbum deſinens in co ſigni
ficans appicõnem accõnis rei ſui ꝑmitiui.deſ
cendũt autem huiuſmodi ũba a ũbis actiuis uel
neutris.Et formanꝰ a ſecũda pſona pñtis indica
tiui.extrema pte ultime ſillabe mutata in i coꝛ et
addita co.uello uellico.fodio fodis fodico.albo
albas albico.i.apparco albere.Oraꝰ in v car.Nec
prata canis albicant pruinis.Item nutrio tris nu
trico et nutricor.Vnde cicero in ij de natura deoꝝ
Omnia que ſicut membra et ptes ſuas nutricatur
et continet.

Impſonalia omnia ut dicit ꝑs in viij lib.uł
ab actiuis uel a neutris deriuanꝰ.ut amo a
matur.ſto ſtatur.placeo placet.Et ſcias ꝙ uerba
impſonalia non dñdunt a ũbis impfectis.Nec a
ũbis paſſiuis cõmunibuſ deponentibus.nec a uer
bis anomalis.niſi ab iſtis duobꝫ fero et edo.nec
a defectiuiſ ut odi noui cepi memini.nec ab alijs
defectiuis.ut ait et inquit.nec a ũbis neutropaſ
ſiuis.ut gaudeo fio et cetera.Nec a ũbis excepte
accõnis.ut pluit tonat.nec a ũbis ſignificantibus
paſſionem innatam.ut palleo.rubeo.Nec a ũbis
ſignificantibuſ paſſionē illatam.ut uapulo ueneo
nec ab hoc ũbo facio facis cũ ſuis compoſitis.qñ
non recipiunt paſſiuũ.ut benefacio.calefacio.ma
lefacio.tepefacio.Vñ non ē dñdum.a me benefa
citur.a me tepefacitur.uide eciam in libeo. ¶ Sũt
eciam quedam impſonalia actiue uocis.quedam
paſſiue.Inter que hec ē dñtia.ꝙ impſonalia ac
tiue uocis pñt conſtrui cũ infinitiuiſ ũboꝝ.ut pla
cet michi legere.Sed impſonalia paſſiue uocis ñ
vñ male dr.a me deſideratur legere.Vnde impſo
nalia actiue uocis regunt añ eoſdem caſus quos
regunt ſua pſonalia poſt.ut michi placet.Impſo
nalia paſſiui uocis non.vnde male dr a me legiꝰ
uirgiliũ Item ſcias ꝙ ſunt quedam ũba impſona
lia non ſimpliciter ſꝫ ex adiũcto.que ſequũtur cõ
ſtrucõnem illoꝝ ũboꝝ impſonaliũ quibus adiũ

gunꝰ.ſcꝫ incipit debet ſolet.deſinit.poteſt.ut ſoc
tis incipit intereſſe legere.Sociati incipit placere
legere.ſoctem incipit tedere legě.ſocratem incipit
penitere peccare.a ſocrate incipit legi.et ſic.de cõ
ſimilibus.Nij xxj.Tedere cepit populũ itineriſ uł

Nota ꝙ dñtia ē inter infinitiuum ¶ laboris
ũbi impſonalis paſſiue uocis.et infinitiuum
paſſiui.ut uult ꝑs in ij minoris.ꝙ infinitiũs uerbi
impſonaliſ ad pfectam conſtrucõm indiget abla
tiuo.infinitiuus uero paſſiui non.Item ꝙ infini
tiuus ũbi impſonalis conſtruitur cũ ablatiuo in
tranſitiue.Infinitiuus uero paſſiui tranſitiue.Item
ꝙ infinitiuus ũbi impſonalis reſoluiꝰ in actiuum
Infinitiuus ũo paſſiui in paſſiuũ.Item ꝙ infiniti
uus ũbi impſonalis non conſtruitur cũ accõ.infi
nitiuuſ uero paſſiui ſic.Scias eciam ꝙ ſi ũbũ paſ
ſiuũ conſtruitur cũ ablřo conſiderandũ eſt utꝝ il
le abltiũs denotet cauſam efficientē uł aliam.Si
efficientem denotat tũc debet poni cum ꝑpõne.ut
diligor a platone.Si autem denotat cauſam ma
terialem uł aliam pter efficientē.non debet poni
cum ꝑpõne.Vñ male dr ũberor a baculo.uł ſpo
lior a ꝑbenda.ꝙ ſequeteꝰ iam ꝙ poſſet fieri con
ũſa locucõ.ut diceretur ꝑbenda ſpoliat me.quod ¶ ē contrariũ rõni

Sunt alia ũba ut dicit ꝑs
in viij libro que ex ũbalibuſ naſcunꝰ nomi
nibꝫ uł ꝑꝓpꝛijs.ut a rego rex.a rege regno.a du
cor ductus.a quo ducto.A legor lcũs.a quo lcũ
rio et lectito. ¶ Et ſcienduꝫ ꝙ frequenter apud ꝙ
cos ex nominibus dignitatũ ſolent deriuari ũba
que actum uł adminiſtracõnem ipſius dignitatis
ſignificant.Apud latinos autē dignitatũ nomina
pleraqꝫ ex ũbis uł nominibus naſcunꝰ que faciũt
ũba.ut conſul a conſulendo.dcãtor a dictando.qſ
tor a queſtu.edilis ab edibus.ꝑtor a ꝑeundo.duc
tor a ducendo.impator ab impando.Ergo rex ſo
lum quod a regendo naſcitur pepit ex ſeſe aliud
ũbum regno.a uillicuſ eciam uillico uł uillicor di
cebant antiqui. ¶ A metalloꝝ quoqꝫ nominibus
ſolent naſci ũba.ut ab auro auro auras.ab ere e
ro eras.vñ auratus et eratus.Et a multis quoqꝫ
alijs nominibꝫ inuenimus ũba deriuari.ut a cor
nice cornicor.a fructice fructicor.pſius.Neſcio ꝙ
cecũ graue cornicariſ inepte.A philoſopho quoqꝫ
philoſophor philoſopharis.Ab architectũ.archi
tecti architector architectariſ a patre patro patras
et patriſſo.a ğco greciſſo.a ſpuma ſpumo.ab vn
da vndo.ab aqua aquor aquaris.a frumento fru
mentor taris.a pabulo pabulor pabularis.ab an
tiquo antiquo quas.heres ab hereo.a grecuſ gre
cor grecaris.a ueſpera ueſperaſco.a luce luceo.A
nocte pnocto.a mare uł a marito marito tas.ab
hieme hiemo mas.a fortuna fortuno nas.A ba
cho bachor aris.a limpha limphor aris.et cetera
Accũ uero nomina tam apud grecos pleraqꝫ ꝙ
apud noſ omnia poſt ũba naturaliter ſunt accipi
enda.doceo poſt doctor.profiteor poſt profeſſor
fuo poſt futor.ſcribo poſt ſcriptor.oro poſt ora
tor.Et ſunt fere omnia ꝓfeſſionũ nomina apud
latinos ũbalia.et in or deſinũt.Nam grãmaticus
et philoſophuſ et architectus et ſophiſta et poeta
greca ſunt.itaqꝫ ex nominibus ipſiſ hñt uerba a
pud grecos.Vñ noſ quoqꝫ philoſophor.architec
tor.poetor in uſu habemuſ Omnia quoqꝫ que ex
ipſo actu agentibus imponũtur ex ũbiſ nomina.
non ex nominibus ũba pficiunt.ut amo amator

moneo monitor.curro curſor.lego lcŏr.impo im
pator.conſulo conſultor.duco ductor.Ab adūbi
is et eciam ꝓpōnibꝰ inueniunť deriuatiua ūba ut
pendie pendino nas.Cras ex quo craſtinus et ꝓ
craſtino nas.Intra uľ intro.hinc intro intras.ſu
pra uľ ſup hinc ſupero ras.

Gerundia eciam ſiue ſupina naſcunť a ūbo
et quodammō ūba ſunt.et ideo de eis ali
quid dicemus.Simpliciter autem gerūdia
nomina ſunt ꝫ ꝑs.Vn̄ dicit gerūdia autē michi
nomina uidenť.Gerundia autē ſiue ſupina naſcū
tur a uerbo actiuo.paſſiuo.neutro.impſonali.de
ponenti.cōmuni.Sed que naſcuntur ab actiuo re
ſoluūtur in actiuū.ut uenio cauſa legendi.i.ut le
gam.Que ueniūt a paſſiuo reſoluunť in paſſiuū
ut frigidus in pratiſ cantando rumpiť anguis.id
ē dū cantatur.Que ueniunt a neutris reſoluūtur
in neutra.ut uenio cauſa dormiendi.i.ut dormiā
Que ueniunt ab impſonali reſoluunť in imperſo
nalia.ut uenio cauſa a me amandi id ē ut a me
ametur.i.ut ego amem.Conſimile inuenitur.in
lucano.Magnus timor tegitur in audendo.i.dū
ab aliquo audetur.Que ueniūt a deponentibuſ re
ſoluunť in deponens.ut uenio cauſa loquendi.i.
ut loquar.Que uero ueniūt a cōmunibꝫ retinent
ſignificacōnem et conſtruccōm actiuā et paſſiuā
ut uenio cauſa criminandi te.i.ut crimmer te.uľ
uenio cauſa crimmandi a te.i.ut c̄rimer a te.Itē
gerundium ponitur ꝓ articulo ꝗꝺo et infinitiuo
Et ideo eandem conſtructionem hꝫ quantū ad ca
ſum quem hꝫ infinitiuus vn̄ ſi gerundiū dn̄dit a
ūbo actiuo regit accuſatiū ante ſe et poſt ſe.ante
ſicut infinitiuus intranſitiue.poſt ſe tranſitiue.ut
magiſtꝝ legendum eſt ūgilium.i.magiſtꝝ dignū
eſt legere ūgilium Si dn̄dit a paſſiuo regit an̄ ſe
actiū.et poſt ſe ablatiū cū ꝓpoſicione.ut honoran
dum ē magiſtꝝ ab hominibus.i.magiſtꝝ dignū
eſt ab hominibus honorari Si dn̄dat a ūbo im
pſonali.non recipit alium caſum ꝙ ſuum ūbum
ut a me curritur.et a me currendum eſt.id eſt a
me dignum ē curri

De hoc infinitiuo iri.ſcias ꝙ quando ponitur
in ſuppleccione ūbi impſonaľ requirit ante ſe
ablatiū cū ꝓpōne a uľ ab.ut ueꝝ eſt a me amatū
iri.i.ueꝝ eſt ꝙ ego amabo Sed ſi ponatur in ſup
pleccōne ūbi impſonalis requirit an̄ ſe accuſatiuū
ut ueꝝ ē me amatū iri.i.ueꝝ eſt ꝙ ego amabor
Job xxij.Et putabas te tenebras nō uiſuꝝ.et im
petum aquaꝝ inundantiū non oppſſum iri.i.ꝙ n̄
opprimeres.uel ꝙ non opprimendus eſſes.Nota
h ꝙ eſt qn̄ ponitur cum gerundijs ē impſonale.
Nam ſcire debes ꝙ hoc ūbuꝫ eſt p̄t eſſe impſona
le in quatuor locis.ſcꝫ qn̄ ſignificat ſtatū.ut bn̄
ē michi.Qn̄ ſignificat contingentiā.ut ē qn̄ elemē
tū in duo diuiditur.eſt.i.contingit.Qn̄ claudit in
ſe ſuppoſitū.ita ꝙ nullo mō intelligitur extra.ut
ita ē de ſorte ut de eo dicitur.Qn̄ poniť cū gerun
dijſ uel ꝑticipijſ ūboꝝ impſonaliū.ut a me legen
dū ē et a me lectum ē.De hoc ūbo ſum eciam in
fra dicam cum agam de figuris.in c de euocacōne
Hec dcā de ūbo ſufficiant.

Participia et infinita ūba.ad ſimilitudi
nem optatiuoꝝ tempa hn̄t coniuncta
pn̄tis et p̄teriti impfecti.et p̄teriti pfec
ti et pluſ ꝙ pfecti.ut dicit ꝑs in xj lib.
Participiū autē pn̄tis et p̄teriti.impfecti naſcitur
a p̄ma pſona p̄teriti imperfecti in omni coniuga
cōne.bam in ns.ut amabam amans.docebam do
cens.legebam legens.muniebam muniebaſ muni
ens.Exceptis in eo deſinentibus.quarte coniuga
cōnis ūbis.que mutant bam in ens.ut ibaꝫ iens
quibam quiens.p̄teribam p̄teriens.Hec eciā hn̄t
per obliquos caſus pro ie eu.ut iens eūtis.qens
queuntis.p̄teriens p̄tereuntis.abienſ abeuntis.re
diens redeuntis.tranſiens tranſeuntis.ſubienſ ſub
euntis.Inuenitur autē munibam et polibam pro
muniebam et poliebam.Sed participia ab integ͛
fiunt.muniebam et poliebam.In̄ poliens et muni
ens. ¶ Participiū autē futuri temporis deſinens
in rus formatur ab ultimo ſupino.addita ruſ ut
amatu amaturus.locutu locuturus.Participium
enim p̄teriti perfecti et plus ꝙ perfecti formatur
ſimiliter ab ultimo ſupino.ut amatu addita ſ fit
amatus.Et deſinūt iſta participia in tus.ut lcťū
uľ in ſus ut uiſus.uľ in xus ut nexus.Mortuus
autē in us deſinit. ¶ Participiū autem futuri tem
pis deſinens in dus fit a genitō ꝑticipij pn̄tiſ tem
pis tis finalis in dus cōuſa.ut amans amantis
amandus.p̄teriens p̄tereuntiſ p̄tereundus.tr̄ſiens
tranſeuntis tranſeundus. ¶ Verbū cōmune habet
omniū tempꝝ ꝑticipia.Nam habet ꝑticipiuꝫ pn̄
tis et p̄teriti imperfecti in us.et futuri in rus.in
quantū ſignat accōnem.Predcā enim duo partic
pia accōnem ſignant.Inde ē ꝙ ūba actiua predic
ta duo participia hn̄t.Item ūbum cōmune habet
participiū p̄teriti et futuri in dus inquantū ſignifi
cat paſſionem.Participiū enim in dus ſemper ſig
nificat paſſionem.et in̄ eſt ꝙ ūbum deponens iſ
tud participiū non habet.ꝫ alia triū tempoꝝ par
ticipia habet.participiū autem in tus ſignat paſſi
onem et eciam accōm aliqn̄.Inde ē ꝙ ūbuꝫ depo
nens habet iſtud participiū.ut locutus.Et inde ē
eciam ꝙ iſtud participiū ſignat accōem et paſſio
nem in ūbo cōmuni.ideo utramꝙ ſignificacōneꝫ
retinet.actiuam ſcꝫ et paſſiuam.non quideꝫ in v
na prolacōne.qꝛ incongrue dr̄ ſum criminatus te.
a te.ꝫ in diuiſis.Vnde congrue dr̄.ſum c̄rminatus
te et ego ſum criminatus a te.Participiuꝫ autem
in dus ſemper paſſionem ſignat.et ideo eciaꝫ in
uerbo cōmuni conſtruccōm tantū paſſiuā retinet
ut ſum criminandus a te.Participiuꝫ auteꝫ futuri
in rus et pn̄tis in ns ſignificāt accōnem ſemp.et
ideo in ūbo cōmuni conſtruccōm retinet actiuam
ut ſum crimmans te et criminaturus te.Nota hic
ꝙ ꝑticipiū tranſit in vim nominis quatuor mo
diſ ſcꝫ compacōne.ut doctus tior iſſimus nom̄ eſt
Non enim comparať participiū ſicut nec ūbū.Itē
compōne.qn̄ ſcꝫ componitur cū dcōne cū qua nō
componiť ſuū ūbum.ut impotens.indoctus.nō
enim dicimus impoſſum uľ indoceo ccs.Itē tem
poris amiſſione.ut amanduſ uenit.i.dignuſ ama
ri.non enim ſignificat tempus.ſicut cū dr̄ aman
dus.i.ut ametur.Item cū conſtruccōne.qn̄ ſcilicꝫ
nō retinet conſtruccōem ſui ūbi.ut amans illius
nomen eſt.amans illū ꝑticipium ē. ¶ Scire inſu
per debes.ꝙ ꝑticipiū pn̄tis tempis uľ p̄teriti per
fecti nominaliter poſitū nullam aliam ꝓpōneꝫ ꝙ
in p̄t recipere ꝑ compōnem ꝙ ſuum ūbum.ut im
potens.et indoctus.et hoc ideo.quia in exiliť mu
tat.ꝫ alie ꝓpōnes uiolenter.et ideo participiū tr̄ſi
enſ in vim nominis nullam ꝓpōnem per ſe recipit
ad ſui compōnem p̄ter in.que ē nominibuſ appro

priata. Vnde pticipiū futuri tempis nominaliter
poſitū eam non recipit. q̄ ſapit naturā v̄bi cauſa
infinitiui per quem exponitur. ut docendus. i. dig
nus doceri. Et ita nichil ē dictu3. iſte ē indocendus
ſicut nichil ē indoceri. ergo incultus. i. non cultus
nomen ē. Sed incultus. i. inhabitatus pticipiū eſt
ab incolor leris. Item pticipiū in rus deſinens nō
tranſit in nomen ut amaturus. Item nota q̄ ſi
deficiunt ſupina eciam deficiūt pticipia ca3 futuri
tempis in tus deſinentia q̄ preteriti que ex ipſis
naſcunt̄. quod inuenis in omnibus meditatiuiſ et
inchoatiuis in quibus deficiunt ſupina duo extre
ma. quibus deficientibuſ ſupradcōꝝ quoq3 tempo
rū deficiunt pticipia. Item ut tetigi a v̄bo depoñ
ti naſcunt̄ tria pticipia. ſci3 pñtis et p̄teriti imper
fecti ut ſequens. p̄teriti pfecti et plus q̄ pfecti ut
ſecutus. futuri ut ſecuturus. Multi tamē ex huiuſ
modi v̄bis deponentibus inueniunt̄ apud antiqſ
ſimos pticipia tempis p̄teriti tam actiuā q̄ paſſi
uā ſignificacōm hñtia. ut meditor meditatus. S3
ſciendū q̄ v̄bis quoq3 plurimis que nūc in uſu de
ponentia ſunt. ueteres ſicut cōmunib3 uſi ſunt. et
quaſi idem dñdum ē qñ inuenitur pticipiu3 depo
nentis in dus. ut ſequendus. q̄ uł a cōmuni olim
uenit. uł in actiuam ſignificacōm exponi deb3. ut
dicam in loquor. Item ut uult p̄s in xj libro
Caſuſ pticipia hñt ſex quō nomina. nec ſunt in ip
ſis deficientia aliquo caſu. nec miꝝ. nam in eo q̄
imitant̄ adiectiua. que nullo deficiūt caſu ſiue mo
bilia ſint. ſiue in duaſ conſonanteſ deſinentia. que
enim deficiunt fixa ſunt. ut faſ dcōne. Item ſci
as q̄ neutropaſſiua. que ſunt quinq3. triū tempo
rū habent pticipia ut gaudeo gaudenſ gauiſuſ ga
uiſuruſ audeo audenſ auſuſ auſuruſ ſoleo ſolenſ ſo
litus ſoliturus. fio fiens factus futurus. dñtie cā
ne ſi facturus dicamus. ſimile ſit participio qđ ue
nit a facio v̄bo. quod vim actiuā poſſidet fio v̄bi
Vñ a ſupino eius naſcitur paſſiuū p̄teriti pticipi
um et futuri actiuū. factū factu factus facturus. fi
do quoq3 fidens ſiſus ſiſurus.

Numerus pticipijs accidit utercq3. Singula
ris ut currens. Pluralis ut currentes. Et ſi
cut non deficiunt caſibus. ſic nec nūiſ defec
tiua inuenies pticipia.

Figuras hñt pticipia quas hñt uł accipiūt
a v̄bis. Nam p ſe nunq̄ componitur ptici
pium. niſi pus v̄bum eius componat̄. er
go uł ſimplicia ſunt uł decompoſita plerūq3. i. a v̄
bis compoſitis deriuata. ut efficio efficiens. intel
ligo intelligens. Si eni3 ipſa p ſe componantur ñ
pus v̄bis compoſitis tranſeunt in nominu3 vim.
ſicut eciam ſi compentur. ut nocens innocens. ſa
piens inſipiens. Simplicia enim eorū pñt et ptici
pia eſſe et nomina. Compoſita uo ſine dubio no
mina ſunt. Ideo autē addidimus plerūq3. q̄ ſunt q̄
dam que ñ ſuant compōnis v̄boꝝ compaginem.
Vñ appet ea ex ſe compoſita. ut effringor effrac
tus. contingor contactus et ſimilia. De hoc ſupra
dixi cū egi de compoſita figura nominis in prin
cipio.

De diuiſis quoq3 conſonantibus que añ us
in p̄teriti tempis pticipijſ inueniunt̄. quā
uis p ſingulas v̄bi terminacōnes cū de ſu
pinis tractabamus docuimus. tamen hic eciam ge
neraliter comphendē non incongruū uidetur eſſe
Omnia ergo pticipia p̄teriti tempis ut dicit pris.
in xj ſi f. uł in tus deſinunt. ut amatus. aditus.
uł in ctus. ut ſectus ſanctus. uł in ptus. ut captus
ſumptus. uł in ſtus ut queſtus. uł in ſus. ut riſus
luſus. iuſſus. uł in pſus ut lapſus. uł in xus. ut
fluxus. flexus. plexus.

In tus deſinūt omnia que p̄teritū pfectu3 in
ui terminant ſillām. mutacōne ui in tus. ut
adiui adiutus. neui netus. deleui deletus. Straui
ſtratus. laceſſiui laceſſitus. Excipiunt̄ dñe cauſa
tria a longam in au conuītentia. ut laui lautuſ. fa
ui fautus. caui cautus. ne ſi latus fatus catus di
ceremus aliaſ ſignificacōnes habere putarent̄. ta
men ſcias q̄ lotuſ mag̃ eſt in uſu nunc q̄ lautus
Et ſcias q̄ hec omnia pnł productas hñt tam in
v̄bis p̄teriti q̄ in pticipijs. exceptiſ ſeui ſatus. ſiui
ſitus. que in pticipijs penultimas coꝛ. et leui uel
liui litus. facit eciam lini. et tūc ab eo irregulariter
formatur litū. Pris autē approbat magis leui in
x libro. quia lino facit lini. uł magis dñtie cauſa
ad nomen linus lini leui. quod a leo ſimplici naſ
citur. quod in uſu non ē. Vetuſtiſſimi eciam lini
dixerūt in p̄terito. Et ita ibidem dicit. In ui ſilla
bam deſinentia mutant eam in tū. ut creui cretu3
ergo liui quoq3 uł lini litū. Et ſubdit p̄s in xj lib
A ciui quoq3 citus licet corripe et producere pnł.
Ab iui quoq3 compoſita uł ab ij. et quiui uł quij
coꝛ in pticipijſ i añ tus. ut aditus. obitus. preteri
tus. nequitus. Solui eciam ſolutus. et uolui uolu
tus. abiecta i produxerūt tamen u pnł. A uo añ
tus corripi in quatuor ſolis pticipijs inueni. duo
bus pme coniugacōnis. que duplicant in p̄terito
porem ſillabam dedi datus. ſteti ſtatus. quod pti
cipio ſimile nomen ē. vñ futuꝝ ſtaturus. Secūde
quoq3 coniugacōnis vnū inueni a deponenti reor
ratus. et tercie vnū. a ſeui ſatus. vñ inſitus. I uo
coꝛ habent añ tus omnia que p̄teritū in ui diui
ſas terminant. niſi ſint ex pñtibus in lo uł in no
deſinentibus. ut domui domitus. elicui elicitus. ex
cipiunt̄ pme quidem coniug̃ duo. que p ſinereſi3
i proferunt̄. ſecui ſectuſ et fricui frictus. A neco q̄
v̄bo necatus et nectus inuenit̄ pticipiū. ſ3 necatus
dr̄ ꝓprie ferro. nectus alia ui pemptus. In ſecūda
quoq3 coniugatione excipiunt̄ in ui diuiſas p̄teri
tū deſinentia. que pnł i in pticipijſ non hñt. ut ſ3
docui doctus. tenui tentus. cenſui cenſus. Tercie q̄
rapui raptus. et ex eo cōpoſita corripui correptus
p̄ripui p̄reptus. Similiter v̄ba compoſita a canen
do. abſq3 i faciunt pticipia ſm̄ pmitiui formā. ca
nor cantus. occinor occentus. accinor accentuſ q̄
uis occinui et accinui faciunt p̄teritū. In rui eciā
et in xui p idem tempus exeuntia non hñt i in
pticipijs. ut deſero deſerui deſertus. diſſero diſſerui
diſſertus. inſero inſerui inſertus. aperio aperui ap
tus. meſſui quoq3 meſſus facit. et cenſui cenſuſ in
lui uero deſinentia ui in tus conuītunt in pticipio
ut colo colui cultus. qñ eſt quarte coniug̃. occolo
occolui occultus. alo alui altus et alitus. vñ eciā
uolo uolui multuſ facit. q̄ nomen ē pticipiale quō
colui cultus. qñ eſt quarte coniug̃. que eciam o ū
bi in u conuītunt. Que uero in pñti in uo deſinūt
i extrema p̄teriti in tus conuīſa faciunt participia
polluo polluis pollutus. eruo eruis erutus. ſuo ſu
is ſutus. quod ſolū pnł corripit. A do quoq3 com
poſita i huem hñt añ tus in pticipio p̄teriti. ut
reddo redditus. credo creditus. Prodo proditus. p
do pdidi perditus. uendo uenditus. Deponentia in

quor.mutant eam in cu Et ſimencia tñ faciunt
ſupinum loquor locutum ſequor ſecutum
In ctus faciunt pticipium pteriti paſſiui ūba
que p idem tempus actiuoꝝ in xi faciunt ut
intellexi intellcūs uexi uectus auxi auctus traxi
tractus vnxi unctus.mutant enim xi in ctum Ex
cipitur flexi qḋ flexus facit pticipiuꝫ Et eciam fi
go fixi fixum.fluxi fluxuꝫ uel fluctum.frixi frix
um uel frictum cū declinaẽ frigo gis.frigeo enim
facit frigui et caret ſup conniueo conniui uel con
nixi connixum.Pecto tis pexui uľ pexi pexum.
uel pectum Necto nexui uľ nexi nexum.qḋ eciaꝫ
facēt nectum niſi eſſet differencia huius ūbi neco
cas necui nectum.plecto tis xi xum antiqui.Nūc
autem plector et amplector dicimus cōmune cū
ſuis compoſitis Item in gor deponencia mutant
eam in ctum et faciunt ſupina ut fungor functū
panxi autem non habet ſup Ango autẽ anxi dꝫ
facē anctū ſꝫ non ē in uſu Similiter in ci uel qui
uocali longa antecedente deſinencia in pterito in
ctus faciunt.ut feci factus Ieci iactus.reliqui relic
tus Similiter in gi ut legi lectus frogi fractus
In ptus exeunt pticipia pteriti paſſiui cuꝫ acti
ua eiuſdem tempis in pi uel pſi uel mi termi
nantur ut cepi captus et cepi ceptus ſcalpſi ſcalp
tus compſi comptus ſumpſi ſumptus ꝓmſi ꝓm
ptus dempſi demptus nupſi nuptus Nuptus eniꝫ
naturaliter ſiletur niſi per irriſionem uľ figuram
q̄uis uetuſtiſſimi nouus nuptus ꝓtuliſſe inueniū
tur qḋ nunc in uſu non eſt Emi emptus.ademi
ademptus.redemi redemptus rapui q̄ꝫ raptus fac
et ex eo compoſita corripui rreptuſ ꝑripui ꝑreptus
In ſtus vnum inueni deponens.queror queſ
tus.et paſſiuū paſcor paſtus.cū alia eiuſdem
forme ſoleant s abicere.naſcor natus iraſcor ira
tus.obliuiſcor oblitus.paciſcor pactus.nanciſcor
nactus ꝓficiſcor ꝓfectus.ulciſcor vltus expgiſcor
experrectus defiſcor ſolum duplicauit.s.in ptici
pio deſeſſus ¶ Hic attende ꝙ eciam uro uſſi fa
cit in ſtus uſtus.et torreo toſtus et haurio hauſi
hauſtus.geſſi geſtus.x quoqꝫ añcedente vnuꝫ in
uenio in tus a texui textus Ita dicit ps.ꝓpter ħ
dñt quidam ꝙ miſtus dꝫ ſcribi p s non p x Alij
dñt ꝙ ſcribitur p x mixtus mixtio et remanet t
in ſuo ſono qꝫ pcedit x Et ita uult hug᷒ et cōmu
In ſus deſinunt pticipia que ꝑ nius tenetur
ex ūbis ueniunt in ſi uľ di pterituꝫ actiui ter
minantibus niſi ſint a do compoſita uľ quarte cō
iugacōnis que nullum pticipium in ſus tminant
ut leſi leſus merſi merſus iuſſi iuſſus pndeo pndi
pnſus tondeo totondi tonſus Obſideo obſedi ob
ſeſſus fodio fodi foſſus tendo tetendi tenſus tun
do tutudi tunſus phendo phendi phenſus ſcindo
ſcidi ſciſſus findo fidi fiſſus Excipiunẽ uſſi uſtus.
torſi torſus et tortus Antiqui dicebant.a torreo
q̄ꝫ toſtus fit.gero autem geſſi geſtum facit Ita di
cit ps in xj li Et in x dicit Omnia ūba que faciūt
pteritum in di faciunt ſup in ſum ut pndeo pndi
pnſum Excepto dedi qꝫ eſt pme coniug᷒ que nūq̄
facit ſup in ſum et ex eo compoſitis que in tercā
tranſeunt coniug᷒ Et a pnuľ ſimplicis ſupini in i
conūtunt ut do dedi datum reddidi redditū Et ad
dit ps in xj li. Similiter faciunt pticipia in ſus ū
ba que in li uel ri uel ti tminant pteritū actiuoꝝ
ut uello uelli uľ uulſi uulſus fefelli falſus pepuli
pulſus pculi pculſus a ſuffero ſuſtuli anormaluꝫ

eſt et ſublatus facit decurri decurſus verti uerſus
uerti uerſuſ Excipi pegi partus ornē cauſa.pepā
eniꝫ parſus facit ¶ Quarte coniugac in ſi uel ri ter
minancia preterituꝫ in tus non añcedente i faciunt
pticipia.farcio farſi fartus.ſarcio ſarſi ſartus.ful
cio ſi fultuſ haurio hauſi hauſtus.reperio reppen
reptus.comperio comperi compertus
In pſus vnū inuenio a deponēti labor lapſus
Ita dic̄ ps Magiſter bñ dicit.ꝙ ec̄ cambio ſi
cit campſi campſum et inde campſus.ſa.ſuꝫ et cā
pſor cāpſoris.et huic cōſencio
In xus t̄a in uenio paſſiua.nexus a nexui.pe
xus a pexui flexus a flexui ſimilr̄ faciunt pticipia
āplector amplexuſ cōplector cōplexuſ et cōniueo
conniui uel connixi connixiui inde connixus Sup̄
dictas formas ſeruant in pticipio pteriti cōia et
deponentia que facile ex ſimili tminacōne paſſiuo
rum dinoſci pñt.quō faciunt p ſingulaſ coniuga
ciones pticipia pteriti tpis Neutra pauca habent
pteritū pticipiū ut raro ut ceno cenatus.prādeo
pranſus.iuro iuratus.careo caſſus.qḋ et nomen
ē paſſus a pateo.titulo titulatus.placeo placituſ
quieſco quietus.ſueſco ſimiliter facit ſuetus ¶ A
neutropaſſiuiſ qq̄ꝫ ſunt pticipia gaudeo gauiſuſ
audeo auſus ſoleo ſolitus fio factus fido fiſus Ve
tuſtiſſimi tñ et ex alijs plurimis neutris inueniū
tur ꝓtuliſſe pticipia pteriti que modo in uſu non
ſunt.Pleraqꝫ tñ neutroꝝ ſecunde coniug᷒ in ui di
uiſas deſinencia in pterito deficiunt in ſupinis.ut
horrui rubui tepui ferbui ſenui egui frigui rigui
durui ſtupeo ſtupui et ſimilia Et ħ de pticipio dic
ta ſunt De differencia pticipij et nominis ūbalis
habes in lector lectoris.et in ſpirator.et in ſcribo
Item pticipia non componuntur niſi p nñi ut di
cam in edifico De ꝓnomine ſufficiat qḋ dcm̄ eſt
cū tractauimus de nomine
Prepoſicio non aſpiratur Nam ut dicit ps in
xiiij li Nulla ꝑpō hꝫ aſpiracionem.ſicut nec
coniunccio.vnde patet ꝙ abundo ē compoſitum
ex ab et unda et non aſpiratur ¶ Nota ꝙ ſicut
dic̄ hug᷒ tractans de erge.ꝙ en tantū ualet apud
grecos q̄tū in apud nos vñ huiuſmodi nomina
greca ſiue nota que precām compōnem hñt in
ſui compōne pñt ſcribi Et ſcribuntur indifferenẽ
modo p en modo p in.ut encauſtum et incauſtū
enthimema et inthimema emplaſtꝝ et implaſtꝝ
energuminus et inerguminus.energia et inergia
et ſic de conſimilibus ¶ Nota eciam ꝙ ſi duo pre
pōnes ponuntur in conſtruccione reſpectu unius
caſualis.ultima tenetur concordare cū caſuali.et
pma ſuit locucōni et nō caſuali.ut uenio de ult̄
montes Et de poſt fetantes accepit eum Si autē
ponantur tres ultima concordat cū caſuali et alie
reſpiciunt ꝑpōnes et caſuale loco caſual̄ ut uenio
de p ante ſcolas.ueutñ ſup ſeruit utriqꝫ caſui.ſꝫ
cum accuſatiuo ponitur quando ſignificat ad locū
ut uenio de ſup pontem et nō de ſup ponte niſi p
figuram Nota eciam ꝙ ſicut dicit pap̄ omēs ꝑpo
ſicōnes hanc habent naturam ꝙ aut augent ut
pōiues aut minuūt ut ſubluſtris ſubtriſtis aut
in contrarium ūtunt.ut deſtruo.aut nichil ſignt
ut emori.quod aliqñ tantū ualet quantum mori
Aut aliquo ſignificacōne determinant ut pmone
o. ¶ Hic pt queri.an ſit dñdum.petruſ ptās bo
nonie uľ de bononia.Archiepūs ianue uľ ianuen
ſis.et ita de conſimilibus.ſꝫ ħ determinatū eſt ſup̄

de poſſeſſiuo nomine. De accentu autē ꝓnonꝫ ſu
pra determinatū ē in ſecūda pte ubi egi de accen
tu ꝓnonum. De ꝓnonum compōne cū quibus parti
bus componant᷑ et qn̄. dictuꝫ ē ſup̄ in c de cōpoſi
ta figura nominis. Item multa utilia dixi ſup̄ in
pma pte de ꝓnōnibus in c de ſillaba.

Adūbium ē ps orōnis indeclinabil᷑
cuius ſignificacō ūbis adijcitur. Ꝭ enim p
ficit ūbis additꝫ adūbium. quod adiecti
ua nomina appellatiuis nominibus adiuncta. ut
prudens homo prudenter agit. felix uir felicit᷑ ui
uit. ſicut dicit ps in xv li de adūbijs. Nota ut di
cit ps in xv li. ꝙ ꝓpria nomina ciuitatū ſiue pri
me ul᷑ ſecūde ſint decli. genitiuo quidem caſu pro
aduerbio in loco accipiunt᷑. ut rome ſum. tarenti
ſum. Accō uero ad locū cuiuſcumqꝫ ſint declina
cōnis. ut romam eo ul᷑ tarentū. ul᷑ carthaginem ul᷑
athenas. Ablatō uero de loco ul᷑ p locū. ut roma
exeo. tarento tranſeo. Sm tercie ſint ablō tam in
loco ꝙ de loco ul᷑ p locum. ut cartagine ſum. car
tagine uenio. cartagine tranſeo. Item eciam ſemp
in pluribus inuenit᷑. ut athenis ſum. athenis ue
nio. athenis tranſeo. Inueniunt᷑ tamen et cuꝫ ꝓpō
nibus nomina ciuitatū ſepius ꝓlata. et maxime
apud hiſtoricos. Vn̄ ſaluſtius in catilinario. Nam
cū brutuſ ab roma abiciat. Inueniunt᷑ tamen que
dam appellatiua ſupradcām regulaꝫ ſuātia tria
ut militie militiam militia. Domi domū domo. hu
mi humū humo. et eciam adde ruri rus rure. Pre
dcā autem ſm quid non ſimpliciter dnr̄ adūbia.
et ideo pn̄t eiſ iūgi relatiua et adiectiua. ut ſtudui
bonomie que ē pulcra ciuitas. Et ſciaſ ꝙ domuſ ſe
cūde declinacōnis ē et quarte. et ſm declinacōnem
ſecūdam ponitur ad modū ꝓpoꝝ nominū non ſ
quartam. ꝗ ꝓpum nomen in quarta declinacōne
uſualiter non reperitur. et ideo bn̄ dr̄ fui domi. ſed
male dr̄ fui domus. Item ut dictum ē. maxime a
pud hiſtoricos inuenitur. uado bononiā ul᷑ ad bo
noniā. domū ul᷑ ad domū. et ſic de conſimilibꝫ. Et
ſepe talis latinitas inuenitur. nec mirꝫ. ꝗ ꝓpō cum
caſuali equipollet adūbio. Scias eciam ꝙ ut dic᷑
ps. In e prod adūbia pmitiua non inueniunt᷑. ſꝫ
deriuatiua a nominibuſ ſecūde declinacōnis. quoꝝ
dtiūs in o longam deſinens. in e longam conūtit᷑
et facit adūbium. ut huic claro clare. optimo opti
me. pulcro pulcre. affabro affabre. Cicero in ūtina
rum vj. Deum nullū qui ei paulo affabre factus.
huic ſano ſane. fero fere. Excipiunt᷑ bene et male
a bono et malo. in e correptam deſinentia. Multa
autem ex ſup̄dictis nominibus ipſa terminacōne
dtī pro adūbijs accipiunt᷑. ut falſo. conſulto. poſ
tremo. ſedulo. auſpicato. augurato. manifeſto. pri
uato. pcario. merito. et ſepe corripiunt o termina
lem qn̄ in aduerbia tranſeunt. ut cito ſero modo
neceſſario dr̄. ſꝫ neceſſe eget ūbo ſubſtantiuo. In
uenitur tamen et neceſſariū. Sunt tamen quedā
ex eadem declinacōne quoꝝ neutra pro adūbijs
accipiunt᷑. ut multū nimiū. uerꝫ et uero. pmum et
pmo et pme. Quod oñdit terentius qui compoſi
tū ab eo in andria ꝓtulit. Nam id arbitror apri
me in hac uita eſſe utile. nimiū quoqꝫ pro nimis
frequenter inuenimus. et parꝫ pro purum. Excipiū
tur quedam que non ſolū in e ſꝫ eciam in er deſi
nūt. ut a duro dure duriter. a largo large et largi
ter. ab humano humane et humanit᷑. a firmo fir
me et firmiter. Inueniunt᷑ alia quibus non ē utē.

dum. inſaniter pro inſane. ſeueriter quoqꝫ ꝓ ſeue
re. blanditer. benigniter. amiciter auariter mundi
ter meſtiter equiter aſperiter feſtiuiter ampliter
ignauiter probiter proteruiter inimiciter iracundi
ter ignauiter ſupbiter temeriter pdariter cunuſ
puriter reuēcunditer miſeriter ꝓſperiter Dicitur
eciam abunde ab abundo et abundanter et abun
dans. Sciendū tn̄ ꝙ quedam adūbia non pla
ne ſuant ſignificacōnem que in nominibus eſt a
quibus deriuant᷑. ut ferus fere. ſanus ſane. ſenſus
ſenſiꝫ. Ideo autē diximus non plane. ꝗ pt̄ eſſe a
liqua racō. ut fere dnr̄ que omni corpe feruntur
quippe cuꝫ quatuor pedibus utant᷑ fere. ergo pro
iuxta ꝙ celeribus omnia iuxta ſunt. ſanus ꝓ ua
lidus accipitur. ergo et ſane ꝓ ualide. Dic quo
qꝫ notandū ꝙ a ualido ualde pro ualide profertur
p ſincopam. ſenſim ꝓ paulatim. ꝗ ea maxime fa
ciunt ſenſum que morant᷑. A ritu ūo ūbo ul᷑ ritu
rite pro rcē. ꝗ nichil traditur ritibuſ niſi qd̄ rectū
eſt ul᷑ rectū eſſe creditur A qūte quoqꝫ declinacō
nis nominibus compoſita. e ꝓducunt. pridie. ho
die. poſtridie. meridie ꝗ pro adūbio accipitur cū
In im denominatiua inueniunt᷑ ꝫ ſit nomen.
et uerbalia ſiue pticipalia. ut a pte ptim. a iu
ro iuratim. a uice uiciſſim. ab hoſtio hoſtiatim. a
ſtatu ſtatim. a raptu raptim. a ſaltu ſaltim. a cur
ſu curſim. a ſenſu ſenſim. a ſingulus ſigillatim ul᷑
Inter quedam adūbia deſinūt ſingulatim
de quibus ſic dicit ps. In r pmitiua cur et p
qn̄ pro ualde accipitur. Deriuatiua a nominibus
uero ul᷑ pticipijs tercie declinacōnis ueniunt inter
exeuntia. ſꝫ ſi in enſ deſinat ntūs. is genitiui in er
conūtunt. ut ſapiens ſapientis ſapienter. prudens
prudenter. Alia uero aſſumūt ter dtō pnl᷑ cor. ut
fortis forti fortiter. audax audaci audacter. ſed p
ſincopam in uſu frequentiori ē audacter. Excipit᷑
facilis quod pro faciliter facile adūbij loco habu
it in uſu. Virg in x. Quam facile accipiter ſaxo ſa
cer ales ab alto. Difficilis autē difficulter facit ꝓ
difficiliter. et ab omni omnino. Preterea a tribus
et quatuor naſcunt᷑ adūbia ter et quater. Obiter
enim compoſitū ē ab ob et iter. Similiter pauliſ
per tantiſper parump cōpoſita ſunt. Vetuſtiſſimi
tamen quedam contra ſupradcām regulam ꝓtu
lerūt. Sed ſiquidem ſunt nomina neutra pro adū
bijs ut ſublime uolans aſſumūtur. Aliter ūo re
ijciunt᷑. ut pomponius de philoſophia. Cū iſta ꝭ
memorie meminit. ꝓ memoriter. Hoc eciam ad
ūbiū aliter ab eo quod ē hec alis. huius alis. hu
ic ali ꝓ alius alius alij. ſm ſupradcām analogiā

Queri ꝭ pt̄ de hoc adūbio non profertur
Quare non componit᷑ niſi cū tribus ūbis. ne
queo nolo neſcio. Item qn̄ ueniat p compōnem
cuꝫ nominibus. et qn̄ p infinitacōnem. ſꝫ ꝭ deter
minatū ē ſup̄. ubi egi de figura compoſita nomi
nis. De accentu adūbioꝝ dixi ſupra in ſecunda
pte ubi egi de accentu adūbioꝝ. et eciam ubi egi
de impedimentis accentus in impedimēto dictis.

Interieccōnem greci inter
adūbia ponūt. ſꝫ romanorū ſcriptores hanc
ſepatim ab adūbijs accipiūt. Et ſcias ꝙ
nulla interiectio eſt compoſita. Vn̄ prodolor ſunt
due ptes. ut oñdi ſup̄ in c de compoſita figura no
minis. Amō ſpecialiter de diaſintaſtica ſiue cō
ſtructōne et de ſuis ſpēbus et ptibꝫ necnon de regi
mine ſubiūgamus.

Conſtructō pfecta quā greci ſinthaſiʒ uo
cant ualet ad omniū autoꝝ expōnem. et
ideo nūc de conſtructōne pncipaliter et
ſuis ſpeciebus et ptibus dicemus. deinde
de regimme ſubiūgemus. Scias ergo q conſtruc
cōnuʒ alia pfecta. ſicut illa que pfectuʒ ſenſum ge
nerat in animo auditoris. ut petrus currit. Alia
imperfecta ſicut illa que imperfectuʒ ſenſuʒ gene
rat ut homo albus.

Conſtructōnis quatuor ſunt ſpecies. ſcʒ intrā
ſitiua tranſitiua reciproca et retranſitiua. In
tranſitiua conſtructō ē illa in qua non oñditur fi
eri tranſicō actus uł paſſionis de vna perſona in
aliam. ut ſortes currit. Tranſitiua ē illa in qua oñ
ditur fieri tranſicō actus uł paſſionis de vna pſo
na in aliā. actus ut diligo te. paſſionis. ut diligor
a te. Reciproca ē illa in qua oñditur fieri reflexi
o actus uł paſſionis de vna pſona in ſeipſam. uel
de pluribuſ in ſeipſis. Qñqȝ ſingulariter qñqȝ plu
raliter. Singularit̄ ut diligo me. diligor a me. plu
raliter ut diligimuſ nos. diligimur a nobis. et dr̄
a reci qđ ē iteꝝ et proco quod eſt re. Vñ reciproca
.i. reiteratiua. Retranſitiua ē illa. in qua oñditur
fieri tranſicō actus uł paſſionis de vna pſona in
aliā determinate. i. cū cā finali. ut rogo te ut doce
aſ filiū meū. vñ pʒ q h̄ conſtructō. diligo te dili
gentē me ñ ē retranſitiua. imo ē tñſitiua. Omnis
enim conſtructō retranſitiua indiget ūbo ſubiunc
tiui modi cū adiūctiua coniūctione. uł actōne hñ
te vim coniunctōnis adiūctiue. ut rogo te ut dili
gas me. Et ſcias q treſ ſpecieſ cōiunctōnis conue
niunt ſeu rñdent tribus motibuſ in natura. ē eniʒ
motus rcūs. et iſti conuenit conſtructō tranſitiua
Item ē motus circularis. et huic conuenit recipro
ca conſtructō. Et ē motuſ compoſitus. et huic mo
tui rñdet uł conuenit conſtructō retranſitiua. In
tranſitiua ūo conſtructō nō cōuenit motui ſʒ qeti

Sed pt queri. an hec coſtructō. hec capa ē pe
tri ſit intranſitiua. Dico q ſimpliciter ē intrā
ſitiua. qꝛ non oñditur ibi fieri tranſicō actus uel
paſſioniſ de vna pſona in aliā. Eſt tamen ibi tñſi
cō pſonaꝝ. qꝛ obliquus tranſitiue conſtruitur cuʒ
ūbo. ſʒ tranſicō pſonaꝝ non reddit ſimpliciter cō
ſtructōnem tranſitiuā. Item cū dico uolo legere ſi
iſte infinitiuus legere tenet̄ nominaliter taliſ cō
ſtructō indicatur tranſitiua. et determinat tranſitiū
huius ūbi uolo. Si autē teneatur ūbaliter eſt in
tranſitiua. et ſm hoc conſtruit̄ cuʒ hoc ūbo uolo
intranſitiue. Iteʒ conſueuit queri. an hec conſtruc
cō ſit tranſitiua petrus legit ūgiliū. cū petruſ con
ſtruatur intranſitiue cū hoc ūbo legit. ad h̄ dico
q conſtructio magis debet iudicari rōne finis q̄
rōne pncipij. qꝛ finis dignior ē pncipio. et ſm h̄
hec conſtructō eſt tranſitiua petrus legit ūgilium
non intranſitiua. licet conſtructō uerbi potentior
ſit ad nominatiuū q̄ ad obliquū. Et ſcias q con
ſtrui intranſitiue ē ptinere ad eandem pſonā. Con
ſtrui uero tranſitiue ē ptinere ad diūſas perſonas
uł tamē ad diūſaſ Item ſcias q in omni recipro
ca conſtructōne ūbum cum ſequente obliquo con
ſtruitur tranſitiue. ut ego diligo me. ſʒ quia ūbuʒ
oñditur ptinere ad eandem pſonam ſecuʒ eſt reci
proca. et ē ibi tranſicō actus uel paſſionis. ſʒ non
ē ibi tranſicō pſonaꝝ. et ita reciproca conſtructio
tenet mediū inter tranſitiuā et intranſitiuā. Vnde
omnis conſtructio reciproca pt dici tranſitiua ac
tus. licet ibi ſit intranſicō pſonaꝝ. ſʒ largo modo
Item cū tantū ſit vnū pronomen reciprocū ſcilicʒ
ſui conſueuit queri an iſta conſtructio. ego diligo
me ſit iudicanda reciproca. Ad hoc dico q q̄uis
ſit vnū pronomen reciprocū tantū ſcʒ ſui ſibi ſe a
ſe. tamen iſte debent dici reciproce conſtructōnes.
ſcilicʒ diligo me. diligis te. non ūtute pnominis
uel ūbi reciproci ibi poſiti. ſʒ ex iunctura pnomi
nis et ūbi ſimul. nam ūbum et pnomen ptinent
ad eandem pſonam ¶ Volo eciam te ſcire q ora
cio. conſtructio. locucio. differunt. cū unum nō re
cipiat ſpēs alterius Nam locucō diuiditur in tres
ſpēs qꝛ locucionū alia de pñti ut lego ūgiliū. alia
de p̄terito ut legi. alia de futuro ut legam Iteʒ lo
cucionū alia affirmatiua alia negatiua. Conſtruc
cio uero diuiditur in quatuor ſpēs ut dixi. ſcilicʒ
intranſitiuam. tranſitiuam. reciprocam. et retrñſiti
uam. Oracio autem diuiditur in quinqȝ ſpecies ut
dicam in quinta parte in oracio ¶ Poſtq̄ de con
ſtructōne et ſuis ſpēbus uidimus nunc de ptibus
eius uideamus

Scias q ptes conſtructionis ſunt due. ſcilicʒ
ſuppoſitū et appoſitū Suppoſitū eſt illud
de quo loquimur Et dr̄ in dialetica ſubiec
tum Appoſitū uero ē illud quod de altero dr̄ Et
appellat̄ in dialetica p̄dicatū Et ſcias q quicqd
precedit ūbum pncipale. uel intelligitur p̄cedere.
eſt ſuppoſitum. ūbum uero pncipale cū toto illo
quod ſequitur eſt appoſituʒ Excepto ſum es eſt.
in pñti tempe indicatiui modi. quod ſm quoſdam
qñ ponitur inter adiectiuū et ſubſtantiuū. ut pe
trus eſt albus. eſt mera copula. et ad neutram p
tem tendit ¶ Hoc eciam nota q ſi unum ūbum
ponitur in orōne illud ē principale. ſi duo uł plu
ra copulata p copulatiuā coniūctōnem uł diſiūcti
uam. illa ūba ſunt equaliter pncipalia. ut petrus
legit et diſputat. iohannes legit uł diſputat. ūbū
ūo relatiuū non pt eſſe pncipale. et ponitur hoc
relatiuū qui in eadem pte orōnis cum añte. cum
eo quod in conſtructōne ponitur reſpcū illius. ut
petrus qui ē ſtudenſ bononie diſputat. h̄ diſputat
ſolum ē appoſitū. Hoc tamen fallit qñ qui expo
nitur p coniunctōnem adiūctiuā et relatiū pnomē
ut iſte ē dignus qui regat impiū. i. iſte ē dignus
ut ipſe regat impium. uł ubi fuit ſupplecō uerbi
ut uos non eſtis qui loquimini. i. loquentes. Sci
as eciam q cum dr̄. ſi homo currit homo moue
tur. homo currit ē añcedens. homo mouetur eſt
conſequens. Nam añs ē ps illa que p̄ponitur ſiue
immediate ſequitur hanc coniūctionem ſi. Conſe
quens ē illa ps que poſtponitur ſiue immediate
ſequitur hanc coniūctōnem ſi. ſʒ hoc magis ad di
aleticū ſpectat. ¶ De ſuppoſito ūbi pſonalis nunc
uideamus. Scias ergo q nomen ſubſtantiuuʒ ali
qñ ſupponit p ſe. ut homo currit. uł cū ſua termi
nacōne. ut homo albus currit. Similiter ſupponit
nomen adiectiuū ſubſtantiue poſitū. ut albuʒ cur
rit. i. alba res. Item pnomen. ut ego curro. tu cur
ris. ille currit. Item pticipiū ut legens pficio. Itē
ūbum infinitiui modi poſitū nominaliter aliquā
do p ſe. ut legere ē bonuʒ. aliqñ cū adiuncto. ut a
mare deum ē bonū. et me ire ad eccleſiam ē ueruʒ
qꝛ hoc totū me ire ad eccleſiam ſupponit huic ū
bo eſt loco vnius nominatiui. Similiter ſupponit
ſubiunctiū ūbum uel indicatiuū p̄poſito nomine
uel adūbio infinitiuo. ut quis currit ſcitur a me

ubi ſit ſortes ignoratur a me. Similiter orõ ſump
ta ꝑ indicatiuũ ũbum uł ſubiunctiũ ſupponit pre
poſita hac coniũctione ꝙ. ut ꝙ tu legis ẽ uerum
uł ꝙ tu legis placet michi. Item ſupponit adũbi
um poſitũ nominaliter. ut diu ẽ ꝙ ego ueni. i. di
uturnũ tempus. ¶ Et ſcias ꝙ ſuppoſitũ ũbi ꝑſo
nalis debet cũ eo concordare in tribus ſciȝ in ꝑſo
na in numero in habitudine nñ Ex quo patet ꝙ
male dr̃ petri currit. ꝗ liȝ petri concordat cũ ũbo
in ꝑſona et numero. tamen diſcordat ſecuȝ in ha
bitudine nñ. cũ ſit caſus genitiui. Nota eciã ꝙ in
uerbis tercie ꝑſone intelligitur ntĩs tribus modis
Quõqȝ incerte ſignificacõnis. ut in ũbis excepte ac
cõnis. Quõqȝ ui relacõnis. ut qui legit diſputat. qñ
qȝ ui ꝑcedentis orõnis. ut ſortes legit et diſputat.
In ũbis autem ꝑme et ſecũde ꝑſone intelligit̃ no
minatiuus certus et determinatus. vñ non egent
pronomine ibi poſito ad ſuppõnem. niſi cauſa diſ
crecõnis uł ſignificantie. ut ego ſum lux mũdi. et
tu puer ꝓpheta altiſſimi uocaberis. uide in narra
cõne. ſ; ũba tercie ꝑſone bene indigent ut ſortes
currit. niſi in ꝑdictis caſibus. Verba tamen tercie
ꝑſone ſi ponant̃ abſqȝ ntõ non reddũt locucõneȝ
incongruam. ſ; impfectam. ¶ Volo eciam te ſci
re ꝙ ntĩs tercie ꝑſone pt̃ iungi cum ũbo ꝑme et
ſecũde ꝑſone ex parte ſuppoſiti in quatuor locis
abſqȝ pronomine ibi poſito. ſicut dicaȝ in iiij pte
in tractatu de allotheca. in c de euocacõne. Item
animadũte. ꝙ nomina que geminant̃ ut q̃ſquis
non recipiunt cũqȝ. ut quicũqȝ. hñt vim duorũ ca
ſuũ. et ponenda ſunt in eodem caſu in quo poni
tur relatiuũ facta explicacõne. ſicut dicam in qũ
ta pte in quiſquis. ¶ De ſuppoſito ũbi impſona
lis amõ uideamus. Scias ergo ꝙ ũbis impſonali
bus fit ſuppõ per obliquũ caſum. Impſonaliũ au
tem ũboꝝ alia ſunt actiue uocis. alia paſſiue. vt
placet et curritur. Inter que drñie ſunt hee. quia
impſonalia actiue uocis pñt conſtrui cũ infinitĩs
ũboꝝ. ut placet michi legere. S; impſonalia paſ
ſiue non Vñ male dr̃. a me deſideratur legere. Itẽ
impſonalia paſſiue uocis ſunt abſoluta et intran
ſitiua. ſ; impſonalia actiue uocis pñt eſſe tranſiti
ua. ut penitet me peccati. Item impſonalia actiue
uocis regunt añ eoſdem caſus quos regunt ſua
perſonalia poſt. ut michi placet. Impersonalia ue
ro paſſiue uocis non regunt eoſdem caſus quos
ſua ũba. Vnde male dr̃. a me legitur ũgiliũ. licet
bene dicatur. ego lego ũgilium. et ꝗ a me legit̃.
equipollet huic. ego lego ũgiliũ. et a me legitur
ũgiliũ. ſi addatur actũs. ¶ Nota ꝙ cuȝ dr̃ a me
curritur pt̃ duobus modis ſuppoſitũ aſſignari. eſt
enim ſuppoſitũ rei exercentis et rei exercite. Sup
poſitũ rei exercite ẽ res ũbi. i. caſus qui intelligit̃
ꝑ ũbum. et ſm̃ hoc ũbum illud conſtruit̃ cũ ab
latiuo tranſitiue. et debet ſic exponi. a me currĩt.
id eſt curſus agitur ame. Suppoſitũ uero rei exer
centis eſt res ablatiui. et ſ; hoc ablatiũs ſupponit
et conſtruitur cũ ũbo intranſitiue. et debet ſic ex
poni. a me curritur. i. ego curro. A quibus autem
ũbis deſcendant ũba impſonalia. et de eorum con
ſtructõne dixi ſuꝑ ubi egi de ũbis impſonalibus
Verba impſonalia que conſtruũtur cũ genitiuis
ſunt duo ſcȝ intereſt et refert. ſicut dicam in quin
ta pte in intereſt. Hoc eciaȝ ũbum uenit impſona
le ẽ qñqȝ. ut dicam in uenio uenis. Verba autem
impſonalia que conſtruunt̃ cuȝ dtĩs ſunt iſta. pla
cet. libet. liquet. licet. uacat. euenit. contingit. acci
dit. expedit. ut michi placet. iſte dtĩs michi ſup
ponit iſti ũbo placet. et conſtruitur ſecũ intranſi
tiue. Eodem mõ bene dr̃. michi placet me legere.
et placet me legere. Verba autẽ impſonalia que
conſtruunt̃ cum accuſatiuis qñ iũgunt̃ cũ infini
tiuiſ ũboꝝ ut quidam uolũt ſunt iſta. decet. delec
tat. iuuat. et oportet. ſ; qñ iungunt̃ abſqȝ infiniti
uo ꝑſonalia ſunt. ut hoc decet me. Verba impſo
nalia que conſtruunt̃ cuȝ accuſatiuis et genitiuis
ſunt iſta quinqȝ. Penitet et tedet miſeret piget et
pudet iſta. Sed qñ ponũtur cũ infinitiuis reqĩrũt
tantũ accuſatiuũ. ut penitet me peccare. et nõ ad
iũgunt̃ cum infinitiuis niſi imperſonaliter. ꝗ ille
infinitiuus ponitur loco genitiui. ut dicam in q̃n
ta pte in miſereor. ¶ Scias eciam ꝙ quedã ſunt
ũba impſonalia non ſimpliciter ſ; ex adiuncto. q̃
ſequũtur conſtruccõneſ illoꝝ ũboꝝ imperſonaliũ
quibus adiũgunt̃ ſcȝ incipit. debet. ſolet. deſinit. pt̃
ut ſocratis incipit intereſſe legere. Socrati incipit
placere legere. Socratem incipit penitere peccare.
a ſocrate incipit legi. ¶ Nota ꝙ hoc ũbum eſt pt̃
eſſe impſonale in quatuor locis. ſicut dixi ſupra
ubi egi de gerundijs.

De regimine amõ uideamus. Scias ergo ꝙ
regere ẽ conferre dcõni ut ponatur in tali
caſu uł in certo caſu. Et ſcias ꝙ omneſ ꝑ
tes orõnis regunt. ꝑter ꝓpria nomina et ꝓnomi
na. et ꝑter coniũccõnes uel interieccõnes. ut qui
dam dicũt. Nos uero dicimus ꝙ omnes ꝑtes orõ
nis regunt. ꝑter coniũctiones et interiectiones. et
ꝑter quedam adũbia. vñ concedimus ꝙ ꝓpa no
mina regunt. vñ bene dr̃. homo ẽ humanitate. et
ſocrates ſocratitate. ꝗ ꝓpria nomina data ſunt a
ꝓpria qualitate. et pronomina regunt. vñ pſ. ego
meoꝝ ſolus ſum meus. i. ego ſolus de nũo meoꝝ
ſum liber. Similiter bñ dr̃. iſte liber ẽ meuſ emp
cõne. et ille ẽ tuus donacõne. Adũbioꝝ quedã re
gunt quedã nõ regunt Illa regunt que poſſunt re
cipe duo extrema. i. uerbum ante. et caſum poſt
ut uado ultra renum vñ dñr ꝑpoſiciones a dona
to A ꝑs autẽ adũbia. ꝗ pñt poni abſqȝ caſu. ut
uado ultra Similiter aduerbia compatiua regunt
ut loquor melius platone Et ſuplatiua ut diligo
te maxime iſtoꝝ Et eciaȝ quedam adũbia regunt
ex natura ꝑticionis. ut ubiqȝ terraꝝ. Coniunccio
nes non regunt nec regere pñt. ꝗ non hñt certũ
finem De interieccõnibus dñt quidam ꝙ regunt
ex ui ſue ſignificacionis. ut o ineffabileȝ uiꝝ Alij
uero dñt ꝙ omnis caſus iunctus interieccioni ñ
regitur Et hoc puto ueꝝ Item ſcias ꝙ nulla dcõ
regit ante et poſt niſi ũbuȝ et gerundium ¶ Volo
eciam te ſcire ꝙ omnia caſualia que copulantur.
reguntur ex eadeȝ natura. ut diligo ſocratem et
platonem Si uero iungantur immediate Aut ꝑ
tinent ad idem. aut ad diũſa Si ꝑtinent ad idem.
regunt̃ ex eadem natura. ut homo albus. Si ꝑti
nent ad diuerſa regunt̃ ex diũſis naturis. ut ſum
maior platone vno cubito. platone regitur ex na
tura compacõnis. vno cubito regunt̃ ex ui t̃mi
nacõnis exceſſus. ¶ Nota ſ; ꝙ regula tradita eſt
a ꝑs. Quemcumqȝ caſum regit ntĩs regit quilibȝ
eius obliquus. Quod in multis uidetur fallere. ꝗ
bñ dr̃. hoc ẽ multum vini. ſ; male dr̃. loquor de
multo vini. Similiter bñ dr̃. aliquid panis ẽ hic
ſ; male dr̃. loquor de aliquo panis. ſ; huius rõnis

ſolucōnem ponam inferius in plus. Nota ꝙ que
cumq̄ caſuꝫ regit indicatiuus. et quilibet eius mo
dus. gerundiū. ſupinū. ꝑticipium quod ab eodem
dn̄dit. Sꝫ conſueuit queri. an ntı̄us poſſit regi ab
infinitiuo. gerundio. ſupino. ꝑticipio. et uideť ꝙ
ſic. q̄ ſicut bene dr̄. ego ſum miles. ita bene dr̄ uo
lo eſſe miles. uenio cauſa fiendi miles. ſum futu
rus miles. Sed huius q̄ōnis ſolucōnem ponā in
quinta ꝑte in futurus. Nota ꝙ cū dico. habeo pu
dorem comedendi ſolus. iſte ntı̄us ſolus euocatur
ab hoc ūbo habeo. mediante hoc gerūdio come
dendi. et conſtruitur cū hoc ūbo habeo ꝑ regimē
cū gerundio uero ꝑ determinacōnem. Similiter ſi
dico. habeo uoluntatem eundi ſolus. et ita de conſi
milibus dicas. ¶ Sciaſ eciam ꝙ ē regimen actiuū
et paſſiuū. Regimen actiuū ē habitudo dcōnis re
gentis. et de hoc regimine dicit ṗs. Quemcūq̄ ca
ſum regit ntı̄us et quilibet eius obliquus. Regimē
paſſiuū ē habitudo dcōnis que regitur. et de hoc
regimine dicͭ ṗs. Ntı̄us qui ūbo adiūgitur immo
bilis caſibus ipſe manet. Hoc ē natura ꝑ quaꝫ no
minatiuus regitur a ūbo. non mouetur. i. non trā
ſit in obliquos ſuos. ſiue non accōmodatur obli
quis ſuis. q̄ uidelicet ntı̄us regitur intranſitiue. ob
liqui autē tranſitiue. ¶ De hoc regimine ſingulo
rū caſuū amodo ſpāles regulas ꝑ ordineꝫ ſubiun
gamus. et ṗmo de ntı̄o.

Nota ergo ꝙ tres ſunt ntı̄. ſcꝫ ntı̄us ſuppo
nens. ntı̄us apponens. et ntı̄us exponens.
Ntı̄us ſupponens ē qui ſupponit ūbo. vt
petrus currit. Ntı̄us apponens ē qui ponitur poſt
ūbum ſubſtantiuū. ut petrus ē albus. Ntı̄us expo
nens ē ntı̄us exponens ūbum. ut curriť. i. curſus
agitur. iſte ntı̄us curſus exponit hoc ūbum curri
tur. Et ſcias ꝙ ntı̄us qui ſupponit ūbo teneť con
cordare cū eo in duobus accn̄tibus. ſcꝫ in numero
et ꝑſona. Hoc autē impediri pt̄ quatuor modis.
Qn̄q̄ ꝑ euocacōnem. ut ego petruſ curro. Qn̄q̄ ꝑ
collcōnem. ut populus currunt. Qn̄q̄ ꝑ appōneꝫ
ut ciuitas ūrelle ē pulcra. Qn̄q̄ ꝑ conceptionem.
ut ego et petrus legimus. Ntı̄us autem apponens
ſcilꝫ qui ponitur poſt ūbum ſubſtantiuū. non te
netur concordare cum ūbo in nūo nec in ꝑſona.
vn̄ bene dr̄ ſum homo ſum homines. Verūtamē
aliqn̄ concordat cū ſeq̄nti et non p̄cedenti. per ꝓ
lenſim uel anoſtrophen. eo ꝙ intelligitur ante. ut
rixe amantiū reintegratio ē amoris. ſicut dicā cū
determinabo de alloteca in ca de ꝓlenſi. Itē ſcias.
ꝙ ē copula ūbalis implicita et explicita. Explici
ta ē in hoc ūbo ſum. et ideo pt̄ libere recipe ntı̄m
quemcūq̄. Nominis. ut ſum homo. et ꝓnominis
ut ſum iſte. et participij. ut ſum legens. In ceteriſ
autem ūbis ē copula implicita. i. coartata ſub ali
qua ſpāli ſignificacōne. vn̄ non pn̄t recipe quem
cūq̄ nominatiuū. niſi qui conueniat ſignificacōni
eoꝝ. vn̄ ūba uocatiua hn̄t copulam coartatā ſub
nominatione. ergo non recipit nomen. niſi qd̄ de
terminet ipſam. ut uocor petrus. dicor petrus. Si
militer ūba que ꝑtinent ad inceſſum requirūt no
minatiuū qui determinet ipſum inceſſum. ut ince
do ſupinus. et incedo tardus. Et ſimiliter ūba que
ꝑtinent ad elcōnem requirunt ntı̄m qui determinꝫ
illam elcōnem. ut eligor epūs. eligor poteſtas. Eo
dem mō ūba que ꝑtinent ad ſeſſionem. requirūt
ntı̄m determinantē ſeſſionem. ut ſedeo iudex. ſedeo
arbiter. Similiter ūba que ꝑtinent ad apparentiam
requirūt ntı̄m determinantē apparentiam. ut uideor
bonus. appareo ſapiens. Et plus dico ꝙ omnia ū
ba perſonalia pn̄t recipere ntı̄m ꝑticipij ex parte
poſt. ſicut recipere ūbum mediante coniunccione
ut lego ūgilium ſcribens. i. lego ūgiliū et ſcribo
Hic eciam nota ꝙ ūbum ſubſtantiuū non pt̄ reci
pere ꝓnomen ex ꝑte appoſiti niſi tercie ꝑſone. ſic
uolūt quidam. et eciam ṗs uidetur hoc ſentire di
cens. Nemo dicit ego ſum ego uel tu. referenſ pro
nomen ad ūbum ex parte poſt. q̄ pronomen ſig
nificat ſubſtantiam et ūbum ſubām. et ſic ē gemi
nata ibi ſubſtantia. et geminata ſubſtantia nichil
ꝑfectuꝫ ſignificat. ergo pronomen non determinat
ūbum ſubſtantiuū. ergo nichil ē dictum. ego ſum
ego. uel ego ſum tu. ¶ Alij autem dicūt cum qui
bus ego. ꝙ ūbum ſubſtantiuū bene pt̄ recipē pri
mam et ſecūdam perſonā et terciam. vn̄ bene dr̄.
ego ſum ego. et ego ſum tu. ſicut bene dr̄. ſorteſ ē
ſortes. et hoc ē hoc. Sed diſtinguunt ita. q̄ illud
ꝓnomen pt̄ uenire rōne ſubſtantie. et ſm̄ h̄ ē ibi
ſubſtantia geminata. vn̄ nichil ē ibi perfectum. et
ſic intellexit ṗs. Vel pt̄ uenire rōne qualitatis ad
quam ꝑtinet ex ui demonſtracōnis. et ſm̄ h̄ per
fecte dr̄. Hec autē opinio pt̄ affirmari ꝑ ṗs dn̄tē
ꝙ drn̄tia ē inter ūbum ſubſtantiuū et uocatiuum
q̄ ūbum ſubſtantiuū recipit ntı̄m pronominis ex
ꝑte poſt. ūbum ūo uocatiuū non. Vn̄ bene dr̄. h̄
ē hoc. et iſte ē iſte. ergo eadem congruitas que eſt
in tercia ꝑſona uidetur ꝙ ſit in ṗma et in ſecūda
Item ṗs dat auctoritatem. ſi tu eſſeſ hic. in qua de
monſtracōne intelligitur ego. Et biblia ſimiliter
dicit. Eſt ego qui mecū loquitur. Item dicimuſ ꝙ
ūbum non tenetur concordare cū ſequenti ntı̄o. ut
dixi. et euocacō non ita ē uiolenta ex ꝑte poſt ſi
cut ex ꝑte an̄. Vn̄ concedimus. ego ſum ille qui
curro. et ego ſum ille qui currit. ¶ Volo eciaꝫ te
ſcire ꝙ ūbum ſubſtantiuū habet aliam naturam
ex ꝑte poſt q̄ alia ūba. ut multi dicūt. q̄ cetera
ūba non pn̄t recipe nominatiuū ex ꝑte an̄. ſcilꝫ
tercie perſone. abſq̄ pronomine ibi poſito. Nomi
natiuū dico nominis ſubſtantiui. ſꝫ ūbum ſubſtā
tiuuꝫ pt̄ bene. q̄ nō indigeť ꝓnomine. Et h̄ uide
tur uelle ṗs. qui dicit ꝙ in ceteris ūbiſ male dici
tur. ſꝫ in hoc ūbo ſubſtantiuo bene dr̄. Vnde priſ
tianus curro male dr̄. Sed ṗſtianus ſum bene dr̄
Alij dicūt cū quibuſ ego. ꝙ ūbum ſubſtantiuum
non habet aliam naturam an̄ ſe q̄ alia ūba. vnde
ſicut male dr̄. cicero accuſo. ſine pronomine ibi po
ſito. ita male dicitur ſine pronomine. cicero ſum.
ſi ille ntı̄uſ intelligatur a ꝑte ante. Ille enim ntı̄us
ē tercie ꝑſone. et euocatur. Non autem a ꝓnomi
ne euocatur. q̄ non ē ibi ꝓnomen. Nec a ūbo. q̄
dcō euocans debet p̄cedere dcōnem euocatam. Si
autē intelligatur ex ꝑte poſt bene dr̄. et euocať
ab illo ūbo ſum. q̄ ūba ſubſtantiua et uocatiua
euocant ntı̄m tercie ꝑſone. ut ṗſtianuſ ſum. priſti
anus uocor. quod cetera ūba facere nequaq̄ pn̄t
Nota ꝙ ntı̄uſ in ui nominatiui retentus. ſemꝑ re
quirit ūbum poſitū uel ſubintellectum. ut petrus
currit. ſubintelligi pt̄ aliqn̄. et maxime ūbuꝫ ſub
ſtantiuū. ut polidocuſ ego. ſubauditur ſum. Et q̄
mare q̄ terraſ ōni dicōne tenē pollicitus. ſubauditť
es. Et uiſio yſaie. et onus moab. ſubauditur ē. q̄
ſenſuſ ē. Hec ē uiſio yſaie. et hoc ē onuſ ſiue oppꝛeſ
ſio quā uidit ꝓpheta yſaias ſuꝑ moab. Et ita de
conſimilibus dn̄dum ē. Sed ſi ntı̄us non ponitur

in iſti nōinatī non requirit ūbum.ut aquile uolāt
ſublime.i.ſublimiter. Amō de genitiuo uideamus
Genitiuus regitur
quōq; a nomine.ut aſinus ſocratis.quōq; a
ūbo.ut miſereor ſortis. Et a participio.ut
ſum miſtus ſocratis.et a pronomine.ut ego me
oꝝ ſolus ſolus ſum meus.et hominū h̄ ē bonus
ille malus. Quōq; a ꝑpone ſ; ꝑ grecaſmū.i.ꝑ uſum
grecoꝝ ut tenuſ cruꝝ.i.cruribus.et ab interiectione
ſcdm quoſdam.ut o miſere ſortis.et ab adūbio.ut
ubiq; terraꝝ. A coniūctione uō nunq̄. Et ſciendū
q̄ genitiuus regitur ex ſex naturis.ut ꝓbabit.ſcʒ
ex natura poſſeſſionis.ex natura ūbalis ſignifica
cōnis.ex natura ꝑticōnis.ex ui acc̄ntis.ex ui cau
ſe materialis.ex natura tranſicōnis. Nota ergo
q̄ omnis dcō ſignificans rem ſuam ut poſſeſſam
.i.que habetur.ꝑt regere genitiuū denotantē reʒ
poſſidentem.i.que habet.ex natura poſſeſſionis
ut ſi dicam.equus ſocratis. Vñ ſcdm hoc nullū ad
iectiuū regit genitiuū ex iſta natura.niſi ponatur
ſubſtantiue.ut bona iſtius ciuitatis.et oēs ſanc
ti et ſancte dei.i.quos deus habet. Item nullū uer
bum regit genitiuū ex iſta natura.ꝑter ſum es ē
ut hec capa ē ſortis. Secundūʒ predcām regulam
omnia nomina formaꝝ regunt genitiuū.ut albe
do ꝑlōnis.ſapientia ſalomonis. Similiter nomina
dignitatuʒ et officioꝝ.regunt genitiuū ex natura
poſſeſſionis.ut epūs bononie.poteſtaſ mutine.ca
pellanus ſancti martini. Et ꝓpria nomina qñ tra
hunt̄ ad poſſeſſionem.ut danus petri.et marcia
cathonis. Et ſimiliter nomina ad aliquid dcā.reg
nunt gtīn ex hac natura.ut pater ſortis.filiuſ pla
tonis. Item ſciaſ q̄ ūbalia deſinentia in tor uł in
trix.ſi diſcēdant a ūbis tranſitiuis.pñt regere geni
tiuū ſignificantē rem in quam tranſeat actuſ ūbi
ut tu es doctor petri.q̄ doceas ipſum. Et ſi ūbuʒ
regit duos diūſoſ caſus.ūbale eius ſimiliter regit
duos genitiuos.ut ſuʒ doctor tui grāmatice.ſi au
tem ueniant a ūbis abſolutis.abſolute ponūtur
ut ſpiro ſpiras ſpirator.viuo viuis uictor.niſi in
teruenīat alia natura.ut curſor dñi pape.i.q̇ ꝑti
net ad dñm papam. Regunt autem iſta uerbalia
gtīn ex ui ūbalis ſignificacōnis ſcdm quoſdam.ex
eo q̄ retinent ſignificacōnem ſui ūbi. Sed aliť.q̄
ūba cū tempe.ſ; hec ūbalia cū qualitate. Sed ꝑt
dici q̄ regunt gtīn ex natura poſſeſſioniſ q̄ pñt
reduci ad poſſeſſiuuʒ.ut ſi dicam.ſum doctor tui
.i.tuus.et tu mei.i.meus. Et ubicūq; eſt q̄ gtīus
reducitur ad poſſeſſiuuʒ ē ibi natura poſſeſſionis
Similiter ꝑticipia que ueniunt a ūbis tranſitiuis
poſita nominaliter regunt genitiuū ex ui uerbal̄
ſignificacōnis.uł ex ui poſſeſſionis.ut ſuʒ docens
grāmatice.i.doctor.et ſum doctus grāmatice. Iteʒ
ad naturam poſſeſſionis ꝑticipia etiam reducun
tur.q̄ ubi ē ꝑticō.ibi ē captio ptis a ſuo toto.ut
vnus iſtoꝝ currit.alter iſtoꝝ legit. Vñ omnis ꝑs
ē poſſeſſio totius.ergo rcē reducūtur ad naturaʒ
poſſeſſionis. Regunt autem gtīn ex natura ꝑticō
nis omnia ꝑtitiua.ut aliquis.quidam.vnuſ et al
ter.et pronomina demonſtratiua.ut ego meoruʒ
meus ſum ſolus.et hominū hic ē bonus ille ma
lus. Et ſimiliter quedam adūbia localia.ut ubiq;
terraꝝ.et ubiq; locoꝝ. Item dicimus q̄ ſicut ꝓpꝛiū
nomen quōq; ponitur poſſeſſiue.ita ponit̄ partiti
ue.ſ; tamen improprie. Vñ concedimus.hominū
ſortes ē bonus plato ē malus.ꝓpꝛium eniʒ nomen

vnū recipit a pluralitate.ſicut boecius uit̄.quoꝝ
baſilius regio miniſterio depulſus ē. Hijs itaque
adiūgunt̄ omnia que regunt gtīn ex natura pree
minentie.q̄ ubicūq; ē ꝑeminentia ibi ē aliqua ꝑ
ticō.ut dñs dñantium.rex regum.et ūgo ūginū.
ſanctus ſanctoꝝ.canticū canticoꝝ. Nam omnia no
mina que ſignificant rem in qua poſſet eſſe pree
minentia regunt genitiuū plural̄ ſiu ex hac natu
ra.ut doctor doctoꝝ.ſeruus ſuoꝝ. Hijs adiun
gunt̄ ſuꝑlatiua que regunt gtīn pluralem uel ſin
gularem nominis collectiui.ut ſum fortiſſimuſ om
niū romanoꝝ.uł fortiſſimus romane gentis. Hic
ē enim quedam ꝑticō.q̄ res ſuꝑlatiui ē de numo
roꝝ genitiui.et ita ē poſſeſſio.q̄ omnis pſ dr̄ poſ
ſeſſio quantū ad ſuū totuʒ. Similiter ē ꝑeminen
tia.q̄ res ſuꝑlatiui ſemper ſignatur cuʒ quadam
ꝑeminentia.ut ſum albiſſimus romanorū.i.ſum
vnus romanoꝝ ꝑeminenſ alijs in albedine. Nolo
etiā te ignorare q̄ nomina ad aliquid dcā ut ſuꝑ
tetigi regūt genitiuū ex natura poſſeſſionis. Pñt
autē huiuſmodi nomina ſubſtantiua que dñr ad
aliquid regere datiuū cum ūbo ſubſtantiuo.ut be
ne dr̄.ſum pater tibi.ſum filius tibi.quod poteſt
intelligi duobus modis.poſſeſſiue et acquiſitiue.
Si poſſeſſiue tūc talis ē ſenſus.ſum pater tibi.id
ē ſum pater tuus. Si acquiſitiue talis ē ſenſuſ ſuʒ
pater tibi.i.ad tuū cōmodum. Regitur auteʒ ut
quidam dicūt iſte datiuus tibi de ly pater.et hoc nō
habet niſi cum ūbo ſum es eſt. Vñ male dicitur
pater petro currit.ſ; bene dr̄.ſuʒ pater petro.Nos
uō dicimus q̄ regitur ab eſt.et nō a nomine ibi
poſito.tamen conſtruitur cuʒ ly pater ꝑ determi
nacōnem.cū eſt ꝑ regimen.et hoc ꝑt uideri.quia
ūbum ꝑt interponi.ut dicatur.pater ſum tibi. Sʒ
pater ſum tui male dr̄. Viſo de genitō rei hñ
tis.uideamus nūc de genitō rei habite. Sciaſ ergo
q̄ qñ ntīus deſignat rem hñtem.et gtīus rem ha
bitam.tūc ntīus regit illum gtīn ex ui acc̄ntis.et
eodem mō ablatiuū.ut ſi dicatur equus albi colo
ris currit.et equus albo colore currit.i.equuſ ha
bens album colorem currit. Et ē ſciendū q̄ nullū
nomen niſi ſubſtantiuū regit genitiuū ex hac na
tura.et nullum ūbum ꝑter ſum es eſt.ut deuſ eſt
magne ūtutis.i.hñſ magnam ūtutem. Item ꝓpꝛia
nomina pñt regere gtīn uł ablatiuū ex hac natu
ra.q̄ ꝓpꝛia nomina bñ pñt ſignificare rē ſuā ut
hñtem. Vñ ouid. Acute uociſ illator.i.illator ha
bens acutam uocē. Et orac̄.fracto crure crudeles
planū tollite clamat.i.planū hñtem crus fractum
Item pronomina regunt ex iſta natura. Vñ boe
cius. Illa uultu placido meis queſtionibus mora
inquit.illa notat rem hñtem.i.illa habens uultū
placidū. Et ita ꝓpꝛium nomen et pronomen regūt
genitiuū et ablatiuū ex ui accidentis.q̄ ſignificāt
rem ſuam ut habentē.Nota q̄ quando gtīus uel
ablt̄ius regitur ex ui acc̄ntis.ſp ibi requirit̄ adiec
tiuū.uł aliquod nomen habenſ officiū adiectiui.
q̄ oportet q̄ accidens declaretur. Vnde q̄uiſ bene
dicatur equus albi coloris currit.tamen male dr̄
equus coloris currit. Hic tamen adūte q̄ inue
nitur aliqñ vnicuſ genitiuus.q̄ non ē ibi adiecti
uū.ut turris fortitudinis.homo pacis.petra ſcan
dali.et ideo notandū q̄ vnicus genitiuus aliquā
do ꝑt ſtare ſine adiectiuo.ſcʒ qñ ꝑ ſe ſignat laudē
uł uituꝑiuʒ.ut homo pacis.i.pacificus.turriſ for
titudinis h̄ ſignificat laudem.petra ſcandali ſigni

ſicat uitupium .i. petra in qua ſuerunt homines
ſcandalizati .i. offenſi. homo ſedicōnis .i. homo ſe
dicioſus. Sed ſi p ſe gtūs non ſignificat laudē ul̄
uitupium. non p̄t ſtare ſine adiectiuo. ut male di
citur. equus coloris currit. q2 non ſignificat lau
dem ul̄ uitupium. ſ; eſt dn̄dum. equus albi colo
ris currit. ¶ Et ſcias q2 licet ablt̄us regatur ex ui
acc̄ōis ſicut gtūs. vnicus tamen ablatūs non p̄t
ſtare p ſe. ſicut vnus gtūſ ut dicatur. homo pace
ſicut homo pacis. petra ſcandalo ſicut petra ſcan
dali. Et rō eſt. q2 ablt̄us non habet iſtā naturam
ꝓprie. ymo eam habet ex quadam affinitate quā
habet cū genitiuo. Nam ablt̄us ſignificat cauſam
gtūs uo acc̄ōis. et ideo ablt̄us magiſ indiget auxi
lio adiectiui ad declarandū acc̄ōis q̄ indigeat geni
tiuus. ¶ Poſtq̄ diximus de genitiuo rei hn̄tis et
rei habite. nūc dicamus de gtō rei materialis. No
ta ergo q2 talis genitiuus ꝓprie regitur ab adiec
tiuis. regitur enim ab adiectiuo denotante paup
tatem ul̄ ſuū contrariū. ut h̄ eſt paup pecunie. et
ille ē diues auri. Et ab adiectiuo denotante felicita
tem ul̄ ſuū contrariū. ut ille ē felix ul̄ infelix ani
mi. Et ab adiectiuo denotante dignitatē. ul̄ ſuum
contrariū. ut hic ē dignus honoris. et iſte eſt dig
nus laudis. et ſicut conſtruunt̄ cū genitō ita cū ab
latiuo. ut iſte ē dignus auri ul̄ auro. excepto ab
latiuo gerundij. male dr̄ enim. dignuſ honorando
ſ; dignuſ honorandi bn̄ dicitur. Similiter adiecti
ua que ptinent ad plenitudinem ul̄ ſuū contrari
um. regunt genitiuum ex ui cauſe materialis. ut
plenuſ vini. ul̄ uacuuſ vini. Conſtruunt̄ ſimiliter
cū ablatiuo. ut plenuſ vino. et uacuus vino. Pn̄t
eciam huiuſmodi nomina regere genitiuū et ab
ltm̄ mediante copulatiua coniūccōne. Vn̄ in euā
gelio. Vidimus eum plenū grā et ueritatis. Item
Iſ xxviij c. Oīa menſe replete ſunt uomitu ſor
diūq3. Et illa que ptinent ad audaciam ul̄ ad ſuū
contrariū. ut audax belli. et timidus belli. ſed non
regunt ablatiuū. Et illa adiectiua que pn̄t reduci
ad ūbalem ſignificacōnem. regunt gtm̄ ex eadem
natura. ut certuſ et incertus. gnarus et egenus. ut
certuſ ſum huius rei .i. ſcio hanc rem. Sum incer
tus huiuſ rei .i. dubito de hac re. Sum egenuſ pa
nis .i. egeo pane. Scias eciā q2 regitur q̄nq3 geni
tiuus a ūbo. ex ui cauſe materialis. Vn̄ ūba perti
nentia ad redargucōnem ſiue accuſacōnem ul̄ ad
ſuū contrariū. hn̄t regere gtm̄ ex ui cauſe materi
alis. ut redarguo te furti. et reprehendo te criminis
arguo te iniuriaꝝ. laudo te bonitatiſ. miror te triſ
ticie. et ſimiliter conſtruunt̄ cum ablt̄o. ut miror
te iuſticia. laudo te prudentia. Item ūba que perti
nent ad empcōnem ul̄ uendicōnem. ualorē et eſ
timacōnem. regunt genitiuū denotantem p̄ciū ex
ui cauſe materialis. ut quanti emiſti libꝝ tuū. quā
ti uendidiſti libꝝ tuū. quanti eſtimas. quāti dicis
Et cū ablatiuo conſtruunt̄ iſta. ut quanto emiſ
ti. Quanto uendidiſti. quanto eſtimas. quanto fa
cis. Et ſcias q2 autoreſ nunq̄ ponūt iſta ūba niſi
cū gtō denotante p̄cium indeterminatū. ut quāti
emiſti libꝝ tuū. Et cū abltō denotante p̄ciū deter
minatū. ut emi libꝝ meum x libris. Illa tamen q̄
ptinent ad eſtimacōnem. bene conſtruunt̄ cū ge
nitiuo denotante p̄ciū determinatū. ut facō librū
meū x libraꝝ .i. eſtimo. et eſtimo amiciciam tuā
vnius obuli. ¶ De conſtruccōne autem huiuſ uer
bi ualeo uales qn̄ preciū denotat. dico q2 conſtru
itur cū genitō denotante preciū indeterminatum
ut in digeſto. Julianus ait fundū tanti ualē quā
ti uendi p̄t. Conſtruitur ſimiliter cū accō denotan
te preciū determinatū ul̄ indeterminatū. ut in ge
neſi. Terra quā poſtulas xl ſiclos argenti ualet. cō
ſtruitur eciam cū abltō. Et ſcias q2 iſta duo ūba
ſcil3 moneo et memoro conſtruunt̄ ſil̄ cū genitō et
accō. ut moneo te iuſticie. et memoro te leccōnis
Sed moneo conſtruitur cū duobus accuſatiuis ſi
mul. ut moneo te iuſticiā. quia ptinet ad doctrinā
et recordacōnem. ſ; memini et memoror deponēs
non conſtruitur cū genitō et accō ſimul. ſ; diuiſi3
ut memini lcōnis. et memini lcōnem. Ex natura
tranſicōnis aliqn̄ regitur gtūs. qn̄ ſc3 deſignat re3
in quam tranſit actus ūbi. Vn̄ omnia ūba ptinē
tia ad recordacōnem ul̄ obliuionem. regunt gtm̄
ex natura tranſicōnis. ut memini lcōnis. recordor
lcōnis. obliuiſcor lcōnis. recolo lcōnis. Et hec con
ſtruunt̄ cum accō et abltō. Similiter regunt gtm̄
ex eadem natura ūba que ptinent ad indigenciam
ut careo panis. et hec conſtruunt̄ cum abltō. Ite3
miſereor miſereris regit gtm̄ ex eadem natura. ut
miſereor tui. regit eciam datiuū. Similiter iſta q̄
tuor ūba regunt genitiuū ex natura tranſitionis.
abſtineo. inuideo. deſino. conſulo. ut abſtineo ira
rum. deſino querelaꝝ. Inuideo tibi honoris ul̄ ho
nore. conſulo tibi huius rei ul̄ hac re. Vn̄ ouidius
Ad me puenit conſuluitq3 mei.

Datiuus pncipaliter regitur ex natura acq̄
ſicōnis. et ſm̄ h̄ nomina que pertinent ad
cōmodū ul̄ incōmodū regunt datiuū ex
ui acquiſicōnis. ut ſum bonus tibi. malus illi. Et
ūba que ptinent ad cōmodū ul̄ incommodū re
gunt datiuū ex eadem natura. ut do tibi equū. le
go tibi agꝝ. Et hoc ūbum eſt plus facit. q2 regit
duos diūſos dt̄os ſimul ex ui acquiſicōnis. ut h̄
reſ eſt michi cure. et hec res ē michi honori. Sed
vnus dt̄us regitur ex ui acquiſicōnis acquirentis
ſc3 michi. alter ſc3 cure. ex ui acquiſicōnis acquiſi
te. vn̄ eſt ibi duplex acquiſitio. ſc3 acquirenſ et ac
quiſita. vn̄ non debet interponi copula. Et ſcias.
q2 nullum aliud ūbum regit duoſ diūſoſ datiuos
ex natura acquiſicōniſ niſi ſu3 es eſt. Et ſi inueni
atur alicubi. dic cum p̄s q2 vnus illoꝝ ponat̄ ad
ūbialiter. ut in prudentio. Proſilit auxilio ſocijs
.i. ad auxiliandū. ¶ Sed p̄t queri. an omne ūbū
regere poſſit datiuū ex natura acquiſicōnis. Id ē
an hbeat hoc ex ꝓpria inſtitucōne. Dico q2 non
vn̄ male dr̄. hec ueſtis decet michi. Item nota q2
ūba impſonalia regunt datiuū ex ui ūboꝝ perſo
naliū. ſ; ſua pſonalia regunt datiuū ex ui acquiſi
cōnis. ut hoc placet michi. ergo ex eade3 natura
et ſua pſonalia regunt datiuū. ¶ Regitur eciam
datūs q̄nq3 ex ui tranſicōnis. ſc3 quando deſignat
rem in quam tranſit actus ūbi ul̄ paſſio. ſ; h̄ fit
proprie ul̄ improprie. Proprie ponitur in ui ſua
.i. in ui datiui. ut bn̄dico tibi. maledico tibi. Et in
uideo tibi. Et tunc p̄t fieri confuſa locucō. ut bn̄di
cor a te. inuideor a te. Improꝑe qn̄ n̄ ponit̄ in ui
ſua .i. in ui ablatiui et ꝑpōnis. ut diligor tibi. pro
a te. inuideor tibi. pro a te. Q̄nq3 autem dt̄uſ regi
tur ex ui correlatiui reſpcūs. vn̄ iſta nomina par
et impar. et ſimiliſ et diſſimilis. equalis et inequa
lis regunt datiuū ex ui correlatiui reſpcūs. q2 eſt
ibi intellcūs correlatiuus. ut ſum par tibi. ergo tu
michi. ſum impar tibi. ergo tu michi. ſum ſimilis

tibi. ergo tu michi. et ſic de ſingulis. Patet ergo ex
p̄dictis ꝙ dtūs regitur ex tribus naturis. ſcilꝫ ex
ui acquiſicōnis. ex ui tranſicōnis. ex ui correlatiui
reſpcūs. ¶ Volo eciam hoc te ſcire. ꝙ ūba p̄cep
tiua que conſtruunt̄ cum dtō ſequente infinitiuo
ut p̄cipio tibi legere. poſſūt eciaꝫ conſtrui cum actō
ut p̄cipio te legere. ¶ Item nota ꝙ qn̄ ūbum cō
ſtruitur cū aliquo obliquo ſequente infinitiuo. uł
conſtruitur cū ſimili obliquo. ut michi placet ſer
uire tibi. dubium ē quis obliquus cui ūbo redda
tur. ſꝫ melius ē ad pfectam conſtructōnem. ꝙ pri
mus obliquus p̄mo ūbo reddatur. ſicut uult p̄s

Accuſatiuuſ regitur a
nomine adiectiuo per ſinodochen. quando
id quod ē ptis attribuitur toti. ut h̄ ē bo
nuſ animā. et a nomine gentili et patrio. ut lom
bardus gentem. et bononienſis patriam. et h̄ no
men quis uł qui ſimiliter regit actm̄ per ſynodo
chen Vnde ūgilius Quid genus vn̄ eſtis. quo ten
ditis vn̄ uoniſtiſ Et ex eadeꝫ natura ūba maxime
paſſiua regunt accuſatiuū. ut iſte truncatur caput
et neutra abſoluta. ut hic dolet uentrem. Item ad
iectiua regunt accuſatiuū p figuram que dr̄ ſinthe
ſis. i. concidentia. uidelicet qn̄ ponuntur loco ptici
pioꝝ. ut iſte ē exoſus bella. i. exodiens. et p̄ſcius
futura. i. p̄ſciens. ¶ Nota ꝙ omnis infinitiuus ū
bi pſonalis. regit accuſatiuū an̄ ſe intranſitiue. ex
ui copule infinite. ut ueꝝ ē me currere. et ueꝝ eſt
me amari. ſꝫ hoc non accidit ubiqꝫ. qꝛ qn̄qꝫ impe
ditur ex adiūcto. ut uolo eſſe bonus. vn̄ male dr̄
uolo me eſſe bonus. Imo debet dici. uolo me eſſe
bonū. ſicut tangam in quinta pte in futurus. De
infinitiui conſtructōne dixi ſup̄. ubi egi de gerūdi
is. Similiter gerundiū regit actm̄ ante ſe. ex eadē
natura. ut magiſtꝛ legenduꝫ ē ūgiliū. De hoc tn̄
require ſupra. ubi agitur de gerundio. Ex natura
tranſicōnis qn̄qꝫ regitur actūs a ūbo. ſcꝫ quando
deſignat rem in quam tranſit actus ūbi. vnde ſm̄
hoc omnia ūba actiua regunt actm̄. ut amo te. et
cōmunia qn̄ ſignant actōnem. ut criminor te. Et
deponentia tranſitiua. ut ſequor te. et neutra trā̄ſi
tiua. ut aro terram. et bibo vinū. Paſſiua eciā re
gunt actm̄ ex natura tranſicōnis. qn̄ ueniunt a ū
bis regentibuſ duos diūſoſ actōs. ut doceor gram
maticam. induor tunicā. Quidam eciaꝫ idem dn̄t
de ūbis impſonalibus predcōꝝ ūboꝝ. ut a me do
cetur grām̄aticam. Similiter quedaꝫ ūba paſſiua
regunt actm̄. q̄uis eoꝝ actiua non regunt duos
diūſos actōs. et hoc fit qn̄qꝫ p figuram que dicit̄
ſinodoche. ut iſte truncatur caput et radit̄ barbā
Et quedā ſunt que hn̄t actum adiunctuꝫ ſue paſ
ſioni. et ideo regunt actm̄ ex natura tranſitionis.
ut paſcor panem. i. paſcendo comedo panem. ſati
or carnes. i. ſatiando comedo carnes. ſꝫ hec regunt
genitiuū et ablatiuū. Nota ꝙ ſunt quedam ūba q̄
regunt duoſ diūſos actōs. ſicut in pte continetur
in hijs uerſibus. Flagito. poſco. peto. doceo. rogo.
calcio. celo. Induo. ſuccingo. moneo. ſił exuo iun
go. Inſtruo iungatur ſine quo res falſificatur. Et
eciam omnia que ſunt ſimilia iſtis. et que ptinēt
ad doctrinam et dep̄cacōnem. et obſecracōnem. ut
inſtruo te bonos mores. Oro te multa. obſecro te
h̄. obteſtor te h̄. Regunt autē predicta ūba. duos
diūſos actōs ex natura tranſicōnis. hac rōne. qꝛ
ptinent ad diūſos actus. Nam quicumqꝫ docet du
o agit. Agit in diſcipulum quem docet. et agit in

artem quam oſtēdit. et ideo duos actōs regunt. Sꝫ
qꝛ ille due tranſicōnes ſunt diūſaꝝ naturaꝝ. non
debent copulari. qꝛ vna tranſicō eſt dependens. a
lia pficiens. Quidam tamen dn̄t ꝙ p̄muſ regitur
ex natura tranſicōnis. alius ex ui cauſe materiał
Item ſcias ꝙ qn̄qꝫ regitur actūs a ūbo ex natu
ra tranſicōnis. ſꝫ minus ꝓprie. ut h̄ ardet quandā
. i. ardenter amat. et hic horret te. i. horrendo for
midat. et hec lcō latet te. i. ignoratur a te. uel tu
ignoras ipſam. et quia non regunt ꝓprie accuſati
uū. idō n̄ p̄t in̄ fieri conūſa locucō. Iteꝫ regit̄ actūs
a p̄pōne tranſitiue. ut uado ad urbem. Et ab adū
bijs que p̄pōnes dn̄r a donato ut infra. circa. cit̄.
intra. extra. ſupra. ut uado ultra renuꝫ. Qn̄qꝫ ab
interieccōne ſm̄ quoſdam. ut o admirabilem uiꝝ
Alij uolunt ꝙ regant̄ a ūbo ſubintellcō. ut dico
o admirabilem uiꝝ Nos uero dicimus ꝙ omnis
caſus qui ponitur cū interieccione nō regitur Ex
ui acquiſicōnis aliqn̄ actūs regitur ſicut dtūſ qō
ē miꝝ. ut hec ueſtis decet te. i. cōuenit tibi. Ex ui
cauſe eciam aliqn̄ regitur. ut uitupero inſipien
tem. i. uitupero qꝛ ſum inſipiens. ¶ Habemus
ergo ꝙ actūs regitur ſex modis. p ſinodochen. p
ſinthesim. ex ui copule infinite. ex natura tranſiti
onis. ex ui acquiſicōnis. et ex ui cauſe. Volo eciā
te h̄ ſcire. ꝙ mitto et deſtino et ūba que ad miſſi
onem ptinent. recipientia poſt ſe actm̄. ſi ille accu
ſatiuus deſignat rem rōnalem. recipiunt aliū accu
ſatiuū mediante p̄pōne ad. ut mitto nunciū meuꝫ
ad te. Si uero actūs ille qui a ūbo regitur notat
aliam rem ꝙ̄ rōnalem. tunc ūbum non recipit a
lium actm̄. ſꝫ datiuū. ut mitto tibi centum ſolidos
et mitto tibi equū. Quod contingit. qꝛ res rōnalis
non ē alicui acquiſibilis. ſꝫ mittitur ad locū. et idō
ponitur cuꝫ accuſatiuo et p̄pōne que ſignificat lo
calem circūſtantiam. ut ad locū. quāuis inuenia
tur inſtantia. ut lcō epiſtole bt̄i pauli apoſtoli ad
galathas. Quod p̄t fieri. quia ibi quedam ſermo
nis directio denotatur. que p accuſatiuū aptius fie
ri conſueuit. ¶ Poteſt eciam queri de illo quod
dr̄ in euangelio luce. ſicut locutus ē ad pr̄es noſ
tros abraam et ſemini eius. qꝛ uidetur ꝙ accuſati
uus copuletur datō. Sed hoc declarabitur in qn̄
ta parte in loquor.

Vocatiuus regitur a ūbo ut quidam dicūt.
quia ſicut ntūſ tenetur concordare cum ū
bo in nūo et pſona. ita utūs. Vn̄ ſicut hō
legit ē congrua. homines legit ē incongrua. ita et
in utō. homo lege ē congrua. homineſ lege eſt in
congrua. Sꝫ ad hoc p̄t dici. ꝙ iſta conſtructō ho
mineſ lege. non ē incongrua ꝓpter diſcordantiam
nū et ūbi. ſꝫ quia directio ſmoniſ facta ad plureſ
requirebat ūbuꝫ plurale poni in conſtructōne. ut
hominef legite. Vn̄ hec ē incongrua. lege ūgiliū.
facta direccōne ſmoniſ ad plures. Alij dicunt ꝙ
regitur ab adūbio. qꝛ regere ē conferre dcōni ut
ponatur in tali caſu. Sed adūbium confert uoca
tiuo. ut in tali caſu ponatur. ut o petre. o iohan
nes. ergo adūbium regit ipſum utm̄. Sed ad hoc
p̄t dici. ꝙ illud adūbium uocandi non confert ali
cui dcōni ꝙ ponatur in tali caſu. ſcilꝫ utō. qꝛ ſuffi
cienter ponitur ſine illo. Alij dn̄t cū quibus ego.
ꝙ utūs ponitur abſolute. i. ſine regimine. qꝛ non
indiget ūbo ſecunde pſone. nec adūbio uocandi.
Poteſt enim ſtare ſine utroqꝫ teſtante p̄s. dicente
appollonius ſcribit ūgili. h̄ enim non ē ūbuꝫ ſecū